

ion drăgușanul

povestea așezărilor moldovene

H

Cluj-Napoca, 2024

Coperțile:

tablouri de artistul plastic sucevean

Iosif CSUKAT

Precuvântare: hramurile și rugile

Hramurile, ca și bisericile ocrotite, pe care ctitorii le numeau, pe fiecare în parte, „ruga noastră”, aveau, în primele veacuri ale Moldovei, în mod repetat, doar câțiva „păzitori ai locașurilor de închinare”, precum sfântul Gheorghe și sfinții arhangheli Mihail și Gavril, ulterior fiind aleși, dar mai rar, sfinții Nicolae și Ioan, Maica Domnului, mai ales prin Adormirea, și, după cumpărarea moaștelor de către Vasile Lupu, sfânta Paraschiva (vineri, în greacă), prin care să i se dea identitate creștină atât de preferatei în popor sfânta Vineri, considerată reminis-centă păgână, pentru că evoca tradiția venusiană a Ve-nerei. Bisericile moldovenești erau mici, construită din bârne sau din vălătuci, sub forma unei căsuțe în două ape (există una la Rădăuți Prut, pe care am văzut-i), cu câte o cruce de un cot fixată în cele două capete ale cornișei. În fond, în *Facerea*” (28, 17) „locul acesta este casa lui Dumnezeu și poarta cerului”. Și, astfel, „casa lui Dumne-zeu” se umaniza, având dimensiuni de habitat pământesc.

Bisericile de piatră, majoritatea urbane, iar unele marcând locul unor bătălii înverșunate, pentru a veghea somnul vitejilor căzuți în luptă, deși minunate, nu aveau, totuși popularitate egală cu cea a bisericilor mănăstirești, care îmbinau ruga și hramul, cu pelerinajul și cu formule rudimentare de „iubinare” sau „agape”, deci de ospete obștești ale primilor creștini. Pelerinajul și ospățul aveau

să se laicizeze (laici sau lăiași defineau gloata, mulțimea, în vreme ce termenul „cler” delimita elitele religioase ale celor „sortiți”, „aleși”, „moștenitori”, de sub ascultarea „întâipriveghetorilor”, adică episcopii, ulterior mitropolii, adică întâipriveghetorii din metropole, cu toții supuși „tatălui, părinte”, deci unui Dumnezeu pământesc, numit de latini „papi”, iar de greci, „patriarhi”). Odată cu laicizarea hramului, cu prilejul omagierii sfântului cu icoana așezată pe „iconostas, în rândul întâi, la dreapta, alături de sfintele icoane împărătești; Mântuitorul Iisus Hristos și de Sfânta Fecioară”¹, aceste „hramuri măritoare de Dumnezeu”², deci „dreptmăritoare hramuri ale lui Dumnezeu”³, devin dreptmăritoare a sfântului, iar în popor, mai ales, omagieri ale rudelor răposate. „Hramurile sau rugăciunile erau, la poporul de jos, curate ospete în amintirea familianților răposati; la clasele mai superioare, însă, se introduseseră și petrecerea cu muzică și jocuri”⁴, și gazdele, și oaspeții, veniți din alte sate, omagiind aceiași stâlpi, deci străbunii gentilici (întemeietori de vatră și neam) și pe cei tribali (răzeșii sau părtașii). Prin urmare se păstra și semnificația religioasă îndătinată, conform căreia căsuța cu cruci de lemn la capetele cornișei, „prin târnosire („actul de botez al noului locaș, care primește de la arhiereu (episcop) hramul său, numele său”) hramul devine îngerul

¹ Radu, Dr. Simion, *Revista teologică*, Anul II (74) Nr. 2, aprilie iunie 1992, Sibiu, p. 29

² Dragomir, Dr. Silviu, *Contribuții la Relațiunile Bisericii Românești cu Rusia, în veacul XVII*, București 1912, p. 83

³ Dragomir, Dr. Silviu, *Contribuții la Relațiunile Bisericii Românești cu Rusia, în veacul XVII*, București 1912, p. 18

⁴ Sbiera, I. G., *Amintiri din viața autorului*, Cernăuț 1899, p. 194

păzitor al bisericii, patronul său spiritual, religios-moral”⁵. Dar la fel de însemnată și, de aceea, nespus de costisitoare era și „petrecerea neamului nostru”, care aduna rubedenii mai puțin sau mai mult îndepărtate dintr-o mulțime de sate mai apropiate sau mai depărtate.

Hramurile populare, deci, însemnau un fel de memorie obștească moștenită difuz, un glas al sângelui care supraviețuia în timp, sub aura „stâlpului” inițial, dar, fiind prea costisitoare și „destrăbălate” (prin abundența bucatelor și băuturilor, dar mai ales prin muzică națională), irosind adevărate averi, autoritățile laice și religioase încep să le interzică, după anul 1880, când hramul rubedeniei țâșnește din anonimatul istoriei, cu stigmatul, dar și cu valorile sale inconfundabile, de adevărată odă a bucuriei satești a românilor.

⁵ Radu, Dr. Simion, *Revista teologică*, Anul II (74) Nr. 2, aprilie iunie 1992, Sibiu, p. 29

HĂCENI

(lângă Albești, în ținutul Fălciu, Vaslui).

1650, septembrie 20: Avrămia, fata lui Dumitru din **Roșiia**, vinde lui Crucean Bombar și femeii sale Urâta, „pentru o vacă cu vițel și o cergă... părțile ei din satul **Albești** și **Hăceni**, ținutul Fălciului”⁶.

1660, august 24: Porunca dată de Ștefan (Lupu) voievod lui Simion Nohat, după ce „s-a jeluit Crucean de **Văleani** pe feciorii Popoteaiului, pe Gapie și pe Postolache, zicând că a cumpărat o parte de ocină la dâșii, la **Albești** și la **Hăciani**, și le-a dat o vacă cu vițel și o cergă bună, prețuită drept 7 lei, și 4 lei bani, și acum țin ei și moșia, și bucatele... / tu să să socotești ce le-a fi dat pe acea moșie, să-i faci plata acelor bucate dinspre dâșii și dai în mâinile lui Crucean”⁷.

1662, aprilie 25: Postolache și frații lui adeveresc faptul că muma lor, Avrămia, fata popii Dumitru, vându-se „a ei dreaptă moșie din **Albești** și din **Hăceni**... pentru o vacă cu vițel, o cergă ca 7 lei 4 lei bani, apoi s-au sculat feciorii ei, Gapie, Filip și Nuțul, de au luat moșia înapoi și n-au voit să întoarcă banii lui Crucean, apoi Crucean s-a dus la vodă și a făcut vodă carte să-i întoarcă banii, ci bani

⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iași 1907, pp. 171, 172

⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 6

n-au avut și iar i-au dat moșia... și acea tocmeală s-a făcut dinaintea lui Onilă din **Sârbi**, Constantin Borșie, Ignat Intinge, Stratul Carpăn, Răzvan, Postolachi, Frun-teș, Macarie, Maței țigan și Căbăran din **Docolina**”⁸.

HĂDĂRĂEȘTI

(pe Bârlad, lângă Călugăreni,
comuna Ștefan cel Mare, Vaslui).

1497, martie 19: Întărit de Ștefan voievod lui Toader Dumbravă și soției lui Mușa, care cumpără, cu 200 zloți tătărești, de la frații Nechita, Giurgea și Dobra, fiii lui Dan, nepoții lui Stan Hădărău, „dreapta lor ocină, un sat pe Bârlad, anume **Hădărăeștii** și moară pe Bârlad”⁹. Hotarul, din veac.

1522, aprilie 21: Întărit de Ștefan (cel Tânăr) voievod vornicului Banul, care cumpără, cu 250 zloți tătărești, de la frații Mihăilă, Dumitru, Nicoară și Crăstina, copiii lui Toader Dumbravă și ai femeii sale Mușa, „un sat pe Bârlad, anume **Hădărăeștii**, cu moarî pe Bârlad”¹⁰.

⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 18

⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 225, pp. 398-400

¹⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iași 1892, pp. 97-102

HĂDĂRĂUȚI

(pe Nistru, raionul Securenî, Ucraina).

1770-1772: Satul **Hădărăuții**, ținutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumean-țev¹¹, **toată suma caselor: 26**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 24. / **Birnicii:** Ion Bărbăcariul / Mihălache Lungulescu / Ion Guliac / Toader Sava / Gavril Sava / Andrei Odogul / Dumitraș Savin / Mihalachi Pârlia / Vasile Dudău / Onofrei, rusul / Ocsinte, rusul / Gheorghe Țurcan / Simion Melnic / Alecsandru / Magdanicia / Vasile, prisăcariul / Apostol / Gavril Căzacul / Anton / Prodan / Gheorghe Mândru / Ioniță Liciul / Pentelei Liciul, vornic / Precup, vătăman. // **Rufeturi:** Popa Gheorghe / Ilieș, dascăl.

1904: „**Hădărăuți**, sat în județul Hotin, volosti Securenî. Se află așezat pe șoseaua Briceni-Movilău, în valea Răcovățului. Are 250 case, cu o populație de 1.117 suflete de țărani români; biserică; vitele satului 320”¹².

¹¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 150, 151

¹² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, pp. 111, 112

HADICFALVA

(lângă Dornești, aproape de Rădăuți, Bucovina).

O masivă colonizare cu 40 familii de secui, pe moșia Dornești, înfăptuită în **1785**, a condus la întemeierea unui adevărat sat secuiesc, numit Hadicfalva, în onoarea guvernatorului Galiției, generalul Andreas Hadik. În același an 1785, harta cadastrală a satului înregistrează, pe lângă vechile toponime, și câteva toponime de hotar ungurești, precum Boenke, Diak Hud, Felso Mesur, Hossu Gniunasch, Hossu Niel, Koreck Hold etc., numărul populației secuiești ajungând, în 1786, la 685 locuitori.

1777: „În afară de aceste națiuni, în Bucovina mai sunt și locuitori maghiari (în satele Istensegits și Hadikfalva, a căror stare demonstrează, totuși, că patria noastră nu a suferit mare lucru prin pierderea lor)”¹³. „Strămoșii lor au fost maghiarii și secuii care au fost trimiși de regii maghiari pentru a apăra trecerile Transilvaniei. După anexarea Bucovinei la Austria, s-au făcut eforturi pentru a-i determina pe descendenții vechilor grăniceri de frontieră să locuiască în limitele austriece. Apelul a fost ascultat de mulți care, în consecință, au ales Bucovina ca reședință. Una dintre cele mai vechi colonii a fost fondată la Istensegitz, în timp ce Hadikfalva și Andrásfalva au

¹³ *Călători*, XIX, I, pp. 11, 112

devenit locurile așezărilor lor în timpul domniei împăratului Iosif al II-lea”¹⁴.

1785: „Festivitatea de sfințire a satului Hadikfalva¹⁵ (Dornești) a avut loc în data de 5 iunie 1785, la Józseffalva (Vorniceni) în data de 25 septembrie 1785”¹⁶.

„În 10 mai **1786**, Beck a sugerat trimiterea maghiarilor acolo unde ar avea propria comunitate și s-ar putea forma, fără a provoca, „disciplină și reticență”, datorită credinței lor”. „Întrucât această zonă era în special în pericol, din pricina vecinătății Hotinului, la izbucnirea războiului rușilor cu turcii (1788-1790), coloniștii au părăsit ținutul și s-au mutat în Hadikfalva, Istensegits și Andreasfalva, unde au ocupat terenurile abandonate de către cei ce pleaseră în Moldova. Deci maghiarii reformați s-au împrăștiat în aceste așezări”¹⁷.”

1786: „În mai 1786 guvernatorul Enzenberg solicită învățător de la statul major al armatei din Ardeal. Drept rezultat în primăvara lui 1787 vine din Ardeal în Bucovina un dascăl și își ocupă postul la Hadikfalva.¹⁸ Anul școlar era destul de scurt pe atunci, avea numai 14 săptămâni”¹⁹.

¹⁴ Dominian, Leon, *The frontiers of language and nationality in Europe*, New York 1917, p. 170

¹⁵ Cei stabiliți ulterior la Dornești au trecut granița prin sudul Bucovinei, pe la Nemericieni.

¹⁶ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 20

¹⁷ Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, pp. 268, 269

¹⁸ Boethy János Alajos

¹⁹ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 92

1787: În Hadikfalva funcționa o școală cu 4 clase, din 1787²⁰: „În aceste școli își însușeau copii cele mai elementare și necesare cunoștințe și cititul. La început nu erau dascăli calificați în aceste școli, cantorii, unii membri din corul bisericiilor sau după caz sătenii cunoscători de carte au predat copiilor. Conform uzanței, pentru satele maghiare ar fi trebuit să solicite dascăli maghiari din Ardeal. Doarece situația se arăta fără ieșire, Mártonffi a venit cu propunerea să trimită doi băieți maghiari cu o bursă lunară de 5 forinți la școlarizare în Cernăuți, care peste 2-3 ani să revină în sate ca dascăli calificați. Aceștia i-ar înlocuit pe cantori și cu timpul toți cantorii ar fi înlocuiți de dascăli calificați. În mai 1786 guvernatorul Enzenberg solicită învățător de la statul major al armatei din Ardeal. Drept rezultat în primăvara lui 1787 vine din Ardeal în Bucovina un dascăl și își ocupă postul la Hadikfalva.²¹ Anul școlar era destul de scurt pe atunci, avea numai 14 săptămâni”²².

1810: „Bucovina are trei orașe municipale: Cernăuții, reședința districtului, cu 5.743, Siretul, cu 2.318, și Suceava, cu 4.145 suflete; apoi, patru târguri: Sadagura, cu 1.832, Câmpulung Moldovenesc, cu 2.623, Vijnița, cu 2.622, și Rădăuții, cu 1.868 suflete, apoi 309 sate, 7 ferme izolate, 18 colonii germane, 5 sate ma-ghiare: Hadikfalva (Dornești), Istensegits (Țibeni), Foga-djisten

²⁰ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 46, 1876 p. 49, 1907 p. 127

²¹ Boethy János Alajos

²² László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 92

(Iacobești), Andrasfalva (Măneuți) și Ioseffalva (Vorniceni)”²³.

În **1843**, parohia ortodoxă Satul Mare și Dornești (Hadikfalva), cu 867 enoriași, îl avea paroh pe Vasilie POPESCU. În 1876, aceeași parohie, cu 1.182 enoriași, îl avea paroh pe Mihail ILIUȚ. În 1907, comuna bisericească Satul Mare, „Dornești vel Hadikfalva”, „Zibeni vel Istensegits”, cu poștă în Hadikfalva, îl avea paroh pe Theodor POLONIC, născut în 1850, preot din 1873, paroh din 1885, cantor fiind, din 1906, Athanasie ȚIBU, născut în 1867.

„În anul **1848** la Hadikfalva au murit 117 oameni de holeră. A fost perioada când s-au înființat noile cimitire la Țibeni și Dornești. Acesta era situat la Dornești dincolo de pârâu, la nord de sat. Cu timpul însă, din lipsa pământurilor, cimitirul a fost arat, dar numele locului a rămas: pământul Holericilor”²⁴.

1851: „O broșură, lucrată de Franz Raffelsberger și publicată în 1851, la Viena, cuprindea **„Itinerariile sau directorul tuturor rutelor poștale** din k. k. Statele austriece“, în care se menționează „Drumul de poștă de la Siret, la Rădăuți, lung de o poștă și jumătate, (care) trecea prin Sf. Onufri, Hadikfalva (Dornești), trecând peste râul Suceava”²⁵.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în

²³ Eugen I. Păunel, în „Codrul Cosminului”, VIII, 1933-1934, Cernăuți, pp. 419-432

²⁴ László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 73

²⁵ Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851, pp. 53, 54

Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Siret – **Siret** (Oraș cu tribunal districtual), Bahrinești, Raince, Bălcăuți sau Laudonfalva, Băncești, Botoșănița, Cerepcăuți cu Berești, Țibeni sau Istensegits, Fântâna Albă sau Bialakiernica, Șerbăuți, Grănicești, **Hadikfalva** sau Dornești, Calafindești, Căndești, Climăuți, Mușenița, Negostina, St. Onufri sau Drăgușanca, Oprișeni sau Panțiri, Rogojești cu Gura Molniței, Rudești sau Gropana, Șerbăuți, Sinăuții de Sus, Sinăuții de Jos, Stârce sau Berlinți cu Slobozia lui Dumka, Tereblești, Vașcăuți pe Siret cu Parcelowka, Volcineț”²⁶.

1887: Sâmbătă, 9 iulie 1887, Principele de Coroană Rudolf sosea la Dornești, în parcursul său bucovinean. „La gara Hadicfalva, care era foarte frumos decorată, îl așteptau pe Înaltul oaspe, pe lângă deputații din districtul Siret și Suceava, ministrul de agricultură Falkenhany și alții. Precis la 8 ore sosi trenul separat le secțiunea drumului de fier Hadicfalva. Aici se coborî Alteța Sa Imperială din tren, dimpreună cu suita Sa, fiind întâmpinat cu „Să trăiască!”, răsunând din mii de glasuri. Alteța Sa Imperială schimbă câteva cuvinte cu conducătorul clerului catolic din loc, din Siret și Cibeni (Țibeni), vorbi apoi cu episcopul stavrofor D. Seleschi, cu Ioan Mandașeschi și Dimitrie Onciul, protopresviterii oriental-ortodocși ai Sucevei, Siretului și Vicovelor. Un agricultor german din comuna româno-germană Sf. Onufri, Nargang, îi oferî pâne și sare, cu o cuvântare scurtă în numele Siretului. Alteța Sa Imperială se informă, apoi, despre domiciliul vorbitorului și despre naționalitatea comunei Sf. Onufri, la

²⁶ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

care îi răspunse delegatul cum că este comună locuită de germani și români. Primarul din Bosanci, Vasile Blândul, îmbrăcat în costum național, ținu apoi o cuvântare în limba română, oferind Alteței Sale pâine și sare. Alteța sa răspunse, apoi, germănește: „Meinen innigsten Dank den edlen, treuen und liebel Rumanen!“. Adică: „Mulțămita mea cea mai intimă nobililor, credincioșilor și iubitorilor Români!“. După aceea, privi Alteța Sa în special la fiecare spalier, ce era compus de Unguri – ca cei de casă, apoi de mai la 1.000 Români. Atât fetele, cât și flăcăii, erau postați după costume și naționalități: mai întâi, Germancele, apoi Româncele – în număr foarte mare, după aceea – Lipovencele și, în fine, Unguroaicele; de-asemena și flăcăii din ținutul Siretului și al Sucevii. După aceea, trecu Alteța Sa frontul banderilor. Mai întâi defilă, în trap repede, flăcăii Români, strigând „Să trăiască!“, sub conducerea D-lui cavaler Miculi, îmbrăcat în costum național românesc, apoi Ungurii, Lipovenii, Huțanii și, în fine, Germanii, în număr foarte mic. Mulțu-mind Alteța Sa la toți, de pe pragul pavilionului, se sui în trăsură cu Excelența Sa ministrul de agricultură Falken-hayn, urmând calea spre Rădăuți, precedat fiind de pre-fectul Rădăuților, Dl. Keschmann”²⁷.

În 1890, după câteva valuri de migrație nenorocoasă spre regiunea confluentei dintre Tisa și Dunăre, Hadikfalva încă mai avea 3.593 locuitori, Paul Marton fiind primar, iar Anton Szabo – învățător.

1896: „Czernovitz, 7 Ianuarie. Serviciul drumurilor de fier al liniilor secundare Hatna – Kimpu-Lung și

²⁷ REVISTA POLITICĂ, Anul II, nr. 5, 15 iulie 1887, p. 6

Hadikfalva – Radautz, se va suspenda, probabil pentru 4 zile, din cauza ninsorilor mari”²⁸.

1901, Gustav Weigand: „După zece ani de la ocuparea Bucovinei, o parte dintre ei au acceptat invitația contelui Hadik András și au venit în Bucovina, unde au întemeiat satele Hadikfalva²⁹ și Andrásfalva³⁰, în Valea Siretului, lângă Rădăuți, în plus Istenșegitș (Istenșegitș = Dumnezeu ajută!)³¹, unde exista deja o așezare românească mai mică, Țibeni, care s-a contopit complet cu cea maghiară, și Iacobești³², care se numea Fogodišten, Iosif-

²⁸ *Epoca*, No. 51, Anul II, marți 9 ianuarie 1896, p. 2

²⁹ Colonie în satul Dornești, care în 1775 avea 26 de familii de țărani români, sat care se va numi Hadicfalva (de la numele guvernatorului Galiției, Hadik), harta cadastrală a satului, din 1785, cuprinzând, pe lângă vechile toponime, și câteva toponime de hotar ungurești, precum Boenke, Diak Hud, Felso Mesur, Hossu Gniunasch, Hossu Niel, Koreck Hold etc. – n. n.

³⁰ Andreasfalva, „sau satul lui Andraș”, s-a întemeiat, după 19 ianuarie 1785, când Consiliul Aulic de Război aprobă o contribuție pentru emigranții ceangăi, care vor construi 56 de gospodării, pe teritoriul satului Măneuți, „lângă râul Sucevii, în apropiere de Frătăuții Vechi, la nord de orașul Rădăuți” - Grămadă, Nicolai, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I, p. 336 – n. n.

³¹ Colonia maghiară de la Țibeni, Istenșegitș, pe moșia Satu Mare, a fost înființată între anii 1771-1773, dar numele de Istensegits (Dumnezeu să ne ajute), propus de Mártonfi Mór, va fi menționat, pentru prima dată, abia în 1776 – n. n.

³² În 1775, satul Iacobești, din Ocolul Vicovilor, avea 20 familii de țărani, plus 74 familii de secuși și unguri, în bună parte componenți ai Regimentului I Secuiesc de graniță, așezate pe moșia mănăstirii Ilișești, între anii 1752-1772. Numele acestor emigranți au fost consemnate în recensământul lui Rumeanțev, publicat de ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 341 – n. n.

falva³³, este situată în apropierea graniței cu România, la aproximativ 18 km sud-vest de Suceava. Inițial, localitățile, la fel ca cele ale grănicerilor transilvăni în general, au fost administrate militar și îngrijirea pastorală a fost efectuată din Transilvania. Începând cu anul 1800, au fost anexate la eparhia de Lemberg și administrația a fost înființată ca și în celelalte parohii. Comunitatea din Țibeni a crescut, de la 80 de familii, la peste 3.000 de oameni, deși, în 1883, peste 1.000 de rezidenți au urmat ispitelor maghiare și s-au stabilit în sudul Banatului, lângă Panciova, unde nu se descurcă foarte bine. Oamenii sunt muncitori, ordonați, curați și cu caracter blând, în timp ce despre cei din Hadikfalva se spune că sunt controversați și dependenți de băutură. Mănâncă carne și legume, pe care le cultivă singuri, așa că trăiesc mult mai bine decât țăranii români, a căror mâncare principală este mămăliga. Prosperitatea este de asemenea mai bună decât cea din rândul românilor din satele vecine. Cu toate acestea, au și mai multe terenuri, ceea ce nu este singurul motiv. Din 360 de copii de vârstă școlară, 280 – un număr foarte mare pentru condițiile locale, frecventează școală în mod regulat”³⁴.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitz: „**Hadicfalva** (românește **Dornești**), comună rurală, districtul Siret, așezată pe malul stâng al râului Suceava, în vecinătatea districtului Rădăuți. Suprafața: 21,41 kmp; populația: 3.539 locuitori maghiari-ciângăi, de religie rom.

³³ Colonia Ioseffalva, numită astăzi Vorniceni, a fost înființată pe seliștea pustie Tolva a moșiei mănăstirii Slatina, în 1783, fiind populată cu 60 de familii de secui, venite din Scaunul Csik, în 1785, în partea sudică a seliștii – n. n.

³⁴ Weigand, op. cit., pp. 7-17.

cat. Este străbătută de un drum districtual, ce vine de la Rădăuți, și care se unește cu drumul principal Siret-Suceava, în cătunul Ratuș, comuna Negostina; prin marginea sa dinspre apa Sucevei, trece linia ferată Cernăuți-Ițcani, din care se desprinde aci o ramură, apucând spre Rădăuți. E stație de drum de fier; are un oficiu telegrafo-poștal; o școală populară maghiară, cu 4 clase (deci, circa 120 școlari – n. n.), și o biserică rom. cat. Colonie maghiară, întemeiată în anul 1785, pe teritoriul vechiului sat românesc Dornești. Numele Hadicfalva (satul lui Hadik) i s-a dat în onoarea Feldmareșalului Baron Andreas Hadik de Fulak. În apropierea localității, și anume la poalele muntelui Iancu (partea dinspre Grănicești – n. n.), s-au găsit schelete omenești, care, împreună cu tumulii ce se văd aci, denotă că pe locul acesta au locuit oameni în negura vremurilor trecute. Populația se ocupă cu creșterea vitelor, cu agricultura, cu grădinăria și îndeosebi cu cultivarea verzei și a cepei; mulți din locuitori sunt cărauși sau se îndeletnicesc cu agricultura. Comuna posedă 1.978 hectare pământ arabil, 217 hectare fânașuri, 55 hectare grădini, 40 hectare imașuri. Se găsesc 436 cai, 961 vite cornute, 827 oi, 1.155 porci și 1.117 stupi. **Hadicfalva** sau **Rudești**, moșie cu administrație particulă. Suprafața: 3,84 kmp; populația: 27 locuitori izraeliți, ruteni și alții”³⁵.

1914: „La Suceava. Era în ajun de anul nou catolic, când rușii începuseră o puternică ofensivă în contra orașului Siret. Până atunci, rușii nu făcuseră încercarea să treacă apa Siretului, așa că-ți făcea impresia că, în planul rusesc de luptă, nu intră cucerirea întregii Bucovina. Acest lucru părea într-o câțiva explicabil, deoarece rușii ar

³⁵ Grigorovitz, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 107

fi declarat că n-ar dori să ducă războiul în ținuturile românești ale Bucovinei și că ar vrea, prin urmare, să scutească populația românească de grozăviile războiului. Asaltul rușilor la Siret reuși. Cu o forță înzecită ca a austrieșilor, ei sparseră zidul slab al inamicului, care nu fusese deloc preparat ca o rezistență puternică. Rușii încep o înaintare vertiginoasă din donă părți: de la Vij-nița, unde de asemenea n-au întâmpinat vreo rezistență serioasă, și de la Siret, spre Hadikfalva-Rădăuți. Nimic nu le mai stătea în calea ce duce spre orașele sudice, adică românești. E adevărat proverbul că „pofta vine mâncând”. Rușii căpătaseră poftă de sânge românesc, cu atât mai mult, cu cât românii de la munte declaraseră, cu câteva săptămâni mai înainte, într-un mare miting³⁶, că vor opune rușilor un război de gherilă. Austrieșii se retraseră la Iacobenii, iar rușii înaintau, înaintau mereu, cu grosul armatei lor, cât mai mult în inima Bucovinei. În ziua de 2 Ianuarie stil nou 1915, o patrulă își face apariția pe dealul Sucevei³⁷, care duce la Șcheia. Populația Sucevei, cunos-când „nobilele” sentimente ale armatei lui Nicolaie II, a început a fugi, în mase mari, spre Burdujeni, pentru a lua, prin România, drumul spre Austro-Ungaria³⁸. Tabloul exodului populației nu-l poate descrie cea mai măiastră pană. Oamenii și copiii plângeau, aproape goi, cu fețele

³⁶ Cel organizat de Aurel Onciul, la Suceava – n. n.

³⁷ Amănunte despre ocuparea Sucevei de către ruși, datorate altor autori, dar și notițelor de presă a vremii, puteți găsi în cartea „Bucovina și suferințele ei / 1914-1918”, pe care am publicat-o în urmă cu vreo câțiva ani; nu mai știu când, dar probabil că prin 2016 – n. n.

³⁸ Peste câteva luni, românii bucovineni, care se pripășiseră prin Moldova, au fost capturați de autoritățile românești și „deportați” în Transilvania – n. n.

desfigurate de groază, se scurgeau la vale, aruncându-și în toate părțile privirile, ca nu cumva să fie atacați de dușmanul înfricoșător”³⁹.

1914: „Un minunat exemplu de învățarea ușoară de limbi am văzut în Hadikfalva, comună curat cian-găiască, unde am luat trenul ce duce la Rădăuț. Trebuind să așteptăm mai mult timp la gară, ne-am luat prin acest sat unguresc, să vedem cum se laudă ungurii din Bucovina. Pe drum întâlnim doi oameni, unul îmbrăcat ungu-rește, altul românește. Îi întreb ungurește că de unde sunt și încotro merg, și îmi spune ungurul că el este din Istensegits și că merge la un om din Hadikfalva, având ceva de lucru cu el, iară românul răspunde tot ungurește și încă bine, că el este din satul românesc din apropiere, a cărui nume mi-a scăpat, și că are și el ceva de isprăvit aici, în sat. Dau apoi în povești cu ei, se înțelege, tot ungurește, și românul spune că el a învățat ungurește în Hadikfalva, fiindcă vine de multe ori acolo, fiind meseri-ași buni în sat. Ungurul declară că ei mai mult țin aici la români și că se înțeleg foarte bine laolaltă, și se miră cum în țara ungurească se tot mănâncă ungurii cu românii”⁴⁰.

1914: În Hadikfalva s-a stabilit, încet-încet, o importantă comunitate evreiască, prima sinagogă fiind construită de industriașul Awner Rosenwald. Medicul satului Szabo, era tot evreu, ca și farmacistul Metsch. Berl Terner a deschis un depozit de cherestea, aproape de gară, iar Jehuda Leib Kraft, din Siret, a construit, la Hadik-falva, două mori, dar toate au ars în 1914, odată cu începerea războiului. După război, moștenitorii Jehuda Leib Kraft au

³⁹ *Unirea*, Nr. 65, Anul XXV, Blaj, joi 1 iulie 1915, pp. 2, 3

⁴⁰ Maior, Liviu, *Impresii din Bucovina*, în *Unirea*, Nr. 77, Anul XXIV, joi 30 iulie 1914, pp. 4, 5

construit moara cu cea mai mare și mai mo-dernă turbină din Bucovina. Evreii Margosches, Adelstein, Wassermann și Blum au construit ferme agricole, pomicole și zootehnice model, principalul exportator al produselor fermelor lor fiind Lipa Laufer și Mosch Braunstein.

1919: „Kajtar Istvan, agricultor din Hadikfalva, s-a pus sub curatelă, din cauza slăbiciunii mintale, și s-a instituit curator soția lui, Kajtar Brigitta”⁴¹.

În **1939**, Compania Kraft a construit, la Hadikfalva, o modernă fabrică de amidon și dextroză, care putea procesa 50 vagoane de cartofi pe zi.

HĂGERENI

(sau Hăghidișăuți pe Bâc, Hăjereni, Highidiș, azi Ghidighici sau Hidighiș, lângă Chișinău, Lăpușna, Moldova).

1589, mai 8: Întărit de Petru voievod, prin ispisoc de judecată, fraților Frățian, Toader și Ionașcu, copiii Mărinei, nepoții Armancăi, strănepoții lui Oană, după pâra cu fostul stolnic Porosăci, Gavril Hăjerău, Ungurea-nul, Iutcu și toate rudeniile lor, „zicând cum au fost șters pe moșul lor Oană din privilegiul de cumpărătură de a avut Oană de la bătrânul Bogdan voievod, într-un loc l-au fost șters, iar într-alt loc, mai jos, l-au fost scris, și au arătat că moșul lor și cu copiii lui nu au cumpărat. / Deci noi i-am

⁴¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, 3 octombrie nou 1919, p. 5

judecat după legea țării și am dat să jure cu 24 de jurători Porosăci, Gavril Hăjerău, Ungureanul, Iutcu și toate rudeniile lor că nu a fost cumpărat moșul lor Oană o bucată de pământ din satul **Hăgerăni**. Dar când a fost la zi, ei nu au adus nici un jurător și au rămas din toată legea noastră”⁴².

1610, noiembrie 26: Întărit de Constantin Movila voievod marelui postelnic Chiriță Dumitrachi, care cumpără de la frații Frățian, Toader, Ionașco, Marco și Crăciun, feciorii Maricăi, nepoții lui Oană Guf, și de la verii lor Florea, feciorul Neaghi, nepotul Anei, Gliguță, feciorul lui Ion, nepotul Neaghii, Ion cu frații lui, feciorii Drăghinii, nepoții lui Gavril Hăgereu, Petrea, feciorul Tomii, nepotul Nastei, Andronic Roșca, Mărica, fata Iuscăi, nepoata lui Poroseaci, Tofana, fata Ungureanului, Ștefania, fata lui Dan, Anghelina, fata Isaii, Ursul, Boreschii, feciorul lui Hilimon Hăgerău, Toader Herțul, feciorul lui Coste și tot neamul lor, toți nepoți și strănepoți lui Ion Hăgerău și fratelui lui Luca, și surorilor lor Mara, Nastea, și de la Cozma, Ivan, Lazor, Nasta și Oană, „un sat, anume **Hăghidișăuți**, unde a fost iaz vechi și care acum se numește **Hăgereni** pe Bâc, care este în ținutul Lăpușnei”⁴³.

1660, martie 5: Întărit de Ștefan Vasile voievod fostului vornic Constantin, care primește ispisoc pentru cumpărăturile și daniile sale, căci cumpăraseră „din 6 bătrâni din satul **Gălești** din Pârjota, jumătate din 3 bătrâni, partea lui Bătă, care o cumpăraseră de la Ciocan, fratele lui Grigore

⁴² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 12, pp. 19-21

⁴³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 23, pp. 39-41

Tătarul pentru 35 taleri bătuți, și iarăși dintr-un bătrân a treia parte, care i-a dăruit-o lui Bejan Ciocârlan pentru sufletul părinților lui. Și iarăși, altă parte din același sat, din patru bătrâni dintr-un bătrân a cincea parte, care i-au dăruit-o lui Măricuța Cergoae, fata ei Fetița și nepoții Gheorghe și Negrul, și altă parte din același sat, ce se va alege partea Anisieii, fata Nastei, nepoata Maricăi. / Și iarăși, altă parte din satul **Voinova**, ce se va alege partea lui Pavăl, care a cumpărat de la Gavril din **Puținței** și de la femeia lui Nastasia, fata lui Pavăl, feciorul Paraschivei, dintr-un bătrân a șaptea parte din același sat Voinova, ce se va alege partea Urâtei, fata lui Voivovanu Savii, nepoata Costii, care i-a dăruit-o pentru sufletul părinților ei. Și iarăși, din același sat, ce se va alege partea lui Loghin, care i-a dăruit-o lui Vasile, feciorul lui Ștefan, și Acsănia, nepoata lui Loghin, pentru sufletul lor. / Și iarăși, o parte din satul **Tătărăștii**, întru același ținut al Orheiului, din partea din sus, din 7 bătrâni, un bătrân, pe care l-a cumpărat el de la Tănăsă și David, feciorii Huhulii, care bătrân a fost lor de baștină, și alt bătrân din 7 bătrâni, ce a fost de cumpărătură tatălui lor Huhule, drept doi boi de negoț. Prețuiți drept 35 lei bani gata. / Și iarăși, partea Maricăi, fata lui Pavăl din **Tutoveni**, ce a cumpărat-o el de la Tănase și David, drept 70 lei noi. / Și iarăși, a patra parte din partea de sus a satului **Drăgușăni**, întru același ținut al Orheiului, partea lui Bălan, ce a cumpărat-o el de la Mihăilă, fecior lui Bălan, drept 45 lei bătuți. Și altă parte, de la Togan, ce a căzut el într-o gloabă și, neavând cu ce plăti, a dat acea parte drept 20 lei și a plătit capul său. Și iarăși, a cincea parte din Drăgușăni, pe care i-a dăruit-o Ionașcu Săpoteanu și cu frate-său Maței, care părți i-a fost dăruit Vasile, feciorul lui Bilan, lui Savin fost vornic,

pentru oarecare moarte de om ce a făcut Vasile sin (fiu) Bilan, iar Savin vornicul a dăruit acea parte lui Ionașcu Săpoteanul și lui Maței. Și altă parte din același sat, ce se va alege partea Urâtei, fata Titii, și a frățâne-său Ionașco, pe care a cumpărat-o el de la Vasile, fecior lui Loghin, nepot lui Macsân din **Ghidighiș**, drept doi boi de negoț și 50 lei bani gata. / Și iarăși, partea Urâtei, fata Nastei, partea din satul **Ineștii**, care i-a dăruit-o lui Urâta pentru sufletul părinților ei. / Și iarăși o parte de ocină din satul **Hloboca Nacului**, din jumătate de jumătate, a cincea parte, ce a cumpărat el de la Vasile, feciorul Nicului, nepot lui Sisco din Hloboca drept 55 lei. / Și iarăși, ce se va alege din moară partea Savii, ginerele popii Constantin din **Ciuciuleni**, partea lui din moara din sus și din loc, care este stâlpit, care acel loc a fost al Anghelinei și al Măricăi Boghioae, și din moară, și din loc, ce se va alege partea lui, a cumpărat el drept 30 lei”⁴⁴.

1680, ianuarie 27: Porunca dată de Duca voievod lui Năstase vistiernic, **pârcălabul Chișinăului**, și lui Frățiman, ce a fost căpitan, să meargă și să cerceteze, „între alte moșii, și pentru partea lui Vasile, fecior lui Ștefan Beni din **Highidiș**, ce are de pe taăl său și de pe unchiul său Loghin și este zălogită la Andrei Mihuleț pârcălabul pentru 6 boi de negoț, și să întrebe pe răzeșii lui de voiesc ei să dea acei boi și să ia partea lui, iar de nu or voi, să dea mărturie, ca să fie Mihuleț în pace”⁴⁵.

1681, iulie 20: Ionașco Săchir (Secher) din Highidiș, „luând un cal de la Necola, prețluit drept 30 lei, și

⁴⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 62, pp. 86, 87

⁴⁵ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 109, pp. 133, 134

neavând ce ce plăti, i-a dat partea de moșii din **Hi-ghidiș** ce i se va alege, însă din Pietrele Înșirate (carierele de calcar) în sus”⁴⁶.

1709, mai 1: Iftode, feciorul Stăviloei de **Highi-diș**, nepoata fetei lui Bulhat de **Drăsliceni**, dăruiește serdarului Darie Donici „moșia din satul Drăsliceni, partea mâne-mi Stăviloe, ce se va alege din bătrânul lui Bulhat... / Și când am dăruit, prilejitu-s-au Vârlan de **Sferja** biv (fost) vel (mare) armaș, Gavril Goia de **Drăgușani** și alți oameni buni”⁴⁷.

1747, septembrie 4: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod egumenului de la mănăstirea Golia și „pe cine va trimite să fie volnic a merge și să ia de-a zecea de pe părțile de moșie ce are Golăe în satul **Burnărești**, ce sunt în ținutul Lăpușnei... și să dijmu-iască și alte seliști ce mai are mănăstirea la acea parte: **Bălăniașa, Bubuiogii, Hăjerenii și Mărinicii**”⁴⁸.

⁴⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 111, p. 134

⁴⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 126, p. 151

⁴⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 164, p. 193

HÂJDENI

(Hăjdeiani, azi Hâjdieni, județul Bălți, Moldova).

1644, aprilie 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Lupul Jeavrea, constantin și alte rude ale lor, nepoții lui Griga, strănepoții lui Dinga, s-au pârât de față cu Toma (Cantacuzino) mare stolnic pentru a treia parte de ocină din satul **Hăjdeiani** (Hâjdieni, județul Bălți, Moldova), ce este pe Dubovăț, în ținutul Iași, zicând că le este lor dreaptă ocină și dedină. Iar Chiriță Dumitrache postelnic, de la Vasile, fiul lui Griga, nepotul lui Dinga, și a arătat zăpis de cumpărătură de la Constantin Moghila voievod”⁴⁹.

1670, februarie 4: Enache, feciorul Ștefăniei, nepotul Micului Buză Neagă, vinde fostului paharnic Ilie Sturza, drept 30 de lei, „partea moașă-mea (bunicii) Parascăi, a fetei Micului Buză Neagră din satul **Pupezeni**, de la Lebedina, din bătrâna moșului (bunicului) Micului, a patra parte... și la vânzarea mea au fost Ursul din **Bogzăști**, Vasile, feciorul lui Neculai din **Braniște**, Mirăuță Buliga din **Țiberiha**, Andrei, feciorul lui Bulboacă, și popa Ionașcu de **Sinești**, Istratie Mânzatul ot **Inești**, popa Corne de **Hâjdieni**, Chirilă de **Negurești** și mulți oameni buni. / Zăpisul l-am scris eu, Enache, feciorul Ștefăbiei, nepotul Micului Buză Neagră ot **Pupezeni**. Să se știe”⁵⁰.

⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 294, pp. 269-271

⁵⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 121, p. 126

1774, iunie 5: Satul **Hâjdienii**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Culii, după recensământul lui Rumeanțev⁵¹, avea **toată suma caselor 27**. Scădere rufeturi 12: 8 voluntiri, 1 popă, 1 diacon, 2 femei sărace. Rămân birnici 15. 11 case pustii. / **Birnici**: Iacob, rusul / Nicolai Chiorul / Ion Huzunul / Toader, rotar / Aftenii / Ermorache, cojocar / Focșa Zgârvaci / Ocsănti Țurcanu / Simion Coluni / Tănas, cioban / Mihai, rotar / Vasile, cibotar / Grigoraș Madonici / Leiba, jidov / Alecsa. // **Rufeturi**: Leonte, cojocar, voluntir / Pintilii Vilca, voluntir / Toader Beșliaga, voluntir / Andronachi fiul lui Bunescu, voluntir / Ioniță Timuș, voluntir / Andronic Coluni, voluntir / Andrieș Grosu, voluntir / Acsenti, cibotar, voluntir / Popa Ștefan / Diaconul Costandin / Baba Sanda / Marie, săracă.

1904: „**Hâjdieni**, sat mare în județul Bălți, așezat în valea Căldărușca, între satele Dan și Cujba. Face parte din volost Bolotina. Lângă sat se află un heleșteu. Are 234 case, cu o populație de 1.123 suflete; o școală bisericească, unde se învață numai rusește. Țăranii au pământ de înproprietărire 2.128 deseatini. Mănăstărea Sfântul Mormânt are aici 1.448 deseatini. Împrejurul satului sunt vii și grădini cu pomi”⁵².

⁵¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 413

⁵² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 113

HAJDEU

(fostul sat Citnicăuți, raionul Hotin, Ucraina).

1628, februarie 15: Zapisul agăi Ion Tertea, ginerele Petricăi, și al femeii sale Anna, fata Petricăi zlătarul, și al femeii Petricăi, Safta, prin care mărturisesc că au vândut lui Efrim Hăjdeu, drept 30 taleri de argint, „din sat din **Citnicăuți** (Hajdeu, raionul Hotin, Ucraina) ce se va alege partea Petricăi, din stâlpul de sus, și parte femeii Petricăi, a Saftei, sora lui Bantăș, din stâlpul lui Bantăș... și o seliște”⁵³.

1628, februarie 15: Zapisul agăi Ion Tertea, prin care mărturisește că a vândut „fratelui nostru, lui Efrim Hăjdeu”, drept 160 taleri, „moșie și cumpărătură din sat din **Citnicăuți**... a treia parte de sat, partea de mijloc, ce am avut cumpărătură de la Mărica de Suceavă, sora popii Mătiaș, așijderea am vândut, drept 140 srebniș de taleri ce am cumpărat de la Mătiaș și de la fetele lui Drănșeanu vătahului de Butici... a treia parte dinspre răsărit, drept 49 taleri, și din partea Iurșei, și din partea Petricăi, ce se vor alege două părți, drept 80 taleri. Și întru tocmla noastră au fost Gheorghii Jora, **pârcălabul de Hotin**, Gligorie Hruci vornicul, Chircoș neguțătorul de **Came-niță** (târg, Ucraina), Avram de **Lucăceni** (Lucaceni, raionul Hotin, Ucraina), Constantin Stârcea și David de Hotin, Necoară Seuca ot **Stănilești** (raionul Hotin, Ucraina), Mândrea ot

⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 309, p. 421

Terebisăuți (Terchisăuți, azi Dra-biște, Moldova) și mulți oameni buni, megieși”⁵⁴.

1628, martie 18: Zapisul lui Grița Răscop și al fraților săi Iurașco, Nechifor, Hilip, Pantea și Odochia, fiii lui Dragoș din **Citnicăuți**, care vând lui Efrim Hăjdeu din **Nesvoia** (Nesfoi, raionul Hotin, Ucraina), care este în ținutul Hotinului, pentru 140 taleri de argint, „în satul **Citnicăuți**, din a treia parte de sat, a noua parte, partea de sus, și cu o seliște, **Mițăuți** (Văscăuți, raionul Hotin, Ucraina), care se cheamă din uric **Vascăuți**, care este dreaptă ocină”⁵⁵.

HĂLĂREȘTI

(Bălițești, în Hălărești, comuna Iana, Vaslui).

1632, septembrie 22: Zapisul lui Vasile, feciorul lui Ignat și al Agahiei, fetei lui Toader de **Bălițiștie** (Bălițești, în Hălărești, comuna Iana, Vaslui), prin care mărturisește că a dat partea lui „de sat din Bolițiști, pe Stodenet, și de în sat, de intri pe Bogdana, ce este partea noastră... lui Mereuță pârcălabul. De mi-am plătit capul de la curmei, pentru un cal ce l-am furat, al lui Crăciun de **Bicani** (azi Ghicani, comuna Alexandru Vlahuță, Vaslui), dinaintea lui Erimie căpitan, Eiachim, Stârcol și Ștefan de **Coșești** (comuna Ivănești, Vaslui), Vasile Coșescul și Cozma

⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 310, p. 422

⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 326, pp. 444, 445

croitor de **Iaş**, Macarie cojocar ot **Vaslui**, Nestor Dănos ot **Ivăneşti** (comuna Ivăneşti, Vaslui), Danail călugărul şi mulţi oameni buni şi bătrâni”⁵⁶.

1632, noiembrie 7: Zapisul ureadnicului de **Bârlad** Andrei, al lui Glegorie Surtă şi Glegorie din **Cociuba** (în Rusi, comuna Puieşti, Vaslui), al lui Gavril Mustaţă şi Gavril, feciorul lui Surtă, Ursul, feciorul Zaharei din **Ghergheşti** (comuna Ghergheşti, Vaslui), şi Strătulat, şi Frăteiu, prin care mărturisesc cu sufletele „cum au venit în faţa noastră Focşa din **Băliţeşti** (în Hălăreşti, comuna Iana, Vaslui) şi cu feciorii săi... şi au vândut din sat din Băliţeşti a cincea parte, cu vad de moară şi cu tot venitul, lui Ifrim şi femeii sale Hilinei, drept un cal şi patru oi, şi s-a biciuluit calul drept 30 de lei şi oile câte un leu”⁵⁷.

1634, noiembrie 6: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui medelnicer Simion Gheuca, care primeşte urice pentru o parte de ocină din satul **Dărăşti** (în hotar cu Hălăreşti, comuna Iana, Vaslui) şi din **Hăruleşti** (Hălăreşti, comuna Iana, Vaslui), pe pâraul Puţului, în ținutul Tutovii, toată partea Mărciască, cât se va alege dintr-acele două sate, ce este cumpărătură de la Dumitraşcu Şeptelici, drept 3 iepe cu mânji... Iar lui Şeptelici i-a fost cumpărătură de la Nicoară din **Ceucani** (Ciocani, comuna Perieni, Vaslui) şi de la femeia sa Nastasia, şi de la feciorii lor, feciorii Mărcescului şi ai Mărceascăi... / Şi iarăşi îi întărim a lui dreaptă danie, de la Condre şi Maftai, feciorii Rusului, partea lor din satul **Mânzaţi** (comuna Alexandru

⁵⁶ AŞSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 221, pp. 279, 280

⁵⁷ AŞSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 242, pp. 301, 302

Vlahuță, Vaslui), cu loc de prisacă, din partea de sus, de către răsărit”⁵⁸.

1668, iulie 11: Zapisul lui Toader Păladie, ce-a fost stolnic, în care scrie și mărturisește cum s-a împăcat, prin tocmeală, cu Bejan Gheuca și nepotul lui Enachi pa-harnic „pentru **Băcani**, pe Smila, cum că dau eu dumisale 100 de stupi buni, într-ales acum în toamnă, iar lui Enachi i-am dat toate părțile de ocină ce-au avut Gheuca spătarul și jupâneasa Mărica la satul **Mânzați** și la **Hălărești**, la ținutul Tutovei... Și să nu mai am gâlceavă cu dumnealor pentru satul Băcani”⁵⁹.

1900: „**Hălărești**, comună rurală și sat în județul și plasa Tutova, pe pârâul Studinețul, aproape de confluența lui cu pârâul Tutova, spre nord-vest de Bârlad. Are 616 locuitori, trăind în 201 case. Satul formează o comună cu cătunele: Lunca, Recea, Călițesti, Siliștea și Polițeni. În toată comuna sunt 1.642 locuitori, din care 305 contribuabili; locuiesc în 411 case. Sunt pe teritoriul satului 17,5 hectare vii, din care 14,5 hectare nelucrătoare și 7 hectare livezi cu pruni. Comerțul se face de 10 persoane. Are: o școală primară de băieți; 5 biserici”⁶⁰.

⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 277, p. 311

⁵⁹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 45, pp. 62, 63

⁶⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 696

HĂLĂȘENI

(lângă Gherăești, înglobat în Bacău).

1632, iunie 22: Porunca lui Alexandru Iliăș voievod, dată pârcălabilor din ținutul **Bacău**, să ia partea de ocină din **Birăești** (Gherăești, înglobat în Bacău) a lui Văsii și să o dea fraților Ștefan diac din **Mărgineni** (comuna Mărgineni, Bacău), Ion și Vasile, feciorii lui Gherman din **Hălășeni** (lângă Gherăești, înglobat în Bacău), după ce frații îl pârăseră pe „Văsii de la prisaca Boldescului pentru o ocină de la Birăești, ce au pus-o zălog la Gherman din Hălășeni”⁶¹.

1633, septembrie 10: Zapisul șoltuzului Căniza Blaj, al celor 12 pârgari și alți târgoveți din **Bacău**, preotul Gheoghe cel domnesc, preotul Sămion, Vasile Pelin, Dumitru Bichi, Țămpăl Pitărtă, Ungurian, Turuc Dumitr iot târgu Bacău, Ștefan diacul ot **Mărgineni** (comuna Mărgineni, Bacău), Sansăn ot **Lete** (Letea Veche, comuna Letea, Bacău), în care mărturisesc că au venit în fața lor Simion Văisi și fiul său Ionașco ot **Mușetești** (lângă Șerbănești, înglobat în Bacău), și cu nepotul său Vasile fiul lui Păcurari, și cu sora Arsănie... de-au vândut din sat din **Hălășeni** (lângă Gherăești, înglobat în Bacău) și vad de moară pe apa Limpidii vornicului Neniul, drept 40 de galbeni buni”⁶².

⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 128, pp. 164, 165

⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 391, pp. 492, 493

1634, iulie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril sin (fiul) Magdalinei, nepot lui Titea, și Tudorei, fata lui Titea, în baza zapisului de mărturie al lui Mareș vătav și Mihail ot **Boșani** (sat pe Bistrița, Bacău), Trifan și Simion de **Hălășeni** (sat pe Bistrița, Bacău), Dam nemiș și popa Ioan ot **Frăcești** (sat pe Orbic, Neamț), Gavril Zaharie ot **Rogozăni** (Bacău) și de la Hilip ot **Jăcicani** (sat pe Bistrița, Bacău), în care scriu că au venit înaintea lor Grozav, fiul lui Medeu, și a vândut o parte de ocină din satul **Cârneștii** (Cornești, comuna Filipești, Bacău), pe apa Săretului... lui Toma și surorii lui Titea, drept 140 zloți”⁶³.

1774, iunie 15: Satul **Ghirăeștii** și **Hălășenii**, ținutul Bacău, ocolul Bistriței de jos, sat răzeșesc, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶⁴: **Toată suma case-lor**: 50. Scădere rufeturi, însă 27: 20 poștași la Bistrița, 1 diacon, 4 sărace. Rămân birnici 23. / **Birnici**: Pavăl, păscariul / Ioniță Ghindu / Lupul Murguleț / Vasile, curelariul / Procopii, curelar / Ștefan Odae / Zaharia Măcăială / Vasile Măcăială / Gheorghe Berghilă / Costandin sin (fiu) Bușcăi / Ioniță Ocnianul / Ioniță, herghelegiu / Gheorghe Prut, panțerul / Stoica, muntean / Costantin Istrati / Ioniță a Pălăroaei / Toma Prut, brat (frate) Gheorghe / Dumitrașcu, podar / Costandin Gărmăț, tij (la fel) / Dobre zet (al) Măcăială, la fel / Andreiu Căruță, la fel / Toader Năsăescul, la fel / Mașteiu, la fel / Toader fiul lui Stati, la fel / Gheorghe, rusul, la fel / Simion, la fel / Gheorghe Golăi, la fel / Ursul, la fel / Gavril, la fel / Ion Lazor, la fel / Toderașco, la fel / Năstas, la fel / Ursul,

⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 180, pp. 199, 200

⁶⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 292

mătăsar, la fel / Andronachi, la fel / Ursachi, la fel / Ion a Elincăi, la fel / Antohi Melinte, la fel / Pavăl, vătăjel, la fel / Gheorghi, giurgiu / Miron, prisăcariul / Murguleț, păscariul // **Femei sărace:** Ilinca, săracă / Sanda, săracă / Iliana, săracă / Maria, săracă // **Rufeturi:** Grigori, diacon / Toma Habeiu, ruptaș / Velisa-rii, mazil.

HĂLĂȘENI

(Hălășeni, lângă Itești, comuna Berești-Bistrița, Bacău).

1609, aprilie 14: Todiriță Zosin din **Mușetești** cumpără, cu 78 taleri curați, de la Vasile și Dediul din satul **Păstrăveani**, frații lor Sava și Agahie, verii lor Ștefan și Toader, fiul Anisieii, Pătrașco, Odochia, Obrati-na și Maria, fata Nastasiei din satul Păstrăveani „moșia ce au avut în satul **Arămești** și în satul **Hălășeni**... în casa preotului Pricopie din satul **Săcești**, dinaintea lui Simion, Samoil, Eremia vataș, Ignat Hulpe din **Săcești**, Gligorașco hotnog din **Mușetești**, Toader vistiernicul și Vasile medelnicer”⁶⁵.

1622, martie 6: Tudosca și Pătrașco, feciorii Nastasiei, vând „moșia noastră dreaptă din **Arămești** și din **Hălășeni**, din a treia parte din tot locul, a treia parte, lui Toderiță din **Mușetești** și ne-a dat pe acea moșie 9 galbeni... dinaintea lui Ionașco fost hotnog și Moglan din **Mușetești**, Sămion și Santan ot **Săucești**. / Așijderi, a mai

⁶⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 175, 178

cumpărat Toderiță o parte de ocină din **Avrămești** și din **Hălăseni** de la Miron și Nichita, feciorii Dochiei, sora lui Sămion ot Hălăseni, drept 19 taleri”⁶⁶.

1638, iunie 3: Maței din **Hălășeni** (Hălăseni, lângă Itești, comuna Berești-Bistrița, Bacău), fecior lui Crăciun vinde lui Neniul vornic, drept 12 galbeni buni, „cumpărătura tătâne-său, a lui Crăciun din Hălășeni... în vatra satului, cât este pe vale, peste Limpedeș, și două pământuri de curături”⁶⁷.

1638, iulie 15: Echim, feciorul lui Roman, și Vasile, feciorul Andriicăi, nepoți doamnei Mărica, au vândut vornicului Neniul, drept 40 de taleri bătuți, „din sat din **Hălășeni** (comuna Berești-Bistrița, Bacău), ce este în ținutul Neamțului, din a treia parte de sat a patra parte, cu vad de mori în Limpedeș și cu fânaș și cu tot venitul”⁶⁸.

1638, august 13: Zapis de la cămărașii de **Ocnă** Ghiorghiță Ștefan postelnic, Țiga fost postelnic, Irimie și Miron, și de la Pifanii staroste de **Trotuș**, Soci Mihai șoltuz de Trotuș, cu 12 pârgari, și de la popa Dumitru, Mihoș, Condri, Gavril, Gligorcea și Ștefan Rujniță din **Hămieș** (Hămeiuș, comuna Hămeiuș, Bacău), în care mărturisesc cum a venit înaintea lor Scânteie de **Cățălești** (azi Siretu, comuna Săucești, Bacău), feciorul Dochiei, nepotul Mitrii, și a vândut, lui Neniul vornicului, drept 58 de galbeni, „a lui dreaptă ocină și moșie și a fraților săi Vasile și Anna, toată partea lor din **Hălășeni** (comuna

⁶⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 111, 112

⁶⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 363, p. 354

⁶⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 413, p. 396

Berești-Bistrița, Nacău), din ținutul Neamțului, ce-au avut părinții lor cumpărătură de la Vasile Hociungu, Mățiaș și frații lor, din partea Horgiștilor, cu vad de mori în gârla Bistriței, ce se cheamă Limpede... Și așijdere toată partea lor din partea Golăeștilor, cu vad de moară în Limpede... și toată partea lui și a fraților lui ce-au avut din seliști, din vale, peste Limpede și curături”⁶⁹.

1640, aprilie 21: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Todiriță de **Mușetești** (comuna Săucești, Bacău) s-a pârât de față, înaintea domniei mele, cu Neniul, vornicul de gloară, pentru o parte de ocină din **Hălășeni** (comuna Berești-Bistrița, Bacău), ce este în ținutul Neamțului, și a zis Todiriță că acea parte a cumpărat-o Neniul de la răzeșii săi, dar n-au întrebat de dânsul. Neniul a zis că a întrebat de toată ruda lui Todiriță și a fost și Todiriță de față la acea tocmeală... Și a adus mărturie oameni buni și bătrâni... deci Todiriță a rămas din toată legea țării”⁷⁰.

1644, aprilie 8: Întărit de Vasile Lupu voievod stolnicului de gloată Neniul, care primește uric pentru „din a treia parte din satul **Hălășenii** (lângă Itești, comuna Berești-Bistrița, Bacău), a patra parte, ce este în ținutul Neamțului, cu vad de moară pe pârau Limpede, cumpărată de la Iachim, fiul lui Roman, și de la Vasile, fiul lui Andreica, nepotul doamnei Marica, și de la Groza, fiul Antimiei, nepotul Românisei, strănepotul doamnei Marica, pentru 50 de taleri argint. / Și de asemeni, cât se va alege partea lui Crăciun și cu două pământuri în țarină, curățitură

⁶⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 439, pp. 416, 417

⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 342, pp. 357, 358

lângă limpedea, ce el a cumpărat de la Maftai, fiul lui Crăciun, pentru 20 taleri de argint. Și de asemeni, dintr-un bătrân din același sat Hălăsenii, două părți, cu parte din vadul de moară în Limpede, ce el a cumpărat de la Simion Viisa, fiul lui Ionașco, și de la nepotul lui Vasile, fiul lui Păcurar, și de la surorile lui Viisa, Agahia, Nastasia și Solomia, și de la Arsănie, nepotul lui Veisa, pentru 60 de taleri de argint. Și de asemeni, a treia parte din a patra parte, din partea Golăeștilor, ce el a cumpărat de la Scânteie, fiul Odochiei, nepotul lui Mitre, pentru 50 taleri de argint. Și de asemeni, altă parte din același sat, peste Limpede, cât se va alege partea lui Scânteie și cu alți frați ai lui, ce le este lor moștenire, pentru 30 taleri de argint. / Și i-am întărit două părți din satul **Mănăilești** (azi Mănoaia, comuna Costișa, Neamț), ce este în ținutul Bacău, pe râul Bistrița, și din altă a noua parte, jumătate de vad de moară pe Bistrița și pe Limpede, ce el a cumpărat de la Simion și soția lui Marica, și sora ei Ștefania, soția lui Zapaliță, și de la alți frați ai lor: Ionașco, Ghirman, Andrii și Rucsanda, fiii lui Grigori șetrar, pentru 50 taleri de argint. / Și i-am întărit a cincea parte din satul **Roșiori** (lângă Chilișoaia, comuna Dumești, Iași), din vatra satului și din câmp, în ținutul Cârligătura, și, de asemenea, din a patra parte din același sat, jumătate, ce el a cumpărat de la Busca, fiica Tofanei Piilișoaia, pentru 90 taleri de argint. Și de asemeni, din a patra parte a treia parte din același sat Roșiori, ce se numește **Geamănul de Jos** (lângă Horlești, comuna Rediu, Iași), ce el a cumpărat de la Marica, fiica lui Capșea, drept 20 taleri numărați. / Și de asemeni, i-am întărit din jumătatea satului **Băloșini** () a treia parte,

cumpărătură de la Lupul Cogciug, pentru 35 de ughi”⁷¹.

HĂLĂUCEȘTI

(în hotar cu Iurcești, Iași).

1627, aprilie 20: Catastiful satelor marelui logofăt Dumitrașco Ștefan și ale cneaghinei sale Ziniica, fiica lui Mogâldea vornic: „**Hălăuceși** (în hotar cu Iurcești, Iași) pe Siret, și cu loc de mori pe Siret și cu bălți, ce este în ținutul Sucevei și cu tot locul, jumătate de sat... care a fost a unchiului măriei sale, lui Simion Stroici vistier-nic... cumpărătură de la Glogorcea, feciorul Anii Roșcoa, nepotul Cârștii Hălăucescul, drept 200 taler bătuți... iar cealaltă jumătate de sat i-a fost schimbătură cu Adam vistiernic cămăraș și cu feciorii lui, Constantin, Iurașco și Grozeava, feciorii Tudosei, nepoți Anii, strănepoți Cârștii Hălăucescul... pentru o vie, țarina **Cârjeștilor** (Cârjoaia, Iași) cu poamă gata de cules și încă 50 taleri bătuți. Iar apoi s-a sculat Erina, fata Ruscăi, nepoata Anghelinii, și i-a vândut al doilea rând acea jumătate de sat toată, drept 600 de taleri bătuți. Iar când au fost zilele lui Gașpar vodă, a pârât pe Stroici vistiernic o spră a Erinii, anume Nastasiia, cum nu a vândut ea nimic. Deci o au rămas Simion Stroici. Iar după ce s-a miluit măria sa domnul nostru, aflatu-s-a un nepot al lui Simion Stroici vistiernic, anume Lupul, feciorul lui Ionașco din **Sirețel** (ținutul Hârlău, Iași), și a

⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 283, pp. 258- 261

arătat un zăpis de dare de la unchiul său Simion Stroici, cum i-a dat lui acea jumătate de sat. Deci noi ne-am tocmnit cu acel Lupul și i-am dat 400 taleri de argint și un postav, ca să ne fie cu pace și cu odihnă. Iar cealaltă jumătate, a patra parte, de la Gligorie Ciolpan, ce a fost spătar, drept 112 taleri de argint, iar lui i-a fost cumpăratură de la Dumitra, fata lui Ștefan Blendea, însă cumpăraseră altă parte din **Vlădești** (lângă Stolniceni, Iași), iar soru-sa Mărica a luat acea parte de la Ciolpan, căci a fost a ei. Deci ea i-a dat acea parte din Hălăucești și altă parte, cât țin opt case, și cu curți și cu tot venitul lor. Eu am cumpărat de la Mărica, sora Dumitrii; ci a fost acel loc ales al Dumitrei 210 taleri, și cu acei bani a plătit capul lui Gavril, feciorul Dumitrei, din pieire, că vrea să-l spânzure pentru că furase 2 cai buni ai lui Andonie din **Averești** (azi satul Delenii, Neamț) ot volost Neamț. Iar după aceea, iarăși s-a sculat Gavril, feciorul Dumitrei, și mi-a furat câteva unelte de sub o șatră, și iarăși l-am prins de față. Deci mamă-sa a căzut, cu boierii, înaintea noastră și l-am iertat. După aceea s-a măritat Dumitra după Vărdzar și au sărăcit. Deci a venit la noi și s-a plâns de sărăcia ei. Deci i-am dat un vig de postav și 2 boi buni și 20 taleri bani buni. Și iarăși două jirebii am cumpărat de la Gavril Ciogolea, pentru 160 taleri, iar lui i-a fost cumpăratură de la mătușa lui, Dumitra Zupcoae”⁷².

1664, februarie 1: Vășian, cu femeia lui Todora, fata Măgdălinei, nepoata lui Simion Cojan de **Hărtănești** (Hărtănești pe Trotuș, Bacău), vând marelui logofăt Neculai Buhuș „din partea lui Simion Cojan de Hărtănești, jumătate... dinaintea lui Pătrașco de **Berești**, vâtaful marelui vornic Vasile, Ivașco sin (fiu) Mălai ot **Pătrăș-**

⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 186, pp. 241, 242

cani, Ion, vpornic de **Galbeni**, Iacob și Miron dascăl de **Hălăucești**, Vasile Vesel de **Văleni**”⁷³.

1774, iunie: Satul **Hălăuceștii**, al vistiernicului Constantin Sturza, ocolul Satele de la Suceavă, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁴, avea **toată suma caselor 130**. Scădere rufeturi 38: 2 preoți, 3 mazili, 30 țigani, 3 văduve. Rămân birnici 92. / **Birnici**: Pintelei, vornic / Toader, vătăman / Gheorghi Hârsan / Mihai brat (frate) vătămanului / Ilii, văcar / Manole, tij (la fel) / Ion, rusul / Andrian, crâșmar / Vasile Marin / Nistor, pas / Costandin, cibotariu / Gligori fiul lui Ion, pas / Ursul brat (frate) lui / Vasile, jocariul / Ursul, plugar / Matei, tij (la fel) / Ursul, la fel / Vasile, la fel / Costandin Hagi / Luca Mocriș / Acsănti, rus / Simion Barbăroșă / In (alt) Simion Scutul / Ilii Fărmatul / Vasile, rusul / Dumitrașco Cadă / Toader Fărmatul / Petre, plugariu / Dragul, ruptaș / Lupul, vătăman / Mărtin Checere, ungur / Radul Giurgiu / Mihai, tâlmaci / Giurgiu Păulețu / Ianăș Becican / Ștefan Pârțac / Iacob, tălpălar / Martin fiul lui Iacob / Antal Chiceria / Mărtin Bejan / Mihai, vornic / Mihai Chicetul / Giurgiu, morar / Gheorghi Păuleț / Pal Ianăș / Roca Mihai / Anton fiul lui Andrieș / Dumitru Andrieș / Balintu, vier / Gherghel tij vier / Dorcu Ianăș / Gherghel, dascăl / Imbre Mărtin / Dumitru Roca / Arvasă Iacob / Antal Roca / Petre Bejan / Mihai Andrieș / Nicolai, butnar / Andrei, la fel / Păulețu Gherghel / Neculai Chicere / Mărtin Roca / Gherghel Roca / Andrei, jocariu / Ianăș Ghieș / Gheorghi Păulețu / Andar Neculai / Păulețu Mihai / Cioban

⁷³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 21, 22

⁷⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 285, 286

Gherghel / Cadar Iacob / Ianăș Doboș / Andrei Mărtin / Gherghel Bișoc / Giurgiu, cioban / Neculai, cioban / Mihai Boșoc / Radul Giurgiu / Văcarul Ianăș / Frâncul Mărtin / Andrei Pleșcan / In (alt) Andrei / Mărtin Bejan / Mărtion, cioban / Dorcu Mărtin / Vargă Mihai / Arbă Anton / Petre Bișoc / Mihai Bișoc / Gherghel Blaj / Ion Buznianul, slugă / Ștefan Fantul, la fel. // **Rufeturi:** Popa Iordache / Popa Vasile / Cozma, mazil / Ion Hociungul, mazil / Simeon Hociungul, mazil. // **Țigani:** Grigoraș / Ștefan / Sandul / Ioniță / Ștefan / Pavăl / Andrei / Gligoraș / Mania / Nichita / Chichiruș / Andrieș / Miron / Andronache / Ion / Istrate / Nechita / Tălpin / Fănică / Bărbulici / Gligoraș / Andrei / Andriuță / Tiron / Ștefan / Vasile / Budală / Ilii fiul lui lăcătuș / Ion fratele lui / Sava fratele lui / Maria, săracă / Anghelușa, săracă / Maria, săracă.

1900: „**Hălăucești**, comună rurală și sat în județul Roman, plasa Moldova, spre nord de orașul Roman, la 25 km de el și la 26 km de reședința plășii. Este situat pe platoul ce separă bazinul Moldovei de al Siretului. Are 625 familii sau 2.178 suflete, din care 720 contribuabili. Această populație este compusă din 400 familii (1.500 locuitori) de unguri, 15 familii evrei și restul români. Locuitorii lucrează roate, sănii etc. Sunt 1.690 vite mari cornute. Se face iarmaroc la 8 septembrie. Are 3 biserici: 2 ortodoxe (una de zid și una de lemn) și una catolică de zid, care formează o parohie catolică cu satele Mogoșești și Muncelul de Sus; o școală primară mixtă, frecventată de 27 elevi. Acest sat aparținea, pe la 1756, paharnicului Constantin Sturdza, după cum se vede dintr-o învoială a

acestui cu Episcopul de Roman Ioanichie, pentru facerea unui pod pe râul Siretul”⁷⁵.

HĂLCENI

(comuna Șipote, Iași).

1634, decembrie 20: Zapisul Ulianei, nepoata lui Fârtat, care vinde „partea mea din sat din **Băloșeni** (în Borșa, comuna Vlădeni, Iași), din a treia parte, a treia din sat, din câmp, din șef și dintr-apă, și din tot ce se va alege... Lui Toader Ștefan, Păradie Saula și Mihai Ungu-rul, drept 50 de taleri bătuți, pe valea Jijiei. Și într-această tocmeală au fost Ionașco sin Budzea, Stan Ungureanul, Dumitrașco sin Șetrar, Enache brat ego (fratele lui), Alexa Șerpe și Carp ot **Miclăușeni** (lângă Deleni, Iași), Dârlău și Isac ot **Cârnicești** (comuna Țigănași, Iași), Romășcel și Căzacul ot **Mălăește** (Mălăiești, comuna Gropnița, Iași), Pană or **Cucoreni** (lângă Vlădeni, comuna Vlădeni, Iași), Vasile și Nechita ot **Bulbucani** (comuna Gropnița, Iași), Dudun din **Hălceni** (comuna Șipote, Iași), Constantin zet (ginere) Nebojatcoe și alți oameni buni”⁷⁶.

1635, august 3: „Mărturi3 hotarnică de la Constantdin biv pârcălab, Hăugul, Soltan ot **Mălăești** (comuna Gropnița, Iași), Dodan ot **Hălceni** (comuna Șipote, Iași) și Gagia ot **Dănuțani** (comuna Gropnița, Iași), arătând că,

⁷⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 697

⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 293, p. 331, 332

după carte gospod ce le-a adus Vasilie Balș, poruncitoare ca să-i aleagă parte lui din sat din **Forăști** (comuna Gropnița, Iași), ce a fost a moșului său, Bârlădeanul logofăt, a strâns oameni buni, slugi domnești, și feciori de boieri și slujitori din curte, anume popa Gheorghe de **Hâlceni**, Căzacu diac de **Mișăști** (înglobat în Mălăești, comuna Gropnița, Iași), Necoară Dupniță de **Potângenii** (comuna Movileni), Chirilă de **Dănuțani**, Nechita de **Bulbucani** (comuna Gropnița, Iași), Vasile Bulboacă și Petre Broscariul, și multi oameni buni... și au ieșit la țarină și au socotit, și au întrebat și de bătrâni, și au aflat și stâlpi puși de bătrânii lor prin mijlocul hotarului Forăștilor, precum a ținut Bârlădeanu jumătate de sat, partea de sus, iar jumătate de sat, partea de jos, au ținut Nastasia, fata Gligorcii de Forăști, cu oamenii săi; și așa au socotit cu sufletele lor, ca să ție ei pe acei stâlpi ce sunt puși de bătrânii lor, jumătate de sat, partea din sus, din tot hotarul, să țină Vasile Balș, care parte a cumpărat-o moșul său, Bârlădeanul, iar jumătate de sat, partea din jos, să țină Nastasia cu oamenii săi”⁷⁷.

1643, septembrie 16: Zapisul popii Dudon din **Hâlceni** (Hâlceni, comuna Șipote, Iași), prin care mărturisește că a vândut vornicului Petriceico, drept 100 de lei bătuți, „viile mele, însă 6 fârtaie; iar o falce o am dat danie cuconului dumisale Ionășcuță, și cu pivniță ce o am cumpărat de la Dumitrașco, feciorul lui Manule de **Hârlău**, ca să n-aibă nimeni a se amesteca”⁷⁸.

1644, aprilie 8: Avram și cu fetele lui Simion,

⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 196, p. 231

⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 174, p. 164

feciorii lui Miron, vând lui Constantin vornicul, drept 70 taleri de argint, părți „din **Cureni** (lângă Dracșani, comuna Sulița, Botoșani) și **Ghețaoani** (comuna Sulița, Botoșani), pe apa Miletinului, stâlpul din mijloc... dina-
intea lui Bărcan din **Nelipești** (lângă Lătăi, Iași), Ionuț Dodon ot **Hălceni** (comuna Șipote, Iași) Pavăl ot **Vlădeni** (comuna Vlădeni, Iași). Aceasta mărturisim”⁷⁹.

1644, aprilie 10: Anton călugărul, Necoară călu-
gărul și Ignat vând lui Constantin vornicul, drept 50 lei bătuți, ocina ce le-a „fost cumpărptură de la Anton Bărbiiarul, feciorul Dumitrei, nepotul Gorcei, din a treia parte de sat **Ghițăvoiani** (Chițoveni, comuna Flămânzi, Botoșani), și din **Căcăceni** (lângă Chițoveni, comuna Flămânzi, Botoșani), din stâlpul de jos a patra parte, din ținutul Hârlăului... Și în tocmeală s-au prilejit popa Tiron din **Stâlpeni** (comuna Trifești, Iași), popa Zaharia de **Bășani** (azi Mihail Kogălniceanu, comuna Țigănași, Iași), popa Dudon de **Helceni** (Hălceni, comuna Șipote, Iași), Anton Trinca de **Pășcani** (lângă Onești, comuna Plugari, Iași), Romașco de **Piciorogani** (comuna Nicolae Bălcescu, Botoșani), Gligorcea de **Pleşăști** (lângă Prisăcani, comuna Nicolae Bălcescu, Botoșani) și alți oameni buni”⁸⁰.

1774, iunie: Satul **Hălcenii**, ținutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁸¹, **toată suma caselor: 10**. Scădere rufeturi 10: la Papafil. /

⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 285, pp. 262, 263

⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 287, p. 264

⁸¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 249

Ce s-au dat la rânduie: Vasili, văcar la Constantin Papafil / Ștefan, văcar, tij (la fel) / Grigori, rus, la fel / Ștefan, ungurian, la fel / Stoica, ungurian / Antohi / Petre, rus / Costandin Crețu / Ion Bodogan / Gheorghe, ungurian.

1900: „**Hălteni**, sat în partea de sud a comunei Șipotele, plasa Babluiul, județul Iași, situat pe podișul dealului Hălteni, în valea căruia se află iazul cu același nume, pe o întindere mare, fiind bogat în pește și stuh. Are o populație de 66 familii sau 297 suflete; o biserică, zidită la 1856 de dl Gheorghe State, fost posesor, deser-vită de un preot, un cântăreț și un eclesiarh; casele proprietății și o moară de apă. Așezarea satului, precum și a locuitorilor, este veche. Numărul vitelor se urcă la 667 capete, din care: 145 vite mari cornute, 40 cai, 456 oi și 26 râmitori”⁸².

HALICE

(azi Galet, ținutul Hotin, Ucraina).

1627, aprilie 5: Zapisul fraților Bălan, Grigore și Nastasia, feciorii lui Udrea de **Tețicani** (Tescani, Hotin, Moldova), și al surorilor Nastura și Anghelina, fetele Podolenii, nepoatele Udrii, prin care mărturisesc cum au „vândut dreaptă moșia și ocina noastră **Ojovul** (Ojeva, Ucraina), ce este pe Nistru, mai în sus de **Văsălăuți** (în hotar cu Ojovul, Ucraina), în ținutul Hotinului... lui Gavrilaş, pârcălab de Hotin, drept 120 taleri de argint... Și

⁸² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 697

la tocmeala noastră s-au prilejit Gheorghe Corosteanul Iurașcovici și Ostahii chihai de călărași de **Rădăuți** (târgul Rădăuți, Bucovina) Bulzul călăraș de acolo, Ionașcu Grozăvăscul de **Zastavna** (Bucovina, Ucraina), Carp vătămanul de **Maliniță** (Mălinești, Ucraina), Ion vătămanul de **Vlădicina** (lângă Ojeva, Ucraina), Gheorghe Cornescu de **Halice** (azi Galet, ținutul Hotin, Ucraina) Vasile Stranha pușcar din târgul **Hotin** și mulți alți oameni buni”⁸³.

1770-1772: Satul **Haliciul**, slobozie ce are cartea divanului din 1773, mai 16, dată paharnicului Iordache Darie de oameni străini, ce vor veni dintr-alte țări, să nu fie supărați întru nimic, până la 2 ani, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumean-țev⁸⁴, **toată suma caselor:29**. Scutiți cu cartea divanului 29. / **Scutiții:** Ivan Cacia / Nicolae / Matei / Ivan Cirimot / Procop Medvechi / Dumitraș, morariul / Harasim Hrinic / Toma Trichec / Vasile, rus / Iacob, rus / Hrihor, rus / Alecsa Curman / Vasile Biacul / Mihai fiul lui Gavril / Ivan Măcișag / Timofte / Timofte, rotar / Vasile Ilco / Iacob, rus / Vasile Gavril / Vasile Colerca / Ilco Virnic / Fegher, rus / Hrihor / Dumitru / Nichita / Mihai / In (alt) Mihai / Achim, dascăl.

HĂLMĂGENI

⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 173, p. 226

⁸⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 179

(cândva Hălmățeni, în Stâncășeni,
comuna Voinești, Vaslui).

1632, mai 5: Zapisul lui Andronic și Mihai, vornicii târgului **Bârlad** al șoltuzului Negoii și al cel 12 pârgari, în care mărturisesc „precum au venit înaintea lor Oprina, fata, Stancăi... și a vândut a ei dreaptă moșie din **Crăești**, din **Hălmățeni** și din **Glodeni** lui Dumitrașcu vornicul Gheuca drept 15 lei. / Așijderea, și Vasilie sin Bizighie și-a vândut partea lui de ocină din **Chirna** tot vornicului Dumitrașcu Gheoca, drept 12 zloți. / Așijde-rea, Ștefania și Agahia, fetele lui Simion Bâzighie, partea lor din **Chirna**, drept 24 de zloți. / Așijderea și Gheorghie cu femeia sa și-au vândut partea lor de ocină din sat din **Băcani**, iarăși vornicului Dumitrașcu Gheuca, drept 10 zloți”⁸⁵.

1632, mai 18: Zapisul fraților Vasile, Alexandra și Samfira, feciorii lui Toader Bălțatul, prin care mărturisesc cum au vândut ocini „lui Dumitrașco vornicul din sat din **Crăstești**, și din **Glodeni**, și din **Hălmăgeni**, ce s-au venit partea noastră, și din **Strânba**, de ce va alege hota-rul acelor sate, și ne-a plătit deplin”⁸⁶.

HĂLMĂGENI

(lângă Cristești, comuna Puiești, Vaslui).

⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 61, pp. 65, 66

⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 76, pp. 82, 83

1639, mai 18: Vasile, Alecsandra și Samfiram feciorii lui Doader Bălțatul vând vornicului Dumitrașco (Gheuca) „ocina și moșia din sat di **Cârstești** (Cristești, comuna Puiești, Vaslui), din **Glodeni** (lângă Iaz, comuna Solești, Vaslui) și din **Hălmăgeni** (lângă Cristești, comuna Puiești, Vaslui), ce s-a venit partea noastră, și sin **Stânba** (Strâmba, azi Cetățuia, comuna Puiești, Vaslui), ce se vor alege hotarul acelor sate”⁸⁷.

HĂLMĂGEȘTI

(sat pe Tutova, comuna Voinești, Vaslui).

1434, aprilie 24: Întărit de Ștefan voievod proto-popului Iuga din Buciumeni (Fălticeni), care primesc uric pentru „la obârșia Liubanei, Mânzați, și la gura Studenetului, Temeșești, amândouă părțile de judecie, și Strâmba, de la obârșie până la gură, cât va putea să-și întemeieze, și pe Tutova Lălești și Hălmăgești, și la obârșia Straj-nicului, unde este jude Mihaiu... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”⁸⁸.

⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 138, pp. 152, 153

⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 129, pp. 182, 183

HĂLMĂGEȘTI

(sat sub Cetățea, lângă Cristești, comuna Puiești, Vaslui).

1455, august 15: Întărit de Petru voievod comisu-lui Petru, care primește uric pentru „satele, pe Tutova, anume: Grădești, unde este casa lui, și, mai jos, Făuroane, și Stănigești, și **Hălmăgești**, sub Cetatea, pe care le-a cumpărat de la Mihul logofăt pentru 80 de zloți, și Glodeni, pe care l-a cumpărat de la Mihul Tudora, pentru 55 de zloți, și Borcești, pe care l-a cumpărat de la fiii lui Negrilă pentru 60 de zloți, și, la obârșia Studinețului, Dragsini, și prisaca lui de la Jica”⁸⁹. Hotarul, din veac.

HĂLMĂGEȘTI

(ținutul Adjud, Bacău).

1632, august 15: Zapisul lui Mârzea, feciorul lui Andronic, și al femeii sale Irina, fata Dabije, prin care mărturisesc că au vândut moșia părintească „în sat, în **Hălmăgești** (ținutul Adjud, Bacău), cu vad de moară, cu 6 pământuri în frunte... Dabije, pârcălabul, drept 70 lei bani gata... dinaintea a mulți oameni buni: popa Toader, Iane șoltuzul, Ghince, Petrea Motco, Apostol sin Ghince sin **Adjud**, Grigorie Susanul din **Torcești** (comuna Umbrărești, Galați), Leahul de **Drăgușeni** (Drăgușani, comuna Parva, Bacău), Iurașco de **Scurta** (comuna Orbeni,

⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 49, pp. 69-71

Bacău), Arhip de **Dănăești** (în Mănăstioara, comuna Fitionești, Vrancea), Pătrășcan de **Bătinești** (comuna Ți-fești, Vrancea), Scântee de **Purcelești** (azi Putna, comuna Bolotești, Vrancea) și alți mulți oameni buni”⁹⁰.

1632, august 15: Zapisul staroștilor de Putna Tănasia și Bota, al șoltuzului Iane și al celor 12 pârgari de **Adjud**, în care mărturisesc că „au venit înaintea lor Mârzea, cu femeia sa Irina, fata Dabijei lui Năbădaico, și au vândut un vad de moară la **Hălmăgești**, cu 6 pământuri în frunte dumisale Dabijăi ce-a fost pârcălab, drept 90 galbeni bani buni”⁹¹.

HĂLMĂGEȘTI

(satul Sârbi, înglobat în Ivăncești,
comuna Bolotești, Vrancea).

1644, ianuarie 10: Mârze și femeia lui Irina, fata Dabijei, vând fostului staroste Dabija, drept 90 de gal-beni, „un vad de moară cu șase pământuri în frunte, în sat la **Hălmăgești** (satul Sârbi, înglobat în Ivăncești, comuna Bolotești, Vrancea)... dinaintea lui Apostol ce a fost șoltuz de **Adjud**, Budzea ot tam (de acolo), Bârlădianul, Ștefan de **Drăgușeni** (comuna Parava, Bacău) și Dubens-chi”⁹².

⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 176, pp. 226, 227

⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 177, p. 227

⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 225, p. 205

HĂLMEZEȘTI

(sau Sârbii de Jos, înglobat în Ivăncești,
comuna Bolotești, Vrancea).

1636, decembrie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Nacul, fiul lui Ene neguțătorul de la târgul Bârladului, care primește ispisoaace de întărire pe proprie-tățile tatălui său, „un vad de moară pe gârla Putnei și o vie în seliștea **Vităneștilor** (comuna Țifești, Vrancea), cumpăratură de la Dumitru Bălțeanu, ce-a fost pitar, drept 20 ughi, iar lui Bălțeanu, cumpăratură de la Tisul sin Maricăi, nepot lui Tăbălae, strănepot lui Vitan... / și niște pământuri mai sus de vie, cumpăratură de la Anghel sin (fiul lui) Lupe, nepot lui Dragoș și Andrușcă, și o bucată de pământ, cumpăratură de la Precop și de la Axintie... / acel vad de moară i-a fost cumpăratură de la Dumitru Bălțeanul, drept 100 taleri de argint și 5 boi buni, iar lui Bălțeanu, cumpăratură de la toți nepoții și strănepoții lui Văscan și Dragotă, feciorii Petrii, și de la Costache și Lazăr Tărâță, feciorii lui Struțian ce-a fost staroste. / Și o vie în seliștea **Sârbilor de Sus** (sat înglobat în Focșani, Vrancea), cumpăratura tatălui lui Ene neguțătorul de la frații Buceag și Burghеле, feciorii lui Hilip, pentru 50 taleri argint... / și o parte de un bătrân, din frunte, de vad de moară pe Gârla Putnii de Jos, sub Măgură, cumpăratură lui Ene de la Toma Savii ot **Străoani** (comuna Străoane, Vrancea) și de la fratele lui, feciorii lui Alban, de la Ionașco, Berdelin, Costin Sârbul, Bătiia, Groza, Mihăilă și Andronic Șchiopol, drept 20 taleri de argint. / Și a cumpărat de la

Constantin sin Vlădiul, Maria, nepoata Vlădioe, Grozava Arionasă, Măria, fata Simii, giurcea zet (ginerele lui) Vlădioe, Tudora Alexuțoe și sora ei Anușca, o parte de alt bătrân dintr-acel vad de moară sub Măgura, pentru 20 taleri de argint. / Și încă a mai cumpărat un bătrân, tot din acel vad de moară, de la Andronic și sora lui Mărica, Vasile sin Lupului, nepotul lui Lupul, Ionașco sin Grigorcea, feciorii Trifănese și de la toată seminția lor, drept 20 taleri buni... / de la Bocul stegar ot **Bătinești** (comuna Țifești, Vrancea) și sora lui Catrina, feciorii lui Stan, ce se va alege din seliștea **Hăl-mezeștilor** (sau Sârbii de Jos, înglobat în Ivănțești, co-muna Bolotești, Vrancea), cu vad de moară, drept 20 ughi... / de la Sora, fata Stanii, cu unchiul ei Turcea sin Lupului și cu mătușa ei Hiica și cu fratele ei Toma, toate părțile lor din Hălmezești, pentru 30 ughi, pentru că Ene neguțătorul a răscumpărat pe Sora, fata Stanii, de la tătari”⁹³.

HĂNĂȘENI

(sau Hănăseni, unde a fost Hasniș, sat înglobat în Murgeni, comuna Murgeni, Vaslui).

1459, septembrie 3: Întărit de Ștefan voievod lui Gostilă, care primește uric pentru „dreapta lui ocină și de-

⁹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 568, pp. 616, 617

dină, satele anume: Gostilești, unde îi este casa, și Nego-ești, și Bahna, și Făurei, și Bârzotești pe Bistrița, și Mănești pe Neamț, și Bran pe Cneaja, și seliștea unde au fost Voroveștii, și Băloteștii, și, mai jos, Comănești, și unde este Hasniș, și Șpătorești și Gheuroești”⁹⁴. Hotare, din veac.

1628, septembrie 18: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui vornic Ghianghea, care cumpără, cu „20 zloți și una vacă cu vițel bună”, de la Gavriil, feciorul lui Văsăi, nepot Răbăi ot **Hănăsăni**, ce este la ținutul Făl-ciului, „a patra parte din tot satul Hănăsăni, jumătate”⁹⁵.

1632, mai 8: Zapisul lui Petrea cheptănariul din **Hănăseni**, prin care mărturisește a dăruit partea lui de ocină, „jumătate din un bătrân, partea Petrei cheptănariul din sat din Hănăseni și din siliște de la Știubei... Anghe-niei, fetei lui Stavăr pârcălab, ce-a fost vornic de poartă... i-am dat ei, dinaintea poporului, în ziua de Văznesenie, ce se cheamă rumânește Ispasul, și dinaintea preotului Chiri-lă din sat de **Piscani**”⁹⁶.

1637, decembrie 20: Stavăr vornic și fata lui Anghelina vând lui Lupul Prăjescul „dreapta ocină și moșie ce le-a fost dare de la Petrea Piptănariul în satul **Hănăseni** (înglobat în Murgeni, comuna Murgeni, Vas-lui) și siliștea **Știubeiu** (Știubeieni, comuna Murgeni, Vaslui), jumătate dintr-un bătrân... și ce-au avut cumpă-rătură de la o femeie, anume Măgdălina, fata Ganii, ne-

⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 87, pp. 124-126

⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 405, pp. 552, 553

⁹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 65, pp. 69, 70

poata Răbăiei din sat de Hănăseni, partea lor toată, jumătate dintr-un bătrân, cu vad de moară pe amândouă părțile de Elan”⁹⁷.

1644, octombrie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „a pârât de față, înaintea domniei mele, satul **Hănăsenii** (înglobat în Murgeni, comuna Murgeni, Vaslui), anume Talpă de Hănăseni, cu mulți răzeși ai lui, pe popa Avrentie de **Bertești** (lângă Cârja, comuna Murgeni, Vaslui) și pe Vlasie de acolo, pentru o moară ce au făcut popa Avrentie și Vlasie pe locul lor, pe al Berteștilor, zicând Hănăsenii că, cu acea moară a lor le îneacă o moară ce au mai sus, pe hotarul Hănăsenilor, iar preotul Avrentie a zis că au ei alte vaduri de moară mai sus, bătrâne. Iar ei au zis că nu au alte vaduri. / Deci domnia mea am scris la Ionașco Florea, ca să strângă oameni buni și bătrâni și să cerce cum vor afla mai cu drept. Deci acei oameni, Bălan Buțea, Crețul, Năstasie, Trifan din **Lățești** (comuna Murgeni, Vaslui), Spiridon de **Lungeni** (comuna Murgeni, Vaslui), Onaca de **Benești** (comuna Stănișești, Bacău) și popa Tricica din **Igești** (comuna Blăgești, Vaslui) au mărturisit cu sufletele lor cum a fost vadul de moară cel bătrân mai sus, al treilea vad, ci se acoliesc hănăsenii de popa Avrentie și de Vlasie fpră ispravă. / Pentru aceea, domnia mea i-am dat și i-am întărit popii Avrentie acel vad de moară, ce scrie mai sus”⁹⁸.

⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 220, pp. 201, 202

⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 446, pp. 426, 427

1900: „**Hănăseni**, sat în județul Tutova, plasa Târgul, comuna Murgeni, la confluența pâ râului Mihoia cu pâ râul Elanul, spre sud de târgușorul Murgeni”⁹⁹.

HĂNĂȘENI

(lângă Buruienești, comuna Doljești, Neamț).

1625, august 31: Scrisoarea uricarului Borăleanu despre „stâlpirea satului **Purcilești** (Pucelești, sat cu mori pe Siret, lângă Stolniceni-Prăjescu, Iași), să fie în două”, împărțit între Ionașco Tăbârță, fost vornic în Suceava, și Ionașco Prăjescul. „Și am pus stâlpii: unul în mijlocul satului, la un colți de grădină a lui Ionașco Măciuniță din sus, și de-aici de-a dreptul locului am pus stâlpi și de-o parte de vale, și de ceea. Și într-această tocmeală au fost: Gligorie Ciolpan spătarul, Constantin Adam, Iurașco Adam și Pătrașco ot **Vlădești** (în satul Purcelești, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iași), Grecul ot **Pășcani** (viitorul oraș Pașcani), Andonie și Toader a Herescăi ot **Hănăseni** (lângă Buruienești, comuna Doljești, Neamț), Larion ot **Băloșești** ot volost Roman (lângă Buruienești, comuna Doljești, Neamț), Țopa ot **Stolniceni** (sat pe Siret, Iași) și alți oameni buni și bătrâni”¹⁰⁰.

⁹⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 697

¹⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 370, pp. 439, 440

HANCĂUȚI

(sat pe Terebne, numit inițial Ivancăuți, aflat în comuna Corpaci, raionul Edinița, Moldova).

1429, aprilie 17: Întărit de Alexandru cel Bun lui „pan Radul, gramaticul nostru”, care primește uric pentru „două sate la Terebne, anume, acele două sate, Zubricăuți și Ivancăuți... Iar hotarul acestor două sate să-l aibă și la apă, la Ciuhr, ca să-și facă în el mori; iar hotarul dinspre alte părți, dinspre toate, să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”¹⁰¹.

1479, mai 24: Întărit de Ștefan voievod lui Hanco, care cumpărase, cu 200 de zloți tătărești, de la Jivert și Roman din Cozărești și Vasco, fiul lui Hobiiian, și Iura, cumnatul lui Vasco, și Tulea „satele anume: Zubriceanii și, în alt hotar, Vancăuții și cu moară pe Ciuhr”¹⁰². Hotarul, din veac.

1628, iunie 30: Zapisul lui Isac, feciorul Ciorcei, nepotul Pinții, care mărturisește că a vândut, drept 100 taleri bătuți, părcălabului Gheorghită Jora, în fața **vameșilor de Hotin** Gheorghie, alt Gheorghie, popa Samson, Malic pușcarul, Dima pușcarul, Foti pușcarul, țârcovnicul domnesc Nicoară Focenco, Lupul Tăutul, Căzacul feciorul vornicului Gheorghie, Lupul feciorul Zaharchei, și Pătrașco feciorul Mancuiului din **Voloconțești** (lângă Terebna, Hotin, Moldova), „din jumătate de sat din

¹⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 86, pp. 128-130

¹⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 218, pp. 331, 332

Brădzeni (azi Brândzeni, Hotin, Moldova), a treia parte, și din **Vorobivca** (satul Gheredeuca, Hotin, Moldova), așijderea așa, și din **Handzouți** (satul Hancăuți, Hotin, Moldova), așijderea așa, și din **Onești** (pe Ciuhur, Hotin, Moldova) așijderea așa, ce sunt pe Ciuhru, ce au fost drepte ocine și moșii a mâne-mea, Ciorcei, și a mătușă-mea, Pinții, și altor frați ai noștri”¹⁰³.

1633, noiembrie 25: Întărit de Moise Moghila voievod diacului Sturza, care primește în dar, de la mătușa lui Nastasia Pința, fiica lui Vlad vameșul, sora Odochiei Pepeloe, „toată partea ei ce a avut-o din satul **Tâlhărești** (sat pe Hârlău, lângă Târgu Frumos, Iași), pe Ursoae, și toată partea nepotului ei Isac, fiul lui Gorcea, fiindcă Isac a vândut alte părți de ocină, din satul **Brân-zeni** (comuna Brânzeni, raionul Edinița, Moldova), și din satul **Hancăuți** (Hincăuți, comuna Hincăuți, raionul Edi-nița, Moldova), și din **Onești** (sat pe Ciuhur, Moldova), din ținutul Hotin”¹⁰⁴.

1636, februarie 13: Zapis de împărțeală între frații Toader Petreceico și Antimia a moșiilor rămase după Cârstiia, în partea marelui armaș Petriceico venind „**Cârnicenii** (azi Cârceni, comuna Hancăuți, raionul Edineț, Moldova), **Hancăuții** (comuna Hancăuți, raionul Edineț, Moldova), **Căfienii** (comuna Brânzeni, raionul Edineț, Moldova), **Brânzăanii** (comuna Brânzeni, raionul Edineț, Moldova), a treia parte din **Culiceni** (comuna Tureatca, raionul Herța, Ucraina), ce-au fost deosebite de aceste ocini, c-au fost moșiile maicii noastre Mărica. / Iar în partea Antimiei s-au venit **Băscăcenii** (azi Boscoteni,

¹⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 374, pp. 519, 520

¹⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 415, pp. 520, 521

comuna Românești, Botoșani) cu vecini, **Pătrăuții** (lângă Tețcani, comuna Tețcani, raionul Briceni, Moldova) cu **Tețcanii** (comuna Tețcani, raionul Briceni, Moldova), **Hrițanii** (Hrițeni, înglobat în Manoleasa, comuna Manoleasa, Botoșani), a patra parte, a treia parte din Culiceni, fără de vecini, c-a luat vecinii în Băscăneni, pentru cei din Culiceni... / Iar o parte de ocină, ce-a avut maica noastră Mărica, datu-au frățâne-meu, Toader Petriceico, anume Durneștii (Dornești, Bucovina), unde-s curțile lui, căci a murit în mâna lui și au grijit-o el”¹⁰⁵.

1638, mai 17: Zapisul lui Neaniul, vornicul de poartă, în care mărturisește cum a împărțit „părți de ocină” ce-au rămas după Gheorghe Jora, ce-a fost sulger. „Deci, am strâns oameni buni, megieși, anume Andronic Isăcescul, Gheorghe Cucoranul, Dondea, Lupul Tăbuci, Vasile ce-a fost șoltuz, Andreica și Pancul din **Ștefănești** (comuna Ștefănești, Botoșani)... și s-au tocmit jupâneasa Ileana, cu cucoanele sale, Grăpina și Mărica, fetele Jorei, pentru jumătate de sat **Selicicani** (Silișcani, comuna Gorbănești, Botoșani), cu vecini, partea de jos, cu heleș-teul din jos, jumătate de sat **Volodeni** (comuna Bleșteni, raionul Edineț, Moldova) și jumătate de sat **Brândzeni** (Brânzeni, comuna Brânzeni, raionul Edineț, Moldova). Aceste părți s-au cenit acestor cucoane. / Iar jumătate de sat **Brândzeni** și a treia parte de sat **Mitești** (comuna Mirosălăvești, Iași), și două mori în Prut, s-au venit jupănesei Ileana. / Așijderea, s-au venit lui Gligorașco jumătate de sat de **Volcineți** (comuna Maiovka, raionul Ocnița, Moldova) și jumătate de cat **Căzcecani** (comuna Ocnița, raionul Ocnița, Moldova), și jumătate de a treia parte de

¹⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 332, pp. 376, 377

sat de **Bâzdâgeni** (înglobat în Ialoveni, raionul Ialoveni, Moldova), și a șasea parte de sat de **Coșciugeni** (Costiugeni, comuna Albești, Boroșani). / Așijderea, s-au venit ca să aibă a ține Toader și Todosie, cuconii Jorăi, două părți de sat de **Costești** (orașul Costești, raionul Râșcani, Moldova), și două părți din **Hancăuți** (comuna Hancăuți, raionul Edineț, Moldova), și jumătate de sat Onut (Bucovina), și din a patra parte de sat **Zubriceni** (Zăbriceni, raionul Edineț, Moldova) jumătate, și o moară la Costești, ce este în Prut, să aibă a ține Gligorașco cu Toader și Todosie. / Așa s-au tocmit ei și s-au împărțit, să aibă a alege Enachie pitarul cel mare, cu jupâneasa Ileana și cu Macri căpitanul și Gligorașcu Jora părțile, cum s-au tocmit, pe cuconi”¹⁰⁶.

1770-1772: Satul **Hincăuții**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰⁷, **toată suma caselor: 18**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 16. / **Birnici:** Nistor, vornic / Ignat, prisăcariul / Ioniță, prisăcariul / Nichita, păscar (pescar – n. n.) / Iane, orbul / Toderică, sârbul / Miron Mohorianul / Toader, prisăcariul / Ioniță Potângă / Gheorghe Duduță / Ursache Morărianul / Irimia Plăcintă / Lupul fiul Saftei / Timofte, prisăcar / Miron Potângă / Gavril Putină. // Rufeturi: Popa Andrei / Grigore, dascăl.

HÂNCEȘTI

¹⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 354, pp. 348, 349

¹⁰⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 167

(pe Cogâlnic, Lăpușna, Moldova).

1686, martie 5: Gheorghiță Cronța (Croncea) vinde fratelui său Ștefan Croncea „o parte de moșie din **Hâncești**, dintr-un bătrân a patra parte, ce se numește a lui Apostol Cronce... Și s-au întâmplat oameni cinstiți, care mai jos ne-am pus numele și degetele: Cununa, sora lui Gheorghiță, / Ioniță, frate lui Gheorghiță, / Savin Tabără, / Vasile Sirghi, / Gligoraș, / Ion”¹⁰⁸.

1732, iulie 5: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Sandul Bucuța, fecior lui Simion Căpățână fost mare căpitan, „să fie volnic a ține și a stăpâni a sa dreaptă ocină și moșie, ce-a zis că are la **Hâncești**, în ținutul Lăpușnei, pe Cogâlnic, care moșie dădu seamă că ar fi baștină de la părinții săi... să aibă a lua de-a zecea, pe obicei”¹⁰⁹.

1755, septembrie 10: Porunca dată de Matei Ghica voievod lui Niculi, serdarul de Orhei, să cerceteze dacă răzeșii din **Hâncești** sunt drepți proprietari pe moșia lor, după ce i s-au jeluit Ștefan Lipeiu, Ștefan Cronce, Trohin Ulinici, Vasile Bujor „și alți frați răzeși ai lor, zicând precum că au o moșie pe Cogâlnic, în ținutul Lăpușnei, anume **Hânceștii**, pe care moșie au făcut țarină niște tătari și, vrând oamenii aceștia să-și strângă dijma, uşurgii n-au vrut să le dea, ci le-au răspuns numai că la vinderea ușorului, când s-a strigat la Cochi vechi, într-acest fel s-a strigat: adică oamenii care vor fi având moșii și au arat

¹⁰⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 114, p. 136

¹⁰⁹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 145, p. 168

tătari, și li se vor fi dat pâine în anul trecut, să li se dea și în acest an, dar și care n-au luat, și s-a îndrepta cu bună încredințare cum că-i adevărat, moșanii să le dea și celorlalți”¹¹⁰.

1756, august 16: Carte de împuternicire, dată de Constantin Mihai Cehan Racoviță voievod lui Grigoraș Lupei și lui Vasile Tălmăciu „să fie volnici a opri toată dijma ce se va face de pe moșia **Hâncești**, ce este în ținutul Lăpușnei, până se va împlini toată cheltuiala ce s-a făcut cu dezbătutul acestei moșii, ce au cheltuit acești oameni, și, după ce se va împlini cheltuiala, să-și ia fiecare răzeș partea ce i se va veni”¹¹¹.

1757, august 13: **Hotarnica satului Iuriești**, al marelui vornic Vasile Rusăt, făcută de Ursul pârcălab, Neculai Iacomî căpitan și Manole vornic, după mărturiile lui Tănasi Ivan, Neculai bătrânul, Trifan Toma, Lefter Ghindă și Gligoraș Covor ot **Hâncești**, Constandin Gortcă și Savin Tabără din **târgul Lăpușna**, după ce au mers la Iuriești, au strâns oameni bătrâni „pe care i-am adeverit că știu hotarele Iurieștilor, și am purces, din **Hâncești**, în sus, pe deal, printre Cogâlnic și printre Nămesnic, și am găsit hotarele din sus de Hâncești, nu departe, și de acolo am purces spre apus, peste Nămesnic și în deal, deasupra Merișienilor, am găsit piatră hotar, și am purces dealul, în sus, pe deasupra Zgârcului, până la un lac ce este în rădiu și, de acolo, am purces asupra Nămisnicului, la un puț ce este din jos de iaz, și de acolo am mers asupra Cogâlnicului, în curmeziș, pe hotarul Iurieștilor, pe din

¹¹⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 167, pp. 195, 196

¹¹¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 169, p. 197

sus, și ne-am pogorât în Cogâlnic, la Salcea spânzurată și, de acolo, ne-am suit la deal, spre răsărit, și în deal am găsit hotar vechi. / De acolo, am mers pînă fundul văii Iurieștilor și ne-am suit în deal, deasupra Galbinii, și am purces în jos zarea dealului și am purces asupra Cogâlnicului, pe la Cornu din jos de Jacu, și am mers pe la râmnicul ce este din jos de seliște și am trecut peste șes și ne-am suit la deal, pe Cărările înalte, printre doi rădueci, și am încheiat tot hotarul Iurieștilor, după cum au mărturisit oameni buni și bătrâni”¹¹².

1768, februarie 5: Porunca dată de Grigore Ioan Calimah voievod fostului mare paharnic Darie Donici și fostului mare ușer Dumitrache, în cauza răzeșilor din **Hâncești**, care „au jeluît Trohin Ulinici, Grigoraș Lupeiu și alți răzeși ai lor de moșia Hâncești, de pe Cogâlnic, de la ținutul Lăpușnei, zicând că sunt câțiva oameni șezători acolo și pun pricină că este margine și nu vor să-și dea venitul locului din stupi și din scumpie (Cotinus Coggygria, întrebuințată la obținerea unor culori naturale) ce o strâng, și fac negustorie... / Voi să chemați față pe toți acei oameni ce se hrănesc pe moșia Hânceștii, să-i supuneți și să împliniți venitul locului din toate, pe obi-cei”¹¹³.

1774, iunie 5: Satul **Hânceștii**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Cogâlnicului, după recensământul lui Rumeanțev¹¹⁴, avea **toată suma caselor 72**. Scădere rufeturi 25: 20 volintiri, 1 popă, 2 diaconi, 2 femei sărace.

¹¹² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 174, pp. 202, 203

¹¹³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 185, pp. 216, 217

¹¹⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 444, 445

Rămân birnici 47. / **Birnici:** Gheorghe Culai / Vasile Toma / Sandul Chișcă / Toderașco Ichim / Antohi al lui Cărăiman / Ion Cioară / Nicolai al lui / Nicolai, vornic / Petre / Ion Cioară / Alecsandru Cioară / Savin Tabără / Mihai fiul lui / Agachi Cioccic / Agachi Neculai / Toader, văcar / Gavril fiul lui Mihaiu / Toader Tacul / Lazor Cârste / Lefter Ghinde / Ion Decusară / Niță Ciobănescu / Dumitrașco Bouru / Vasile Năstasă / Pascal Chilug / Andoni fiul dascălului / Vasile Chiriac / Ursul fiul lui Sandul / Ion fiul lui Neculai / Ariton fiul lui Sandul / Trohin Neculai / Gherman Neculai / Pavel Sarăandrii / Vasile Panhili / Ștefan Sarăandrii / Ion Martin / Vasile Martin / Vasile Pavăl / Andoni Sandul / Dumitrașco Ion / Ioniță Damaschin / Istrate Damaschin / Constandin Tacul / Ion Ciocul / Grigoraș Ghinde / Dănuță Țapeș / Saraandrii. // **Rufeturi:** Simion Bălan, volintir / Ioniță Cărăiman, volintir / Andronic, căpitan, volintir / Sălăvăstru, volintir / Vicol, gângurian, volintir / Sandul Pârful, volintir / Simion Andoni, volintir / Ion Chișcă, volintir / Gheorghe Tașcă, volintir / Istrate Pălii, volintir / Iftimi Gându, volintir / Dumitrașcu Gându, volintir / Agachii Ciocul, volintir / David, volintir / Chiriac, volintir / Lica, volintir / Arseni Maței, volintir / Andrei Tacul, volintir / Vasile Chișcă, volintir / Popa Panhili / Ion, diacon / Andrei, diacon / Anița, babă săracă / Tudora, babă săracă.

1904: „**Hăncești**, târgușor în județul Chișinău, centrul administrativ al volostei Hăncești, așezat în valea Cunducului. Are 620 case, cu o populație de 3.782 su-flete, din care 1.200 evrei; o biserică, cu hramul Sf. Mi-hail; o școală cu 2 clase și o divizionară de fete, întreținută de Manuc-Bey; o fabrică de rachiu și una de cărămidă. Țăranii posedă 1.360 deseatini pământ. Pro-prietarul Grigorie I.

Manuc-Bey, 7.249 deseatini. Împrejurul satului sunt vii și livezi”¹¹⁵.

HÂNDREȘTI

(comuna Oțeleni, Iași).

1633, martie 8: Zapisul lui Gligorie Goia, Gheorghe Năvrăpăscul, Iacob Moțoc și Romanot **Văscani**, Lazor Moțoc ot **Movileni**, Dănilă din **Hândrești**, Grigore din **Miclăușeni** și Chirilă de **Fedeleşeni**, în care mărturisesc că surorile Anna și Palaghia, fetele Măricăi, nepoatele lui Toader Ferghi, strănepoatele lui Pașco, și seminția lor Aftimiia preoteasa, fata popii Simion, nepoa-ta lui Ferghi, strănepoata lui Pașco, „au vândut toată partea lor, ce se va alege din jumătate de sat din **Drulești**, cu vad de moară în Siret și-n valea satului... dumisale Lupului Prăjescul postelnic, drept 12 taleri bătuți”¹¹⁶.

1635, noiembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui clucer Lupul Prăjescul, care cumpără, cu 20 de taleri, de la Ionașco din Hândrești, „dreapta sa ocină și moșie ce are în hotarul **Hândreștilor** (Hândrești, comuna Oțeleni, Iași), alături cu hotarul **Dăncenilor** (comuna Oțeleni, Iași), de unde iese drumul Hândreștilor, la Moviliță, și de la Moviliță până în Rediul Popii, și din Rediul Popii până în margine, la dumbravă, loc de 30 de

¹¹⁵ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 112

¹¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 310, p. 400

pământuri”¹¹⁷.

1638, mai 30: Lupul Prăjescul clucer și feciorii lui Dumitru Goia, ce-a fost clucer, schimbă moșii între ei, „și-a dat Lupul clucer o parte de ocină din **Doljești** (comuna Doljești, Neamț), din tot satul a șasea parte, ce este pe Albâia, cu vad de moară în Albâia, ce o au cumpărat de la jupâneasa Păscălena... iar feciorii Goii au dat Lupului clucer o parte de ocină din **Lățcani** (Lițca, înglobat în Doljești, comuna Doljești, Neamț), ce le-a fost cumpăratură de la Ionașco, feciorul lui Pătrașco den Lașcani”. Zapisul de mărturie este semnat de câțiva boieri și de „Lazor Moțoc din **Movileni** (comuna Heleşteni, Iași), Dănilă din **Hândrești** (comuna Oțeleni, Iași), Gheorghie de **Lățcani** și de Gligorie din **Drulești** (comuna Doljești, Neamț)”¹¹⁸.

1774, iunie 26: Satul **Hândrești**, sat răzeșesc, ținutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev¹¹⁹, avea **toată suma caselor 14**. Scădere rufeturi 10: 6 popi și diaconi, 4 ruptași. Rămân birnici 4. / **Birnici:** Ursache, pânzar / Lupul, pânzariu / Tănasa Ghinițu / Vasile Norone. // **Rufeturi:** Popa Dimitrie / Diaconul Toader / Vasile, diacon / Gheorghi, diacon / Andrei, diacon / Toader, diacon / Ursul Haotă, ruptaș / Neculai Haotă, ruptaș / Andrei Haotă, ruptaș / Toader Dâncian, ruptaș.

¹¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 265 p. 307

¹¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 362, pp. 353, 354

¹¹⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 262, 263

HÂNDREȘTI

(Hândrești, zis Ciocani și Gușiței, Vaslui).

1490, ianuarie 9: Întărit de Ștefan voievod lui Nicoară Romănescul, care cumpărase, cu 40 zloți tătarești, de la Ion Sacșa și nepoții lui One și Cârstina, „ocina lor dreaptă, jumătate din satul Hândrești, între Bujor și între Seaca”¹²⁰. Hotarele, din veac.

1546, mai 14: Întărit de Petru (Rareș) voievod lui Stanciul și femeii sale Mușa, lui Ignat și femeii lui Cerna, lui Cojoc și fratelui său Andreica, după ce cumpără, cu 200 zloți tătarești, de la frații Trif Berescul, Ion Ontea și Procop, fiii Berescului, și de la verii lor Drăguș și Drăgaea, nepoți lui Nicoară Mănescul, „din dresale de cumpărătură ce avut-a bunul lor Nicoară Romănescul de la părintele domniei mele Ștefan voievod, jumătate de sat **Hândrești**, între Bujor și Saca”¹²¹.

1558, aprilie 16: Întărit de Alexandru (Lăpușeanu) voievod lui Lazor pitarul, care cumpără, cu 700 de galbeni tătarești, de la Vascan, Mariica, Marina și Neac-șa, copiii lui Dragotă Teleagă, și de la nepoții ei de soră Toader și Lazăr, feciorii Mariicăi, nepoții lui Dragoș Teleagă, „un sat anume **Ceucanii**, dintr-o seliște, anume **Deviceanii** (în același ispisoc, numit și **Divecea** – n. n.),

¹²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 58, pp. 110-112

¹²¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 159-162

din opt părți, șapte părți și cu moară pe Tutova”¹²².

1623, noiembrie 21: Porunca lui Radul voievod către slugile domnești din ținutul Fălciu de „a lăsa foarte în pace acei vecini ai sfintei mănăstiri Sfântul Sava (din Iași) din satul anume Gușeței, să nu aveți a-i trage la nimic și nici vitele lor să nu le luați pentru alți oameni sau pentru alte sate, nici la podvoad, pentru că sunt vecinii sfintei mănăstiri Sava și se strâng acum vecini acolo”¹²³.

1624, martie 26: Întărit de Radul Mihnea voievod marelui vornic de Țara de Sus Necoară, care obține uric pentru „jumătate din tot satul **Divicea** (Deviceni, azi Vadurile, lângă Polițeni, Vaslui) din ținutul Tutova, pe care l-a cumpărat de la Necoară fost spătar, pentru tot satul **Ceucani** (Ciocani, Vaslui) din acel ținut, cu loc de iazuri și vaduri de moară pe râul Tutova și cu vii și cu case, cumpărat tot de la Necoară spătar și de la fiii lui pentru 350 taleri bătuți”; / „satul **Corjouții** (Corjeuți, raionul Edineț, Moldova) din ținutul Hotin, pe care el l-a luat de la Zalițchi, pentru 300 ughi roșii și pentru alte averi și haine”; / „un vad de moară la gârla Putnei de Jos, la satul **Purcelești** (Putna, comuna Bolotești, Vrancea), care este în ținutul Putna și l-a cumpărat de la Văscan și **Țigănești** (lângă Putna, comuna Bolotești, Vrancea) și de la Costachi, diac din **Șendrești** (lângă Făurei, Vrancea), și de la Scânteie din Purcelești, și de la Nistor din **Bătinești** (comuna Tifești, Vrancea), pentru 70 de taleri bătuți”; / „un loc de prisacă din satul **Rătcești** (azi Viișoara, comuna Todirești, Vaslui) din ținutul Vaslui, cu grădini împrejurul

¹²² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 14, pp. 27-26

¹²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 127, pp. 176, 177

prisăcii, însă cât poate un om să azvârle din mijlocul prisăcii cu toporul în toate părțile, cumpărat de la Vasile Huhulea, pentru 35 taleri bătuți”; / „o parte de ocină din satul **Cajva** (Cajba, raionul Glodeni, Moldova), în ținutul Iași, și iarăși o parte de ocină din satul **Munteni**, care îi sunt dreaptă moștenire, și altă parte din același sat Munteni, care se numește **Scutași** (pe Siret, Neamț), pe Siret, în ținutul Neamț, a treia parte din a șasea parte”; / „un loc de prisacă în satul **Podeni** (sat, Vaslui), în ținutul Vaslui, pe râul Bârlad”¹²⁴.

1627, noiembrie 29: Zapisul voiutului (șoltuzului) Dima și al celor 12 pârgari din târgul **Bârlad**, în care mărturisesc cum a venit în fața lor Necula, feciorul lui Hilotie din **Răsipeni** „și a vândut a lui parte din sat din Răsipeni, a treia parte dintr-un bătrân, ce-a fost partea Niculei, cu tot locul ce se va alege... lui Necoară hatmanul și pârcălabul Sucevei. Și într-această tocmală au fost Dumitru Stafârla clucerul, Gavril Mirca ce-a fost vornic, Lazor ce-a fost șetrarul și Sava de **Ceucani**, Maței Roșca neguțătorul și Dinga de Bârlad”¹²⁵.

1628, ianuarie 4: Zapisul marilor boieri, în care scriu că a venit în fața lor „Nicoară, hatman și pârcălab de Suceava, cu un zapis de mărturie de la șoltuz și de la 12 pârgari din târg de **Bârlad**, scriind și mărturisind că Necula, feciorul lui Hilotie din Răsipeni, și-a vândut a lui

¹²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 183, pp. 248-251

¹²⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 264, pp. 346, 347

parte, a treia parte dintr-un bătrân din satul **Răsipeni**, ce este în ținutul Bârladului, drept 20 de taleri buni”¹²⁶.

1628, aprilie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod hatmanului Nicoară, pârcălab al Sucevei, care primește urice pentru „12 pământuri din frunte, din hotar până în hotar, din satul **Ionășăștii** (pe Siret, Galați), cu parte din moară și din pod, ce este în ținutul Tecuciului pe Siret”, cumpărătură de la Trifan sin Efrem, popa Theodor ginerele lui Iosif, Ion și Toader Bueban, feciorii Dimii, Avram feciorul popii Albul, Stan feciorul Calciu-lui, cu 25 ughi aur; / „a treia parte din satul **Tinpești** (Timpești, lângă Ciorăști, Galați) și din **Prăjești** (lângă Ciorăști, Galați) două părți, și cu două vie dinspre răsărit, și cu vad de moară pe pâraul Bârladului”, cumpărătură de la Pătrășcan, feciorul Galbănului, cu 120 ughi aur; / „jumătate dintr-un bătrân din satul **Galbenii** (pe Zeletin, Vrancea) ot ținutul Tecuciului, cu o vie și cu pometuri, și cu loc de prisacă și cu loc de moară pe pâraul Zeletinului”, cumpărătură de la Ursul, feciorul Neagului Lopată, drept 30 taleri; / „și iarăși... jumătate dintr-același sat Galbenii, cu vad de moară pe pâraul Zeletinului, și din vatra satului și din câmp”, cumpărătură de la Ursul Vartic, de la Ion Țară-Lungă și de la Ionașcu, feciorii Lupii; / „o vie din satul **Fântânelile** (lângă Hanul Conachi, Galați), dintr-același ținut”, cumpărătură de la Platon de acolo, drept 10 taleri bătuți; / „a patra parte din **Ceucani** (azi Ciocani, Vaslui), ce este în ținutul Tutovii”, cumpărătură de la Zaharie de la **Gherghești** (în Tutova, Vaslui), drept 34 taleri bătuți; / o „moșie din satul **Bănceni** (azi Băncești, Vaslui), a treia parte, cu loc de moară și cu tot venitul, ce este în ținutul

¹²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 283, p. 384

Tutovii”, cumpărătură de la Trifan sin Mânzatul din **Cirbi** (azi Sârbi, lângă Oancea, Galați) ot Covurlui, drept 20 taleri bătuți; / „o parte de ocină dintru acest sat Băncenii pe pâraul Tutovii”, cumpărătură de la Zatic, feciorul Zbiarâi, drept 20 taleri bătuți; / „a treia parte dintr-un bătrân din satul **Răsipeni** (jângă Ciocani, Vaslui) ot ținutul Bârladului, din câmp, din vatra satului și din pădure”, cumpărătură de la Necula, feciorul lui Hilohie, drept 20 taleri bătuți; / „a patra parte din satul **Costeștii** (pe Bârlad, Vaslui), cu vad de moară pe pâraul Bârladului și cu două vii”, cumpărătură de la Sava sin Băloș, drept 30 ughi bani buni; / „o moară gata și cu vad de moară întru acest sat Costeștii”, cumpărătură de la frații Toader, Irina și Drenostu, feciorii lui Colici, drept 30 ughi aur; / o „moșie din satul Fântânelile, din vatra satului și din câmp, și din pădure, și cu vad de moară”, cumpărătură de la Măriica, fata Toatei, nepoată lui Coman, drept 100 taleri bătuți; / „din satul Fântânelile, din a treia parte, partea de mijloc, cu vad de moară pe Bârlad și cu hotarul pe amândouă părțile Bârladului și până la Călmățui”, cumpărătură de la jupâneasa postel-nicului Vrabie și de la fetele lor Anna și Marica, „care și lor le-a fost cumpărătură de la Ager, feciorul Necșii, și de la Neagul, feciorul lui David, și de la Theodosia, fata Bratului, toți nepoții Șandrescului”, drept 16 ughi aur; / „Și iarăși... din Fântânelile, din partea de mijloc, din vad, din moară”, cumpărătura de la Stana, fata Odochiităi, și de la Ion, feciorul Sprincetei, nepoți altui Stan, și de la Iloae, drept 22 ughi aur; / „și așijderi... dintru acest sat, din partea din mijloc... părțile ce-au fost cumpărătură de la Gârle, feciorul Trinoae, nepot lui Drăguș, și de la Cârste, feciorul Gârlei, și de la Cristina Țiganca, toți nepoții lui Enache, drept 12 ughi aur”; / „altă

parte dintru acest sat Fântânelile, din partea de mijloc și cu parte de vad de moară... cumpărătură de la Petrea, feciorul Buloe, nepot Marinei, de la Marco Boaebanu și de la Rușca și Maria, fetele lui Pătrașcu, drept 12 ughi de aur”; / „altă parte din Fântânelile, din patea de mijloc și cu parte din vad de moară... cumpărătură de la Mușa, fata lui Negrilă, și de la Mareș, feciorul lui Ciocan, toți nepoții lui Dercan, drept 12 ughi aur; / „și iarăși dintru acest sat, iarăși din partea de mijloc... cumpărătura de la Stoica Câlțul și de la feciorul ei Gânba, de la Lupul, Smoleanul și Rișe, toți nepoții lui Bilțu, drept 12 ughi aur”; / „altă parte de ocină dintru acest sat, din partea de mijloc”, cumpărătură de la Murgoci și Blăjar, feciorul lui Batic, și de la fratele lui Bratiș, și de la Bila, Boghiian, Negură, Cârstina, partea pe care ei o cumpăraseră de la Hadâr feciorul, drept 12 ughi de aur; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile”, cumpărătură de la Arion ot **Liești** (în Covurlui, Galați) și de la Vasile sin Ursul din **Tomcești** (lângă Tudor Vladimirescu, Galați), care lor le-a fost cumpărătură de la Buce, feciorul lui Negrelă, drept 10 ughi aur; / „altă parte dintru acest sat, dar din partea din jos”, cumpărătură de la Crâmpotă feciorul, drept 8 ughi”¹²⁷.

1632, iunie 4: Porunca lui Alexandru Iliăș voievod, dată șetrarului Chicoș, fostului vornic de gloată Ionașco Avram, fostului vornic de gloată Gavril Mierca, lui Maștei Roșca și lui Dinga din târgul **Bârlad** și lui Tudor din **Chiliiane** (Chilieni, comuna Coroiești, Vaslui), să meargă și să cerceteze „jaloba jupânesei răposatului fost hatman Necoară, zicând că au cumpărat câțva loc din sat din

¹²⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 340, pp. 466-470

Ceucani (Ciocani, comuna Perieni, Vaslui)... iar când este acum are împresurătură de Sava din Ceu-cani”¹²⁸.

1634, mai 7: Zapisul Floarei, fata Măgdălinei, nepoată de fată lui Tudoran paharnicul, prin care mărturisește că a vândut „din jumătate de sat **Strâmba** (azi Cetățuia, comuna Puești, Vaslui), a cincea parte, ce este pe Tutova, cu vatra satului, cu fânaț, cu loc de prisacă și cu vad de moară, și cu tot venitul din câmp și din pădure... lui Constantin, feciorul Savei de **Ceucani** (azi Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), drept 13 galbeni. Și în tocmeala noastră au fost Focea uricarul, Constantin Țopa și Ionașco Țopa aprod în casa Mârzei din **Iași**, Chirilă de **Popești** (comuna Dragomirești, Vaslui) și mulți oameni buni”¹²⁹.

1634, mai 8: Zapisul surorilor Marta și Scheauca, nepoatele lui Tudoran paharnicul, prin care mărturisesc că au vândut „din sat din **Strâmba** (azi Cetățuia), din jumătate de sat a treia parte, ce este pe Tutova, cu tot venitul din câmp și din pădure... lui Constantin, feciorul Savei de **Ceucani** (azi Ciocani), drept 13 galbeni. Și în tocmeala noastră au fost Ionici și Toader, fiii Bântășoe, Ionașco Țopa, Toder Davidescul, Ionașco Cehan, Chirilă de **Popești** și mulți oameni buni”¹³⁰.

1634, noiembrie 6: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui medelnicer Simion Gheuca, care primește urice pentru o parte de ocină din satul **Dărăști** (în hotar cu Hălărești, comuna Iana, Vaslui) și din **Hărulești**

¹²⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 109, p. 135

¹²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 114, p. 124

¹³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 115, pp. 124, 125

(Hălărești, comuna Iana, Vaslui), pe pârâul Puțului, în ținutul Tutovii, toată partea Mărciască, cât se va alege dintr-acele două sate, ce este cumpărătură de la Dumitrașcu Șeptelici, drept 3 iepe cu mânji... Iar lui Șeptelici i-a fost cumpărătură de la Nicoară din **Ceucani** (Ciocani, comuna Perieni, Vaslui) și de la femeia sa Nastasia, și de la feciorii lor, feciorii Mărcescului și ai Mărceascăi... / Și iarăși îi întărim a lui dreaptă danie, de la Condre și Maței, feciorii Rusului, partea lor din satul **Mânzați** (comuna Alexandru Vlahuță, Vaslui), cu loc de prisacă, din partea de sus, de către răsărit”¹³¹.

1636, februarie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Constantin, fiul Savei din **Ceucani** (Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), în baza unui zapis de la Ionașco Tutovanul și Obrejie din **Tătăraști** (lângă Movileni, comuna Coroiști, Vaslui), Ursul din **Gălițești** (azi Gâlțești, comuna Puiești, Vaslui), Mihăilă din **Luminata** (lângă Ivești, comuna Ivești, Vaslui), Dumitrașco din **Bujoreni** (în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), Ionașco fiul Savei, Bejan fiul lui Dumitrașco, și Țopa, „scriind cum au venit înaintea lor Moisei, fiul lui Tudoran ceașnic, din satul **Strânba** (Strâmba, azi Cetățuia, comuna Puiești, Vaslui) și cu nepoții săi Ion, Gheorghe, Florica, Marta și Scheauca, copiii Măgdălinei și ai Ilenii... și i-au vândut „din sat din Strânba, jumătate din jumătate de sat”¹³².

1636, martie 8: Întărit prin ispisocul lui Vasile Lupu, după convenirea împărțirii moșiilor lui Cârstea Ghenovici între urmașii lui. „Și s-au venit, în partea

¹³¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 277, p. 311

¹³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 331, pp. 375, 376

Schivii, jupâneasa Dabijii, fata Cârştii şi a fiilor ei Ghiune, Maria, Nastasia, Irina, Tofana, Anasia, satul **Blândăreştii** (Blidereşti, lângă Bucium, comuna Ştefan cel Mare, Bacău) şi **Săcătura** (lângă Bogdana, comuna Ştefan cel Mare, înglobat în oraşul Oneşti, Bacău), la ținutul Trotuşului... a treia parte din sat **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Iaşi), ce este în ținutul Cârligăturii, şi sunt într-acel sat patru selişti, patru hotare, anume **Drângei** (Drinjeşti, înglobat în Hoiseşti, comuna Du-meşti, Iaşi), **Hodorenii** (comuna Dumeşti, Iaşi) şi **Bereştii** (comuna Dumeşti, Iaşi) cu două iazuri. / Şi s-a mai venit lor, Anghelina, cu sora şi cu feciorii ei un iaz dintre cele două iazuri: un iaz este gata, cu apă şi cu peşti, iar unul este loc de iaz, şi satul **Spinenii** (lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui) şi **Cogenii** (înglobat în Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), de la ținutul Tutovii... şi satul **Movilenii** (comuna Coroişti, Vaslui)... şi satul **Văcă-reşti** (înglobat în Ciuşlea, comuna Garoafa, Vrancea), de la ținutul Putnii... şi a treia parte din sat de **Glăvăneşti** (comuna Glăvăneşti, Bacău), ce este în ținutul Tecuciului, cu vad de moară în pârâul Zeletinului, şi a treia parte din satul **Dimaşi** (Dimăcenii, comuna Vultur, Vrancea), iarăşi la acel ținut... / Şi s-au venit Anghelinii Vasilioai, fata Cârstei vornic, satul **Bujorenii** (înglobat în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), **Pipărcanii** (înglobat în Banca, comuna Banca, Vaslui), **Băcsăneştii** (comuna Zorleni, Vaslui) şi **Măstăcanii** (lângă Sălcioara, Măstăci, comuna Banca, Vaslui), ce sunt la ținutul Bârladului, şi satul **Sângurenii** (Singureni, raionul Cahul, Moldova), la ținutul Tigheciului, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Mihăileni, Botoşani) şi satul **Scândurinii** (Scândureni, în Covurlui, Galaţi), la ținutul Covurluiului, şi satul **To-meşti**

(comuna Pogana, Vaslui), în ținutul Tutovii... și a treia parte de Dumești, în ținutul Cârligăturii, cu două heleștee. Și s-au mai venit lor, dimpreună cu sora lor Schiva, și a tria parte din Dimaceni, ce este la ținutul Tecuciului. / Și s-au venit în partea Măricuții Cernătoai, iar fata Cârstii, satul **Movileni** (comuna Trifești, Neamț), la ținutul Neamțului, cu vad de moară în pârâul Ciornii, și a treia parte din Dumești, cu heleșteul din jos, și jumătate de sat de **Iacobenii** (ținutul Neamțului, Neamț), ce sunt tot la acel ținut, și **Popârșioceii** (Popârșcioci, lângă Lungești, comuna Bălăbănești, Galați), la ținutul Bârladului, și a treia parte din satul **Țigănenii** (Țigănești, comuna Mun-teni, înglobată în Tecuci, Galați), de la ținutul Tecuciului, și satul **Popeștii** (Popeni, comuna Găgești, Vaslui), din ținutul Fălciului, cu vad de moară în pârâul Elanului, și a treia parte din Dimăceni, ce sunt în ținutul Tecuciului”¹³³.

1638, mai 18: Tudora, cu nepoata sa Vasilca, nepoata lui Ventilă, vinde „ocina din sat din **Dineșești** (Dinișești, comuna Ivești, Vaslui), jumătate de sat, cu loc în țarină și cu vad de moară în Tutova lui Constantin vel pârcălab, drept 4 boi și 6 taleri bani buni. Și au fost în tocmeala noastră Mârzea cel Mic, Gheorghe Bogdan postelnic și Huruian, Bungean feciorul lui Huruian, Vasile Bogdan, Zavul, Lazor Torbuț, popa Andronic, Trifan și Șimion feciorul lui Huruian din **Boești** (Boiești, în Ciocani, comuna Perieni, Vaslui)”¹³⁴.

1639, iunie 13: Zapisul lui Racoviță Cehan, al doilea logofăt, în care mărturisește că, după ce s-au pârât

¹³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 350, pp. 392, 393

¹³⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 357, pp. 350, 351

Arsenie, feciorul Băgei, Gligorie, Negrea și Tăbasie, feciorul Petriului, cu Mihoc, Areon și Enachie Pătruș „pentru satul **Vitoltești** (lângă Gușiței, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), din gura Bujorului, unde dă în Elan, pe ambe părțile de Elan”, a mers acolo, a adunat oameni buni și drese, și „s-a găsit un uric bătrân al lui Mihoci, cu frații săi, dat de Iliaș vodă și de Ștefan vodă pentru două sate peste Prut, pe Salcea, al treilea spune acest sat din gura Bujorului, anume Vitolteștii. Iar Arsănie a arătat un uric, de la Ștefan vodă, de cumpărătură de la un moș alde Mihoci, dintr-un bătrân”. Apoi au mărturisit Cioban, Panul și Precopie din **Gușeței** (Gușiței, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Crăciun din **Ștefeni** (lângă Poșta-Elan, comuna Vutcani, Vaslui), Vârnă din **Țăpeni** (lângă Mălăești, comuna Vutcani, Vaslui) și Gavril din **Goești** (lângă Gușiței, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui) „și au zis că ei au apucat și știu că au locuit într-acest sat Vitoltești părinții și moșii acestor cumpărători, ce scrie mai sus”¹³⁵.

1682: Scrisoarea hotarnicilor și a izbașei Banul, Ion Ghibanul, Toader Poeschie și Constantin Șotropa ot **Ciocănești**, trimișii domnești să socoată și să aleagă moșia lui Margine Ciocan „din seliștea **Ciocăneștilor**, care se răspunde la urice **Hăndreștii**”: „și-am aflat lui Margina 30 pământuri, și pământul de 30 de pași, și-am măsrazat cu oameni buni, cu Izbașe Banul, Ion Ghibanul, Andrei sin (fiu) Constantinescu, frate lui Lupașxo, Toader Poruschie și Constantin Șotropa ot Ciocănești, și aceasta facem știre

¹³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 147, pp. 162, 163

măriei tale”¹³⁶.

1691, martie 5: Scrisoarea lui Constantin Cante-mir voievod, prin care face știre „pentru jumătate de sat de **Hândrești**, ce li s-a pus nume mai pe urmă **Ciocanii**, ce sunt în ținutul Fălciului, între Bujor și între Saca, fiind acea jumătate de sat dreaptă ocină lui Ion, feciorul Portărescului, surorii sale Gahia, lui Ion ginerele Zbârnei și femeii sale Dochița, fata Zbârnei, nepoți Portărescului, strănepoți Stanciului și Mușei, și lui Margine, fecior Florii Ciocan, nepotul lui Ignat și al Cernei, și lui Constantin Șotropa și fraților săi, nepoți lui Cojoc, împărțind acea jumătate de sat în trei părți, pe trei bătrâni, anume Stanciul, Ignat și Cojoc cu frate-său Andreica, pe urice ce au avut ei de la Petru vodă de cumpărături ce-au cumpărat moșii lor Stanciul, Ignat și Cojoc cu frate-său Andreica de la Trif Berescul și de la frate-său Ion Onii și de la Precop, fecior Berescului, și de la seminția lor Drăguș, și de la sora lor Drăgușa, toți nepoți lui Necoară Românescul, din uric ce au avut ei de la Ștefan Vodă de întăritură pe cumpărături ce-au cumpărat acea jumătate de sat de Hondrești, ce se cheamă acum Ciocanii, de la Ion Sacșa, de la nepotul lui One, de la sora lor Cărstina; deci Ion, feciorul Portărescului, sora lui Gahia, și Ion, ginerele Zbârnei și cu femeia sa Dochița, fata Zbârnei, nepoți Portărescului, strănepoți Stanciului și Mușei, și cu Margine, fecior Florei Ciocan, nepotul lui Ignat și al Cernei, s-au sculat ei, de a lor bună voie, și și-au scos părțile lor la vânzare, cât li s-au venit dintr-acea jumătate de sat de Hândrești, ce se cheamă acum Ciocanii, două părți, iar a treia parte, bătrânul lui Cojoc, a rămas ne-vândută, și au întrebat ei pe toți frații și

¹³⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 162, 163

răzeșii lor, și nimeni n-a vrut să dea bani pe acele părți de ocini, / deci domnia mea văzând că nu vine nimeni din răzeșii lor sau din frații lor să cumpere acele părți de ocini, făcutu-le-am domnia mea plata, după voia lor, deplin, precum și-au socotit prețul acelei părți de ocină, și ne-au dat ei și uricul de la Petru vodă, și de la Ștefan vodă pe mâinile domniei mele, și domnia mea am făcut această adevărată carte la mâinile lui Constantin Șotropa și a fraților săi, nepoții lui Cojoc, ca să-și țină ei acea a treia parte din jumătate de sat Hăndrești, partea moșului (bunicului) lor Ciocan”¹³⁷.

1706, iunie 20: Constantin Șotropa, nepot lui Cojoc, din satul **Ciocani**, ce s-a chemat mai înainte **Hăndreștii**, Catrina sora lui Constantin Șotropa, Lupul feciorul Cozmei, nepot de frate lui Constantin Șotropa, Constantin feciorul Aftiniei, nepot de soră lui Constantin Șotropa, Simina fata Prohirei, nepoată de soră lui Constantin Șotropa vând „măriei sale domnului nostru Antioh Constantin (Cantemir) voievod, din satul Ciocani, ce s-a chemat mai înainte Hăndreștii, ce sunt în ținutul Făl-ciului, între Bujor și între Saca, din jumătate de sat, din partea de sus, a treia parte, care sunt 37 de pământuri, un bătrân întreg, ce se cheamă bătrânul Cojoc, și pământul de câte 30 de pași, drept 35 lei bătuți”¹³⁸.

HĂNEȘTI

¹³⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 163, 164

¹³⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 164, 165

(pe Bașeu, comuna Hănești, ținutul Dorohoi, Botoșani).

1546, aprilie 11: Întărit de Petru Rareș voievod sieși, apoi mănăstirii Putna, și, respectiv, lui Sima, fiul Pașei, după un schimb de sate cu Sima, fiul Pașei, care-i dă voievodului, „din dresese părintelui său Pașa, ce le-a avut de la părintele domniei mele Ștefan voievod, jumăta-te de sat **Petricani** pe Bașeu, jumătatea de sus; iar domnia mea i-am dat la schimb, tot pe Bașeu, jumătate de sat **Hăneștii**, care a fost drept domnesc... / Și Olena, fata Pașei, sora Simei, a dat domniei mele jumătate de sat Petricani pe Bașeu, jumătatea de jos, și cerut-a de la domnia mea odăjdii, sucne, dobitoace, vin, ceva mied, aspri, boi și vaci, și alte de trebuințe multe, iar domnia mea i-am dat”¹³⁹.

1624, aprilie 19: Întărit de Radul voievod postelnicului Toma, care se judecă, la domnie, cu „cnea-ghina lui Soltan din Hănești și fiii ei, cu un zăpis de datorie de la panul ei Soltan... dator lui cu 100 de ughi bani buni... Soltăneasa și cu fiii ei nu i-a dat banii, ci i-a dat zălog partea lor din Hănești, ce este pe Bașeu, în ținutul Dorohoi, ce se va alege și de moștenire, și de cumpărătură, cu case și cu loc de iaz și de mori pe pâraul Bașeu și cu pădurea ce se cheamă Rediu, ca să stăpâ-nească el, până îi va plăti banii”¹⁴⁰.

1632, decembrie 6: Întărit de Alexandru Iliăș voievod fraților Albotă, Iurie, Vasile, Grigorie din **Vlăsinești** (comuna Vlăsinești, ținutul Dorohoi, Boto-

¹³⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 93-96

¹⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 200, pp. 271, 272

șani),care își disputau, cu Bilavăș, cu jupâneasa lui, și lui Plopaie din **Hănești** (comuna Hănești, ținutul Dorohoi, Botoșani), „două părți de sat din Vlăsinești, părțile din jos, ce au zis Bilavăș și jupâneasa lui și Plopoaia că acele părți de ocină să fie cumpărate de Andronic paharnic, în zilele lui Constantin vodă, și n-a cumpărat, precum au zis ei. Dar când le-a fost lor ziua, Albotă și cu frații săi au venit și și-au arătat uricele și zapisele... iar Bilaș și jupâneasa lui n-au venit, ci a venit numai Popoaia, ce, de față, drese n-a arătat în fața domniei mele”¹⁴¹.

1644, septembrie 11: Învoiala dintre Gheorghe sin (fiu) Gândac ot Comândărești și soră-sa Ursa, despre cum s-au învoit „tuspatru frații pe moșiile noastre, pe aceste două sate, acestor două seliști, anuma **Hăneștii** (comuna Hănești, Botoșani) și **Comândăreștii** (lângă Rediul, comuna Răuseni, Botoșani). / Deci Hăneștii s-au venit lui Gheorghie și Ursei, iar Comândăreștii s-au venit lui Gligorii și surorii noastre Mărica. / Pentru aceea, socotit-am noi și am întrebat de oamenii noștri și de rudele noastre cine se va afla să ne plătească seliștea Hăneștii; însă pe cât are Bilaca, atât avem și noi. Nimeni nu s-a aflat să o plătească. / Pentru aceea, noi partea noastră o am vândut lui Ștefan, feciorul Giurgi, drept 40 de galbeni”¹⁴².

1646, iunie 15: Zapisul lui Lupul de **Cuzlău** (comuna Păltiniș, Botoșani), în care mărturisește cum a „vândut o parte de ocină ce am avut în **Dumeni** (comuna George Enescu, Botoșani) și am avut pâra pentru dânsa, și m-a rămas și o a luat o fată a lui Nechifor, pentru că s-a

¹⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 254, pp. 319, 320

¹⁴² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 424, p. 404

aflat că este a ei. / Deci acum m-am tocmit cu Nastasie din **Vicoleni** (comuna Ungureni, Botoșani), să-i dau partea mea de **Vivorăni** (? , Botoșani), și moșie, și cumpărătură ce am, pentru că am fost vândut lui Năstasie acea parte de Dumeni, ce a luat-o fata lui Nechifor, și m-au prins să i-o aleg, câtă parte va fi. / Și în tocmeala noastră cu fost Andronic Saca din **Hănești** (comuna Hănești, Botoșani), Pătrașco Albotă din **Corlăteni** (co-muna Corlăteni, Botoșani), Coste Săcescul din **Olovăț** (azi Manoleasa, comuna Manoleasa, Botoșani) și mulți oameni buni”¹⁴³.

1774, iunie 22: Satul **Hăneștii**, ținutul Dorohoiului, ocolul Bașeului, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹⁴⁴, **toată suma caselor: 37**. Scădere rufeturi 12: 4 păstori ai dumisale comisului Mihaiu Sturzii, 3 femei sărace, 2 ruțași (boieri mici – n. n.), 1 jidov, 2 preoți și dascăli. Rămân birnici 25. / **Birnici:** Ion, vornic / Postolachi / Tomoftii, scripcar / Toader cumnat vornicului / Ștefănachii, rus / Grigoraș Oboroce / Toader Mane / Eftimie Românescu / Tănăsii Țurcan / Tănăsii Cățuroiu / Mihălachi zet (ginere lui) Tănăsii / Sava brat (frate) vornicului / Ilie Ciornolachi / Condorachi, păscar / Ion, cioban / Dumitru Ghirău / Vasile, rus / Ioniță văr vornicului Ion, neputincios / Ștefan Hrincu / Lazor, ungurian / Alecsandru Porhirie, holtei cu mamă / Ivan, ciobotar, rus, holtei / Grigoraș Vițel, slab / Costandin al lui Postolachi / Eftimie, slab. // **Păstorii** de la bucatele dumisale comisului Mihail Sturzei: Toader, morar / Ion Mutul / Lupașco văr popei / Eftimie, herghelegiu, // **Femei sărace:** Anița,

¹⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 403, pp. 346, 347

¹⁴⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 521

herghelegiță / Marie Găgăsoai / Palaghie Cuculiasă. // **Rufeturi** (preoți și dascăli): Preotul Acsintie /Neculaiu, dascăl. // **Ruptași**: Ion Valuian, ruptaș / Ursachi, fiul lui, ruptaș. // **Jidovi**: Leiba, jidov.

1900: „**Hănești**, sat pe moșia cu același nume, comuna Sârbi, plasa Bașeul, județul Dorohoi, cu o populație de 215 familii sau 760 suflete. Proprietatea moșiei e a erezilor defunctului Nicu Vasiliu Pilat. / Biserica, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, cu 1 preot, 2 cântăreți și 1 pălamar, este veche, de vălătuci, făcută, la anul 1802, de Mihail Sturdza. Școala primară, condusă de un învățător și frecventată de 68 elevi, are un local bun. făcut, în 1880, de către fostul proprietar Nicu Pilat și oferit comunei. L.ocuitorii împrăștiți au 507 hectare 36 ari pământ, iar proprietatea, 3.588 hectare 91 ari câmp și 17 hectare 19 ari pădure; 3 iazuri, din care unul numit al Hanului, în suprafață de 214 hectare 83 ari, pe cursul Bașeului. Vitele de toate speciile de pe această moșie sunt din cele mai bune soiuri, mulțumită îngrijirii defunctului Nicu Pilat, care a introdus seminceri de prăsilă și în vitele sătenilor. / Pârâul principal, ce trece pe moșie, este Bașeul. Drumuri sunt: acel de la Săveni, către Ștefănești, și acel ducător la Botoșani. Hotarele moșiei sunt cu: Sărata, Mihălășani, Brăteni, Dăngeni, din județul Botoșani; Vlăsinești și Sârbi. Locuri însemnate sunt: Geamăna, movilă, și Valul lui Traian. / Iată de ce satul, **spune legenda** (în 11 aprilie 1546, când Petru Rareș cumpără de la Sima, fiul Pașei, două sate pe Bașeu, pentru a le dăruî mănăstirii Putna, îi dă lui Sima „jumătate de sat **Hănești**, care a fost drept domnesc” – deci cu numele atestat cu mult înainte de „legenda numelui” – n. n.), poartă numele de Hănești: După căderea lui Aron-Vodă, Irimia Movilă, boier distins

fiind, bine văzut de poloni, căpătă oaste de la ei și, sub conducerea hatmanului Zamoischi, intră în Moldova și ocupă tronul. Sultanul, nemulțumit că leșii se amestecă în numirea Domnilor, trimese pe Kazan Gherei, hanul Crâmului, cu tătari și eniceri asupra polonilor. Ambele oștiri se întâlniră la Țuțora, pe Prut, în județul Iași, și, după o luptă de 3 zile, Irimia Movilă temându-se de pierdere și de urgia Porții, stăruie ca să se curme lupta și să se facă pace, lăsând hanului libera alegere a Domnului; și, după mijlocirile, ce au întrebuințat, a reușit ca hanul să-l aleagă domn, după care obține și de la Poartă confirmarea sa. În recunoștința acestui bine, ce i s-a făcut, Irimia Movilă, ca Domn al Moldovei, a dat cu act formal, în 1595, în personala proprietate a hanului, șapte sate cu moșii în județul Dorohoi. Satul acesta, devenind centrul de așezare al hanului, se numi Hanescu (sic!) și apoi Hănești, cum se zice și acum. / La 1694, găsim pe Constantin Pilat, paharnic de Huși, rânduit de Domnie asupra viilor. La 1696, el vinde episcopului de Huși, Varlaam, părțile ce avea în moșiile Bunești și Căbicești. Între anii 1701-1704, găsim pe șetrarul Pilat, cu comisul Ghiorghită și banul Macri, fugiți în Polonia, spre a scăpa de condamnare, căci conspirase contra lui Duca Vodă”¹⁴⁵.

HANGU

(satul mănăstirii Hangu, Neamț).

¹⁴⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 697, 698

1774, iunie: Satul **Hangul**, ținutul Neamțului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev¹⁴⁶, aveau **toată suma caselor 232**. Scădere rufeturi 4: 4 popi. Rămân birnici 228. / **Birnici:** Ion Linul / Tudose Linul / Grigoraș Linul / Gheorghe Linul / Istrati Lețu / Năstasi Lețu / Ștefan Iuteș / Dumitrașcu Iuteș / Grigoraș Iuteș / Irime Iuteș / Lupul Țâgârlaș / Toader Țâgârlaș / Gavril Șoric / Mihăilă, crâșmar / Toader Bocance / Gavril Bocance / Vasile Bocance / In (alt) Vasile Bocance Cheșcă / Vasile Papă / Gavril Herle / Ion Pădărau / Vasile Herle / Costin / Vasile Mitronici / Gheorghe Pancul, bârsan / Pânte / Zaharie, sârbul / Ion Lazăr / Simeon Lazăr / Grigoraș Buftu / Irime Țățășan / Apostol a Mândrilor / Gheorghe Catronoi / Ion Darii, sârbul / Dumitru, bârsan / Gavril Hâncotă / Dumitrașco Țățășan / Ion cel mare / Miron Țățășan / Ion Țățășan / Lăzăroae, babă cu holtei / Vasile, ciobotar / Vasile Tăutul / Ion, jitar / Costantin Papă / Ioniță Papă / Ion, bârsan / Ursul, cojocar / Stan, bârsan / Vasile Țățășan / Dumitru Bălan / Trifan / Vasile, cojocar / Grigori Bălan / Ion, mocan / Toader Bălan / Grigori Țățășan / Ion Căprioară / Ion Buchiș / Simion Crețu / Ștefan Papă / Simeon Papă / Ion sin (fiu) vătăman / Andrieș Papă / Grigoraș Herle / Gheorghită Herlia / Toader Herle / Baba Ana cu fecior holtei / Ion Achiman / George Grozav / Bucur, bârsan / Luchian, rus / Baba Ignătoae cu fecior holtei / Baba Lupa cu holtei / Nica / Costantin Codrian / Chirilă Loghin / Ștefan Fărțig / Gavril Moroșeni / Radul zet (ginere) lui Măgdoi / Măgdoi Stari / Petre al lui Stari / Toma Stan / Ion al lui Stan / Ion Vodă / Grigoraș Giocăș /

¹⁴⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 19-21

Dobaşa / Ursul Borcescul / Drăgan al lui Stan / Cotoce
Stari / Ion Cotoce / Ioniţă Fărţig / Andoni, ungurian /
Tănasă, topo-lician / Gavril Loghin / Ilie Loghin / Grigore
Bândilă / Gavril Fărţig / Neculai fiul lui Stan / Costantin,
ungurian / Toader, olar / Toader, ungurian / Ion Cioteriga
/ Istrate Crăciun / Vasile Vodă / Rusa Bosuioc / Ioniţă
Bosuioc / Ioniţă Oloi / Stan, olar / Ion Apostol / Hilimon /
Istrati, olar / Mihăilă Vodă / Ion, ciobotar / Vasile Leuca /
Gheorghe Leuca / Ioniţă Pistrui / Ursul Covăsan / Ioniţă
Leuca / Ioniţă Papă / Vasile, morar / Simeon, ciobotar /
Vasile, ciobotar / Ilie, ungurian / Toader Vicovan / Grigo-
raş Platon / Toader a diaconului / Iftimii a diaconului /
Iftimii Ababii / Gavril Papă / Ion Negru / Simeon Gogan /
Vasile Hulpaş / Andrei Minciună / Iftimii Liţco / Vasile
Cionca / Vasile Liţco / Ion Gogârţan / Gheorghe fiul lui
Roşu / Simeon Roşu / Iftimii Roşu / Gavril Călugăru /
Simeon Călugăru / Grigore Călugăru / Gavril Văman /
Iacob Borş / Vasile Gorzonul / Ion Papă / Ilie Dabija / Ion
Gorzonul / Andoni Gorzon / Ilie Gorzon / Grigoraş Bârlibă
/ Ştefan a preotesii / Simeon Papă / Vasile Cotfas / Neculai
Papă / Ion Tudosă / Toader Checheriţă / Solomon Vicovan
/ Istrate Creţul / Ion Creţul / Lupul Hulpaş / Petre Hulpaş /
Acsănti, ungurian / Bucur, bârsan / Gheorghe Cârjă / Pavăl
Leţul, holtei cu mamă / Ion Vicol / Mitrofăniasa cu fecior
holtei / Grigoraş Buftă / Gavril brat (frate) lui Costăna /
Neculai Babotă / Iacob Babotă / Luca Lazăr / Neculai
Crudu / Grigori, ungurian / Vasile Fărţig / Simeon al lui
Țălaşan / Iacob, butnar / Baba Iuteşoaie cu holtei / Ion
Dodul / Ştefan Herlia / Ursul al lui / Ursachi al lui vătăman
/ Ion Grozav / Ion al lui Gheorghe Căldare / Toader, trăistar
/ Toma Căldare / Iacob al lui Cotosa / Ştefan al lui Cotosa
/ Chirilă Bândilă / Lupul Necula / Costantin, cojocar /

Savin fiul lui Gavril Călugăr / Savin Babotă / Ioniță Babotă / Toma Ciortan / Tănasă Ciobâcă / Petre, morar / Vasile, bârsan / Baba Vicovănița cu holtei / Hilimon fiul Vicovăniții / Simeon Andronic / Cărbune / Ștefan Scoiban / Lupul, rotar / Andrieș al Buftiei / Gheorghe, ungurian / Ocsânti Bran / Ilii Gabor / Ioniță al lui Coșofreci / Vasile Andronachi / Savin, ungurian / Apostol, butnar / Vasile, dornian / Sava, ungurian / Vasile Ciocan / Mihăilă, dornian / Ion Bălan / Ion Țăran / Neculai, fiul lui / Mărian, morar / Toma, crâșmar / Toader Lețul / Vasile Fărțig. // **Rufeturi:** Popa Todosă / Popa Ion / Popa Neculai / Popa Ion, la fel.

1900: „**Hangul**, comună rurală, situată cam în centru și în partea dinspre vest a plășii Piatra-Muntele, județul Neamț, străbătută, de-a lungul său, de Bistrița și întretăiată de ramuri muntoase ale căror piscuri sunt cele mai înalte din tot județul. Tot pe cuprinsul acestei comune se află și masivul stâncos Ceahlăul. Este formată din cătunele: Gura Hangului, Fărțigi, Durăul, Răpciune, Schitul, Lețești, Izvorul Alb, Boboteni, Audea, Ciurubucul și Strâmbtura, cu o populație de 1.000 familii sau 4.167 suflete: 2.052 bărbați, 2.115 femei; 2.231 necăsătoriți, 1.638 căsătoriți, 291 văduvi, 7 divorțați. Știu carte 346 persoane. Dintre locuitorii împrăștiți în 1864 sunt astăzi: 526 care trăiesc și-și stăpânesc singuri locurile lor; 112 ca urmași; 5 locuri părăsite și ocupate de către comună; 31 persoane, care, deși însurați și cultivatori de pământ, nu au nici un fel de împrăștiere, precum nici puțința de-a moșteni ceva pe urma părinților lor legiuți. Agricultură se face pe o întindere de 461 hectare. Imașul are o întindere de 500 hectare și nutrește un număr de 6.416 capete de vite. / Are 10 biserici (7 în stare bună și 3 în ruină), cu 20 servenți, dintre care 6 preoți de mir, plătiți cu

1.740 lei din fondurile comunei; 2 școli primare; 1 atelier de herăstrae, cu 3 pânze, purtate de apă;. 1 herăstrău cu 1 pânză; 1 herăstrău cu 4 pânze; 11 mori de apă; 6 fierării; 2 cizmari; 1 rotar; 5 pive pentru făcutul sucmanilor. Comunicația cu satele vecine se face prin șoseaua Piatra-Prisăcani și râul Bistrița, cu plutele. / **Hangul**, sat în comuna Hangul, situat pe stânga râului Bistrița, în drumul șoselei mixte Piatra-Prisăcani, la 44 km 800 m de orașul Piatra. Populațiunea e de 277 familii sau 1.265 suflete: 623 bărbați și 642 femei; 700 necăsă-toriți, 483 căsătoriti, 81 văduvi. Știu carte 105 persoane. Aci este reședința comunei. Are: 1 biserică, cu 1 preot și 2 eclesiarhi; o școală, frecventată de 97 elevi; 2 fierării. Satul se mai numește Hăngușorul și Gura Hangului”¹⁴⁷.

HĂNȚEȘTI

(Hănțăști, Hănțești, comuna Buciumeni, Galați).

1639, aprilie 4: Gheorghită, fiul lui Simion spătar, și mătușa lui Drăguțoi vând verișoarei Anghelina și comisului Andrii Huduman, drept 18 ughi, un cal drept 12 ughi, 60 de mioare și 2 vaci cu viței, „a noastră ocină și moșie de la **Mașnici** (lângă Sârbi, comuna Nicorești, Galați), jumătate din partea Dumbrăvenească... și, din Noița, în sus de Buciumene, cu câmp, cu dumbravă, cu seliști de sat, cu vad de moară, cu vlamnic de fân, cu codru,

¹⁴⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 687, 688

până unde dă Runcul de mal... dinaintea Cozmiții și Andrii sinovi Bolii din **Hăntăști** (Hăntești, comuna Buciumeni, Galați), Necolai Ghiorman, Vasile Berzii, Ioan Stărpul și Vasile fratele lui Ioan din **Țăsăști** (lângă Sârbi, comuna Nicorești, Galați)»¹⁴⁸.

1774, iunie 26: Satele **Sârbii** și **Hăntăștii**, ținutul Tecuciului, ocolul Nicorești, după recensământul lui Rumeanțev¹⁴⁹, aveau **toată suma caselor 109**. Scădere rufeturi 37: 1 vornic, 2 vătămani, 5 nevolnici, 2 lumânări isprăvnicești, 4 scutelnici, 2 slugi, 7 chelari, 2 călărași isprăvnicești, 8 popi și diaconi, 1 dascăl, 1 ruptaș, 2 văduve. Rămân birnici 72. / **Birnici**: Vasili Irimia / Ioniță Irimia / Toderașcu Coroban / Costantin Ghiron / Gavril Mihalcia / Tudosi, văduvoi / Simion Vintilă / Ioniță Vintilă / Mihălachi Soari, holtei cu mamă / Antohi Băgia / Ursul Bode / Ursul Bolancia / Niță Mărzac / Vasili Chițul / Ștefăniță Coca / Vasili Dodan / Ioniță Postolici / Simion Moisă / Neculai Iftimi / Malahii Moisă / Pătrașcu, bejenar din Tutova / Stanciul, tij (la fel) / Gheorghii Măță, la fel / Dumitrașcu sin (fiul) lui Neculiță, la fel / Gheorghii Zlata, la fel / Neculai Prohiriș, bejenar / Solomon, ce a fost a dumisale stolnicului Iordachi Iamandi / Gheorghii Limbă, al mănăstirii Răchitoasei / Ion Iliei / Arhip Baniță, ce a fost a dumisale spătarului Cona-chi / Ștefan, sârbul, ce a fost al dumisale visternicesei Nastasâicăi / Pană Hulturian, la fel / Mihai, muntean, la fel / Petria, ce a fost birnic la Blăniasa / Toader Șteniți, ce a fost bejenar de la Tutova / Mane, al mănăstirii Răchitoasei / Chirvasii Grozav, la fel / Apostol,

¹⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 83, p. 80

¹⁴⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 579, 580

ciubotar, la fel / Ioniță, la fel / Ioniță, ce a fost vier al dumisale hatmanului Razu / Ion, ciubotar, ce a fost al dumisale spătarului Costantin Sturzei / Iamandi Grecia, bejenar de 6 luni / Năstasii Barghionul, la fel / Ursul Ignat, ce a fost birnic la Buciumeni / Vasili Ignat, la fel / Ion Dămian, la fel / Gheorghi Dragoș, la fel / Costantin a babii Albii, la fel / Pricopi, ce a fost scutelnic al spătarului Codrian / Pintelei, holtei cu mamă, bejenar de 6 luni / Ion, muntean, ce a fost volintir / Mihai Albul, ce a fost vier al dumisale doftorului Drăcachi / Andronachi Buză, la fel / Grigoraș Fulga, la fel / Gheorghi, fiu lui, la fel / Toader Țugurlan, ce a fost al spătarului Gheorghi Costandachi / Lazăr, ciubotar, ce a fost al dumisale bănesei Dumitrăchioai / Apostol Cozma, bejenar de 6 luni / Gavril Coman, la fel / Toader zet (ginere) lui Ignat, ce a fost birnic la Blânzi / Gavril Vlaca, la fel / Tudosi Chiriță, la fel / Ursul Grecia, ce a fost al dumisale spătarului Conachi / Stanciul lui Macsin, bejenar / Pintelei, rotar, ce a fost al episcopiei de Roman / Ion Petria, ce a fost birnic la Blănișă / Gavril brat (frate) lui Apostol, ciubotar / Costantin Popica, ce a fost de la Puțeni / Andrei Drăgan, ce a fost de la Cuca / Simion Mălaimare, ce a fost birnic la Corod / Duchian, holtei cu mamă, bejenar / Gheorghi Țiganaș, bejenar din Tutova. // **Rufeturi:** Vornicul Sandu Mârzac / Ștefan Limbă, vătăman la cutul (cătunul) de sus / Pavăl fiul lui Coacă, vătăman la cutul de jos / Vârlan Coroban, nevolnic / Grigori, bejenar, nevolnic / Ion Coroban, lumâ-nărar isprăvnicesc / Gheorghi Gavrilaş, bejenar, vier al dumisale stolnicului Negrii / Toader, butnat, la fel / Ion, croitor, la fel, slugă / Costantin, chelar la viile dumisale postelnicului Arghirii / Petria, chelar la viile episcopiei de Roman / Ioniță Mihălaşcu, călăraș

isprăvnicesc / Apostol Crăciun, chelar la viile dumisale stolnicului Iamandi / Sandul, chelar la viile dumisale banului Catargiul / Radul, muntean, chelar la viile mănăstirii Floreștii / Iftemii Mihălașcu, nevolnic / Vasile Vragii, monah / Diaconul Toader Gheron / Popa Ion Durbaca / Neculai, dascăl / Diaconul Ion Pricopii / Diaconul Vasilachi / Costantin, lefegiu, ruptaș / Diaconul Ion Țugurlian / Popa Dumitrachi / Diaconul Toader Grozav / Sanda, preoteasă văduvă / Maria Cicricioai, văduvă / Stancul al Stancăi, chelar la viile dumisale medelniceresei Saftii Bogdănesii / Hriste Zmeche, lumânărar isprăvnicesc / Sandul, mun-tean, bejenar, vier al stolnicului Negrii / Grigori Pangios, la fel / Ion Făinără, sluga dumisale paharnicului Ștefan Costandachi / Vicol Zmeche, chelar la viile dumisale slugeriței Mariei Sturzoai / Gavril Surdul, nevolnic / Gheorghe Drăgan, nevolnic / Ion, călăraș isprăvnicesc.

1900: „**Hânțești**, sat, face parte din comuna Buciumeni, plasa Nicorești, județul Tecuci. Este așezat pe valea pârâului Tecucelul, în partea de sud-vest a comunei și la 3 km de reședința sa, care e în Buciumeni, spre nord-vest de Tecuci. Are o populație de 80 familii sau 400 suflete, care locuiesc în 75 case. Locuitorii sunt răzeși și se ocupă cu viticultura, Are o biserică, cu hramul Sf. Gheorghe. Se zice că ar fi construită pe la anul 1810; pe o icoană se găsește inscripția din anul 1828. S-a reparat de mai multe ori și, în urmă, s-a refăcut din cărămidă. Se întreține de locuitori. Teritoriul satului e de 410 hectare”¹⁵⁰.

¹⁵⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 710

HÂNTEȘTI

(aproape de Suceava, lângă Adâncata, Suceava).

Pentru că odinioară se creșteau mânjii hergheliilor domnești prin lunca Siretului, satul lui Miclouș avea să se numească Hânțești, numele cailor mici fiind, în româna veche, „hanță”. Numele s-a păstrat și după prima atestare documentară, veac de veac, până astăzi.

1431, iunie 15: Alexandru cel Bun întărește credinciosului boier pan Cupcici, printre multele sate pe care le stăpânea, „Hențăuți, pe Siret, și Grigorăuți, mai sus de Dragan și Camena, pe Siret, pe care i l-a dat fiica lui Miclouș... cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”¹⁵¹.

1623, martie 2: Ștefan Tomșa întărește clucerului Vasilie Pilat „o jirebie de ocină, cu casă, în vatra satului Hănțești, ce sunt în ținutul Sucevei și cu vătașină loc de case boierești, în partea de sus a satului, și cu loc de mori pe Siret, și cu loc de eleșteu și de mori în pâraul satului. Care acea parte a fost a socrului său, lui Onul, care a fost de la Coste Bucioc, vornicul. Și ne-a arătat nouă un ispisoc încă de la Alexandru Iliaș vodă, de danie și de miluire pe acele părți de ocină, partea de sus Hănțești. Și iarăși dăm și întărim slugii noastre Vasilie Pilat, clucerul, și jupănesei sale, Axinia, o jirebie de ocină în partea de jos, iarăși întru acel sat Hănțăști, ce este lor dreaptă cumpărătură de la

¹⁵¹ AȘSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 103, p. 153

Cârstina, fata Odochii preotesei, drept douăzeci și cinci de taleri, bani buni, dintr-un ispisoc de cumpărătură de la Eremia vodă. Și iarăși dăm și întărim pre sluga noastră Vasilie Pilat, clucer, cu două case cu jirebii, a lui Alexii și a Nechitei, în țarină, ce este lor dreaptă moșie, dintr-un ispisoc de la singur domnia mea. Și întru aceeași, iarăși dăm și întărim pre sluga noastră Vasilie Pilat, clucer, și jupânesei sale, Axinia, două jirebii și cu casă dintr-același sat Hănțăștii, și cu loc de mori în Siret și în pâraul satului, care jirebii le-a răscumpărat lui și de la Coste Bucioc, vornic și a dat lui șaizeci de taleri, bani buni, iar Coste Bucioc a fost cumpărat acele jirebii de la Gligorii și de la soru-sa Costanda, feciorii Gherlii lui Pătrașco, nepoții lui Drăgușan; și ispisocul de la Radu vodă ce-a avut Bucioc, de cumpărătură, încă l-a dat el în mâinile slugii noastre, lui Vasilie Pilat, clucerul. Pentru aceea, și domnia mea, dacă am văzut acele ispisoaice de danie și de miluire și de cumpărături de la cei mai dinainte domni, și domnia mea mai vârtos m-am milos-tivit și de la noi de am dat și am miluit și am întărit pre sluga noastră ce mai sus s-a scris, Vasilie Pilat, acele ce mai sus s-au zis jirebii de ocină de sat din Hănțești, ce sunt în ținutul Sucevei, și cu loc de mori în apa Siretului și cu loc de heleșteu și de mori în pâraul satului, care sunt pentru dania, și miluirea, și cumpărătura și slujba, ca să-i fie lui și de la noi uric și ocină, lui și feciorilor lui, și nepoților lui, și strănepoților lui și a tot neamul lui, care se vor alege să fie lui mai de aproape, nerușeit niciodă-nioară, în vecii vecilor. Iar hotarul acestora ce mai sus s-au scris jirebii și părți de ocină, ca să fie lor hotarul dinspre toate părțile: din câmp, și din pădure, și din apă, și cu pod, și cu loc de mori în apa Siretului, și

cu loc de heleșteu și de mori în pâraul satului, după hotarele sale cele vechi, pe unde din veac au trăit”¹⁵².

1624, martie 15: În fașa Divanului lui Radul voievod s-a prezentat „sluga noastră Pilat, ce a fost clu-cer, și s-a pârât, de față, cu sluga noastră Neagoe, ce a fost postelnic, și cu jupâneasa lui, Candachia, ce a fost înainte după Bucioc, vornicul, pentru niște părți de ocină din sat din Hânțești, din cutul de sus, care părți au fost cheltuite de mătușa sa, anume Costanda, și cu ruda ei toate părțile sale lui Bucioc, vornicul. Deci Pilat și cu feciorii săi s-au sculat că le-a fost lor moșie și seminție mai aproape. Deci au întors lui Bucioc, vornicul... (rupt) jirebii șazeci de taleri cu loc de moară și cu vecini și cu tot venitul a... (rupt) altă jirebie ce a fost pusă zălog de soacră-sa, de Drăgălina, ce au fost ia... (rupt), iar o au încă domnia dumi mele dintâi, cum înșine am văzut zapis de la Bucioc, de întoarcere, iscălit cu mâna lui. Iar de două jirebii, ce a zis Neagoe și cu femeia sa, care scrie mai sus, că n-au întors Pilat lui Bucioc nici un ban pe acele două părți, căci Pilat diresе ce au fost având pe acele două părți, el le-au pierdut, ci au adus mărturie pe boiarinul nostru Ghianghea, logofătul, și a mărturisit cum însuși știe că a luat Bucioc banii de la Pilat și pe acele două părți, de a rămas Neagoe și cu femeia sa din toată legea, iar pe Pilat l-am îndreptat și am luat de la dânsul 24 florinți în vistierul dumi meli. Iar de se vor afla, în vreo vreme, niscaiva diresе sau urice, acele ca să nu se creadă pe acele părți, ci să se rumpă. Și, de acum, înainte să n-aibă mai mult a pâri Neagoe și femeia

¹⁵² AȘSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 21, pp. 27, 28

sa pe Pilat de aiastă pâă, nici a dobândi în veci înaintea cartei dumi mele”¹⁵³.

1636, mai 9: Se face alegerea părților rămase după vornicul Coste Băcioc, în Hânțești. „Adică noi, Simion Țirea, vel vatah Suceavscoi și Borăleanu, uricar, scriem și mărturisim, cu cest zapis al nostru, cum au venit cinstită cartea Mării Sale, domnul nostru, Io Vasilie voievod, ca să hotărâm și să alegem toate părțile lui Coste Băcioc, vornicul, Dumnezeu îl pomenească, ce a avut în sat, în Hânțești pe Siret, cu locuri de mori întru apa Siretului și pe valea satului. Deci, noi am strâns oameni buni și bătrâni, de primprejur, megieșii, și am socotit pe direse și am măsurat cum se cade, cu otgonul, și s-au ales părțile lui Băcioc, vornicul, jumătate de sat, unde am pus doi stâlpi de piatră, unul de ceasta parte de vale, altul de ceea. Și într-această jumătate de sat s-au aflat trei jirebii, a lui Avraam, și iarăși s-a stâlpit, din jos, la mijlocul satului, cu stâlpi de piatră. Însă măsura satului s-a pus din gardul țințirîmului bisericii, din sus de porțiță, până în casa Gligorcii, unde a fost dinspre Siret, și s-a stâlpit și s-a tocmit. Iară din țarină, să aibă a ține și în fânațe, și din toloace, tot în două; numai ce se vor afla lazuri, făcute cu săpatul, să le ție a cui va fi săpat; iară de se vor fi făcute cu arsura focului și se vor fi făcut poieni, să fie iarăși în două. Așijderi, de două jirebii, ce s-au aflat un zapis la Avraam, cumpărătură lui Băcioc de la Gherla Pătrășcoae, ce au zis Avraam că a cumpărat de la Pilat, încă s-au dat pre mâna vistiernicului Mălai și s-au ales în cea jumătate de sus, în partea lui Băcioc, deosebi de cele trei jirebii ce i-am stâlpit, ce au fost cumpărătură de la Lola, sora Onu-lui. Așijderi, o poiană ce este peste

¹⁵³ AȘSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 173, p. 225

Siret, când s-au pârât călugării de Gălata cu Bârlădenița și au rămas pe călugări să ție până în Siretul bătrân, fost-au atunce la pâră toți frații câți au fost răzeși în Hențești, ca să aibă a ținea iarăși în două frățește, cum s-a stâlpit și în sat. Și la cest hotar au fost Ionașco Băzăceanul ot Băzaci, și Ionașco Dărman din Ungureni, și Drăgușan, bătrânul din Zvoriște, și Eremiia Pahulcea ot Șerbănești, și Iachim din Vâlcești, și Ionașco Nechiforescul ot tam, și Dumitrașco ot Hreasca, și Gligorcea star ot Hențești și alți oameni buni și bătrâni au fost și s-au tocmit și s-au voit și ei, de bună-voie”¹⁵⁴.

1636, iunie 11: „Adică cu, Iorga din târg de Suceava, mărturisesc, cu ceastă scrisoare a mea, cum eu am fost cumpărat de la Lupul Pahulcea o jirebie din sat din Hențești, drept 20 de lei bătuți, dinaintea a oameni buni și dinaintea femeii lui și dinaintea fraților lui, ca să-mi fie mie ocină dreaptă. După aceea, s-a sculat jupânul Avram de Lucăceni, că ci că-a fost moșan mai bătrân în sat în Hențești. Deci, n-a vrut să fiu răzeș cu dumnealui într-acea ocină și mi-a întors banii deplin, cum a fost cumpărătura, 20 de lei bătuți, ce-am fost eu, Iorga, dat Lupului, fără pâră și fără price, dinaintea a oameni buni, anume: Hruци vornicul, și Gheuca, din târg de Cotnari, și Iacob a Chitei, din târg din Suceava, ginerele Gheuchei, și Iusip din târg de Hotin, ce-a fost șoltuz, și alți oameni buni au fost într-această tocmeală, ca să n-am eu, Iorga, treabă de-acum, la acea ocină, în veci, dinaintea acestor oameni buni, cum mai sus scrie. De-aceasta mărturisim, să-i fie dumisale, de pe partea noastră, moșie și cumpă-rătură, în veci. Și, spre mai

¹⁵⁴ AȘSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 414, p. 475

mare mărturie, noi, acești oameni buni, ne-am pus peceteile de mărturie”¹⁵⁵.

1658, ianuarie 23: Mărturie hotarnică. „Milostive și luminate Doamne, să fii Măria Dumitale sănătos, dăm știre Măriei Dumitale că, după cinstit cuvântul Măriei Dumitale, venit-am aice, la hotarele acestor sate, cărora ne-au dat Măria Ta învățătura să alegem **hotarul Hân-țeștilor** dinspre alte hotare, ce se lipesc cu acel hotar, deci noi, milostive Doamne, așa am trimis în toate părțile, împrejurul locului, de am dat știre tuturor megieșilor și s-au strâns din tot împrejurul mulți oameni buni megieși, anume Ionașco Pilat de Călinești, care a avut ocină în Hănțești și au fost vândut, mai dinainte vreme, și Cârstea Pahulce, care. iarăși, este moșniaș de Hănțești, și Gavril, ce a fost vătăman în Vâlcești, care a fost iarăși de ocină din Hănțești, și a vândut, și Dumitru Robul de Vâlcești, și Eremie de acolo, și Andrii și Grigori de acolo, și alt Grigorie, de acolo, și Ștefan și Tănasă ot tam, și pe aceștia pe toți întâi i-am întrebat cu cuvântul și le-am adus aminte, în tot chipul, ca unor oameni bătrâni și de cinste, să caute pe dreptate, precum or ști, de rândul hotarului satului Hănțăștilor, cum a ținut de veac hotar în semne de către **Berești** și de către siliștea Todirenilor, și, după ce i-am întrebat, cu cuvântul așa le-am dat jurământ de au jurat precum au știut ei cu sufletul lor, așa să ne spună și să ne arate semnele hotarului, deci ei au jurat și, dacă au jurat cu mare jurământ, așa cum au purces ară-tându-ne semnele hotarelor Hănțeștilor dinspre Berești și dinspre Siliște, și așa ne-au arătat cum hotarul Hănțeș-tilor, către Berești, se începe din fântâna putredă, unde sunt două răchite, în

¹⁵⁵ AȘSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 433, p. 495

fântâna cea din sus, dinspre Berești, de acolo peste Siretul cel mare, până în Siretul cel vechi, împotriva troianului Vâlcenilor, așijderea și dinspre si-liștea monastirii Todirenilor, iară de la fântâna putredă. până la teiul rotund, până în fântâna roșie, din fântâna roșie până în trestie, din trestie în vâlceaua de lături, dinspre Grigorești, de acolo drept la Siret, așa, pe aceste semne, ne-au arătat acești oameni buni cu sufletele lor și după mărturia lor am socotit de am pus și stâlpi, și semne înaintea oamenilor, care au fost strâns Bereștii, Ionașco Țire, vel jicnicer, și Ștefan Mareș, nepotul Țirei, și Gligo-rașco Gherman, pârcălab, și Vasile Ropcianul, și Dumitrașco Murguleț; deci noi, Milostive Doamne, pe bună mărturie, cu jurământul acestor oameni buni, am făcut această mărturie la Măria Dumitale, satului Hănțăștilor, precum li s-au aflat hotarul și am iscălit noi, cu iscă-liturile noastre, și acei boiari, ce-au fost Bereștii, care mai sus scriem, dacă au văzut jurământul megieșilor, precum au mărturisit, așa au iscălit și ei toți, împreună cu noi. De aceasta dăm știre Măriei Dumitale, să fii Mărie Dumitale sănătos. Amin / Între hotarul Hănțeștilor și Bereștilor și a Siliștei. / Veleat 7166 Ghenar 23. / Dabije vel vornic, Ionașco Țire vel jicnicer, Ștefan Mariș căpitan. / az Grigori Neaniul vtori logofăt iscal. / Vasili Ropcian (Din Condica Zvorâștei, Surete IV, 421)”,¹⁵⁶.

1661, octombrie 13: Se face hotarnica Bereștilor, la cererea lui Vasilie Stârcia, de către Cârstea, pârcălabul de Suceava, printre martori aflându-se foștii hănțeșteni „Ionașco Pilat, căpitanul, Dămiian... Sârstea Paholcia”, iar din Zvoriște, „Popa Ionașco, Miftodie, feciorul lui

¹⁵⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, Volumul IV, Iași 1908, pp. 128, 129

Drăgușan, Lupul, feciorul Chitului și Bițurco, și Bilăi vătămanul, și Tiron, și Roman, și Căzacul și Vasilie din Zvoriștea”, apoi iarăși câțiva hânțeșteni, „Lealea vornicul și popa Gheorghie, și Hilip vatamanul, și Nastasie, și Sidor, și Ionașco de Hânțești” etc., „și hotarul Bereștilor s-a socotit și s-a ales să țină până în Siretul cel bătrân, precum țin și alte sate din sus și din jos, pentru căci s-a aflat și siliștea Bereștilor în țarmurile Siretului celui bătrân și locul bisericii în siliștea cea bătrână, în țarmurile Siretului celui bătrân”¹⁵⁷.

1710, martie 26: La Divanul lui Niculae Alexandru voievod au venit „Ion și Sandul, feciorii lui Ionașco, stolnic, și ne arată o carte de la Mihai Vodă, scriind la Ion Balșe, stolnic, și la Constantin Zbiară, logofătul, cum a pârât, de față, cu Vârlăniasa, logofeteasa, pentru o parte de moșie din sat Berești, din ținutul Sucevei, ce l-ar fi împresurând Vârlăniasa și arătând Ion și Sandul direse și mărturii încredințate pe acea moșie, a rămas logofeteasa Vârlaniasa și, după aceea, a mai scos Vîrlăniasa un zapis de danie, pe acea bucată de moșie, de la moașa (bunica – n. n.) acestor copii, femeia lui Vasile Stârcia, vornic, și pe acel zapis a făcut și ispisoace domnești, iar copiii iarăși au mai scos o mărturie de la moașa lor, făcută la darea sufletului ei, în care mărturie s-a aflat iscălit și duhovnicul ei, anume Popa Gheorghie, egumenul de la monastire de la Sintilie de la Suceava și zapisul Vârlănesei a rămas făcut rău. Pe urmă, Vârlăniasa iarăși s-a plâns de strâmbătate pentru hotarul acelui sat al Bereștilor și a fost cerut de la Divan hotarnici și a fost socotit Divanul pe sfinția sa, părintele Chir Ghedeoan, Mitropolitul, fiind atuncea episcop la Rădăuți, și cu acei boieri mai sus pomeniți, ca

¹⁵⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, Volumul IV, Iași 1908, p. 131

să ia seama, cu bună dreptate și pe dresile monastirii și pe dresile ce au arătat ca să-i hotărăscă și așa făcându-li-se și carte de la Divan, iară Vârlăniaș, logofeteasa, ține cartea închisă, de i-a trecut și anul și n-a vrut să o mai scoată, să-și hotărăscă, și copii lui Ionașco, stolnicul, mai jăluind la Divan, cum le împresoară acea bucată de loc și n-a vrut să-și mai scoată cartea, să-și aleagă hotarul locului de iznoavă, le-a fost făcut carte la acești boieri mai sus pomeniți și nici dumnealor n-au mai apucat a merge sa le hotărăscă, ci acum, dar, jăluind acești copii și domniei mele și arătând cărți de rămas și direse și mărturii cu bune dovezi într-un dires, care și singur Dabija Voevod mărturisește, când a fost boier, cum a mers de **a hotărât lui Solomon, logofăt, la Hănțești** și a aflat și hotarul Bereștilor că merge tot până în malul Siretului celui bătrân, și a aflat siliștea satului Bereștilor ca și alte hotare până în matca Siretului cea veche, pe unde au îmblat din veac, ci acum dar, iată că te-am socotit pe tine, vornice Bejan, trimis de aice, îndată să te scoli să mergi acolo, la Berești, la Vârlăniaș, și să o faci numai să-și scoată cartea cea închisă, ce-a fost luat de hotărât și toate diresele și zapise de la Stârcioae și domnești, și să strângi megieși de primprejur și să cauți pe diresele copiilor lui Ionașco, cu care au dovedit pe dumneaei, și să cauți ce or mărturisi și megieșii și pe unde or spune diresele din semne în semne, să hotărăști și să stâlpești, și, aflându-se acea bucată de loc a copiilor lui Ionașco, să iei toate diresele și mărturii viclene de la Vârlăniaș și să le dai pe mâna copiilor și casele ei, de s-or afla pe locul copiilor, să le strici și să se mute de acolo și cheltuiala toată să o plătească dumneaei, că a îmblat fără socoteală, și cartea ce a apucat ea de hotărât încă să i se ia de la mână, să rămână hotarul

Bereștilor în matca Siretului celui bătrân, pe cum sunt și alte hotare din sus și din jos”¹⁵⁸.

1822: „Parohia Hănțești, 400 familii, cu biserica parohială „Duminica Tuturor Sfinților”, fondată din zid piatră, cu grosimea în dreptul ferestrelor 1,5metri. După tradiție, ar fi fost săsească, reparată de Teodor Silion, după inscripția de la ușă, sus, în afară: „Acest sfânt locaș, în care se prăznuiește hramul „Duminica Tuturor Sfinților”, s-a prefăcut de dumnealui spătarul Teodor Silion, Viliat 1822, april 23”. În peretele de miază-noapte, la pridvor se deschide un antret, care servește (baptisteriu) pentru botez. Aice se citește pe o piatră mormântală: „Sub această piatră odihnește robul lui Dumnezeu Teodor Silion, răposat la 1800”. A doua piatră: „Sub această piatră odihnește trupul robului lui Dumnezeu Ioan Silion, care s-a săvârșit la 1802, ghenar, ziua 8”. Și a treia piatră: „Sub această piatră odihnește roaba lui Dumnezeu, Zoi Silion, născută Milu, care s-a născut la anul 1756 și a răposat la anul 1848”. Un pomelnic, cu data 1838, la vii supune: Zoi, Teodor etc., și la morți: Ioan, Ioan, Teodor etc., scris de I. Niculce. În afară, lângă biserică, partea de miazăzi, pe o piatră de marmoră, înconjurată cu grilaj de fier, se citește: „Sub aceasta piatră odihnește robul lui Dumnezeu Teodor Silion, născut la 10 Ianuar 1736 și răposat la 7 Iunie 1856, pace sufletului său”. Al doilea ctitor e Principele Gheorghe Sutzo, cu principesa Maria Sutzo și nepoata ei, Ecaterina Zota, care împodobesc biserica cu policandre, candel, sfântul aer (o sută galbeni), vestminte alese, cădelniță, sfintele vase, pe care stă scris „Maria Sutzu, născută Cantacuzino, 1870”. Catapiteazma, în 4 rânduri de icoane,

¹⁵⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și Izvoade*, Volumul VIII, Iași 1913, p.

făcută de spătarul și vornicul Teodor Silion, e frumoasă ca pictură și sculptură, strănă arhierească, amvon diaconesc, frumos sculptate. În cafas se păstrează vestmântăria. Afară, lângă biserică, alături de întâiul monument, se vede al doilea monument de marmură, închis cu grilaj de fier, cu inscripția „Gh. Al. Sutzo, încetat din viață în 22 Ianuar 1870”. Biserica, înconjurată cu zid de piatră, având și case bisericesti, unde fusese școala de cântări bisericesti, astăzi nelocuite și în ruină. Actualul proprietar, Luca V. Goilav, și soția sa, Roza Goilav, născută Pruncu, încă continuă a ajuta biserica cu cele necesare. Săteni împrăștiți au 940,23 hectare, iar proprietatea, 1950,65 hectare câmp și 716,10 hectare pădure. Moșia, înzestrată cu grajduri, velnițe, ratoșe. Clerul, în 1894: paroh Constantin Teodoreanu, născut la 1825, hirotonit diacon la 1845 și preot la 1867. Supranumerar preot Gheorghe Măzăreanu, atestat semi-nar 4 clase No. 417 din 1880 Iași, învățător, devenit paroh în locul decedatului Teodoreanu. Cântăreți: I. T. Muntea-nu, decret No. 116 din 1860, și Gh. Tăchiță, cu No. 377 din 1891; Leon Halunga, în locul lui Munteanu”¹⁵⁹.

1890: „Hănțăști, comună rurală, în partea de sud a plasei Berhometele, formată numai din satul Hănțăști, pe moșica cu asemenea numire; având o populație de 460 familii, cu 1.735 suflete și bună situație. Reședința primăriei se află în acest sat. Așezările sătenilor sunt mai toate bune, cu livezi și grădini. Casa proprietății este foarte frumos construită și spațioasă, cu heiurile necesare; are grădină frumoasă de flori; livadă de fructiferi aleși și grădină de legume. Atât sadurile de flori, cât și parcurile

¹⁵⁹ Ciocoiu, C., *Iconomul, Note la Monografia Bisericilor Parohiale din județul Dorohoi*, Dorohoi 1902, pp. 52, 53

de arbori și de fructiferi sunt în orânduire atât de plăcută încât se privește ca cea dintâi grădină din acest județ; formată și îngrijită cu mult gust de răposatul Prinț (Beizadea) Iorgu Suțu și de soția sa, Prințesa Maria, născută Alexandru Cantacuzin Pașcanu. Proprietatea moșiei este a domnișoarei Ecaterina Zota, obținută în ereditate, ca nepoată de soră a defunctei Prințese Maria Iorgu Suțu. Biserica are hramul „Duminica Tuturor Sfinților”, cu 2 preoți, 2 cântăreți și 1 palamar; este mare, bine zidită și frumos înzestrată; făcută, în 1822, de boierul Teodor Sillion, proprietarul de atunci; reparată și înfrumusețată de Prințul Suțu. Școala primară e condusă de 1 învățător și frecventată de 50 elevi, dar n-are localul propriu. Calitatea pământului, în mare parte este bună. Sătenii împroprietăriți au 940 hectare 23 ari pământ; iar proprietatea moșiei, 1.950 hectare 65 ari câmp și 716 hectare 10 ari de pădure, cu diferite esențe de arbori, între care domină stejarul, carpenul și fagul. Moșia e bine înzestrată în acareturi, având coșare și hambare bune pentru conservat produsele; grajduri pentru iernatul vitelor; velniță cu toate dependențele ei; iazuri pentru adăpătoare și conservarea peștelui. Apa principală care trece pe hotarul moșiei este râul Siretul. Drumuri sunt acelea care comunică cu satele vecine. Moșia se mărginește cu Adâncata, Zvoriștea, Grigorești și Bucecea. Bugetul comunei a fost, în 1889-90, de 5.486 lei, la venituri, și lei 5.099, la cheltuieli; iar în 1890-91, de lei 3.872, la venituri, și lei 3.799 bani 12, la cheltuieli. Vite mari albe cornute 289, oi 736, cai 104, porci 342 și stupi 124. Însemnată aicea este familia Zota, pe Ia 1591-1594, în Domnia lui Aron Vodă, găsim pe

marele postelnic Zota că era unul din cei mai însemnați boieri ai țării”¹⁶⁰.

1906: Se înființează „Banca populară „Prevederea” din comuna Hânțești și filialele ei: Adâncata, Vârful Câmpului, Zamostea și Grămești din plasa Berho-metele, județul Dorohoi”¹⁶¹.

1917: „În tren. Sâmbătă 18 februarie / 3 martie 1917. Am pornit, la ora opt și jumătate, de la gara Verești și am făcut circuitul pe care Ballif mi-l desenase. În fiecare sat, regimentele erau aliniate într-un loc deschis și am mers să le văd, pe rând, bucurându-le. Trebuie să spun că ostașii, în mare parte, arătau bine și erau bine îmbrăcați, majoritatea fiind bărbați foarte tineri. Toți erau pedestri, caii neputând să se recupereze la fel de bine ca bărbații. În fiecare sat, școlile și primăriile au fost re-chiziționate pentru a fi transformate în spitale. Oriunde m-am dus, le-am găsit într-o stare satisfăcătoare, destul de curate, nu prea multe, dar desigur foarte sărace. / La Hânțești, Dumbrăveni și Salcea, am găsit o mulțime de bolnavi de tifos exantematic. Oriunde m-am dus, totul era decorat cu florile timpurii ale primăverii, în special ghiociei și ramuri de salcie, care erau foarte frumoase. Am fost atât de dornică de flori, încât această abundență a fost o adevărată bucurie”¹⁶².

1931: Direcțiunea Administrațiunii Locale din Ministerul de Interne consemnează, în „Tablou de regru-

¹⁶⁰ Filipescu-Dubău, Nicu, *Dicționar geografic al Județului Dorohoi*, Iași 1891, pp. 158, 159

¹⁶¹ Biblioteca Academiei Române, *Creșterile din anul 1906*, No. II, aprilie 107, București 1907, p. 52

¹⁶² Marie, Queen of Roumania, *The story of my Life*, London, Toronto, Melbourne and Sydney 1935, pp. 159, 160

parea comunelor rurale”, comuna Hânțești, din județul Dorohoi, compusă din satele Berești și Hânțești (p. 162).

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9 de gradele inferioare (trupă) morți pentru Patrie în actualul război, începând de la 22 Iunie 1941, ora 24: **Olaru Silvestru**, soldat, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Hânțești, jud. Dorohoi, mort la 25 Iulie 1941; **Grindei Ioan**, soldat, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu cunoscut în comuna Hânțești, jud. Dorohoi, mort la 8 iulie 1941”¹⁶³.

1942: „Următoarele maestre, maeștri și maeștri agronomi, cu titlul provizoriu, se numesc, cu titlul definitiv, în învățământul primar al Statului, cu vechimea de la 1 Septembrie 1941 și cu plata drepturilor materiale din data înscrierii lor în buget: Moga Mihai, comuna Hânțești, Dorohoi, media 7,83”¹⁶⁴.

1943: Printre moștenitorii lui Ilie I. Manolache, din Rădăuți-Prut, se numără și „**Maria M. Halunga**, învățătoare, domiciliată în comuna Hânțești”¹⁶⁵.

1947: „Următorii învățători se repartizează, pe data de 1 Septembrie 1947, la școlile primare din județul Dorohoi indicate în dreptul fiecăruia: **Cutaș Virginia**, de la Fântâna Mare, Baia, la Hânțești, Berești; **Mirăuță Ana**, de la Cracalia, Popeni, la Hânțești, Hânțești”¹⁶⁶.

HÂNȚEȘTI

¹⁶³ *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5045, 5046

¹⁶⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 123, 30 mai 1942, p. 4480

¹⁶⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 50, 28 februarie 1943, p. 1183

¹⁶⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, p. 9655

(pe Putna, Vrancea).

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviță voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primește ispisoc pentru părțile lui din satele **Șerbănești** și **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupașco, fecior lui Sălăvăstru de **Bașcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hăntăști**, și de la feciorii lor, de la Dumitrașco Balaci, feciorul lui Bălan de Bașcani și femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Bașcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuțiani** și femeia lui Catrina, de la Vasile Hardalupa, Femeia lui Varvara și feciorii lor Iosup și Nicula. De la Dumitrașco Candia, fecior lui Șeptelici de **Poiana**, Ioniță Țăpăluș, fecior lui Dumitrașco Țăpăluș de **Dănăești**, care i-au vândut... moșia din satul **Șărbănești**, ce este în ținutul Putnei, pe apa Trotușului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuți, însă având și Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lu-pașco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său și partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moșii... / și alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, și acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat împlă pe 3 bătrâni... / și alt zapis, de la Pavăl Proțap, fecior Irimiei Proțap, și de la femeia lui Dochița, fata lui Șeptilici, și de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărâsc cu satul dumisale **Domnești**, unde dă Trotușul în Siret, care se cheamă acel bătrân Drăghici... / și alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuț Scănteai, și de la femeia lui

Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, și de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujinești**, și de la femeia lui Nastasia, nepoata Coz-meii lui Țihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topi-leani, ce le-a fost lor moșie din moși și părinți, au vândut și ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul... / și alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeșii din **Răspopi**, tot la ținutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionașcă Veaveriț, de la feciorii ei Gligoraș și Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionașco Veaveriț din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, și 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, și 6 pământuri de la Necuța, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri, și 9 pământuri de la Toader Căluțanul, 6 pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareț, din sus de hotarul Răspopilor, și 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareț din sus, și 3 pământuri de la Gligorașco Diacăș, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuți... / și alt zapis, de la Necula, cu femeia lui Anița și cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda și Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cărstea și Ioneș, de la Groze, fata lui Negoit Zavul, și Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri și un răzor în satul **Răspopi**, care acea moșie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava și Mărica, și de la Irimia, fata lui Urmoș, nepoata lui Anghel cel mare... și tot într-acel zapis, 4 pământuri și un răzor în satul Răspopi, cumpărate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor... / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zapis de la popa Neculai și de la feciorii lui Pârvul, Manolache și fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareț**, ce este pe apa Trotușului, din jod de

târgul Adjud, ce i-a fost lui de la moșii (bunicii) lui Ghidioan și Crețul, de la Pahia și Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod... Așijderi, tot într-acel zăpis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareț, care este din jos de hotarul Crețului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoții lui Crăciun din Papareț... / Și alt zăpis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, și de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâșmă, de casă, de pivniță, de grajd, care loc este pe locul Stăvărășilor, unde este Alxa Măreaiu, drept 10 lei bătuți... / Mai arătat-ne-a visticnicul trei zăpise, ce-a cumpărat în **Șendrești** pe Polocini, iar în ținutul Putnei, un zăpis de la Gavril, ginerele Ștefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Șendrești, și de la feciorii lor Enachi, Ursul și Dochia, care i-au vândut un bătrân de moșie din Șendrești... / Și alt zăpis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitrașco Miaună de **Liești**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, și de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva și Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Șendrești pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneț, drept 35 lei bătuți.... Și alt zăpis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, și de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Șandrești, jumătate de bătrân din bătrânul Toader Gârneț”¹⁶⁷.

1758, iulie 21: Carte de împuternicire, dată de Scarlat Grigore Ghica voievod lui „Toader Armașu, fecior lui Ionașco Șătraru, ginerele Iancului Lata și nepoților săi să fie volnici a stăpâni a lor dreaptă moșie, baștină și

¹⁶⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 201-204

cumpărături, anume **Câmpuri** la Putna și **Hânțești**, la Arge sub mal, și **București**, **Ipotești**, **Din-gani** și **Bara** la ținutul Tecuciului, luându-și venitul din toate după obicei”¹⁶⁸.

1799, februarie 21: State, Iordache și Neculae Ianculeștii cer domnitorului să-l oblige pe „Vasile Talpă a le da niște scrisori și două hotarnice de moșiile **Hânțeștii**, **Câmpurile** și **Necoreștii** de la ținutul Putnei, care scriesori, fiind la unul din neamurile lor și întâmplându-se de a murit la casa aceluia Talpă, au rămas la el”¹⁶⁹.

HĂRĂGEȘTI

(la răsărit de Bârlad, Vaslui).

1644, septembrie 1: Axinia, fata lui Trușan, cu feciorii ei Ionașco, Vasile, Mihăilă și Simion, vând lui Isaac vistiernic, drept 20 lei, „o parte de ocină din satul **Hărăgești** (la răsărit de Bârlad, Vaslui), ce sunt pe Bârlad, dinspre răsărit, din a treia parte de sat a șasea parte... dinaintea lui Chicoș sătrarul, Scărlet, Vartic vor-nicul, Iani vătav, Dingă și Vântul din **Bârlad** și a mulți oameni buni”¹⁷⁰.

¹⁶⁸ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 130, p. 84

¹⁶⁹ Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926, doc. 194, pp. 133, 134

¹⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 411, p. 394

HÂRCEȘTI

(pe Cula, județul Bălți, Moldova).

1609, ianuarie 22: Cartea lui Constantin Moghila voievod, către Iurașco Dracea, despre „cum se jelui Nastea, cneaghina răposatului Macri armaș, pe tine, zicând cum a cumpărat bărbatul ei două părți de ocină din **Volocinți**, de la mătușa voastră Mărica Hăsăneasa, iar când fu acum, dânsa nu are pace dinspre voi și îi luați ei satul, și zi înaintea panului Ureche, mare vornic, cum să fie de față și să-și aducă Nastea privilegiile și să fie de față Măria Hăsăneasă. Deci, când a fost la zi, iar Nastea a venit la zi, și i-am mai dat încă o săptămână peste zi, și și-a arătat privilegiile și ispisoacele ce a avut, și încă Măria Hăsăneasă a mărturisit cum a vândut lor cele două părți de ocină, și astfel a zis cum a vândut din ale sale ocine a tria parte din **Cobăceni** și toată partea din **Hrăcești**. / Drept aceea, tu să aibi a lăsa foarte în pace și mai mult să nu ai a te amesteca în acel sat al lor, iar de-i avea vreo trâmbătate cu Măria Hăsăneasă, lor mai mult să nu ai a-i învălui, nici să sari asupra lor și asupra oamenilor lor, cum s-a plinit, iar domnia mea am pus legătură (ferae) 50 de boi între voi”¹⁷¹.

1609, ianuarie 22: Ispisoc de judecată de la Constantin Moghila voievod, după ce „Nastea, cneaghina răposatului Macri armaș, s-a jeluit nouă pe Iurașco Drace,

¹⁷¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 80-82

spunând cum a cumpărat bărbatul ei acea parte de ocină din **Voloucinți** de la Mariica, fata lui Bainschi, și două părți din același sat de la Măriica Hăsăneasa; însă o parte a fost a verei sale Elinca, mama lui Iurașco Drace, vândută de Măriica Hăsăneasă și acea a tria parte din Bainți. / Deci au avut zi înaintea noastră cu Iurașco Dracea, dinaintea lui Ureche vel vornic, când a fost la Hotin, cum să aibă Nastea să aducă înaintea noastră uric și ispisoace de cumpărătură ce a avut de la părintele domniei mele Eremia Moghilă voievod pe acea parte de ocină din Voloucinți, și să mai aibă a aduce înaintea noastră pe al său stăpân, Măriica Hăsăneasa. / Deci, când a fost la zi, și s-a mai dat o săptămână peste zi, iar Iurașco Dracea n-a venit la zi; deci noi, când am văzut că nu a venit la zi, Iurașco Dracea a rămas; iar Nastea a arătat uric și ispisoace... și am întrebat însumi pe Măriica Hăsăneasa, iar ea singură a mărturisit cum a vândut lor cele părți din **Holoucinți**, dar și cu partea verei sale Elinca, mama lui Iurașco Drace, și zice cum a vândut și cea de a treia parte din Bainți... și a vândut lui Iurașco Dracea a treia parte din **Cobăceni** și toată partea ei din **Hărcești**”¹⁷².

1669, septembrie: Anița Hânculiasă, nepoata lui Petriman și a lui Mihăilă, strănepoată lui Marcu Măra din **Mirești**, care s-a tras din Hărcea vornicul, împreună cu feciorii ei Mărza, Gavril, Păvălache și Rucsanda, și cu nepoții ei Iliei Tâmbur și Mihălachi Tâmbur vând vâtafului de aprozi Pătrașcu Iordăchelea și jupânesei Safta moșiile „ce au avut de la moșii lor, ce sunt în ținutul Iașului peste Prut, întâiași dată anume **Corneștii** de sub Codru... a treia parte de sat, și **Bumbăteștii** cu iaz, iarăși a treia parte de

¹⁷² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 82-85

sat, și **Hârceștii** pe Cula, sub Codrul Botnii... cu trei vaduri de moară în Ichil, în Cula și în Târnușa, iarăși în ținutul Eșului, cu iaz, a treia parte de sat și **Dum-brăvița** tij (la fel) în capul ținutului Eșii, iarăși a treia parte, și **Verdășanii** pe Vladnic, a treia parte de sat, și **Osămzării** (Osinceni), în ținutul Orheiului, iarăși a treia parte de sat, și **Copăcenii** din ținutul Orheiului, pe Ciuluc și pe Răut, a treia parte de sat, care acele moșii îmblă câte ă n trei bătrâni și întru șapte au câte un bătrân, care bătrânul lor se cheamă bătrânul Petriman, fecior lui Marcu Măra din Mirești, care s-a tras din Hârce vornicul, de și-au scos și Hârceștilor nume pe numele lui Hârceștii, într-unele hotare este de pe moașa (bunica) lor și într-altele de pe moșul (bunicul) lor Petriman. / Așinșderi, am mai vândut Iordăchelii jumătăți de sat din **Mirești**, stâlpită aleasă, în **Brătuleni**, iar în ținutul Eșului, care este iarăși de pe Marcu Măra, însă în celelalte hotare îmblă câte în patru bătrâni, iar acum îmblă în trei, că au fost patru frați cu Măicanu, și l-au plătit cei trei frați de la turci și acum se împarte în trei părți... / Și plata s-a făcut deplin în mână, bani gata 328 galbeni ungurești și venetici de aur, 8 boi într-ales, 6 vaci cu viței. / Deosebil de aceste moșii, soacra lor Anița, împreună cu feciorii și nepoții ei, ci Irimia Guțul și soția lui Stratona... având și ei părți de moșii și de la părinții lor, anume **Băcșanii** peste Prut, la capul ținutului Eșii, a treia parte de sat, și **Ialovenii**, în ținutul Lăpușnei, pe Ișnovăț, și **Crâsteștii**, iarăși la ținutul Lăpușnei, și **Pocșăștii** pe Ichil, în ținutul Orhei, în tuspătru moșiile acelea are câte un bătrân, cu iazuri și cu moară în Cârstești și Ialoveni. Și Ialovenii și Poșăștii, trei bătrâni i-au vândut Iordăchelii, drept bani gata 250 bătuți, iar Băcșanii încă le-au socotit

pentru că de multe ori l-au scos de la multe nevoi”¹⁷³.

1904: „**Hârcești**, sat de răzeși în județul Bălți, așezat într-un hârtop al văii Cula, între satele Mănzăești și Condrătești. Face parte din volosti Cornești. Are 195 case, cu o populație de 955 suflete; o biserică, cu hramul Adormirii; școală elementară rusească. Răzeșii posedă pământ 1.150 deseatini, Proprietarii particulari au 412 deseatini. Împrejurul satului sunt vii și livezi cu pomi”¹⁷⁴.

HÂRJAUCA

(Hrăjavca, Hârjavca, azi Hârjauca,
comuna Hârjauca, județul Ungheni, Moldova).

1644, iunie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, „prin care întărește stăpânirea lui Ilie, feciorul Cozmii Bânzari, și asoției sale Vasilca pe un loc de sat ce se numește, din vechi, **Hrăjavca** (Hârjavca, azi Hârjauca, comuna Hârjauca, județul Ungheni, Moldova), iar acum **Poiana Gateăi**, pe amândouă fețele, până la capătul Poienii Mândrii și la capătul Poienii Danciului, pe amândouă fețele cu loc de heleșteie, cu moara **Hrăjavnii**, ce este în ținutul Orhei, ce l-a cumpărat de la Grigore și de la surorile lui Nastasia, Ileana și Gâța, fiii Irinei Șăn-țoei (văduva lui Șanta) din **Vovinești** (azi Godinești, județul Ungheni, Moldova), drept 45 galbeni, ce și ea l-a avut de

¹⁷³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 92, pp. 118-120

¹⁷⁴ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 114

la Manea Hrăjavna, cu uric de la Ștefan vodă cel Bătrân”¹⁷⁵.

1904: „Hârjaucă, sat în județul Orhei, așezat în valea Palanca, între Palanca și Mârza. Face parte din volosti Tuzoara. Are 75 case, cu o populație de 582 suflete”¹⁷⁶.

HÂRLĂU

(târg, județul Iași).

1470, mai 28: Întărită o vie, de Ștefan voievod, mănăstirii Putna, care primește uric pentru cumpărătura lui Ștefan cel Mare, de la „oamenii noștri săraci din târgul Hârlău, anume Carlac Laslău, și Toth Iștifan, și Stașco, și Sebiștian, și Fasechis, și Imbriv” care îi vânduseră „ocina lor dreaptă și proprie, o vie în hotarul Hârlăului, 9 fâlci și 4 prăjini, la prețul de 544 zloți tătărești”¹⁷⁷.

1499, noiembrie 20: Vii întărite, în **20 noiembrie 1499**, de Ștefan voievod, mănăstirii Voroneț, căreia îi dăruiește cumpărăturile sale: „un sat la Cârligătură, anume Milcineștii, unde a fost Milcin Ștefan”, cumpărat, cu 230 zloți tătărești, de la Drăguș Carâmb și de la verii lui, popa Luca Plotun, Ion și Fedea, și de la nepoții Nistor

¹⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 359, p. 350

¹⁷⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 114

¹⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 166, pp. 247-249

Gagea și Vasca, fiii bătrânului Gagea, toți nepoți lui Petru Berteau; „o falce de vie pe dealul Hârlăului”, cumpărată, cu 65 zloți, de la Nastea, cneaghina panului Iuga vistier, care o cumpărase de la „Agăta, femeia lui Carvac Leurinț din Hârlău... Și de asemenea, am dat și am întărit acelei sfinte mănăstiri a noastre o falce de vie și trei fertale pe dealul Hârlăului”, cumpărată, cu 25 de zloți ungurești roșii, de la „Giurcău măcelarul, fiul lui Chiș Laslău din Hârlău”¹⁷⁸. Hotarul, din veac.

1499, noiembrie 23: Întărit, în **23 noiembrie 1499**, de Ștefan voievod, mănăstirii Bistrița, danie dom-nească, Ștefan cel Mare cumpărând, cu 200 zloți tătarești, de la Marușca, fata Nastei și de la vara ei, altă Marușcă, fiica Olcăi, nepoatele lui Iliăș al lui Cârje, „un sat pe Siret, anume Ilieșeuți (Ilișești, lângă Hârmănești, comuna Todirești, Iași) și cu mori pe Siret”; de la Mărina, fiica lui Oanță Bârlici, de la vara ei Ilca, fiica lui Mușat, și de la nepoții lor Mușa și Anușca, ficele Nastei, Mărina, fiica lui Grozea Cufta, Nastea, fiica lui Iura, Ghidion, Petrea și Anușca, fiii lui Ivașco Cufta, Mălina, fiica lui Lazor, toți nepoții lui Stan Bârlici, cu 400 de zloți tătarești, „două sate pe Siret, anume Dragomireștii (lângă Blăgești, parte din orașul Pașcani, Iași), la gura pârâului Bârlea, și alt sat, anume Tălvești (Osoiu, lângă Hârmănești, comuna Todirești, Iași), care acest sat este așezat la hotarul Fântânei, unde a fost Onica, mai jos de Ilieșeuți”; „o falce și 2 fertale de vie pe dealul Hârlăului, mai sus de viile Put-nei”, cumpărată cu 150 zloți tătarești de la Nastea, cneaghina vistierului Iuga; „o falce și două fertale de vie”, tot la Hârlău, cumpărată de la mănăstirea Putna, cu 150 zloți

¹⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 244, pp. 433-436

tătărești; „două fâlci și două fertale de vie, tot pe dealul Hârlăului, lângă viile de sus”, cumpărate, cu 218 zloți, de la „Olah Ioanăș și Gașpar, orășeni din Hâr-lău”¹⁷⁹. Hotarul, din vechi.

1624, martie: Mărturia lui Gavril Budul, ginerele lui Costin Boghiul, fost șoltuz în **Hârlău**, care a dăruit „o poiană în țămurile Bahluiului, în **Pârcovaci**, care poiană mi-a fost dată zestre de la socrul meu, ce a fost făcută cu răzătură din pădure întreagă... sfintei mănăstiri unde este zidită și făcută de Zagavei pentru sufletele socrului mei și soacră-mi Nastasia, și pentru sufletele fetelor femeii mele Maria și altă fată a lor, Iftimia”¹⁸⁰. Martori: preotul Ștefan din Hârlău, Ion Ciurar, Pavel Goanță și Savin din **Todi-rești**.

1626, martie 28: Zapisul lui Gavril Budul, gine-rele lui Costin Boghiul, ce a fost șoltuz în târgul **Hârlău**, în care scrie și mărturisește că, „având o poiană în țămurile Bahluiului, în **Pârcovaci**, care poiană mi-a fost dată zestre de la socrul meu... acea poiană nu o am vândut, ci o am dat danie sfintei mănăstiri, unde este zidită și făcută de Zagavii”¹⁸¹.

1626, septembrie 12: Porunca lui Miron Bar-novschi voievod, dată lui Oprea, vătaful cel mare de **Hârlău**, de a cerceta pricina dintre Lucoci și Gherghina din **Lătăi** (azi Câmpeni, Botoșani), „pentru o ocină de acolo, zicând Lucoci că de veac Albul, tată-său, și cu tatăl

¹⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 246, p. 438-443

¹⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 188, p. 263

¹⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 30, pp. 41, 42

Gherghinei, ei au ținut acolo moșie: tatăl lui Lucoci a ținut 2 părți și tatăl Gherghinei a ținut o parte. Acum Gherghina face lui împresurătură, de ține în jumătate. Iar Lucoci s-a lăsat pe oameni buni, anume Roman din **Lălești** (lângă Câmpeni, Botoșani), Lupul din **Stroești** (sat pe Sitna, Botoșani), Berezan vătaful din **Nelipești** (Nălipești, lângă Câmpeni, Botoșani) și Toader de acolo, Ionel din **Nemândri** (lângă Câmpeni, Botoșani) și Lupul de acolo și Gligorie din **Piciorogani** (lângă Prisăcani, Botoșani), și cum vor ridica acești oameni cu sufletele lor, așa să fie”¹⁸².

1632, aprilie 18: Cartea de împuternicire a lui Alexandru Iliaș voievod lui Ionașco Prăjescul din **Stolniceni**, care, în baza unui zapis „de la mulți oameni buni, anume Tpader Șoldan și Zupcă fost vornic de **Hârlău**, Pătrașco Ciogolea, Costantin și Iurașco de **Vlădești**, Mierăuță, Hărăscul și Andonie din **Hăsnășeni**, Vasilie din **Ciupești**, Borșea din **Dobrulești**, primește uric pentru o moșie în „satul **Băloșești**, din ținutul Sucevei”, pe care o cumpărase, cu 50 de taleri bătuți, de la Anghelina, soția lui Pătrașco Capșea pitărel, fiica lui Toader din Bălo-șești”¹⁸³.

1635, ianuarie 24: Zapisul fraților Gheorghe și Maria, feciorii vornicului Lupu, în care mărturisesc că s-au tocmit „cu maica noastră, vorniceasa”, la împărțirea „din toate bucatele dumisale vornicului”, Gheorghe și Maria luând o treime din toate, „și din vii am luat eu cu

¹⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 119, pp. 142, 143

¹⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 26, pp. 22, 23

soră-mea trei fâlcii la **Iași**, și a luat dumneaei la **Hârlău** și la **Cârjești** alte vii”¹⁸⁴.

1636, ianuarie 15: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că a venit înaintea lor Isac Stârcea „și ne-a mărturisit cum s-a fost întâmplat cu Mihalcea Durac, la ieșirea lui Barnovschi vodă... la **Hârlău**, de-au jefuit o cocie a vornicului Gavrilaş, de-au luat din cocie bani gata 1.360 de galbeni și o dulamă de adămască, și o dulamă de atlaz cu blane, și o blană de jder, și o blană de spinări de hulpe, și un căftan cu zărba cea bună, și un căftan de adămască cu jderi, cu bumbi de mărgăritar, și zece caragie, și o sabie ferecată cu argint, și o lăduncă ferecată, de 20 taleri, și un covor nou, și o scoarță nouă, și alte multe unelte, și cocia cu bulgariu și hamuri noi, pentru care lucru fost-au pâră multă și tot l-au rămas vornicul Ga-vrilaş dinaintea lui Moise Vodă, Alexandru Iliaș Vodă și Vasilie Vodă, cum are și vornicul cărți de rămas. Și Mihalcea Durac, ce-a fost partea sa de bani, ei au plătit deplin, iar Stârcea, ce-a luat parte de bani și acele unelte toate, și veșminte, și postave, și tot ce mai sus scrie, cu cocie cu tot, tocmitu-s-a, după ce l-a ajuns legea și s-a aflat adevărat vinovat: datu-a Isac Stârcea vornicului Gavrilaş partea sa de sat de Boian (Bucovina), jumătate de sat Onutul de Sus (Bucovina) și satul **Lozenii**, ce i-au fost cumpărătură, împreună cu Mustață, de la Cârstina, jupâneasa lui Gheorghe pârcălabul de Hotin”¹⁸⁵.

1637, aprilie 15: Episcopul Hușilor dăruiește mănăstirii Neamț „2 fâlcii de vie... cu casă, cu loc de

¹⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 22, p. 23

¹⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 304, pp. 340, 341

prisacă, cu pomăt, ce este la **Hârlău**, în rândul viilor celor domnești, care vie îmi este cumpărătură de la Simion Ciurariu, sin (fiul lui) Păntelei”¹⁸⁶.

1643, septembrie 16: Zapisul popii Dudon din **Hâlceni** (Hălceni, comuna Șipote, Iași), prin care mărturisește că a vândut vornicului Petriceico, drept 100 de lei bătuți, „viile mele, însă 6 fârtăie; iar o falce o am dat danie cuconului dumisale Ionășcuță, și cu pivniță ce o am cumpărat de la Dumitrașco, feciorul lui Manule de **Hârlău**, ca să n-aibă nimeni a se amesteca”¹⁸⁷.

1636: Gheorghe și Maria, feciorii Lupului vornic dau de „știre cum ne-am tocmit cu maica noastră vorniceasa, din toate bucatele dumisale vornicului am luat eu, Gheorghe, și soru-mea Maria a treia parte din toate bucatele și din vii câte trei fâlci, și a luat dumneaei vorniceasa, la **Hârlău** și la **Socrujești** (Socrujeni), alte vii, și ne-a dat dumneaei și din altă provijie un car femeiesc și dintr-alte unelte”¹⁸⁸.

1673, februarie 2: Ispisoc de la Ștefan Petru voievod, care dăruiește „sfântului schit din hotarul fârgului **Hârlău**, care s-a făcut de părintele Zagavei și alți pravoslavnici creștini... două pământuri și 200 fâlci de fânaț, și cu vad de moară, ce vine în matca pâraului ce vine din pădure, de la deal”¹⁸⁹.

1756, martie 25: Ispisoc de la Constantin Mihail Cehan Racoviță voievod, care a „săvârșit din temei o

¹⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 64, pp. 63, 64

¹⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 174, p. 164

¹⁸⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, p. 84

¹⁸⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 209, 210

sfântă mănăstire în târgul Romanului, întru hramul Adormirea prea sfinteï preacuratei și preblagoslovitei slăvite de Dumnezeu născătoare și pururi fecioară Maria, și, pentru chiverniseala părinților călugări... le-am dat, la **târgul Hârlăului**, o bucată de loc din hotarul târgului, loc domnesc nedat nimăbui de alți Domni”¹⁹⁰.

1774, iunie: Târgul **Hârlăului**, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹⁹¹, **toată suma caselor: 171**. Scădere rufeturi 171: 14 străini, 7 liuzi din Scobinți, 8 liuzi armașului, 35 liuzi dumisale spătarului Iordachi Canta, 73 poștași, 2 popi, 1 diacon, 1 dascăl, 6 mazili, 5 ruțași, 2 cupeți, 17 liuzi ce trec din poștă. / **Străinii:** Marcu, sârbu / Necula, grec, blănar / Panait, grec / Mihai Topală, sârbu / Apostil Tule, grec / Iordache, furmagiu, sârbu / Apostol, muntean / Mile, muntean / Ghica, arnău / Necula, grec / Dumitru, ciubotar / Toma, conduragiu / Gavril, petrari / Neculai, tâlmaci. // **Târgoveții ot Hârlău** afară din poștă: Toader, grosar / Zaharie, jidov / Moisa, jidov / Moisa, velnicer / Bercu, velnicer / Ion Însurățel / Timofti / Ifrim / Ștefan Latu / Solomon, jidov ce-a fost la sticlărie / Marcu, jidov / Ciapsa, jidov / Ștefan, chetrari / Ursu, blănar / Cons-tandin, chetrari / Antohi Hariton, cojocar / Ion, bejenar. // **Liuzii din Hârlău** ce s-au răspuns cu darea lor la **Scobinți**: Ilie, cârciumar la Meriacri / Ilie Chifu, câr-ciumar la Enachi / Apostu, cârciumar la Tutov / Ștefan, cârciumar la Meriacri / Ioniță, vier la Meriacri / Ioniță, cârciumar la dumisale vistiernicul Canta / Andrei, petra-riu. // **Liuzii armașului Iordachi Luchi, ispravnic:** Manoli, slugă / Vasile

¹⁹⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 210-212

¹⁹¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 239-241

Volcinschi / Toma Pârâu / Manoli, bărbieriu / Ioniță Putredu, blănar / Vasile cumnat lui Vasile Popa / Iftimi, călăraș / Flore, cârciuma la dumisale banul Gligori Balș. //

Liuzi ai dumisale spătarului Iordachi Canta, ce șed în Hârlău și li-i darea în Deleni: Petre, arnăut, spoitor / Petre, arnăut, zet (al) lui Chira / Dima, căldărar / Enachi, arnăut / Ștefan, bărbieriu / Gri-goraș sin (fiu) Ștefanii / Pavăl, crav / Lupu, cioban / Panaiti, blănar / Ion, rotariu / Ursu Șuiu / Vasile, bărbieriu / Grigoraș, cârciumar / Agapi, lipcan / Toader Pleșcuț / Ioniță, calfa / Paladi fiul Stancăi / Neculai Șovan / Ștefan zet (ginere) Stancăi / Gheorghe Bunduc / Mirăuță fiul lui Vasilache / Lupu Buzămurgă / Andrei Bujică / Toader fiul lui Vasilache / Petre, rotar / Sandu, rotar / Gheorghită cumnat cocieriu / Toader, cocieriu / Neculai, olariu / Andrii Popa, slugă / Grigoraș, ciubotar / Ursul Beri / Toader Ispas, prisăcari / Vasile, murariu / Andrei Tofăniță, pas. //

Poștașii ot Hârlău: Toader Țancocu / Vasile, brăhariu / Ștefan al lui Mihiu / Toader brat (frate) lui Mihiu / Gavril Dumbravă / Gogi, jidov / Leiba, jidov / Ștefan Popa / Ion, rus, ciubotar / Ștefan Știrbu / Ion Văman / Ștefan nepot Popii / Costandin Beri / Tudosă Tăpălagă / Dumitru nepot lui Văman / Pintilei Văman / Costandin Dănulache / Neculai fiul lui Putredu / Lupu, șoltuzu / Ion Dănulache / Vasili Roșioru / Toader, ungurian / Ion Sava / Apăstrică / Mihălași Ciuște / Lupu cumnat lui Ciuște / Gavril Perjer / Ivan, rusu / Gavril Bulance / Simion Bulance / Ion Horțar / Tofan, ciubotar / Ioniță, chihae / Andrii, ungurian / Iacob fiul lui Grigori / Toader Gheorghită / Vasile, ciubotar / Simion, cojocar / Gheorghe Ciuște / Vasile Crețu / Ion Bostan / Ioniță al Ursoai / Vasili, bărariu / Vasili Hurșui / Toader Bortă / Loghin Văman / Ion a Pătrășcesii / Calman, jidov / Herșcu,

jidov / Meilic, jidov / Velve, jidov / Isac, jidov / Herșeu cumnat lui / Iancu, jidov / Ursachi fiul Pătrășcesii / Moisa, jidov, frate lui Velvel / Grigoraș Mihui / Strule, jidov / Ștefan, vătăman / Pavăl Putredu / Vasili fiul lui Mihui / Pavăl fiul babei Ioanei / Tănasă, rus / Toader Bulance / Tănasă Tătaru / Pavăl cumnat lui Ioniță, chihai / Ion al lui Toader, văcar / Dumitru nepot Putredului / Vasile a Vărvarei / Neculai Buzămurgă / Ioniță, cără-midar / Toader Dănulache / Ioniță Gheorghită. // **Rufeturile ot Hârlău:** Popa Irime / Popa Ioniță / Diacon Ion / Alicesandru, fiul popii, dascăl / Vasile Tutovă, mazil / Toader Boldișor, biv (fost) căpitan de Ciuhur / Toader al lui Tutovă, mazil / Gheorghi Meriacri, mazil / Iordachi Meriacri, mazil / Vasili Meriacri, mazil / Vasili nepot lui Gafencu, ruptaș / Gheorghi Chira, ruptaș / Toader Prodan, ruptaș / Sandu fratele lui, ruptaș / Vasile al lui Prodan / Chiriac nepot Prazului, cu darea lui la negustorii de Eșii / Dragomir, mătăsariu.

1900: „Hârlău, oraș, situat în partea de sud a plășii Coșula, județul Botoșani. Se întinde pe colinele dealului Pietrăria, până în Bahlui și țărmul stâng al Bahluiului, pe loc șes. Este înconjurat, din toate părțile, cu dealuri înalte, acoperite cu păduri mari și cu vii. Are o pozițiune strategică. Hârlăul se află la 48 km de Botoșani, străbătut de șoseaua națională. Orașul se compune din centrul orașului și suburbiile: Bojica, spre vest; Siliștea, spre nord; Munteni, la est; Burdujeni și Bahluiul, spre sud. Teritoriul orașului e de 113 hectare, ocupat de oraș și de vii. Imașul târgului are 260 hectare, de care se ține pământul „Cireșul”, loc de arat de 290 hectare, pe care-l împărțesc locuitorii orașului. Orășenii au 46 hectare vii. Populațiunea orașului e de 952 familii sau 4.196 suflete: 2.066 bărbați și 2.130

femei; 850 contribuabili. Sunt 300 familii români, 550 familii evrei și 100 familii de diferite naționalități. Locuiesc în 1.000 de case. Sunt 164 comercianți; 490 meseriași; o fabrică de rachiu de drojdii; 2 fabrici de ulei; 51 cârciumi. Industria lemnului e dezvoltată, mai cu seamă căruțaria și dogăria. Calea națională Botoșani-Hârlău-Târgul Frumos înlesnește comunicația orașului cu comunele vecine. În partea de nord a orașului sunt Primăria, Percepția și Poliția orașului; aci e și un turn, ca observator pentru foc și servicii de pompieri. În Hârlău e reședința sub-prefecturii plășii Coșula și a judecătoriei ocolului Coșula-Miletin. Are 1 școală de băieți, cu 4 instituitori, frecventată de 133 școlari; 1 școală de fete, cu 2 institutoare, 1 maestru pentru lucrul de mână și 95 eleve; 3 biserici și 1 paraclis, cu 3 preoți, 6 cântăreți și 3 ecle-siarhi; 1 spital, care ține de epitropia Sf. Spiridon din Iași, zidit de Pulheria Ghica; 1 farmacie; 1 birou telegrafo-poș-tal, înființat în anul 1873; reședința unei companii de dorobanți... De comuna Hârlău ține și moșia Hârlăul, proprietate a spitalului Sf. Spiridon din Iași, în întindere de 838 hectare. Epitropia spitalelor Sf. Spiridon din Iași, primind averile mănăstirii Precista din Roman, a rămas stăpină pe această moșie. Numărul vitelor de pe moșie și ale târgoveților e de 3.131: 632 boi și vaci, 267 cai, 2.069 oi, 22 capre și 135 porci. / Orașul Hârlău are însemnătate atât prin vechimea sa, cât și pentru aceea că a fost a doua capitală a Moldovei, câtva timp... Dintr-un act dat de Petru Vodă, de la Pobrata, la anul 1448, cu privire la drepturile ce se dau mănăstirii Poiana asupra a trei sate, se dovedește că Hârlăul exista înainte de Ștefan cel Mare, că aici erau și judecători mari, care judecau afaceri grele. Pe timpul lui Ștefan cel Mare, Hârlăul era reședința sa de vară, unde

avea curți domnești. Astăzi se mai cunoaște temelia, pe care a fost zidit palatul, în apropiere de Sf. Gheorghe, catredala orașului, cât și ruinele unei pivnițe și a unui feredeu. În Hârlău a dat Ștefan cel Mare un ospăț mare boierilor și oștenilor, în ziua de Sf. Nicolae, după ce a învins pe Albert, regele Poloniei. Ștefăniță Vodă, nepo-tul lui Ștefan cel Mare, a dat oștenilor săi, în ziua de Sf. Dimitrie, un ospăț mare, în urma învingerei unor tătari (*Letop.*, tom. I, p. 187). În luna lui aprilie, anul 7031 (1523), Ștefăniță Vodă a tăiat, în Hârlău, pe Arbore, hatmanul, și pe fiii săi, din cauza unor pări mincinoase a unor boieri învrăjbitori (*Letop.*, tom. I, p. 187). Din Hârlău a fost Petru Rareș, care se zice că se ocupa cu pescăria și, mergând cu pește la Suceava, a fost vestit de urmaș al lui Ștefan cel Mare, iar Ștefăniță Vodă, care era pe patul de moarte, a cerut de la boieri să-l pună pe Petre Mă-jearul, ce l-au poreclit Rareș, după numele femeii ce a fost, după alt bărbat, târgoveț din Hârlău, și l-au chemat Rareș, care femeie a avut relațiuni cu Ștefan cel Mare, muma lui Petru (*Letop.*, tom. I, p. 190). Petru Rareș a avut reședința sa mai mult în Hârlău, locuind în palatul făcut de Ștefan cel Mare, și a zidit și biserica Sf. Dumitru. (*Letop.* tom. I, p. 205). La anul 1624, a ars palatul dom-nesc în Iași și Radu Mihnea Vodă și-a mutat reședința în Hârlău, unde a și murit, la anul 1626, și fu dus la Bu-curești și se îngropă la o mănăstire făcută de el (*Letop.*, tom. I, p. 288). La anul 1650, Hmil hatmanul, cu tătarii și cazacii, au ars și prădat Hârlăul, robind mulți oameni, în timpul domniei lui Vasile Lupu (*Letop.*, tom. I, p. 319). La anul 1687, Hârlăul a fost prădat de tătarii care au fost chemați de Constantin Cantemir Vodă în ajutor, să alunge pe Sobieschi, cu leșii. La anul 1706, Antioh Cantemir vi-zită Hârlăul, cu gând de a tocmi

biserica, a o face mănăstire și alte îmbunătățiri, dar timpul și împrejurările grele, în care se afla Țara, n-au putut lăsa pe Antioh să-și împlinească gândul (*Letop.*, tom. II, p. 52). La anul 1711, Hârlăul a fost prădat îngrozitor de turci, în timpul războiului cu Petru cel Mare al Rusiei (*Letop.*, tom. II, p. 109)... Până la anul 1834, Hârlăul a fost capitală de județ (ținut), care cuprindea o parte din județul Iași, împreună cu Cotnari, și o parte din județul Botoșani de astăzi, ținut care se numea ținutul Hârlăului... În fine, în ziua de 8 mai 1888, a ars cu totul partea centrală a orașului Hârlăul. / În Hârlău se află următoarele biserici mai însemnate: 1. Sfântul Gheorghe sau Biserica Domnească, zidită de Ștefan cel Mare la anul 1487, când a făcut și curțile de piatră. 2. Biserica Sf. Dimitrie, zidită de Petru Rareș”¹⁹².

HÂRLEȘTI

(sat, comuna Hârlești, Neamț).

1624, martie 24: Zapisul Chelsiei și al copiilor săi Dumitru și Paraschiva, prin care adevărește că a vândut, pentru 48 taleri, părcălabului apostol din Baloșești, „o parte de ocină din sat din Hârlești, partea Sanfirei”¹⁹³. Martori au fost Ion medelnicerul, vistiernicul Ghiorghe

¹⁹² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 711-713

¹⁹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 179, pp. 239

Roșca, Pănteleiii și Ursu din Băloșești, Onaca și Vasilie din Iucșești. Pântea hatmanul, Gavril Jorea și Cracalie.

HÂRLEȘTI

(Șerbănești, sat contopit cu Hârlești,
comuna Filipești, Bacău).

1634, iulie 23: Zapisul lui Vascan, fecior lui Vasile¹⁹⁴, prin care mărturisește că și-a „dat partea de ocină de la **Șerbănești** (sat contopit cu Hârlești, comuna Filipești, Bacău), și din vatra satului și din câmp, și din țarină și din vad de moară, și din tot venitul... la sfânta mănăstire la Sveti Sava, să fie cu a sorii-mi Cantachii Dragotesăi ocină și moșie sfintei mănăstiri”¹⁹⁵.

1636, iunie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod fraților Gheorghe, fost vistiernic, Iurașco, fost hatman, și Marica, fiii lui Toader Bașotă pivnicer și ai cneaghinei Anghelina, care primesc ispisoace de întăritură pentru „dreptele lor ocini și dedini, câte a patra parte din satul **Bodești** (comuna Bodești, Neamț) și satul **Dăncești** (comuna Bodești, Neamț) pe Cracău, ce sunt în ținutul Neamțului, cumpărătură lui Toader Bașotă de la Gheor-

¹⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 203, p. 231

¹⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 202, p. 230

ghiță Ciolpan; și iarăși, partea lui Toader Bașotă din satul **Cuciulați** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamț), iarăși din acel ținut; altă parte de ocină din satul **Berești** (comuna Berești-Bistrița, Bacău), cumpărătură de la Gheorghită Ciolpan și de la alți răzei ai lui; a treia parte din satul **Botești** (comuna Botești, Neamț), ceare este în ținutul Sucevei, pe râul Moldova, dedină a cneaghinei Anghelina a lui Bașotă cel bătrân; altă parte de dedină, în **Mogoșești** (înglobat în Costișa, comuna Costișa, Neamț), pe Bistrița; parte a satului **Șerbănești** (înglobat în Hâr-lești, comuna Filipești, Bacău), cumpărătura mamei lor Anghelina”¹⁹⁶.

1636, august 15: Zapisul lui Focșea Nădușeală, în care mărturisește că a vândut „un loc de prisacă, drept 12 galbeni, lui Dumitrașco Negurici fost pârcălab, la sat la **Hârlești**, la ținutul Neamț, alături cu Beleul, din partea moșului meu Bălcu, dinaintea lui Drăgan, **șoltuzul armenesc din Roman**, Gheorghe butnarul, Marco sin (fiul lui) Petriman și a mulți oameni buni”¹⁹⁷.

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviță voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primește ispisoc pentru părțile lui din satele **Șerbănești** și **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupașco, fecior lui Sălăvăstru de **Bășcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hăntăști**, și de la feciorii lor, de la Dumitrașco Balaci, feciorul lui Bălan de Bășcani și femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Bășcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuțiani** și femeia lui Catrina, de la Vasile Hardalupa, Femeia lui Varvara și feciorii lor Iosup și Nicula. De la

¹⁹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 427, pp. 489-491

¹⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 480, p. 540

Dumitrașco Candia, fecior lui Șeptelici de **Poiana**, Ioniță Țăpăluș, fecior lui Dumitrașco Țăpăluș de **Dănăești**, care i-au vândut... moșia din satul **Șărbănești**, ce este în ținutul Putnei, pe apa Trotușului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuți, însă având și Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lu-pășco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său și partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moșii... / și alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, și acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat împlă pe 3 bătrâni... / și alt zapis, de la Pavăl Proțap, fecior Irimiei Proțap, și de la femeia lui Dochița, fata lui Șeptilici, și de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărăsc cu satul dumisale **Domnești**, unde dă Trotușul în Siret, care se cheamă acel bătrân Drăghici... / și alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuț Scănteai, și de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, și de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujinești**, și de la femeia lui Nastasia, nepoata Cozmei lui Țihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moșie din moși și părinți, au vândut și ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul... / și alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeșii din **Răspopi**, tot la ținutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionașcă Veaveriț, de la feciorii ei Gligoraș și Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionașco Veaveriț din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, și 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, și 6 pământuri de la Necuța, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri, și 9 pământuri de la Toader Căluțanul, 6

pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareț, din sus de hotarul Răspopilor, și 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareț din sus, și 3 pământuri de la Gligorașco Diacăș, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuți... / și alt zapis, de la Necula, cu femeia lui Anița și cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda și Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cărstea și Ioneș, de la Groze, fata lui Negoîț Zavul, și Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri și un răzor în satul **Răspopi**, care acea moșie le-a fost lor cumpără-tură de la Grozava și Mărica, și de la Irimia, fata lui Urmoș, nepoata lui Anghel cel mare... și tot într-acel zapis, 4 pământuri și un răzor în satul Răspopi, cumparate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor... / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zapis de la popa Neculai și de la feciorii lui Pârvul, Manolache și fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareț**, ce este pe apa Trotușului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moșii (bunicii) lui Ghidioan și Crețul, de la Pahia și Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod... Așijderi, tot într-acel zapis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareț, care este din jos de hotarul Crețului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoții lui Crăciun din Papareț... / Și alt zapis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, și de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâșmă, de casă, de pivniță, de grajd, care loc este pe locul Stăvărașilor, unde este Alxa Măreaiu, drept 10 lei bătuți... / Mai arătat-ne-a vistiernicul trei zapise, ce-a cumpărat în **Șendrești** pe Polocini, iar în ținutul Putnei, un zapis de la

Gavril, ginerele Ștefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Șendrești, și de la feciorii lor Enachi, Ursul și Dochia, care i-au vândut un bătrân de moșie din Șendrești... / Și alt zapis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitrașco Miaună de **Liești**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, și de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva și Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Șendrești pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneț, drept 35 lei bătuți.... / Și alt zapis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, și de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Șăndrești, jumătate de bătrân din bătrânul Toader Gârneț”¹⁹⁸.

HÂRLICEȘTI

(la gura Orbicului pe Bistrița,
inclus în orașul Buhuși, Neamț).

1625, martie 29: Gheorghe din **Costeni**, care a fost vornic, merge, din porunca lui Radul Voievod, la satul **Orbic** (sat contopit cu orașul Buhuși) pentru a hotărâni jumătatea satului care aparține mănăstirii **Bise-ricani**, danie de la „Cârstina și de la Dumitra, cneaghina lui Ciolpan călugăr, precum spune în ispisoace. / Și am adunat mulți oameni buni dintre megieșii dimprejur și s-a întâmplat și Savin sulgeriul la acest hotar și cu Gheorghie

¹⁹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 201-204

dvornicul și cu Penteleiu din **Hârlicești** și cu toți răzeșii lui, câți erau pe acea ocină. Și am ales ocina, partea mănăstirii, ca să fie partea de sus și din câmp și din vatra satului și din apă și am pus stâlpi, să stăpânească cum și mai înainte au stăpânit părinții lor și cum s-au hotărnicit vatra satului și câmpul și ca să stăpânească astfel. Și să nu aibă a trece peste stâlpi nici călugării, nici Pentelei cu răzeșii lui. / Și de rândul pădurii și dumbrăvii să stăpânească frățește ca și mai înainte. Și de rediul luncii să stăpânească asemenea frățește, ca și mai înainte. Și de rândul luncii, să stăpânească asemenea frățește. Și niște curături din lunca ce este aproape de Curătura lui Rabca să le stăpânească călugării, care a fost Curătura lui Ciolpan. / Așa am aflat și așa am pus stâlpii. Și să nu aibă a se pâri această pâra în vecii vecilor. Și niște poiene, două, care sunt Curătura lui Ciolpan și trei curături pe București, de asemenea ale lui Ciolpan; așa am întocmit și așa am hotărnicit eu, Gheorghie dvornicul din Costeni, și Savin sulgeriul. Iar cine nu va ține așa să aibă a da 50 de boi... Am scris Ion Răspop din Orbic”¹⁹⁹.

1625, august 24: „Adică eu, Pătrașcu Bașotă, al doilea logofăt, și eu, Gheorghie Bașotă, al doilea vistiernic, mărturisim noi cu mare credință, la mâna dumisale lui Pană vistiernic, că, trimițându-ne cu cinstită carte a măriei sale, lui vodă, de i-am hotărât dumisale, lui Pană vistiernic, niște părți de moșie din **Mogășaști** (inclus în Costișa, Neamț) de la ținutul Neamțului, care le-a cumpărat Pană vistiernicul cu un zăpis de la Zaharie și frații lui, Irimie, și Simion, și Condre și sora lor Tudora, toți nepoți Danciului din Mogoșaști, ce au vândut, din jumătate de sat, a patra

¹⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 302, pp. 373, 374

parte, ce s-au chemat partea Mânzăștilor, care le-a plătit Pană vistiernic cu 80 de taleri bătuți. / Și alt zapis, de la Macsâm, fecior Andriicăi Crețului, și Gavril, cu frații lui, Știfan și Bejan, feciorii Măriei, toți nepoții Danciului Pardos cel bătrân, care a vândut lui Pană vistiernic, din tot satul Mogoșăștii, a patra parte, cu casele lor și cu pivnițe și jăcnițe. și toate măiestriile ce sunt pe lângă casă, și cu jumătate vad de moară, și cu două mori gata, umblătoare în gârla Bistriței. / Care toate aceste le-au plătit Pană vistiernic bani gata... și coți postav ce s-au cuprins 90 ughi bani buni, și un zapis de la Toader Gărgăriță, ficior lui Gligori Gărgăriță cel bătrân și cu femeia lui, cu Nastasie, fata popii Bechii și a Gaftonii, și cu fetele lor, cu Sofronie și Ileana, au vândut, din jumătate de sat, a treia parte. / Deci noi, dacă am mers acolo, la moșie, împreună cu Trele, pârcălabul de Neamț, și cu Iuga pârcălabul și Cârlig vornic de poartă, și am strâns pe toți răzeșii și pe alți oameni buni și bătrâni: Alecsa ot **Hârlicești** (sat lângă orașul Buhuși, Bacău), și Pintilie ot tam, și Veriva ot tam, și Condre, și Dămiiian, și Cortiș ot tam, și Gavril Ciochirlie, și Bănte ot **Vrânceni (?)**, și Gavril de **Dumbrăveni** (comuna Dumbrăveni, Bacău), și Patrichi de la **Orbic** (contopit cu orașul Buhuși), și Rusul călugărul din Mogoșăști, și Toader vornicul, și diaconul Bănte din **Zberești** (satul Zberești, Bacău), și Hroiță, și Ion, și Costandin și Toader din **Dornești** (satul Dornești, Bacău). / Și mergând cu toții la Bistrița, întâi am făcut o funie de 20 de stânjani și-am măsurat, din apa Bistriței, lunca cea mare din sus, de unde umblă luntrile, pe drum, până peste Topliță, la casa lui Nichifor, și am găsit 27 funii și am pus piatră în malul Topliței. De acolo, piste bălți, printre Zberești și printre Mogoșăști, pe șes, până supt deal, și am găsit 50 de funii și

am pus o piatră la mijlocul șesului și o piatră supt... și am măsurat și dumbrava, la deal, până la loc în vârful dealului, deasupra, și am găsit bolovan vechi și am făcut și noi bour, și până acolo am găsit 38 funii, 2 stânjeni. / Și am mai mers cu trei funii până în muchia dinspre Orbic și n-am mai putut merge cu funie, că-i huciul des și pădure, dar am căutat din muchie, peste codru, spre răsărit, precum mi-au mărturisit răzeșii că merg Mogoșăștii. Și s-au dus Luca, vătavul lui Pană vistiernic, cu răzeșii și au făcut un bour peste Orbic, în muchea codrului, într-un paltin, și unul într-un fag, în Bobeică, în vârful codrului. / Și am mai făcut bour în pârau, pe unde a fost moara lui Hăsan, în capul poienii ceea mai din jos, și ne-am dus și noi până în marginea unor săpături, peste Orbic, la un bour vechi, și ne-am întors înapoi și am măsurat tot satul curmeziș și au scos răzeșii pe acele zapise 16 funii 10 stânjeni și le-am pus o piatră hotar supt deal. Și și-au primit toți răzeșii atâta să țină și la luncă și la dumbravă și la codru. / Și am iscălit, să se creadă, și, iscălit și unii din răzeși, dar popa Bechii și Pintilie și Veriva n-au iscălit, zăcând că or întoarce de la Pană vistiernic”²⁰⁰.

1626, februarie: Întărit de Miron Barnovschi lui Ifrim Medrea, după pâra ce a avut-o cu Pentelei din **Hărlicești** (sat inclus în orașul Buhuș) și cu Zaharia din **Zberești** (comuna Costișa, Neamț) „pentru o parte de ocină din sat de **Mogoșești** (sat inclus în orașul Buhuș), dintr-a treia parte de sat, a opta parte, de partea Vrâncenilor, cu vad de moară”²⁰¹.

²⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 369, pp. 438, 439

²⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 13, p. 18

1628, noiembrie 25: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui sluger Gheorghe Costeanul și cneaghinei lui Nastasia, care cumpără, pentru 95 ughi și un cal prețuit la 40 taleri, de la Toader și Nechita Moțoc, fiii vornicului Moțoc, „jumătate din satul **Petrești** (azi satul Blăgești, Bacău) și cu jumătate din mori și cu jumătate din tot locul”, zapisul de mărturie fiind semnat de „Păntelei visternicel din **Hărlicești** (inclus în orașul Buhuș), Pătrașco visternicel și Zaharia păhărnicele din **Zberesti** (comuna Costișa, Neamț), Toader Beldiman aprod din **Vătămani** (Vătăman, lângă Costișa, Neamț), Vasile Bantăș, Gligorcea păhărnicele și popa Nicoară din **Costeni** (azi satul Prăjești, Neamț) și Cozma visternicel din **Aldești** (comuna Onișcani, Bacău)”²⁰².

1632, februarie 20: Zapisul Varvarei călugărița, de loc din Durnești, prin care mărturisește că a luat „un poloboc de miere de la Tofan Sechil și am pus zălog partea mea de ocină din **Durnești**... Și această tocmeală s-a făcut în casa lui Pătrașco de **Zbierăști**, dinaintea lui Pătrașco, Ștefan și Maxin de **Mogoșești**, a lui Pântileiu de **Hărlicești** și a popei Gligăi din Zbierăști”²⁰³.

1632, iunie 1: Zapisul lui Alecsa și al femeii sale, prin care mărturisesc cum au „vândut partea mea de ocină din sat **Bodești**, din partea Vrâncean... lui Pentelei din **Hărlicești**”²⁰⁴.

²⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 439, pp. 600-603

²⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 9, p. 8

²⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 105, pp. 132, 133

1633, septembrie 19: Porunca dată de Moise Moghila voievod pârcălabilor de Neamț, după ce „s-au jeluit Popoțeștii pe Damaschin din **Brănești** (lângă Buhuși), zicând că face casă și mori pe ocina lor de sat, la **Bodești** (înglobat în orașul Buhuși), în tăria lui... voi să dați zi lui Damaschin cu Popoțeștii, și cu Robul din **Dumbrăveni** (Dumbrava din Deal și din Vale, contopite cu Săvinești, Neamț), și călugării de la Tazlău, și lui Partenie din **Hărlicești** (în Orbic, contopit cu orașul Buhuși), să-și aducă toți uricele și zapisele ce au pe acele ocini”²⁰⁵.

1634, aprilie 25: Zapisul popii Ionașco și al fratelui său Gheorghe din **Rușciori** (lângă Jidești, con-topit cu Dochia, comuna Girov, Neamț), prin care mărtu-risesc că au vândut a lor „dreaptă moșie din sat din **Aldești** (înglobat în Cârligi, comuna Filipești, Bacău), din jumătate de sat jumătate, adică din tot satul Aldești, a patra parte de sat... jupânesei Nastasia slugeroaei, jupâ-neasa lui Gheorghe Arapul ce-a fost sulger mare și cuco-nilor dumisale, drept 120 lei... Și în tocmeala noastră au fost preotul Trifan și Albul ot **Costiani** (Costeni, lângă Podoleni, Neamț), Ionașco vătămanul ot **Podoliani** (co-muna Podoleni, Neamț), Păntelei și Dumitrașco sinovi Păntelei ot **Hărlicești** (înglobat în Orbic, contopit cu ora-șul Buhuși), Constantin Bantăș, ot **Fauri** (contopit cu Zănești, comuna Zănești, Neamț) și mulți oameni buni s-au prilejit”²⁰⁶.

1640, mai 14: Frații Maștei și Login vând lui Gheorghe Buțul, drept 14 taleri bătuți, „în sat, în **București**

²⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 399, pp. 502, 503

²⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 104, p. 116

(înglobat în Buhuși, Neamț), în ținutul Neamțului, lângă Bistrița, 14 pământuri și un loc de prisa-că unde se sfârșește lunca, la apa Orbicului. Și în toc-meala noastră s-au prilejit Petrichie de **Orbic** (înglobat în Buhuși, Neamț), Pentelei de **Horlăcești** (Hârlicești, înglobat în Orbic, apoi în Buhuși, Neamț), Onciul ot **Stănești** (în Frunzeni, comuna Costișa, Neamț), Ion de **Plăgești** (Blăgești, comuna Blăgești, Bacău) și ginerele nostru Petrea”²⁰⁷.

1645, mai 4: Scrisoarea lui Constantin Bantăș, Păntelei și Alexa din **Hârlicești** (Hârlicești, lângă Buhuși, Neamț), care primiseră poruncă de la Vasile Lupu voie-vod să aleagă „hotarul **Blăgeștilor** (comuna Blăgești, Bacău) dinspre al **Petreștilor** (comuna Bâra, Neamț) și al Petreștilor dinspre al Blăgeștilor” și care au adunat martori, pe Avram de **Grozești** (înglobat în Reditu, comuna Căndești, Neamț), Patrîchie. Gligorie și Petrea Geferi de **Orbic** (înglobat în orașul Buhuși, Neamț), Ionașco de **Căndești** (comuna Căndești, Neamț), Pătrașco de **Zberăști** (Zbierăști, comuna Costișa, Neamț), Gligorie brăhăriul de **Bociulești** (inclus în Podoleni, Neamț), Toader de **Blăgești**, Gligorie Vărzar de **Durnești** (Dornești, comuna Costișa, Neamț) și alți oameni buni, stabilind împreună hotarul. / „Hotarul este la câmpul din sus, din Fântâna lui Parce, puținel mai sus, am pus bolovan, și în dreptul locului la un hâns mare de spini și din spini, în jos, până în lacul cu pipirig, din lac în jos, în dreptul lacului, în Blăgeasca, unde a fost prisaca, iar de acolo, în jos, pe marginea poienii celei mari, în jos, până în Lespezdi. Așijderi, din sus de Fântâna lui Parce, în dreptul locului, până în groapa lui Ghețe (Gheață), iar din groapa lui

²⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 356, p. 371

Ghiiațe, în dreptul locului, în codru, până în dealul Tazlăului”²⁰⁸.

1774, iunie: Satul **Hărliceștii**, ținutul Neamțului, ocolul Bistriței, după recensământul lui Rumeanțev²⁰⁹, avea **toată suma caselor 139**. Scădere rufeturi 129: 5 văduce, 3 preoți, 3 mazili, 4 țigani, 114 case pustii. Rămân birnici 10. / **Birnici**: Mihăilă, ungurian / Grigore brat (frate) lui / Ion Ciumaș / Iliei Măscătescu / Ștefan Covașe / Radu, morar / Ion, morar / One Bughe / Herșe, jidov din Costiș / Cerbul, jidov. // **Rufeturi**: Popa Grigore / Popa Tănasă / Diaconul Ion / Ștefan Țintilă, mazil / Iliei, frate lui Ioniță, la fel / Apostol Roșniță, la fel / Măriuța, preoteasă / Stanca / Maria Dochiții / Dochița / Iftimie / Ștefan, herar, țigan / Ion, țigan / Pavăl, țigan / Petrașco, țigan. // **114 case pustii**.

HĂRMĂNEȘTI

(Oniceni, Bârlești, incluse în Hărmanești,
comuna Todirești, Iași).

1603, decembrie 21: Întărit de Eremia Moghilă voievod logofătului Nicoară, care cumpără, cu 200 ughi (dicați ungurești), de la Dumitru, fiul Bahluiianului, nepot Marcăi, strănepot Agafiei, fata lui Ivan pitar „a sa dreaptă ocină și moșie din satul **Ruginoasa**, din a treia parte de sat, jumătate și cu loc de heleșteu și de moară”, iar cu 28 taleri

²⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 71, pp. 66, 67

²⁰⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 29

de argint, de la Dumitru Rugină, fiul lui popa Vasi-le, nepot Onicenului, „a sa dreaptă ocină și moșie, o casă din satul **Oniceani** (unde a fost Onica, la Fântâna Oni-cenilor, inclus în Hărmănești²¹⁰, Iași)”²¹¹.

1623, aprilie 2: Întărit de Ștefan Tomșa lui Lupul Prăjescu, care primește uric pentru dreptele lui ocini și dedine: „satul anume Hălăștiani, cu iazuri” (comuna Heleștieni, Iași); „Bușcătenii, cu iazurile și cu morile, în același ținut” (Bușcăteni, lângă Heleștieni, Iași); „o seliște, anume Șopârlenii și cu iazul mare și cu iazul de pescuit pește” (în comuna Heleștieni, Iași); „**satul anume Onicenii și cu bălțile de pește și cu loc de râmnice în același ținut**” (inclus în Hărmănești, Iași); „un sat anume Rângălești, cu iazurile, ce este în ținutul Iași” (Ringhi-lești, Botoșani); „jumătate din satul anume Boriseni pe Prut, și cu bălțile de pește și cu loc de moară pe Prut” (ținutul Iași); „un sat, anume Rădeni, pe Pârâul Alb, și cu loc de moară și de stupină pe acel pârâu, ce este în ținutul Neamț” (comuna Păstrăveni, Neamț); „două sate, anume Ciutca și Dubăvățul, ce sunt în ținutul Cernăuți (Dubăuți, raionul Coțmani, Ucraina)”²¹².

1638, iulie 5: Carpu și soră-sa Iona, feciorii lui Miron, nepoți lui Fărtat, vând lui Toader Ștefan, Parades Saula și Mihai Ungurul, pentru 20 de zloți bătuți, partea lor „din sat de **Băloșeni** (comuna Vlădeni, Iași), ce este pe apa Jijiei, în ținutul Eșilor, din partea de jos, din vatra satului,

²¹⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 180

²¹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 123, 124

²¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 46, pp. 64-67

din țarină și din fânețe, cu loc de heleșteu și cu tot venitul... dinaintea lui Constantin vornicul din **Vlădeni** (comuna Vlădeni, Iași), Căzacului din **Mălăești** (comuna Gropnița, Iași), Strătulat și frate-său Nicură din **Potângenii** (comuna Movileni, Iași), Pătrașco Hăugul, Gheorghe Grecul, Sava Hăugul, Constantin Hăugul și Vasile Sprânceană din **Bășeni** (azi Mihail Kogălniceanu, comuna Țigănași, Iași), Romășcel din **Hărmănești** (comuna Todirești, Iași) și a mulți oameni buni”²¹³.

1638, decembrie 3; Dănilă, feciorul lui Ionașco Mândrului din Băloșeni, din ținutul Iașilor, de pe Jijia, vinde lui Toader Nistor și lui Mihai Ungurul, drept 60 de zloți, partea lui „din sat din **Băloșeni** (comuna Vlădeni, Iași), două părți am vândut, și a treia parte din partea mea este nevândută, partea surori-mea Anghelina... dinaintea lui Carpu căpitanul din **Miclăușeni** (comuna Butea, Iași), Sava Hăugul, Toader Hăugul, dronea și Ionașco Feștilă din **Blândești** (contopit cu Țigănași, comuna Țigănași, Iași), Romășcel din **Hărmănești** (comuna Todirești, Iași), Gorghi Grecul din **Bășăni** (Bășeni, azi Mihail Kogălniceanu, comuna Țigănești, Iași), Gligorie fratele Budzei din **Băloșăni** și a mulți oameni buni”²¹⁴.

1639, februarie 27: Toader, diaconul din **Bârlești**, și sora lui Maria, feciorii Zahariei Benea, nepoți Stancăi, strănepoți Mogăi, și Anton, feciorul lui Feteon, nepotul Frăsinei, strănepotul Mogăi, și Florea, Cozma, Vasile și Palachiia, feciori Tudori, nepoți Drăgălinei Pășcoe, strănepoți Mogăi, și Vasile, Gligorie, Ionașco Burchi, Benea,

²¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 395, p. 384

²¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 517, pp. 479, 480

Isaico, Anna și Alba, feciori Alexandrei, nepoți Stancăi, strănepoți Mogăi, când vistiernicului Dumitru Buhuș, drept 50 zloți bătuți și „din jumătate de sat de seliște **Căcărăzenilor** (azi Banu, comuna Dumești, Iași), jumătate... jumătate de sat **Bârlești** (azi Hărmăneștii Vechi, comuna Todirești, Iași), ce se împarte în patru părți, trei părți... / Prilejitu-s-au în tocmeala noastră Ionașco Moldovan, Gheorghe Dondăș, Costân, Sava, Vasile și mulți oameni buni”²¹⁵.

1639, martie 3: Carte gospod de la Vasile Lupu voievod pentru Gheorghe Năvrăpscul vornic și Coste Simniceanul, după ce „s-a jelui Buhuș vistiernic pe Constin Hăbiiac de **Costești** (lângă Târgu Frumos, Iași), pe Vasile de **Pietriș** (înglobat în Costești, lângă Târgu Frumos, Iași), pe Ionașco, ginerele lui Moldovan, și pe alte seminții ale lor, că i-au vândut a treia parte de sat din **Bârlești** (azi Hărmăneștii Vechi, comuna Todirești, Iași), iar apoi s-a aflat că n-au avut ei nici o treabă cu acea ocină... cum s-au pârat și de față cu feciorii Benei din Bârlești și au rămas feciorii Benei pe Constantin, pe Vasile și pe Ionașco... / După aceea, ei și-au luat zi în câteva rânduri, cum să scoată acea parte de ocină din Bârlești sau să facă dres lui Buhuș pe partea lor don Costești. Și sunt doi ani de când tot împlă cu cuvinte și nici pot scoate ocina ce-au vândut din Bârlești, nici fac drese pe Costești... / Drept aceea, voi să aveți a da zi să scoată ocina ce au vândut sau să facă drese pe partea lor din Costești până în două săptămâni”²¹⁶.

²¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 40, p. 48

²¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 45, p. 52

1639, septembrie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Luchiiian, în baza unui „zapis de mărturie de la oameni buni și bătrâni, anume Ion Mircea, Pirtea și Patrighii de **Hărmănești** (Hărmăneștii Vechi, comuna Todirești, Iași), Avraam și Vasile de **Icușești** (Icușești, comuna Icușești, Neamț)... scriind cum a venit Toader sin (fiu) Mihăilă din **Bucium** (Buciumii Precistei, înglobat în Galbeni, comuna Filipești, Bacău) și a vândut toată partea ce-a avut tată-său Mihăilă din sat din **Icușești**, în ținutul Romanului... lui Luchiiian diacul, drept 25. Care parte era pusă zălog de Toader sin Mihăilă la nepotu-său Ion Mircea, care n-a fruct să cumpere și i-a zis lui Toader să vândă cui știe și să-i dea banii. Deci Toader a întrebat pe toate rudele sale să cumpere de la dânsul acea moșie și nimeni nu s-a aflat să-i cumpere”²¹⁷.

1645, iunie 20: Pavăl, Leavul și Istratie, feciorii lui Grigore vătavul și ai femeii sale Donchia, și cu nepoții lor, feciorii Leavului, ai lui Ionașco, ai Măriei și ai Oghiniei, vând marelui vistiernic Ioradache (Cantacu-zino), drept 140 lei bătuți, „dreaptă ocină și moșie din sat din **Verșeni**, pe Moldova, în ținutul Sucevii... din jumătatea din jos, două case de moșie bătrâne și jumătate din altă casă, din partea lui Pleșcan, ce-i partea lui Oiță, și din partea călugărească a doi frați, ce ne este dreaptă cumpărătură de la feciorii Nemișului, Ilea și Vasile. Așijderi, și din cea jumătate de sus, părțile a trei frați, iar de la feciorii Nemișului, Ilea, Vasile și Tiron, cu vatră de sat, cu pământuri în țarină, cu loc de stupină, cu pomăt și cu vad de moară în Moldova... / Și în această tocmeală au fost Eremia Murguleț, Ilie portarul, Nacul părcălabul, Ionașco

²¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 207, p. 214

cuparul, Ilie Boul, Nacul Brut, Dumitru diacul din **Verșeni** (comuna Miroslovești, Iași), Vasile Câmpa-nul din **Bârlești** (înglobat în Hărmăneștii Vechi, comuna Todirești, Iași), Hilotie de **Dobrulești** (lângă Boureni, comuna Moțca, Iași), Andronic de **Hăsnășeni** (lângă Pașcani, Iași), Suilă de **Mitești** (satul Mânjești, comuna Mogoșești, Iași) și sătenii din Verșeni. Și eu, Luchian diacul, am scris, ca să se știe”²¹⁸.

1718, ianuarie 11: Carte de împuternicire, dată de Mihai Racoviță voievod lui Toderășco, strănepotul pitarului Grigore Săpotianul, „să fie volnic a-și ține și a-și stăpâni niște părți de moșii în satul **Săpoteani**, ce este în ținutul Orheiului, la **Cornești**, la ținutul Iașilor, la **Săseani**, iar la Orhei, la **Hărmănești**, la Prut, iar în ținutul Iașilor, la **Voinova**, la Orhei, și la **Țăfurleani**, alături de Hărmănești, iar la ținutul Iașilor, și să aibă a lua a zecea din câmp cu fânaț, din pâine, din pomeți, din grădini cu legume, din grădini cu **tiutiu**, din cânepă, din in, din bălți cu pește, din prisăci cu stupi, după obicei”²¹⁹.

1671, mai 10: Scrisoarea logofătului Tudosă Dubău, trimisul lui Duca voievod să cerceteze hotarul dintre Găureni și Fălfoești: „Toader din **Mânzăști** a zis, când a hotărât satul **Berești**, mai sus de **Găureni**, a luat o bucată de hotar din ceastă parte de Prut cu Bereștii, până în drumul Măjilor, iar hotarul Găurenilor l-a l-a apucat ținând până în Prut, iar de această parte n-a trecut. / Toader Horciag, iarăși din **Mânzăști**, a zis cum acea bucată de loc, din Prut, până în drumul Măjilor, nu lăsau călugării pe

²¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 104, p. 89

²¹⁹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 183, pp. 176, 177

Găureni să o țină, zicând că o au dat Petru vodă cu uric, și nu știu ei să mai fi fost vreo întrebare până acum. / Nechifor din **Folfăești** iarăși a dat seamă într-acest chip. / Mihail din **Ciurești** iarăși zice că nu lăsau călugării pe Găureani să țină acea bucată de loc, zicând că au uric de la Petru vodă. / Neculai din **Hărmă-nești** zice că ar și jura cum îi hotarul mănăstirii până în Prut. / Gligorie din **Folfăești** iarăși zice așa. / Megieșii ce i-a strând postelniceasa pentru hotarul Găureanilor, Gheorghe Ungheanul din **Unghiani**, zice că a auzit de călugări pentru acea bucată de loc, cum au uric dat de Petru vodă. / Toader din **Unghiani** iarăși mărturisi, când a ținut Iorga postelnic, că ținea și pe de ceastă parte, ci nu știe pentru ce-a ținut. / Cernat din **Unghiani**, iarăși așa. / Pascal, iarăși așa. / Baicul, vornicul din **Găureani**, zice că i-au spus oamenii că-i hotarul Găureanilor până în mijlocul măjilor. / Buligă zice că a auzit dintru tată-său cum hotarul Găureanilor a fost până în drumul Măji-lor²²⁰.

HĂRMĂNEȘTI

²²⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 286, 287

(lângă Cârliști, comuna Ștefan cel Mare, Neamț).

1639, aprilie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod jîtnicerului Gligorice și jupănesei Ruxandra, care cumpăraseră, cu 30 de taleri, de la Vasile Plavăci, de la feciorii lui Gavril, Tudor, Pleșă și Lazor Plavăci, de la nepoții Toader, Tudosie, Măriica, Ioana și Iliana, feciorii lui Tănase Plavăci, de la Nedele și Varvara, feciorii Mușai, de la Dochia și Ionașco, feciorii Anghelini, Ihnat, feciorul Ruscăi, și Ionașco, feciorul Maricăi, „partea lor din satul **Nadișa** (comuna Strugari, Bacău), din ținutul Bacăului, o jumătate din partea lui Plavăci, care se nu-mește partea lui Ion Plavăci, și partea Magdăi Bășascăi”. Zapisul de mărturie era semnat de Constantin pivnicer, Barbul, popa Fodor Mani și Grigore din **Comănești** (orașul Comănești, Bacău), Petre Borzea, Dumitru Cerbul și Marco Childă din **Săsiești** (comuna Strugari, Bacău), Toader și Vasile, feciorii lui Toader, Gheorghe zăt (gi-nere) Toader din **Nadișa** și de Pricopie și Ursul din **Petrilești** (comuna Berești-Tazlău, Bacău). / Și a mai cumpărat Grigorcea, cu 20 taleri, conform zapisului de mărturie de la Sava și surorile lui, Naste, Gheorghe și Ilieș din **Dărmănești** (comuna Dărmănești, Bacău), de la Petre Borzea din **Văsăești** (Văsiești, înglobat în orașul Moinești, Bacău), „toată partea lui și a surorii lui Simina din jumătate din partea lui Plăvaci sin satul Nadișa”, iar cu 40 de ughi, de la Voica, femeia lui Istratie Plăvaci, și de la Grigorie Beldemanu, Isăiu și Ignat, „partea lor din Nadișa, dintr-o jumătate din partea lui Plavăci”. / Și a mai cumpărat Grigorce părți de moșie din Nadișa de la Naste și Cârste Rareș, feciorii lui Vasile Cergatul – drept 9 ughi și o vacă cu vițel, de la Tecla, fata Riarii, femeia lui Mihai – drept 4 ughi, iar de la Mavrichi greul și de la fetele lui Smaranda,

Anița, Troița și Măgdălina, drept 45 ughi, două vaci cu viței și o iapă, „partea lor din **Hărmă-nești** (lângă Cârligi, comuna Ștefan cel Mare, Neamț), ce-a fost cumpărătură de la Irodie și de la Savul”²²¹.

1676, martie 18: Carte de împuternicire, dată de Antonie Rusăt voievod lui Constantin Jora mare armaș și lui Vasile Gheuca logofătul al doilea ca, „pe cine vor trimite, să fie tare și puternic a opri și a ține satul **Jorăștii** și părțile din **Romănești**, **Comănești** și din **Hărmănești** pe Jăravăț, pe care le ține Vrabie, cu nepoții lui, să aibă a le opri dinspre dânșii”²²².

HĂRMĂNEȘTI

(Hrănești pe Siret, aproape de Roman, Bacău).

1502, aprilie 17: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod fraților Tăbuci Mititelul și Frece, care „au adus dresuri ce au de la moșul (bunicul) domniei mele Ștefan voievod, pe satul **Disculții** (pe Trotuș, inclus în Bor-zești²²³, Bacău), ce este în ținutul Trotușului, pe jumătate din **Găureana** pe pâraul Turbata, pe satul **Ciorșecești** ce se cheamă acum **Arămești**, unde a fost Avram jude, ce este în ținutul Neamțului, pe satul **Hărmăneștii** (Hrănești pe Siret,

²²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 114, pp. 126, 127

²²² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 70, p. 116

²²³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 82

aproape de Roman²²⁴, Bacău), **Rusciorii** pe Siret, dinspre amiază-noapte, peste Cobâla, în ținutul Romanului, unde a fost Stan jude, dinspre amiază peste Cobâla, valea pe Siret, satul **Dumbrăvița** (pe Siret, la Cobâle²²⁵, Bacău), unde a fost Giurge jude, satul **Petreștii** (pe Siret, lângă Adjud²²⁶, Bacău) pe pâraul Diinețului, unde a fost Gavrilă diacu jude, din capul pâraului Diine-țului, valea pe amndouă părțile ape Diinețului, până la pâraul Zmeului, ce este în ținutul Ajudii²²⁷.

HĂRNICEȘTI

(lângă Poienile Oancei, azi Petrești,
comuna Bâra, Neamț).

1774, iunie 26: Satul **Hărniceștii**, al mănăstirii Bărboiul, ținutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev²²⁸, avea **toată suma caselor 22**. Scădere rufeturi 3: 1 diacon, 1 ruțaș, 1 văduvă. Rămân birnici 19. / **Birnici:** Toader / Ștefan / Ioniță sin (fiu) lui Gheorghe / Gheorghe, tăbăcar / Tănasă fiu Chiriței / Petre / Vasile / Ursul Chirița / Ion, pas / Tănasă Băsărabu, pas /

²²⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 118

²²⁵ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 93

²²⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 189

²²⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 105-107

²²⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 265, 266

Grigori, văcar / Neculai Ene, pas / Ioniță, pas / Sandul, pas / Lupul, pas / Andronachi, butnariul / Costandin, bejenar priș ot (venit din) Bacău / Luca a Dafinii / Grigoraș, harabagiu. // **Rufeturi:** Lupul, diacon / Vasile a Dafinii, ruptaș / Nastasia, săracă.

HĂRPĂȘEȘTI

(sau Arpășîști, satul lui Arpaș, la Cârligătură, comuna Popești, Iași).

1456, februarie 18: Întărit de Petru voievod protopopului Ioil și fiului său Giurgea, gramatic, care primesc uric, pentru „satele anume: Onești la Cârligătură, pe amândouă părțile pârâului, și prisaca pe care a întemeiat-o Giurgiu Negru, și mănăstirea lor, și loc de prisacă în același hotar, și, mai sus, Vorovești, și poiana de la Ștefan Roșul, pe care le-a dat-o Ștefan de bunăvoia lui, și, mai jos, pe același pârâu, la lazul lui Simion, loc de moară, și prisaca lor din dreptul Podobitului, în pădure, și **Arpășeștii lui Arpaș**, și, peste Bahlui, la Glodurile de la Movila Mare și la fântâna lui Berbeniță un loc din pustie, să-și întemeieze sat și fânaț, și, pe Șacovăț, un loc de moară, unde vor putea să-și facă, și pe Stavnic, asemenea, și, deasupra Nistrului, Cunicea, amândouă cuturile, și Cobâlia, și Armeni, lângă Suceava, și seliștea lui Scandal,

lângă Roșiori, și Toderești ”²²⁹. Hotarul, din veac, iar pentru pustii, îndestul.

1488, ianuarie 12: Întărit de Ștefan voievod, popii Ivul și vărului său Manciu, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satul la Cârligătură anume jumătate din Toderești, partea de sus (în Hărpășești), dinspre Arpășeștii lui Arpaș... Iar hotarul acestei jumătăți de sat să fie începând de la Andrea, din iazul cel vechi, la stâlp și de la stâlp la alt iaz, și de acolo până la alt stâlp, mai sus de cânepiște, și de acolo la vie, și de acolo la stâlp, la marginea rediului o movilă găunoasă, iar dinspre alte părți, după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”²³⁰.

1607, mai 12: Întărit de Eremie Moghilă voievod marelui logofăt Lupul Stroici, care cumpără, cu 20 taleri de argint, de la frații Dumitru, Gavril, Gheorghe, Marena și Anisia, fiii Savei, și de la fiii lui Păcurar, nepoți Sofroniei, „a treia parte din satul **Arpășești** (Hărpășești)”²³¹.

1623, ianuarie 27: Mărturia popii Simion ot Toderești, Cârstea arman, Miron, Florița și Eremiia Arpaș despre vânzarea părții de ocină „cât au avut în Arpășești, în partea de sus”²³², pe care a cumpărat-o, cu 15 galbeni, Misăilă și frații săi de la Vasile, Palaghia, Paul și Costin, toți Honicei, și, cu parte separată, de la Anghelina, fata Măricăi, nepoata Honcei (Honicei).

²²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 56, pp. 81-83

²³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 25, pp. 42-44

²³¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 115, 116

²³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 10, pp. 9, 10

1623, iunie 20: Întărit de Ștefan Tomșa voievod diacului Dumitrașcu Fulger, în baza unui zapis de mărturie a boierilor țării, care garantau că „el și-a cumpărat, în fața lor, niște case din satul **Toderești**, din ținutul Cârlișigătura, cu locul caselor. Și de asemenea o parte de ocină de la sluga noastră, Simion Capșea medelnicerel, pentru 53 de taleri bătuți, toată partea lui, cât se va alege din vatra satului și din apă, cu loc de iaz și din câmp și din țarină și din pădure. Ci acea parte de ocină i-a fost cumpărătură de la mătușa lui, Frăsina, fiica lui Vicol. / Și, de asemenea, el și-a cumpărat o parte de ocină din același sat Toderești de la Iachim și de la fratele lui, Toader, și de la surorile lor, Anghelina și Măria, fiii Anei, nepoții lui Bulașco, toată partea lor, câtă se va alege, din tot locul, și cu loc de prisacă, pentru 12 taleri bătuți. / Și de asemenea, o parte de ocină din acel sat el și-a cumpărat de la Nastasia fiica lui Arman, din cât se va alege partea lui Arman, jumătate de parte, pentru doisprezece taleri bătuți. / Și, de asemenea, el și-a cumpărat jumătate de sat de **Lupșești** pe Soluneț, în ținutul Soroca, și cu iaz în apa Solunețului, de la Ion Ujdilă, pentru cincizeci de ughi gal-beni”²³³.

1626, iulie 3: Zapisul surorilor Todosia, Nastasia și Prohira, cetele Vărvarei, nepoatele Nastei și Frăținei, ce-a fost mumă Nastei, prin care mărturisesc cum au vândut, „dintr-a treia parte de sat **Arpășești** (Hărpășești, apoi Goești în Cârlișigătură, Iași), două părți, ce se cheamă acum **Goeștii**..., dar și partea moașei noastre, Nastei... Neniului, pârcălabului de Cârlișigătură, drept doi boi și o vacă cu

²³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 86, pp. 125-127

vițel”²³⁴. Martori: Ionașco Bilțu și popa Gligorie ot **Toderești** (Chilișoiaia, Iași), Iordachi și Gheorghită Murățel, Misail, Cârste arman.

1627, mai 30: Întărit de Miron Barnovschi voievod pârșăbului Neniul, în baza unui zapis de mărturie semnat de Ionașco Bilțu și popa Gligorie din **Toderești**, de Iordachie arman, Gheorghe Murățal, Misailă, Zaharia, Cârtea arman și Drăgușan diac, „scriind și mărturisind acel zapis că el și-a cumpărat două părți din a tria parte a satului **Arpășești**, ce se cheamă acum **Goești**, de la To-dosia, fiica Vărvarei, nepoata Nastei, de la Nastasia și Porfira, fiicele lui Lupul, nepoatele Nastei, toate nepoate și strănepoate ale Frăsinei. Și el le-a dat pentru aceste părți trei boi buni, de 70 taleri. / Și de asemenea a cum-părat și altă parte din acel sat de la acei oameni scriși mai sus, nepoate ale Nastei, din partea de peste râu, ce se va alege partea ei din acest sat Goești, cu tot venitul, din câmp și din fânețe, și cu loc de iaz și cu grădini, care vor fi în rediu și cu tot rediul”.

1633, martie 22: Zapisul lui Eremia, feciorul Onciului, nepotul lui Obriajie, în care mărturisește că a vândut moșia lui „din sat din **Arpășești**... jupânului Iorgachi diacul, drept 10 taleri bătuți de argint... Și în tocmeala noastră fost-au Neniul, vătaful cel mare de ținutul Cârligăturii, Drăgușan diacul, Gheorghită diac și popa Gligorie de **Toderești**”.

1635, august 29: Printre martorii lui Neniul vornic, care cumpără „o parte din moșia **Băloșeani**”, se numără „și Gugea din **Goești**”²³⁵.

²³⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 90, pp. 110, 111

²³⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 36

1636, ianuarie 23: Zapisul Măricăi, fata Cârstii șetrarul, în care mărturisește că a vândut partea ei „din **Țibănești**, din ținutul Vasluiului... lui Gheorghe Roșca vistiernic, drept 25 taleri bătuți... dinaintea vornicului Neniul, Silion al lui Ștefan Ciocârlan și Iordache din **Arpășești**”.

1637, decembrie 15: Uliana și Costanda, fetele Măricăi, nepoatele lui Arpaș, nepoții lor Mirăuță și Alexa, feciorii Părsacăi și Crăciun, bărbatul Ulianei, vând lui Iordachi diacul, drept 25 de talei bătuți, părțile lor „din sat din **Arpășești**, în ținutul Cârligăturii, din a șasea parte de sat, jumătate”.

1900: „**Hărpășești**, sat în județul Iași, plasa Cârligătura, comuna Popești, așezat pe coasta de est a dealului Hărpășești, pe o suprafață de 1.636 hectare, din care 478 hectare sunt ale locuitorilor, iar restul, pe care se află și 443 hectare pădure, este proprietatea dlui C. Rusovici. Are o populație de 110 familii sau 631 suflete; o biserică, zidită, la 1812, de Dimitrie Ghica; o școală, întreținută de comună, înființată la 1878, frecventată de 17 elevi. Vite: 551 vite mari cornute, 43 cai, 704 oi, 368 capre și 200 rămători”²³⁶.

HÂRȘOVENI

(Vârșoveni, azi Hârșoveni, comuna Ivănești, Vaslui).

²³⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 699

1634, iunie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod „monastirii domniei sale de la **târgul Vaslui**, ce este mitoc al monastirii Zugrafului, un sat ce se cheamă **Vârscovenii** (Vârșoveni, azi Hârșoveni, comuna Ivănești, Vaslui), pe apa Bârladului, și cu loc de prisacă, de grădini cu pomeți și cu poiană de fânaț și cu țarină de arătură; care acel loc este pe pâ râul Lipovățul, unde s-a numit mai înainte monastirea **Corbul** (Corbu, comuna Lipovăț, Vaslui). Și iarăși, alt loc, ce se cheamă **Poiana lui Timofeiu** (loc pe Lipovăț)”²³⁷.

1757, martie 14: Porunca dată de Scarlat Ghica voievod ispravnicului de Tutova și paharnicului Constantin Sturza, după ce „ne-a dat jaloabă Ștefan Gălușcă, mazil ot Tutova, zicând că, având o moșie, anume **Corobăneștii**, dimpreună cu Toader Sion și cu fratele său Ioniță, care a murit; și sculându-se Ioniță Sion, care a murit, de au zălogit toată moșia Corobăneștii la Andriian Cozma, acum Andriian stăpânește toată moșia, și partea jălui-torului acestuia; și fiindcă Ioniță Sion a murit, nu vrea fratele său Toader să dea banii Cozmii, ca să răscumpere moșia... / Osebit a mai jăluît Ștefan c-a făcut un loc prisacă, pe moșia **Hârșova**, ce o are împreună cu Toader Sion, și acum, după ce au tăiat pădurea și-au făcut loc de prisacă, se scoală Sion și aduce stupi, de-i pune în locul de prisacă al lui Ștefan și ia el tot venitul moșiei... / Pentru care... să aduceți de față pe Toader Sion, și întâi să le luați seama pentru acea moșie”²³⁸.

²³⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 166, p. 189

²³⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 112, pp. 177, 178

HĂRTĂNEȘTI

(pe Oituz, lângă Trotuș, „satul bătrânilor Hărtan,
Dragotă și Brătilă”, lângă Filipești, Bacău).

1664, februarie 1: Vășian, cu femeia lui Todora, fata Măgdălinei, nepoata lui Simion Cojan de **Hărtenești** (Hărtănești pe Trotuș, Bacău), vând marelui logofăt Neculai Buhuș „din partea lui Simion Cojan de Hărtănești, jumătate... dinaintea lui Pătrașco de **Berești**, vătaful marelui vornic Vasile, Ivașco sin (fiu) Mălai ot **Pătrășcani**, Ion, vornic de **Galbeni**, Iacob și Miron dascăl de **Hălăucești**, Vasile Vesel de **Văleni**”²³⁹.

1665: Hariton călugărul, „ce am fost popă în târgul **Trotuș**”, vinde marelui logofăt Neculai Buhuș „o moșie din satul **Hărtănești**”²⁴⁰.

1665, ianuarie 15: Neculai Șandru, ginerele lui Gavril Zugravul, soția lui Potrasia și frații ei Țiră și Cosin, feciorii lui Gavril Zugravul, vând marelui logofăt Nicolai Buhuș „jumătate din a patra parte, din partea lui Pleș, din bătrânul Hărtan, ce se împarte tot satul **Hărtă-nești** la Trotuș în trei bătrâni... dinaintea lui Vasile Fulga din **Hărtănești**, Valile, Iurașco, Gavrilaš și Gheorghiiță de

²³⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 21, 22

²⁴⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 23

Hilipești, Țălepul, Savin, Iurașco de **Mogoșești**, și alți oameni buni”²⁴¹.

1665, ianuarie 15: Iurașco, feciorul lui Ion Dragul de **Hilipești**, vinde marelui logofăt Neculai Buhuș „10 pământuri din satul **Hărtănești**, care sunt cumpărate de socrul meu Dumitru Coste de la Ursul Bărcan, din bătrânul Dragotă, precum este și zapis”²⁴².

1665, ianuarie 15: Frații Irimia, Ion, Tronca, Dumitru, Unguraș, Nedelea și Gaftona, feciorii lui Pintileiu din **Hărtănești**, vând marelui logofăt Neculai Buhuș părțile lor din „partea lui Dragotă, din satul **Hărtănești**, de la Trotuș”²⁴³.

1665, mai 21: Frații Merăuț Țogoe și Gligorie din **Hilipești** vând marelui logofăt Neculai Buhuș „a noastră ocină și moșie din **Hărtănești**, ce sunt pe Oituz, din doi bătrâni câtă se va alege partea noastră”²⁴⁴.

1665, iunie 18: Frații Gheorghe Scorțai, Ion și Toader, feciori Scorțai, Irimia, Tronca și Ion, feciorii lui Toader Dudeș, toți nepoți lui Simion Grecul, strănepoți lui Dragotă, vând marelui logofăt Neculai Buhuș „toată partea moșului (bunicului) nostru Simion Grecul din partea lui Dragotă, din satul **Hărtănești**, în ținutul Trotușului, lângă Trotuș, care face partea noastră 52 de pământuri și 17 pământuri... / Așijderi Mirăuț, Gligorie și Mihăil, feciorii Pleșăi, nepoții lui Hărtan, Gligorie și Constantin, feciorii

²⁴¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 27, 28

²⁴² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 28

²⁴³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 29

²⁴⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 29, 30

Sofroniei, fata Mihului, nepoata lui Hărtan... am vândut toată partea Pleșăi, a surorii sale Alba și a Mihului din partea strămoșului nostru Hărtan, care face 42 de pământuri și 13 bucăți”²⁴⁵.

1666, noiembrie 24: Gligore, feciorul popii Gligorcea, din satul Hărtănești vinde marelui logofăt Nicolai Buhuș, din „moșia din **Hărtănești**, ce sunt la ținutul Trotușului, toată partea câtă este aleasă din bătrânul Dragotă, 33 de pământuri în țarină și cu vatră de sat”²⁴⁶.

1666, decembrie 11: Vasile, Ion și Neculai, feciorii lui Gheorghică Ciovlic din satul Hărtănești, vând lui Neculai Buhuș, „din moșia din satul **Hărtănești**, ce sunt la ținutul Trotușului, toată partea noastră câtă este aleasă, 32 de pământuri și un răzor, partea lui Gheorghică Ciovlic, și, din vatra satului și din săpături ce sunt prin păduri, cu loc de fâneață”²⁴⁷.

1666, februarie 23: Gheorghe Gavruțu, Dumitru Boiștan, Toader Coste și Gavrilaş de **Hilipești**, Iurașco de acolo, Nicula Mahric, Bululet și Irimie de **Bogdănești**, Vasile Boiștan, Ion Ciomârtan, Gligorie Fume, Ilisei și Fulga „și toți frații noștri am vândut tot bătrânul nostru, partea Brătilănească din satul **Hărtănești** lui Niculai Buhuș, marele logofăt... / iar noi, cu frații noștri care nu s-au prilejit aici, Savin cămărașul și alți frați pentru Hărtă-nești, să țină și părțile noastre la Brătila... / și în tocmeală au fost Ariton, căpitanul de Bacău, Buznea, căpitanul de Vaslui,

²⁴⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 32, 33

²⁴⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 35, 36

²⁴⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 36, 37

Toader Giuncu de **Ruși**, Toader de **Pătrășcani**, Gheorghe de **Hilipești**, Vasile vătămanul, Vasile feciorul Bechei din **Bogdănești**, Vasile Berilă din **Pietrosul**, Gavril Lupan din **Bujoreni** și alți mulți oameni buni”²⁴⁸.

1666, februarie 24: Frații popa Mihăilachi și Toader Cociorvei, feciorii lui Cociorvei, Ion, Dănăil și Toader, feciorii lui Șandru, și Petria, feciorii lui Ioniț din **Goești**, vând marelui logofăt Neculai Buhuș „din satul **Hărtănești**, toată partea lui Ion Petrei”²⁴⁹.

1666, februarie 25: Frații Ion Șandru, Dănăil și Nicolai „și alți nepoți ai noștri” vând lui Neculai Buhuș „moșia din satul **Hărtănești**, care parte este aleasă, din alt loc, ce sunt 16 curături, în hotarul Hărtăneștilor, care parte este de pe moșul (bunicul) nostru, căci a plătit el o moarte de om și a luat aceste curături”²⁵⁰.

1667, noiembrie 3: Simeon, feciorul lui Mavrușco din **Hilipești**, vinde lui Neculai Buhuș, pentru 12 lei, „o prisacă ce este la satul **Hărtănești**, la ținutul Trotușului, cu pomete și cu tot venitul”²⁵¹.

1667, decembrie 20: Neculai, Costin și Gligorie din Hărtănești vând lui Neculai Buhuș o „moșie din **Hărtănești**, din partea lor Dragotă, a treia parte, a Cârstei, feciorul lui Dragotă”²⁵².

²⁴⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 37, 38

²⁴⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 38, 39

²⁵⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 39, 40

²⁵¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 46, 47

²⁵² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 48, 49

HÂRTOP

(sau Vârtop, Hârtopul, pe Pârâul Negru,
în comuna Bârgăuani, Neamț).

1436, februarie 7: Întărit de Ilie voievod lui Miha-ilă Bărbosu, care primește uric pentru „prea a lui ocini și uric de la părintele nostru, anume satele Drăgoieștii pe Cracău, ce sunt la gura Almașului, și **Vârtopul**... Iar hotarul acelor sate să fie cu toate hotarele cele vechi, pe unde au pe unde au îmblat din veci”²⁵³.

1480, martie 15: Întărit de Ștefan voievod lui Marco Bălaur, care primește uric, împreună cu surorile lui Varvara și Nastea, pentru „ocina lui dreaptă, satele anume: **Vârtop** care este pe Pârâul Negru și jumătate din iaz și jumătate din moară, tot pe Pârâul Negru, pe care acest sat l-a cumpărat Bălaur de la pan Crâstișor, nepotul panului Crâstea cel Mare, pentru 150 de zloți tătărești”²⁵⁴.

1604, mai 2: Zapisul lui Ilea, fost jitnicer, în care mărturisește că, după judecata pe care a avut-o cu Ion Dupniță, popa Ioan, popa Andruș și alte neamuri ale lor, s-au tocmnit și s-au „așezat cu această tocmeală, cum a vândut mama mea Mărica, fiica lui Toader vistiernicul, și cu al meu Dupniță, fost vătag de armași, din a patra parte din **Hârtop**, a treia parte, și iarăși o bucată de ocină, ce-i este

²⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 145, p. 201

²⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 224, pp. 341, 342

cumpărătură, tot în hotarul Hârtopului, tor a treia parte; eu, Ilea, m-am așezat și m-am tocmit cu a mea bună voie”²⁵⁵.

1632, iulie 4: Întărit de Alexandru Iliăș voievod diacului Nechita din **Vârtop**, care primește uric pentru „o bucată de poiană, ce se numește Muncii, partea de jos, dinspre răsărit... cumpărătură de la Ghiarghița păhârni-cel, fiul Anușcăi, nepotul lui Ciolpan, pentru un cal bun, prețuit pentru 45 de taleri”²⁵⁶.

1633, octombrie 6: Zapisul Tudorei, fata Drăghiței, nepoata Nastei, în care mărturisește că i-a dat nepotului ei Nechita ot **Vârtop** toată partea ei de ocină „din sat din **Vârtop** (Hârtop, comuna Bârgăuani, Neamț) și din **Leutești** (sat pe Valea Albă, Neamț)... Însă el să aibă a mă griji și a mă comânda... Și-această tocmeală o am făcut dinaintea frățâne-meu Vasile, popii Andrușco, popii Ion, diaconului Zaharia, vistiernicelului Vasile și Gheor-ghe ot **Vârtop**, și Vlădeanul ot **Tătărași** (Tătăruși, sat înglobat în orașul Piatra Neamț)”²⁵⁷.

1634, aprilie 5: Zapisul diacului Luchiiian și al femeii lui Antimiia, fata lui Toader curteanul din sat de **Vârtop** (Hârtop, comuna Bârgăuani, Neamț), prin care mărturisesc că au vândut partea lor „din Vârtop, din vatra satului și din câmp, și din moară într-apa Cracăului, și pomete, și fânaț... lui Vasile din **Șerbești** (contopit cu comuna Ștefan cel Mare, Neamț), drept 8 galbeni... Și în tocmeală au fost Iordachie vistiernicul, Nechifor păhârni-

²⁵⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 196, 197

²⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 139, pp. 175, 176

²⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 404, p. 508

cel din Șerbești, Dumitru Niță hotnogul, Andrei Nemișul, Lupul Bogza și mulți oameni buni”²⁵⁸.

1634, aprilie 5: Zapisul hotnogului Dumitru Neța și al diacului Ionașco din **Bodești** (comuna Bodești, Neamț) și al lui Adriian din **Cârligi** (comuna Ștefan cel Mare, Neamț) și a multor oameni buni și bătrâni, în care mărturisesc cum „au socotit hotarul la satul **Vârtop** (Hârtop, comuna Bârgăuani, Neamț)”, din poruncă domnească: „cu mare socotință și pe drept am scos partea popii, lui Vasilie, a lui Andriian și-a unui nepot al lor de frate, ce s-a aflat cu dreptul, și am scris și pământurile, anume să se știe, ca să nu mai fie gâlceavă nici dănaoară întru veci: două pământuri la mal, unul este; al doilea pământ, din Cetățue, în jos; al patrulea, de la sat, în sus, două la Glimee, două la Zahorna, două în Gârbove cu Gropile, trei în Curmedzișe, trei la rândul părului, două la Latele; unul sub dâmb, unul la Botee, două în Îngusteale; unul în Mijloce, unul în Grope, la Gârbove”²⁵⁹. / „Și am scris și anume cui ce s-au venit. Am aflat în tot hotarul patru sute de pământuri. Deci am dat trei sute de pământuri lui Ursu Nechita, Gheorghe Boț și lui Mirun, și o sută părtenilor de sus. Deci s-au dat feciorilor lui Gavril 42 de pământuri și popii Vasile, lui Andriian și lui Donici 29 de pământuri, și fetelor lui Toader 15 pământuri, cu Grozava 17, și lui Andronic, cu Ioana și Antimia, 15 pământuri... aceste 400

²⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 100, pp. 112, 113

²⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 101, pp. 113, 114

și douăsprezece pământuri s-au împlut cu fâ-națul din Gropi și din Vârcioroabe seama aceasta”²⁶⁰.

1634, iulie 16: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod diacului Ursu din **Vârtop**, ca „să fie tare și puternic a-și ține o bucată de poiană, ce se cheamă Muncei, ce-a cumpărat de la Gherghiță din **Borlești**, cum au și arătat dresese de cumpărătură, de la răposatul Ere-mia vodă”²⁶¹.

1638, ianuarie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Lupul șetrărel și femeii sale Dochia, fiica Magdei din Vârtop, și cneaghinei Mărica cluceroia, care cumpără, cu 50 de taleri, de la rudele lor Simion Beșetea și fiii lui Pavăl și Hilp, conform unui zapis de măturie, din „dreap-ta lor ocină și dedină din satul **Vârtop**, a șasea din a patra parte din vatra satului, din câmp, din fânețe și din mori”²⁶².

1644, aprilie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril hatman și pârcălab de Suceava, care primește uric pentru „un sat anume Epoteștii (Bucovina), în ținutul Suceava... / Și de asemeni, satul **Păstrăveni** (comuna Păstrăveni, Neamț), ce este în ținutul Neamț, pe pâraul Topolița, cu locuri de iazuri și de mori, ce și-a cumpărat mai întâi de la Iane și de la Luca, foști vătafi, apoi de la răposatul Pană vistiernic, toată partea lui Căzan fost postelnic, mai înainte cumpărate de Pană vistiernic de la feciorii lui Căzan și zălogite la un turc, anume Abdul Celebi, pentru datoriile sale. Iar după moartea vistierni-

²⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 102, p. 114

²⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 195, p. 222

²⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 229, pp. 211, 212

cului Pană, au fost Iane și Luca, care l-au înlocuit în acele părți de ocină și în alte ocini ale lui, să aibă a le vinde și să plătească datoriile lui. Și a plătit Gavril hatmanul acea datorie, 80 de galbeni ungurești, în mâinile lui Iane și Luca vătafi. Și au plătit ei acea datorie aceluia turc, Abdul Celebi... / Apoi s-au ridicat toți fiii lui Căzan postelnicul și au venit înaintea domniei mele și s-au plâns că îi strâmtorează Pană vistiernic și nu le-a plătit deplin acele părți de ocină, ce le-au avut de la tatăl lor. Și s-a ridicat milostivirea sa Gavril hatman și s-a tocmnit cu feciorii lui Căzan postelnic și a plătit din nou acele părți de ocină din banii săi și a dat Dochitei și surorii ei Tudosca și fratelui ei Tofan, fiii lui Căzan, 50 de taleri numărați; și de asemeni, în mâinile fratelui lor Iancul, ginerele lui Căzan, și soției sale Todosia, fiica lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Simion și Mihail, fiii lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Ionașco și Tofan, fiii lui Căzan, 20 galbeni ungurești... și i-au dat privilegiile lor. / Și de asemeni, a plătit milostivirea sa Gavril hatman și alte părți din acel sat Păstrăveni, de la alți răzeși, anume: Anisia, soția lui Simion Herța din Păstrăveni, fiul lui Eremia Pagahia, fiica lui Nicoară Bechea, nepoata bătrânului Bechea, cu fiii lor Dumitru, Iachim, Toader, Grigorie, Cristea, Ionașco, Părasca și Vasilca, din vatra satului și un loc cu 20 de pământuri în țarină și din apă, cu loc de moară pe Topoliță, și a dat în mâinile lor 20 de galbeni de aur bătuti; și de asemenea, altă parte din acel sat Păstrăveni, ce-a cumpărat-o de la Mihail și Simion, fiii lui David, din vatra satului și din țarină, 50 de pământuri, și cu părți de vad de mori, cu 40 galbeni ungurești. Și de asemeni, altă parte din Păstrăveni, 20 de pământuri, ce le-a cumpărat de la Glafira, fiica lui Ionașco Cujbă, soția lui Vasile

Hociungu, și de la fiii ei Gheorghită, Ionașco și Niculcea, și de la fratele ei Bantăș, pentru 30 de lei... / Și de asemeni, satul **Bălăneștii** (comuna Bârgăoani, Neamț), în ținutul Neamț, satul **Biceștii** (comuna Bârgăoani, Neamț) și din **Vârtop** (Hârtopul, comuna Bârgăoani, Neamț), din același ținut, cu trei iazuri și cu tot hotarul, cât se va alege, că acel sat și cu iazuri i-au dat lui călu-gării de la mănăstirea Râșca, cu mare rugăminte să aibă el a le face zid de piatră în jurul mănăstirii Râșca. Și s-a apucat Gavril hatman și a cheltuit banii săi, 850 lei de argint, și a zidit acel zid de piatră, de 55 stânjeni, și încă a dat sfintei mănăstiri 10 iepe. Iar mănăstirii i-au fost danie și miluire acel sat Bălănești și acele părți din Becești și din Vârtopel, și cu trei iazuri, de la Damian vistiernic și jupâneasa Nastasia... / De asemenea, jumătatea satului **Gocimani** (azi Goșmani, comuna Români, Neamț), în ținutul Neamț, oe Orbic, cu un iaz mare și cu o altă parte din iaz, cumpărat de la Constantin Dracea, pentru 200 de galbeni ungurești, iar lui Dracea i-a fost danie și miluire de la Dumitrașco Ștefan logofăt și de la fiii lui Gheorghe, Grigorașco și Vasile, pentru slujba lui; și i-au făcut zapis fiii lui Dumiotrașco, fiindcă tatăl lor n-a apucat cu limbă de moarte... / Și satul **Iliești** (înglobat în Ardeoani, comuna Ardeoani, Bacău), din ținutul Trotușului, pe râul Tazlăul Sărat, cu curți gata, cu mori, cumpărat de la jupâneasa Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupul și Solonca, pentru 800 lei bătuți... / Și satul **Solon-țeni** (Solonț, comuna Solonț, Bacău), de asemenea în ținutul Trotușului, pe Tazlăul Sărat, cumpărat, din jumătatea satului a treia parte, de la Gheorghe (Ștefan) al treilea logofăt și de la frații săi Grigorașco și Vasile, fiii lui Dumitrașco Ștefan, pentru 4 galbeni ungurești. Și jumătate de sat, din partea de sus, și

a treia parte din jumătatea satului de jos, cumpărat de la Nastasia Solomo-neasa și de la fiii ei Ionașco, Lupașco și Solonca, fiii lui Dumitrașco Solomon, pentru 160 galbeni ungurești; și a treia parte, din partea de jos a satului, cumpărată de la Ionașco Țăra și sora lui Maria, fiii Saftei Țăroaie, și de la ginerele ei Mierăuță de la Bahnășeni, pentru 40 galbeni ungurești. / Și satul **Tătărășii** (azi Muntenii de Jos, comuna Muntenii de Jos, Vaslui), din ținutul Vasluiului, pe râul Bârlad, ce-i este danie și miluire de la însăși domnia mea... / Și satul **Bulboci** (comuna Bulboci, județul Soroca, Moldova), în ținutul Soroca, pe râul Căinari, cu iazuri și cu loc de moară, cumpărat de la Danciul și Grigorie, și de la nepoții lor Dumitrașco și Pătrașco, fiii Urâtei, și un alt Dumitrașco, cu soția lui Santa, fiica Urâtei, și de un alt Dumitrașco și fratele lui Pepelea, fiii Antemiei, și de la Mis și sora lui Olena, cumnatul lui Focșa, fiii Todosiei, și rudele lor Nastasia, Maria, Candachia și Elena, fiicele Chirenei, nepoatele lui Dumitru Grecul din **Bulboci**, pentru 550 lei de argint. / Și satul **Corjouți** (Corjeuț, județul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotin, pe râul Vilia, cu iaz și cu moară, ce și-a cumpărat el înainte, parte de jos, și altă parte din jumătatea de sus, ce se cheamă partea Popeștilor, de la Gri-gorie Pilipovschi și jupâneasa lui Mitrofana, fiica lui Solomon vistiernicul, și de la Baico, Pătrașco și Elina, fiii lui Petrică, pentru 180 taleri de argint. Și alte părți din Corjouți, cumpărate de la Constantin, Simion și Vasile, fiii lui Gânscă, nepoții Maricăi și strănepoții Dreacăi, și de la Eremia, fiul lui Hilip Răspopa, nepoții Andreicăi și Nastasiei Creacă, și de la Gheorghe și Simion, fiul lui Andreica Răspopa, de la Sofronia, Ionașco și Vasile, fiii Mănuntei, nepoții lui Corju, și de la nepoții lor Bilăi și

Părasca, fiii Draghinei, de asemeni nepoții lui Corju, pentru 52 taleri numărați și doi boi; și altă parte din Corjouți, ce-a fost demult partea lui Vasile Lozenschi cămăraș și acum am dăruit-o rudelor lui Lozenschi, Toderașco mare logofăt, Iurgachi vistiernic, Răcoviță Cehan logofăt, Constantin Stârcea pârcălab și Ștefan Șoldan și alte rude ale lor. / Și satul **Husieni** (în Răuseni, comuna Răuseni, Botoșani), în ținutul Dorohoiului, pe râul Jijia, cumpărat, jumătate, de la Atanasie și Simion, nepoții lui Gavril Jegon, și de la Strătulat și Lupa, de asemeni nepoții lui Jegon, pentru 120 taleri numărați; altă parte de sat, cât se va alege partea lui Onuțul, cumpărată de la Grigorie, fiul lui Mihăilă, nepotul lui Onuțul, pentru 120 taleri; și a treia parte din acel sat Husieni, partea de sus, pe cealaltă parte a Jijiei, cu locuri de mori pe Jijia, cumpărată de la jupâneasa Todosia, nepoata lui Cucora stolnic, pentru 100 taleri, ce i-a fost cumpăratură lui Cucora de la Măgdălina, fiica Anesiei, și de la mătușa ei Anesia, fiica Oașei, și de la Cristina, fiica lui Ștefan, nepoata Măgdălinei; și, din a patra parte de sat, o parte, de la Onuțul, cu iaz, cumpărată de la Gligan, fiul lui Petre, ce le-a fost lor cumpăratură de la Trifan și de la soția lui Nastasia, fiica lui Loghin, nepoata lui Jegon, pentru 60 taleri; și a patra parte din Husieni, cumpărată de la Gligan, fiul lui Hus, de la sora lui Dochia și de la cumnatul Țopa, pentru 60 taleri... / Și saul **Miclăușeni** (comuna Corlăteni, Botoșani), în ținutul Dorohoi, cu loc de iazuri și cu hotar, pe unde a stăpânit mai înainte Balica hatman, ce și-a cumpărat el de la Maria vorniceasa, jupâneasa răposatului Lupul vornic, și de la frații ei Gheorghită și Ion fost ceașnic, fiii lui Ștefan Prăjescul, pentru 550 de galbeni ungurești... după moartea lui Balica, au umblat ocinile lui din mână în mână... Și am

cercetat noi și am luat toate ocinile lui Balica hatman din mână străină și le-am dat în mâinile nepotului său. Și a venit **Miclăușenii** în partea Mariei vorniceasa și a fraților ei, fiii lui Ștefan Prăjescul”²⁶³.

1645, ianuarie 17: Zapisul de mărturie al marelui vornic Toma și al marelui vistiernic Iordache, în care scriu cum au venit înaintea lor „Andronic, feciorul Mag-dei din **Vârtop** (Hârtop, comuna Bârgăoani, Neamț), ca să-i tocmim cu nepotul său, popa Vasile, pentru un cal ce i-a dat popa Vasile, al său cal, de s-a dus călare la ținutul Sucevei, cu o treabă a lor acolo. / Deci, într-acea cale, fiind pe la Sfântul Petru, a îmblat tare și fără ispravă, și i-a omorât calul, a crăpat asuprit de cale. Deci acel cal, a mărturisit Andriian de **Cărligi** (comuna Filipești, Bacău), cu sufletul lui, cum i-a dat el singur preotului 12 ughi (ducați ungurești) pe acel cal și preotul n-a vrut să i-l dea într-acei bani, iar noi am socotit să fie într-acei preț și i-am împăcat, precum îi legea țării cea bătrână, căci i l-a dat preotul de bunăvoia sa, să i se plătească calul jumătate, preț de 6 ughi. / Andronic cu altă n-a avut cu ce-l plăti... și s-a învoit cu nepotul său, cu popa Vasile, și i-a dat, din partea lui de ocină, trei pământuri: unul în Rugina, altul în rândul pâraului, altul lângă sat, și partea din moară cât are el toată, și fânașul în Gropi, și pomii din vatra satului **Vârtop**... / Și la această tocmeală s-au întâmplat Gheorghe Boț, Ursu Nechita, Vasile Bran, Andrei nemișul, Ionașco și popa Pătrășcan de **Bodești** (comuna Bodești, Neamț), Gligorcea Gherghiță și Iațco dregătorul de **Șerbești** (înglobat în Talpa, comuna Bârgăoani, Neamț), și Larion de **Vârtop**.

²⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 297, pp. 274- 284

/ Și eu, Lupul Bogza, am scris acest zapis cu mâna mea”²⁶⁴.

1645, ianuarie 17: „Izvod, să se știe ce am dat la moartea lui Andronic, unchiul meu, eu, popa Vasile (din Vârtop sau **Hârtop**, comuna Bârgăoani, Neamț): 4 bezmeni de ceară, atunci îmbla bezmenul câte un leu; / 1 sac de făină, 1 zlot; / 1 ort mătase și tămâie; / 1 dron de sare, 2 potronici; / doi orți preoților; / 1 ort pe camănă, la masă, căci n-au ajuns lumânări, un ort; / 1 potronic unei femei, ce i-a fost dator; / 1 potronic bun Furduiasei; / 1 merță de grâu și un ort ce a fost dator; / 1 bărbântă de bere am plătit la Fădor tij (la fel) 1 ort; / 300 de liturghii, să grijesc eu de dânsle, să port grijă pentru păcatele lui. Să fac aceste trei sute, fac 6 lei bătuți. / Fac 12 lei și 9 potronici buni. / Așijderi, partea lui Andronic din moară o am cumpărat eu, deosebit, cu Dumitrașco Donici, drept 3 lei. Eu am dat 2 lei, Dumitrașco 1 leu”²⁶⁵.

1646, iulie 5: Frații Toma și Samoilă Bilțu, feciorii Candachiei Bilțoai, nepoții Savei, Dumitrașco Urdzică și nepotul lui Focșea, nepoții Urdzicoaei și nepoții lui Crăciun, fac un schimb de moșii cu Enache Șoldan și femeia lui Nazaria, fata Măriuțai, nepoata lui Potărniche, căruia i-au dat „ce-am avut la sat la **Șofrăcești** (comuna Trifești, Neamț), în ținutul Neamțului, pe Valea Neagră, dintr-a patra parte de sat Șofrăcești, a treia parte, însă i-am dat cu partea lui Toderiță și a lui Ionașco, feciorii Îndreicușei, pentru că ei ne-au vândut o parte de moșie a noastră din **Vârtop** (Hârtopul, comuna Bârgăoani, Neamț)”, primind la schimb, „moșia ce-a avut Nazaria în

²⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 5, pp. 2, 3

²⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 6, pp. 2, 4

satul **Brănești** (înglobat în Miron Costin, comuna Tri-fești, Neamț), iarăși în ținutul Neamțului, dintr-a patra parte din satul Brănești, a treia parte”²⁶⁶.

1900: „**Hârtopul**, sat în județul Neamț, plasa Piatra-Muntele, comuna Șerbești, situat pe șesul ce se întinde la sud-est de satul Ghigoești, între culmea Mărginenilor și satele Bălănești și Ghilăești, cu marginile sale formează hotarul comunei Șerbești dinspre comuna Bârgăoani, și a plășii de Sus-Mijlocul. Are o populație de 119 familii sau 469 suflete: 218 bărbați și 251 femei; 248 necăsătoriți, 178 căsătoriți, 41 văduvi, 2 divorțați. Locuiesc în 106 case. Știu carte 25 persoane. Se mai numește: Hârtopul Mare”²⁶⁷.

HÂRTOP

(sau Vârtopi, azi Cotelnici, Orhei, Moldova).

1677, martie 20: Donosie, feciorul lui Dumitrașcu Portărescul din **Trebujeni**, nepotul Irimiei medelnicer, strănepot lui Golăi logofătul, dăruiește o moșie nașului său Andrei Mihuleț, pârcălab de Orhei, „mie părinte, de-au cununat părinții dumnealui pe părinții mei și dumnea-lui m-a botezat și m-a cununat... Și fiind eu rămas de frații mei, care au fost și dumnealui ca niște frați, și având eu o parte de ocină în Trebujeni, cumpărată de la fratele meu Crăciun, care parte a fost a lui zestre de la neanea al nostru

²⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 429, pp. 367, 368

²⁶⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 719

Dumitrașcu, și o parte de ocină ce a fost cumpărată de Crăciun, cu mine împreună, și cu surorile mele Arsenia și Gherghina de la Antemia, fata lui Constantin, unchiul, am socotit cu toți frații și cumnații, cu surorile ce sunt, și l-am luat pe dumnealui frate în locul lui Crăciun, frățâne-meu, și i-am dat dumnealui partea lui Crăciun... Și când am făcut acest zapis fost-au toți cumnații mei, și veri primari, și nepoți, anume Guruță cumnatu-meu și soru-mea Arsenia, Gherghina, nepoții mei Gheorghe, Gligore, Caidac și Nechifor, feciorii Mircei... și măturii anume Neculai Donici clucerul cel mare, Constantin ce-a fost clucer mare, Gavril Donici pârcălab de **Orhei**, Loghin ce-a fost pârcălab, Ștefan spătarul, Neculai postel-nicul, feciorii lui Constantin clucerul, Doroftei preotul de **Peștera**, Tănase șoltuzul de târgul **Orhei**, Ursul, vornicul de **Peștera**, Sema ce-a fost vornic, Gligoraș feciorul lui Artenie de Fălciu, Albul Maremance, Gligoraș Sauca și Luchian de **Peștera**, Maftei Pârță de **Zamcioci**, Vasile Hodoroge ce-a fost vătav de hânsari, Lupul Ciupag ce-a fost vătav, Iordachi, Savin și Arsenie de **Pocrișăni**, Bo-beică și Vlasie de **Cotelneci**, Ștefan Ciurlenco de **Peștera** și mulți oameni buni s-au prilejit”²⁶⁸.

1698, mai: Mierla Râulețoaia, fata lui Andrei Donici, sora lui Neculai Donici, dăruiește nepotului său Darie și jupânesei lui „dreapta ocină și moșie ce am de la Moșii noștri, de la Nicoară Donici, ce-a fost vistiernic mare, din satul **Hrușova**, ce este pe apa Ischilului, la ținutul Orhei, jumătate de sat, ce este partea mea... Și s-au întâmplat la această danie Vlasie pârcălabul, Darie feciorul lui Vasile de **Vârtopi**, Constantin Pățurnichi ce-a fost de

²⁶⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 139, pp. 138, 139

Sămănauca, Darie Moga de **Peresecina**, Enache de **Stețcani** și Sava de **Bezini**”²⁶⁹.

1709, februarie 20: Vlasie Stoian de Pășcani dăruiește serdarului Darie Donici „a mea dreaptă ocină și moșie din satul **Pașcani**, ce este în ținutul Orheiului, pe apa Ichilului, partea tătâne-meu Stoian, ce s-a alege din partea bătrânului Jirebiea, pol (jumătate) de bătrân, care se vine a șasea parte din satul Pașcani cu vad de moară pe Ichel... Și când am dat dumisale această parte de loc, prilejitu-s-au Darie Vlas din **Hârtop**, Toader vătav, Vlas Țica din **Micăuți**, Postolache Bosiiuc și Donie, feciorul lui Căruț din satul **Pășcani**, popa Timuș de **Stețcani** și alți oameni buni”²⁷⁰.

1757, octombrie 29: Porunca dată de Scarlat Grigore Ghica voievod serdarului de Orhei să cerceteze pricina iscată după ce „ne-au dat jalobă Darie Băluțal, din ținutul Orheiului, zicând că are jumătate de sat din **Hârtop**, ce se cheamă **Cotelnicii**, la ținutul Orheiului de baștină, iar jumătate de sat este a lui Ionică Brâncă, partea dinspre răsărit. Și este hotărât satul prin mijloc și, până în anul trecut, și-a stăpânit fiecare partea lui. Dar, din anul trecut, încoace, lucrându-se jumătatea cea de sat de către apus, ci este partea lui Băluțal, au arat Brâncă, un ginere al lui, un nepot și alte neamuri, ce sunt moșeni din partea dinspre răsărit, și mergând jeluitorul ca să le ia dijmă, precum și în alți ani, acel Brâncă, cu neamurile lui, a zis ca să-și facă scrisori de învoială cu acest Darie Băluță, să stăpânească care unde vrea, în tot satul, să nu mai fie satul împărțit... /

²⁶⁹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 159, pp. 155, 156

²⁷⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 169, pp. 162, 163

Pentru care, să chemi pe acel Brâncă, cu neamurile lui, și să le luați seamă și după cum a fi cu dreptate să judeci”²⁷¹.

1757, noiembrie 23: Scrisoare de mărturie a lui Darie Băluțal, fecior lui Ștefan Băluțal din **Hârtop**, de la ținutul Orhei, spre folosul feciorilor lui Toader, Vasile, Postolache și Neculai și al fiicelor Măriuța, Ștefana, Maria și Catrina, ca să se știe, în absența dreselor arse de un turc, „precum având eu moșii de laștină la satul **Cotel-nicii**, partea dinspre apus, ce merge până la apa Ivancei, pe care parte este și o moară, pe care o stăpânește Vasile, feciorul lui Căpotici în tăria lui, neavând nici o treabă, fiindcă este pe hotarul Cotelnicilor și, de-mi va da mâna, mă voi judeca cu dânsul. / Așijderea, și jumătate de sat din **Ohrincea**, de baștină, ce este în jumătate cu Zugrăvoaia și din jos se hotărăște cu Onițacanii, și un bătrân din jumătate de sat de **Boșcana**, cu vad de moară în Ichel, împreună cu Ioniță Brâncă, și în **Chetrosul** iarăși un bătrân, cu vad de moară, unde are și Lupul, feciorul lui Postolachi Donici. Așijderi, în saul **Verpca**, iarăși un bătrân de baștină, și **Păulești**, pe apa Bâcului, cu vad de moară, și în **Ciocana**, ce merge până în apa Bâcului, cu vad de moară în Bâc, care vad este vândut dintr-însul partea Mogâldioai lui Măzărachi medelnicerul, ce o stă-pânește Constantin Râșcanul fost mare stolnic, fiul lui Toader Râșcanul pitar, și în **Crăstești**, la Lăpușna, și în **Căzănești**, și în **Gălești**, tot pe apa Bâcului, pe ținutul Orheiului, și în **Focșăști**, dimpreună cu alți răzeși. Pentru acestea toate am avut zapise și alte drese și întâmplându-se de mi-a aprins casa un turc, mi-au ars toate scrisorile de aceste moșii și din altele, ce am mai avut. Și, neră-mânându-mi nici un fel de scrisori, ca să poată

²⁷¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 228, p. 234

stăpâni feciorii mei, le-am dat această scrisoare de mărturie... / Osebit că încă mai am o parte de moșie la **Onițani**, partea Ilenii, pe care a fost și zapis și l-a apucat hatmanul Ioniță Stutza și n-am putut să-l mai scot”²⁷².

1774, iunie 5: Satul **Hârtopul**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Răutului, după recensământul lui Rumeanțev²⁷³, avea **toată suma caselor 4**. Scădere rufeturi 1: 1 căpitan de volintiri. Rămân birnici 3. / **Birnici**: Ariton, cărăuș / Grigori / Moisăiu. // **Rufeturi**: Simion Verdeș, căpitan de volintiri la Drânceni.

1904: „**Hârtopul Mare**, sat în județul Orhei, volostii Hârtopul, centrul volostei cu același nume. Are 402 case, cu o populație de 2.270 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae; 670 vite mari. Sunt multe vii și livezi cu pruni”²⁷⁴.

HÂRTOPELUL MIC

(Vârtopel, inclus în Bălănești, Neamț).

1625, octombrie 20: Radul voievod scrie lui Onciul din **Itrinești** (comuna Mărgineni, Neamț) că „s-a jeluît cest

²⁷² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 229, pp. 235, 236

²⁷³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 418

²⁷⁴ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 115

om, anume Istratie, feciorul Hărăi, pe Ștefan ai Dămiinease, zicând înaintea domniei mele că-i împre-soară o parte de ocină din **Vârtopel** (Hârtopelul Mic, inclus în Bălănești, Neamț)... tu să aibi a-i da zi lui Ștefan și cu Istratie, să-și aducă uricele înaintea domniei mele, să se știe cine i-a vândut acel loc”²⁷⁵.

HÂRȚEȘTI

(Hârțești, Hârțești, comuna Mărgineni, Neamț).

1635, august 12: Zapisul lui Mihăilă, feciorul lui Blaga din **Hârțești** (Hârțești, comuna Mărgineni, Neamț) și al nepoatei lui Măriica, fata lui Valeș de **Hociungi** (comuna Moldoveni, Neamț), prin care mărturisesc că au vândut partea lor de moșie „din sat din **Bârjoveni** (înglobat în Siliștea, comuna Români, Neamț) lui Dumitrașco Sechil, pentru 35 taleri de argint... Și s-au prilejit într-această tocmeală Toader Beldiman, Mihăilaș Beldi-man, Constantin feciorul lui Gligorie Buhuș, Oniță călu-gărul, popa Simion și feciorii săi Gligorcea și Mirăuță, Dumitru și feciorul său Ștefan din **Hârțești**, și alți mulți oameni buni”²⁷⁶.

²⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 383, p. 448

²⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 200, pp. 235, 236

1774, iunie: Satul **Hârțăștii**, ținutul Neamțului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev²⁷⁷, avea **toată suma caselor 13**. Scădere rufeturi 10: 2 popi, 3 ruptași, 2 văduve, 3 case pustii. Rămân birnici 3. / **Birnici:** Costache Ciochi / Ștefan Borș / Neculai Hârța. // **Rufeturi:** Popa Ion / Diaconul Gheorghe / Istrate Borș, ruptaș / Ioniță Ciochi, ruptaș / Neculai, mătăsar, ruptaș / Maria, văduvă / Maria, văduvă. // **3 case pustii**.

1900: „**Hârțești**, sat în județul Neamț, comuna Mărgineni, plasa de Sus-Mijlocul, situat pe podișul cuprins între dealul Hârțești, de care se desparte de satul Micșunești, și hotarul județului Roman, formând cu marginile sale hotarul comunei și al plășii deinspre comuna Siliștea (plasa Bistrița). Are o întindere de 1.118 hectare, o populație de 48 familii sau 220 suflete; o biserică, deservită de 1 preot și 1 dascăl; o fierărie. Vite sunt: 74 boi, 50 vaci, 200 oi, 20 cai, 26 porci și 58 junci. Contribuabili sunt 48. Acest sat, mai înainte, a făcut parte din desființata comună Hoisești, apoi din desființata comună Micșunești”²⁷⁸.

HĂSNĂȘENI

(sat contopit cu Cogeasca, comuna Lețcani, Iași).

²⁷⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 36

²⁷⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 720

1425, decembrie 28: Întărit de Alexandru cel Bun „fiilor lui Ștefan Stravici, Toader și Petru”, care primeau uric pentru „trei sate în Cârligătură, anume: unde este Șerba Păușescul (Păușești) și Lazor, altul unde este Neagu Barbosu și Dragomir Hasnăș (Hăsnășeni), al treilea Bălțați. Încă le-am dat, pe Nirova, patru sate, anume: unde a fost Lațcu, altul unde este Mihul și Panici, al treilea unde este Stancuț, al patrulea unde este Stanciul... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”²⁷⁹.

1581, mai 8: Întărit de Iancul voievod nepoților Măricăi, cneaghinei lui Bran, și surorii ei Mărina, cneaghina lui Petriman, fetele Nastei, nepoata Marușcăi, strănepoatele lui Coste Stravici și Giurgea Stravici, care primesc ispisoc pentru „ocinile lor drepte și moșii din privilegiul de danie ce au avut străbunii lor Coste Stravici și Giurgea Stravici de la Alexandru voievod... satele **Crivești, Hotcești, Găurenii** și jumătate din **Răvăcanii, Pietrișul, Hăsnășanii** și din **Chiceră**”²⁸⁰.

1617, mai 24: Întărit de Radul (Mihnea) voievod nisternicului Nicoară Prăjescul, care cumpără de la Andronic pitărel, Gheotghe și Fetiia, fiii Onciului, nepoții lui Tălășman, și de la verii lor Ștefan, Dainea și Sohiica, copiii Cristei, nepoți lui Tălășman, „din a patra parte de sat **Hăsnășeani**, ce se împarte în trei părți, două părți și cu loc de moară în apa satului, cu livezi și curături”²⁸¹.

²⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 62, pp. 90, 91

²⁸⁰ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 103

²⁸¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 191, 192

1619, iunie 25: Nicoară Prăjescul logofăt cumpără, pentru o datorie de 30 galbeni, de la Gligorcea Baenschie, împrumutați până la 15 august, „partea sa de **Hăsnășeni**”²⁸².

1625, aprilie 23: Martori la un zapis de mărturie de la Samfira, fata Acseniei, care a „avut, din jumătate de sat de Stolniceni, a opta parte” și, după ce a „întrebat pe toți unchii mei de față, ei m-au lăsat și am vândut acea parte a mea... ce este în hotarul **Purceleștilor** (sat inclus în Stolniceni, Iași)... jupânului Ionașco Prăjescu, drept 120 taleri bani buni”²⁸³. Martori care întăresc zapisul sunt fostul hatman Gligorie Ciolpan, Gligorie Bolșea de **Dobrulești** (sat pe Moldova, inclus în Cristești, Iași), Popovici de **Năvrăpești** (sat pe Moldova, Iași), Grecul de **Pășcani** (orașul Pașcani, Iași), Vasilie de **Ciupești** (sat înglobat în Stolniceni-Prăjescu, Iași), Andonie, Toader sin Hireasca din **Hăsnășeni** (înglobat în Cogeasca, comuna Lețcani, Iași), Ionașco Năvală de **Soci** (sat, Iași), Constantin vistiernic și Pătrașco Ciogolea de **Vlădești** (sat pe Siret, inclus în Purcelești, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iași), popa Pahomie de **Stolniceni**.

1632, aprilie 18: Cartea de împuternicire a lui Alexandru Iliaș voievod lui Ionașco Prăjescul din **Stolniceni**, care, în baza unui zapis „de la mulți oameni buni, anume Toader Șoldan și Zupcă fost vornic de **Hârlău**, Pătrașco Ciogolea, Costantin și Iurașco de **Vlădești**, Mierăuță, Hărăscul și Andonie din **Hăsnășeni**, Vasilie din **Ciupești**, Borșea din **Dobrulești**, primește uric pentru o

²⁸² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 212, 213

²⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 312, p. 384

moșie în „satul **Băloșești**, din ținutul Sucevei”, pe care o cumpărase, cu 50 de taleri bătuți, de la Anghelina, soția lui Pătrașco Capșea pitărel, fiica lui Toader din Bălo-șești”²⁸⁴.

1635, februarie 27: Zapisul vistiernicului Vasile Banu, feciorul lui Pătrașco Banul, întărit de marii boieri, în care mărturisește că a „dat la sfânta mănăstire, la Bisericiani, jumătate de sat **Hăsnășeni** (înglobat în Cogeasca, comuna Lețcani, Iași), ce este în ținutul Cârligăturii... pentru sufletul părintelui nostru Pătrașco Banul”, după ce s-a tocmit și pentru părțile surorilor lui Anușca, Drăguța și Tofana, cărora le-a dat „părțile mele de ocină din sat din **Bărboși** (lângă Cogeasca, comuna Lețcani, Iași) și din **Melintiești** (lângă Cogeasca, comuna Lețcani, Iași), fraților Maximiiian și Irina dându-le părțile lui de „ocină din satul **Căcărădzeni** (azi Banu, comuna Dumești, Iași)”²⁸⁵.

1640, iulie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui medelnicer Vasile Banul și lui Eremiia Murguleț, care primesc uric pentru „un sat, anume **Hăsnășenii**, ce este în Cârligătură”²⁸⁶.

1643, noiembrie 28: Andrei, feciorul Anușcăi, nepotul Banului, vinde unchiului său Vasile Banul și mătușii lui Irina, pentru 15 lei bătuți, „moșia din sat din **Vartici** (lângă Uricani, comuna Miroslava, Iași), ce i-a fost dinspre maică-sa, fata lui Pătrașco Banul... și părțile lui ce-au avut el în **Hăsnășeni** (înglobat în Cogeasca, comuna

²⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 26, pp. 22, 23

²⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 42, pp. 40, 41

²⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 385, p. 394

Lețcani, Iași) și în **Cucuteni** (comuna Lețcani, Iași)”²⁸⁷.

1644, decembrie 21: Scrisoarea fostului clucer Ștefan Boul despre „cum au venit Nacul Brut din **Năvrăpești** (înglobat în Miroslăvești, comuna Miroslăvești, Iași) și cu Samson din **Dobrulești** (lângă Boureni, comuna Moțca, Iași), ca să-i judecăm pentru niște părți de ocină din satul Năvrăpești, ce-a fost cumpărat Samson de la niște rude ale Nacului, anume de la Ionașco, Gligorcea, Todosie și Luna, nepoți Drăguței, drept 132 taleri. Iar Nacul Brut a zis că este seminție mai aproape și se cade să o întoarcă, că Samson n-a avut nici o treabă în acel sat. Deci Samson, văzând că se cade Nacului să întoarcă acea moșie, el a poftit să-i întoarcă banii, toți câți scrie în zapis. Iar Nacul Brut i-a întors toți banii deplin și i-a mai și dat 4 galbeni buni pentru alte cheltuieli ce-a cheltuit Samson pentru acele părți de ocină. / Și în tocmeală s-au întâmplat popa Gligorie, Vasile Borșea și Ion de **Dobru-lești**, Gheorghe Răspop și Gligorie Botăș din **Mirăs-lăvești** (comuna Miroslăvești, Iași), Pătrașco a Lupei, Luca, Maței și Andreica din **Ciohoreni** (comuna Miroslăvești, Iași), Ionașco Poșchin din **Hăsnășeni** (înglobat în Cogeasca, comuna Lețcani, Iași), Vasile Muste, Gheorghe și Vasile curteanul din **Năvrăpești**”²⁸⁸.

1645, octombrie 18: Vasile Banul medelnicerul cel mare, nepotul Petrii Ungurul, cu rudele lui Chiriac, cu femeia lui Anița, și Tănasia și cu feciorii lui, toți nepoții Petrii Ungurului împart între ei ocinile „ce am avut de la moșul (bunicul) nostru Petrea Ungurul. / Și s-au venit

²⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 210, p. 192

²⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 453, pp. 430, 431

Aniței și feciorilor Titianei jumătate de sat **Slobodziani** (Slobozia, comuna Gârceni, Vaslui) din ținutul Vaslui, jumătate din **Platonești** (Plotunești, comuna suburbană Prigoreni, inclusă în orașul Târgu Frumos, Iași) din ținutul Cârligătura, a patra parte din **Hotcești** (comuna Strunga, Iași), însă și părțile de **Crivești** (comuna Strunga, Iași) și de **Răvcani** (Răvăcani, comuna Strunga, Iași), care părți au fost vândute de tată-său, de Gligorie Mustea, lui Buhuș vistiernicului; și din **Hăsnășeni** (comuna Lețcani, Iași), a opta parte, ce o am plătit eu, Vasile Banul, de le-am dat un cal. / Și în tocmeala noastră au fost pârcălabul Damaschin, Păcurar de **Verșeni** (comuna Miroslăvești, Iași), Istratie de ținutul Cârligătura, Ionașco Mareș, Toader Marco și mulți oameni buni”²⁸⁹.

1900: „**Hăsnășeni**, sat în partea de nord-vest a comunei Cucuteni, plasa Stavnicul, județul Iași, situat pe dealul Hăsnășeni, pe o întindere de 408 hectare, cu o populație de 35 familii sau 159 suflete. Vite: 65 vite mari cornute, 14 cai, 63 oi și 40 rămători”²⁹⁰.

HĂSNĂȘENI

(„unde a fost Bogdan Hasniș”, ulterior satul Sodomeni, inclus în orașul Pașcani, Iași).

²⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 225, pp. 176, 177

²⁹⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 699

1559, mai 27: Întărit de Bogdan (Lăpușeanu) voievod lui Trif, care cumpără, cu 50 zloți tătărești, de la Anghelina, fata Tudorei, strănepoata lui Frim Hasniș, „jumătate din a cincea parte din jumătate de sat (**Hăsnășeni**), unde a fost Bogdan Hasniș”²⁹¹.

1626, aprilie 19: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Eremia, fiul lui Pântea din **Hăsnășeni** (ulterior satul Sodomeni, inclus în orașul Pașcani, Iași), în baza unui zăpis de mărturie de la Dumitru din **Moreni** (sat, Neamț), Vasilie Furnică, Budancea, Baico șetrar și Bădiliță din **Muncel** (sat, Neamț), Dumitru din Hăsnășeni, Ursu din **Pașcani** (viitorul oraș, Iași), „scriind și mărturisind în acest zăpis că el și-a cumpărat, de la Ma-nea pitar, toată partea lui de ocină, ce se va alege, din satul Hăsnășeni, din vatra satului și din câmp și din tot venitul... pentru 65 taleri numărați”²⁹².

1633, martie 14: Zăpisul lui Irimie Noaptes din **Hăsnășeni**, în care mărturisește că a vândut „un loc de casă, ce l-a fost cumpărat el de la Mane pitar... lui Ionașcu Prăjescul, drept 30 taleri”²⁹³.

1635, octombrie 2: Zăpisul popii Anton din **Obo-roceni** (comuna Heleșteni, Iași), „și cu femeia mea, Mărica, și cu toți feciorii mei, anume: Mărica și Ana, și eu, Gavrilaş Furdoiu și ficiorii mei, și eu, Nichifor, feciorul lui Ionașcu Cacotu (corect: Calotă), și eu, Grigori Bâscotianul, cu feciorii mei, și eu, Sofroniea, și Toader și Irimie,

²⁹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 102, 103

²⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 42, pp. 58, 59

²⁹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 314, p. 405

feciorii lui Gherasim, și eu, Iliana, cu feciorii mei, cu Ostahi și cu popa Isac, și Acsinie”, care vând „o parte de ocină a noastră, ce am avut în cel heleșteu nou, ce au făcut dumnealui, postelnicul Ionașcu Prăjăscu, la Podul Orzii, cum noi ne-am tocmit, de bunăvoia noastră, de i-am dat dumisale acel loc, ce mi l-au înecat apa și ne-au dat dumnealui alt loc, drept locul nostru, din parte dumi-sale, loc de fânaț, de la prisaca dumisale din dial, dinspre **Șchei** (Șcheia, comuna Alexandru I. Cuza, Iași), ci este hotarul dumisale, loc de patruzeci și patru prăjini și jumătate, câte de trei stânjeni prăjina, că atâta a cuprins locul nostru, ce ni l-a înecat apa... / Și această tocmeală s-a făcut dinainte vornicului Gheorghe Năvrăpăscul, Iurașcu Adam din **Vlădești** (lângă Brătești, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iași), Toader Herescul din **Hăsnășeni** (Hăsnă-șeni, înglobat în orașul Pașcani, Iași), Andon Dănilian⁶, Iosâp dascălul și dinaintea a mulți oameni, megieși de primprejur”²⁹⁴.

1640, iulie 23: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Irimia din satul **Hăsnășeni** (înglobat în Pașcani, Iași) s-a pârât de față, înaintea domniei mele, cu Nacul din **Uscați** (azi Războieni, Neamț) pentru o parte de ocină din satul Hăsnășeni, ce este pe Siret, în ținutul Sucevei, zicând Nacul cum îi este cumpărătură acea parte de la Mane de **Botești** (azi Bodești, comuna Bodești, Neamț), și a arătat și dres de la Radul vodă, iar Irimia a zis că-i este lui cumpărătură acea parte de la Mane, iar Nacul se bagă într-acea parte fără lege și fără ispravă. Și arătat Irimia și zapis de mărturie de la Mane, și drese de la Miron Barnovschi vodă pe acea parte de ocină, partea

²⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 250, pp. 292, 293

Manei. / Deci i-am judecat după obiceiul țării și le-am socotit dresese, și am aflat că-s mai bătrâne dresese Irimiei, decât al Nacului, și le-am aflat lege să-și țină Irimie acea parte de ocină, partea Manei, iar Nacul să se lege într-altă ocină a Manii, unde va afla, aiurea”²⁹⁵.

1645, iunie 20: Pavăl, Leavul și Istratie, feciorii lui Grigore vătavul și ai femeii sale Donchia, și cu nepoâii lor, feciorii Leavului, ai lui Ionașco, ai Măriei și ai Oghiniei, vând marelui vistiernic Ioradache (Cantacu-zino), drept 140 lei bătuți, „dreaptă ocină și moșie din sat din **Verșeni**, pe Moldova, în ținutul Sucevii... din jumă-tatea din jos, două case de moșie bătrâne și jumătate din altă casă, din partea lui Pleșcan, ce-i partea lui Oiță, și din partea călugărească a doi frați, ce ne este dreaptă cumpă-rătură de la feciorii Nemișului, Ilea și Vasile. Așijderi, și din cea jumătate de sus, părțile a trei frați, iar de la feciorii Nemișului, Ilea, Vasile și Tiron, cu vatră de sat, cu pământuri în țarină, cu loc de stupină, cu pomăt și cu vad de moară în Moldova... / Și în această tocmeală au fost Eremia Murguleț, Ilie portarul, Nacul pârcălabul, Ionașco cuparul, Ilie Boul, Nacul Brut, Dumitru diacul din **Verșeni** (comuna Mirosllovești, Iași), Vasile Câmpa-nul din **Bârlești** (înglobat în Hărmăneștii Vechi, comuna Todirești, Iași), Hilotie de **Dobrulești** (lângă Boureni, comuna Moțca, Iași), Andronic de **Hăsnășeni** (lângă Pașcani, Iași), Suilă de **Mitești** (satul Mânjești, comuna Mogoșești, Iași) și sătenii din Verșeni. Și eu, Luchian diacul, am scris, ca să se știe”²⁹⁶.

²⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 400, pp. 407, 408

²⁹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 104, p. 89

1646, iunie 7: Frații Pântelei, Gavril și Drăguna, feciorii Irimiei din Hăsnășeni, vând popii Grigorie de **Pășcani** (orașul Pașcani, Iași), drept 30 de taleri bătuți, „partea noastră din satul **Hăsnășeni** (suburbie a orașului Pașcani, Iași), ce se va alege... Și în tocmeala noastră s-a întâmplat Toader Herescul, Andonii Ioniga și Constantin Grosul de **Hăsnășeni**, Ghervasie vătămanul, Ionașco dregătorul și popa Ionașco de **Pășcani**”²⁹⁷.

HĂSNĂȘENII MARI

(Hăsnășăni, comuna Hăsnășenii Mari,
raionul Drochia, Moldova).

1636, iulie 10: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ionașcu Hasnăș, în baza unui zăpis „de la niște neamuri ale lui, oameni buni și voinici, Ion Hanul, Neagul, Roto-pană sulger, Sculeș vătav, Isac Stârce, Vrabie vătav, Vasile Curlat diacul, scriind și mărturisind într-acest zăpis cum au venit înaintea lor Tudosca, fata lui Nicorici Hermeziu, Lupașco sin (fiu) Toader de la **Ocnița** (co-muna Ocnița, raionul Ocnița, Moldova), nepot lui Nico-rici... și-au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat **Hăsnășăanii** (comuna Hăsnășenii Mari, raionul Drochia, Moldova), ce este în ținutul Sorociei, pe apa Cobolții, părțile ce li se trad de pe moașa (bunica) lor Acsana, ce-a avut tot de pe partea lui Hasnăș... lui Ionașcu Hasnăș, drept 132 de taleri, care

²⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 388, p. 331

moșii sunt la gura văii Rădiului Spăimos, pe amândouă părțile Cobolții”²⁹⁸.

1904: „**Hăsnășenii Mari**, rusește Asnașanî-Bolșie, sat așezat pe țărmul stâng al Cuboltei, mai jos de Petreni. Face parte din volosti Nădușâta. Are 217 case, cu o populație de 2.792 suflete de răzeși; două biserici; școală elementară rusă; vite 627 capete. Răzeșii posedă hrisoave și anafore vechi”²⁹⁹.

HAVÂRNA

(Havorna, Ocolul Câmpului, Botoșani).

1774, iunie 15: Satul **Havorna**, ținutul Botoșani, ocolul Câmpului, avea, după recensământul lui Rumean-

²⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 453, p. 514

²⁹⁹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 112

țev³⁰⁰: **Toată suma caselor: 38.** Scădere rufeturile, însă: 12 scutelnici / 2 popi / 1 diacon / 1 dascăl / 1 jidov / 5 țișani. / Rămân birnici: 16. / **Birnici:** Ștefan Carcia, vornic / Ursul Boboc / Toader Zgâmboiu / Andrei Morocia / Grigoraș Polocârjă / Acsinte, vătăman / Prodan, rus / Neculai Botici / Antohi, olar / Grigori, ciubotar / Simion Gușul / Toader zet Enachi / Grigoraș, rotar / Ion sin (fiu) Iacob / Georgiță Humă / Vasile Humă. // **Rufeturile:** Ștefan, ungurian, scutelnic vlădicăi de Rădăuți / Acsinte, pescar, tij (la fel) / Gherasim, tij (la fel) / Toader, scutar, tij (la fel) / Vasile, ungurian, tij (la fel) / Moisa, pescar, tij (la fel) / Andrei, bejenar, tij (la fel) / George, plugar, tij (la fel) / Ștefan, plugar, tij (la fel) / Ivan, plugar, tij (la fel) / Vasile, herghelegiu, tij (la fel) / Grigoraș, argat, tij (la fel) / Popa Dumitru / Diaconul Fila / Popa Roman / Iordachi, dascăl / Ciapsa, jidov / Grigore, țișan, herghe-legiu / Sandul, țișan / Șerban, țișan / Chiriac, țișan / Lupașcu, țișan.

1900: „**Havârna**, comună rurală în județul Dorohei, plasa Prutul de sus, formată din satele: Balinți, Gărbeni și Havârna, cu reședința primăriei în satul Havârna. Are: 602 familii sau 2.477 suflete; 1 biserică, cu 2 preoți, 2 cântăreți și 2 pălămari; 1 școală, condusă de un învățător și frecventată de 85 elevi; 816 hectare 35 ari pământ sătesc; 4.368 hectare 19 ari câmp și 68 hectare 75 ari pădure, proprietăresc; 10 iazuri și 8 pogoane de vie. Sunt în comună 861 vite mari cornute, 3.540 oi, 43 capre, 348 cai, 585 porci. Locuitorii posedă 252 stupi cu albine. / **Havârna**, sat pe moșia cu același nume. Proprietatea moșiei este o parte a dlui Luca A. Goilav și o parte a erezilor defunctului David Goilav. Are o biserică, cu hramul Sf.

³⁰⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 188, 189

Nicolae, făcută din bârne, în anul 1817, și care poartă deasupra ușii următoarea inscripție: „Această Sf. biserică este începută cu cheltuiala dlui hatman Constantin Ghica (proprietarul moșiei), a sătenilor și a preoților din satul Havârna, în zilele luminatului Domnitor Scarlat Alexandru Vodă, și a IPSS. Mitropolitului Iacob, în anul 1817, august în 15 zile, prin stăruința și osteneala lui Toader Darie s-a lucrat”. / Este o școală primară, condusă de un învățător și frecventată de 85 elevi; are un local bun, făcut de comună. Locuitorii împroprietăriți au: 749 hectare 76 ari pământ, iar proprietarii moșiei au: 3.895 hectare 57 ari câmp și 68 hectare 75 ari pădure; 10 iazuri, din care unul numit al Ghicăi, pe cursul Bașeului, în suprafață de 52 hectare 99 ari; 2 livezi; 8 pogoane vie. Pârâul principal este Bașeul, ce curge pe hotar, și Havârna, pe moșie. Drumurile principale sunt: acel de la Darabani și Rădăuți, la Dorohoi; și acel de la Săveni, către Herța. Hotarele moșiei cu: Balinți, Tătărașani, Gârbeni, Hudești și Cordăreni. / Însemnat aci este: familia Ghica, una din cele mai dis-tinse familii ale Moldovei, apoi și a Valahiei, dând mai mulți domnitori și veliți boeri. Această familie s-a ivit, pentru prima dată, în Moldova, sub domnia lui Vasile Lupu Vodă, ce se urcă pe tron la 1634, când aduse în țară și pe Gheorghe Ghica. Gheorghe Ghica a fost de origine albanez, ridicat din popor. Tatăl său îl trimise la Constantinopole, spre a-și forma o carieră, punându-l sub privegherea unui neguțător de zarzavaturi. În timpul călătoriei sale pedestră la Constantinopole, avu tovarăș de drum pe un băiat de turc, anume Mehmet, cu care împărtăși osteneala și lipsa. Mehmet, ajutat de soartă, a ajuns, cu timpul, în serviciul saraiului și, cu încetul, s-a făcut mare demnitar. În acele vremi, recunoscă într-o zi pe com-panionul său de

drum, Gheorghe Ghica, și îl făcu mai întâi casnicul său. Mehmet, pronumit Chiopralli, ajungând mare vizir, fiindcă iubea pe Ghica, căci acesta era deștept, puse de-l învăță carte și, în urmă, îl așeză pe lângă Capi-Chehaia Moldovei Vasile Lupu, care, în urmă, devenind Domn al Moldovei, aduse pe Gheorghe Ghica cu sine, ca secretar. Manierele, deșteptăciunca și credința lui Ghica către Vasile Vodă, precum și îndemnurile vizirului, îl ridicară la demnități și, în cele din urmă, fu trimis la Constantinopole, să țină locul de Capi-Chehaie a Moldo-vei pe lângă Poartă, unde a stat și după mazilia lui Vasile Lupu de la Domnie, cât și în timpul Domniei lui Gheorghe Ștefan Vodă. Acesta, retrăgându-se de la tron, Vizirul Mehmet Chiopralli, protectorul lui Gheorghe Ghica, făcu a se numi el Domn, la 1658. Din această familie au ieșit mai mulți Domnitori în Moldova și Valahia, precum și însemnați boieri, ai căror descendenți trăiesc și astăzi”³⁰¹.

HECI

(sat pe Siret, comuna Lespezi, Iași).

1453, iunie 20: Întărit de Alexandru voievod logofătului Mihail, care primește uric pentru „satele, în țara noastră, în Moldova: un sat pe Bistrița, anume Vânătorii

³⁰¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 694

noștri, care sunt mai jos de târgul de la Piatra lui Crăciun, pe care noi înșine i-am dat în schimb pentru satul lui, pentru Ciumălești, care sunt pe Siret. Și, de asemenea, îi întărim satele lui și vislujenia și ocinile drepte pe care le are de la înaintașii noștri: pe Răut, anume Procopeni, și cu moară, și Izbișcea, și cu prisăcile care au ascultat și ascultă de aceste sate, și, mai jos pe Răut, la Fântâna Albă, unde sunt satele, și, mai sus de cetatea noastră Ho-tin, un sat pe Nistru, anume Rașcăuți, pe care i-a cum-părat cu banii săi dreپți, și alt sat, lângă Sneatin, anume Gavrilăuți, și, mai sus de Budilcea, anume jumătate din Șirăuți, pe care i-a cumpărat de la Șendrică (ultimele trei în Bucovina – n. n.). / Și încă a venit înaintea noastră și înaintea boierilor noștri pan Petru Hudici și fiul său, Iațco, și ginerele său, pan Șandro, și au vândut un sat, care este pe Moldova, anume Verijani, toate trei cătunele, credinciosului nostru boier, pan Mihail logofăt, de bună-voia lor, pentru o sută și pentru 40 de zloți... Și, de asemenea, îi întărim satele lui drepte, pe care le-a cum-pă-rat pe banii săi dreپți de la pan Oană Pășco, și de la soția lui, sora lui Raicu, anume: curtea de jos a lui Neagoe, care este pe Siret, și alt sat mai sus de curte, anume Părtă-noși, și alte sate de cealaltă parte a Siretului, anume: Po-brata, și Berindeești, și Valea Seacă și **Heci**, și alt sat, lângă Cotnari, anume Giulești... Iar hotarul tuturor aces-tor sate să fie după toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”³⁰².

1455, iulie 2: Întărit de Petru voievod logofătului Mihail, care primește uric pentru „satele anume: curtea lui, pe Siret, care a fost a lui Neagoe, și Părtănoșii, și, la gura Pobratei, unde este jude Cârstea și Danciul, amândouă

³⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 33, pp. 44-46

judeciile, și, Heciul, și Valea Seacă, pe care și le-a cumpărat de la verii lui Neagoe, și, pe Răut, Procopeni, cu moara, și Izbișcea, unde este Danilo și Budul, și prisaca lui pe Nistru, anume a lui Bileac, cu gârla și iezerul și cu tot venitul lui, și, la graniță, sub Sneatin, Gavrilăuți, și, mai jos de acesta, Ivancăuți și Pogorilăuți, pe care i-a cumpărat de la Manea Globnicu și de la copiii lui, și, pe Nistru, anume Rașcăuți, pe care i-a cumpărat de la Mândrea Jumătate”³⁰³. Hotarul, din veac.

1455, iulie 20: Întărit de Petru (Aron) voievod lui Mihail logofătul, care primește uric pentru „satul cu numele curții sale pe Siret (**Mihăilești** pe Bașeu, sub Cărpeneș, azi **Mihălășeni**³⁰⁴, Botoșani), unde a fost Neagu și Părtănoș. Și la gura Probratei, unde este Jurj Crâstea și Danciula, pe amândouă judeciile, și **Heaciul, și Pârăul Sec**, care au fost cumpărate de la seminția lui Neagoe și de la Revetea Procopeanul, cu mori și căsoaie, unde este Dănilă și Budul, și prisacă la Nistru, cu numele **Bileacov**, cu gârlă și cu iaz, și, la graniță, sub Sneatin, **Gavrilăuți** (Bucovina), și mai jos de aceea **Ivancăuții** (Bucovina), și **Pogorâlăuții** (Bucovina), ce-i cumpăratură de la Midrea Jumătatevici”³⁰⁵.

1632, septembrie 5: Întărit de Alexandru Iliăș voievod fiilor lui Ștefan Blendea, după o pâra la domnie a lui Nechita și fratelui său, fiii lui Sava din **Leutești** (sat pe Valea Albă, Neamț), cu fiii lui Ștefan Blendea, anume Țânțar, Pașcu și Căzan, care primesc uric pentru „a treia

³⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 48, pp. 67-69

³⁰⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 161

³⁰⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 9-11

parte din satul **Bădești** (Bodești, lângă Tătăruși, Iași), din ținutul Suceava, pe râul Moldova... pentru că ei au adus și au arătat un zapis, sciind despre Nechita, fiul lui Sava, că a luat de la Ștefan Blendea 13 ughi și 9 potronici”³⁰⁶.

1636, iunie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui sulger Toma, în baza zapisului de la Eonașco Răspop și Gherghiță vătah din **Bodești** (înglobat în Heci, comuna Lespezi, Iași) și de la alți oameni buni, care mărturiseau cum au venit în fața lor Gheorghe Prebiciu, cu femeia lui Mariica, fiica lui Albotă... și i-au vândut un loc de țelină pentru vie, în dealul Laslăului, la **Cotnari**, pentru 16 zloți bătuți, un bou prețuit la 6 ughi și o vacă cu vițel, de patru ughi”³⁰⁷.

1900: „**Heci-Lespezi**, sat numit, în partea de jos, Diudiul, pe moșia cu același nume, comuna Lespezi, județul Suceava, Așezat deasupra, pe coastele și poalele dealului ce țârmurește șesul drept al Siretului. Are o populație de 344 familii sau 1.376 suflete, din care 393 contribuabili. Locuiesc în 354 case. Vatra satului ocupă 43 fâlcii. Moșia e proprietatea statului, fostă a Mănăstirii Probota; are o întindere de 1.163 fâlcii, din care 803 fâlcii cultivabile, 200 fâlcii pădure și imaș, 100 fâlcii fânaț și restul mlaștini și locuri neproductive. Împroprietăriți, la 1864, sunt: 3 frunțași, 72 pâlmași și 74 codași, stăpânind 402 fâlcii. Are o biserică, cu hramul Sf. Dumitru, deser-vită de 1 preot și 2 cântăreți; o școală rurală mixtă, con-dusă de un învățător și frecventată de 50 elevi. Drumuri principale sunt: la Pașcani (9 km), la Tătăruși, (5 km), la Probota (4

³⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 199, pp. 256, 257

³⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 442, pp. 503, 504

km) și la Lespezi (1 km). / Descălecătorii satului se crede a fi fost niște țigani robi ai mănăstirei Probota (Eroare: deși Probota a adus acolo niște robi țigani, satul este atestat ca drept domnesc, în „1453, iunie 20”, când este „întărit de Alexandru voievod logofătului Mihail” – n. n.). Printr-un uric din 1618, al lui Gavril Movilă, „Domnul Țării Muntenești, dat din Târgoviște, se dăruiește satul Heciul, din ținutul Sucevei, Mănăstirii Galata”³⁰⁸.

HECIUL

(pe Răut, în hotar cu Zăvădeni,
raionul Lazovsk, Moldova).

1588, august 20: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod hatmanului Andrei Ghetman, pârcălab de Suceava, care primește danie și miluire domnească „un sat, anume **Zovadinele** (Zăvădeni, ocolul scutăriei domnești pe Răut, inclus în Alexandreni, raionul Lazovsk³⁰⁹, Moldova), ce-i în ținutul Sorociei, pe apa Răutului și cu loc de moară pe apa Răutului, care a fost drept domnesc... / Iar într-aceasta s-au sculat unele sate, anume **Budăești** (pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Bălți³¹⁰, Moldova) și **Heciul** (pe

³⁰⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 700

³⁰⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 285

³¹⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 45

Răut, în hotar cu Zăvădeni, raionul Lazovsk³¹¹, Moldova), și alte sate ce sunt în jurul **Zăvădenilor** și s-au tânguie și-au cerut loru-și hotarnic pe Danciul fost pâr-călab, ca să hotărască lor dinspre satul **Zăvadine**, însă cum le-a hotărât Danciul nu s-au mulțumit, ci au cerut alt hotarnic, pe Cohană spătar... care a strâns oameni buni și a început a hotărî și a pune stâlpi; / întâiul hotar se începe în movila cea mare, mai sus de Cheldea; de acolo, alt stâlp, mai în jos de fântâna Bobenilor, în pisc, și alt stâlp în movila Bobenilor, în vârful Aluneilor; de acolo, alt stâlp, unde se întâlnește hotarul satului Zăvădinilor cu hotarul **satului lui Belici vatag** (Beliceni, raionul Lazovsk³¹², Moldova), în vârful Sângereilor; de acolo, drept în jos, unde se unesc văile ce vin din țarina Bobea-nilor, dinspre Soloneț, iar de acolo la movila unde este vârful Odăilor, dinspre Soloneț; iar de acolo, peste valea Niceștilor, în pisc, iar de acolo, în vârful rediului Florii, în marginea drumului ce merge la deal; iar de acolo, drept în vârful dealului, la obârșia Bârsanei, iar de acolo, drept în movila lui Ivașcu, ce-i în vârful Vârtopului, iar de acolo, stâlp în marginea salului **Schindireștilor** (pe Răut, lângă Zavedeni, raionul Lazovsk³¹³, Moldova), iar de acolo, la gura Coboltei, dinspre alte laturi, pe unde din veac a îmblat. / Iar satul **Budăeștii** nu s-a ținut nici cu acest hotar, ci iarăși a venit cu pâră înaintea noastră. / Deci noi am cercetat din nou de rândul celui sat **Zăvă-deni** și de hotarul lui, pe unde a ținut;

³¹¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 120

³¹² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 30

³¹³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 226

deci astfel am aflat cum acel sat Zavadinile a fost **scutărie domnească, fă-cută de Alexandru (Lăpușneanu) voievod**; și atunci când a stat acolo scutărie, s-au fost risipit toate satele, câte au fost pe Răut și pe îmbe laturile Răutului, până la **Nemțeni** (pe Răut, lângă Zăvedeni, la gura Căinari, raio-nul Florești³¹⁴, Moldova), și a fost hotarul salului Zăvădi-nilor valea până la Nemțeni și până la gura Căinarului, iar din sus, cât a putut cuprinde, căci mai în sus de Zăvadini a fost loc pustiu. Iar celor sale, ce s-au fost risipit, Alexandru Vodă le-a fost dat loc pentru loc, și le-a dat, pentru satul **Ileceștii, Visterniceni**, și pentru satul **Jol-deștii**, tot în Visterniceni (pe Răut, lângă Gura Camenca, raionul Florești³¹⁵, Moldova) iar pentru **Prajilele** (Pra-jila), satul **Goeneștii** (pe Răut, raionul Florești³¹⁶, Mol-dova) pe Răut, iar pentru **Coluneștii** (pe Răut, lângă Zăvedeni, raionul Lazovsk³¹⁷, Moldova), salul **Bursu-ceanii** (pe Căinari, raionul Florești³¹⁸, Moldova), iar pen-tru **Drojdiești** (pe Răut, lângă Alexandreni, raionul La-zovsk³¹⁹, Moldova) datu-le-a lor între Trifan și între Miron, ce-s pe Căinar; iar pentru Nemțeni datu-le-a în fata Coziilor și mai sus de Coșciug, iar pentru **Mărculești** (pe

³¹⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 175

³¹⁵ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 278

³¹⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 112

³¹⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 65

³¹⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 47

³¹⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 89

Răut, raionul Florești³²⁰, Moldova), alți Mărculești pe Camăncă, iar pentru **Prideani** (pe Răut, lângă gura Căinari, raionul Florești³²¹, Moldova) datu-le-a lor în jos **Hărceni** pe Răut, iar pentru **Begeni** (Bejeni pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Bălți³²², Moldova) alți Begeni, ce-s pe Căinar, iar pentru **Căinărești** dat-a lor în jos de gura Bololei, unde se numește la **Știuca**; iar pentru **Puti-nești** dat-a lor, în jos de gura Bursucilor, și mai sus de Bursuceani; iar pentru satul **Budăeștii** și **Țipliceștii** și **Puiceștii** și **Vădurenii** și unde se numește la Oprea, acele sale n-au fost din veac, ci s-au așezat după moartea lui Alexandru (Lăpușneanu) vodă și după Bogdan voievod, și după risipirea scutăriei. Iar cele sale de mai sus scrise, cât timp a stat acolo scutărie, așezată în acele sate, toate s-au mutat pe unde le-a fost dat lor; iar după Alexandru voievod fost-a mult amestec pe toată țara noastră; și în acel amestec, toate acele de mai sus scrise sate cu jelanie s-au întors fiecare la ale sale locuri, și le-au fost ȋituri, moșii și dani; și le-a fost dat lor Alexandru vodă. / Pentru aceea, domnia mea, văzând atâta jelanie a lor, iarăși am luat acele sate, care sunt scrise mai sus, toate și am miluit domnia mea cu acele sate iarăși pe hatmanul Andrei Ghetman și pârcălab Sucevei, pentru a lui slujbă ce a slujit domniei mele, și țării domniei mele, când au venit acei tâlhari cazaci asupra domniei mele și asupra țării domniei mele; alta pentru că a dat domniei mele și 55.000 aspri, în treaba

³²⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 157

³²¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 202

³²² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 30

și în sarcina țării domniei mele”³²³.

1904: „**Heciul Nou**, sat în județul Bălți, așezat în valea Răutului. Pe malul de la sud al unei mari bălți. Această baltă, acum vreo 50 de ani, era un lac în lungime de 13 km, care acoperea valea Răutului de la orașul Bălți și până în satul Heciul Nou. Astăzi balta nu mai are decât vreo 5 km lungime și un km lărgime. Satul are 117 case, cu o populație de 992 suflete. Țăranii posedă pământ de împroprietărire 1.118 deseatini. Proprietarul Catargi are 1.036 deseatini. / **Heciul Vechi**, sat în județul Bălți, așezat în valea Răutului, între satele Țâplițăști și Heciul Nou. Face parte din volosti Slobozia-Bălți. Are 168 case, cu o populație de 873 suflete. Țăranii au pământ de împroprietărire 665 deseatini. Proprietarul Catargi posedă 911 deseatini”³²⁴.

HELEȘTENI

(fostul Hălăștiani, comuna Heleșteni, Iași).

1606, aprilie 2: Anghelina, fata lui Ion Nemiș, fiul ei Nicoară, și Vicol sin (fiul) lui Luca, nepot Anghelinei, strănepot lui Ion Nemeș, vând lui Nicoară „moșia din satul **Oncești**, ce se cheamă acum **Vascani**, în ținutul Romanului, din jumătate de sat, două părți, dar ce se va alege

³²³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 46-55

³²⁴ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 112

din acea jumătate de sat, trei părți din două părți... dinaintea lui Năvrăpăscul jitnicer, Toma Brut diac din **Soci**, popa Costin, Ionașco Calotă vistiernic și Nichifor din **Heleșteni**, Gavril și Frim de **Boldești**, Ionașco Hân-cul și Ștefan ot **Drăgoteani**”³²⁵.

1623, aprilie 2: Întărit de Ștefan Tomșa lui Lupul Prăjescu, care primește uric pentru dreptele lui ocini și dedine: „**satul anume Hălăștiani, cu iazuri**” (comuna Heleștieni, Iași); „Bușcătenii, cu iazurile și cu morile, în același ținut” (Buțcăteni, lângă Heleștieni, Iași); „o seliște, anume Șopârlenii și cu iazul mare și cu iazul de pes-cuit pește” (în comuna Heleștieni, Iași); „satul anume Onicenii și cu bălțile de pește și cu loc de râmnice în același ținut” (inclus în Hărmănești, Iași); „un sat anume Rângălești, cu iazurile, ce este în ținutul Iași” (Ringhi-lești, Botoșani); „jumătate din satul anume Boriseni pe Prut, și cu bălțile de pește și cu loc de moară pe Prut” (ținutul Iași); „un sat, anume Rădeni, pe Pârâul Alb, și cu loc de moară și de stupină pe acel pârâu, ce este în ținutul Neamț” (comuna Păstrăveni, Neamț); „două sate, anume Ciutca și Dubăvățul, ce sunt în ținutul Cernăuți (Dubăuți, raionul Coțmani, Ucraina)”³²⁶.

1625, decembrie 26: Zapisul lui Gligorie de **Oboroceni** (sat în ținutul Roman, Iași), feciorul lui Pilat, nepotul lui Lupe, strănepot Drulei, și al feciorilor săi Vasile, Ionașco și Toader, prin care mărturisesc că au „vândut dreaptă ocină și moșie din sat de **Drulești** (lângă Buruienești, Neamț)... Lupului Prăjescul, drept 20 taleri

³²⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 238, 239

³²⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 46, pp. 64-67

de argint, cu tot venitul, cu loc de moară în Siret și în valea satului și cu fânațe la șes și la deal și în tot locul”. Martori: Iacob Moțoc și Lazor Moțoc de **Movileni** (co-muna Heleșteni, Neamț), Necopoe **de** Oboroceni, Pătraș-co și Popo de **Buțcăteni** (Boscoteni, lângă Heleșteni, Iași) și popa de **Hălăștiani** (Heleșteni, Neamț)”³²⁷.

1632, iulie 4: Zapisul lui Lazar Moțoc și Bernat diacul din **Cozmești** (comuna Stolniceni-Prăjescu, Iași), preotul Ștefan din **Hăleșteiani** (Heleșteni, comuna Heleșteeni, Iași), preotul Anton din **Oborociani** (Oboroceni, comuna Heleșteni, Iași), Irimia din **Săoni** (Săoani, lângă Șcheia, comuna Al. I. Cuza, Iași), Alexa din **Boroseni** (lângă Rânghilești, comuna Santa Mare, Botoșani) și Focșia de **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iași) , prin care mărturisesc cum au venit înaintea lor Toader din Săoni, feciorul lui Tudoran, Oncul și Nacul, feciorii lui Gligorie, nepoții lui Tudoran, și Grozava, fata lui Tudoran, strănepoții Hromșei, „și au vândut dreapta ocină și moșie din sat de Săoni, ce sunt pe apa Siretului, a noua parte din tot satul... Lupului Prăjescului, ce a fost pos-telnic, drept 60 de taleri buni”³²⁸.

1634, octombrie 3: Zapisul lui Isaico și al feciorului său Vasile, nepotul Eremiei, strănepotul Stancăi și al lui Miron, al femeii lui Isaico, Varvara, în care mărturisesc că au „vândut ce am avut în sat în **Săoani** (lângă Șcheia, comuna Al. I. Cuza, Iași), ce sunt în ținutul Romanului, pe Siret, a opta parte de casă, jupânului Lupul Prăjescul, drept 15 taleri, cu vad de moară pe Siret și cu

³²⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 409, pp. 474, 475

³²⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 142, pp. 180, 181

bălți și cu livezi... Și într-această tocmeală au fost popa Ștefan, Vasile Benea și Ursul diregătorul de **Hălășteiani** (Heleșteni, comuna Heleșteni, Iași), Strătulat Dracea de **Sineuț** (Sinăuții de Jos, comuna Mihăileni, Botoșani), Vasile de **Tomești** (inclus în Iași) de la Prut, Țuțurman de **Lăpușna** (târg, raionul Kotovsk, Moldova), Ionașco Năvală de **Soci** (comuna Miroslăvești, Iași), Petrea de **Miclăușeni** (comuna Butea, Iași), și mulți oameni buni dimprejur megieși”³²⁹.

1635, iunie 12: Zapisul lui Isac, feciorul Stanei din **Pășcani** (orașul Pașcani, Iași), și Dumitrașco, feciorul popii Vasile din **Romănești** (înglobat în Trifești, Neamț), și Precopiia, feciorul Dinei din **Țigănești** (lângă Dochia, comuna Girov, Neamț), nepoții Toflei, prin care mărturisesc că au „vândut dumisale Lupului Prăjescului, clucerului celui mare, un Țigan, anume Lupul, feciorul lui Răchită, cu feciorii lui, drept 20 ughi... dinaintea lui Lazor Moțoc din **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), Petrei din **Miclăușeni** (comuna Butea, Iași), Gheorghe vătămanul din **Lățcani** (lângă Doljești, comuna Doljești, Neamț), popii și lui Vasile Benei din **Hălăștiiani** (comuna Heleșteni, Iași) și dinaintea a mulți oameni buni și bătrâni”³³⁰.

1635, octombrie 11: Zapisul lui Ion Ciolpan, feciorul fostului hatman Gligorie Ciolpan, prin care mărturisește că a vândut, pentru 40 de lei, clucerului Lupul Prăjescul „o vie la **Cotnari**, ce este în deal, la **Cârjești**, care vie mi-a fost mie moșie de la moașă-mea Nastasia Ciolpăneasă. Și când i-o am vândut, acea vie a fost pustie,

³²⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 267, p. 298

³³⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 136, p. 171

țelină”. Vânzarea s-a făcut „dinaintea lui Pătrașco Cio-
golea, Lazăr Moțoc, Strătulat Dracii, Ștefan și Pătrașco din
Drăgoteni, popa și Țuțurmac din **Hălăștiiani**”³³¹.

1638, mai 12: Vărvara, fata lui Gheorghe Simini-
ceanul, ce-a fost vornic, și cu feciorul său Căzacul vând
clucerului Lupul Prăjescul, drept 40 de taleri, bani buni, cu
zapis de mărturie întărit de Gheorghe Năvrăpăscul ce-a
fost vornic, Lazor Moțoc păhărnicele de **Movileni** (co-
muna Heleșteni, Iași), popa Anton din **Oboroceni** (comu-
na Heleșteni, Iași), Ștefan, feciorul Siminiceanului de
Siminicieni (Suceava), Ilea, feciorul lui Iacon de **Văscani**
(comuna Ruginoasa, Iași), Ștefan păhărnicele de **Drăgo-
teni** (lângă Hărmăneștii Vechi, comuna Todireni, Iași),
Țuțurman de **Hălăștiiani** (comuna Heleșteni, Iași) și
Benea de **Găureni** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași),
„a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Dănceni** (în hotar
cu Miclăușeni, comuna Butea, Iași), ce-i în ținutul Ro-
manului, dintr-a patra parte, a treia parte, cu tot veni-
tul”³³².

1639, octombrie 22: Adunați la Costești, de către
trimisul lui Vodă, Neaniul vornicul, pentru a socoti ho-
tarul dintre **Costești** (lângă Târgu Frumos, Iași) și **Pietriș**
(lângă Târgu Frumos, Iași), incluzând bucata de loc pen-
tru care s-au pârat jupâneasa Grozava cu Grama jitnicerul
cel mare, „robii măriei tale, Cărvan și Mirteș din **Simi-
niceni** (lângă Bărbătești, comuna Cucuteni, Iași), Vasilie
din **Toderești** (comuna Todirești, Iași), Andonie și Larion
din **Movileni** (comuna Heleștieni, Iași), Gonțea și Văsiian

³³¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII,
București 1996, doc. 253, p. 296

³³² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV,
București 1998, doc. 350, p. 345

din **Hălăștiiani** (comuna Heleșteieni, Iași), Nechita de **Crivești** (comuna Strunga, Iași), Nacul de **Cârstești** (Cristești, comuna Brăești, Iași), popa Ștefan, diaconul și Toader de **Târgu Frumos** (orașul Târgu Frumos, Iași)... noi, de când am apucat, din zilele lui Aron vodă și Ere-miei vodă, noi așa știm cu sufletele noastre, că cine a ținut Pietrișul, acela a ținut și acea bucată de loc până în Bahlueț și le-a fost Bahluețul hotar”³³³.

1774, iunie 26: Satele **Hăleșteeni** și **Boscoteni**, ale sulgerului Ilie Sturza, ținutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev³³⁴, aveau **toată suma caselor 58**. Scădere rufeturi 19: 11 țișani, 1 văduvă, 5 case pustii. Rămân birnici 39. / **Birnici**: Pascal, pas / Vasile Cuculoș / Ion, ungurian / Flore / Acsinte, butnar / Ion, rotar / Agapi Cimpoeș / Ioniță Burghele, slugă / Stan, scutar / Andrieș, grădinariu / Miron, stoler / Ion, rusul / Ion Hulpe / Apostol, stoler / In (alt) Apostol, bejenar / Andrii Hulpe / Vasile, plugar / Simeon Roșca / Ilii zet (ginere) Ilei, vine din Oboroceni / Vasile, ruptaș din Gropile / Marco de acolo / Grigori de acolo / Ion Mad din Boscoteni / Gavril Cence de acolo / Acsănti fiu Petrii de acolo / Timofti, rotariu / Vasile fiul lui / Todosă, crășmar / Macovei ful lui Filip / Alecsa, jitaru / Lupul, cocier / Costandin Luca / Ion, vornic / Vasile, ungurian din Vereșeni ot Suceava / Ion Guțul de acolo / Ștefan Andronache de acolo. // **Rufeturi**: Popa Ion / Popa Gligori. // **Liuzii** (oameni străini) **de acolo**: Tănasă / Vasile / Vasile Socul / Daria / Ion, pitar /

³³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 256, pp. 253, 254

³³⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 259, 260

Acsănti / Nistor / Dodul / Luca / Iftimie / Maria, săracă. //

5 case pustii.

1900: „**Heleştieni**, comună rurală în județul Roman, plasa Siretul de sus, spre nord-est de orașul Roman, la 41 km de el și la 26 km 500 m de reședința plășii, la extremitatea județului. Este formată din satele: Hărmăneasa, Heleştieni, Marginea, Oboroceni de Jos. (Caracaș), Oboroceni de Sus și Volintirești, cu reședința comunei în satul Heleştieni. Are 460 familii sau 2.108 suflete, din care 528 contribuabili. Locuiesc în 481 case. Sunt 2.069 vite mari cornute. Are 2 biserici: una de zid și alta de lemn; o școală primară mixtă, frecventată de 43 elevi, din 44 înscriși. Se limitează cu comuna Ruginoasa, din județul Suceava. / **Heleştieni**, sat în comuna Heleştieni, situat la extremitatea județului, în valea pârâului Țiganca. E unul din satele cele mai depărtate de reședința județului. Are 134 familii sau 675 suflete, din care 161 contribuabili. Locuiesc în 145 case. Este reședința comunei Heleştieni. Sunt 777 vite mari cornute. Are: o biserică de zid, veche, făcută, la 1780, de Mihail Sturdza, mare clucer, împreună cu jupâneasa sa Ecaterina, „odraslă de boieri mari” (astfel zice inscripția în versuri de pe peretele bisericii); o școală primară mixtă, cu un bun local, frecventată de 43 elevi, din 44 înscriși. Este legat, prin șosea, cu orașul Roman și prin calea ferată, având ca gară mai apropiată Ruginoasa, din județul Su-ceava”³³⁵.

³³⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 701

HELTIU

(Hilteul, azi Heltiu, Bacău).

1621, septembrie 17: Zapisul șoltuzului și al celor 12 pârgari din **târgul Trotuș**, în care mărturisesc cum a venit Ana, fata Petrei Mircea din Pizdeni și a dat marelui vornic Dumitrașco Ștefan, „pentru o deșugubină a sa, ce dânsa a făcut un copil... moșia ce dânsa o are în satul **Pizdeni** (inclus în Heltiu pe Trotuș³³⁶, Bacău) și din satul **Hiltiu**, din jos... / Și iarăși s-a sculat fratele ei Ursul, fiul Petrei Mircea, și a dat a sa parte tot din satul Pizdeni și Hiltiu, tot lui Dumitrașco Ștefan, căci a plătit capul Ursului și a dat pentru capul lui 2 boi și 12 oi”³³⁷.

1624, mai 5: Întărit de Radul voievod mănăstirii Berzunț, care primește uric pentru „un sat anume **Hilteul** (azi Heltiu, Bacău) în ținutul Trotuș, și altă jumătate a satului **Ciofreștii** (lângă Piscu, Galați), cu a patra parte din iezere și cu două vii pe Trotuș”³³⁸.

1774, iunie 15: Satul **Heltul**, ținutul Bacău, ocolul Trotușului, moșia mănăstirilor Cașin și Bogdana, avea, după recensământul lui Rumeanțev³³⁹: **Toată suma case-lor: 50. Scădere rufeturi, însă 1: 1 femeie săracă. Rămân birnici 49. / Birnici: Ion, mocan / Ion zet (al) Păsculesii /**

³³⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 193

³³⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, pp. 236, 237

³³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 206, pp. 276, 277

³³⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 353

Alde, mocan / Sima, volintir / Marin, mocan / Dobre / Năstasă Arnăut / Lupul / Mihăilă, mocan / Toader / Ioniță Căute / Tudor / Pavăl Catana / Badiu, crâșmar / Radul, mocan / Dumitru Perța / Mihăilă, mocan / Toader / Toader / Dumitrașcu Știr / Năstasă Șchiopu / Tudor Arnăut / Mihaiu, ungurian / Dumitrașcu socrul Crecului / Ion Borne / Niagul / Coman Cazacul / Gavril Gânscă / Marin, mocan / Radul, mocan / Lupul, mocan / Șerban, mocan / Lupul, mocan / Stan, mocan / Gheorghi, mocan / Bucur a Gheorghitoaei / Panu, mocan / Neculai sin (fiu) Stan / Niagul, cărăușu / Ion Țârnescul / Mihaiu Bâlcă / Niacșul / Radul, muntean / Radul Bălian / Dumitrașcu, mocan / Manoli / Petre / Toma / Gheorghi. // **Femei sărace:** Ioana, femeie săracă.

1900: „**Heltiul**, sat în județul Bacău, plasa Trotușul, comuna Jăvreni, situat aproape de malul stâng al Trotușului, în fața târgului Căiuți. Are o biserică, cu un cântăreț, clădită de locuitori, acum 100 de ani; 1 cârciumă. E populat cu 73 familii sau 241 suflete. Vite sunt: 14 cai, 158 vite mari cornute, 45 porci”³⁴⁰.

HEMEANI

(Hămeiani sau Hemeani, înglobat în Tărâța, comuna Pârjol, Bacău).

1635, august 12: Întărit de Vasile Lupu voievod

³⁴⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 701

jupânesei lui Dumitrașco Solomon și feciorului Ionașco, după judecarea pârei diacului Toderașco „pentru sat, anume **Hămeiani** (Hemeani, înglobat în Tărăța, comuna Pârjol, Bacău), zicând Toderașco că are și el treabă cu jumătate de sat din Hămeiani, că i-a fost dare lui de Vasile Stroici. Domnia Mea am zis să-și arate dresese, iar el a zis că n-are dresese, că le-a pierdut”³⁴¹.

1774, iunie 15: Satul **Hemeenii**, ținutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, după recensământul lui Rumeanțev³⁴²: **Toată suma caselor**: 23. Scădere rufeturi, însă 14: 2 popi, 2 țigani, 10 scutelnici ai șetrarului Iliescul. Rămân birnici 9. // **Birnici**: Gheorghi Mancaș / Gheorghi, crâșmar / Ștefan, brăilean / Doderiță / Vasile Corugă / Gheorghi Mărian / Ion zet (al) Bărbou / Ioniță, văcariul / Sandul Țoșcă / Gligore Ghilasâi / Sava, ciobotar / Dumitru, pascar / Costandin, ungurian / Vasile Măciucă / Timofte Măciucă / Gavril Măciucă / Vasile Scorțan / Marin, brăilean / Stănilă. // **Rufeturi**: Popa Andreiu / Popa Petre. // **Țigani**: Gheorghiță / Vasile / 1 bordei pustiu.

1900: „**Hemeieni**, sat în județul Bacău, plasa Tazlăul de sus, situat pe dealul cu același nume, la 3 km 230 m de satul Ardeoani, unde e școala. Are: o biserică, clădită de slugerul Ienache, pe la 1780. E populat cu 17 familii sau 54 suflete”³⁴³.

³⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 199, p. 235

³⁴² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 307

³⁴³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 702

HEMEIUȘI

(Hămeiuș, comuna Hemeiuși, Bacău).

1634, iulie 13: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Gavrilachi de **Sohodol** (comuna Măgura, inclusă în Bacău), „după jaloaba unui Grigore din **Hămeiuș** (Hemeiuși, comuna Hemeiuși, Bacău) și altora, ca să zică lui Trofin să lase moșia în pace”³⁴⁴.

1638, august 13: Zapis de la cămărașii de **Ocnă** Ghiorghiță Ștefan postelnic, Țiga fost postelnic, Irimie și Miron, și de la Pifanii staroste de **Trotuș**, Soci Mihai șoltuz de Trotuș, cu 12 pârgari, și de la popa Dumitru, Mihoș, Condri, Gavril, Gligorcea și Ștefan Rujniță din **Hămieș** (Hămeiuș, comuna Hămeiuș, Bacău), în care mărturisesc cum a venit înaintea lor Scânteie de **Cătălești** (azi Siretu, comuna Săucești, Bacău), feciorul Dochiei, nepotul Mitrii, și a vândut, lui Neniul vornicului, drept 58 de galbeni, „a lui dreaptă ocină și moșie și a fraților săi Vasile și Anna, toată partea lor din **Hălășeni** (comuna Berești-Bistrița, Nacău), din ținutul Neamțului, ce-au avut părinții lor cumpărătură de la Vasile Hociungu, Mătiaș și frații lor, din partea Horgiștilor, cu vad de mori în gârla Bistriței, ce se cheamă Limpede... Și așijdere toată partea lor din partea Golăeștilor, cu vad de moară în Limpede... și toată partea lui și a fraților lui ce-au avut din seliști, din vale, peste Limpede și curături”³⁴⁵.

³⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 189, p. 213

³⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 439, pp. 416, 417

1900: „**Hemeiușul**, sat în județul Bacău, plasa Bistrița de sus, comuna Fântânelele de-a dreapta Bistricioarei. Are o biserică, zidită, în 1850. de către arendașii moșiei, Panait și Iancu Ianoli, cu spezele Principesei Pulcheria Wittgenstein, și acum deservită de 1 preot și 1 cântăreț; o școală mixtă, întreținută din fonduri particulare, într-un local bun, cu un loc de 63 prăjini în vatra satului. Sunt 6 cârciumi. Populațiunea se compune din 506 români, 54 unguri, 88 evrei, 62 țigani și 25 germani, aparținând la 208 familii. Vite sunt: 3 cai, 90 vite mari cornute, 54 oi și 66 porci”³⁴⁶.

HERCEȘTI

(comuna Sinești, Iași).

1645, martie 7: Izvodul de moșii ale lui Iordachi Canta vel logofăt: / **Corneștii** (comuna Cornești, raionul Ungheni, Moldova), la ținutul Eși, sub Codru, care se începe hotarul din Codru și trece peste Dele, de ajunge în matca Vladnicului și este vatră de sat în vârful Deli, anume Leucanii; și umblă hotarul în trei bătrâni: unul este al Petrimăneștilor, care s-au tras din Hârce vornic, din care

³⁴⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 702

este Ghervasă Paciul sin (fiu) Mihăilă, brat (frate) Petri-
mam, fecior lui Marcu Mera; / **Bumbotești** (comuna
Bumbăta, raionul Ungheni, Moldova), tij (la fel) ot Eși, și
iarăși au parte lui Petriman, un bătrân, din câți frați au fost
de pe strămoșul lor Mihăilă; / **Herceștii** (comuna Sinești,
Iași), tij ot Eși, sub Codru, umblă hotarul în trei bătrâni, că
au fost patru frați cu Măicanu, și l-au plătit cei trei frați de
la turci; și o parte a bălții lovește până în Valea Murgului,
pe din sus de locul Târnușii, dinspre apus, ajunge în hotarul
Bobleticilor și se atinge și Sineștii în acel hotar; / **Târnușa**
(Iași) tij ot Eși, a treia parte din tot hotarul, care umblă în
trei bătrâni; / **Dumbrăvița** (co-muna Dumbrăvița, raionul
Sângerei, Moldova), tij în capul ținutului Eșii, din jos, iar
au Cuhuceștii un bătrân, și se începe hotarul din Ciuluc, de
ajunge până la hotarul Năpădenilor, și în rediul țin a treia
parte dinspre răsărit; / **Măneștii** (pe Nirnova, Iași), tij ot
Eși, pe Nărnova, au jumătate de hotar deplin stâlpită, iar
este de pe moșul (bunicul) lor Petriman, brat (frate) cu
moșul lor Mihăilă, feciorii lui Marcu Mera, veri primari cu
Dumitrașcu Bălăban, fecior de frați; / **Vepriva** (Viprova,
comuna Puținței, raionul Orhei, Moldova), ce se cheamă
Puțuteni (comuna Puținței, raionul Orhei, Moldova) pe
Cula, în ținutul Orheiului, care umblă în trei bătrâni, din
care unul este al lor, ales și stâlpit, partea din jos de pe
moașa (bunica) lor Păcioaia, fata Tudurii din **Vlăsăești**
(comuna Puținței, raionul Orhei, Moldova), și acel bătrân
umblă în patru părți, o parte a Tudurii, a doua a
Vlăsăeștilor, a treia a Despii și a patra a Hânsănoai, care
Hânsănoai și cu Despa, fiind sterpe, au rămas să împartă
ceilalți doi frați, adică Tudura și Vlăsăieștii, iar doi bătrâni,
în partea de sus, au de pe moașa (bunica) lor Cârstâna, fata
popii Dimion, soră cu Nistor ce-a fost vătav, pe care a

ținut-o moșul (bunicul) lor Mihăilă, și acei doi bătrâni se împart pe șapte surori și un frate, Nistor, feciorii popii Simion, din care fete, pe una a ținut-o Miron din **Negrești** (satul Negrești, raionul Strășeni, Moldova), pe a doua, Băluța, a ținut-o Horceag, pe a treia a ținut-o Radulinco, pe a patra a ținut-o Miloș, pe a cincea a ținut-o Borde ot **Șutulești** (partea a satului Puținței, comuna Puținței, raionul Orhei, Moldova), a șasea este muma Cîrgolii, iar pentru a șaptea nu arată nimic³⁴⁷.

HEREȘTI

(fost Hârciata, contopit cu Cristești,
comuna Cristești, Iași).

1493, noiembrie 4: Întărit de Ștefan voievod Nastasiei, fiica Mărinii, nepoata lui Cârstea, care primește uric pentru „dreapta ei ocină, satele anume: Stăniliești și o seliște în același hotar, anume Alboteștii, și Cârsteștii pe

³⁴⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 23, pp. 14, 15

Moldova, unde a fost Miroslav, și, în același hotar, alt sat, anume Hireștii”³⁴⁸. Hotarul, din veac.

1633, februarie 6: Zapisul marilor boieri, care mărturisesc precum „au venit înaintea noastră Fădușco rusul, Vasile, Safta, alt Vasile, toți frații Moscului și-ai Ilei, ezarii, și un fecior Ilei, de-au pârât pe egumenul și tot soborul de la sfânta mănăstire Pobrata, cum au fost Moscul și Ilea și-un fecior al Moscului ezar de-au ezit un iaz sfintei mănăstiri, și acolo li s-a întâmplat de i-au ucis niște tâlhari în mijlocul codrului, în **Poiana cu Oamenii** (la Herești, contopit cu Cristești, comuna Cristești, Iași), de au venit acele morți asupra sfintei mănăstiri, de-au dat acelor ruși, lui Fedrușco, Vasile, Safta și alt Vasile, 30 de vite, boi și vaci, 20 de zloți bătuți și alte cheltuieli multe. / Aceste bucate dat-au vornicul cel mare Cujbă, pentru sfânta mănăstire, căci a avut dumnealui tocmeală cu călugării, de-a cumpărat de la dâșzii o seliște de sat, anume **Hireștii** (azi Herești, contopit cu Cristești, comuna Cristești, Iași), pe apa Moldovei”³⁴⁹.

1634, august 5: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Pobrata, care primește carte de împuternicire, prin care călugării „să fie tari și puternici a opri satul **Hereștii**, cu tot locul și venitul, ce acel sat a fost pe mâna lui Cujbă. Acum domnia mea l-am dat sfintei mănăstiri”³⁵⁰.

³⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 138, pp. 265-267

³⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 287, pp. 366, 367

³⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 222, p. 251

1634, august 7: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Pobrata, și după ce „rugătorii noștri, călugării de la sfânta mănăstire Pobrata, s-au pârât de față, înaintea domniei mele, cu boierul nostru Cujbă, fost vornic, pentru satul **Herești**, care este pe râul Moldova, care acel sat Herești a fost luat de boierul nostru Cujbă, când a fost vornic, în zilele lui Alexandru Iliăș voievod, pentru niște morți de oameni ce s-au făcut pe acel loc al sfintei mănăstiri, pe locul numit **Poiana cu Oameni**. Și a luat atunci acel sat pentru acei morți, și a mai întors Cujbă vornic 30 de vite, boi cu vaci, în mâinile acelor oameni care au fost neamurile ale celor morți. / Deci domnia mea, cu toți boierii domniei mele, am cercetat și am ales acea jude-cată, ca să aibă a da și a întoarce călugării acele 30 de vite, boi și vaci, în mâinile boierului nostru Cujbă fost vornic”³⁵¹.

1663, aprilie 9: Întărit de Evstratie Dabija voievod mănăstirii lui Ion vodă din țarina Iașilor, care primește ispisoc pentru „un sat, anume **Rânzeștii** pe Prut, în ținutul Fălciului, cu toate bălțile sale și cu jumătate din **Hăr-ceata** (Herești pe Moldova, în hotar cu Cârstești și Mirosălăvești³⁵², Iași), în semne, și alt sat, anume **Avereștii** pe Cracău, în ținutul Neamțului, cu mori pe Cracău... satul **Selicicării**, cu loc de moară în apa Bașăului, în ținutul Dorohoiului, ce a fost supus ocolului târgului Ștefă-nești... / Și tij (ls fel) dăm mănăstirii satul **Nicoreștii** pe Cracău, în ținutul Neamțului, cu mori în Cracău... a treia parte din satul **Ochinteștii** din ținutul Sorociei, danie de la Nastasia Oproae, și un sat anume **Ștorov** și cu loc de mori pe

³⁵¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 223, pp. 252, 253

³⁵² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p.120

Cracău, ce-i în ținutul Neamțului, care a fost drept domnesc, supus ocolului târgului Petrei... și așijderi satul **Pârliții** în ținutul Sorocii, danie de la Lepndari vameșul, cu limbă de moarte... 510 stânjeni din satul **Mierăeștii**, care vine în ținutul Tecuciului, pe apa Bârla-dului, și altă parte din același sat Mierăeștii, câtă se va alege lui Macarie, fiul lui Neagul, pe care au cumpărat-o monahii drept doi boi și un cal, prețuit drept 14 galbeni ungurești... tij (la fel) jumătate din satul **Coropcenii**, pe gârla Scumpăi, ce este în ținutul Iașului, miluire de la Ionașco Coropcă și de la Tărauca... jumătate de sat **Fetioneștii** și jumătate de sat **Coțmăneștii**, cu vad de moară în Jijia, ce-i mai jos de Stânca, în ținutul Iașului, aproape de hotarul Posadnicilor... și loc de 14 dughene în târgul Iașii, cu loc de pivniță în ulița nouă”³⁵³.

1900: „**Herești**, sat numit și Rușii, pe moșia și în comuna Cristești, județul Suceava. Așezat pe poalele dealului și în valea cu același nume, formată de pâraiele Fundoaia, Căprăria și Bostănești, are 170 case, populate cu 186 familii sai 715 suflete: 370 bărbați și 345 femei, mai toți lipoveni. Sunt 148 contribuabili; un cârciumar; 2 băcănii; un debit de tutun. Vatra satului ocupă 60 fâlcii și 30 prăjini. Împroprietăriți la 1864 sunt: 1 fruntaș, 28 pâlmași și 63 codași, stăpânind 145 fâlcii și 67 prăjini. Are o biserică, cu hramul Cuvioasa Paraschiva, clădită, în 1836, de săteni și Mihail Sturdza, cu inscripția următoare: „Blagocestivului Domn și Împărat Mihail Voevod, goda 1846, Mai 9”. Printre cărțile bisericeii există una slavă, din 1772. E deservită de 1 preot și 2 cântăreți și impro-

³⁵³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 180-188

prietărită cu 8 fălci. Școala din Cristești servă și acestui sat. Un singur drum principal este, spre Cristești”³⁵⁴.

HERMEȘTI

(lângă Cârligi, comuna Ștefan cel Mare, Neamț).

1646, mai 6: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod fraților Dumitrașco, Gavril, Gligorie și Salomia, „spre aceea ca să fie tari și puternici a ține și a oprin partea lor de ocină din satul **Lăzăști** (comuna Secuieni, Neamț), din **Hermești** (lângă Cârligi, comuna Ștefan cel Mare, Neamț), din **Itrinești** (comuna Mărgineni, Neamț), din **Băloșești** (Bălușești, comuna Girov, Neamț), cu **Bilăeștii** (azi Ghilăești, comuna Bârgăoani, Neamț), iar surorii lor Măricăi, sin aceste părți de ocină să nu-i dea nimică, pentru că a vândut partea lor din satul **Porcești** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț), ale tuturor fraților”³⁵⁵.

HERNICEȘTI

(înglobat în Perciu, comuna Huruiești, Bacău).

³⁵⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 704

³⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 363, p. 311

1636, februarie: Întărit de Vasile Lupu voievod ceașnicului Dabija și cneaghinei lui Schiva, în baza unui zapis de la Ivan fost cămăraș și Vasile Rugină din **Găi-ceni** (comuna Găiceana, Bacău), Hârbor și Gherasim spă-tar din **Mățani** (înglobat în Drăgești, comuna Tătăraști, Bacău), Calotă din **Hruești** (comuna Huruiești, Bacău), Chervasie din **Giordzești** (azi Giurgeni, comuna Tătă-răști, Bacău), Isac din **Hernicești** (înglobat în Perciu, comuna Huruiești, Bacău), Ionașco, fiul lui Cârstea din **Ungureni** (comuna Tătăraști, Bacău), popa Anton din **Cicoveni** (înglobat în Movileni, comuna Coroiești, Vas-lui), Toader diac, Pașcul, Chigicean și Liica din **Mireni** (comuna Coroiești, Vaslui), Burlan și Gheorghe Viță din **Stănuești** (azi Cociu, comuna Moșoteni, Bacău), „scriind și mărturisind cum a venit înaintea lor Gheorghe, fiul lui Florea, nepotul lui Dumitru... și a vândut 12 ogoare din satul **Mireni**, care este în ținutul Tutovei, pe Pereschiv, lui Dabija ceașnic și cneaghinei lui Schiva, pentru 12 taleri. / Și a cumpărat și alte părți din acest sat...de la Pahomie, pentru 6 ughi; de la Buroban, partea lui Dragoș și partea lui Stegar, pentru 12 taleri; de la Chighician, toată partea lui, pentru 12 taleri; de la Nastea, fiica lui Mihoci, a cincea parte din acest sat; de la Drăghinoae din **Petreni** (azi Chetreni, comuna Motoșești, Bacău), partea lui Dumitru, fiul lui Pantea, din acest sat, care a fost pusă zălog de multă vreme la Drăghinoae, pentru 10 taleri; de la Toader, fiul lui Pașco, partea lui Gherman din acest sat Mireni, pentru 12 taleri... / Și de asemenea, de la Părasca, partea lui Terchilă din satul

Stănuești, pe acest pârau, pentru 20 de taleri; de la Burlan, toată partea lui din acest sat Stănuești”³⁵⁶.

HERTIOANA

(Hertioana Răzeși și de Jos, fost Ciriteni,
comuna Traian, Bacău).

1440, noiembrie 12: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi lui Dragomir, care a cumpărat de la Ciumuleasa, cu 35 zloți, „ocina sa... un sat pe Cobile, **anume Ciritenii Noi**, văzând a lor bunăvoință, așijderea îi dăm lui, după vânzarea ei, și încă și mai întărim slugii noastre, lui Dragomir, satul lui, pe Cobile, anume Calieneștei, unde este casa lui... Iar hotarul Călieneștilor să fie cu toate hotarele lui cele vechi, pe unde din veci s-au apucat. Iar **hotarul Ceritienilor**, ce și l-au cumpărat de la Ciumulasă, începând din capul iazului heleșteului, peste câmp, la stâlp, iar de la stâlp, peste câmp, la stejarul cel mare, iar de la stejar, dealul prin dumbravă, la codru, iar de la codru la vârful hlabnicului, apoi iarăși dealul până la același heleșteu. Acesta este tot hotarul acelu sat ce și l-au cumpărat de la Ciumulasă”³⁵⁷.

1491, ianuarie 17: Întărit de Ștefan voievod fraților Petrea și Ion, care cumpărase, cu 133 zloți tătarești, de la Dragole, fiica lui Dragomir de la Cobăle, „ocina sa

³⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 326, pp. 368-370

³⁵⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 211, p. 296, 297

dreaptă, un sat, anume Ceretiani la Cobâle... pe care sat îl cumpărase tatăl ei Dragomir de la Marușca, femeia lui Ciumulă de la Cobâle... Iar hotarul acelui sat mai sus scris să fie începând de la capătul iazului heleșteului și peste câmp, la stâlp, de aici peste câmp la stejarul mare, iar de la stejar pe deal, peste dumbravă, până la făget, de la făget la obârșia Hlabnicului și înapoi pe deal până la același iaz. Acesta este tot hotarul”³⁵⁸.

1636, octombrie 18: Zapisul prin care vând părți din satul **Drăgănești** (înglobat în Prăjești, comuna Traian, Bacău) postelnicului Fortuna Obrejie, feciorul lui Dănăilă – partea lui Rotești, drept 15 taleri; Cozma, feciorul lui Bărcan – părți din vatra satului, din câmp, din pădure, din fânețe, din bălți și din vad de moară pe Siret, pentru 15 taleri; Ilie, feciorul Arvasiei, așijderea. „Și în tocmelile noastre au fost Bechea, Ion, Gavrița și Ionașcu feciorul Bechei din **Drăgănești**, Grapă de **Cereteiani** (azi Hertioana-Răzeși, comuna Traian, Bacău) și alți oameni buni”³⁵⁹.

1638, aprilie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod pârcălabului Bechea, care cumpără, cu 9 ughi, conform zapisului de la popa Arventie, Ion visternicel, David, Gavriță, Gurie, Gligorie fiul popii, Agapie, Gligorie, Dumitru, Ion diac, Nechifor, Văscan, Toader din **Bogdănești** (comuna Traian, Bacău), Vrăbian din **Cereteoani** (Hertioana-Răzeși, comuna Traian, Bacău), de la Adam, fiul Palaghiei, „dreapta sa ocină și dedină din satul **Bogdănești**, în ținutul Roman, a cincea parte din partea stră-

³⁵⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 90, pp. 180, 181

³⁵⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 542, pp. 591, 592

bunului său Soț, dintr-a patra parte de sat, din partea lui Ion Măcău, toată partea mamei sale Pelaghia și a mătușii sale Nasta, și a unchiului său Onul... dar ei au vândut altă parte de ocină din sat din **Obârșie** (comuna Dragomirești, Neamț), în ținutul Neamț, care a fost a lui de la Palaghia, mama lui. Iar mătușa sa Nasta și cu Onul, unchiul său, nu au nici o treabă acolo, la acea parte din satul **Obârșie**, ci au vândut fără știrea lui... / Și de asemenea, de la Crețul, fiul lui Echim, nepotul lui Mihaci, tot din satul acesta, Bogdănești, și tot din acest bătrân, cu 6 ughi, toată partea străbunei sale Marica... / Și altă parte de ocină de la Ștefan, fiul Gaftei, nepotul lui Mihaci, pentru 4 ughi, de asemenea din acest bătrân... / Și de la Ionașco, fiul lui Goț, cu 20 lei bătuți, dreapta sa ocină și dedină din Bogdănești”³⁶⁰.

1900: „**Hertioana Mănăstirii** sau a Statului, sat în județul Bacău, plasa Siretul de sus, comuna Bogdănești, la 500 de metri de satul Hertioana Răzeși. Are 90 familii sau 328 suflete. Vite sunt: 19 cai, 63 vite cornute și 104 porci. / **Hertioana Răzeși**, sat și reședința comunei Bogdănești. Are o populație de 38 familii sau 107 suflete; o școală mixtă și o biserică, făcută de enoriași, în 1888. Animale: 14 cai, 33 vite mari cornute și 26 porci”³⁶¹.

HERȚA

(„satul lui Herțea”, acum oraș, raionul Hliboca, Ucraina).

³⁶⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 338, pp. 332-334

³⁶¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 705

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primește uric pentru „satele lui și privilegiul pe care i l-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chin-dinți (Cândești pe Siret, comuna Mihăileni, Botoșani), și **satul lui Herțea** (Herța, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuți (raionul Noua Suliță, Ucraina), la Pecialova, și satul Ugrinăuți (Grineacica, comuna Roha-tin, raionul Hotin, Ucraina), și satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoșani), și satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliță, Ucraina), și satul Milianăuți (Mălinești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Șizco (Șișcăuți, comuna Ringaci, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul Dzinăuți (Dinăuți, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuți, comuna Malinți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Șilăuți, comuna Bocicăuți, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinți (Cristinești, comuna Măli-nești, raionul Noua Suliță, Ucraina), încă satul unde a șezut Petrișor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malinești, raion Noua Suliță, Ucraina), și încă satul, sub Luncușoară, unde șade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuți, raionul Bticieni, Moldova)), și încă satul, în jos de Prut, Itovoeuți (sat pe Prut, lângă Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Rădăuți (Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Vișneuți (Ișnovăț, azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), și satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Dondușani, Moldova),

încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Dondușani, Moldova, fost Vusareu), și încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldo-va), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Dondușani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușanu, Moldova), încă satul lui Mirișce (Mereșeuca, comuna Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul unde a fost Clețină (lângă Lencăuți, raionul Dondușani, Moldova), și satul Tereșeuți (Teleușca, raionul Dondușani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuți, raionul Florești, Moldova), și satul Cuhareuți (Cuhureștii de Sus și de Jos, raionul Florești, Moldova) și alt sat, Cunicea, sub Bineva (Florești, raionul Florești, Moldova), și satul unde este Țârvici (Țâra, comuna Ghindești, raionul Florești, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârșia Dobrușei, încă satul, sub Caragine, Dobrușa, și satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobrușa, unde sunt Fântânile (toate părți ale comunei Recești, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleșco, sub Caragine (Olișcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârșia Rezinei, unde șade Țigan (Sămășcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit și Piatra, raionul Orhei, Moldova), și, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos

(toponim), unde este Nichita (Ghermănești, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și satul unde șed Grabăuții (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culișăului, unde a șezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), și încă seliștea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au șezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călărași, Moldova), încă seliștea de sub Măiatini, unde șade Rujici, și, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, și, la Carpeni, satul unde șade Stan, și, la capătul de sus al Carpenilor, la Bașeu, unde șade Matei (Mateieni, comuna Corlățini, Botoșani), și, sub Dumbra-va înaltă, unde șade Miclouș (Miclăușeni, comuna Corlățeni, Botoșani)... Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”³⁶².

1638, ianuarie 26: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ionașco Herțea, care primește ispisoc de întărire pentru „dreapta lui ocină și moștenire din satul **Herțea**, ce este în ținutul Cernăuți, două părți din a treia parte de sat, care au alipit-o la acea ocină boierii noștri, toată rudenia răposatului Isac Balica hatman, și nu a cumpărat Balica acele părți de ocină... ci a cumpărat numai de la fiii lui Nicoriță a treia parte din a treia parte de sat, cum, spre mare credință, boierii noștri, rudele lui Isac Balica hatman, au făcut zapis slugii noastre Ionașco Herțea, ca să aibă a stăpâni Herțea două părți din a treia parte, iar a treia parte din a treia parte de sat să aibă a o stăpâni rudele lui

³⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 175, pp. 245-248

Balica”³⁶³.

1640, decembrie 13: Ionașco Herța vinde nepotului său Lupul Stroescul, drept 70 de lei bătuți, „din sat **Herța**, din a treia parte, a treia parte... și părțile mele din satul **Pomârla**, din ținutul Dorohoiului, ce le-am cumpărat de la frații mei”³⁶⁴.

1785, august 14: Biserica Sf. Gheorghe din târgul Herța a beneficiat de danii consistente, „adeverite cu iscălitura răposat Gavriil miropolitul... întâi de la răzeșii de moșia Ținteanii, ce acum se numește **Herța**, anume Vasile Țintă mazil, Ioniță Țintă, Arsăni Țintă, Balan și Grigorie Țintă, Catrina și Neculai Țintă, Savin Țintă, Chiriac Țintă, Ștefan Țintă și Roman Țintă, care dau danie locul țințirimumului acestei biserici, adică din talpa bisericii, în fiștecare parte împrejur, câte 30 stânjeni gospod... / Al doilea, Gheorghie proin protopop Herței, hagi Dimitrie, Apostol Băcalu, Gheorghie Lazăr, Theodori Necolao, toți epitropi la această biserică, au dat danie o casă în târgul Herței, pe locurile logofătului Iordache Ghica, cu întăritură de la Alexandru Mavro-cordat voievod, a doua casă, tot în Herța, danie de la Nastasia Hândăgiasă, femeia lui Ivan Sârbul, iarăși pe locul logofătului Ghica, și o digheană de scânduri pe roate mișcătoare, făcută cu banii bisericii, și altă casă, de școală, lângă biserică, făcută iarăși cu banii bisericii”³⁶⁵.

1788, martie 1: George Asachi s-a „născut la **Her-**

³⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 235, p. 218

³⁶⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 493, p. 481

³⁶⁵ Ghibănescu, Gh., *Dorohoiul / Studii și documente*, Iași 1924, pp. 70, 71

ța, în Moldova de Sus, ziua Sfintei Dochii, omonimă cu Dacia... Părintele lui George Asachi, care, după moartea soției sale, a intrat în tagma călugărilor, cu nume de Leon, bărbat învățat, apreciind o educație clasică pentru creșterea fiilor săi, s-a mutat cu familia sa la Leopold (Lvov), în Galiția”³⁶⁶.

1794, iunie 17: Mărturia fetei răposatului Gheorghe Holban, Elenco, despre taăl său, care, „depărtându-se fr sivi, de la patria sa, la Țarigrad, unde, căsătorindu-se, a petrecut până la sfârșitul vieții sale, apoi părintele său răposat, Ilia Holban fost mare pitar, înștiințându-se că fiul său, adică tatăl meu, s-a săvârșit, a zidit o biserică, durată în târgul **Herța**, pe moșia răzășească, unde se cinstește și se prăznuiește hramul Sfântului mare mucenic și purtător de biruință Gheorghe, spre pomenirea părintelui meu; la care biserică au afierosit mulți din creștini oareșcare acareturi, adică o casă în târgul Herța, ce se dă cu chirie boierilor ispravnici, și alte două case, și o dugheană de lemn, tot acolo, mai dă și breasla ciubotarilor, pe tot anul, câte 20 lei, cum pe larg se arată în zapisele acelor vremuri; acum, dar, venind și eu aici, am apucat pe unchi, frații tătâne-meu, anume Andrei Holban fost mare stolnic, Vasile Holban jicnicer, Theodor Holban fost mare pitar, ca să-mi dea partea de avere a tatălui meu și dumnealor mi-au arătat că din partea sa s-a cheltuit pe biserică, eu însă știind că tatăl meu s-a îngropat la Țarigrad, la biserica proorocului și înainte mergător Ioan, ce este la Kurușmea, am afierosit această biserică, cu toate acareturile sale, câte până acum are și cu câte va mai câștiga, ca luând preoții de la Proroc Ioan veniturile bisericii mele, Sfeti Gheorghe din Herța, să aibă a pune

³⁶⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 161-167

numele tătâne-meu și al nostru la pomelnicul cel mare, ca să se pomenească, peste an, la sfântul jertfelnic”³⁶⁷.

1795, ianuarie 18: Logofătul George Ghica dăruiește bisericii din **Herța** „locul pe care se află zidirea bisericii și toată ograda ce este trebuincioasă pentru îngroparea morților... / Trei case, două pe locul răposatului, iar una aproape de biserică, care este școală, și este făcută pe cheltuiala bisericii... / O dugheană miș-cătoare pe roate... / Venitul de la rufeturile ciubotarilor... / 400 lei milă pe an, din rásurile țiganilor domnești, care se iau de două ori pe an, adică jumătate la Sfântul Gheorghe și jumătate la Sfântul Dimitrie”³⁶⁸.

1795, aprilie 21: Printre numeroasele donații, inclusiv mortasipia (impozitul pe vânzări de animale) târgurilor moldovene, se află, și mai strălucitoare, cea a lui Mihail Constantin Suțul voievod, moșia „**Vârfu Câmpului**, ce este în ținutul Sucevei, fiind moșie dreaptă a noastră domnească, ce se cuprinsese de către răzeșii împrejurași... cu care am miluit sfânta biserică din târgul **Herța**... și fiindcă această moșie Vârfu Câmpului se hotărăște, dinspre răsărit, cu moșia **Saucenița**, și dinspre apus se desparte de alte moșii prin apa Siretului, iar dinspre amiazăzi cu moșia **Ionășenii**, și spre miazănoapte cu moșia **Dobronăuți**, am dat poruncă să se trimită hotarnici, care să facă hotarnica moșiei acesteia”³⁶⁹.

1900: „**Herța**, comună urbană și al doilea târg, după Dorohoi, în privința întinderii și a vechimii din

³⁶⁷ Ghibănescu, Gh., *Dorohoiul / Studii și documente*, Iași 1924, pp. 68, 69

³⁶⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VIII, Iassi 1886, p. 36

³⁶⁹ Ghibănescu, Gh., *Dorohoiul / Studii și documente*, Iași 1924, pp. 81, 82

județul Dorohoi. De aci s-a strămutat reședința județului la Dorohoi, în timpul domnitorului Ioniță Sandu Sturdza, când s-a desfăcut ținutul Herței; după care, multe familii se strămutară în alte localități. Acest târg este capitala plășii Herța. Secționarea târgului este în mahalalele: Boeriească, Ciubotărească, Olărească și Târânăuciană. Populația este de 1.180 locuitori, din care 360 creștini de felurite rituri și naționalități și 320 evrei, / Sunt două biserici ortodoxe, cu 2 preoți, 3 cântăreți și 3 pălămari; una mică, cu hramul Sf. Ilie, făcută în vechime din bârne de stejar și refăcută de locuitori la 1798, pe care au strămutat-o din vale, unde, în locul ei, s-a zidit o biserică nouă; a doua, mare, cu hramul Sf. Gheorghe, actualmente catedrală, făcută de zid, la 1795, de Nicolai Țintă și Ilie Holban, cum se vede de pe inscripția de pe Sf. Potir și Evanghelie, de asemenea și de pe acea de la ușa de intrare. Evreii au: două sinagoge mari și 4 școli de rugăciuni; 2 belferii pentru copii mai mari de 10 ani și 4 pentru acei mai mici. Are: o școală primară de băieți, condusă de 2 profesori și frecventată de 75 elevi; o școală de fete, condusă de 2 profesoare și cu 39 eleve, la care se predă și învățarea feluritelor cusături, împletituri și broderii, ambele întreținute de stat și comună; un birou telegrafo-poștal și telefon, înființat la 1884. / Stabili-mentele industriale și comerciale sunt: 1 farmacie, 2 mori de aburi, cu câte 2 perechi de pietre; 1 moară cu cai, 1 săpunărie, 1 lumânărie și dubălărie, mai multe ateliere de: croitorie, cojocărie, blănărie, cizmărie, stolerie, rotă-rie, butnărie, ferărie ș. a., magazine de coloniale, manu-facturale, băuturi spirtoase, depozite de făină, fierărie, lemnărie etc. Găzduirea călătorilor se face la două hanuri mai principale și altele mai mici. Ieșirile și intrările târgului se fac pe la

barierile: Mamornița, Pilipăuților, Dorohoiului și Târnăucăi. Înmormântările se făc la două cimitire creștine și la unul iudaic. / Vitele de hrană și acele de muncă ale târgoveților au pășunatul pe locul ce este dat de proprietarul moșiei și pe care se află și târgul situat. Așezarea târgoveților de acolo, cu dreptul de bezmănari, este stabilită de pe la anul 1672, prin hrisovul dat de Domnitorul Duca Vodă, hrisov care s-a reînnoit și aprobat prin hrisovul din 1817, de la Scarlat Calimach Vodă, și prin acel din 6 iulie 1824, de la Ion Sandu Sturdza Vodă”³⁷⁰.

HIDIGHIȘ

(Hăgereni sau Hăghidișăuți pe Bâc, azi Ghidighici sau Hidighiș, lângă Chișinău, Lăpușna, Moldova).

1589, mai 8: Întărit de Petru voievod, prin ispisoc de judecată, fraților Frățian, Toader și Ionașcu, copiii Mărinei, nepoții Armancăi, strănepoții lui Oană, după pâra cu fostul stolnic Porosăci, Gavril Hăjerău, Ungurea-nul, Iutcu și toate rudeniile lor, „zicând cum au fost șters pe moșul lor Oană din privilegiul de cumpărătură de a avut

³⁷⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 706

Oană de la bătrânul Bogdan voievod, într-un loc l-au fost șters, iar într-alt loc, mai jos, l-au fost scris, și au arătat că moșul lor și cu copiii lui nu au cumpărat. / Deci noi i-am judecat după legea țării și am dat să jure cu 24 de jurători Porosăci, Gavril Hăjerău, Ungureanul, Iutcu și toate rudeniile lor că nu a fost cumpărat moșul lor Oană o bucată de pământ din satul **Hăgerăni**. Dar când a fost la zi, ei nu au adus nici un jurător și au rămas din toată legea noastră”³⁷¹.

1610, noiembrie 26: Întărit de Constantin Movila voievod marelui postelnic Chiriță Dumitrachi, care cumpără de la frații Frățian, Toader, Ionașco, Marco și Crăciun, feciorii Maricăi, nepoții lui Oană Guf, și de la verii lor Florea, feciorul Neaghi, nepotul Anei, Gliguță, feciorul lui Ion, nepotul Neaghii, Ion cu frații lui, feciorii Drăghinii, nepoții lui Gavril Hăgereu, Petrea, feciorul Tomii, nepotul Nastei, Andronic Roșca, Mărica, fata Iuscăi, nepoata lui Poroseaci, Tofana, fata Ungureanului, Ștefania, fata lui Dan, Anghelina, fata Isaii, Ursul, Boreschii, feciorul lui Hilimon Hăgerău, Toader Herțul, feciorul lui Coste și tot neamul lor, toți nepoți și strănepoți lui Ion Hăgerău și fratelui lui Luca, și surorilor lor Mara, Nastea, și de la Cozma, Ivan, Lazor, Nasta și Oană, „un sat, anume **Hăghidișăuți**, unde a fost iaz vechi și care acum se numește **Hăgereni** pe Bâc, care este în ținutul Lăpușnei”³⁷².

1680, ianuarie 27: Porunca dată de Duca voievod lui Năstase vistiernic, **pârcălabul Chișinăului**, și lui Fră-

³⁷¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 12, pp. 19-21

³⁷² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 23, pp. 39-41

țiman, ce a fost căpitan, să meargă și să cerceteze, „între alte moșii, și pentru partea lui Vasile, fecior lui Ștefan Beni din **Highidiș**, ce are de pe taăl său și de pe unchiul său Loghin și este zălogită la Andrei Mihuleț pârcălabul pentru 6 boi de negoț, și să întrebe pe răzeșii lui de voiesc ei să dea acei boi și să ia partea lui, iar de nu or voi, să dea mărturie, ca să fie Mihuleț în pace”³⁷³.

1681, iulie 20: Ionașco Săchir (Secher) din Highidiș, „luând un cal de la Necola, prețluit drept 30 lei, și neavând ce ce plăti, i-a dat partea de moșii din **Highidiș** ce i se va alege, însă din Pietrele Înșirate (carie-rele de calcar) în sus”³⁷⁴.

1747, septembrie 4: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod egumenului de la mănăstirea Golia și „pe cine va trimite să fie volnic a merge și să ia de-a zecea de pe părțile de moșie ce are Golăe în satul **Burnărești**, ce sunt în ținutul Lăpușnei... și să dijmu-iască și alte seliști ce mai are mănăstirea la acea parte: **Bălăniasa, Bubuiozii, Hăjerenii și Mărinicii**”³⁷⁵.

1774, iunie 5: Satul **Highidișul**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Fața Bâcului, după recensământul lui Rumeanțev³⁷⁶, avea **toată suma caselor 31**. Scădere rufeturi 7: 1 volintir, 3 mazili, 1 ruptaș, 1 popă, 1 femeie săracă. Rămân birnici 24. / **Birnici:** / Ioniță Negru / Maței sin (fiu) lui Negru / Grigori fiul lui Tănăsă / Irimie Sechir /

³⁷³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 109, pp. 133, 134

³⁷⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 111, p. 134

³⁷⁵ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 164, p. 193

³⁷⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 419

Ștefan / Vasile, cibotar / Tudosă / Dănilă zet (ginere) lui Ionel / Grigoraș Brânză / Constandin, cibotar / Miron, dascăl / Agapi nepot lui Sechir / Gavril din Cojușca / Nastasă Ionaș / Ene, sârbul / Voica, sârbul / Petco, sârbul / Mitul, sârbul / Enache / Ioniță, fratele lui Constandin, cibotar / Vlad, sârbul / Stan, sârbul / Vasile Dominte / Gavril Ionaș. // **Rufeturi:** Antohi Sechir, volintir / Andrei Dumbravă, mazil / Ioniță Butu, mazil / Nastase Popa, mazil / Ioniță, fratele lui, ruptaș / Popa Ion / Vasilca, săracă.

HILIMONEȘTI

(„seliștea lui Nicoară”, Nicorina,
apoi Hilimonești, comuna Rebricea, Vaslui).

1460, ianuarie 13: Întărită de Ștefan voievod lui Ivașco Goenescu, care primește uric pentru „seliștea care a fost la Conu, pe Rebricea, pe care a cumpărat-o de la Băloș pentru 40 de zloți, și, peste deal, pe Rebricioara Mică, seliștea lui Nicoară și seliștea lui Giurgiu Blidaru, pe care amândouă seliști le-a cumpărat de la Bălea și de la

Malea, fiica lui Ion, pentru 40 de zloți”³⁷⁷. Hotare, din veac.

1617: Ispisoc de judecată de la Radul voievod, după ce „fiii Pătrășcoaei au pârât cu pâră mare pe vornicului Băseanul pentru jumătatea de sus din satul **Boțești**, care i s-a venit lui a o cumpăra în două dăți: 100 ughi (ducați ungurești) a dat fraților lui Costil, iar altă 100 ughi a dat lui Toader stolnicul, pentru că a fost luată de către Eremia Moghilă vodă pentru hiclenie, când a venit Costil cu răzvan voievod asupra țării noastre; a treia 100 ughi a fost cheltuit-o pentru biserică, ce a fost pustie de mulți ani, și altă cheltuială, căci a făcut două iazuri, case, mori, stupi, clopotniță și multe cheltuieli, și le-a fost dată lor zi în două săptămâni, pe obiceiul țării, din luna aprilie, 29 zile, în două spătămâni, și când a fost zi, ei n-au întors nimic... Pentru aceea, fiii Pătrășcoae au rămas... / Și de asemenea, întărim lui Băseanul și jupânesei lui Varvara, fata lui Petre Hohulea, nepoată lui Dumitru Hohulea vor-nic, din drese ce a avut bunicul ei de la Iliăș voievod, satul **Șofrăneștii** pe Șacovăț, cu mori pe Șacovăț, ce-i sunt ei cumpărătură de la Andreica, ureadnic de Bădeuți, pentru 700 zloți tătărești. / Și iarăși am întprît Băseanului vornic ocina ce a cumpărat de la Gheanghe, fiul lui Io-nașco, nepot Savei, a patra parte de sat **Țibănești** pe Șacovăț, cu loc de moară în Șacovăț, pentru 50 taleri curați. / Și iarăși i-am întărit a patra parte din **Răzina** pe Nistru, cumpărată de la Candachia, fata Magdalinei, nepoata Petrei Hohulea, drept 25 talei. / Și iarăși i-a, întărit lui a patra parte din **Stoilești** pe Rebricea, cumpărată de la Pătrașco și Ion, fiii lui Lazor Cercel, pentru 25 ughi. / Și jumătate din satul **Crăciunești**,

³⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 90, pp. 128-130

ce-l la obârșia apei Goliei, din jumătate a treia parte, cumpărată de la Arsenie, fiul Malei, nepot Annei, și de la nepoții ei Roma, și Anton și Platon, fiii Neagului, nepoți Sorei, și de la unchiul lor Baloș, fiul Sorei, drept 20 taleri curați. / Și jumătate din a treia parte din jumătate de sat **Cră-ciunești**, cumpărată de la Simion, fiul lui Dumitru, fiul popii Oatu, de la nepoții săi Ignat și Ioan, nepoți Olenii, drept 15 taleri curați. / Și iarăși i-am întărit două părți din jumătatea dinspre răsărit a satului **Tulova**, ce se numește **Glodenii**, cumpărat de la Gherman și Andronic, feciorii Tacoșei, de la nepoții lor Condrea Lăbușco, Ionașco și Sora, copiii Căcii, și de la frate-său Ion, nepot Nastei, drept 35 taleri curați, din drese de împărțeală ce au avut Nastea și sora ei Tacoșa de la bătrânul Petru voievod. / Și iarăși, a patra parte din jumătatea dinspre apus jumătate din același sat Glodeni, cumpărat cu 30 ughi galbeni (ducați ungurești de aur). / Și a patra parte din satul **Scăn-teae**, ce a cumpărat-o de la Toader, Mihail și Drăghina Scăntee, copiii lui Scăntee, nepoți lui Trifan, drept 26 ughi galbeni. / Și iarăși, a patra parte din jumătate de sat **Tulova**, ce se numește **Glodeni**, dinspre apus, cumpărată de la Vasilca, fata Nastasiei, nepoata lui Ionașco Fărăraș, drept 12 taleri curați. / Și iarăși, din a patra parte, trei părți, și din a cincea parte, a treia parte, cumpărătură din jumătatea de jos a satului **Boțești**, de la Miron, fecior lui Nebojatco, nepot lui Ilie Boțescul, de la Costea și Mihail, fiii lui Vasile, nepoți iarăși lui Ilie Boțescul, pentru 100 ughi galbeni, din drese ce au avut de împărțeală de la bătrânul Petru voievod. / Și a patra parte din satul **Boțești**, o parte și jumătate din a cincea parte, și o parte și jumătate de la Ionașco, Gavril, Sofronia, Buna, Cristina, Vasile și Pătrașco, fiii lui Oană, nepoți lui Ilie Boțescul, drept 50 ughi galbeni. / Și iarăși i-

am întărit, din jumătatea de sus a satului **Vulturești**, partea Sorei, fata Copăceanului, nepoata Oanei, drept 80 ughi galbeni. / Și a patra parte dintr-o seliște **Nicorița** pe Rebricea cea mică, care acum se numește **Hilimănești**, și din altă par-te, cumpăratură de la Tudora Varticoae, nepoata Cristinei, fata Siminei, drept 300 zloți tătarești. / Și iarăși, din cea de jos a treia parte din satul **Miclăușenii**, ce se numește **Graurii**, 12 pământuri din toate țarinile, cumpărate de la Solomia, fata lui Ion Graur, drept 20 ughi galbeni. / Și iarăși i-am întărit un loc de prisacă pe Bârlad, din sus de satul **Dobroslăvești**, cumpăratură de la Mărica, Ana și Costanda, fiii lui Oțâl”³⁷⁸.

1637, martie 15: Scrisoarea trimișilor domnești Gligore de **Cozmești** (comuna Delești, Vaslui) și Mihăilă și Ștefan de **Munteneschi** (comuna Ștefan cel Mare, Vaslui), care au cercetat pâra lui Oțel Andronachi împotriva lui Spinul de **Comănești** (comuna Cavadinești, Galați) „pentru o moară ce a făcut Oțel Andronache pe locul **Turceștilor** (azi Uncești, comuna Zăpodeni, Vaslui) și un țarmure este pe hotarul Comăneștilor, iar Spinul a zis, înaintea măriei dumitale, că-i îneacă fânațul și oarece arie bătrână”. Cercetând, împreună cu „toți răzeșii din Comănești”, trimișii constată că moara „nu strică nimic pe locul Comăneștilor, ce a grăit Spinul, un om fără de ispravă, pe chizmă, și a fost moară și mai de înainte vreme pe acel loc, la Capul Luncii, și au venit cu toți răzeșii Spinului și l-au primit și pe țărumurile Comăneștilor, iar dintre acești răzeși, cui va trebui să-și facă moară, să le găsească mai sus loc de moară, să-și facă... și-i va primi și Andronache, ca să-i întoarcă, de pe acel țarmure. / Și s-a făcut această

³⁷⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 121-129

scrisoare dinaintea lui Nicoară de **Rășcani** (co-muna Dănești, Vaslui), Andrei nepotul Spinului, Vasile Motăș, Costancea, Dumitran, Gligorcea sin Păloga de **Glodeni** (comuna Codăești, Vaslui), feciorii lui Oțel toți; aceștia suntem toți răzeși și l-am primit noi, cu toții, pe acel loc și, acum, cu nimic nu ne amestecăm. Și au mai fost și alți megieși între noi, anume Albotă din **Negrilești** (comuna Zăpodeni, Vaslui), Hilip din **Hilimonești** (lângă Măcrești, comuna Rebricea, Vaslui), Apostol de Rășcani, Andreian de **Ciofeni** (comuna Zăpodeni, Vaslui), Sârbul și Roman de **Hulturești** (Vulturești, comuna Vulturești, Vaslui), Gligorcea de Glodeni, Mihăilă de **Muntenesti**, Pătrașco de **Bălești** (comuna Piscu, Galați) și mulți oa-meni buni și bătrâni”³⁷⁹.

HILIPESȚI

(pe Trotuși, lângă Onești și Filipești, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Hilipești**, ținutul Bacău, ocolul Trotușului, satul șetrarului Gheorghe Aslan, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁸⁰: **Toată suma case-lor**: 29. Scădere rufeturi, însă: 14: 1 ruptaș, 13 țișani. Rămân birnici 15. / **Birnici**: Stan Arnăutul / Ion Frunză / Iftimii, cojocar / Dănăilă / Ion Hapău / Pricopii Hapău / Ursachi / Cârste Gavril / Stoica Busne / Ursul Tudorii /

³⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 39, pp. 39, 40

³⁸⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 343

Tudor Grigori / Vasile Hapău / Petcu, sârbul / Radu, sârbul / Iftimii, muntean. // **Rufeturi:** Gheorghe Chiro-pleș, ruptaș / Anton, judele, țigan / Ion, scripcar, țigan / Ion, căldărar, țigan / Petre, herar, țigan / Neculaiu, herar, țigan / Stoica, țigan / Constandin, țigan / Dragne, țigan / Zata, țigan / Dinul, țigan / Costandin, țigan / Stan, țigan / Radul, țigan.

HILIȘEU

(de Sus și de Jos, mai sus de Dorohoi,
înglobat în Pomârla, Botoșani).

1569: Întărit de Bogdan (Lăpușneanu) voievod lui Zaharia din **Derțsca**, drept „niște poieni din hotarul **Hilișăului de jos**, anume **Strujoacele**”, ispisoc „spălat și șters, care s-a rupt în 7 iunie 1669”³⁸¹.

1624, noiembrie 3: Întărit de Radul voievod lui Ponici, diacul din **Rugășești** (Rogojești, Bucovina), care primește urice, în locul celor pe care „i le-au luat tâlharii,

³⁸¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 70, 71

când l-au prădat și i-au luat toată averea”, pentru „satul **Socrăjani** (sat la Cozancea, Botoșani), și pe jumătate de sat **Hrițăști** (raionul Edineț, Moldova), ce sunt în ținutul Hotinului... pe satul **Vlădenii** (lângă Mihăileni, Botoșani)... pe satul **Hilișău** (mai sus de Dorohoi, Botoșani), de baștină și cumpărătură”³⁸².

1628, mai 20: Zapisul Salomieii, fata Măgdălinei, nepoata lui Stănilă, și al fiicei sale Antimia, prin care mărturisesc, în prezența marilor boieri, că au „dat și am dăruit... o a treia parte din satul **Tureatcă** (Ucraina), cu iazuri și cu mori, ce-i în ținutul Sucevei, ce ne este nouă moșie, cum și dintru o a treia parte dintru același sat Tureatcă, jumătate, ce ne este nouă cumpărătură de la Gligori ot **Șeleul** (azi Hilișeu, Botoșani) cel de Sus și de la Mărina ot **Șeleul** cel de Jos, cum și două locuri de case, tot dintr-acel sat, ce ne sunt nouă cumpărătură de la Necoară din **Botoșeni**, cum și toate părțile noastre de moșii, ce ni se vor alege din partea lui Ștefan și a fratelui său Costin, feciorii Tomii, tot dintr-același sat, cum și o a treia parte din satul **Năhorenii** (în hotar cu Tureatca, Ucraina), ce sunt tot într-un hotar... le-am dat și le-am dăruit nepoatei noastre Aftimia, fiica dumisale Gavrilaş vel vornic”³⁸³.

1632, octombrie 10: Porunca lui Alexandru Iliăș voievod, dată uricarului Borleanu, ureadnic de Dorohoi, după ce s-a jeluît domniei fostul staroste Onciul pe cuparul Lupul, ginerele lui Rugină, „că-i ia o bucată de loc cu fânațe din hotarul **Șendricenilor**, către hotarul **Șe-lișeului**, cu țaria sa... iar voi să socotiți, cu oameni buni, de va fi

³⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 239, p. 307

³⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 357, pp. 497, 498

așa și de va fi arat sau cosit peste stâlpii Onciului, voi să-i luați 12 boi și la domnia mea să-i aduceți, și să le dați zi, să vină de față toți cu uricele”³⁸⁴.

1633, aprilie 22: Întărit de Alexandru Iliăș voie-vod lui Dumitru Botoșanul, în baza unui zapis de mărturie de la Udrea fost vornic, Onciul Iurașcovici, Gorciul din **Dorohoi**, Iasac Stârce, Tiron vătămanul din **Necșani** (Nicșeni, comuna Nicșeni, Botoșani), Grigorce din **Gorbănești** (comuna Gorbănești, Botoșani), Gavril uriadnic din **Onțani** (Unțeni, comuna Unțeni, Botoșani), „mărturisind în acel zapis precum că el și-a cumpărat lui o parte de ocină din satul **Băicenii** (comuna Todirești, Iași), ținutul Hârlăului, de la Rugină diacul din **Șilișău** (Silișeu, azi Hilișeu, comuna Horia, Botoșani), drept 64 zloți bătuți”³⁸⁵.

1635, februarie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui armaș Petreceaico, în baza unui „zapis de mărturie de la Dumitrașco de **Tureatca** (comuna Herța, Ucraina) și de la jupâneasa lui Antemia, fata Solomiei Tudorăneșe, scriind cum Dumitrașco și femeia lui Antemia cuconi n-au avut. Deci alte ocine ce-au avut le-au dat rudele și au lăsat unele femeii sale Antemia, iar niște părți de moșie și de cumpărătură din **Șileșeu de Sus** (Hilișeu, înglobat în Pomârla, Botoșani), în ținutul Dorohoiului, și cu loc de heleșteu și de moară... le-a dat lui Toader Petriceaico armașul, ca să-i fie lui drepte ocini și moșii. / Când a fost acum, în zilele Domniei Mele, venit-a Antemia Turetcoae, de s-a plâns că a căzut într-o năpastă la

³⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 226, pp. 282, 283

³⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 324, p. 417

jupâneasa Orășoae. Deci s-a rugat lui Toader Petriceaico armașului să o ajutoreze, să se poată plăti de acea nă-pastă. Datu-i-a bani gata 120 taleri și deci acele zapise de dare făcute-i-a Domnia Mea lui Petriceaico armașul de cumpărătură, pe acele părți de ocină ce a avut de la Dumitrașco Tureacă în sat, în Șilișeu”³⁸⁶.

1635, august 4: Scrisoarea lui Borăleanul uricar, Isac Stârcea, și Gociul din Dorohoi, trimisă lui Vasile Lupu voievod, prin care mărturisesc despre cum au fost să socotească, cu oameni buni și bătrâni, megieși, „o bucată de hotar din hotarul **Șendricenilor** (comuna Șen-driceni, Botoșani), satul Onciului pârcălabul, că s-a jeluît înaintea Măriei Dumitale că i-a împresurat Lupul Talpă comisul cu hotarul **Șeleșeului** (Șilișeu, Hilișeu de Sus, înglobat în Pomârla, comuna Pomârla, Botoșani). Deci noi mers-am și am strâns oameni de primprejur și din târg din **Dorohoi** și din alte sate... am trimis la Lupul comi-sul, să vină și să-și aducă și dresese, să le citim, și ale lui, și ale Onciului, să le hotărâm pe unde le vor spune dresese, cum este obiceiul. Iar el n-a vrut să vină la hotar și la oameni buni, cum au fost învățătura Măriei Tale, ci a zis că va veni înaintea Măriei Dumitale. Ci au trimis pe Dumitrașco din Ilișești (Bucovina), cumnatul lui Rugină, cu un ispisoc de întăritură de la Simion Vodă, pe o bucată de loc din hotarul **Buhaicilui** (Buhaci, Buhaiciu, Buhai, azi Pădureni, comuna Șendriceni, Botoșani), și scrie în acel ispisoc acel loc în semne despre hotarul Șendri-cenilor, din Jidovca, în movila acea mare, la Urlea, și peste o moviliță, despre hotarul Păscarilor... / Deci, noi le-am dat zi și am mers cu acești oameni buni, de ne-au arătat acele semne. Și ne-au

³⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 32, pp. 31, 32

arătat de unde a luat Lupul fânul lui Dumitru, șoltuzul din **Botoșani**, ce au vândut Onciul pârcălabul, și de unde i-au bătut vecinii. Deci tot este hotarul Onciului de Șendriceni. / De aceasta dăm știre Măriei Dumitale, iar Măria Dumitale îi vei judeca cum va fi voia Măriei Dumitale, ca un domn milostiv. / Mai mici robii Măriei Dumitale, Borăleanul uricar, Isac Stârcea, Gociul, Grozav biv șoltuz, Romașco, Ion Ouco, Stratula, Ștefa bătrânul, Vlașin, Gligorie Oucic, Droni, Gavril Șelepco, Ionaș zeat (ginere) Cârsti, Ionașco Frățiiian, Gagiul, Roman, Gora bătrânul, Ionașco bătrânul, Dumitrașco biv șoltuz, Petriașiu, Isac Ilcescul din **Dorohoi**, Gheorghe dregătorul și Ștefa ot **Buhaiciu**, Fădor ot **Popeni** (comuna George Enescu, Botoșani), Pavăl, Eremiia, Ionașco, Ionașco Drăgăneț și Moisea ot **Șendriceni**, dăm știre Măriei Dumitale, toți, noi cu sufletele noastre”³⁸⁷.

1636, martie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod cneaghinei Melintiana, fiica lui Tudoran, și fiului ei Dumitrașco Șaidir, care primesc ispisoc de întăritură pentru „5 jirebii de moștenire din **Șilișăul de Sus** (Hilișeu, înglobat în Pomârla, comuna Pomârla, Botoșani), care este în ținutul Dorohoiului, și o jirebie din acest sat, cumpărată de la Iusip, fiul Sofiiicăi din Iugești (Buco-vina), și alte două jirebii din același sat Șelișeu, cumpă-rate de la Leca Turcitul din **Vârtop** (lângă Vicoleni, comuna Ungureni, Botoșani), ginerele Cârstei din **Vico-leni** (comuna Ungureni, Botoșani), pentru 35 taleri de argint. Iar dresese și ispisoocele mai vechi pentru părți de ocină din satul Șileșeu, li le-au luat tâlharii, cu multă avere, când au jefuit pe Dumitru Ponici din **Rugășăști** (Rogojești, comuna

³⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 191, p. 227

Mihăileni, Botoșani) și pe Constantin Ciogolea și pe alți boieri din Țara de Sus”³⁸⁸.

1639, august 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Mihașco Cornaci, care primește uric pentru „o parte de moșie din satul **Derzca**, din ținutul Sucevii... danie de la moșul lui, popa Tomșa, ce au cumpărat strămoșii lui Avăr și Ioan Șerpe de la Iurie, feciorul lui Ilieș spătar, și de la jupâneasa lui Marușca. / Și iarăși, un loc de casă, din sus de biserică, din același sat Derzca, cumpărătura popii Tomșa de la Ionașco pitărel, frate Lupului diac, feciorul Năstacii, nepotul Maricăi, strănepot lui Avăr. / Și iarăși, altă parte din Derzca, cumpărată de popa Tomșe de la Iurașco, feciorul Năstacii, nepot Suilesii. Și au rămas lor, de la popa Tomșe, cu câțiva bani, 50 de taleri, pentru acea parte și a plătit popa Cornaci, tatăl lui Mihașco, după moartea popii Tomșii. / Și iarăși, 2 jirebii din Derszca, cumpărate de popa Cornaci de la Minta, sora Derscăi, și de la nepotul ei Tudoran, feciorul Madonii, din partea unchiului lor Focșa. / Și iarăși, cât se va alege partea lui Ianco, care este danie de la Vărvara, fata lui Vasco și a jupânesei Axanii, mătușa lui Mihașco Cornaci. / Și iarăși, oarecare curături, ce singur le-a făcut moșul lor popa Tomșe pe acele părți de moșie din Derzca; o curătură pe pârâu, iar altă curătură la drumul Buhaiului și pe din sus de drum, și pe din jos. Iar alte curături, din Prigorca, la fântână. / Așijderi, 2 curături, ce sunt la parte vărului său Ihnat, feciorul lui Ion Șărpăscul, și o au cumpărat tatăl său, popa Cornaci. / Și o jirebie și jumătate, pe care a cumpărat-o Mihașco Cornaci de la Ana, fata lui Tinașco, nepoată popii Tomșa, și de la ginerele ei, popa Ilie din Stroești,

³⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 354, pp. 397, 398

pentru 60 de taleri leșești, cu lazuri și cu pomet și cu vaduri de moară pe pâraul satului. / Și un iaz, făcut de popa Tomșe, pe din sus de drumul Clășăului celui de sus, legat de o curătură ce singur popa Tomșe a făcut. / Și iarăși întărim lui Mihașco Cornaci o parte de moșie din **Șilișeu de Sus**, din ținutul Dorohoiului, cumpărătura popii Cornaci de la popa Nechifor, feciorul popii Efrem, nepot lui Dumșan, pentru 30 de taleri bătuți”³⁸⁹.

1645, iulie 2: Carte de îputernicire, dată de Vasile Lupu voievod Antemiei Turietcoaie „să fie tare și puternică a opri și a ține ale ei drepte ocini și moșii, anume: jumătate de sat cu moară în Năslavcea, a treia parte de sat **Beserecani** (Bisericiani, comuna Vișoara, Neamț) și din **Șeleșeu** (Hilișeu, comuna Hilișeu-Horea, Botoșani) ce i se va alege din moșie și 8 jirebii de cumpărătură, și a treia parte de sat de **Turiiatca** (comuna Tureatca, raionul Herța, Ucraina), ce are 15 jirebii de cumpărătură, și a treia parte de sat Stănești (Bucovina), și a treia parte de sat **Năhoreni** (Nihoreni, lângă Tureatca, raionul Hliboca, Ucraina), și a treia parte de sat de **Culi-ceni** (comuna Tureatca, raionul Herța, Ucraina), și a treia parte de sat Sănăuți (Bucovina); nimeni să n-aibă treabă a ara sau a cosi pe locurile ei. Iar de la cine va ara sau cosi să aibă a luat a zecea din pâine, din fân și din tot veni-tul”³⁹⁰.

1755, iunie 23: Porunca dată de Matei Ghica voievod ispravnicului de Hârlău, medelnicerul Păun, să cercezeze pâra „pitarului Constantin Macri împotriva lui Neculai Gafencu din **Hilișeu**, că i se calcă moșia și i se cosește

³⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 198, pp. 204, 205

³⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 117, pp. 97, 98

fânul de pe **Pomârla**”³⁹¹.

1774, iunie 5: Satul **Hilișeu**, ținutul Hârlăului, ocolul Coșulii, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁹², **toată suma caselor: 39**. Scădere rufeturi 13: 1 popă, 1 dascăl, 6 argați ai căpitanului Andrii, 2 argați ai lui Gafencu, 1 mazil, 1 ruptaș, 1 jidov. Rămân birnici 26. / **Birnici:** Tudose brat (frate) popii / Toader Baros / Ion Guzu / Vasili sin (fiu) Tofana / Neculai Bolohan / Simion, rotariu / Tuduse, muntean / Toader fiul lui Andriuță / Condurat / Toader Conovar, vornic / Vasili Conovar / Mihai, rus / Ivan Savic / Ion Bălan / Chiriac Bălan / Ion fiul lui Chiriac / Gheorghită, sitar / Sandu fiul lui Pricopi / Toader cumnat lui Andronic / Dumitrașcu cumnat lui Pricopi / Andronic / Neculai, cioban / Dumitraș zet (ginere) lui Bolohan. // **Rufeturi:** Popa Savin / Mihălachi, dascăl / Fodor, rus, grădinar la căpitanul Andrii / Iure, rus, pas, tij (la fel) / Tudos, pas, la fel / Grigoraș, argat, la fel / Petre Mândroi, la fel / Nistor, vezetiu, la fel / Andrii, slugă la Gafenco / Cozma, rus, argat, la fel / Lupu Popșa, mazil / Nacu, ruptaș / Haim, jidov.

1774, iunie 5: Satul **Hilișău**, proprietatea mazi-lului Sandul Curt, ținutul Dorohoiului, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁹³, **toată suma caselor: 66**. Scădere rufeturi 15: 6 femei sărace / 3 preoți i diaconi i dascăli / 1 mazil / 1 jidov / 1 țigan / 3 argați ai Sandului Curt, mazil. Rămân birnici 51. / **Birnicii:** Toader Chiper, vornic / Grigoraș Brabăn / Ion sin Marie / Ștefan

³⁹¹ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 18

³⁹² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 250, 251

³⁹³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 488, 489

sin Marie / Pricop Aramă / Grigoraș Minciună / Acsintii, ciobotar / Grigoraș sin Aniții, rus / Toader sin Marie / Pavăl Pasăre / Ion Pasăre / Iordachi, dulgherul / Ștefan sin Măriuții / Vasile Pasăre / Istrate Buliga / Pentelie Jacotă / Pentelie Mucia / Georgii Mucia / Lupul Buliga / Ioniță, iconar / Sandul Buliga / Georgii Roznovu / Toader Moroșan / Vasile Ciocan / Grigorii Ciocan / Pavăl Ciocan / Andreiaș Ciocan / Pricopii Ciocan / Petre Țibrican / Georgii, căprar / Iacob Ranga / Toader Băbițoiu / Petre, strugar / Zaharie Băbițoiu / Toader Frunză / Vasile, ungurian / Vasile, morar / Georgii, rus / Istrati sin (fiu) Mirăuță / Lupul sin Mihăesii / Mașteiu, vătăman / Lupul, ungurian, este bătrân neputincios / Ion, rus, tij (la fel) neputincios / Ignat, ungurian, tij / Chiriță, tij / Petre Ciocan, tij / Vasile, vezeteu / Ivan, ungurian / Georgii Lungul, croitor / Toader, scutelnicul, ungurian. // **Rufeturi ot tam, femei sărace**, fără de ajutor: Ioana Machidoniasă / Eftimie Leontiasă / Dochia, prescornița / Malanca / Anița Alecsoai / Gafița; / **Preoți ot tam**: Preotul Grigoraș / Diaconul Mihălache / Gavril, dascăl; / **Mazilul**: Sandul Curt, mazil; / **Jidovul**: Strule, jidov; / **Țiganul**: Radu, țigan; / **Argați și păstori ai lui Sandul Curt**: Sandul, văcar / Simion, argat / Toader, holtei cu mamă, argat.

1900: „**Hilișeul**, comună rurală în partea de nord a plășii Coșula, județul Dorohoi, formată din satele: Hilișeul-Curt, Hilișcul-Gafencu și Hilișeul-Galați, cu reședința primăriei în Hilișeul-Curt. Are 442 familii sau 1.632 suflete; 2 biserici, deservite de 1 preot, 4 cântăreți și 2 pălămari; 1 școală, condusă de 1 învățător și frecventată de 50 elevi; 428 hectare 24 ari pământ sătesc; 1.432 hectare 20 ari câmp și 1.167 hectare 24 ari pădure, pro-prietăresc; 1 iaz; 3 pogoane de vie. Locuitorii posedă: 672 vite mari

cornute, 769 oi, 87 cai, 553 porci; 90 stupi cu albine. / **Hilișeul-Curt**, sat pe moșia cu același nume, cu 226 familii sau 823 suflete. Proprietatea moșiei este a erezilor defunctului Alecu Curt. Biserica, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, deservită de 1 cântăreț și 1 pălămar, este mică, făcută din bârne de stejar, din arborii pădurii seculare de pe această moșie, așezată pe temelie de piatră și tencuită pe dinăuntru, în 1801, de familia Curt. În fața bisericii este ridicat un monument, pe care se află o cruce între doi îngeri, bine sculptați în piatră. Ogra-da bisericii, în partea dinspre casa proprietății, este în-chisă cu zid, în centrul căreia se ridică clopotnița, pe care se află bustul Mântuitorului, între doi îngeri, iar pe coama zidului stau busturile a 6 Apostoli. Aceste împodobiri sunt făcute de către proprietarul moșiei, Alecu Curt, la anul 1858. Este o școală primară, condusă de 1 învățător și frecventată de 50 elevi; având un local bun, făcut tot de către Alecu Curt, care da toate înlesnirile necesare spre întreținerea ei în bună regulă, ajutând pe elevi cu cărți și cele necesare la învățătură, și pe 20 elevi săraci îmbră-cându-i. Locuitorii împroprietăriți au 325 hectare 47 ari pământ, iar proprietarul moșiei are 286 hectare 44 ari câmp și 706 hectare 22 ari pădure, bine îngrijită, cu diferite esențe de arbori, între care predomină fagul și plopul... Hotarele moșiei sunt cu: Pomârla, Tărnăuca, Dersca, Hilișeul-Vârnăv și Hilișeul-Gafencu. Localități însemnate sunt: Mormântul Uriășului, Movila Mare și Bolborosita. / **Hilișeul-Gafencu**, sat pe moșia cu același nume, cu 209 familii sau 789 suflete. Proprietatea moșiei este a erezilor defunctului V. Cananău, cumpărată de la dna Raluca Miclescu, născută Holban. Biserica, cu hramul Sfinții Mihail și Gavril, deservită de 1 preot, 2 cântăreți și 1

pălămar, e de zid, făcută, în 1855, de fostul proprietar M. Holban. Locuitorii împroprietăriți au: 502 hectare și 82 ari pământ; iar proprietatea moșiei: 961 hectare câmp și 356 hectare 5 ari pădure, cu multe esențe de arbori, între care domină stejarul. / **Hilișeul-Vârnav**, sat pe moșia cu același nume, în partea sudică a comunei Pomârla, cu 165 familii sau 622 suflete. Mai de mult, această moșie era trup aparte, iar acum se află alipită la moșia Pomârla. Are o biserică, cu hramul Sf. Mihail și Gavriil, mică, făcută din lemn, la 1780, de V. Vârnav. Locuitorii împroprietăriți au 581 hectare 47 ari pământ”³⁹⁴.

HINȚEȘTI

(lângă Pleșești, comuna Boghești, Vrancea).

Întărit, în **31 octombrie 1491**, de Ștefan voievod, lui Ion Murgu, dania lui Ștefan cel Mare, care cumpărase, cu 160 zloți tătărești, de la frații Oană Dzeamă, Vasilca, Armeanca și Neagșa, fiii lui Dragoș Dzeamă de la Zeletin „ocina lor dreaptă, două sate pe Pericichiu, anume Hințeștii și, mai jos de acela, unde a fost Neagșa Taurul... Iar hotarul acelor sate să fie începând din jos, de la obârșia pâ râului Hințeștilor și pe pâ râu până la gura pâ râului, la un stejar mare, și de acolo drept la deal, până la hotarul Pleșeștilor și, pe vârful dealului, pe hotarul Pleșeștilor, în

³⁹⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 707, 708

sus, până în pădure; iar dinspre alte părți, să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”³⁹⁵.

HIROVA

(„unde au fost casele lui Rosomac, azi Hirișani,
Orhei, Moldova).

1529, martie 23: Întărit de Petru (Rareș) voievod lui Dragotă și surorilor lui, care primesc uric pentru „a lor dreaptă ocină și moșie, jumătate de sat de **Hirova**, partea de sus, unde au fost casele lui Rosomac”³⁹⁶.

1774, iunie 5: Satul **Hirova**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Culii, după recensământul lui Rumeanțev³⁹⁷, avea **toată suma caselor 47**. Scădere rufeturi 47: 45 scutelnici ai polcovnicului baron, cu salvovardii din 1773, februarie 28, 1 popă, 1 femeie săracă. / **Cu salvovardii din 1773, februarie 28**: Gheorghi Purcel / Ioniță Săracul

³⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 102, pp. 202-204

³⁹⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 5, p. 12

³⁹⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 405, 406

/ Gheorghe Iordachi / Dumitru / Hariton / State / Ilie, rotariu / Ștefan fiul lui Dumitru / Grigoraș, vornic / Darii, fost vornic / Gheorghe, cibotariu / Ștefan fiul lui Grigoraș / Antohi fiul lui Ursul / Vasili, bejenar / Vasili, botnar / Gheorghe, bejenar / Andronachi Țurcanu / Ilie Țurcanu / Simion Țurcanu / Gheorghe Țurcanu / Toader, bejenar / Nani fiul lui Dumitrașcu / Andrei a Ursului / Maței, cocier / Dumitrașcu Bunu / Gheorghe Furman / Stoica, bârsan / Constandin, cojocar / Simion fiul lui Ursul / Ilie Bordei / Ion Badul / Andrei Dubău / Gheorghe Donosu / Irimie Poiată / Ion, muntean / Ion fiul lui Barbăroșă / Toader Anbrohii / Ioniță Grosul / Olecsii, rus / Sandul, cojocar / Toader, herghelegiu / Ilie al lui Purcel / Macarii, văcar / Ilie Roșca / Ioniță Său. // **Rufeturi:** Constandin Roșca, volintir / Nastasia, femeia săracă.

1774, iunie 5: Satul **Hirișenii**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Cului, după recensământul lui Rumeantev³⁹⁸, avea **toată suma caselor 30**. Scădere rufeturi 23: 6 scutelnici ai lui Constantin Luca, 10 volintiri, 1 mazil, 1 ruțaș, 1 popă, 4 femei sărace. Rămân birnici 7. / **Birnici:** Ioniță al lui Buruiană / Vasile fratele lui / Tincul, vătăman / Toader, dascăl / Dumitru Gogil / Toma Macari / Postică frate Harii / Timoftei Mamină, scutelnic / Căsăian frate lui Irimiei, morar, scutelnic / Simion, rotar, scutelnic / Postolache Hare, scutelnic / Ioniță Ursul, scutelnic / Iordache fratele lui Vasile, bejenar, scutelnic. // **Rufeturi:** Constandin, căpitan, volintir / Ion Gogul, volintir / Maței Turcul, volintir / Grigoraș Hare, volintir / Toader Crucianu, volintir / Irimie, morar, volintir / Ion, rotar, volintir / Vasile Ababii, volintir / Ion Misailă, volintir /

³⁹⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 406, 407

Vasili, bejenar, volintir / Ștefan Neculiță, mazil / Lupul Buruiană, ruptaș / Popa Mașteiu / Ioana, babă săracă / Fâsticanică, săracă / Nastasie, babă săracă / Nastasie, săracă.

1904: „**Hirova**, rusește Ciurova sau Nicolaewski-schit, mănăstire de călugărițe, în județul Orhei, la 18 verste de orașul Orhei și 35 de Chișinău. Este așezată într-o vale, acoperită cu pădure, lângă râulețul Hirova”³⁹⁹.

HIROVA

(Florințești, sat inclus în Hirova, Vaslui).

1624, august 11: „Întărit de Radu voievod slujitorului domnesc Vasilie, și femeii lui Anușca, din Florințești după ce cumpără, cu 12 taleri, de la Măriica, fata Florii din Florințești, în fața martorilor Andriaș, șoltuzul din târgul Vasluiului, Andreica, Dănăilă, Nicoară, Tulea și Andrei din Florințești, „partea ei de sat Florințești”⁴⁰⁰.

1639, septembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Gavril, care primise danie („ca să-i fie lui veșnică pomană”), conform zapisului de mărturie de la Arsănie, Samson, feciorul lui Merăuță, Gavril Moga, Gavril Ciurlan, Toader sin (fiu) Ciurlan, Crăciun, Ionașcu, alt Ionașcu – ginerele lui Necoară, Mihot, feciorul lui Onofrei și Pătrașco din **Albești** (comuna Delești, Vaslui),

³⁹⁹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 113

⁴⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 224, p. 295

de la Necoară sin Ignat din **Florintești** (lângă Hirova sau Hârsova, comuna Delești, Vaslui), „cât se va alege din partea Petrinii din satul Florinteștii, ce sunt în ținutul Tutovii, care el însuși a cumpărat acea parte de ocină de la Petrina, drept 30 taleri de argint”⁴⁰¹.

HLĂPEȘTI

(sat în comuna Dragomirești, Neamț).

1444, septembrie 1: Întărit de Ștefan voievod lui Mic Crai, care primește uric pentru satele „ocina lui dreaptă, anume: Budești, pe Pârâul Negru, și, la obârșia Pârâului Alb, Malești și Glodeni, și Craeștii pe Pârâul Negru. Și, de asemenea... Obârșia, pe Pârâul Alb, și, la obârșia Pârâului Negru, Bahna, și, pe Pârâul Alb, jumătate din sat Hlăpești, partea de la Mălești... Iar hotarul acestor sate să fie după hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁴⁰².

1447, august 22 Întărit de Ștefan voievod mănăstirii Neamț, care primește uric pentru, „Temișești, și Dvorenști, și Cârstienești, și Băloșești, și Geminești, și Pașco, și Petrică, și, la Gura Cracăului, Saucești, și

⁴⁰¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 232, p. 234

⁴⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 250, pp. 353-355

Bațoteni, și Fântânele, și Dumbrăvița, și Telebecinți cu mori, și Clococina, și Cobăcini, și Bilosăuți, și Dragomi-rești, și Hlapești și iezelele lor, Luciu și Zahorna”⁴⁰³. Hotarul, din veac.

1479, mai 19: Întărit de Ștefan voievod fraților Ilea, Duma și Cozma, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, jumătate de sat Hlăpești pe Pârâul Alb, partea de jos... Și, de asemenea, am dat și întărit slugii noastre Cozma dreapta lui cumpărătură, jumătate din sat de Mălești, partea din deal, și 12 pământuri ce cealaltă parte a pârâului, pe care această jumătate de sat din Mălești și aceste 12 pământuri le-a cumpărat Cozma de la Tador Urdiugaș, pentru 60 de zloți tătarești”⁴⁰⁴. Hotarul, din veac.

1601, iunie 6: Porunca dată Eremia Moghilă voievod, dată vistiernicului Isac din **Hlăpești**, după ce „s-au jeluit Drăgan Ciolpan și Ionașco vatag de visternicei pe Ilea și pe seminția sa din satul **Negoești**, care stăpânesc două vetre de sat, din satul **Mălești** și din satul Negoești. / Drept aceea, tu să-i oprești lor din cea jumătate de sat Mălești, iar cui va părea cu strâmbul să stea de față înaintea noastră, altfel să nu fie”⁴⁰⁵.

1634, ianuarie 5: Zapisul Nastasiei, jupâneasa fostului logofăt Arsenie, și al fiului ei Gheorghită, în care mărturisesc „cum am vândut satul **Răuceștii** (comuna Răucești, Neamț) dumisale lui Gheorghe Boțul, drept 250 de galbeni, ce ne-a fost cumpărătură de la Radul, ce-a fost

⁴⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 273, pp. 386-388

⁴⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 217, pp. 329-331

⁴⁰⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 106, 107

vornic, și de la fratele lui Simion, feciorii lui Gheorghe cea fost hatman... Și în tocmeala noastră au fost Nil, egumenul de la Pângărați, Gherghiță și Neculai de **Bărgăoni** (comuna Bărgăuani, Neamț), Pătrașco de **Hlăpești** (comuna Dragomirești, Neamț), Ionașco de **Negrești** (contopit cu Borniș, comuna Dragomirești, Neamț) și alți oameni mulți”⁴⁰⁶.

1636, mai 8: Carte gospod de la Vasile Lupu voievod, prin care poruncește lui Pătrașcu de **Hlăpești** (comuna Dragomirești, Neamț) să cerceteze pricina dintre popa Ionașco din **Bărgăoani** (comuna Bărgăoani, Neamț) și vărul său primar Ion Ciurea, în jelanie „zicând popa că i-a vândut o parte de ocină din sat din **Cârligi** (comuna Filipești, Bacău), din a șasea parte, jumătate, și popii Ionașco nu i-a dat nimic”, Vodă cerându-i trimisului său „să facă legea popii Ionașcu cu ginerele lui Ion Ciurea, să-i dea ocină drept ocină, iar de le va părea cu strâmb, să lei dai ti de soroc, să meargă față la Divan”⁴⁰⁷.

1638, octombrie 28: Carte gospod de la Vasile Lupu voievod, prin care poruncește lui Pătrașco ot **Hlăpești** (comuna Dragomirești, Neamț) să meargă „la **Mălești** (comuna Dragomirești, Neamț?) și la **Obârșie** (comuna Dragomirești, Neamț), să aleagă toate cumpărăturile și moșia lui Ivașco Cârjeu, ce este moșie de pe soacră-sa Tudosca, și să pună stâlpi și să facă scriesoare”⁴⁰⁸.

⁴⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 3, p. 6

⁴⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 412, p. 474

⁴⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 493, p. 461

1644, iulie 10: Ifrim călugărul, feciorul lui Ionașco, nepotul Gagiului, vinde lui Gheorghe paharnicul cel mare, drept 20 lei bătuți, „22 de pământuri și 7 curături din satul **Giurcani** (apoi Poloboc, comuna Rediu, Neamț)... dinaintea popii Gherasim de **Boziiani** (comuna Bozieni, Neamț), Ionașco Talpă de **Șerbești** (comuna Ciortești, Iași), Pătrașco de **HLăpești** (comuna Dragomi-rești, Neamț), Ștefan Lungu din **Bahnă** (comuna Bahna, Neamț) și a mulți oameni buni”⁴⁰⁹.

1900: „**HLăpești**, sat în județul Neamț, comuna Talpa, plasa de Sus-Mijlocul, formând cu marginile sale hotarul dinspre comuna Uscați. Are o populațiune de 150 familii sau 550 suflete; o biserică, cu un preot și 2 eclesiarhi; o școală, frecventată de 35 elevi; 1 fierărie, 2 ro-tării, 10 lingurari. Numărul contribuabilor e de 212. Vite sunt 486”⁴¹⁰.

HLĂPEȘTI

(în Nemțeni, comuna Obileni,
raionul Kotovsk, Moldova).

1483, septembrie 20: Menționat de Ștefan (cel Mare) voievod, atunci când întărește moșiile fraților Ignat și Ion Tintil, care cumpăraseră, cu 80 de zloți tătarești, de la Neagșa, fata lui Mihăilă Șopârlă, „jumătate din seliștea

⁴⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 371, p. 358

⁴¹⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 720

Șopârleni, pe pâraul M..., partea de sus... Și, de asemenea, a venit înaintea noastră Bălco Bârlădescul și a vândut o prisacă, **mai sus de Hlăpești, în pădure, unde a fost Văleșoae**, tot slugilor noastre, lui Ignat și fratelui său Ion Tintiul, pentru 18 zloți tătărești”⁴¹¹. Hotarul, din veac.

1632, aprilie 29: Zapisul marilor boieri divaniți, în care scriu și mărturisesc cum au venit înaintea lor Bilca, fiica lui Gheorghie, nepoata lui Gavril, Sorei și a Antimiei, verii lor Piscul, Stratul, Jiianca, Anuța, Bălaia și Țiganca, fiii lui Gavril, nepoții lui Gheorghie, Antimiei și Sorei, vara lor Frăsina, fiica Sorei, nepoata lui Gheorghie, Gavril și Antimia, vara lor Părasca preoteasa, fiica Antimiei, și iarăși rudele lor Pavel, Rusul, Varvara și Ștefania, fiii lui Dumitru Buză, și iarăși Ghiorghie, fiul Todosiei, și Gligorie, fiul Anghelinei, și Ursul, fiul Mariței, toți nepoți și strănepoți lui Dumitru și Vasilcăi... și au vândut a patra parte din satul **Hlăpești**, pe râul Prut, ce este în ținutul Lăpușnei, cu loc de mori și cu gârlă cu pește, și cu fânețe și cu tot venitul... fratelui nostru Gheorghie Roșca vistiernic, pentru 50 taleri de argint”⁴¹².

1632, mai 31: Întărit de Alexandru Iliaș voievod vistierului Gheorghe Roșca, care primește uric pentru „jumătate din satul **Hlăpeștii** (raionul Kotovsk, Moldova), care este în ținutul Lăpușnei, cumpărătură de la Constantin și Elinca, feciorii lui Pavel, nepoții lui Iosip Hăbiacu, și de la nepoții lor David și Măriuca, feciorii Candachiei, Ionașco, feciorul Anghelinei, sora lui Pavel Hăbiacu, și de la nepoții lor Constandin și Elinca, toți

⁴¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 252, pp. 384-386

⁴¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 42, pp. 45-47

nepoți și strănepoți bătrânului Iosip Hăbiac... Și iarăși o bucată de pământ ce este lângă satul Hlăpești, din sus, între pâraul Velișoaei în Prut... danie și miluire a moșului lor Iosip Hăbiac, pentru 250 taleri de argint”; / „Și iarăși, din jumătate de satul **Țâbăneștii** (Țibănești, Vaslui), ju-mătate de către răsărit, la Gârbovăț, care este în ținutul Vasluiului, cumpărătură de la Ionașco, Tudosea și Urâta, fiii Țonții, care acea moșie a fost cumpărată de tatăl lor Cârstea șetrarul de la Anușca, fata Luchii Pojar, și de la nepoții ei Costân, Simion, Brona, Eleana și Parasca, copiii Nastei, nepoți lui Petre Pojar, și de la nepoții lor Marco, Antonachi, Antimia și Anna, fiii Vasutcăi, toți nepoți și strănepoți Luchii Pojar, drept 60 taleri de argint”; „altă parte de moșie dintru acel sat Țâbăneștii, din a treia parte, care este la mijloc, jumătate, cumpă-rătură de la Istrati și Anna, feciori Tocsabii, nepoți lui Băleși, drept 60 taleri de argint”; / „Și iarăși, a treia parte din satul **Cotelevul** (Coteleu, regiunea Cernăuți, Ucra-ina), care este în ținutul Hotinului, cumpărătură de la Ionașco Herțea, feciorul lui Simion, nepot lui Herțea bă-trânul, drept 250 taleri bătuți, dar a vândut și părțile surorilor sale Anna și Gafca”; „Și iarăși, a treia parte dintr-acel sat Cotelevul, dar cu partea surorilor sale Anna și Gafca, toate părțile moșului lor Hergea, drept 250 taleri e argint”⁴¹³.

HLĂPEȘTI

⁴¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 102, pp. 128-130

(înglobat în Nemțeni, comuna Nemțeni,
raionul Hâncești, Moldova).

1636, aprilie 4: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vistiernic Gheorghe Roșca, în baza uricelor și ispisoacelor sale, adică **Volnăeștii** (Vulcănești, comuna Ciorești, raionul Nisporeni, Moldova) pe Ișnovăț, care este în ținutul Lăpușnei, jumătate din satul **Negrești** (comuna Negrești, raionul Strășeni, Moldova), tot pe Ișnoveț, și satul **Cozmeștii** (raionul Nisporești, Moldova), pe râul Prut, de asemenea în ținutul Lăpușnei, a șaptea parte din **Izbiște** (comuna Izbiște, raionul Criuleni, Moldova) și a șaptea parte din **Pietrosul** (Chetrosu, comuna Chetrosu, raionul Arenii Noi, Moldova), din ținutul Lăpușnei, două părți din **Cotelova** (comuna Koteleve, raionul Novoselița, Ucraina), în ținutul Hotinului... / Și jumătate din a patra parte din **Balomirești** (comuna Du-mești, Iași) și din **Hoisești** (comuna Dumești, Iași), la pârâul Bahlui... / Și satul **Scobențenii** (Scobilțeni, comuna Podu Iloaiei, Iași), care este în Cârliștură... o seliște, anume **Vălișenii** (Văleșeni, comuna Podu Iloaiei, Iași), care este în ținutul Cârlișturii... jumătate din satul **Mateuți** (comuna Mateuți, raionul Rezina, Moldova) pe Nistru, în ținutul Orheiului... și satul **Stărpenii** (Sterpeni, comuna Stăniliești, Vaslui), care este în ținutul Fălciului... jumătate din satul **Oncani** (înglobat în Orășeni-Deal, comuna suburbană Curtești, Botoșani) și din **Turbureni** (sat înglobat în Botoșani) și a treia parte din satul **Băiceni** (comuna suburbană Curtești, Botoșani), în ținutul Hârlăului... satul Tâmpesții (Fălticeni, Suceava) în ținutul Sucevei și jumătate din satul **Mihalcăuții** (înglobat în Lukacivka, comuna Nelipovți, raionul Chelmenți, Uca-

ina), în ținutul Hotinului, pe Viliia Seacă... / Și a cincea parte din satul **Ivoești** (comuna Podu Iloaei, Iași) din ținutul Cârligăturii... niște părți de ocină din **Țibănești** (comuna Băcești, Vaslui), pe pârâul Gârboveț, în ținutul Vasluiului... a patra parte din satul **Hlăpești** (înglobat în Nemțeni, comuna Nemțeni, raionul Hâncești, Moldova) pe Prut, în ținutul Lăpușnei... niște părți de ocină din satul **Copujani** (ținutul Lăpușnei, Moldova), din ținutul Lăpușnei”⁴¹⁴.

HLECIUL

(Heciul pe Răut, raionul Soroca, Moldova).

1623, mai 2: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui cneaghinei Mariica a lui Lupul, al treilea logofăt, și fraților ei Gheorghe și Ion, fiii lui Ștefan Prăjescu, fost stolnic, moșiile pe care le-au avut bunicii lor: „satul anume **Agiudenii** pe Siret (Adjudeni, comuna Tămășeni, Neamț), ce este în ținutul Roman, și cu mori pe Siret, care acel sat... l-am fost luat să fie drept al nostru domnesc, pentru că l-a pierdut pentru viclenie Ștefan Prăjescu stolnic, când a venit cu Constantin voievod și cu oaste leșească”. Radul voievod îl dăruise cămărașului Anton, care „l-a închinat călugărilor de la mănăstirea Sfântul Sava” din Iași. Gașpar Vodă a luat satul, dăruindu-le la schimb, călugărilor „**Heciul** pe Răut, ce este în ținutul Soroca” (satul Hleciul, raionul Soroca,

⁴¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 389, pp. 435-445

Moldova) . Apoi, Alexandru Iliăș voievod și, acum, Ștefan Tomșa, cu susținerea divanului, consideră că „se cuvine acel sat Agiudenii boierului nostru mai sus scris, Lupul logofăt, și cneaghinei sale și cumnaților săi, fiii lui Ștefan Pră-jescu”⁴¹⁵.

HLIBĂNOAE

(regiunea Cernăuți, Ucraina).

1632, septembrie 12: Întărit de Alexandru Iliăș voievod postelnicului Apostol Jora, în baza unui zapis de mărturie al boierilor divaniți, „întru care scrie pentru Velișcu Hăbășescu, ce a fost pârcălab de Hotin, că picând la grele datorii din slujbele domnești și neavând prilej de plată, l-a luat Apostu postelnic pe seama lui, că va da banii în cinci luni de zile și el, necăutând să dea banii la vade (termen – n. n.), a fugit în Țara Leșească. Și apucând domnia pe Apostu postelnic, a plătit toate acele datorii. Și acum, venind el (Hăbășescu – n. n.) din Țara Leșească, l-a apucat Apostu postelnic ca să-i plătească banii. Și neavând cu ce plăti acea datorie, i-a dat 5 sate pe locul Hotinului, anume satul **Vișănei** (Vișneva, regiunea Cernăuți, Ucraina), cu 93 vecini și cu două mori în pârau Ciucurului, și satul **Pânceștii** (regiunea Cernăuți, Ucraina), cu 62 vecini, și satul **Beșâcați** (Bocicăuți, regiunea Cernăuți, Ucraina) și satul **Hlibănoai** (Hlibănoae, regiunea

⁴¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 67, pp. 102-104

Cernăuți, Hotin) și satul **Noureștii** (regiunea Cernă-uți, Hotin) pe Cremăciucu”⁴¹⁶.

HLIBOCA

(aproape de Siret, în Bucovina, Ucraina).

Menționat, pentru prima dată, drept sat cu biserică și un popă, în **1438** și în 1490, dar întărit fraților Babici, care-l cumpăraseră de la Pavel Iudca, în 1493, Hliboca are o istorie frământată și plină de culoare.

În 8 februarie **1595**, părți din sat aparțineau lui Ilea, vătaf de Bărbești, și lui Fădor Orbul, care-și disputau proprietățile în fața Divanului Domnesc. În 4 mai 1607, hatmanul și pârcălabul de Suceava Orăș primea întăritură, de la Simion Movilă, pentru a patra parte de sat Hliboca, pe care o cumpărase de la Vidrașco al lui Ionașco Munder, vătaf de Bănila, căruia i-a plătit 120 taleri.

În 8 martie **1641**, Onaca și rudele ei vindeau lui Toader Grama de Călinești părțile lor din Hliboca, Păn-cești, Lucavăț și Stănești. După moartea lui Toader Grama, care-și zălogise moșia, pentru 500 lei turcești, vistiernicului Ursache, o bună parte din Hliboca trece în stăpânirea acestei rubedenii a lui Vasile Lupu, dar și Ursache vinde părțile de sat, în 7 iunie 1670, lui Ștefan Petriceicu, pentru 700 lei, jupâneasa viitorului voievod fiind Marica, fata lui Gheorghe Catargiu. În 10 aprilie

⁴¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 208, p. 265

1673, Ștefan Petriceicu dăruiește moșia sa din Hliboca cumnatului său, Apostol Catargiu.

În 2 iulie **1762**, când se face o nouă hotarnică a satului Hliboca, cea mai mare parte din sat și din moșie aparține lui Ghiorghei Turculeț, care se plângea, în 15 februarie 1762, lui Grigori Calimah Vodă, că moșiile sale, Hliboca și Pătrăuții, sunt în hotar cu moșiile mănăstirii Putna, iar la facerea hotarului, paharnicul Vasilie Buhăiescul a împresurat bucăți din moșiile sale, o nouă hotarnică, de data asta bună, fiind făcută de stolnicul Vasilie Bașotă, în 2 iulie 1762, printre reperele toponimice aflându-se: fântâna Hlina, lângă Beretche, la fântâna Vârpca, la hotarul Camencei, la fântâna Bezvodna la hotarul Petricenilor, hotarul Fărcenilor, opcina Siliciului la hotarul Cucurului, hotarul Mihucenilor, pâraul Dere-hlui, hotarul Trestianei, la Vorăta, fântâna putredă, la fântâna Hlina.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁴¹⁷, din 1772-1773, înregistrează la Hliboca, în Ocolul Berhometelor, fără alte precizări, „24 – toată suma caselor”, însemnând 1 rupaș, 1 popă, 2 văduve și 20 birnici.

În **1774**, Hliboca avea 30 familii, iar în 1775, 2 popi și 47 țărani. Datorită colonizării cu ruteni, populația satului ajunge, în 1784, la 87 familii.

În 12 octombrie **1782**, în fața Comisie cezaro-crăiești de delimitare a proprietăților în Bucovina s-a prezentat Thadeus Turkul, declarând că a moștenit satul Hliboca de la părinți și moși, bunicul său, Constantin Turkul, primind satul ca zestre a soției, născută Catargiu, dar adoptată de Duca Vodă. Constantin Turkul, care

⁴¹⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 337

primise satul drept zestre a soției, l-a lăsat moștenire lui Gheorghe Turcul. Plecând Turculeștii în Polonia, toate moșiile lor au fost stăpânite de Gheorghe Turcul, iar după moartea lui, un oarecare Bachninski, ginerele acestuia, a stăpânit satul, până s-au întors în țară feciorii lui Gheorghe, Ilie și Vasile Turcul. Tadeus Turkul stăpânea satul de 7 ani.

În perioada **1782-1787**, agricultori și meșteșugari germani din Franconia și din Bavaria se stabilesc și la Hliboca.

În 20 iulie **1785**, în urma morții lui Elias Turkul și a Teclei, născută Wezyk, moșiile din Bucovina ale Turculeștilor au rămas lui Anton Turkul, el despăgubind pe ceilalți moștenitori cu 90.000 florini, plus 10.000 florini pentru Agnes Turkul, căsătorită Slonecka, iar a doua oară, Malinowska.

1794: Biserica Sfânta Maria din Hliboca a fost ctitorită, în 1794, de Ioan VASILOVICI, Ioan MAXIMIUC, Procopie ZAZULEAK și Daniil HORODESKI. În 1843, biserica avea 1.341 enoriași, fiind slujită de parohul Marko OLINSKI, patron bisericesc fiind arma-nul Cristoph von ABRAHAMOWITZ. În 1876, patronii bisericii cu 2.169 enoriași erau Alexie și Xenophon von MUSTAZZA, paroh fiind Constantin SBIERA. În 1907, comuna bisericească Hliboca și Cinstea, cu biserica patronată de Alexander cavaler de SKIBNIEWSKI, îl avea paroh pe Ilie WERBOWSKI, născut în 1870, preot din 1897, paroh din 1904, iar cantor, din 1874, pe Emilian NOSIEVICI, născut în 1852.

În 10 octombrie **1801**, Iohann Turkul, fiul lui Elias, vindea fratelui său Anton Hliboca și celelalte moșii moștenite, Pohorlăuți, Zastavna, Horoșăuți, Culeuți, Pă-

trăuți, Bănila, Boianciuc, Costiula, Budenița sau Bacuma, Putila cu afinențele Uscie Putila, Marinița, Dihtenițe și Plosca, dar și Anton Turkul vinde acele moșii, pe care le cumpărase cu 10.000 florini, în 26 noiembrie 1801, lui Gregor Simon Turkul, cu 160.000 florini.

În 23 august **1802**, Hliboca se află în proprietatea lui Michael Popiel, ca și celelalte moșii ale Turculeștilor, dar în 27 decembrie 1811, Tribunalul din Cernăuți îl recunoaște pe Tadeus Turkul drept moștenitor universal al lui Simion Turkul și, deci, proprietar al moșiilor bucovinene ale Turculeștilor.

În **1803**, un grup de coloniști slovaci s-a așezat la Hliboca, ei urmând să părăsească satul, pentru a primi loturi de colonizare în Solonețul Nou, în 1834, când 30 de familii de slovaci părăsesc Hliboca.

În **1857** s-a construit, în comună, o distilerie de alcool.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuți – **Curtea regională din Cernăuți:** Cernăuți, Ceahor, **Hliboka**, Camena cu Spaski, Corovia, Cotul Bainski, Cuciumare, Ludi Horecea Camerale cu Mănăstioara, Lucavița, Mihalcea, Mihuceni cu Kicera, Molodia cu Franzthal și Derelui, Ostrița, Preworokie, Stăneștii de Sus pe Siret, Stăneștii de Jos pe Siret, Poienile, Tărășeni, Trestiana sau Dimka, Voloca Camerale pe Siret, Zurin”⁴¹⁸.

⁴¹⁸ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

Din **1882**, funcționa, la Hliboca, o școală cu 6 clase⁴¹⁹.

În 30 noiembrie **1886**, s-a inaugurat linia ferată Hliboca-Berhomiet-Carapciu, primii călători... festivi fiind Baron A. Vasilco, căpitanul țării, Baron Mustață, reprezentant al comitetului țării, Baron Eugen Stârcea, consilier guvernamental, colonelul Seracsin, Baron Eudoxiu Hurmuzachi și N. Balmoș – căpitani districtuali, Baron A. Petrino, Dr. I. cav de Zotta etc⁴²⁰.

1885: Raportul anual, pagina 40 (Descoperiri pe platoul Hliboka). „Conservatorul Gutter a raportat și despre descoperirile făcute recent la Vama, Banila și Siret, și s-a decis să se subvenționeze săpături sistematice pe Podișul Hliboka“⁴²¹.

1886: Raportul anual, pagina 45 (Descoperiri în Kisălău și în Hliboka). „Conservator von Gutter a depus programul pentru o investigație științifică arheologică a Bucovinei, după monumentele preistorice, pentru care dr. Munk pledează pe lângă Comisia Centrală, cu referire la descoperirile majore din Chisălău (Kisseleu) și dintr-un cimitir de pe platoul Hliboka“⁴²².

⁴¹⁹ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 33, 1876 p. 70, 1907 p. 145

⁴²⁰ REVISTA POLITICĂ, Anul I, Nr. 13, decembrie 1886, p. 4

⁴²¹ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893, Czernowitz 1893, pp. 45-71*

⁴²² Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893, Czernowitz 1893, pp. 45-71*

În **1890**, comuna Hliboca avea 3.825 locuitori și 4 învățători: Mihail Ronguș, Nicolai Bendac, Carol Werker și Sofia Mlodicka. Paroh era Mihail Tarnavschi, iar cantor bisericesc – Emilian Nosievici.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Hliboca (Hliboka)**, târg, districtul Siret, așezat în valea Siretului și despărțit numai prin câteva fânețe de comuna rurală Presecăreni (districtul Sorojineț). Suprafața proprietăților comunale e de 14,95 kmp, în care se cuprind și cele două atenețe, Chicerca și Cinstea, cu 4.700 locuitori, din care cea mai mare parte sunt ruteni gr. or. și alți slavi gr. cat. E străbătut de drumul principal Cernăuți-Siret, din care se bifurcă un drum ce duce la Storojineț și alte căi comunale. Ca stație principală a liniei mari Lemberg-Cernăuți-Suceava, servește ca punct de legătură pentru linia ferată locală Hliboca-Berhomet, pe de o par-te, și linia locală Hliboca-Siret, pe de altă parte. Are două școli populare, cu câte 4 clase (deci, vreo 240 școlari – n. n.), o biserică ortodoxă, ce ține de protopresbiterialul Storojinețului, și una greco-catolică. Are și bancă populară, cu un cabinet de lectură. Populația slavă străină s-a pripășit aci pe urma punctului de întâlnire a celor trei linii ferate, fiind trebuință de mulți lucrători, precum și cu ocazia înființării unei mari fabrici de spirt. Actualmente funcționează în Hliboca și alte fabrici, din care una de cărămizi foarte căutate. Târgul de vite, ce se ține în Hliboca, începe a fi de asemenea foarte căutat, având legătură bună cu satele bogate de prin prejur. **Hliboca, moșie** cu administrație particulară, districtul Siret. Supra-fața 29,43 kmp; populația: 122 locuitori ruteni și izraeliți. Cuprinde,

pe lângă moșia Hliboca propriu-zisă, și târlele Bodnari, Chicerea și Ploce”⁴²³.

1911: „Pe lângă alte comune din țară, au decis și comunele Panca, Comarești, Comarești-Tisoveț, Jadova, Carapciu pe Ceremuș, Hliboca, Petriceanca, Volcinețul-nou, Costești etc., între care multe comune răzeșești, cu caracter și sentiment curat românesc, să-și redeștepte și să-și dezvolte limba lor românească, în regiunile locuite de ei. În scopul acesta, și-au deschis numitele comune, cu 1 Septembrie 1911, „Cursuri” românești, pe baza sta-tutelor Societății „Țăranul” din Broscăuții-noi, care toate cursuri au fost anunțate la timp, conform legilor, consi-liilor școlare districtuale și celui de țară”⁴²⁴.

1912: La Hliboca s-a deschis o școală româ-nească, la care s-au înscris 50 de copii – deci 2 clase. Peste un an, în 1913, „învățătorii ucraini dădeau câte 10, 20 de bani la copii lor de școală, îndemnându-i să-i bată pe cei de la școala românească. Vreo câțiva copii de ai noștri au și căpătat bolohani în cap și au rămas răniți. Învățătorul Galan a mituit pe un bătauș din Hliboca să omoare pe învățătorul român Gheorghe Forgaci. Treaba aceasta a venit la judecătoria din Sirete și învățătorul ucrain fu pedepsit pentru fapta sa criminală”⁴²⁵.

1914: „Privitor la interpelația deputatului Spenul (descindea dintr-o veche familie boierească din Moldova – n. n.) cu chestia Hlibocii, trebuie să constatăm că dl Spenul

⁴²³ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 109

⁴²⁴ *Gazeta Mazililor și Răzeșilor bucovineni*, Anul I, Nr. 22, 4 ianuarie 1911, pp. 275-277

⁴²⁵ *Gazeta Mazililor și Răzeșilor Bucovineni*, Nr. 13, Anul II, 4 ianuarie 1913, p. 199

chiar în întâia propoziție susține o minciună. Domnia sa zice că scrisoarea publicată în gazeta „Narod-nei Holos”, în Nr. 40 (pe care-o prezintă ca interpelație), e „iscălită de săteni ortodocși ruteni din Hliboca”, pe când, la finea articolului, e pus ca iscălitură numai „Să-tean din Hliboca”. De unde reiese că iscălitorul e „or-todox”? Și de unde a scos interpelantul un plural? Aceasta numai dl Spenul o înțelege! De altfel, trebuie să subliniem următoarele, din interpelația mintosului Spe-nul: întâi că „comuna noastră se necinstește cu țigănite”, cum afirma dl Spenul, care vra să zică, dacă locuitorii români din Hliboca, de care, după statistica oficioasă, care nu ne este priincioasă, există 600 de suftete și dacă acești locuitori pretind și ei să-și ducă viața lor națională, să aibă școală românească și să audă și în biserică, din când în când, câte o vorbă românească, atunci agitatorii ucraini-galițieni se năpustesc asupra acelui preot, care face pe voia unei însemnate fracțiuni din populație, zi-când că el: „necinstește comuna cu țigănite”. Și mai departe: „în timpul din urmă a mers romanizatorul nostru (adică părintele Reguș) așa de departe, că a început a liturgisi în biserică românește, în biserica noastră până acuma nici un preot n-a cutezat a liturgisi românește”. Și așa mai departe urmează deputatul Spenul, pe urmele unei minciunoase gazete ca „Narodnei Holos”, ajungând chiar la amenințări față de cooperatorul Reguș și față de cantorul care cutează să facă să se audă, pentru parohienii români, și câte ceva românește în biserica din Hliboca. Și părintele Reguș „cutează” – aceasta trebuie să o știe și dl Spenul – a liturgisi în mică parte și românește, având încuviințarea pentru aceasta de la consistor. Înainte de doi ani, au înaintat adică peste 200 de parohieni din Hliboca o cerere cătră

prea venerabilul consistor, motivându-și dreptul la liturgia pe limba lor. Și aceasta li sa încuviințat, cu toate intrigile învățătorilor uniati, care își vâra nasul și în afacerile bisericii ortodoxe și care au căutat să zădărnicească încuviințarea aceasta, prin arătări minciui-noase și intrigi contra cooperatoriului. Aceasta e a doua interpelație și a doua blamă și mai zdravănă ca cea din anul trecut a deputatului Spenul. Dă-i înainte, domnule Spenul, ca să-ți arăți toată cuminenția!”⁴²⁶.

1914: „În cursul săptămânii trecute, au trecut, prin Noua Suliță, 40.000 ruși, în Galiția, iar de la 12 septembrie, au sosit în Cernăuți peste 10.000 soldați ruși. Ei au ocupat, afară de Cernăuți, stațiunile Volksgarden, Molodia, Derelin și Cuciurmare, în interiorul Bucovinei, unde a fost proclamată, peste tot, dictatura militară. Trei soldați ruși au fost ieri (12 septembrie 1914) prinși lângă satul Hliboca, unde făceau recunoaștere. Ei au fost aduși la Suceava... Patrulele de cavalerie rusă fac, zilnic, recunoașteri în jurul Cernăuțului și, cum se depărtează mulți de oraș, sunt atacate de patrulele austriece, care, din ascunzători, trag asupra celor rusești, omorând mare parte dintre soldați. Astfel, chiar zilele trecute, dintr-o patrulă de 42 cerchezi, în recunoaștere, numai unul s-a întors, și acesta dezarmat și plin de sânge. La Mahala, Corovia, Cuciur, Nepolocăuți și Stroința au avut loc, în zilele de 11 și 12 septembrie, lupte între câteva detașamente rusești și austriece... Armata rusă s-a fortificat la Mihalcea și Camenca... Ca comandant rus al orașului Cernăuți a fost numit Navrotzchi, în locul căpitanului Korabuki”⁴²⁷. Ști-

⁴²⁶ *Gazeta Mazililor și Răzeșilor Bucovineni*, Nr. 10, Anul III, 26 februarie 1914, p. 155

⁴²⁷ *Ce se petrece la graniță*, „Adevărul” din 2 septembrie 1914

rile despre ocuparea Storojinețului, pe care le combătea Slușanschi, fuseseră încheiate din relatările refugiaților din Hliboca, aflați la Suceava, în 18 septembrie 1914. Conform refugiaților, în 12 septembrie, când au ocupat Storojinețul, rușii „au prins, în primul rând, femeii și fete, ducându-le în lagărul lor, unde au fost maltratate și apoi violate. O fată de 19 ani, întorcându-se din România, spre a vedea ce fac părinții ei din acel orașel, a fost prinsă de către cazaci și dusă într-un hotel, unde a fost batjocorită. Nemulțumindu-se cu atât, cazacii au scos toate mărfurile din prăvăliile locuitorilor, în special de la evrei, chemând pe lipovenii din Hliboca, cărora le-au împărțit mărfurile”. Peste șase zile, când austriecii au reocupat Siretul, iar rușii s-au retras și din Storojineț, locuitorii s-ar fi plâns de abuzuri, iar austriecii ar fi recuperat mărfurile de la lipovenii din Storojnitza, arestându-i pe 38 dintre ei, numai că, în 8 septembrie stil vechi, rușii au revenit în Storojineț „și, spre a se răzbuna de purtarea austriecilor față de lipo-veni, au scos, dintr-o sinagogă, un evreu, în etate de 78 ani, cu alți șase, în timp ce făceau rugăciuni, și, după ce i-au maltratată, i-au dus, pe jos, până la Cernăuți (o depăr-tare de 75 km), și nici până în ziua de azi nu se știe ce soartă au avut acei nenorociți”⁴²⁸. În Bucovina, apăsa dureros sărăcia, iar în 11 decembrie 1914, după ce-i bătuseră pe imperiali la Rarancea, rușii re-ocupau Cernăuții. „De aici, rușii au înaintat pe teritoriul cuprins între râurile Prut, Ceremuș și Siret, concentrându-se, în mase considerabile, pe malul Prutului, la Zalauea, în drept cu orașul Sniatin, și pe malul Siretului, la Berhomet și Hliboca. Repetatele lor încercări de a înainta, de-a lungul poalelor Carpaților, în direcția Seletin, spre a câștiga trecătorile peste Carpați,

⁴²⁸ *Isprăvile cazacilor*, „Adevărul” din 18 septembrie 1914

în Ungaria, au fost respinse, într-un șir de lupte sângeroase, în care au pierdut numeroși prizonieri și însemnat material de război”⁴²⁹.

1914-1918: Au depus obolul de sânge pentru Bucovina „Infanteristul **Mihai Masluc**, Hliboca, Reg. 55, prizonier”⁴³⁰; „Infanteristul **Marcu Chiciuc**, Hliboca, Regimentul 22, rănit”⁴³¹; „**Simion Horobeta a lui Ion**, de 40 ani, din **Hliboca**, a plecat de aici, în iunie 1916, ca să călăuzească un transport de vite, din cauza apropierii dușmanului, și a venit în Oradea (Transilvania), unde s-a îmbolnăvit și a intrat într-un spital. Acolo ar fi murit, la 19 octombrie 1916, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se dispune, la cererea soției sale, Elena Horobeta, procedura pentru stabilirea morții celui dispărut”⁴³²; „**Dumitru a lui Aftanasie Zelencu**, născut în **Hliboca**, la 2 aprilie 1886, a fost chemat sub arme, în august 1914, și a luptat pe frontul galițian. În mai 1915, a primit soția sa de la el ultima scrisoare, datată din anul 1914. Până în prezent n-a sosit nici o știre despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Domni-căi a lui Dionisie Zelencu, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁴³³; „**Ioan a lui Nicolai Ostro-polski**, născut în **Obertyn**, la 14 decembrie 1886, cu ultimul domiciliu în Adâncata (Hliboka – n. n.), a participat la război și să se fi înecat în iarna 1915, în Dunăre. De atunci

⁴²⁹ *Viața Nouă*, III, nr. 151, 20 dec. n. 1914, p. 4

⁴³⁰ *Viața Nouă*, IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915, p. 2 - Supliment

⁴³¹ *Viața Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

⁴³² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 80, Cernăuți în 7 Noemvrie nou 1919, pp. 3-12

⁴³³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuți, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

lipsește orice știre despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Carola Ostropolska, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁴³⁴.

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Siret** face parte, ca „Reprezentant al proprietarilor expropriați, **Dr. Alexandru Skibnievski**, proprietar mare, Hliboca”⁴³⁵.

1919: Prin deciziunea ministerială nr. 1593/1919, semnată, în numele lui Ion Nistor, de Iorgu Toma, erau numiți în „Comisiunea de apel pentru evaluarea taxei de cășmărit” pe anul în curs, iese în evidență și cărciumarul **Isidor Oelgeisser** din Hliboka⁴³⁶.

HLIJENI

(satul Glijeni, comuna Hlijeni,
raionul Șoldănești, Moldova).

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iași, care primește uric pentru „satul **Gurbăneștii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărății** (adică satul Gurbănești), mai sus de gura Sărății, cu vad de mori la Prut și cu mori gata și cu o bucată de pământ din hotarul **Albo-**

⁴³⁴ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuți, 15 iunie nou 1921, pp. 232-240

⁴³⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

⁴³⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuți, în 3 octombrie nou 1919, pp. 1-3

teștilor (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la gura Sărății, care este în ținutul Chigheciului, și de ase-menea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, și **Budeștii** (raionul Leova, Moldova), și **Furteștii** (comuna Vetrișoiaia, Vaslui), și **Vlășineștii** (raionul Leova, Moldova), în același ținut al Chigheciului, și de asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Ungheni, Moldova), pe Gârlă, și cu loc de iazuri, și Gârla și cu pricaturile sale **Stroiceni** (cătun al satului Stolniceni, raionul Fălești, Moldova) și **Vlășineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Fălești, Moldova), și alt pricut, care se numește **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Fălești, Moldova), și satul **Șetrărenii** (azi Stejari, comuna Țigănași, Iași), care este în ținutul Iașilor, și de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Șoldănești, Moldova), care este în ținutul Sorociei, care acele sate fuseseră drepte ocini și cumpărături ale răposatului Enache postelnic, iar când a murit a dat și a miluit acea sfântă mănăstire”⁴³⁷.

HLINCEA

(comuna Ciurea, Iași).

1634, februarie: Carte de împuternicire, dată de Moise Movilă voievod „lui Toader și Ivan prisăcarul sfintei mănăstiri a lui Aron voievod, ce este la **Hlincea**

⁴³⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 76, pp. 92-95

(comuna Ciurea, Iași), în pădure, ca să fie tari și puternici a apăra pădurea primprejurul prisăcii, să nu lase pe nimeni să taie pădurea pe acolo”⁴³⁸.

1900: „**Hlincea**, sat în județul Iași, plasa Codrul, comuna Calafat, situat pe podișul dealului Hlincea, cu o populație de 72 familii sau 225 suflete. Vite: 135 vite mari cornute, 11 cai și 22 rămători”⁴³⁹.

HLINEȘTI

(sau Hlinoiaia, lângă Naslavcea, județul Edineț, Moldova).

1643, iulie 2: Gheorghe Ștefan, al treilea logofăt, și Toma sulgerul și jupâneasa Eftimie, fata lui Gavril sulger, fac un schimb de moșii, „dând Gheorghe Ștefan satul **Hlineștii** (lângă Naslavcea, județul Edineț, Moldo-va) și **Novacăuții** (azi Naslavcea, județul Edineț, Moldo-va), la ținutul Hotinului, iar Toma sulgerul a dat a cincea parte de sat **Șerpeni** (comuna Șerpeni, județul Chișinău, Moldova) și a cincea parte de sat **Pohoceni** (Pogăceni, în satul Popeni, comuna Găgești, Vaslui)”⁴⁴⁰.

1770-1772: Satul **Hlinoiaia**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumean-

⁴³⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, București 1974, doc. 48, p. 53

⁴³⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 721

⁴⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 124, p. 125

țev⁴⁴¹, **toată suma caselor: 45.** Scădere rufeturi 3: 1 popă, 1 dascăl, 1 pisar. Rămân birnici 42. / **Birnici:** Gheorghe Căpățină / Ursul Romașco / Ștefan Ghistriță / Nicolae Ciocan / Costandin Hera / Tănase, armanu / Ioniță Hâra / Iftodie Hâra / Grigoraș Hâra / Mihai, rusul / Lupul Trinca / Vasile al lui Palade / Iacob Fântână / Gheorghe Cumpătă / Iftimie Tărlăpan / Ivan nepot lui Tărlăpan / Ioniță Prosie / Mihălaș Cheptia / Ion Ciolin / Ion, ciobanul / Toader, rotariul / Toader Schintia / Andrei Catana / Ștefan Râșniță / Trohin fiul lui Căzacul / Iftimie Dolhăscul / Ion Mucuțanul / Andrei Popovici / Ștefan Crețul / Andronache Crețul / Toma, rotariul / Marcu fiul lui Roșca / Gheorghiuță Roșca / Enache Carpicin / Dumitru Tricolici / Andrei Roșca / Ioniță Mămăligă / Onofrei fiul Irimiei / Dumitru, ciobanul / Ștefan Mârza / Ion Iuteș / Toader, vătăman. // **Rufeturi:** Popa Moisei / Toader, dascăl / Vasile, pisar.

HLINGENI

(Glițeni, azi Hlingeni, comuna Mihuleni,
raionul Rezina, Moldova).

1634, ianuarie 15: Întărit de Moise Moghila voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iași, care primește uric pentru „**Glițeni** (azi Hlingeni, comuna Mihuleni, ra-ionul Rezina, Moldova), cumpărată de Enache postelnic (și

⁴⁴¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 165

lăsată danie mănăstirii – n. n.) de la călugărul Prohor și ceilalți de la Pantocrator, pe 200 taleri”⁴⁴².

1634, mai 16: Porunca dată de Vasile Lupu voievod „la vătămani și la toți mișeii domniei mele din **Larionești** (Arionești, raionul Dondușani, Moldova), **Mășcenii** (raionul Dondușani, Moldova), **Căcăcenii** (raionul Dondușani, Moldova), **Broscouț** (Broscăuți, raionul Dondușani, Moldova), **Glițeni** (Hlingeni, comuna Mihuleni, raionul Rezina, Moldova), **Mătiuț** (comuna Mateuți, raionul Rezina, Moldova) și din **Slobozia Saucăii** (comuna Sauca, raionul Dondușani, Moldova)... voi toți ca să aveți a asculta de egumenul și de tot soborul de la sfânta mănăstire Sfântul Sava”, pentru că „a dat acele sate răposatul postelnic Ianache sfintei mănăstiri”⁴⁴³.

HLINIȘTE

(lângă pârâul Naslavcea, comuna Hliniște, raionul Ocnița, Moldova).

1627, aprilie 20: Catastiful satelor marelui logofăt Dumitrașco Ștefan și ale cneaghinei sale Ziniica, fiica lui Mogâldea vornic: „**Hliniștea** (lângă pârâul Naslavcea, Moldova) pe Nistru, cu loc de mori în Năslavcea, în ținutul Hotinului, și **Chehnăuții** (azi orașul Chelmenți, Ucraina), într-acel ținut, **Ciornorudenții** (Ciornorudinții, raionul

⁴⁴² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 24, p. 26

⁴⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 134, p. 147

Soroca, Moldova) și **Ternaucă** (raionul Soroca, Moldova) în ținutul Sorociei. Aceste sate sunt drepte moșii Mariei Căzacăi, jupânesei lui Trifan postelnicul, fata lui Dumitru Movilă pârcălabul, nepoata lui Văscan Movilă, strănepoata lui Hudici. Însă Chehnăuții au fost vândut Dumitru Movilă pârcălabul lui Dondăș și Grozei și feciorilor lui Farmachi și lui Stan. Apoi le-a întors Trifan postelnicul, cu jupâneasa lui Mariia Căzaca, fata lui Dumitru Movilă, câți bani au dat ei toți. Iar după moartea lui Trifan postelnicul, jupâneasa Mariia Căzaca Trifă-neasa a dat toate ocinile ei măriei sale, domnul nostru, lui Miron Barnovschi Moghilă vodă... pentru că era măria sa rudă mai de aproape decât altă rudă și ea feciori n-a avut din trupul ei. După aceea, i s-a întâmplat moartea și o au îngropat la mănăstire la Ețcani, în târgul Sucevei. Deci măria sa s-a milostivit cu acele sate pentru dreaptă slujbă, alta am dat și 100 de galbeni bani buni la acea sfântă mănăstire, și i-am făcut pamente să fie în toți anii, din an în an, și o au scris la sfântul și marele jertfelnic; încă numai Hliniștea și cu Chehnăuții și cu Ternaucă m-a mi-luit măria sa vodă și cu țiganii ei, iar Cionnorudinții au fost vândut Căzaca Trifăneasă lui Vasile Șeptilici hatma-nul, iar după moartea lui Șeptilici, căzut-a jupâneasa lui Tofana într-o nevoie și într-o răutate foarte mare de către Varftolomei stolnicul, cumnatul lui Radul vodă, în zilele Radului vodă. Deci ea nu a avut cum face în alt chip, ci a căzut după noi cu mare rugămintă și i-am dat un cal bun și șase iepe biciuite drept 100 galbeni roșii; și s-a plătit de către Varftolemei stolnicul; și câte urice și drese au fost pe acele sate încă mi le-a dat măria sa vodă toate, ca să știe”⁴⁴⁴.

⁴⁴⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 186, pp. 247, 248

1635, septembrie 15: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod sulherului Gheorghe Jora, „să aibă a lua de a zecea din **Hliniște** și din **Novacăuți** și a ține moară cu tot venitul, până când va plăti feciorul logofătului ce este dator, pentru că sunt puse zălog acele seliști și are zapis pe 200 ughi, iar dacă va plăti, el va fi în pace”⁴⁴⁵.

HLINIȚA

(lângă Dracineț, Bucovina, Ucraina).

Un zapis al lui Ștefan cel Mare, din **13 martie 1459**, la care aveau să facă recurs Flondoreni, în 1777, dar care nu s-a păstrat, atesta documentar satul Hlinița, precizându-i hotarele, în care era inclusă și Poiana Spasca, motiv de gâlceavă peste veacuri.

1582: Aflat pe malul drept al Prutului, la confluența acestuia cu pârâul Hlinița și în hotar cu satele Zeleniu, Revacăuți, Dubăuți și Dracineț, satul Hlinița, împreună cu Dracinețul, „care au fost sub ascultarea Sipinților” a fost dăruit, în 1582, de Iancu Sasul, mănăstirii Probata.

1608: Dăruit de Iancu Sasul Vodă, împreună cu Dracinița, în 22 august 1582, călugărilor de la mănăstirea Pobrata, care „au dat domniei noastre 100 ughi, fiind noi datori Turcilor, cari 100 ughi au fost dăruți sf. mănăstiri de Petru Varticovici, fost pârcălab”, și reconfirmat, în 7

⁴⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 237, pp. 282, 283

ianuarie 1608, în folosința aceleiași mănăstiri, satul „Hlinița”, fost „sub ascultarea Șipinților”, supraviețuiește anonim de-a lungul veacurilor, sub umbra groasă a călugărimii.

1737: În 12 iulie 1737, în fața Divanului lui Grigori Ghica Vodă se prezintă „stolnicul Alistarh cu Gheorghie Turculeț postelnicul pentru giumătate de sat Hliniț de la ținutul Cernăuților, zicând du-lui Alistarh stolnicul precum acea moșie este dreaptă moșie în partea maicii sale, domniții Saftii, și fără dreptate este dată acea moșie, de mătușa du-sale, domnița Iliana, lui Turculeț, cu zapisul său pentru 180 lei datorie soțului său, răpăosatului Nicolaiu Costăn logofăt”. Alistarh rămâne stăpân peste jumătate de sat. Înțelegerea va fi reparafată în 9 iulie 1751.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁴⁴⁶, din 1772-1773, înregistrează la Hlinița, moșie a lui Toader FLONDOR, „54 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, Vasile, 2 dascăli, Necolai și Luchian, 5 văduve, SIMIONEASA, Titiana, Paraschiva, Maria și Anița, 7 scutelnici ai lui Ioniță FLONDOR, respectiv Simion MANCĂȘ, Simion ILAȘCIUK, Dămian pânzar, Fedor pânzar, Iacob rusul, Grigoraș TUMANCIUK și Costandin, 6 țișani, adică Anton, Moisei, Hortoluți, Ion FURNICĂ, Mihailo FURNICĂ și Necolai, 2 jidovi, Zendel și Herșko, și 31 birnici, adică: Ivan jitar, Toader rus, Toader GAVRILIUK, Ștefan PORFIR, Simion GLIGORCIUK, Ion GLOGORCIUK, Andrei SPĂTARU, Toader moldovan, Arsenie rotar, Andrieș SARION, Andrieș păsărar, Ivan HUȚAN, Georgiță ZURA, Manul bărbierul, Georgie CURCANUL, Ion MANCHEȘ, Ștefan

⁴⁴⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 441

LUNȚUC, Alecsa prisăcar, Ion butnar, Vasili RUSNAK, Ion PAVLIUC, Tudosii PAVLIUC, Tănasi rus, Luchian ILUC, Ștefan sin popii, Dumitraș sin popii, Chiriac SPÂNUL, Tudosi vornicul și Vasile RUSNAK.

În 1774, Hlinața avea 54 familii, adică 1 mazil și 53 familii de țărani, după cum rezultă din recensământul lui von Spleny, din 1775. În 1784, în urma colonizării cu ruteni, numărul familiilor ajunge la 93.

1776: Biserica Adormirea Maicii Domnului din Hlinața, ctitorită, în 1776, de mazilul Theodor FLONDOR, se afla, în 1843, sub patronatul bisericesc al lui Iordachi de FLONDOR, parohul Ioan DANISCHEWSCKI păstorind 1.332 suflete. În 1876, patron bisericesc era Alexandru baron de FLONDOR, cei 1.817 enoriași fiind păstoriți de parohul Ioan WEISSMANN. În 1907, când patroni bisericești erau Emanuil cavaler de FLONDOR și Miccyslaw WEGRZYNOWICZ, cumnatul său, paroh era Ștefan IVANOVICI, născut în 1839, preot din 1872, paroh din 1879, iar cantor, din 1888, Archip CUȘ-NIRIUC, născut în 1857.

În 17 august 1777, feciorii lui Șerban Flondor, Ioniță și Toader, se plâng Divanului Domnesc împotriva împresurării, pe care o comitea egumenul Pobratei, Hrisant, dar egumenul a arătat o hotarnică din 1736, prin care dovedea că Poiana Spasca ținea de Dracenița, nu de Hlinața. Uricul lui Ștefan cel Mare, pe care Flondoreni îl aveau, includea Poiana Spasca între hotarele Hlinaței, pe care Flondoreni o vor păstra.

În 20 septembrie 1782, în fața Comisiei cezaro-crăiești de delimitare a proprietăților în Bucovina, Toader și Ioniță Flondor (care va fi vornic de Câmpulung Ruses,)

până în 1787) declarau că stăpânesc satul Hlinața, pe care îl obținuse, la schimb, tatăl lor, Șerban Flondor.

1786: După Ioniță Flondor vor rămâne 9 copii, cei majori, Vasile și Gheorghe, primind jumătate din satul Hlinața în 16 noiembrie 1784. Doi ani mai târziu, în 14 iunie 1786, Toader Flondor, care nu avea copii, lăsa, prin testament, jumătate din Hlinața nepotului său, Vasile Flondor, apoi revine cu un alt testament, în 12 februarie 1798, când, „cunoscând cum că aproape este hotarul vieții sale”, lăsa jumătatea sa din satul Hlinața soției sale, Inița. Aceeași voință o exprimă testamentar Toader Flondor și în 22 ianuarie 1800, dar precizând că după moartea Iniței, moșia va reveni nepoților lui, Vasile, feciorul lui Ioniță, Iordachi, urmașul lui Gheorghe, și Dumitrache.

1807: Vasile, Dimitrie și Iordachie Flondor înscriu jumătatea de sat Hlinața a lui Teodor și Anița Flondor, la Tribunalul din Cernăuți, abia în 23 aprilie 1807, dovadă că „hotarul vieții” a fost suficient de înde-părtat pentru bolnăviciosul Teodor Flondor.

1819: În 20 iulie 1819, Vasile... von Flondor, simțindu-se slab, în ciuda tăriei particulei nobiliare austriece, și-a făcut testamentul, lăsând nepotului său Iordachie, fiul lui Gheorghe Flondor, o optime din Hlinața și toată gospodăria din acest sat.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Storojineț – **Vascăuți** (Târg) **pe Ceremuș**, Banila rusească pe Ceremuș, Slobozia Banilei, Berbești cu Ostra pe Prut, Bobești, Ciartoria, Dracineț, Hlinața, Căbești, Călinești pe Ceremuș, Carapciu pe Ceremuș, Costești, Stăneștii de Sus

pe Ceremuș, **Stăneștii de Jos** (tribunal districtual), Vi-lauceă, Voloca pe Ceremuș, Zamostie, Zeleneu cu Sam-sonowka, Pleșnița”⁴⁴⁷.

Din 1888, funcționa, la Hlinița, o școală cu 4 cla-se⁴⁴⁸.

1888: Raportul anual, pagina 55 (Descoperiri preistorice, în mormintele tătare din Hlinitza). „Con-servatorul Romstorfer a raportat descoperiri recente pre-istorice în Bucovina și a deschis, cu precauție, mormin-tele tătare de la Hlinița. S-a decis să facă o examinare mai atentă a acestor relicve”⁴⁴⁹.

1889: Volumul 15, paginile 32 și 33 (Descoperiri în Bucovina). „Descoperiri la Hlinița, pe Prut: După ce țărani au găsit, acum câțiva ani de zile, pe zamca Miserdziv, de lângă Hlinița, cioburi de vase și alte relicve arheologice, pe care proprietarul Alexander von Flondor le-a dobândit și, în mare parte, le-a dăruit, acolo-nelul von Seraczin, prin Regimentul de Pionieri de sub conducerea generalului locotenent Kruzlewski, a organi-zat săpături la Hlinița, în anul precedent și în acest an, în urma cărora au fost scoase la lumină numeroase piese, dintre care colonelul m-a informat parțial. / Lângă moara de la Hlinița, la adâncimea de 0,5 m, s-au făcut decoperiri sub un strat de depuneri de cărbuni și cenușă, gros de aproximativ 20 cm, din partea exterioară; într-un alt loc, pe partea

⁴⁴⁷ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁴⁴⁸ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 20, 1876 p. 72, 1907 p. 145

⁴⁴⁹ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

exterioară de sus, unde s-a săpat până la o adâncime de 0,8 metri, s-au găsit cărămizi (?) din lut, iar la adâncimea de 1,5 m, cenușă, cărbune și pietre. / Am mers la fața locului și am găsit un număr mare de piese, apoi cărbune, cenușă și alte depuneri acumulate în timp. În interiorul săpăturii, delimitat cu pereți, s-au găsit cio-buri ale diferitelor vase etc., la adâncimi de 1,5, până la 1,8 m. și anume: / a). Piese din ghivece, lucrate manual, de diferite genuri Thon și Tegel, mai mult sau mai puțin arse. / b). Părți ale unor vase mai mari, aparent plate, dreptunghiulare, cu pereți inferiori verticali, modelați foarte simplu cu mâna; poate, de asemenea, părți ale cuptorului, cu o grosime de până la trei centimetri și mai mult, miezul aproape negru, aparent negru, cu suprafața prevăzută cu șiruri de pietre. / c). Piese ale vaselor pro-duse pe placă turnantă, ale căror pereți sunt duri și mai ales albastru-negru în interior, prezintă mai mult sau mai puțin culoarea cărămizii și sunt decorate cu încrestații simple sau multiple, care reprezintă cercuri concentrice, paralele, linii ondulate sau în zig-zag, toate aceste în-crustații fiind produse cu un instrument asemănător pieptenului. / Cărămizile (?) sau părțile de lut, depuse probabil lângă o vatră, serveau, probabil, la acoperirea pereților colibelor, și s-au găsit lângă bucăți de gresie arsă. Bucățile de flint, albe, marmorate parțial în gri albăstrui. Ibidem au fost găsite la adâncimea de 0,5 m. / Grâu carbonizat, parțial gătit aglutinat, în bucăți mai mari, o bucată fiind compusă, în mod ciudat, din grâu și dintr-un fel de lut poros și ars. / O bucată de fier, cu forma bucății superioare a unei teci, produsă din o foaie de fier, gros de aproximativ doi milimetri. Cea mai mare lățime se află în partea de sus, 18, iar în partea de jos, doar 15 mm. Placa transversală, care conține o gaură, lată de 38 mm, 6 sau 2

½ lățime, pentru introducerea sabiei, se află oblic în inelul oval, înalt de 16 mm. Piesa este deja foarte mâncată de rugină. / Cu câțiva ani în urmă, țăranii au găsit, la aproximativ 500 de pași distanță de metereze, într-o râpă, un mâner de cuțit lung, de 40 de cm, acum puternic mâncat de rugină. Partea din spate este dreaptă, în față are o armătură longitudinală, apoi o cârpă, care este aproximativ întoarsă spre margine (pe spate pare a fi o cârpă similară ruptă). / Pe mâner sunt atașate trei monturi proeminente, care serveau pentru atașarea pietre-lor prețioase pe mâner. / În număr mai mare, s-au găsit piese de bronz în Bucovina. Una dintre piese a fost găsită, în urmă cu aproximativ trei ani, de un țăran, pe versantul de nord-est al crestei Propasna, de lângă Hlinița, în apropiere de marginea satului. Suprafața prezintă câțiva pori, care au o grosime de 1 mm și poartă un strat gros de material, de culoare verde, care a fost parțial răzuit, după ce a fost găsit. În secțiunea din mijloc, există un hexagon semi-regulat, destul de regulat. În lateral sunt rămășițele unei capse. În unele locuri, piesa are fisuri longitudinale. Grosimea ei este de aproximativ 1 mm; proprietar: colo-nelul Seraczin. / În anul precedent, generalul locotenent Kruzlewski, împreună cu domnul Alexander von Flondor, au găsit, lângă Zidul Hlinița, aproximativ 14 fragmente de inele, dintre care patru sunt destul de potrivite pentru un inel întreg. Suprafața este foarte netedă și uniform înverzită, într-un mod care o face să semene cu strat de smalț. Tonul culorii este puțin mai moale decât verdele pur, care este vizibil sub suprafață. Diametrul este de aproximativ 10 cm; cea mai mare lățime, 12, cea mai mică, 6 mm: grosimea 1 1/2 mm. Restul, aproximativ zece părți, sunt mai scurte și par a fi aparținut unui al doilea inel (proprietar al

aceluiși). / Localitatea Hlinața sau zamca Miserdziw, care în prezent este acoperită de o pădure de fag, de aproximativ 60 de ani, pare să fi fost cândva un punct fortificat sau o tabără militară (așa-numita tabără tătară)”⁴⁵⁰.

În 1890, satul Hlinața avea 2.317 locuitori. Primar era Alexandru cavaler de Flondor, paroh – Ioan Waismann, învățător – Sevastian Șerbanovici, iar cantor bisericesc – Archip Cușniriuc.

1907: Flondor, care ieșea rar, dar însoțit de „muzicanți, călăreți și steaguri”⁴⁵¹, din conacul de lângă Storojineț, conac înconjurat de slujitori, care s-au stabilit în preajma care, mai târziu, avea să se numească Flondoreni, folosindu-se, ca de atâtea alte ori, „și de o înțelegere cu liderul partidului evreilor din Bucovina, Dr. Straucher”⁴⁵², supărat fiind pe faptul că muntenii „s-au hotărât să treacă și ei peste voința partidului și a căpitanului Iancu Flondor”⁴⁵³, „trădat și vândut pe contele Bellegarde ca luda pe Hristos”⁴⁵⁴, impunând candidatura lui Stefanelli, care, „unanim proclamat de candidat pentru senatul imperial” la fiecare adunare electorală în parte, organizate la Frasin, Stulpicani, Bucșoaia, Vama, Câmpulung, Fundu Moldovei, Pojorâta etc. **„s-a hotărât a lucra din răs-**

⁴⁵⁰ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

⁴⁵¹ *Revista Politică*, nr. 5, Anul VI, Suceava, în 13 noiembrie 1910, p.

3

⁴⁵² *Ibidem*, p. 2

⁴⁵³ *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910,

p. 3

⁴⁵⁴ *Revista Politică*, Nr. 26, Anul VII, Suceava, în 23 aprilie 1911, p.

4

puteri contra candidaturii contelui Bellegarde”, deși, peste tot, câte „o ceată mică de Bellegardiști, seduși prin niște agitațiuni condamnabile, au încercat să conturbe adunarea”⁴⁵⁵.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitză: „**Hlinița**, comună rurală, districtul Storojineț, așezată la confluența pârâului Hlinița cu Prutul. Suprafața: 1,19 kmp; populația: 1.975 locuitori, în majoritate ruteni, de religie gr. or. Se compune din vatra satului, cu 1806 locuitori, și din cătunul Corostovata, cu 169 locuitori. Are și o colonie de ȝigani. Este străbătută de drumul principal Storojineț-Snialin; are o școală populară, cu 2 clase, și o biserică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Dom-nului”. La 1776, mazilul Teodor Flondor, în a cărei posesie se afla, a zidit aci o biserică, al cărei patronat este, până în ziua de azi, deținut de familia Flondor. În apropierea Hliniței, se găsesc ruine istorice, probabil din vremea Polonilor, căci poartă numele caracteristic de „Mozdzirne-Zamky” (adică : castelele cu obuziere). Pe teritoriul comunei se află o vie. Populația se ocupă cu agricultura și creșterea vitelor; ȝigani înșă, care, într-o vreme, erau foarte numeroși, practică meseria de lăutari ambulanți, odinioară vestiți, mai ales pentru ariile și cântecele lor bătrânești moldovene. Limba acestor artiști ai naturii era, până nu demult, cea românească; astăzi însă numai cei bătrâni mai știu românește. Colonia se mai menține, în cătunul Corostovata, și a fost rău decimată, la 1866, prin holeră și foamete. Comuna posedă 992 hectare pământ arabil, 87 hectare fânașuri, 16 hectare grădini, 159 hectare imașuri, 523 hectare pădure. Se găsesc 87 cai, 385 vite cornute, 153

⁴⁵⁵ *Apărarea Națională*, Nr. 21, Anul II, Cernăuți, joi 21 martie stil nou 1907, p. 2

oi, 300 porci, 71 stupi. / **Hlinița, pârau**, afluent pe dreapta al Prutului, răsare sub dealul Criva, la Sud de comuna Broscăuțul Vechi, districtul Sto-rojineț, și, primind, pe stânga, pâraiașele Lazăr și Cabena, iar pe dreapta, pâraiașele Vivlar și Lopatnic, se varsă în Prut, la Nordul localității Hlinița, după ce a udat comu-nele Bobești și Dracineț. **Hlinița-Flondor, moșie** cu administrație specială, districtul Stororojineț. Suprafață 14,64 kmp; populația: 20 locuitori; proprietate a familiei Flondor. / **Hlinița-Nadler, moșie**, cu administrație speci-ală, districtul Storojineț. Suprafața 4,26 kmp; populația de 33 locuitori, toți izraeliți”⁴⁵⁶.

1914-1918: „Ștefan a lui Francisc Banachovschi, născut în **Flondoreni** la 9 decembrie 1888, a plecat, în mai 1915, la război și ar fi murit pe Monte Lemerle, în Italia, la 18 iunie 1916, lipsind, de atunci și până în prezent, orice știre despre el. Fiind deci probabilă prezumția legală a morții, se îndrumează, la cererea Mariei Banachovschi, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁴⁵⁷; **„Simion a lui Dimitrie Palagiuc**, născut în **Flondoreni**, la 1 august 1876, a fost chemat, în august 1914, sub arme și a luptat pe frontul rusec, în Polonia rusească. Din toamna anului 1914, în care timp dispărutul se afla pe câmpul de luptă, în Polonia rusească, și până în prezent, lipsește orice știre despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Casandrei Palagiuc, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **Georgi a lui Sava Haraga**, născut în **Flondoreni**, la

⁴⁵⁶ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 110

⁴⁵⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 15, Cernăuți în 29 Aprilie nou 1921, pp. 189-192

13 ianuarie 1856, a fost înrolat, în anul 1876, în armata austriacă și a plecat, în anul 1879, la război. De atunci lipsește orice veste despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Vasilcei Mosteiczuk, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁴⁵⁸; „**Georgi a lui Sava Haraga**, născut în **Flondoreni**, la 13 ianuarie 1856, a fost înrolat, în anul 1876, în armata austriacă și a plecat, în anul 1879, la război. De atunci lipsește orice veste despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Vasilcei Mosteiczuk, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁴⁵⁹.

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Stănești** făcea parte, ca „Locțiitor: **Alexandru Flondor**, proprietar mare, Hlinița”⁴⁶⁰.

1921: „Potrivit dispozițiilor art. 12 și 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuți, se publică următoarea listă a patronilor bisericești particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptățiți la alegerea de 6 reprezentanți pentru acest Congres: **Flondor Emanuil Dr. cav. de**, Hlini-ța”⁴⁶¹.

1940: După retragerea trupelor românești din nordul Bucovinei și din Basarabia, împotriva românilor din aceste provincii a început o aprigă prigoană bolșevică,

⁴⁵⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuți, 15 iunie nou 1921, pp. 232-240

⁴⁵⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți, 13 mai nou 1921, pp. 203-205

⁴⁶⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

⁴⁶¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

declanșată de colaboraționiști, care aveau să fie judecați în lipsă, până în 1942, retrăgându-li-se cetățenia română, în baza „dispozițiunile art. 10 și 292 din decretul-lege Nr. 3.012 din 1942, publicat în *Monitorul Oficial* Nr. 205 din 5 Septemvrie 1940” și a „art. 1 din decretul-lege Nr. 3.862 din 1939, publicat în *Monitorul Oficial* Nr. 248 din 26 Octomvrie 1939”. Printre acești bolșevici înnașcuți s-a numărat și românul „**Mihai Curcă**, din com. **Hlinița**, jud. Storojineț, „sub regimul bolșevic, a fost un aprig propagator al idelurilor comuniste”⁴⁶².

HLIPICENI

(lângă Gușitel, Vaslui).

1628, februarie 20: Martor jurător, la zăpisul lui Mitrofan, episcopul de Huși, în care mărturisește că au venit înaintea lui „Gabăr, ce a fost căpitan, și cu răzeșii lui de pe sat de pe **Negrilești** și de pe balta ce se cheamă **Gemenele**, și de pe sat **Brițcani**, anume Berteza feciorul Crăciunei, Armaga feciorul lui Gavrilă Bâtcă, Cornea feciorul Aremiei, Iachim feciorul lui Nistor, Ursa nepoata Cozmiței, Samfira fata lui Roșculeț, Pânțelei nepotul Stanei, Cihan de Brițcani, Costantin feciorul Morcoteiului, Pânțea feciorul Bontei de Negrilești, cu cinstită cartea măriei sale lui vodă și cu sluga măriei sale, cu Vlăsie diacul, să jure pe sfânta evanghelie cu 24 de jurători cum n-au vândut Nistor Cornescul, cu Nicula Galbănuș și cu

⁴⁶² *Monitorul Oficial*, nr. 170 din 24 iulie 1942, pp. 6188-6192

femeia sa, și cu răzeșii lor în sat în Negrileşti nimică, nici baltă în Gemezele, nici într-apă, nici în uscat. Și să jure că n-a vândut Cozmița strigătorul cu Alexa Bota și cu răzeșii săi nimic în sat în Brițcani vornicului Ureche, ce le este împresurătură pentru c-au pârât Grigorașcu Ureche că este cumpărătură de tată-său, de Ureche vornicul”⁴⁶³. Lista jurătorilor: Petriul pârcălab de **Burboceni** (Bubo-ceni, lângă Barboși, Vaslui), Ghiorghe călăraș de **Șișcani** (ținutul Lăușna, Moldova), Căsul fost pârcălab ot **Măliceni** (Moldova), Horjă pitărel ot **Oțeleni** (ținutul Fălciu, Vaslui), Gavril Mamotă ot **Cucoara** (ținutul Chigheci, Moldova), Petrea Căcăradză ot **Căcărădeni** (Căcărăzeni, lângă Gotești, ținutul Cahul, Moldova), Frango Malcoci ot **Malcoceni** (Moldova), Mihăilă Țără-șoară ot **Cărhănești** (satul Cârja, Vaslui), Petriman aprod și Constantin Țicău păhărnicele ot **Sărățeni** (ținutul Tutova, Vaslui), Pașco hotnog la călărași, Vârno călăraș ot **Vlădești** (lângă Gotești, ținutul Chigheci, Moldova), Vicol chihăia ot **Hlipiceni** (lângă Gușitel, Vaslui), Ionaș-co Ciubăraia și Ilnat Căltac ot **Lățești** (în Fălciu, Vaslui), Bălan Buța ot **Blăgești** (în Fălciu, Vaslui), Buculei, Marvici Lean ot **Oțeleni**, Nica călăraș ot **Fălciu**, Marco Cucul or **Deleni** (în Fălciu, Vaslui), Giovlen ot **Suhuleți** (Stuhuleți, în Fălciu, Vaslui), Agapie ot **Păcurărești** (lângă Gotești, ținutul Chigheci, Moldova) și Camber ot **Golăești** (satul Crăciunești, Vaslui).

1685, aprilie 5: Vicol, feciorul lui Pricopie de **Hlipiceni** vinde lui Tănase, feciorul Pătrului din **Ghițăvoești**, „a mea dreaptă ocină și moșie, cumpărată de la fiii Anei lui Toader Țăranu și de la Ion, fratele său, din tot

⁴⁶³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 312, p. 424, 425

locul a patra parte, și din a patra parte jumătate, drept 20 taleri, cât o am fost dat eu, cu vad de moară în partea de sus”⁴⁶⁴.

HLIPICENI

(fostul Cobeceni, contopit cu Hlipiceni,
comuna Hlipiceni, Botoșani).

1632, mai 22: Zapisul fraților Tofan și Neculai Sechil, prin care mărturisesc că s-au „tocmit cu Lupul Prăjescul să-i vindem satul **Cobecenii**, ce este partea noastră, în ținutul Hârlăului. Și am tocmit să ne dea 100 de galbeni buni și 5 iepe. Deci 20 galbeni ne-a dat și ne-a rămas cu 80 de galbeni și 5 iepe... după Sâmpietriu, într-o săptămână, la casa dumisale, și să aducem și dresele, iar dumnealui să ne dea acei bani și iepele”⁴⁶⁵.

1632, noiembrie 3: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că Tofan Sechil și nepotul său Neculai Sechil au vândut „toată parte lor din sat de **Căbăceni** (Cobiceni, contopit cu Hlipiceni, comuna Hlipiceni, Botoșani), pe Jijia, ce este în ținutul Hârlăului, toată partea lor ce se va alege din tot locul, din vatra satului și din țarină și din câmp și din fânaț, cu loc de eleșteu și cu vad de moară în Jijia...

⁴⁶⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892, p. 187

⁴⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 80, p. 86

fratelui nostru Lupului Prăjescul, ce a fost postel-nic, drept 150 de galbeni și 10 iepe”⁴⁶⁶.

1900: „**Hlipiceni**, sat numit și Slobozia Todireni, situat pe o coastă de deal, pe partea dreaptă a pâraielor Sicna și Jijia, comuna Todireni, plasa Jijia, județul Botoșani, pe moșia Todireni a Casei Spitalului Sf. Spiridon din Iași. Are o populație de 265 familii sau 713 suflete; mai toți locuitorii sunt ruși românizați. Pământurile locuitorilor au o întindere de 630 hectare. Aci este reșe-dința comunei Todireni. Are o biserică, cu 1 preot și 2 cântăreți; 1 școală mixtă, condusă de 1 învățător, plătit de stat, și frecventată de 35 de școlari. Vite: 613 boi și vaci, 38 cai, 830 oi, 180 porci. Sunt 151 stupi”⁴⁶⁷.

HLOBOCA

(Orhei, Moldova).

1660, martie 5: Întărit de Ștefan Vasile voievod fostului vornic Constantin, care primește ispisoc pentru cumpărăturile și daniile sale, căci cumpăraseră „din 6 bătrâni din satul **Gălești** din Pârjota, jumătate din 3 bătrâni, partea lui Bătă, care o cumpăraseră de la Ciocan, fratele lui Grigore Tătarul pentru 35 taleri bătuți, și iarăși dintr-un bătrân a treia parte, care i-a dăruit-o lui Bejan Ciocârlan pentru sufletul părinților lui. Și iarăși, altă parte din același sat,

⁴⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 236, pp. 294, 295

⁴⁶⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 721

din patru bătrâni dintr-un bătrân a cincea parte, care i-au dăruit-o lui Măricuța Cergoae, fata ei Fetița și nepoții Gheorghe și Negrul, și altă parte din același sat, ce se va alege partea Anisie, fata Nastei, nepoata Maricăi. / Și iarăși, altă parte din satul **Voinova**, ce se va alege partea lui Pavăl, care a cumpărat de la Gavril din **Puținței** și de la femeia lui Nastasia, fata lui Pavăl, feciorul Paraschivei, dintr-un bătrân a șaptea parte din același sat Voinova, ce se va alege partea Urâtei, fata lui Voivovanu Savii, nepoata Costii, care i-a dăruit-o pentru sufletul părinților ei. Și iarăși, din același sat, ce se va alege partea lui Loghin, care i-a dăruit-o lui Vasile, feciorul lui Ștefan, și Acsănia, nepoata lui Loghin, pentru sufletul lor. / Și iarăși, o parte din satul **Tătărăștii**, întru același ținut al Orheiului, din partea din sus, din 7 bătrâni, un bătrân, pe care l-a cumpărat el de la Tănăsă și David, feciorii Huhulii, care bătrân a fost lor de baștină, și alt bătrân din 7 bătrâni, ce a fost de cumpărătură tatălui lor Huhule, drept doi boi de negoț. Prețuiți drept 35 lei bani gata. / Și iarăși, partea Maricăi, fata lui Pavăl din **Tutoveni**, ce a cumpărat-o el de la Tănase și David, drept 70 lei noi. / Și iarăși, a patra parte din partea de sus a satului **Drăgușăni**, întru același ținut al Orheiului, partea lui Bălan, ce a cumpărat-o el de la Mihăilă, fecior lui Bălan, drept 45 lei bătuți. Și altă parte, de la Togan, ce a căzut el într-o gloabă și, neavând cu ce plăti, a dat acea parte drept 20 lei și a plătit capul său. Și iarăși, a cincea parte din Drăgușăni, pe care i-a dăruit-o Ionașcu Săpoteanu și cu frate-său Maftei, care părți i-a fost dăruit Vasile, feciorul lui Bilan, lui Savin fost vornic, pentru oarecare moarte de om ce a făcut Vasile sin (fiu) Bilan, iar Savin vornicul a dăruit acea parte lui Ionașcu Săpoteanul și lui Maftei. Și altă parte din același sat, ce se

va alege partea Urâtei, fata Titii, și a frățâne-său Ionașco, pe care a cumpărat-o el de la Vasile, fecior lui Loghin, nepot lui Macsân din **Ghidighiș**, drept doi boi de negoț și 50 lei bani gata. / Și iarăși, partea Urâtei, fata Nastei, partea din satul **Ineștii**, care i-a dăruit-o lui Urâta pentru sufletul părinților ei. / Și iarăși o parte de ocină din satul **Hloboca Nacului**, din jumătate de jumătate, a cincea parte, ce a cumpărat el de la Vasile, feciorul Nicului, nepot lui Sisco din Hloboca drept 55 lei. / Și iarăși, ce se va alege din moară partea Savii, ginerele popii Constantin din **Ciuciuleni**, partea lui din moara din sus și din loc, care este stâlpit, care acel loc a fost al Anghelinei și al Măricăi Boghioae, și din moară, și din loc, ce se va alege partea lui, a cumpărat el drept 30 lei”⁴⁶⁸.

HMIELOVA

(raionul Zastavna, Ucraina).

1598, iunie 11: Întărit de Eremia Moghilă voievod marelui Logofăt Lupul Stroici, care cumpără, cu 350 zloți tătărești, de la Costică din **Marmurinți**, fiul Annei, nepot lui Hodco, și de la frații Nastasia și Gheorghe, copiii Salomcinii, nepoți anei, toți nepoți și strănepoți lui Hodco „din satul **Perebiicăuții**, din tot satul, din a patra parte, trei

⁴⁶⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 62, pp. 86, 87

părți din **Perebiicăuții** și din **Hmielova**, după privilegiile ce le-au avut moșii lor”⁴⁶⁹.

HOCENI

(pe Larga, „unde a fost Stan Coluban”,
„ce se zice și Șișcani”, Hotceani sau Hotcenii,
azi Hoceni, comuna Hoceni, Vaslui).

1497, martie 15: Întărit de Ștefan voievod lui Mihailă Cupcici și nepoților săi de frate, Mihai și Vlad, care împart între ei „un sat pe Larga, anume **Hotcianii** (sau Hotcenii, azi Hocenii), unde a fost Stan Coliban... Iar hotarul acestui sat Hotcianii începe pe Larga, din drumul de pleacă din satul Ochitești, ce se numește Grumăzești, de la o fântână, la Obocia, și de acolo drept la apus, peste matca Largăi, și de acolo în jos, pe ambele laturile matcăi Larga, până la fântâna Mogăi, și de acolo se întoarce spre răsărit, tot pe drum spre Crațalova, până în gura văii Suha, unde se varsă în Elan, și de acolo în sus, pe matca văii Suhăi, la marele nuc, la un semn dintr-un stejar, care este însemnat cu bour, unde se întâlnește cu hotarul Tul-burei, și de acolo se întoarce la valea Largăi, la un stejar, care este în gura văii ce vine din susul drumului și este însemnat cu bour; și de aici în jos, sub pădure, la o piatră în susul fântânii Amaradnei, și de aici sub pădure, la o piatră în

⁴⁶⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, p. 89

capătul piscului și, de aici, sub pădure, unde s-a început primul hotar”⁴⁷⁰.

1546, mai 8: Întărită de Petru (Rareș) voievod lui Pașco Răzlog, Marco și Petru Beareș, care cumpără, cu 370 zloți tătarești, de la frații Fătul Tătar, Anghelina și Titiana, fiii lui Mihăilă Cupcici, „din drese de împărțeală ce a avut bunica lor de la Ștefan voievod, un sat pe Larga, anume **Hotcianii**, unde a fost Stan Coluban”⁴⁷¹.

1623, martie 2: Întărită de Ștefan Tomșa voievod fraților Ionașco Buzdugan, Erimia Agăraci și Nechifor, după o pâra „cu seminția lor din satul Popeștii ot Fălciului, toți nepoții jupânesei Movileancă” și Bălan, Petriul și Mihoci și „seminția lor din satul Bălăneștii, pentru o seliște unde s-au numit ca fost Giurcan Șandru cel Orb, pe de amândouă părțile Bujorului. Ș-au arătat înaintea noastră uric de la bătrânul Ștefan vodă, cum că este lor dreaptă ocină și cumpărătură moșului lor de la Ivașco pisarul din Vaslui”⁴⁷².

1644, aprilie 5: Podoleanca, fata lui Anton, nepoatele ei Maria și Ștefania, fetele Cârștenei, nepoatele lui Anton, vând „moșia din satul **Răciulești** (comuna Vetrîșoia, Vaslui), ce au avut de la părinții lor și de la moșul (bunicul) lor Anton, toată partea lui din ispisoc de la Iancu voievod, ce i-a fost cumpărătură de la Dochia, fata Ilincăi, Ilieș, fratele Todosii, Maria și Ilinca, fetele Sofronii, frații Ion Filip, Condrea și Mărica, feciorii Gaf-tonii, Anton,

⁴⁷⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 331-335

⁴⁷¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 344-347

⁴⁷² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 22, p. 29

Vascan, Naste și Nechil, feciorii Tudurii, Tănase și Ignat, feciorii Stancăi, Samuil, Alexiia, Ionașcu și Florea, feciorii Părascăi, toți nepoții Marușcăi, stră-nepoți Ilincăi, și toți strănepoți ai lui Iona vornic, ce-au avut ei de împărțeală din scrisori ce-au avut strămoșul lor Ilii și din uric de la Ștefan vodă cel bătrân, din jumătate de sat Răciulești, ce este pe Prut, și din uric de împărțeală de la moșul lor Marușca de la Ștefan vodă cel tânăr, și din ispisoc de la moșul lor Ona vornicul, aceea au vândut fratelui nostru Ion de **Hoceni** (comuna Hoceni, Vaslui) și femeii lui Anisia, drept 30 lei”. / Zapisul de mărturie a fost scris în fața răzeșilor Macarii căpitan, Gavril căpitan, Burlamiz și Vasile Murgoci ot **Gunzar** (Guzarii, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Pătrașcu hotnog și Ștefan Haidău ot **Siminești** (comuna Vetrișoaia, Vaslui), Mihai, Anghel, Tudor și Ilii ot **Răzlogi** (lângă Mușata, comuna Berezeni, Vaslui), Constantin Burlamitu și Dumitrașcu Oțel ot **Oțeleni** (comuna Hoceni, Vaslui), feciorii lui Ionașco, Istahia și Cozma Capotă, Lelea, Dumitrașcu sin (fiu) popii Fenii, popa Simion și feciorul lui Ion ot **Micșenești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui) și mulți oameni buni”⁴⁷³.

1824, octombrie: Scrisoare hotarnică de la spătarul Ioan Cuza și de la serdarul Gheorghe Bou: „Prin luminată cartea prea înălțat Domnului nostru Ioan Sandu Sturza voievod, din curgător anul 1824, septembrie 29, fiind rânduiți ca să cercetăm împresurarea ce află pătimind moșia **Hocenii**, ce se zice și **Șișcanii**, de la ținutul Fălciului, a postelnicului Dumitrachi Beldiman, de către megieșita moșie **Futileștii de jos** sau **Micșinești**. / În

⁴⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 276, pp. 248, 249

cuprinderea jalobei postelnicului și a cărții de poruncă, venind la fața locului și făcând știre, am adunat pe toți răzeșii și megieșii ce sunt în pricina acestui loc, anume: Vasile Sava, Gheorghe Ambrino, Vasile Ambrino cu ai lor, răzeșii locului ce să numesc Futeleștii de jos, Iordachi Munteanu, Matei Idricanul, diaconul Gheorghe Cheșchinul ot Crasna cu ai lor, răzeșii locului cel numesc **Futeleștii de sus**. Leon Bosie, Neculai Radu, Vasile Radu cu ai lor, răzeșii de Futeleștii de sus și de jos, față fiind și Andrei Ifrosie, Costandin Ochincă, Vasile Cojan, Iordache Tângirică, cu ai lor, rămașii răzeși în moșia **Micșuneștii**. / Mai întâi am cerut de la jeluitoare să ne arate la ce loc se cunoaște împresurat și cu ce dovadă de scrisori. Înfățișat-a dumnealui un plan geometricesc, ridicate toate moșiile dumisale încă din anii 1813, mai 29, de inginerul Mihail Tenedie medelnicer, și, împreună cu amândouă părțile, umblând toată starea locului, cu de-amănuntul, atât pe arătarea răzeșilor, după urmarea stăpânirii, cât și după pretenția întinsă din partea postelnicului cu jalobe, am luat sama cu pătrundere a cursului întâlnirii și despărțirii moșiilor, una de către alta, și fiind întocmai pre-cum în plan se arată, lămurindu-ne întru toate, pricina așa se urmează: căci jumătate de loc, ce se numește **Futileștii de sus**, se mărginește cu capul cel dinspre apus, în valea sau pâraul ce se numește Saca, iar jumătate de loc, ce se zice **Futileștii de jos**, întru despărțire ce și astăzi se păzește, urmare a stăpânirii prin stâlpi. Și venind din piatră în piatră, până în gura pâraului Saca, unde cade în vale, semn firesc, care la hartă este însemnat cu No. 39, de acolo, Futileștii de sus urmează cu stăpânirea, mărgi-nindu-se în Saca. Iar Futileștii de jos, cârmind la deal, se mai lungesc cu câțva loc, până ce lovesc într-o bucată de loc din hotarul

moșiei Hoceni, a postelnicului, ce se zice **Curiecii**. Pentru această întindere a Futileștilor de jos, a cerut îndreptare dumnealui a rămâne deopotrivă cu Futi-leștii de sus și că colțul Hocenilor este în gura văii Săcii, unde cade în vale la firesc semn, și apoi, pe Saca, în sus, după stăpânirea ce se urmează de către Futileștii de sus și de către toate celelalte moșii, cum, spre dovadă, scos-a do a arătat aceste scrisori:

1497 (7005), martie 15: suret de pe ispisoc vechi de la Stefan voivod, tălmăcit de polcovnic Toader De-brici, la anii 1806, iulie 4, întăritor lui Mihăilă Cupcici pe a sa dreaptă ocină și împărțeală, un sat pe Larga, unde a fost Stan Coloban, care l-a avut el împărțit cu nepoții lui de frate, Mihăilă și Vlad, așa scriind, că hotarul acestui numit sat **Hocenii** se începe din Larga, din cărarea ce vine din satul **Onchiteștii**, ce se numește **Grumezăștii**, de la un izvor de pe costișă, însemnat la hartă cu No. 15, apoi în jos, pe de-amândouă părțile Lărgii, până la fântâna Mogăi, No. 18, apoi se întoarce spre răsărit, tot pe drumul lui Cocârțală, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan, No. 29, apoi matca văii Săcii iproci, la No. 18, însemnat la hartă, zic răzeșii de Futileștii de jos că stau Hocenii unde s-ar numi fântâna Mogăi, un budăi de ceea parte de Larga, și că drumul lui Cocârțală s-ar numi acela, ce este însemnat de acolo cu No. 21, că ce-i de acolo, în jos, este osebit hotar de moșie **Curiecii**. / Dimpotrivă, postelnicul a arătat că merge cu stăpânirea în jos încă câțva loc, pe de ceea parte de Larga, cu nume de **Șișcani**, și pe de ceastă parte, deși cu nume de **Curieci**, precum să va vedea însemnat la hartă, este loc din **Hoceni**, până la drumul ce și acum își are urmarea sa întru despărțire, de către hotarele megieșite, care și acesta se va vedea însemnat la hartă, de către

inginer, tot cu No. 21. / Și pe acest drum ispisocul domnului Ștefan Voivod îl numește drumul lui Cocârțală, care cuprinde în sine și locul din Hoceni, ce, în urmă, a luat numire de Curieci. de pe un Crăciun Curiace, răzeș de Hoceni, și de Șișcani, care Șișcani nu este altă decât o jumătate din trupul Hocenilor, ce iarăși, după vreme, s-a poreclit de pe numele unuia din razeși, și că jumătățirea ieșită din Hoceni, în urmă, a luat numire de Șișcani. A făcut dumnealui dovadă întâi că Hocenii s-au despărțit în două, după însuși glăsuirea acestui ispisoc a domnului Ștefan voievod, care, după ce înconjoară locul în semne și vine de încheie prin semne de unde au început, dintâi zice așa: sau despărțit și la cărare în jos, iară matca Lărgii, pe de-amândouă părțile, să fie lui Mihăilă Cupcici, cu tot venitul, iar de la cărare, în sus, să fie nepoților lui de frați, Mihăilă și Vlad, pe de amândouă părțile mătci, cu tot venitul, iproci.

1546 (7054), mai 8: Al doilea suret de pe ispisoc sârbesc, al domnului Pătru voievod, tălmăcit de Axentie uricarul, prin care arată că, înaintea domniei sale, venind Fătul Tătarul, cu surorile lui Anghelina și Titiana, feciorii lui Mihăilă Cupcici, a vândut a sa ocină și moșie, din drese de împărțeală părinților, de la tatăl domniei sale Ștefan voievod, un sat pe Larga, anume **Hocenii**, unde a fost Stan Coloban, acela l-au vândut lui Pașco Răzlog, lui Marco și lui Petru Bereș, și, întărindu-se stăpânirea, iarăși zice: „Însă să le fie acest sat de pre Larga, anume Hocenii, unde a fost Stan Coloban, în două părți, jumătate să fie a lui Pașco Răzlog singur, iar cealaltă jumătate, dintr-acel sat să fie a lui Marco și lui Petru Bereș. în vecii. Iar hotarul acelui sat Hocenii să fie, dinspre toate părțile, pe unde au umblat din vechi”.

1642 (7150), iulie 10: Al treilea, suret de pe ispisoc vechi pe sârbie de la Vasile voievod, tălmăcit de Axintie uricarul, la anii 1719 (7227), septembrie 4, cum și de polcovnicul Pavel, la anii 1806, aprilie 16, cu această în jos cuprindere: „precum de față, înaintea domniei sale, s-au tras la judecată Ioan și alți răzeși ai lui din satul **Hocenii**, cu Sănpetru, Sava, Dumitru, Năilă și cu alți oameni ai lor din **Șișcani**, pentru o bucata de loc din hotarul satului Hocenilor, precum au arătat și ispisoc de baștină de la bătrânul Ștefan voievod. Iar Sănpetru cu oamenii săi așa au răspuns, că acea bucată de loc este din hotarul satului lor Șișcani”. / Deci domnia sa, judecându-i pe dânșii și cercetându-le ispisocurile, a făcut carte la Dumitrașco Oțal din Oțaleni, ca, împreună cu oameni buni, să cerceteze și să aleagă tot hotarul aceluia sat al **Hocenilor**, în semne după acel uric, ce l-a arătat Ion, de la bătrânul Ștefan voievod, după care, arătându-se cercetarea rânduitorului și poftorindu-se toată cuvântarea semnelor de la ispisocul domnului Ștefan voievod, îl dă rămas pe Sănpetru, cu oamenii săi din Șișcani. Iar Ioan și cu răzeșii săi să aibă a stăpâni satul Hocenii, în semnele arătate. / Dintru aceste vechi ispisocuri s-a făcut vederată dovadă precum, și la judecățile de mai înainte, ce a avut postelnicul, s-a cunoscut că **Hocenii** și **Șișcanii** au fost un trup de moșie, numindu-se tot Hocenii, și, după vreme, locul despărțit prin semnele ispisocului domnului Ștefan voievod, păzește aceiași veche numire a Hocenilor, iar jumătățarea rămasă din afara semnelor aceluia ispisoc au dobândit numire de Șișcaâni, care Șișcani, fiind și până astăzi pe de ceea parte, de către apus, se întinde în lungime, cu neprihănită stăpânire, până drept colțul **Curiecilor**, acela din jos, iar nu stau drept colțul Curiecilor acelor din sus, la No. 18. / Adus-au de față și din

bătrânii locuitori, pe Sandul Buzincul, Alexandrul Buzincul și căpitanul Gheorghe Marta, mai vechi stăpânitori ai **Șișcanilor**, fiindcă postelnicul, acum, de curând, a întrupat întru a sa stăpânire tot locul Șișcanilor, și li s-a făcut întrebare, față fiind și răzeșii Futileștilor de jos, până unde merg Șișcani cu stăpânirea, și tot așa ne-au arătat, că până drept în colțul Curiecilor din jos, la care și înșiși răzeșii de Futilești n-au putut tăgădui că n-au această știință, că tot până acolo se stăpânește și mai înainte de răzeșii de Șișcani, și acum se stăpânește de către postelnicul Beldiman, de când a intrat întru a dumisale deplină stăpânire. / Deci, dacă jumătățarea Hocenilor, acea cu nume de Șișcani, a urmat și stă cu neprihănită stăpânire până la acel loc, apoi învoire nu rămâne că și cealaltă jumătățire nu poate rămâne mai scurtă. Dar postelnicul, spre a ridica tot prepusul, cum că **Curiecii** nu este osebit trup de moșie, ce Crăciun Curiac a fost răzeș părtaș în Hoceni și în Șișcani, de pe care a rămas numirea locului, înfățoșat-a aceste vechi dovezi:

1638 (7146), ianuarie 25: Suret de pe ispisocul vechi, pe sârbie, a Domnului Vasilie voievod, tălmăcit de polcovnicul Pavăl Debrici, la anii 1806, iulie 10, prin care întărește lui Mierăuță Coșăscul și fraților lui, și fiului lui Dumitrie, fetei lui Ioana, strănepot al Ilcăi și Gâtii, și verilor primari, a lor dreaptă ocină și moșie, din a treia parte de sat de **Șișcanii**, ce-i pe Larga, jumătatea din urmă, de baștină, de la Petru vodă, și iarăși dă și întărește slugii sale Mierăuță Coșăscul altă jumătate, din a treia parte din acel sat Șișcanii, ce a cumpărat el, osebit de alți frați și neamuri ale lui, de la Meleștean, feciorul Anghe-linei Frijoae, nepotul lui Crăciun Curiace. Cu această cuvântare se face dovadă că Curiace a fost răzeș părtaș în Șișcani.

1686 (7194), octombrie 30: Așijderea, ispisoc de la

Constandin voievod, întăritor lui Grigoriță din Guzari și femeii sale Simina, pe un zapis de la Avramia, fata Tudosiei, femeia lui Toader, nepoata popii Fenie din Săminești, care au vândut a lor ocină și moșie, ce este la ținutul Fălciului, din sat din **Hoceni**. / Așijderea, zapis de la Chirilă, feciorul lui Tudosie, nepot popii Fenie, și de la femeia lui Anița, precum au vândut dreaptă ocină și moșie, ce au avut iarăși în sat **Hocenii**, a treia parte de sat, din partea Tudosiei. / Așijderea, zapis de la Arsenie și de la femeia lui Aftinia, fata lui Fenie, precum au vândut dreaptă ocină și moșie de la **Hoceni**, a treia parte de sat. / Așijderea, zapis de la Istratie și de la femeia lui Nastasia, precum au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Hoceni** partea lui Fenie, a treia parte din tot locul. / Așijderea, zapis de la Urâta, preoteasa popii Gavrilaş, feciorul Tudosiei, precum au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Hoceni**, dintr-un bătrân, a treia parte. / Acest Fenie sau popa Fenie și cu preoteasa lui Alexandra, cu toți acei de mai sus arătați urmași ai lui, se vor vedea la spița ce se alcătuiește din scrisoare că sunt curgători din Anghelina Frijoae, fata lui Crăciun Curiace, adică se face dovadă că aceste neamuri, răspunzându-se părtași și în Hoceni, se văd ieșiți în vânzări și că, după porecla lui Curiaci, a rămas cu numirea locului. Și încă tot acești curgători din aceste neamuri mai adaugă a vinde și cu nume de Curiaci, pe care îl trec iarăși în cumpărături și răscumpărături, la răposatul vornic Gheorghe Beldiman, părintele postelnicului, la care, aducându-se toate scrisorile vânzătorilor, acum se văd dezvelite felurime de chi-puri și vicleșuguri răzășești, vândute câte în două și trei locuri. Unele și aceleași neamuri, unul și același loc cu numiri schimbate, precum și acești curgători din Crăciun Curiac,

vânduți într-o parte cu nume de Șișcani, într-alta, cu nume de Hoceni. Și, în sfârșit, poreclind locul, mai vând și cu nume de **Curiecii**, care aducându-se la părin-tele postelnicului, acum se vede că s-au cumpărat câte două și trei rânduri, drept lucrul său. / Și așa ieșind dintru toată îndoiala că acest loc numit **Curiecii** nu este osebit hotar de moșie, arătăm că nici fântâna Mogăi nu poate fi acel budăi de la No. 18, nici drumul lui Cocârțală, acel pe din sus de Curiecii, întâi că fântâna, după glăsuirea ispi-socului domnului Stefan voievod, se cere a fi de ceastă parte de pârâu, dinspre răsărit, nepomenind întru glăsui-rea sa la întoarcerea că au trecut pârăul. / Al doilea, pentru drumul acesta nici nu poate a se numi drum, nici că a fost, nici că poate, neiertând starea locului, ce acesta este o cărare, ce abate din drumul **Hocenilor**, acel de pe vale, la deal, pe care anevoie este și cu deșertul a se sui chiar. Iar acel pe din jos drum, ce cuprinde în sine locul numit **Curiecii**, mergând l-am aflat în dreapta sa ființă, ce-și păzește și acum urmarea sa, și de hotarul dinspre megieșitele moșii, lângă care drum, în malul pârăului, de această parte, dinspre răsărit, s-a aflat și acum față o fântână, potrivită întru toată cuvântarea ispisocului cu fântâna Mogăi și cu drumul lui Cocârțală, în dreptul cărei fântâni, lângă drum, este față și o piatră veche hotar. La această fântână și drum de lângă această piatră, a cerut postelnicul de a i să statornici colțul **Hocenilor** și al **Șișcanilor**, dar aici iarăși arătăm că urmează nu puțină neînvoire între postelnic și între Safta Costache, soția săvârșitului Toderășco Costache, stăpâna locului numit **Talaba** și o hliză din capul moșiei **Bălăneștii**, ce se alăturază, pin capul Hocenilor, care Bălăneștii sunt iarăși a postelnicului, afară de această hliză a numitei cucoane și afară de o altă

alăturată hliză, a Bădroseșlilor, cum se vor vedea la hartă. / Pricina între postelnic și între numita cucoană este întâi pentru un mal de iaz, ce-a arătat postelnicul că s-ar fi luat de către stolnicul Toma Luca, cel mai de dinainte stăpân al Talabii, prin învoială cu răzeșii de Șișcani, care învoială dumnealui nu o poate cunoaște de bună, fiindcă răzeșii de Șișcani cu rea cre-dință stăpâneau atunci locuri trecute în vânzări, și nu putea da lucrul străin, la care față fiind, dintru acei ce purtau numirea de răzeși, și ei au arătat că au știință de acea învoială. / Al doilea, pentru un clin de loc, ce se face între drumul acesta, numit al lui Cocârțală, și între un drumușor ce se abate dintru acesta, în drumul Hocenilor, adică al dumneaei cu hliza din Bălănești, să întinde, de la un loc, și cuprinde cu stăpânirea acel clin dintre drumuri, iar postelnicul cere acest drum, care, într-o adevăr, își are și acum dreapta sa umblare, pe de-amândouă părțile de pârâu, și ca un pravăț despărțitor și moșiilor acestor dinspre răsărit, pentru care, făcându-se știut dumneaei să vină sau să trimită vechil, cu scrisorile, ca să se facă cercetare și îndreptare, dumneaei a răspuns că scrisorile îi sunt la cumnatul dumisale Ioan Costachi, care, fiindcă acum se află în stărostia Putnei, a rămas ca mai pe urmă a se căuta această pricină. Iar noi am urmat a merge pe acest drum despărțitor hotarelor până în capul moșiei **Bălănești** și **Micșuneștii**, aici iarăși am aflat piatră hotar vechi, precum se va vedea la hartă, în marginea acestui drum.

1691, noiembrie 25: Pe lângă care, a mai adăus și altă dovadă postelnicul, între cumpărăturile ce are din Micșuneștii, a arătat un zapis vechi, din anii 1691 (7199), noiembrie 25, încredințat și în divanul gospod (domnesc) de Tudosie Dubău vel logofăt, Lupu Bogdan hatman și toți ceilalți veliți și alți boieri din vremea aceia, martori, prin

care Vasile fecior lui Tudosie Timotin, a vândut a sa ocină și moșie, jumătate de bătrân din sat din **Micșu-neștii**, ce să hotărăște cu locul **Șișcanilor**, la ținutul Fălciului, lui Mihăilă logofăt al treilea, după care cuvân-tare a zapisului se face vederată dovadă a drumului lui Cocârțală, cum și întâlnirea și despărțirea moșiilor acesto-ra, una de către alta, pe stâlpirile ce se află, nefiind încă atunci numit locul de **Curiecii**, pentru care Curiecii pe larg s-a arătat că, și din scrisoare, s-au cunoscut locul de **Hoceni** și că au fost în pricini de împresurări cu **Hoceni**, precum pe larg se arată la ispisocul domnului Vasile voievod, acel din leat 1642 (7150), iulie 10, așadar s-a urmat a merge pe acest drum, ce păzește urmarea stăpânirii de către Micșuneștii, până la altă piatră hotar, ce s-a găsit iarăși în marginea acestui drum, colțul numitului loc Curiecii, la care astăzi se găsesc suiți cu stăpânirea **Fute-leștii de jos**, împiedicând glăsuirea scrisorilor, iar noi am urmat tot pe acest drum, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan (însemnat la hartă cu No. 39), semn firesc, de unde urmează neînvoire cu răzeșii Futeleștilor de jos, precum s-a arătat la început, căci jumătățirea locului **Futeleștii de sus** se mărginesc în Saca, iar înjumătățirea locului Futeleștii de jos, din gura Săcii, apucând pe Saca în sus, vor anume gura Săcii, cu 120 stânjeni mai înainte, apoi cârnesc la deal și se mai întinde, în lungime, cu 670 stânjeni, și în lățime, cu 220 stânjeni, cuprinzând un clin de loc și din Micșunești, și din Hoceni, s-au întrebat ce au a răspunde împotriva vechilor scrisori și dovezi, ce le-a înfățișat postelnicul, și cu ce cuvânt se bagă pe gura Săcii și apucă matca în sus, numind gura Săcii, în coastele pâraului Saca, mai în sus de împreunarea cu Elanul, îm-potriva lămuritei glăsuiri a ispisocului Hocenilor, care zice „până în gura văi

Săcii, unde cade în Elan, și apoi pe Saca în sus”, adică îndată ce se atinge de Elan, se și ferește și apucă pe matca Săcii în sus, și iar ce pot trece în lungime mai mult decât Futileștii de sus. / Ei au răspuns că așa au apucat de la părinți, și acest drum de acolo, ce se va vedea însemnat la hartă, s-ar numi drumul lui Cocârțală și că încă se cuvine și Futileștilor de sus a se sui deopotrivă cu Futileștii de jos, precum ar fi și stăpânit mai înainte, dar la alegerea părților răposatului vornic Beldiman, din hotarul Hocenilor, un om ar fi luat brazdă în cap, arătând hotarul **Hocenilor** și le-ar fi scurtat acel capăt, precum, spre dovadă acestor zise, au adus de martor pe un Grigoraș Marcu, om bătrân ca de optzeci ani, ducându-se pe acest drum, se bagă în trupul Hoce-nilor, cotit și pieziș, până la movilița ce s-ar numi movila lui Bârlădean, zicând că pâra acolo le-ar fi urmat stăpânirea, dar acest bătrân, venind la moviliță și întrebat fiind de către noi ca în frica lui Dumnezeu să arate a sa știință, acesta dimpotrivă a mărturisit, că nici a apucat, nici știe acea stăpânire, decât că și el a auzit că răzeșii de Futilești cereau să se întindă cu stăpânirea pâra acolo, dar răzeșii Futileștilor de sus, față fiind, au zis că nici au stăpânit, nici nu cer, neavând dovadă de scrisori, cu care să poată trece piste Saca. / Deci acestea fiind voroave din gură, li s-au cerut scrisori dovezi, iar ei au răspuns că pot fi și părtași de pe neamul Penișorescu (Penișoară) în Futileștii de sus, și cu cumpărătură în Futileștii de jos, cu ademeniri și chipurile ar fi luat din scrisori, la care, cerându-le și ei, și noi, dumnealui n-au tăgăduit că nu le-a luat din scrisori, însă a pricinuit că le are peste Prut, iar postelnicul, după ce și la aceasta i-a întâmpinat, înfă-țoșând perilipsile din anii 1820, mai 13, iscălit de vornicul Tăutul, fiind atuncea ban, arătător de scrisorile ce au

înfătoșat, atât serdarul Isar, cât și răzeșii Futeleștilor de jos, tras fiind într-această judecată, atunci, în vremea când le erau toate scrisorile față. Apoi, văzându-se strâmtoriți, au început, peste câteva zile, a scoate și ei rânduri, rân-duri, câte o copie, acestea în jos arătate:

1546 (7054), aprilie 2; Ispisoc sârbesc de la Petru voievod, tălmăcit de polcovnicul Pavăl, întăritor moașei (bunicii) Frijoaia pe jumătatea de sat din jos, unde se numește la mic Futilă, care l-a cumpărat de la Mărica, fata Țântii, din ispisoc de cumpărătură ce a avut tatăl său Țântea de la părintele domniei sale Ștefan voievod. Iar hotarul acelei jumătăți de sat, jumătății celei din jos, ce se numește la mic Futilă, să-i fie din tot hotarul jumătate, iar dinspre alte părți, după vechile hotare, pe unde au apucat din vechi.

1667 (7175), iulie 6: Copie neadeverită, scrisă și alcătuită între sineși de răzeșii vechi Frija, Gavril Bârlădeanul, Vasile Timotin, Sămion Blehan, Costandin zăt (ginere) Toader Dobândă, Sandul Micul, „însemnarea **Micșineștilor**, pe unde bat semnele locului, purcederea spre răsărit, trecând Elanul, alătura cu **Grozăștii** iproci, și apoi se întoarce în sus, de merg alătura cu **Futeleștii**, dându-și coaste cu Futeleștii și, trecând Elanul, Futeleștii rămân în drumul **Hocenilor**, iar Micșuneștii cu un rând de pământuri, prin capul **Curiecilor**, până în Saca, drept locul lui Bolat, și așa se încheie hotarul”, în care însemnare, după ce se văd arătate numele acestor de mai sus, apoi mai jos să adaugă și aceasta. Însemnarea Futeleștilor „purcesul lor din drumul Hocenilor și merge pe din jos, hotărându-se cu Micșuneștii, iar pe din sus, purcede hotărându-se cu o bucată, de loc din **Curiecii**, până drept movila lui Bârlădeanul, drept movila lui Bârlădeanul se hotărăște cu

Hocenii, până ce cade în Saca, iar din Saca purcede alătura cu locul lui Beldiman și, trecând Elanul, spre răsărit, peste coada Futeleștilor, dinspre răsărit, se îndreaptă în jos iproci.

1766, octombrie 10: Mărturie de la Apostol Penișoară și alții, adevărită de stolnicul Gheorghe Beldiman, ispravnicul ținutului, arătătoare cum au măsurat jumătate de **Futelești** și au împărțit pe răzeși, și că s-au găsit, în curmeziș, 9 funii, iar în lung, 102 funii, și funia de 30 stânjeni.

1802, iunie: Gheorghe Nistor căpitan și Sandu Buzăscu căpitan, mărturie de cercetare ce au făcut la fața locului, între răzeșii de moșia **Futeleștii** și între răzeșii de moșia **Hocenii**, arătătoare precum năvălesc răzeșii de Hoceni asupra hotarului răzeșilor de Futelești și răzeșii de Futelești asupra răzeșilor de Hoceni și, pomenind de suretul ispisocului ce au arătat răzeșii de Hoceni, de la domnul Ștefan voievod, nu-l iau la înțelegere, ci pe cât i-au dus cunoștința, i-au dat mărturia lor, arătând neîn-voirea și nemulțumirea răzeșilor de Hoceni.

Acestea sunt scrisorile răzeșilor **Futeleștilor de jos**: cât pentru ispisocul de la Petru voievod. nu rămâne îndoială că Mușa Frijoaia a avut jumătate de sat, jumătate cea din jos, unde se cheamă la Mic Futilă, dar nefiind arătat în semne nimic, nu se poate atinge de hotarele **Hocenilor**, în fireștile semne mărturisite de mai vechiul ispisoc a lui Ștefan voievod, iar pentru însemnarea lo-cului, acea de la bătrânii lor, ce-ar fi arătătoare în semne, cum și pentru mărturia hotarnică, pe care ei vor să se întemeieze, acestea fiind pe arătări din gură, pe mărturii răzășești, în neființă de scrisori, făcute, în nici un loc nu prind, când se ivesc cele mai vechi scrisori, dar postel-nicul și la aceasta i-a

întâmpinat cu înscris, dovadă:

Iulie 4. Dumitrașco Oțel dăm știre măriei tale că a venit cinstită carte a mărie tale la noi, să strângem oameni buni, să arate semnele satului Hocenilor, pe uricul de la Stefan vodă, și să le înnoim semnele, și ne-au arătat semnele, cum spune și uricul, apoi, poftorind cuvântarea aceea de la ispisocul domnului Ștefan voievod, până ce vine în gura văii Săcii, și zice „de unde cade valea Săcii în Elan, și acolo am găsit piatră hotar, de acolo, spune uricul, pe valea Sacă în sus, iar un călugăr, anume Mede-lean a fost intrat, câțva loc, într-al Hocenilor hotar și i-am pus zi, să-și aducă dresese înaintea măriei sale, și nu le-a adus, și apoi i-am pus zi să-și aducă uricul și la oameni buni, și nu l-au adus, iar noi am mers pe vale, în sus, cum spune uricul **Hocenilor**”. Această mărturie, deși fără veleat. se înțelege a fi din zilele domnului Vasile voievod, căci acest Dumitrașco Oțal se vede arătat și la ispisocul domnului Vasile voievod, acel din leat 1642 (7150), iulie 10, la pricina ce au avut Hocenii cu Șișcanii, și acel Medelelean stă pomenit la mărturie fiind stăpânul **Futi-leștilor**, precum la scrisorile răzeșilor se adeverește, iată vederată dovadă, cum fără putere de scrisori, năvălea peste fireștile semne, cuprinsă la ispisocul **Hocenilor**, adică la acest loc, și această împresurare, care iarăși s-a întins, după vreme, prin mărturii neadevărate; au mai adaus a pune înainte numiții răzeși, că la acele mărturii de hotărâtori ale lor, fiind iscălit și părintele postelnicului ca un megieș, le-ar fi cunoscut de bune, la care măcar că niște hotărniciri, făcute pe arătări din gură și mărturii răzășești, în lipsă de scrisori de la sine, cad și se surpă, dar postelnicul și la aceasta i-a întâmpinat cu cuvânt că întru acea „ipohi”, întru care ar fi iscălit părintele dumi-sale, întâi că nici ajunsese cu

stăpânirea părților sale din Hoceni a se megieși cu dânșii. Al doilea, că nici odinioară părintele dumisale nu a căutat dezbatere a tot hotarul Hocenilor de Șișcani, căci încă nu i avea cuprinși în cum-părături, decât numai alegere dinspre răzeșii săi, precum spre dovadă a scos, de ne-au arătat și mărturii hotarnice, care, din vreme în vreme, își alcătuia după cumpărăturile ce făcea. Și al treilea, că părintele dumisale nu se vede iscălit ca un megieș, ci ca un dregător al ținutului, ce se afla, în vremea aceea, iar în sfârșit, apoi a dat iarăși în scris dovadă dumisale că ei au prihănit și hotarnicele Hocenilor, și însăși hotarnicele lor, scos-au de s-au văzut, în perilipsul iscălit de vornicul Tăutul, trecută la anii 1810, septembrie 10. Cartea divanului către isprăvnicia de Fălciu, în jaloba răzeșilor de Futelești, cu arătarea că răzeșii de Hoceni, până a nu sfârși judecățile ce au cu dânșii, ar fi vândut părțile lor stolnicului Dumitrașco Bel-diman; să cerceteze și, de va fi precum arată să oprească acea vânzare, și pârații răzeși, după vremea lucrului, să vină la divan. După care, apoi, trași fiind în judecată. I-au înfățișat postelnicului și sorocul cinstitei logofeții, cea mare, din 1820, februarie 3, cum și mărturia rânduitului, din partea isprăvniceii, căpitan Dumitrul Strâmtul, din 1820, martie 6, prin care arată că au mers cu sorocul cinstitei logofeții, și, apucând pe răzeșii de moșia Futi-leștii, anume Vasile Sava, Neculcea Raduș i alții ai lor, ei au răspuns că acea parte de Futeleștii este a serdarului Iordache Isar, ei nici trebuință au, nici în judecată merg; așijderea a arătat postelnicul și un răvaș al serdarului Isar, în original, fiind al treilea vistiernic, întru care, după ce mai sus se roagă pentru orânda din Hoceni, apoi mai jos cu, însuși al său condei, urmează a zice, așa:

„Mă rog, mulțumește-mă la această cerere dinspre

răzeșii de **Hoceni**, și eu le făgăduiesc a fi lor apărător dinspre pricina ce au cu **Futileștii de jos**. Eu, vrând, îi pot odihni. Lipon nu trebuie nici ei să mă împotrivescă”. / Deci stând noi și luând seama, atât stării și ființei locului, cât și lămuritelor semne, cuprinse întru glăsuirea ispisoa-celor postelnicului, fără de părtinire, în curat cuget, arătăm că capul Hocenilor este drumul lui Cocârjată, și drumul lui Cocârjată nu poate fi altul decât acel ce cuprinde în semne locul numit **Curiecii**, care drum, ca un pravăț, și astăzi urmează hotar întru despărțire de către moșiile megieșite, **Bălăneștii** și **Micșuneștii**, cum și gura văi Săcii, unde cade în Elan, este acea însemnată de către inginer la hartă cu No. 29, fiind semnul firesc nestră-mutat, unde amândouă pâraiele, Saca și Elanul, și din vechi, și astăzi, se unesc spre împlinirea cuvântării ispi-socului, ce zice tot pe drumul lui Cocârțală, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan, căci Saca, venind de la locul mai înalt, acolo cade în Elan și face gură cu înalte maluri, și tocmai drept acest loc, în ceea parte, peste pâ-rău, stau față întâlnirea drumurilor vechi, care și astăzi au urmarea lor, și rău și fără cale se întind Futileștii de jos, despărțind întâlnirea Micșuneștilor cu Hocenii, împotriva vechilor scrisori ale postelnicului, arătate la rândul lor, și măcar că cei mai mulți din răzeși și-au venit întru dreapta cunoștință, noi însă pietre hotare n-am pus, ci numai cât am însemnat locul cu gropi, căci postelnicul, fiind părtaș, stăpânitor și în moșia Micșuneștii, având și osebită pre-tenție întinsă pentru locul numit Futileștii a fi tot din Micșunești, cerând alegere și dezbaterea răzeșiei rămase, cum pe larg, prin osebită mărturie a noastră arătăm, rămâ-ne a se da hotărâre de către cinstitul divan și de către înălțimea sa, iar noi, întru cuprinderea poruncii, am dat această a noastră mărturie,

dumisale postelnicului Dimi-trie Beldiman. / 1824 Octombrie. / Ioan Cuza spătar, ispravnic hotarnic, Gheorghe Bou serdar, hotarnic”⁴⁷⁴.

1900: „**Hoceni**, comună rurală în partea de nord a plășii Mijlocul, județul Fălciu, așezată între dealuri, mărginită: la nord, cu comuna Șişcani-Răzeși; la sud-est, cu comuna Deleni; la est, cu comuna Grumăzoaia, și la vest, cu Oțeleni. E udată de pârâul Șişcani-Răzeși, pe partea de est. Este formată din satele: Hoceni, Hoceni târguşor, Tomşa, Șişcani-Boerești, cu o populație de 176 familii sau 730 suflete, din care 123 contribuabili, Are trei bi-serici. Vite mari cornute 384, oi 177, cai 57 și porci 100”⁴⁷⁵.

HOCEȘTI

(pe Bârlad, Vaslui).

1597, iunie 22: Întărit de Eremia Moghilă voievod logofătului Drăghici Bogza, care primește ispisoc „pentru

⁴⁷⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, pp. 172-182

⁴⁷⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 721, 722

a lui dreaptă ocină și danie de la Bogdan vodă și de la vodă, și dresurile ce a avut de la Petru voievod pe o bucată de loc pe Teleajna, a treia parte din satul **Petrești**, unde a fost cu șederea, care se cheamă acum **Bogzești** (lângă Curteni⁴⁷⁶, Vaslui) pe Crasna, din jumătate, jumă-tate, partea din sus și cu loc de moară în Crasna, cumpărat de la Sofiica, fata lui Grigore Bogza diac, drept 75 de taleri și drept un cal negru, prețului drept 1.000 de aspri. / Iarăși întărim Bogzei logofăt seliștea **Hoceștii**, în gura pâraului Telejnei, cu loc de moară în Bârlad, din jos de unghiul cel mare, ce-i este lui danie pentru slujba ce a făcut el în țara tătărească; / și iarăși îi întărim un sat anume **Floreștii**, într-amândouă ținuturile, la gura Cras-nei, ce se cheamă acum **Băbicenii**, cu moară în Bârlad, cu vii și cu pomeți, cumpărat de la Vasușca, fata Turcului sulgerul, nepoată lui Clanău spătarul, drept 700 zloți tătărești, din drese ce are de la Bogdan vodă. / Și iarăși îi întărim lui Drăghici Bogza și lui Crăciun, feciorul lui Simion, două părți dintr-un loc pustiu, pe Alpu, în Radul lui Stângaciul, cu fântână către răsărit, dimpreună cu două părți din **Stăpâneștii**, ce-i pe Cahul, cu moară în Cahul, partea din jos, pe unde l-au hotărât lor Ivan păcălabul, danie de la Mărica și sora ei Drăgălina, roaba lui Ștefan păcălabul, pentru că l-au luat fecior de suflet. / Și iarăși îi întărim lui Drăghici Bogza a cincea parte din satul **Broștenii** (lângă Bogești⁴⁷⁷, Vaslui), partea din jos, cu loc de moară pe Racova și cu prisacă unde a fost livada lui Vlașin, pe care a cumpărat-o de la Ursul, Cătălina și Mărina, feciori Maricăi, nepoți Nastei, străne-poți Tomei

⁴⁷⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 37

⁴⁷⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 43

din Broșteni, drept 70 zloți tătărești, din drese ce a avut de la Petru vodă”⁴⁷⁸.

HOCIUNGI

(și prin componenta Brighi, Brebi,
comuna Moldoveni, Neamț).

1490, martie 9: Întărit de Ștefan voievod fraților Petriman, Agafia și Isac, care primesc uric pentru ale „lor drepte ocini, satele anume Porceștii, Brebii și Hociungii, în ținutul Neamțului”⁴⁷⁹. Hotarul, din veci.

1625, martie 16: Întărit de Radul voievod cneaghei-
nei Candachia Gligoroiie din **Stețcani** (Tețcani, Iași), în
baza unui zapis de mărturie de la de la fostul sulger Sa-vin,
diacul Costin și Tofan din **Gocimani** (Goșmani, Neamț),
de la diacul Onciul din **Itrinești** (comuna Mărgi-neni,
Neamț), de la diacul Ștefan din **Hociungi** (comuna
Hociungi, Neamț), de la diacul Dumitru din **Plopești** (in-
clus în Mărgineni, Neamț), și de la Popa din **Negritești**
(Negriteasca, Neamț), „scriind în acel zapis că a venit
înaintea lor Iurașco, nepotul lui Goe... și a vândut partea
lui din satul **Cărbunești** (lângă Goșmani, Neamț), ce este
în ținutul Neamț, și din sat, și din câmp, și cu o casă a lui
Costin... Candachiei, pentru 26 taleri, bani buni”⁴⁸⁰.

⁴⁷⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 255-258

⁴⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III,
București 1980, doc. 67, pp. 124, 125

⁴⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII,
București 2006, doc. 294, pp. 363, 364

1635, august 12: Zapisul lui Mihăilă, feciorul lui Blaga din **Hârțești** (Hârțești, comuna Mărgineni, Neamț) și al nepoatei lui Măriica, fata lui Valeș de **Hociungi** (comuna Moldoveni, Neamț), prin care mărturisesc că au vândut partea lor de moșie „din sat din **Bârjoveni** (înglobat în Siliștea, comuna Români, Neamț) lui Dumitrașco Sechil, pentru 35 taleri de argint... Și s-au prilejit într-această tocmeală Toader Beldiman, Mihăilaș Beldiman, Constantin feciorul lui Gligorie Buhuș, Oniță călugărul, popa Simion și feciorii săi Gligorcea și Mirăuță, Dumitru și feciorul său Ștefan din **Hârțești**, și alți mulți oameni buni”⁴⁸¹.

1637, martie 28: Zbeară, feciorul Petrei, nepotul lui Larion din **Urdzici** (Urzici, înglobat în Bahna, comuna Bahna, Neamț), vinde un loc de casă în Urdzici, moștenit drept „partea lui Larion”, lui Simion Trincul, drept 13 lei. Martori: Ionașco Macotă, Ștefan a lui Dumitru și Toader Lungul din Urdzici, Ștefan Zbâncu din **Arămești** (comuna Bahna, Neamț), Vicol vistiernicul și Gavril, feciorul lui Vicol din **Hociungi** (comuna Moldoveni, Neamț), Bălan, popa Vasile, Iurașco, Iosip ce bătrân și Arsenie din **Porcești** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț) „și alți mulți oameni buni”⁴⁸².

1774, iunie: Satul **Hociungii**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁸³, avea **toată suma caselor 35**. Scădere rufeturi 27: 10 popi, 9 mazili și ruțași,

⁴⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 200, pp. 235, 236

⁴⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 45, p. 44

⁴⁸³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 64, 65

6 văduve, 2 case pustii. Rămân birnici 8. / **Birnici:** Năstas sin (fiu) Dumitru / Ioniță fiul lui Dumitru / Ioniță Velisar / Andronachi Ciumaș / Iftimii fiul lui Ghinpul / Anghelușa cu fecior holtei / Ștefan Popa / Dumitrachi fiul lui. // **Rufeturi:** Popa Costache / Popa Ion / Popa Ursache / Popa Ursul / Diaconul Ilie / Diaconul Andronachi / Diaconul Vasile / Alt diacon Vasile / Diaconul Costantin / Diaconul Miron / Grigoraș Ciocan, mazil / Toader Ciocan, mazil / Mihălache Ciocan, mazil / Ion Ciocan, mazil / Vasile Ghinpul, mazil / Ștefan Giosan / Toader Teliman, mazil / Ioniță Teliman, mazil / Măriuța, văduvă / Ilinca, la fel / Calina / Maria / Gafița / Măriana. // **2 case pustii.**

1900: „**Hociungi**, comună rurală și sat în județul Roman, plasa Siretul de jos, spre sud-vest de orașul Roman, la 18 km de el și la 17 de reședința plășii. Este așezat pe coasta de est a șirului de dealuri ce separă județul Neamț de județul Roman. Este formată din satele: Ciocănești și Hociungi, cu reședința comunei în satul Hociungi. Are 262 familii saii 920 suflete, din care 186 contribuabili. Locuiesc în 240 case. Se cultivă via și arborii fructiferi. Sunt 957 capete vite mari. Are o bise-rică de lemn; o școală primară mixtă, frecventată de 8 elevi. Este legată cu orașul Roman prin șosea”⁴⁸⁴.

HODORA

(sat în care a fost inclus Iezereni, comuna Cotnari, Iași).

⁴⁸⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 722

1624, decembrie 19: Mărturia șoltuzului și a celor 12 pârgari de **Cotnari** și a celui de **Târgu Frumos**, tot cu 12 pârgari de Târgu Frumos, „oameni buni și slugile mărierii tale din megieși”, adică Ionașco aprod și Ilea visternicel din **Cudrești**, Călcuș pitarul din **Bălțați**, Ilnat și Ilnat visternicel din **Mădrăjaci**, Istratie din **Iezereni**, Anton și Lazor din **Belcești**, despre hotarul satului **Ulmi** spre „un val ce au cu slătinenii, pentru ce le-au mutat pietrele din hotarul bătrân... Și am aflat un om bătrân, anume Lazar de Belcești, de știe de tot cum n-au treabă slătinenii la acel hotar, ci slătinenilor le-a dat Alexandru vodă cel Bătrân loc de odae (han – n. n.) împotriva Bel-ceștilor”⁴⁸⁵.

1638, mai 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât Gligorii din **Hodoreni** (Hodora, comuna Cotnari, Iași), Țigan și Grozav din **Țibănești** (comuna Țibănești, Vaslui), nepoții lor și Mărica, fata Crâstii șetrarul, cu vistiernicu Gheorghe Roșca, „zicând cum să a cumpărat el, Gheorghe Roșca, niște părți de moșie fără de știrea lor, de la o mătușă, Mărica, și partea unui frate al ei, Ionașcu, din satu Țibănești, ce-i în ținutul Vasluiului, partea de sus. Iar boierul domniei mele a arătat un zapis de cumpărătură și uric de întăritură, iar domnia mea i-am judecat pe dânșii și așa am aflat după lege, de le-am pus zi până în două săptămâni să aducă chihatul, dar când a fost la zi, Gligori, Țigan și Grozav au venit înaintea noastră, iar mătușa lor Marca n-a venit, dar rugătorul nostru Varlam, arhiepiscop și mitropolit Sucevei și cu toți boierii mărturisiră înaintea noastră precum c-

⁴⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 249, pp. 317, 318

a fost venit Marica și a mărturisit că le-a dat de știre, întrebându-i, dar nu au vrut să compere”⁴⁸⁶.

1646, ianuarie 12: Zapisul lui Dondea din **Giulești** (comuna Cotnari, Iași), prin care mărturisește că a „avut multă gâlceavă cu Petrea Chicera, Constantin Macri și cu alți oameni ai lor, care au moșie la seliștea **Olobotcei** (Olobotca, comuna Cotnari, Iași), ce-i lângă Giulești, pentru un cal, ce mi-au luat de acolo, din fânețe, și mi-au stricat calul. Deci ei mi l-au lepădat; eu n-am vrut să-l iau și a pierit calul, lăsat în lume. Deci ne-am pârât la vodă... ți ne-am luat zi în două rânduri, și ei tot n-au venit la zi... și i-am rămas dinaintea legii. / După aceea, Constantin Macri mi-a plătit calul și mi-a dat un bou și 3 lei gata... De acum, înainte, să nu mai aibă pâră”⁴⁸⁷.

HODORĂUȚI

(sat pe Vilie, comuna Hororăuți,
raionul Briceni, Moldova).

1422: Întărit de Alexandru cel Bun lui „Ivașcu Vladicicu și frații lui, Petrea și Iurașcu și Dancul, și nepotul lor, Milie”, care primeau uric pentru „două sate pe

⁴⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 353, pp. 347, 348

⁴⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 272, p. 216

Vilie, după hotarele lor împrejur arătate: Hodorocinții i Gvozdăuții”⁴⁸⁸.

1503, septembrie 30: Întărit de Ștefan voievod lui Danciul Buceațchi, vărului său Isaico și mătușii lor Vasutca, care cumpără, cu 150 zloți tătarești, de la Slavna, fiica lui Ivașco Vladicico, „două sate pe Vilia, anume **Hodorecinți** și **Gvozdăuți**”⁴⁸⁹. Hotarul, din veac.

HODORĂUȚI

(comuna Mendicăuți, regiunea Cernăuți, Ucraina).

1632, octombrie 16: Întărit de Alexandru Iliăș voievod soților Ionașco și Tofana, care primesc urice pentru câte jumătate din satele **Voloșcov** (Voloșcova, comuna Vasiliuți, regiunea Cernăuți, Ucraina) și **Hădărăuți** (Hodărăuți, comuna Mendicăuți, regiunea Cernăuți, Ucraina), pe care le zălogiseră, împreună cu cumnatul lor Toma Moişan, fiul, ca și Tofana, al lui Coste Moişan, nepoții lui Tolocico, „la Constandin Stârcea și nepotul său Gheorghe Coropceanu, feciorul Măriții Iorașcoae... însă banii i-au dat numai Ionașco și femeia lui Tofana, iar Toma Moişan n-a dat nimic”⁴⁹⁰.

⁴⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 49, p. 72

⁴⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 294, pp. 524-526

⁴⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 229, pp. 285, 286

HODORENI

(comuna Dumești, Vaslui și Iași).

1635, iulie 12: Zapisul lui Iurașco diac ot **Hodoreni** (comuna Dumești, Vaslui), Petrea Gânscă și Căpracea aprod de **Armenești** (lângă Cotic, comuna Todirești, Vaslui), prin care mărturisesc faptul că, dând curs poruncii lui vodă, din cartea adusă lor de Dumitrașco diacul, fecior lui Andronic, nepot Tâmpei pârcălabul, „ca să socotim și să-i alegem o parte de ocină din sat din **Borăști** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Iași), ce-s pe Bârlădzul, dreaptă cumpărătură a părinților lui, partea lui Ion și a lui Costin și a surorii lor Vasilca, frați Mușei, feciorul Annesiei”, au fost și au căutat martori care să sunoască hotarele vechi: popa Dumitru, Panhilie călugă-rul și Gheorghe Turcul din **Cuci** (comuna Bozieni, Neamț), Lontie de **Hodoreni**, Vicul din **Borăști**, Hilip, Urlea, Bejan, Vasile Banul și Gligorie de **Dumești** (co-muna Dumești, Vaslui), Dumitru Rânjea de Meleșcani... Și am aflat cu acești oameni buni și i-am ales partea lui din a cincea parte de sat din Borăști, din a treia parte trei părți ale celor trei frați mai sus scriși”⁴⁹¹.

1636, martie 8: Întărit prin ispisocul lui Vasile Lupu, după convenirea împărțirii moșiilor lui Cârstea Ghenovici între urmașii lui. „Și s-au venit, în partea Schivii, jupâneasa Dabijii, fata Cârstii și a fiilor ei Ghiune,

⁴⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 165, p. 201

Maria, Nastasia, Irina, Tofana, Anasia, satul **Blândăreștii** (Bliderești, lângă Bucium, comuna Ștefan cel Mare, Bacău) și **Săcătura** (lângă Bogdana, comuna Ștefan cel Mare, înglobat în orașul Onești, Bacău), la ținutul Trotușului... a treia parte din sat **Dumești** (comuna Dumești, Iași), ce este în ținutul Cârligăturii, și sunt într-acel sat patru seliști, patru hotare, anume **Drân-gei** (Drinjești, înglobat în Hoisești, comuna Dumești, Iași), **Hodorenii** (comuna Dumești, Iași) și **Bereștii** (comuna Dumești, Iași) cu două iazuri. / Și s-a mai venit lor, Anghelina, cu sora și cu feciorii ei un iaz dintre cele două iazuri: un iaz este gata, cu apă și cu pești, iar unul este loc de iaz, și satul **Spinenii** (lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui) și **Cogenii** (înglobat în Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), de la ținutul Tutovii... și satul **Movilenii** (comuna Coroiști, Vaslui)... și satul **Văcărești** (înglobat în Ciușlea, comuna Garoafa, Vrancea), de la ținutul Putnii... și a treia parte din sat de **Glăvănești** (comuna Glăvănești, Bacău), ce este în ținutul Tecuciului, cu vad de moară în pârâul Zeletinului, și a treia parte din satul **Dimăși** (Dimăceni, comuna Vultur, Vrancea), iarăși la acel ținut... / Și s-au venit Anghelinii Vasilioai, fata Cârstei vornic, satul **Bujoreni** (înglobat în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), **Pipărcanii** (înglobat în Banca, comuna Banca, Vaslui), **Băcsăneștii** (comuna Zorleni, Vaslui) și **Măstăcanii** (lângă Sălcioara, Măstăci, comuna Banca, Vaslui), ce sunt la ținutul Bârladului, și satul **Sângurenii** (Singureni, raionul Cahul, Moldova), la ținutul Tigheciului, și a treia parte din **Cândești** (comuna Mihăileni, Botoșani) și satul **Scândurinii** (Scândureni, în Covurlui, Galați), la ținutul Covurluiului, și satul **To-mești** (comuna Pogana, Vaslui), în ținutul Tutovii... și a treia

parte de Dumești, în ținutul Cârligăturii, cu două heleștee. Și s-au mai venit lor, dimpreună cu sora lor Schiva, și a tria parte din Dimaceni, ce este la ținutul Tecuciului. / Și s-au venit în partea Măricuții Cernătoai, iar fata Cârstii, satul **Movileni** (comuna Trifești, Neamț), la ținutul Neamțului, cu vad de moară în pâraul Ciornii, și a treia parte din Dumești, cu heleșteul din jos, și jumătate de sat de **Iacobeni** (ținutul Neamțului, Neamț), ce sunt tot la acel ținut, și **Popârșiocei** (Popârșcioci, lângă Lungești, comuna Bălăbănești, Galați), la ținutul Bârladului, și a treia parte din satul **Țigănenii** (Țigănești, comuna Mun-teni, înglobată în Tecuci, Galați), de la ținutul Tecuciului, și satul **Popeștii** (Popeni, comuna Găgești, Vaslui), din ținutul Fălciului, cu vad de moară în pâraul Elanului, și a treia parte din Dimăceni, ce sunt în ținutul Tecuciului”⁴⁹².

HOGINEȘTI

(lângă Bravicea, Orhei, Moldova).

1631, octombrie 5: Scrisoarea hotarnicului Toader Bârsan, vornic de gloată, care, „după judecata de au avut la Domnie Frățiman, ce a fost paharnic, și Moise feciorul lui Frățiman, cu podrjje sa, cu Bolboceștii, cu Ionașcu,

⁴⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 350, pp. 392, 393

Gavril și Grigore, pentru două sate, ce au fost neîmpărțite și nestâlpite... am mers și am măsurat cu funia pe patru locuri din hotarul **Hogineștilor**, până într-al **Bravicei**, unde s-a îndoit funia, au pus stâlpi în păduri, în obârșia Cîrpecăului și în mijlocul prisăcii lui Gavril, și la câmp, în deal, în colțul stâncii din jos și dinspre Cula, în drumul cel mare, în gura vâlceleii ce s-a numit a lui Caragoi, și în deal, în capătul prilogului lui Gavril și în dreptul locului până la Ulmi, până în gura Văii Bourilor, în Măetini”⁴⁹³.

1736, septembrie 2: Ispisoc de la Grigore Ghica voievod, după ce „Sandu Sturza vel vornic ne spuse că are un sat, anume **Țăbiriha**, la ținutul Orheiului, arătându-ne și scrisori, și zise că s-ar fi împresurând hotarul acelei moșii dinspre alți răzeși dimprejur, și a cerut de la noi hotarnici, ca să îndrepte hotarele acelei moșii, pe unde din veac au umblat. / Deci am orânduit pe Dumitrașcu Stroici postelnicul, ca să meargă acolo, la satul Țăbiriha, și să cheme oameni bătrâni, megieși dimprejur, să aleagă și să îndrepte hotarul aceluia sat dinspre alte hotare. / Deci, mergând acolo, Dumitrașcu Stroici postelnicul a chemat oameni, anume pe Mihai, feciorul Sandului din **Crăsnășani**, pe Toader Harștia, vornic de **Hoginești**, pe Ilie de **Bravicea** și alții, și au mers împrejurul aceluia loc, începând hotarul din jumătatea de luncă dinspre Meleșani și în deal este piatră hotar vechi, și, de acolo, prin vârtoape și peste valea Culii, drept în gura văii Hirișăucii este piatră, și apoi muchia, la deal, pe din jos de Rădiul Hălău-cii, în fundul văii Florinii, este piatră într-o poieniță; până aici, vine alături cu Meleșanii; iar de acolo, merge în sus, muchia pe deasupra Crăsnășanilor, până în fundul văii

⁴⁹³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 61, p. 68

Cravățului, și este piatră; până aice vine alătura cu Crăsnășanii. / Și de acolo, muchia, la vale, până la coada heleșteului Ciocârlan și este hotar la capul unui iaz, într-un pisc, care acel hotar desparte Hirișanii și purcede la deal, până în muchie, și apoi la vale, muchia spre Cula și aice au dat seamă împrejurașii că a fost piatră și nu s-a aflat. / Și dacă treci Cula, tot muchia, până în Codru, și aice iarăși a fost piatră și nu s-a găsit. Și piste Codru, până în matca Ichelului, unde se cheamă gura Răcilii. / Și de acolo, de la heleșteul lui Ciocârlan, până aice, vine tot alături cu Hogineștii. / Și în jos, matca Ichelului, până în heleșteul cel mare, ce este a Țibirihăi cu amândouă țar-murile. / Și de acolo, supt muchie, este piatră, care desparte Bravicia. Și din poiană intră în Codru și trece până la Meleşani, de unde s-a început, și cu heleștee pe Hirișauca și pe pâraul satului, cât cuprinde locul, și s-a încheiat hotarul satului. / Deci domnia mea am dat și am întărit lui Sandu Sturza vel vornic acel sat, anume Țăbi-riha, cu tot hotarul”⁴⁹⁴.

1774, iunie 5: Satul **Hojinești**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Culii, după recensământul lui Rumeantev⁴⁹⁵, avea **toată suma caselor 13**. Scădere rufeturi 2: 1 volintir, 1 scutelnic al polcovnicului baron. Rămân birnici 11. / **Birnici**: Ioniță Chitușcanu / Năstasă / Ion, rusul / Ion / Nicolai / Ioniță Ababii / Năstasă, cojocar / Lupu Moșniagu / Istrate Roșca / David, jidov / Hule, jidov. // **Rufeturi**: Alecsandru, volintir / Ioniță Corcodei, scutelnic al dumisale polcovnicului baron.

1793, aprilie 29: Maria, fata lui Ion Bârgan ot

⁴⁹⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 206, pp. 205, 206

⁴⁹⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 403

Răzălăi dăruiește mănăstirii Hârbovăț „partea mea din **Hoginești**, ce s-a alege”⁴⁹⁶.

HOIMĂNEȘTI

(lângă Căcărăzeni, Orhei, Moldova).

1798, martie 9: Melinte Ghirciu, cu feciorii lui Petre, Iacob și Dochița, cu frații și sora lui Sandală, vând răzeșilor din același sat Maței Untilă și Vasile Untilă, drept 15 lei, „toată partea tatălui nostru Tănase Ghirciu sin (fiul) lui Ștefan Ghirciu, din hotarul **Căcărăzăni**... de față cu Irimia sin (fiu) cpitan Cod, zet (ginere) lui Antohi Popăscu – răzeș de **Hoimănești**, ce se megieșește cu Căcărăzăni, Ioniță Strătulat răzeș de Hoimănești, Vasile Untilă sin (fiu) Ioniță Untilă răzeș de **Căcărăzăni**, vornicul Sava ot sat **Chiștelnița**, Ocsânti Popăscu răzeș de Hoimănești, Stahi Strătulat răzeș de Hoimănești, Gri-goraș Popăscu răzeș de Hoimănești, care am scris cu zisa lui Melinti Ghirciu, în satul Chiștelnița”⁴⁹⁷.

HOISEȘTI

⁴⁹⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 295, pp. 333, 334

⁴⁹⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 314, pp. 365, 366

(sat numit inițial Moişinți, în comuna Mărgineni, Neamț).

1429, iunie 3: Întărit de Alexandru cel Bun fiilor lui Oană, vornicul de Suceava și, ulterior, de Tulova, La-zăr, Stanciul și Costea, care primeau uric pentru, pe lângă alte sate din viitoarea Bucovina, și pentru satele „Gân-dinți, la Cobâla... și pe Orbic, Seliște, unde este curtea lor, și Zagoreni, mai sus de Cociman și unde a fost Bașea, și Costinți, la obârșia Orbicului, și **Moișinți, la Iucaș, unde a fost vie**, și Plopești, la Slatină, și Dumitrești, mai în jos de Iaz, și Cărbunești, la Văratic, și amândouă se-liștile lui Drăghici, pe Bistrița, și moara... iar la Dumbrava Înaltă satele: unde este vătăman Minco, și, pe Iubăneasa, la Iaz, și unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât vor putea să folosească destul trei sate; și peste Prut, la Derenice, zece locuri: unde a așezat sat Stanco, la Cornul Lâcinului, și Fântâna Rece, și unde este Andiaș, și Bahmatăuți, și, pe Ciuhru, sub Horodiște, și Suhoverhul, unde este Ion al lui Filea; în tot acest hotar să-și întemeieze zece sate; și satul Spărietului, la obârșia Dobro-mirei, cu vechile și dreptele hotare; și, pe Prut, zece locuri, să-și întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Șurinschi, apoi în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat, apoi în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi pe Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul”⁴⁹⁸.

1636, aprilie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod Mariei, cneaghina lui Savin Prăjescul, mare vornic de Țara

⁴⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 90, pp. 134-136

de Jos, fiica lui Beldiman fost logofăt, și fraților ei Toader și Mihăilaș, fiii lui Beldiman, care primesc ispi-soace de împărțeață. „Deci, în partea cneaghinei Mairia a căzut satul **Negoștii** (înglobat în orașul Buhuși, Bacău), care este în ținutul Neamțului, pe Orbic, iar partea fratelui ei Toader Beldiman a căzut jumătate din satul **Vălinei** (Văleni, înglobat în Dochia, comuna Girov, Neamț), care este în ținutul Neamțului și cu niște părți cumpărate din **Sârbii Sasului** (Sârbi, lângă Bălușești, comuna Girov, Neamț), iar partea fratelui lor Mihăilaș a căzut jumătate din satul **Plopești** (înglobat în Hoisești, comuna Mărgineni, Neamț), care este în ținutul Neamțului”⁴⁹⁹.

1774, iunie: Satul **Hoisești**, din ținutul Neamțului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeantev⁵⁰⁰, avea **toată suma caselor 32**. Rămân birnici 32. / **Birnici:** Ion, muntean / Gheorghe sin (fiu) Neculai / Dumitru / Toader / Enachi / Luca / Ioniță / Grigore / Stan, cioban / Stanciul / Neculai / Grigore / Costantin / Opre / Ion / Andreica / Vârgolaci / Toader Undilă / Toma, ungurian / Gheorghe fiul lui / Stoica / Petre, muntean / Mihai / Chiriac / Gherasim / Negoită / Arteni, urgurian / Ion, urgurian / Ion Ghiță / Gavril, urgurian / Ștefan, urgurian / Ion, urgurian.

1900: „**Hoisești**, sat în județul Neamț, plasa de Sus-Mijlocul, situat pe valea pârâiașului cu același nume, spre est de dealul Mărgineni, prin care se desparte de satul Mărgineni. Are o populație de 145 familii sau 598 suflete. Numărul contribuabililor e de 145. Are: 1 biserică cu 1

⁴⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 391, pp. 448-450

⁵⁰⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 45

preot și 2 dascăli; 1 moară de apă; 1 fierărie. Vite: 220 boi, 144 vaci, 180 oi, 38 cai, 110 porci și 182 junci. Acest sat, împreună cu satele Hârțești, Micșunești, Plo-pești și Vârlanul, au format, odinioară, comuna Hoi-sești”⁵⁰¹.

HOISEȘTI

(comuna Dumești, Iași).

1493, martie 15: Întărit de Ștefan voievod lui Mănăilă și nepoatelor lui de soră Marușca, Mălina, Cerna, toți nepoți ai lui Lucaciu, care primesc uric pentru „drepte ocinile lor, două sate pe Bahlui, un sat anume Balomireștii, unde a fost jude Balomir, și moară în matca Bahluiului, și alt sat, anume Hoiseștii, unde a fost jude Dobromir... Iar hotarul acestor sate să fie începându-se de la movila din capul rădiului de sus, apoi de la movilă drept peste câmp la Bahlui, la capul piscului celui din sus, în râpă; iar de la pisc drept peste Bahlui la fântâna ce-i în capul pisculețului, iar de la fântână drept peste câmp la capul iezăturii Tătărășului, iar de la iezătură la vârful dealului, la movilă, apoi apucă dealul la altă movilă, iar de acolo tot dealul, în sus, până la capul piscului, apoi pe pisc la vale și peste pârâu și la deal, la o groapă, apoi drept la deal, la Movila Vulturului, apoi acolo, în vârful dealului, se întoarce la drumul cel mare, apoi peste drum, până la Movilă, apoi drept peste câmp, până la movila ce-i lângă

⁵⁰¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 724

drum, iar de acolo drept la sără-tura cea albă, apoi pe supt deal până la movila din șes, iar de acolo drept peste câmp până la Bahlui, apoi peste Bahlui drept la fântâna Dringăi, ce-i supt deal, iar de acolo la pârauț, în sus, drept peste drum la un stâlp, unde se împreună hotarul Nejeștilor cu hotarul Hoiseștilor, apoi drept peste deal până la fântâna ce-i în obârșia pârauțului, iar de la fântână, iarăși peste deal și peste pârau, până la capul piscului celui din jos, iar de acolo apucă pârau și drept peste rădiu până la rupturi, ce-s în deal la movilă, iar de acolo apucă dealul până la Movilă. Acesta este tot hotarul acestor sate, și din sus, și din jos, și din toate părțile, până unde s-au apucat din veac”⁵⁰².

1636, ianuarie 23: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vistiernic Gheorghe Roșca, în baza unui zapis de la Silion, Iordache, David și popa din **Hoisești**, scriind că a venit înaintea lor Sofiica și a vândut partea ei din satul **Onești**, în ținutul Cârligătura,,,, lui gheorghe Roșca vistiernic, pentru 20 taleri de argint”⁵⁰³.

1636, martie 8: Întărit prin ispisocul lui Vasile Lupu, după convenirea împărțirii moșiilor lui Cârstea Ghenovici între urmașii lui. „Și s-au venit, în partea Schivii, jupâneasa Dabijii, fata Cârștii și a fiilor ei Ghiune, Maria, Nastasia, Irina, Tofana, Anasia, satul **Blândăreștii** (Bliderești, lângă Bucium, comuna Ștefan cel Mare, Bacău) și **Săcătura** (lângă Bogdana, comuna Ștefan cel Mare, înglobat în orașul Onești, Bacău), la ținutul Trotușului... a treia parte din sat **Dumești** (comuna Dumești,

⁵⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 128, pp. 250, 251

⁵⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 314, pp. 349, 350

Iași), ce este în ținutul Cârligăturii, și sunt într-acel sat patru seliști, patru hotare, anume **Drângei** (Drinjești, înglobat în Hoisești, comuna Dumești, Iași), **Hodorenii** (comuna Dumești, Iași) și **Bereștii** (comuna Dumești, Iași) cu două iazuri. / Și s-a mai venit lor, Anghelina, cu sora și cu feciorii ei un iaz dintre cele două iazuri: un iaz este gata, cu apă și cu pești, iar unul este loc de iaz, și satul **Spinenii** (lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui) și **Cogenii** (înglobat în Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), de la ținutul Tutovii... și satul **Movilenii** (comuna Coroiești, Vaslui)... și satul **Văcărești** (înglobat în Ciușlea, comuna Garoafa, Vrancea), de la ținutul Putnii... și a treia parte din sat de **Glăvănești** (comuna Glăvănești, Bacău), ce este în ținutul Tecuciului, cu vad de moară în pârau Zeletinului, și a treia parte din satul **Dimași** (Dimăceni, comuna Vultur, Vrancea), iarăși la acel ținut... / Și s-au venit Anghelinii Vasilioai, fata Cârstei vornic, satul **Bujorenii** (înglobat în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), **Pipărcanii** (înglobat în Banca, comuna Banca, Vaslui), **Bâcsăneștii** (comuna Zorleni, Vaslui) și **Măstăcanii** (lân-gă Sălcioara, Măstăci, comuna Banca, Vaslui), ce sunt la ținutul Bârladului, și satul **Sângurenii** (Singureni, ra-ionul Cahul, Moldova), la ținutul Tigheciului, și a treia parte din **Cândești** (comuna Mihăileni, Botoșani) și satul **Scândurinii** (Scândureni, în Covurlui, Galați), la ținutul Covurluiului, și satul **Tomești** (comuna Pogana, Vaslui), în ținutul Tutovii... și a treia parte de Dumești, în ținutul Cârligăturii, cu două helește. Și s-au mai venit lor, dimpreună cu sora lor Schiva, și a tria parte din Dima-ceni, ce este la ținutul Tecuciului. / Și s-au venit în partea Măricuții Cernătoai, iar fata Cârștii, satul **Movileni** (comuna Trifești, Neamț), la ținutul Neamțului, cu vad de

moară în pârâul Ciornii, și a treia parte din Dumești, cu heleșteul din jos, și jumătate de sat de **Iacobenii** (ținutul Neamțului, Neamț), ce sunt tot la acel ținut, și **Popârșioceii** (Popârșcioci, lângă Lungești, comuna Bălăbănești, Galați), la ținutul Bârladului, și a treia parte din satul **Țigănenii** (Țigănești, comuna Munteni, înglobată în Tecuci, Galați), de la ținutul Tecuciului, și satul **Popeștii** (Popeni, comuna Găgești, Vaslui), din ținutul Fălciului, cu vad de moară în pârâul Elanului, și a treia parte din Dimăcenii, ce sunt în ținutul Tecuciului”⁵⁰⁴.

1636, aprilie 4: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vistiernic Gheorghe Roșca, în baza uricelor și ispisoacelor sale, adică **Volnăeștii** (Vulcănești, comuna Cioarești, raionul Nisporeni, Moldova) pe Ișnovăț, care este în ținutul Lăpușnei, jumătate din satul **Negreștii** (co-muna Negrești, raionul Strășeni, Moldova), tot pe Ișno-veț, și satul **Cozmeștii** (raionul Nisporești, Moldova), pe râul Prut, de asemenea în ținutul Lăpușnei, a șaptea parte din **Izbiște** (comuna Izbiște, raionul Criuleni, Moldova) și a șaptea parte din **Pietrosul** (Chetrosu, comuna Chetrosu, raionul Arenii Noi, Moldova), din ținutul Lăpușnei, două părți din **Cotelova** (comuna Koteleve, raionul Novoselița, Ucraina), în ținutul Hotinului... / Și jumătate din a patra parte din **Balomireștii** (comuna Dumești, Iași) și din **Hoiseștii** (comuna Dumești, Iași), la pârâul Bahlui... / Și satul **Scobenteștii** (Scobilțeni, comuna Podu Iloaiei, Iași), care este în Cârligătură... o seliște, anume **Vălișenii** (Văleșeni, comuna Podu Iloaiei, Iași), care este în ținutul Cârligăturii... jumătate din satul **Mateuții** (comuna Mateuți, raionul Rezina, Moldova) pe Nistru, în ținutul

⁵⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 350, pp. 392, 393

Orheiului... și satul **Stărpenii** (Sterpeni, comuna Stănilești, Vaslui), care este în ținutul Fălciului... jumătate din satul **Oncani** (înglobat în Orășeni-Deal, comuna suburbană Curtești, Botoșani) și din **Turbureni** (sat înglobat în Botoșani) și a treia parte din satul **Băiceni** (comuna suburbană Curtești, Botoșani), în ținutul Hârlăului... satul Tâmpesții (Fălticeni, Suceava) în ținutul Sucevvei și jumătate din satul **Mihalcăuții** (înglobat în Lukacivka, comuna Nelipovți, raionul Chelmenți, Ucraina), în ținutul Hotinului, pe Viliia Seacă... / Și a cincea parte din satul **Ivoești** (comuna Podu Iloaei, Iași) din ținutul Cârligăturii... niște părți de ocină din **Țibănești** (comuna Băcești, Vaslui), pe pârâul Gârboveț, în ținutul Vasluiului... a patra parte din satul **Hlăpești** (înglobat în Nemțeni, comuna Nemțeni, raionul Hâncești, Moldova) pe Prut, în ținutul Lăpușnei... niște părți de ocină din satul **Copujani** (ținutul Lăpușnei, Moldova), din ținutul Lăpușnei”⁵⁰⁵.

1774, mai 26: Satul **Hoișăști**, ținutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeantev⁵⁰⁶: **Toată suma caselor: 29**. Scădere rufeturi, însă 19: 10 ȝigani, 2 poștași, 2 jidovi, 1 ruptaș, 1 mazil, 1 popă, 1 dascăl, 1 săracă. Rămân birnici 10. / **Birnici**: Chirica, pas / Constandin, plugar / Grigoraș Frătescu / Ioniță, bejenar / Ion, viziteu / Istrati, pas visternicesei Catargioai / Ștefan Dicusară, tij (la fel) / Acsenti, tij pas dumisale visternicesei Catargioai / Dumitru, plugar / Ioniță, văcar. // **Rufeturi**: Grigori, ȝigan / Ion, ȝigan / Anton, ȝigan / Ilie, ȝigan /

⁵⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 389, pp. 435-445

⁵⁰⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 472

Toader Spânu, țigan / Georgii, herar, țigan / Simeon, pitar, țigan / Pavăl, țigan / Toader Glăvădan / Vasîle, bucătar, țigan / Toader Isac, poștaş ot (din) Podu Iloaiei / Lupașcu, curălar, tij ot tal (la fel, tot acolo) / Solomon, jidov / Lupul, jidov / Ion, ruptaș ot Roman / Sandul, popa / Irimie, dascăl / Ioniță Moisa, mazil / Nastasia, săracă.

1900: „**Hoișești**, sat în partea de nord-vest a comunei Păușești, plasa Cârligătura, județul Iași, așezat pe șes, de-a dreapta râului Bahluiul, între dealurile Hoi-sești și Dumești. Vechimea lui se constată din un act, cu data 1821, în care se arată că a existat pe la 1650 și că atunci aparținea spătarului Iordache Ramadan. Partea de moșie ce se află de-a stânga râului Bahluiul purta numele de Vlagomirești. Suprafața teritoriului acestui sat este de 1.862 hectare, cu o populație de 103 familii sau 495 suflete. Are: o biserică, zidită, la 1864, de marele logofăt N. Cantacuzino, cu 1 preot, 1 cântăreț și 1 eclesiarh; o școală, întreținută de comună, înființată la 1880, frecven-tată de 20 elevi. Vite: 498 vite mari cornute, 30 cai, 702 oi și 108 râmători”⁵⁰⁷.

HOLBOCA

(sat pe Cula, în comuna Ghetlova,
raionul Orhei, Moldova).

⁵⁰⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 724

Întărit, în **17 iulie 1436**, de Ilie și Ștefan voievozi, lui Hodco al lui Crețu, care primește uric pentru „două locuri în pustie pe Cula, între Borșciari și între Deteleu, la **Luncușoara de Jos**, la **Două Fântâni**... Iar hotarul acestor pustii să fie cât vor putea folosi acele două sate îndestul”⁵⁰⁸.

HOLERCANI

(fostul Horilcani pe Nistru, acum Holercani,
județul Chișinău, Moldova)

1624, iulie 1: Porunca lui Radul Mihnea voievod către pârcălabii de Orhei, cărora le cere să verifice plângerea călugărilor de la Sfântu Sava, împotriva lui „Iane, ce-a fost dregător de la dânșii, la satul lor Horilcani, zicând că le-a luat lor câtăva pâine de la sat și pește, și alte unele multe și a fugit”⁵⁰⁹.

⁵⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 157, pp. 216-218

⁵⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 216, p. 287

1774, iunie 5: Satul **Horilcanii**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Nistrului, după recensământul lui Rumeanțev⁵¹⁰, avea **toată suma caselor 23**. Scădere rufeturi 12: 10 volintiri, 1 popă, 1 diacon. Rămân birnici 11. 3 case pustii. / **Birnici:** Hilip fiul lui Hodorogia / Constandin Hodorogia / Gavril Mărițoiu / Grigoraș Stihi / Toader Ghilan / Gheorghe Roșca / Mihăilă Stari / Năstas Cârnaț / Andrii Racul / Vasile Hodorogia / Vasile, dascălu. // **Rufeturi:** Sandul, volintir / Condre Stihi, volintir / Dumitrașcu, volintir / Tănasă fiul lui Dumitrașco, volintir / Simion fiul lui Grigori, volintir / Ioniță Hilimon, volintir / Vasile fiul lui Tănasă, volintir / Sămiginițul fiul lui Gavril, volintir / Tănasă fiul lui Mihai, volintir / Chiriac fiul lui Ghilos, volintir / Popa Andrei / Diaconul Neculai.

1904: „**Holercani**, sat în județul Orhei, volosti Criuleni, așezat pe malul Nistrului. Are 247 case, cu o populație de 1.860 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Mihail; școală elementară rusească. Din acest sat, la 1872, au plecat mulți emigranți spre a se stabili în Caucaz, asemeniți de ocârmuire”⁵¹¹.

HOLMUL

(în Cârligătura, lângă Podu Iloaei, Iași).

⁵¹⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 460

⁵¹¹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 115

1774, mai 26: Satul **Holmul**, ținutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁵¹²: **Toată suma caselor: 7**. Scădere rufeturi, însă 6: 1 mazil, 1 aprod, 3 poștași, 1 slugă. Rămân birnici 1. / **Birnic:** Gavril Cărcă ot (din) Chilișoaia. // **Rufeturi:** Neculai, mazil / Grozav, aprod / Ioniță Buhăescu, poștaș ot (din) Podu Iloaiei / Simeon Pârle, poștaș ot tam (tot de acolo) / Tănasă, sârbul, tij (la fel) / Ioniță, slugă dumisale visternicesei Catargioai.

1900: „**Holmul**, sat în partea de nord-vest a comunei Păușești, plasa Cârligătura, județul Iași, situat pe șesul din dreapta râului Bahluiul, la 2 km de târgușorul Podul Iloaiei. Are o suprafață de 614 hectare, cu o populație de 103 familii sau 495 suflete. Vite sunt: 165 vite mari cornute, 8 cai, 262 oi și 9 rămători”⁵¹³.

HOLOHORA

(Holohoreni, apoi Holohora, raionul Briceni,
județul Edineț, Moldova).

1573, martie 27: Întărit de Ioan voievod moștenitorilor paharnicului Baloș, adică Fădor, Oniul, Morozanul și Armanca, feciorii Marcăi, / rudeniile lor Ion, Ștefan, Dumitru, Crăstea și Fedora, feciorii Taței / și rudeniile Stanca, Urăta, Anghelina și Ionașco, feciorii lui Iurașco,

⁵¹² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 472

⁵¹³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 725

toți nepoții Fedorei; / și iarăși ruda lor Ilnat, fecior lui Toader, nepot Anușcăi, și fratele ei Avram, feciorii Magdei, / și rudele lor Stanca și Sofia, fetele lui Șofranco, / și ruda lor Bica, fecior Mihnei, toți nepoții Sofiicăi, / și tij (la fel) rudele lor popa Leu, și nepoatele lui de soră Var-vara, Grigore, Anna, Marica, Sofianca și Hapca, nepoții Nastei, toți nepoții Bicăi; / și iarăși ruda lor Hașco, feciorul Nastei, și nepotul lui de soră Toader, feciorul Naricăi; / și iarăși ruda lor Guțul și nepoții lui Gaico, Grozav, Dragan, Albotă, Mănunta și Drahna, feciorii Gugnii, / și rudele lor Alecsa, Ion, Iurașco, Magda și Marina, feciorii Ciagramei, / și rudeniile lor Petriman, Dumitru, Dragan, Grigul, Oniul și Marin, feciorii lui Marco, / și rudele lor Micul, Sanco, Ion, Gafa, Cucoana, Drăguța și Litovie, feciorii Grigăi; / și ruda lor Mihai și nepoții lui de frate, Boțul, Binan, Țigan și Anisia, feciorii lui Burlan, și nepoții lor Ion Fenea, Poniciu, Balco, Urâta Maria și Naradia, feciorii lui Habil, toți nepoții Țigăi, / și iarăși rudele lor Dumitru, Ion Turcul, Crăciun, Trifan, Drăgan și Anghelina, feciorii Fedorei, și unchiul lor Vasco, și nepoții de soră Fedorii, și Vaverdea, feciorii lui Mihu și nepoți Anușcăi, / toți **au împărțit între dâșii** a lor dreaptă ocină și moșie din dresese ce a avut moșul (bunicul) lor Băloș paharnic de la Ilie și Ștefan voievozi, anume **Holohorenii** pe Racovăț, l-au împărțit în 8 părți și s-a venit în partea lui Grozav, feciorul Sorii, și rudei lor Anușca, și frățâne-său Avram, feciorii Magdei, și Stancăi și sirorilor ei Sofica, fata lui Șofrac, și Bicăi, feciorul Mihnei, tuturor nepoților Soficăi a opta parte, ce este între Ignat și între Cozma”⁵¹⁴.

⁵¹⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 215, 216

1577, aprilie 30: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod lui Gavril Hârovici, logofăt al treilea, care cumpără, cu 140 zloți tătarești, de la Chirilă, Dumitru și Ion, feciorii lui Hașco, și de la nepoții lor Matîța, Uinașco, Fedora și Teța, copiii Mariicăi, iarăși nepoți ai lui Hașco „din a opta parte din satul **Holohoreni**, o jumătate din partea lui Hașco, din ispisocul de împărțeală ce au avut ei de la Ion vodă”⁵¹⁵.

1577, iulie 20: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod lui Gavril Hârovici, logofăt al treilea, care cumpără, cu 140 zloți tătarești, de la Pătrașco și Zoica, feciorii lui Grozav, rudeniile lor Spiridon și Zoica, feciorii Stancăi, Ștefan, feciorul Banului, Drăguș, feciorul Sofroniei, Bica, feciorul Mihnei, toți nepoții Sorii, strănepoți Soficăi, „din sat din **Holohoreni**, ce este pe Racovăț, din a opta parte de sat, o jumătate”⁵¹⁶.

1577, octombrie 4: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod lui Gavril Hârovici, logofăt al treilea, care cumpără, cu 100 zloți tătarești, de la Ion Șofranco comișel și soru-sa Stanca, copiii lui Șofranco, nepoți Sificăi, strănepoți lui Băloș paharnic, „din a opta parte din sat din **Holohoreni**, ce este pe Racovăț, o jumătate, ce le sunt ale lor părți”⁵¹⁷.

1579, iunie 13: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod lui Gavril Hârovici, logofăt al treilea, care cumpără, cu 120 zloți tătarești, de la Morozeanul, feciorul Maricăi, nepotul

⁵¹⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, p. 219

⁵¹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, p. 221

⁵¹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 222, 223

Fedorii, „din a opta parte din tot satul **Holoho-reni**, din a treia parte, ce se va alege partea lui Morăzanul și a fratelui său Oniul, a surorilor Tesca și Armanca, fiindcă el a făcut cu dânșii tocmeală și le-a dat partea sa din **Zahoreani** ot ținutul Orheiului, unde sunt casele lor”⁵¹⁸.

1588, februarie 12: Porunca dată de Petru (Șchiopul) voievod lui Cucoară și lui Gheorghe, pârcălabi de Hotin, să meargă și să-i hotărască logofătului Gavrilaš în satul lui, **Horbinești**... „să-i cercetați dresurile lui Gavrilaš logofăt și răzeșilor lui și să alegeți partea nemeșilor deosebit din sat, din toloacă, din câmp și din tot locul și să le puneți lor stâlpi și ci satul **Verbianca**, așij-deri și în satul **Holohoreni**”⁵¹⁹.

1644, iunie 12: Porunca dată de Vasile Lupu voievod uricarului Borăleanul, după ce „s-au pârat de față Neculai Ureche spătarul cu Pârciu și cu alți răzeși pentru satul **Holohoreni** (Holohora, județul Edineț, Moldova), ce-s la ținutul Hotinului, zicând Pârciu cum se leagă Neculai spătarul de părțile lor și le împresoară moșia mai mult decât a cumpărat moșii lui. Iar Neculai spătarul a scos drese de la moșul (bunicul) său Grigoraș logofătul de cumpărătură și alte drese, iar de la Chirițoaie, ce-au cumpărat în zilele lui Gașpar vodă Îndriiasa, moașă-sa (bunică-sa), dimpreună cu părinții lui, care cumpărătură au fost și ei împreună cu Chirița postelnicul, din zilele lui Constantin vodă, de scrie toți vânzătorii anume. / Pentru aceea, tu să mergi la satul Holohoreni, să strângi oameni buni și să alegeți toate acele părți de cumpărătură, din drese

⁵¹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 220, 221

⁵¹⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 8-9

ce are Neculai spătarul, și să le stâlpești, iar ce va rămâne nevândut vor ține răzeșii lui, cine cum îi va fi ocină”⁵²⁰.

1645, august 12: „De la Vasile voievod rânduit ești și înștiințarea către Todirașcu vel logofăt, cu cuprin-dere că au mers la numita moșie, **Holohoreni** (Holohora, raionul Briceni, Moldova), cu Neculai Ureche spătar, și au strâns oameni buni, bătrâni, din sus și din jos, și pe răzeșii de acolo, pe toți, și au citit dresesele lui Ureche spă-tar, ce a cumpărat moșul (bunicul) său, Gavrilaş logofăt, în zilele lui Petru voievod. Și s-a aflat stâlpită și hotărâtă acea parte. Și atunci a umblat acel sat în opt bătrâni și au fost stâlpiți acei opt bătrâni. Apoi, a ieșit un bătrân, că a fost sterp, și a umblat pe șapte bătrâni. / Iar când au fost în zilele lui Constandin vodă, s-a legat Chirița postelnic de a cumpărat, de la unul și de la altul, cine i-au vândut, și a făcut tot ispisoace domnești, iscălite de Constandin vodă și de Pătrașcu logofătul cel mare, care dresă, ce a cumpărat Chiriță postelnic și dresă ce a cumpărat Andri-iasa, moașa lui Neculai Ureche, de la Chirițoaia, le-a arătat Ureche. Și întâi au socotit jumătate de sat, întreagă, și din cealaltă jumătate, încă o parte și o stâlpise. Mai apoi, a cercat Ureche și a mai găsit niște dresă de ale Chirițai, făcute tot pe o vreme, și a socotit și dintr-acele drese și puținel lucru, nu vine satul tot al lui Ureche spătar, căci să aleg dresesele, care câtă parte scrie. Iar răzeșii zic că le ești cu împresurătură și scriu câte două dresă pe o parte vândută, dar dresesele nu scriu în două drese pe o urmă. Și și-au luat zi de iznoavă, să vină îna-intea lui vodă și înaintea marelui logofăt, că acei răzeși alte drese n-au arătat, fără niște

⁵²⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 339, p. 328

terfeloage”⁵²¹.

1645, august 12: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Pătrașco Vorbinescu (Horbinescu), după ce trimișii lui au cercetat de două situația de la Holohoreni și s-a aflat că oamenii din sat, care revendicau părți din moșia lui Ureche spătar, „n-au nici o treabă acolo”, deci au rămas din legea țării. „Pentru aceea, tu să le pui zi să-și ia casele de acolo, iar de nu le vor lua până la zi, să mergi tu singur să le risipești”⁵²².

HOLOȘNIȚA

(Holovcinci, Holoșnița, comuna Șeptelici,
raionul Soroca, Moldova).

1646, februarie 9: Vasile Macri căpitan dăruiește vărului său Pătrașco Ciogolea logofăt și jupânesei lui Grăina, în fața boierilor divaniți, „jumătate de sat **Holovcinci** (Holoșnița, comuna Șeptelici, raionul Soroca, Moldova), ce sunt în ținutul Sorocii, pe Nistru, care sat i-a fost lui moșie, deosebit de alți frați ai lui... și o falce de vie în dealul ce se cheamă Ciocârlie, care i-a fost cum-părătură de la Bogdan... / Și a patra parte din tot satul **Zubriceni** (Zăbriceni, comuna Zăbriceni, raionul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotinului, cumpărătură de la feciorii lui Bejan Ureche, ce lor le-a fost moșie de pe maica lor Irina,

⁵²¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 161, pp. 134, 135

⁵²² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 162, p. 135

fata Solonchei, nepoata lui Simion Pili-povschi”⁵²³.

1646, iulie: Macri, fost căpitan, și femeia lui Grăpina dăruiesc nepoților lor Constantin, fecioril lui Ni-coară de-a fost logofăt, și Todoscăi, fetei lui Ionașco Jorea, moșiile lor, adică „satul **Giumătățenii** (Jumătățeni, comuna Albești, Botoșani), cu curți gata și cu heleșteu în Jijia, și cu alt heleșteu în țarină, și cu toți vecinii; / jumătate din satul **Iuriești** (Iurești, comuna Todireni, Botoșani), ce sunt în ținutul Hârlăului; / jumătate din satul **Holovcînți** (Holoșnița, comuna Șeptelici, raionul Soroca, Moldova), cu vecini și cu vad de moară în Nistru și cu heleșteu în țarină, ce este în ținutul Sorocii; / jumătate de sat **Purciuliani** (azi Onești, comuna Zăbriceni, raionul Edineț, Moldova), cu 12 vecini din **Zubriceni** (comuna Zăbriceni, raionul Edineț, Moldova), care au fost de loc, unii vecini, de moșia Purciuleni, cu vad de moară în Ciuhur și cu heleșteu în sat, ce este în ținutul Hotinului... / și două fâlcii de vie în **Fetești** (comuna Scobinți, Iași), în Dealul Ciocârliei”⁵²⁴.

HOLOUCINȚI

(sau Holocinți, Voloucinți, Volocinți pe Nistru, între Șolcani, Bădiceni, și Șeptelicieni, Soroca, Moldova).

1581, iulie 3: Întărit de Iancul (Sasul) voievod

⁵²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 287, pp. 227, 228

⁵²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 433, pp. 372, 373

Elincăi, fata Anei, și verelor ei Măriica, fata lui Ion Baenschi, și Măriica, fata Nastei, toate nepoatele Cristei, care s-au jeluît dominiei, „zicând cum dresese de danie, ce le-au avut bunicii lor de la bătrânul Ștefan vodă pe satul **Voloucintii**, ce se află în ținutul Sorociei, acele drese le-a fost pierdut cneaghina lui Bainschi, în zilele lui Ioan voievod, când au prădat și au jăcuit pământul nostru, și când cneaghina a fost luată în robie de acele limbi păgâne. Deci noi, am dat și am întărit lor acel sat”⁵²⁵.

1597, februarie 5: Măriica, fata lui Bainschi, nepoata Cristei, fiind „o muiere neputincioasă și bolnavă”, și fiul ei Gavril vând lui Macri, vel (mare) armaș, și jupânesei Nasta, pentru 100 taleri curați, „a treia parte din satul **Volocintii**, pe Nistru, în ținutul Sorociei, însă partea din jos din vatră și din câmp”⁵²⁶.

1598, aprilie 11: Întărit de Eremia Moghilă voievod marelui armaș Macri și jupânesei Nasta, care cumpără, cu 200 taleri de argint, de la Măriica Hăsăneasa, fata Nastei, nepoata Cristei, din ispisocul ce l-a avut de pa Petru vodă și de la Iancul vodă, „două părți din satul **Volocintii**, ce-i în ținutul Sorociei, însă cu partea verii sale Elinca, fata Anei, căci n-au făcut schimb între ele; și pentru această a treia parte a ei din satul Volocinți a dat Elincăi, schimb pentru schimb, altă a treia parte din satul **Băinții**”⁵²⁷.

1601, octombrie 4: Carte de împuternicire, dată de Eremia Moghilă voievod „cneaghinei răposatului Macri

⁵²⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 44, 45

⁵²⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 61, 62

⁵²⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 63-65

armaș. Ca pe oricine va trimite, să fie tare și puternic a-și lua sieși nescare fân, care a cosit dânsa într-un hârtop, care este în satul **Holoucinți**, cumpărat de de Macri de la Hăsăneasa; și pe cât a fost Macri viu, el și-a stăpânit acel loc și l-a cosit, iar acum oprit-a Moțoc cel fân, cu cartea domniei mele. Deci să aibă a lua fânul ce l-a cosit ea; iar cât se va părea lui Moțoc că este locul lui, să aibă a-l deosebi și a-l alege dinspre dânsa”⁵²⁸.

1605, octombrie 3: Carte de împuternicire, dată de Eremia Moghilă voievod lui Toader Căpotici din **Căpoteni**, „spre aceea ca să fie tare și puternic să țină și nimănuui să nu dea ai săi vecini din satul **Holoucinții**, câți vecini sunt acolo”⁵²⁹.

1606, octombrie 3: Scrisoarea lui Nistor Ureche, vornicul Țării de Jos, despre cum „Iurașco Drace a pârât pe Toader Căpotici pentru o bucată de ocină din satul **Holoucinți**, din ținutul Sorocii, și a arătat Toader Căpotici cum a cumpărat acea parte de la cneaghina lui Hăsan, pentru aceea am dat lui zi... după sfânta naștere a lui Hristos, în trei săptămâni”⁵³⁰.

1606, decembrie 7: Carte de împuternicire, dată de Nistor Ureche, vornicul Țării de Jos, lui Toader Căpotici din **Căpoteni**, „spre aceea cum să fie tare și puternic a întreba pe sneaghina Hăsan, căci i-a fost vândut o bucată de ocină din satul **Holoucinții**; și acea bucată a fost a lui Iurașco Drace, și pe dânsa să aibă a o da Toader de mare

⁵²⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 69, 70

⁵²⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 72, 73

⁵³⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 70, 71

chezășie, iar Toader să aibă a o ține pe dânsa în casa lui, din acea zi când va fi a lor, lui Toader și lui Iurașco Drace, și nimeni să nu cuteze pe dânsa a o ține sau a opri înaintea acestei cărți a noastre”⁵³¹.

1607, martie 10: Carte de împuternicire, dată de Simion Moghilă voievod cneaginei răposatului Macri armaș „spre aceea, să fie tare și puternică a stăpâni și a opri dreptele sale ocini și moșii și cumpărături, satul **Voloucinții** pe Nistru, în ținutul Sorocii, **Iureștii** pe Cozance, în ținutul Hârlăului, **Cohăneștii** în ținutul Iașilor, **Băinții** în ținutul Sucevei, a patra parte din satul **Mălăeștii** din ținutul Iașilor, și partea lor din satul **Iișenii**, ce singur au cumpărat de la Constantin Bahrin și de la surorile lui... iar cui i se va părea cu strâmbătate să-și ceară banii de la cine le-a vândut, dar să stea de față înaintea noastră”⁵³².

1607, aprilie 30: Ispicoc de judecată de la Simion Moghilă voievod, după ce „Mărica, fata lui Bainschi, fiul ei Gavril, și Mărica Hăsăneasa, fata Nastei, nepoata Cristei, au pârât pe Nastea, cneaghina lui Macri armaș, pentru trei părți din satul **Holoucinții**, ce-i pe Nistru, și au arătat înaintea noastră cum ele n-au vândut acele trei părți, iar Nastea, cneaghina lui Macri armașul, a arătat cum le-a plătit toți banii deplin. / Deci domnia mea judecat-am după legile țării și am văzut ale lor drese și ispisoace, ce a avut Nastea, cneaghina lui Macri armașul, de la răposatul frate al domniei mele Eremia Moghilă voievod; și îi este ei cumpărătură uricită de 7 ani, și nimeni n-a pârât, până a fost viu Macri armaș. / Și așa Mărica, fata lui Bainschi, fiul

⁵³¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 71, 72

⁵³² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 73-75

ei Gavril și Mărica Hăsă-neasa au rămas din toată a noastră lege”⁵³³.

1607, mai 25: Carte de împuternicire, dată de Simion Moghilă voievod lui Toader Căpotici, „spre aceea ca să fie tare și puternic a stăpâni și a opri partea Hăsănesăi și partea lui Drag din satul **Holoucinții**, pentru că dânsa a vândut partea Dracei... și încă și partea Mărăcuței Holtei... încă să nu oprească vecinii, toți câți sunt în sat, și nici moara; iar cui i se va părea cu strâmbul, să-și întreba de față, înaintea domniei mele”⁵³⁴.

1608: Maria Hăsăneasă mărturisește „cum am vândut partea Dracei din satul **Holoucinții**, în ținutul Sorocii, și a cumpărat-o de la mine cneaghina Nastea, fata lui Chicioară, i-ar dacă s-ar întârzia cu nescari drepturi, dăm de știre cum au fost într-aceasta oameni buni și slugi domnești, anume Petrașco din **Brânzeni**, Ionașco din **Căpoteni**, Toader Porosco, Necula, Struțul, Burdaș și alți mulți oameni buni... de acum, înainte, să nu mai aibă nici o treabă Iurașco Dracea cu partea din satul Holoucinții, iar de i se va părea cu strâmbătate, el să-și întrebe de-a dreptul numai cu Măria Hăsăneasă”⁵³⁵.

1608: Carte de împuternicire, dată de Constantin Moghila voievod lui Toader Căpotici, „spre aceea ca să fie tare și puternic a stăpâni tot satul **Holoucinții**, ce este în ținutul Sorocii, căci îi este lui ocină tot satul și are privilegiu

⁵³³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 75, 76

⁵³⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 76-78

⁵³⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 78, 79

pe tot satul”⁵³⁶.

1609, ianuarie 22: Cartea lui Constantin Moghila voievod, către Iurașco Dracea, despre „cum se jelui Nastea, cneaghina răposatului Macri armaș, pe tine, zi-când cum a cumpărat bărbatul ei două părți de ocină din **Volocinți**, de la mătușa voastră Mărica Hăsăneasa, iar când fu acum, dânsa nu are pace dinspre voi și îi luați ei satul, și zi înaintea panului Ureche, mare vornic, cum să fie de față și să-și aducă Nastea privilegiile și să fie de față Măria Hăsăneasă. Deci, când a fost la zi, iar Nastea a venit la zi, și i-am mai dat încă o săptămână peste zi, și și-a arătat privilegiile și ispisoacele ce a avut, și încă Măria Hăsăneasă a mărturisit cum a vândut lor cele două părți de ocină, și astfel a zis cum a vândut din ale sale ocine a tria parte din **Cobăceni** și toată partea din **Hrăcești**. / Drept aceea, tu să aibi a lăsa foarte în pace și mai mult să nu ai a te amesteca în acel sat al lor, iar de-i avea vreo trâmbătate cu Măria Hăsăneasă, lor mai mult să nu ai a-i învălui, nici să sari asupra lor și asupra oamenilor lor, cum s-a plinit, iar domnia mea am pus legătură (ferae) 50 de boi între voi”⁵³⁷.

1609, ianuarie 22: Ispisoc de judecată de la Constantin Moghila voievod, după ce „Nastea, cneaghina răposatului Macri armaș, s-a jeluit nouă pe Iurașco Drace, spunând cum a cumpărat bărbatul ei acea parte de ocină din **Voloucinti** de la Mariica, fata lui Bainschi, și două părți din același sat de la Măriica Hăsăneasa; însă o parte a fost a verei sale Elinca, mama lui Iurașco Drace, vân-dută

⁵³⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 79, 80

⁵³⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 80-82

de Măriica Hăsăneasă și acea a tria parte din Bainți. / Deci au avut zi înaintea noastră cu Iurașco Dracea, dinaintea lui Ureche vel vornic, când a fost la Hotin, cum să aibă Nastea să aducă înaintea noastră uric și ispi-soace de cumpărătură ce a avut de la părintele domniei mele Eremia Moghilă voievod pe acea parte de ocină din Voloucinți, și să mai aibă a aduce înaintea noastră pe al său stăpân, Măriica Hăsăneasa. / Deci, când a fost la zi, și s-a mai dat o săptămână peste zi, iar Iurașco Dracea n-a venit la zi; deci noi, când am văzut că nu a venit la zi, Iurașco Dracea a rămas; iar Nastea a arătat uric și ispi-soace... și am întrebat însumi pe Măriica Hăsăneasa, iar ea singură a mărturisit cum a vândut lor cele părți din **Holoucinți**, dar și cu partea verei sale Elinca, mama lui Iurașco Drace, și zice cum a vândut și cea de a treia parte din Bainți... și a vândut lui Iurașco Dracea a treia parte din **Cobăceni** și toată partea ei din **Hărcești**”⁵³⁸.

1614, martie 9: Carte de împuternicire, dată de Ștefan Tomșa voievod lui Vasile Macri diac, „spre aceea ca să fie tare și puternic a stăpâni și a opri a sa dreaptă ocină și moșie, satul **Holoucinții**, ce-s în ținutul Soro-cii”⁵³⁹.

1617, iulie 3: Ispisoc de judecată de la Radul Mihnea voievod, în pricina dintre jupâneasa Macri și Iurașco Dracea „pentru satul **Volocinți**, ce este la Soroca, deci jupâneasa a venit la zi și a adus hârtie de la Pătrașco din **Brăzeani**, iar Drace n-a venit la zi, ci a rămas de zi”⁵⁴⁰.

⁵³⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 82-85

⁵³⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, p. 90

⁵⁴⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, p. 95

1620, martie 13: Ispisoc de judecată de la Gașpar voievod, după ce „Iurașco Dracea fost sulger s-a pârât de față cu Vasile Macri, fiul lui Macri armaș, pentru a treia parte din satul **Holocinții**, ce-i în ținutul Sorocii... iar Iurașco Dracea a rămas din toată legea... iar de va mai fi pâră de acum, înainte, să fie gloabă 12 boi porții domnești”⁵⁴¹.

1658, mai 6: Porunca dată de Gheorghe Ghica voievod lui Necula, „socotitor pe la satele ce-au fost ale lui Grumaza armașul, ce sunt la ținutul Sorocii... tu să lași în pace satul **Holoucintii**, la nimic să n-ai treabă, căci l-am dat pe seama lui Constantin Macri, că este drept de moșie al lui, așijderea și voi sătenii, care veți fi la acel sat, să aveți a asculta toți pe Constantin Macri”⁵⁴².

HOMICENI

(comuna Bârgăoani, Neamț).

1645, martie: Larion Pleșcar din **Verșani** (Verșeni, comuna Mirosllovești, Iași), ginerele lui Ionașco Pleșcău, vinde vistiermicului celui mare Iorga, drept 35 de galbeni, „16 pământuri, și cu vatră de sat, din Vereșani, pe Moldova, ce-i în ținutul Suceava, ce această parte de ocină este moșie femeii mele Varvara, căci am plătit pe socru-meu Ionașco și de dajde curtenească, și l-am

⁵⁴¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 96-98

⁵⁴² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 152, 153

comădat, și sărăcuste i-am făcut. / Și așijderi Gavril, feciorul Dochitei, nepotul lui Ion Gineretea am vândut, așijderi în Verșeni, 7 pământuri în țarină vistiernicului Iordachi, drept 12 galbeni buni... / Și în tocmeală s-au prilejit Ursu Vartic ce-a fost vornic de poartă, Tănase diacul din **Dâncești** (Dăncești, comuna Bodești, Neamț), Vasile Grăbea neguțătorul de **Iași**, Ursu feciorul lui Botedzu (Botez), Toader Perju diacul din **Homiceni** (comuna Bârgăoani, Neamț) și Mirăuță Pățurniche de **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași) și alți mulți”⁵⁴³.

1900: „**Homiceni**, sat în județul Neamț, comuna Talpa, plasa de Sus-Mijlocul, formând hotarul județului dinspre județul Roman. Are o întindere de 315 hectare 14 ari și o populație de 25 familii sau 150 suflete. Are 1 biserică, cu 1 dascăl; 1 piuă pentru făcutul sucmanelor; 1 moară de apă; 1 rotărie. Sunt 36 contribuabili. Numărul vitelor se urcă la 155 capete”⁵⁴⁴.

HOMICEȘTI

(raionul Călărași, Moldova).

1420, aprilie 25: Întărit de Alexandru cel Bun lui Oană vornic, cel care primea uric pentru „satele anume: Corneștii, și Miclăușeștii, și Loznova, și Săcărenii, și Vornicenii, și Dumeștii, și Țigăneștii, și Lavreștii, și Sa-

⁵⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 19, p. 11, 12

⁵⁴⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 726

dova, și Homicești... Iar hotarul acestor sate, care sunt la Bâcovăț, să fie începând de la mănăstirea lui Vârzar, pe deasupra prisăcii lui Acibco, pe vârful Horodiștei, la vârful Lozovei, la podul lui Gârlanici, de la Fântâna Mică până la Fântâna Mare, iar de la Fântâna Mare, pe deasupra, la poiana Târnaucăi, de la poiana lui Chiprian, cu moara de pe Bâc, din Lunca cea Mică, și către Poroseci, și de la Poroseci la gura Pitușcăi, la seliștea lui Tigomir, iar de la seliștea lui Tigomir, pe deasupra Homi-ceștilor și pe deasupra Sadovei, și de la obârșia Sadovei, la gura Conelii, iar de la gura Conelii, pe deasupra, la mănăstirea lui Vârzar. Și în acest hotar să-și întemeieze prisăci, câte va putea să întemeieze. Și îi întărim hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”⁵⁴⁵.

HOMIȚA

(comuna Homița, Iași).

1624, ianuarie 27: Martori, atunci când Radul voievod întărește moșia pitarului Gavril Capșea, în baza unui „zapis de mărturie de la oșteni de frunte și oameni buni, anume: Vasile Tălmaci, și Vasile Romășcel, și Vasile Corpaci, și Ionașco Stejereanul, și Vasile Bârlici și Danciul din **Homița** (comuna Homița, Iași), și Hilip Robul din **Stroești** (pe Moldova, în comuna Drăgușeni, Suceava), și popa Ionașco de acolo, și popa Gligorie de asemenea și de

⁵⁴⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 47, pp. 67, 68

la alți oameni buni, că au venit înaintea lor Costin, cu femeia lui Dochița, fiica Maricăi preoteasa, pentru o datorie ce au fost ei datori lui Capșea pitar cu 15 taleri de argint și cu trei boi. Și ei s-au sculat și au dat ocina și dedina lor, o jirebie din satul Stroești cu tot venitul, și i-au mai dat lui o pereche de pietre de moară, prețuite drept 5 taleri”⁵⁴⁶.

1900: „**Homița**, sat pe moșia și în comuna Cristești, județul Suceava. Așezat pe coasta dealului cu același nume și pe țărmurile pârâului Homița zis și Mati-oaia, numără 128 familii sau 500 suflete: 265 bărbați și 235 femei, din care 95 contribuabili. Vatra satului ocupă o suprafață de 48 fâlcii și 485 prăjini. Împroprietăriți, la 1864, sunt 20 pălmași și 40 codași, stăpânind 111 fâlcii și 54 prăjini. Are: o biserică, cu hramul Sf. Apostoli Petru și Pavel, adusă, de săteni, pe la 1852-1853, din desființatul sat Lețcani, deservită de un preot și 2 cântăreți, și împroprietărită cu 8 fâlcii; o cârciumă și o băcănie. Școala din Cristești servă și acestui sat. Drumurile principale sunt la Cristești (2 km) și la Tătăruși (5 km). În 1803, Homița era a vistiernicului Grigoraș Sturdza, având 21 liuzi lipoveni, plătind 492 lei bir anual. Până la Mihail Sturdza, satul era populat de mulți lipoveni, care, nemai-putând suferi condițiunile grele de viață pe moșie, impuse lor de acest Domn, se împrăștiară, așezându-se în Manolea și Lespezi”⁵⁴⁷.

⁵⁴⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 165, pp. 215-217

⁵⁴⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 726, 727

HOMOCEA

(Crainicești, Crănceni sau Crăiceni,
comuna Homocea, Vrancea).

1497, martie 20: Întărit de Ștefan voievod fraților Ilea comis și Anca, și nepoatei lor de frate Măria, care primesc, de la vara lor Drăgălina, fiica Nastei, și de la nepoata ei de soră Tudora, fiica Vasilisei, nepoata lui Nan clucer, „jumătate din sat pe Polocin, anume jumătate din Crainicești, partea de jos și jumătate de moară”, iar Drăgălina, fiica Nastei, nepoata lui Nan clucer, le-a dăruit „jumătate de seliște, de asemenea pe Polocin, anume jumătate din Gălești, unde a fost Mic Gălescu, partea de sus”⁵⁴⁸. Hotărul, din veac.

1644, octombrie 15: Rohat, femeia lui Greaca și feciorii lor vând Diei și fratelui ei Șerbul, drept 30 de zoloți bătuți, „a noastră dreaptă moșie, ce-am avut de la părinții mei, dintre Siret, din seliștea **Crăncenilor** (Crăiceni, inclus în Homocea, Vrancea), dintr-apa Siretu-lui până la iezer și cu vad de moară... și din satul **Tomcești** (comuna Tudor Vladimirescu, Galați), ce-am avut moșie de la părinții mei, din apa Siretului și cu vad de moară... / Așijderi, am mai vândut a mea dreaptă cumpărătură ce-an avut în satul Tomcești și din lunca Siretului și din Crănceni... / Și când am vândut au fost toți frații și surorile noastre, anume frații Ionașco, Zaharia și Mitrofana. Și la tocmeală au fost răzeșii Cehan, Pavăl, Ursul, Condrea, Bejan, Talabă, Simion, Ion Popăscul, Andonie, Păcurar și

⁵⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 226, pp. 401-403

Ion sin (fiu) Arion. Și eu popa Chervasie am scris zapisul, în sat în Tomcești”⁵⁴⁹.

1774, iunie 26: Satul **Homocii**, ținutul Putnii, ocolul Polocinului, după recensământul lui Rumeanțev⁵⁵⁰, avea **toată suma caselor 97**. Scădere rufeturi 35: 20 scutelnici boierești, 2 preoți și diaconi, 8 nevolnici, 4 slugi boierești, 1 mazil, 1 ostavnoi. Rămân birnici 62. / **Birnici**: Gheorghi sin (fiu) lui Andrei / Neculai, herghelegiu / Ilie zet (ginere) lui / Filip fiul lui Dumitrașco / Ion fiul lui Arvasii / Ion, pușcaș / Grigore / Vasili Danciul / Antohi din Adjud / Ion al lui Hortolomei / Ștefan Panhile / Toader / Stan fiul lui Stanciul / Pavel Sârghiută / Neculai fiul lui Popa / Toader, muntean / Constandin Bostan / Toma, podar / Ștefan Gârlian / Ion nepot lui Ștefan / Grigori, rachier / Constantin nepot lui Cloșcă / Gheorghi Proca / Leonti fiul lui Toader / Vasile cumnat văcarului / Chiriac, argat / Istrate, la fel / Ștefan Bungă / Toma Ercilă / Apostol Târzan / Săvian al ungurului / Grigori, bejenar / Ion, muntean / Dumitru, ungurian / Andrei / Ion, cioban / Radul, casap / Anghel al popii / Nicolai Cohat / Toader al lui Tudor, cioban / Vasili Păladi / Iftimie, pas / Ioniță, pas / Stanciul, muntean / Barbul, mocan / Drăghici / Frâncul / Radul, vier / Irimie Bălaci / Ilie Bălaci / Vasile Dudă, pas / Ioniță, volintir / Manolachi Bălan / Antohie Tomozâlă / Constantin Chelbeșer / Nicolai, vrâncean / Toader Mititel / Constantin fiul Irinii. // **Rufeturi**: Constantin Radul, vier dumnealui spătarului Toader Canta / Constantin fiul lui Stoica, tij (la fel) / Vasile Radul, la fel / Stan fiul lui Ion, la

⁵⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 442, pp. 422, 423

⁵⁵⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 261, 262

fel / Ursul, rotar, la fel / Radul, mocan, la fel / Andrei, vier, la fel / Ion fiul babii, la fel / Ion fiul lui Iordachi, la fel / Mihai Ghilușcă, la fel / Grigori Druică, la fel / Miron al lui Prodaeș, la fel / Ion Duculici, la fel / Ștefan Mafeș, la fel / Ioniță Danțeș, la fel / Alicsandru Danciul, la fel / Ion fiul Sămînesii, la fel / Toader, vâcar, la fel / Dumitru a Ilenii, la fel / Ioniță, slugă, la fel / Apostol fiul rotarului, nevolnic / Popa Chiriac / Popa Niagul / Tănasă, pas, scutelnic porușnicului Stamatin / Echim, catană, ostavnoi / Dumitrașco Lupașco, mazil din Tecuci / Gheorghe Șandre, slugă dumnealui logofătului Balșe / Zmăranda Sămîlachioae, maziliță / săracă / Costandachi văr lui Stamatin, slugă dumnealui banului Iancului / Baba Irina / Catrina, săracă / Măriuța, săracă / Catrina, săracă / Baba Ioana / Mihălachi Cohat, nevolnic.

1900: „**Homocea**, comună rurală în județul Tecuci, plasa Berheciul, compusă din 2 cătune: Homocea și Lespezi, situată pe drumul ce vine din Nicorești, la Găiceana, pe malul Siretului, la 43 km de capitala județului, spre nord-vest. Arce populație de 437 familii sau 1.660 suflete, din care 130 familii țigani. Teritoriul comunei este de 2.615 hectare. Are 2 biserici, câte una în fiecare sat, deservite de 2 preoți și 4 cântăreți; 2 școli, din care aceea din Homocea are localul propriu și se frecventează de 50 copii, iar aceea din Lespezi datează din anul 1879 și se frecventează de 44 copii. Știu carte 130 bărbați și 45 femei. Contribuabili se găsesc 420. Vite sunt: 330 boi, 310 vaci, 600 oi, 60 cai și 18 capre. Întinderea terenului arabil e de 1.698 hectare, din care 29 hectare și 75 ari vii... Este străbătută, prin mijloc, de șoseaua județeană ce vine din Nicorești și duce la Găi-ceana, pe o vale frumoasă. Locuitorii parte sunt răzeși, parte

împroprietăriți la 1864. Se mărginește: cu comuna Huruești, la nord; Ploscuțeni, la sud; râul Siretul, la vest; comuna Corbița, la est. / **Homocea**, sat, face parte din comuna cu același nume, situat pe coasta de vest a dealului Cetățuia, pe stânga Polocinului. Aici este reședința comunei și a plășii Berheciul. Populațiunea, compusă din români, unguri și câțiva ruși este de 300 familii sau 921 suflete, care locuiesc în 288 case și câteva bordeie. Are o școală, care datează de la 1880 și e frec-ventată de 50 copii; o biserică, cu hramul Sf. Gheorghe, care datează de la 1834, făcută de Alexandru Balș, pro-prietarul moșiei pe acel timp. Aceasta se vede într-o inscripție, ce se află pe o cruce, în biserică. Satul se numea mai înainte Poenari, nume păstrat la o mahala din sat. Această numire a purtat-o până la 1862, când i s-a dat numele de Homocea, după îngrijitorul moșiei lui Alexan-dru Balș, care purta numele de Homoceanul. Locuitorii sunt împroprietăriți la 1864”⁵⁵¹.

HORAEȚEȘTI

(sat pe Almaș, în comuna Gârcina, Neamț).

Întărit, în **12 aprilie 1436**, de Ilie voievod, lui Baico, care primește uric pentru „prea a lui ocini, sate anume: Dolheștii, unde era casa lui, și Negreștii, și

⁵⁵¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 727

Almășelul, și Horățeștii, și Roșcanii, și, pe Almași, din gios de Dolhești, Dobrenii”⁵⁵².

HORBINEȘTI

(sau Horbunești, Hordinești, comuna Horbinești, raionul Edineț, Moldova).

1588, februarie 12: Porunca dată de Petru (Șchio-pul) voievod lui Cucoară și lui Gheorghe, pârcălabi de Hotin, să meargă și să-i hotărască logofătului Gavrilăș în satul lui, **Horbinești**... „să-i cercetați dresurile lui Gavrilăș logofăt și răzeșilor lui și să alegeți partea nemeșilor deosebit din sat, din toloacă, din câmp și din tot locul și să le puneți lor stâlpi și ci satul **Verbianca**, așijderi și în satul **Holohoreni**”⁵⁵³.

1637, septembrie 1: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât Dimitrii Ponici și cumnatul său Isac de la **Costinești** (comuna Leorda, Botoșani) cu frații Cristea, Strătulat și Eremia, fiii lui Iurașco Drace, Cristina, fiica lui Miron, Minta, fiica lui

⁵⁵² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 147, p. 202

⁵⁵³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 8-9

Mateiaș, Petrașcul, cumnatul lui Mușat, Stratulat Dobrenschî și copiii lui Ilie din **Volcinsc** (Volcineț, azi Maiovca, comuna Maiovca, raionul Ocnița, Moldova), „pentru satul ce este în ținutul Hârlău, lângă **Cozacicani** (sat pe Cozancea, Botoșani), **Socrujeni** (comuna Gorbănești, Botoșani), spunând că sin acel sat Socrujeni lor le revine a treia parte, iar Dumitru Ponici și cumnatul său Isac au arătat că ei au avut multe cheltuieli pentru acel sat, pe care l-au primit în timpul lui Ștefan Tomșa voie-vod, fiindcă din timpul vechi a aparținut altora... / Dom-nia mea am cercetat și am aflat despre cheltuielile lor, făcute pentru întreținerea acestui sat, și am văzut că ei au cheltuit 70 galbeni buni ungurești, iar pentru seliște de asemenea au dat 10 boi și o vacă, pentru partea de jos, iar pentru partea de sus 80 taleri, pentru seliște, o hreble. / Și le-am pus un termen de patru săptămâni copiilor lui Iuraș-co Drace, Cristinei, Mintei și copiilor lui Ilie Patrașco de la **Horbunești** (comuna Horbinești, raionul Edineț, Moldova) până la Sfântul Petru, să le întoarcă lor cheltuielile câte se vor cuveni; până la termenul fixat, lui Ponici și lui Isac nu li s-a plătit nimic. După acel termen, eu au așteptat încă două săptămâni, dar nici după aceea nu li s-a plătit nimic. De aceea, li s-a refuzat copiilor lui Drace, cu rudele lor, după toate legile noastre”⁵⁵⁴.

1638, ianuarie 24: Carte de îputernicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Pătrașco Horbinescul, spre a fi „tare și puternic a-și ține ocina, partea lui Suilă din **Sănăuți** (Sănăuții de Jos, în Mihăileni, comuna Mihăileni, Botoșani), după ziua pe care o avuse, în fața voievodului, „Pătrașco de **Horbinești** (comuna Horbinești, raionul

⁵⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 184, pp. 165-167

Edineț, Moldova) cu Drăceștii din Sănăuți, pentru partea lui Sucilă din Sănăuți; Pătrașco a venit la zi, iar Drăceștii n-au venit și au rămas de zi și din toată legea”⁵⁵⁵.

1668, august 8: Scrisoarea hotarnicilor Apostolachi fost pârcălab, Usercova, Istrati Beișor, popa Aftene ot Pereni, Marcu, Maucu, Saula, Ilote și Tănase Boul, care au mers la satul **Sârcova**, ca să aleagă și să hotărâneasă moșia lui Ilie Sturza, stolnicul cel mare, „dinspre partea Irimeștilor și a altor răzeși”, în prezența martorilor Simion Răuleț, Dințah Năuț, Zlota din **Prepeceni**, Marcu, Vasile Rot din **Bușăuca**, Săule din **Cuizăuca**, Maucu, Koreschi, Ștefan din **Olișcani**, popa Aftene ot Pereni și Horodiște, Hilohi din **Sămășcani**, Solomon și Enășco Boul din **Horninești**, Isaico și Ionașc din **Chinișăuț** și alți oameni buni. „Întâi am pus un stâlp din sus, unde se împreună hotarul **Sămășcanilor** și cu al **Olișcanilor**, și cu al **Sârcovei**, din capul hotarului de sus, de acolo la vale, peste valea Albului, în capul unui pârlug dinspre răsărit, stâlp de piatră; de acolo, în jos, pe costișă, într-alt stâlp de piatră, lângă drumul Olișcanilor. peste valea Albului; de acolo, în jos, la alt stâlp de piatră, sub zarea dealului dinspre răsărit, stâlp de piatră, al treilea; de acolo, în jos, la alt stâlp de piatră, al patrulea; de la acel stâlp, la vale, pe podiș, în muchia dealului, deasupra Rezăniei, stâlp de piatră; de acolo, la vale, peste matca Rezăniei, în capul piscului, stâlp de piatră; de acolo, la deal, peste drumul Sămășcanilor, ce merge la Sârcova, într-un stejar, s-a tăiat bour; de acolo, la deal, în marginea unei poienițe din sus, stâlp de piatră: de acolo, peste poieniță, în jos, la teișor, într-un stâlp de piatră, unde se împreună hotarul

⁵⁵⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 232, pp. 214, 215

Horbineștilor, stâlp de piatră; de acolo, la deal, într-alt stâlp de piatră, al Horbineștilor, unde se împreună hotarul Horbineștilor și cu al **Vătlubenei**, dintru acel stâlp, în sus, lângă drumul cel mare, din jos de drum, stâlp de piatră; de acolo, în sus, pe marginea dumbrăvii, sub un ciritei tăiat, stâlp de piatră; de acolo, la vale, peste dumbravă, în capul Rădiului de sus, într-un copac mare, s-a tăiat bour și piatră; de acolo, în valea Rezăanii, lângă drum, în stâlpul Vătlubenii; de acolo, drept la deal, pe buza piscului, într-o movilă, stâlp de piatră; de acolo, muchia în sus, la deal, la niște ulmușori, în stâlpul Vătlubenii dinspre Sămășcani, unde se înfundă Vătlubenii, stâlp de piatră; de acolo, în sus, muchia dealului, printre niște movile, de unde s-a început a se pune stâlpii dintâi, partea Irimiceștilor și cu a răzeșilor lor, dinspre satul Vătlubenei, ce este al lui Ilie Sturza, stolnicul cel mare, și dinspre hotarul Sârcovei, iarăși ce este al Sturzei, dinspre răsărit. / Această parte s-au ales din Simion de Sămășcani și a fraților și a răzeșilor lor; iar Ilie Sturza stolnicul să țină din stâlpii Irimiceștilor și ai răzeșilor lor, în jos, locul Sârcovei, până în locul **Pișcăreștilor**, care sat iarăși este a dumisale, a lui Ilie Sturza; iar din stâlpii Irimiceștilor și ai răzeșilor lor, din sus, dinspre apus, este satul Vătlubeni, iarăși al lui Ilie Sturza, și să țină până la hotarul Sămășcanilor și până în hotarul Piripicenilor, și de acolo să țină până unde se împreună cu hotarul Vorbineștilor”⁵⁵⁶.

1786, iunie 12: Răzeșii din **Piripiceniei**, ce este în ținutul Orheiului, Tudosii Lașco, Dănilă Lașco, Cozma Lașco, Irofte Lașco, „cu alți frați și răzeși ai lor din moșia aceasta și alți megieși și împrejurași, anume Dumitrașco Moisăi, răzeș de **Horghinești**, Alexandru Costin tij (la fel),

⁵⁵⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 211-214

Vasile tij, Savin Șelarul tij, Toader Jiianul tij,, Nanie răzeș din moșia **Sămășcanii**, Ioniță Munteanul tij, Ioniță Soltan tij, Moisă Fus tij, Constandin Brahă diacon tij, Ioniță Toma tij,, Nica ot **Găozăni** răzeș de **Peciște**, Vicol brat (frate) Nica tij, Mateiu Costin tij, Gheorghiiță Bătog vornicelul ot tam (de acolo), Toader Popa vechilul vornicului” vând fostului mare vornic Iordache Cantacuzino „moșia **Piripicenii**, ce este la ținutul Orheiului... cu toc-meală 90 bani stânenul”⁵⁵⁷.

1904: „**Hordinești**, sat în Orhei, volosti Cinișăuți, așezat în valea Cohâlnicului, spre vest de satul Cinișăuți. Are 243 case, cu o populație de 1.458 suflete; 417 vite mari. Sunt vii, livezi cu pruni și grădini cu pomi”⁵⁵⁸.

HORECEA

(lângă Cernăuți, Bucovina, Ucraina).

Recensământul lui Rumeanțev⁵⁵⁹, din **1772-1773**, înregistrează la Horecea „62 – toată suma caselor”, însemnând 1 baran, Toader sin GĂINĂ, 1 umblător, Vasile VORONCA, 1 popă, Dumitru, 1 dascăl, Mihalachi, și 58 birnici, și anume: Andreiu FUTILĂ, Toader sin GAVRI-LĂ, Nechita ȚIVORIGĂ, Sandul sin MIHAIL, Vasile sin

⁵⁵⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 283, pp. 318-320

⁵⁵⁸ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 116

⁵⁵⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 385

IACOBOAI, Ilaș ȚIVORIGĂ, Grigoraș hotincian, Onofreiu ȘCHIOPU, Vasile COSTAȘ, Dănilă, Dumitrașcu zet TUDOR, Andronic ungurian, Simion sin ego, Chirilă zet VERINCA, Mihail SOFRONII, Mihalache ruptaș, Vasile ruptaș, Tănasă sin ego, Ion ruptaș, Tudosie sin VASILE, Pinteleiu HALUNGA, Toader HALUNGA, Ion sin VASILE, Grigore sin VASILE, Vasile FUTILĂ, Iacob hotincian, Toader VASLIN, Ștefan VERENCU, Vasile brat ego, Constandin VORONCĂ, Sandul sin GĂINĂ, Andrei VORONCĂ, Savin brat scripcar, Co-standin scripcar, Grigori sin IVAN, Nechita ȚIVERIG, Sandul sin MIHAIL, Vasile sin IACOB, Iliș ȚIVERIG, CARPU, Petrea brat ego, Toader PĂCINTĂ, Andrei rus, Andrei RUSNAK, Vasile ANCIER, Andrei ȚIRIG, Ne-culai MAZUR, Petre pânzar, Andrei zet cojocăriții, Ivan PACIUK, Onofrei vătăman, Andrei BOSEAS, Andrei blănar, Anton SURDUL, Hrihor sin MIHAIL, Ivan mo-rar, Iuri RUSNAK și Mihaiu COVALUC. „Acest subur-biu e spre răsărit de Cernăuț. Aici se află două biserici: una în suburbiul ce-i zice Horecea-veche și alta, fostă, mai înainte, mănăstire, în Horecea-mănăstirii vel Ludi-Horecei (Ludi e un cuvânt rutean și înseamnă oameni, Oamenii Horecii), lângă o văleică, pe un dâmb, în cornul unei pădurici, pe după care trece Prutul, curgând, nu toc-mai lin, la vale. Mănăstirea Horecei, după Pumnul, se crede să fi fost întemeiată de un călugăr, pe la 1712. Numele lui nu-i cunoscut. Pe la 1737, se chema egumenul ei Ion, care a cumpărat, pentru mănăstire, și un fânaț lângă Cernăuț, cu 6 florini de argint. Călugării care locu-iau în mănăstire, auzind că are să se desființeze, au trecut mai adânc în Moldova, cu averea mișcătoare și cu hri-soavele ei. Când s-a împreunat Bucovina cu Austria, s-a înființat, în

mănăstirea Horecea, un curs teologic, după metoda veche, rămânând, pe acest loc împodobit de frumusețile naturii, pe malul drept al Prutului, până la 1809. În acest an, fu el strămutat la Cernăuț, unde, apoi, se înființă, în 1826, Institutul Teologic. / Pe ușa mănăstirii sta scrisă că zidirea mănăstirii s-a dus la capăt în anul 1767, dată ce are să se înțeleagă sub această zidire, căci mănăstirea exista și mai înainte, după cum se poate cunoaște din cele amintite mai sus. Sub această zidire are să se înțeleagă zidirea de a doua oară și se spune că, la această zidire, ar fi dăruit Cătălina II, împărăteasa Rusiei, și Grigore Ghica Vodă, în anul 1766, o sumă de 40.000 de ruble. Clopotul cel mare al mănăstirii are însemnătate istorică. / Rușii, în războiul cu Turcii, 1769-1774, înființară o fabrică de bătut bani, în niște grădini, pe partea stângă a Prutului, lângă Cernăuți. Din spija ce se afla în fabrica aceea, s-a vărsat clopotul amintit, sub generalul Gartenberg, prin clopotarul Cristian Valentin, la anul 1773, pe cheltuielile mănăstirii, plătite prin egumenul Artemon. / Mănăstirea avea 14 proprietăți, și anume: Săzomnișca, pământul în jurul mănăstirii; Hreblea, un loc lângă Horecea; un fânaț lângă Horecea, de la Hârtop, până-n malul Prutului; Terebiș, un fânaț lângă Horecea, un fânaț de 12 odgoane, în hotar cu Cernăuțul; un fânaț de 12 odgoane pe malul drept al Prutului, de la Horecea, până la Ostrița; niște fânețe și pomete în Cernăuț; o casă și arături în Cernăuț; o casă și pământ în Cernăuț; o bucată de pământ în Cabești; o parte din Horecea; 1/8 parte din Cabești; o bucată de pământ în Cernăuț; o bucată de pământ lângă mănăstire. / După protocolul împărțesc, făcut de comisarul Metzger, în 16 Februarie 1782, mai avea mănăstirea Horecea încă 4 proprietăți: o moară în Cernăuți, numită Moara

Călugărilor; Mogoșești, sat în Moldova; trei locuri de casă în Cernăuț, lângă Fântâna Turcească; a treia parte din Nahoreni, sat în Moldova”⁵⁶⁰.

1730: „În Horecea mai întâi să fi fost o simpla sihăstrie. Cam pe la anul 1730 a făcut aici episcopul de Rădăuți Anton, mai înainte egumen al Putnei, iar mai târziu mitropolit al Moldovei⁵⁶¹, o bisericuță de lemn și câteva chiliuțe, tot de lemn, iar aceasta, pentru ca însuși tatăl lui Anton a fost petrecut la această sihăstrie”⁵⁶².

1773: „În biserica din Horecea se află două clopote, cu următoarele inscripțiuni: 1). În limba latină: „M-a făcut Iohann Christian Valentin, de la Sadogora, în anul 1773”. În limba rusească: „În onoarea treimeii, prea sfintei fecioare Maria, în locașul ei numit Horacea, s-a făcut clopotul acesta la Sadagora, sub generalul Petru baron de Gartenberg, cu spesele venerabilului egumena la cestei mănăstiri, Artimon Chinițchi, în anul 1773”; 2). În limba rusească: „M-a făcut maistrul Iohann Christian Valentin, în anul 1774”. „În onoarea nașterii prea curatei fecioare s-a făcut clopotul atesta de părintele Artimon în mănăstirea Horacea, egumenul acestei mănăstiri, sub ocrotirea domnului Baron Gartenberg”⁵⁶³.

1775: „Până în 1775, trecerea Prutului s-a făcut pe podul umblător de la Mănăstirea Horecea, care avea acest

⁵⁶⁰ *Patria*, Anul III, Nr. 301, 12 Iulie 1899

⁵⁶¹ „Acest mitropolit, compromis că era partizan al rușilor, după pacea încheiată între ruși și turci, la Belgrad, în 1740, se duse la Chiev, de unde apoi încăpu mitropolit al Cernigovului, iar mai târziu al Bialogrodului, unde și muri, la anul 1748”.

⁵⁶² *Biserica și Școala*, Nr. 6, Anul XIV, Arad 11/23 februarie 1890, p. 47

⁵⁶³ Olinescu, Dionisie, *Inscripțiuni monumentale din Bucovina*, în *Epoca*, No. 402, Seria II, Anul III, sâmbătă 15 martie 1897, pp. 1, 2

privilegiu acordat de către foștii voievozi ai Moldovei, pentru că era săracă, din pricina locației sale nefavorabile, iar consemnarea taxelor de trecere însemna o atestare existenței podului. Pe parcursul altor doi ani, după aceea, până în 1777, administrația din Cernăuți pare să fi lăsat mănăstirea cu acele venituri, deoarece podul umblător de peste Prut nu a fost probabil cu funcționare permanentă și nu putea corespunde unui trafic mai animat. În 1777, însă, podul nou construit a atins acel nivel de forță și de securitate care înlătura orice concurență. Prin urmare, mănăstirea a pierdut vechiul privilegiu, pe care voia să-l recâștige printr-o cerere către împărat, dar nu a primit niciodată un răspuns⁵⁶⁴, pentru că podul a fost păstrat, și de acum, încolo, un cost de trecere”⁵⁶⁵.

1788: Conte Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului și la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldovenești, scria că, exista un drum, care pornea „de la Cernăuți, pe malul drept al Prutului, prin Calicenca, mănăstirea Horecea, Ostrița, Țurenii (vama austriacă), la Mamornița, unde e granița; dincolo de graniță, este stația de poșta moldovenească”⁵⁶⁶.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuți –

⁵⁶⁴ Mănăstirea Horecea, împăratului Iosif II, ddo. 6 octombrie stil vechi 7272.

⁵⁶⁵ Werenka, Dr. Daniel, *Bukowinas entstehen und aufblühen* (Apariția și înflorirea Bucovinei), în *Archiv für österreichische Geschichte* (Arhive pentru istoria austriacă), Wien, 1892, pp. 98-152.

⁵⁶⁶ *Călători*, XIX, I, pp. 779-783

Curtea regională din Cernăuți: Cernăuți, Ceahor, Hliboka, Camena cu Spaski, Corovia, Cotul Bainski, Cucurmare, **Ludi Horecea** Camerele cu Mănăstioara, Lucavița, Mihalcea, Mihuceni cu Kicera, Molodia cu Franzthal și Derelui, Ostrița, Preworokie, Stăneștii de Sus pe Siret, Stăneștii de Jos pe Siret, Poienile, Tărășeni, Trestiana sau Dimka, Voloca Camerele pe Siret, Zurin”⁵⁶⁷.

1870: „Cernăuți, în 15 iunie 1870. Sunt acum patru ani de zile, de când au început gimnasiaștii români, împreună cu realiștii și preparandiștii de aici a aranja câte o festivitate maială. În anul acesta sa petrecu festivitatea aceea, a doua zi de Duminica mare, în **păduricea Horecea**. Programul festivității a fost destul de variat, con-stând din orațiuni, declamațiuni, cântări, jocuri și o tombolă în favoarea Fundațiunii pumnulene. Se presu-punea cum că împărtășirea publicului român de aici și din jur la petrecerea asta va fi cât se poate de vie, făcându-se mai bine de 200 de invitațiuni. Asta însă nu s-a întâmplat, căci au lipsit din mijlocul tinerilor nu numai cei ce se țin și se dau de români buni, dară chiar și acele persoane care s-au deprins a fi privite de sprijinitoarele cele mai tari ale românismului și ale aspirațiunilor naționale și de a căror prezență se bucurau tinerii în tot anul”⁵⁶⁸.

În **1890**, Horecea avea 1.119 locuitori și trei învățători: Mihail Pitei, Georgie Hreniuc și Nichifor Șcraba. Michail Humailo era primar, Vasile Iliuț era paroh, iar Simion Guga – cantor bisericesc.

⁵⁶⁷ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁵⁶⁸ *Albina*, Nr. 49, Anul V, Pesta, duminică 14/26 iunie 1870, p. 2

1896: O listă de colectă pentru Internatul de studenți români din Cernăuți, alcătuită, în septembrie 1896, de Vasile ILIUȚ, cuprinde următoarele nume de localnici: Michail PITEI, Nichifor ȘCRABA, George HRENIUC, Simeon GUGA, Nicolai COSTAȘ, Toader FLOREA, Iacob VORONCA, George PAULOVICI, Dimitrie SVRID, Toader VEREHA, Anton CAULEA, Ioan alui Constantin VORONCA, Nichita VORONCA, Lazar VORONCA, Moisi VORONCA, Daniil VASILOVICI, Maței VORONCA, Ieremie GĂINĂ, Alexandru alui Petru VORONCA, Gavril VORONCA, Georgi FLOREA, Andreiu FETILĂ, Mihaiul FLOREA al Eudochiei, Georgi GĂINĂ, Ilie HUMAILO, Nicolai HUMAILO, Ilie TERLEȚCHI, Maxim alui Petru VORONCA, Gavril PLĂCINTĂ, Vasile GĂINĂ, Maxim alui Ștefan VORONCA, Dimitrie HURGHIȘ, Mihaiu PRIDIE, Dimitrie alui Gavril VORONCA, Nistru CHIȚAC, Chiril VORONCA, Simion alui Georgi GĂINĂ, Toader alui Nicolai. VORONCA, Daniil TOMNIUC, Nicolai FLOREA, Varvara lui Ioan PODEȚ, Toader HUMAILO, Constantin SMOLENCIUC, Ilie DANCIUC, Nicolai alui Ioan VORONCA, Flor HROMIUC, Fluor alui Maței VORONCA, Ștefan HUMAILO, Alexandru FLOREA, Michail ANTONOVICI, Georgi SVIRID, Cozma PAULOVICI, Tanasi MELNICIUC, Filip SVIRID, Simeon COSTAȘ, Nicolai CALANGIU, Tit COZUBEAC, Vasile CALANGIU, Ioan HUMAILO, Ioan MARTINIUC, Nicolai SVIRID, Onufrei SMOLENCIUC, Alexandru VORONCA, Cozma GĂINĂ, Nichită CAULEA, Catrina alui Gavril VORONCA, Domnica SPENGEAC, Maria RUPTAȘ, Domnica alui Grigori SVIRID, Simeon

VORONCA, Catrina GEORGIAN, Irina lui Codrat VORONCA, Vasilina lui Ștefan VORONCA, Domnica lui Ioan FETILĂ, Domnica lui Neculai FLOREA, Irina lui Ștefan TUDUREAN, Raifta PLĂCINTĂ, Michail ZACHIPNEI, Michaiu CRAUCIUC, Petru GĂINĂ, Nicolai CASIAN, Magdalina GĂINĂ, Maftciu COTOMAN, Petru COSTINIUC, Axenti PAULOVICI, Maria lui Ioan VORONCA, Varvara ANTONOVICI, Maria ZVONETCHI și Maria CARPIUC⁵⁶⁹.

1907: Din Comitetul național pentru districtul Cernăuți, proapăt constituit, făceau parte și preotul Vasile Maghior și Ștefan Doroș din Horecea⁵⁷⁰.

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Horecea** (și **Ludi-Horecea**), comună rurală, districtul Cernăuți, așezată pe malul drept al Prutului, între Cernăuți și Ostrița. Suprafața: 3,12 kmp; populația: 630 locuitori ruteni și români, de religie gr. or. Prin drumuri de țară, comunică cu orașul Cernăuți și cu drumul principal. În apropiere se află un vad peste Prut. Are o școală populară, cu o clasă, și o biserică parohială, cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”, fostă mănăstire. Numele său vechi este Horecea. Cu timpul, a primit și numirea Ludi (adică oameni pripășiți), spre deosebire de mahalaua Cernăuțului, Horecea. Localitatea purta, odată, numele Scutela, fiindcă locuitorii acestei comune erau scutiți de biruri (nu le plăteau domniei, ci mănăstirii – n. n.). În apropierea comunei, se află o pădurice, în mijlocul căreia există o peșteră, ce servea drept beci, în care călugării de la mănăstirea Horecea păstrau fructele în timpul iernii.

⁵⁶⁹ GAZETA BUCOVINEI, Nr. 79/1896, p. 4

⁵⁷⁰ *Apărarea Națională*, Nr. 19, Anul II, joi 14 martie stil nou 1907, p. 2

Populația se ocupă cu agricultura, cu creșterea vitelor și puțin cu ale grădinăriei. Comuna posedă 110 hectare pământ arabil, 13 hectare fânațuri, 17 hectare grădini, 22 hectare imașuri, 9 hectare pădure. Are 40 cai, 139 vite mari, 122 oi, 125 porci. **Horecea, mahala** a Cernăuțului, așezată pe malul Prutului și înconjurată de o pădure frumoasă, care servește cernăuțenilor, în timp de vară, drept loc de excursiuni frecvente; formează o secțiune comunală deosebită, cu parohie proprie. Are 750 de locuitori, cea mai mare parte români și de religie ortodoxă, ce se ocupă cu plugăria și pescăritul. Are o școală populară și o biserică frumoasă, foastă mănăstire. Mahalaua Horecea posedă 198,44 hectare pământ arabil, 8,49 hectare fânațuri, 35,77 hectare grădini, 72 hectare imașuri și 10 hectare pădure. Locuitorii posedă 40 de cai, 139 de vite cornute, 122 oi, 125 porci și 19 stupi de albine. **Horecea, mănăstire**, astăzi biserică parohială a comunei rurale cu acelaș nume, se pare că-și trage începuturile sale pe urma unei sihăstrie, ce se află în pădurea de pe malul Prutului. La 1730, a clădit episcopul de Rădăuți și, mai târziu, mitropolit al Moldovei, Anto-niu, pe acel loc o biserică de lemn, cu câteva chilii de călugări. La rangul de mănăstire a fost ridicată această mică chinovie abia în vremea egumenului Artimon, care a terminat, pe la 1766, clădirea de piatră, cu ajutorul Mitropolitului Gavril și a marelui logofăt Cilibiu. În chiliile, construite după un anume stil, adică între naosul și turnurile bisericii, viețuiau, la luarea Bucovinei de către Austria, încă 20 de monahi. Odată cu secularizarea ce-lorlalte mănăstiri, a fost desființată și Horecea. Mănăstirea posedă, între alte proprietăți, concesate de Vodă Grigori Kalimah, și dreptul încasării taxelor pentru trece-rea Prutului, cu podul umblător, ce se

află în apropiere, iar dincolo de hotar avea moșiile Mogoșești și Naho-reni”⁵⁷¹.

1915: „Ioan Magior, abiturent al gimnaziului greco-ortodox din Suceava, a căzut pe câmpul de onoare contra Italiei, în 10 Septembrie 1915. El e fiul exarhului arhiepiscopesc din Horecea, al părintelui paroh Vasile Maghior. Dulce et decorum este pro patria mori”⁵⁷².

1945: „Prin Ordinul Nr. 319.634 din 15 Noemvrie 1945⁵⁷³, se fixează, pe data de 1 noemvrie 1945, următorii învățători la școalele aratate în dreptul fiecăruia: Balușescu Elena, la **Horecea**, p. 8”.

HOREȘTII DE SUS

(seliște inclusă în Urdești, comuna Vișoara, Vaslui).

1626, aprilie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod diacului Vasile Corlat și nepoților săi, Păcurariu, Toader, Vasile și Apostol, fiii Irinei, toți nepoții Gagei, strănepoți ai lui Pătru și ai lui Vlaico, care primește uric pentru „jumătatea satului **Tămășenii** (sat, Vaslui), care este în ținutul Fălciului, pe râul Jigăliei, care a fost cumpăratură a străbunicilor lor Pătru și fratele său Vlaicul de la Toader paharnic, fratele lui Stan, și de la Negrilă ceașnic, din privilegiul Gorbăneștilor, pentru 60 zloți tătarești, și satul **Fântânele** (lângă Tămășeni, Vaslui), unde au

⁵⁷¹ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 110, 111

⁵⁷² VIAȚA NOUĂ, Anul III, nr. 163, 3 octombrie 1915, p. 4

⁵⁷³ *Monitorul Oficial*, Nr. 277, 3 decembrie 1945, p. 10553

fost casele lor, și la **Horeștii de Sus** (seliște inclusă în Urdești, Vaslui) și **Urdești** (seliște mai jos de Găgești, Vaslui), altă siliște mai jos de **Găgești** (sat, Vaslui) și altă siliște la Capul Piscului, care acum se cheamă **Busteștii** (mai jos de Găgești, Vaslui)”⁵⁷⁴.

1635, februarie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod fraților Vasile, Păcurar, Toader și Apostol Corlătescul, fiii Erinei, nepoții lui Corlat cel bătrân și strănepoții lui Gagea, nepotul lui Pătru și al lui Vlaicul, care primesc uric pentru „un sat, anume **Tămășenii** (înglobat în Do-dești, comuna Viișoara, Vaslui), pe pâraul Jigălie, care este în ținutul Fălciului, cumpărătura străbunilor lor Pătru și fratele lui Vlaicul de la Toader ceașnic, fratele lui Stan, și de la Negrilă ceașnic, din privilegiul Gurbăneștilor, și satul **Fântânele** (lângă Dodești, comuna Viișoara, Vaslui), unde au fost casele lor, și, la deal, **Horeștii** (înglobat în Urdești, comuna Viișoara, Vaslui) și **Urdeștii** (comuna Viișoara, Vaslui), o seliște la capătul Pisului, care se numește acum **Busteștii** (lângă Peicani, comuna Găgești, Vaslui), din același ținut al Fălciului... Și mai întărim lui Vasile Corlătescul și cneaghinei lui Annasiia, deosebit de ceilalți frați ai lui, alte părți de ocină... pe care le-a avut socrul lui Sofron stolnicel... o parte de ocină din satul **Turbătești** (înglobat în Vocotești, comuna Voinești, Iași), care este în ținutul Cărligăturii... cumpărătură de la Ionașco Rafeiu, fiul lui Zane și de la Maria, nepoata Zanei... / Și de asemenea le întărim un loc de prisacă în pădure, în hotarul **Budeștilor** (comuna Crețești, Vaslui), pe Pârâul Glodului... schimb pe care l-a avut Sofron stolnicel cu popa Vasile, fiul lui Gheorghe din Budești,

⁵⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 45, pp. 62, 63

pentru o parte de ocină din Turbătești, a șasea parte din a cincea parte”⁵⁷⁵.

1644, ianuarie 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Nechita și Andrei, fiii lui Pânteș, cu toate rudele lor s-au pârât de față cu Vasile Corlat cămăraș, pentru o seliște, anume **Horești** (înglobat în Urdești, comuna Viișoara, Vaslui), pe Crăpoaie, în ținutul Fălciului, cu livezi, zicând Nichita și Andrei că această seliște le este ocină și dedină dreaptă și-i asuprește Vasile Corlat. Și au arătat ei drese de 190 se ani și în acele drese nu au scris acea seliște și umblă cu viclesug și cu vorbe mincinoase și au ținut acea seliște fără treabă. / Iar Vasile Corlat a răspuns că acea seliște îi este dedină și a arătat un uric de la Petru voievod”⁵⁷⁶.

HOREȘTI

(comuna Horești, județul Chișinău, Moldova.

1643, martie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului cămăraș Vasile Corlat, fraților lui, feciorii Irinii, și nepoții de frați, feciorii Anii, sora Irinii, toți nepoți Gagii, strănepoți lui Pătru și lui Vlaicu, care primesc uric pentru „satul **Tămășenii** (în Dodești, azi Băsești, comuna Viișoara, Vaslui), pe pârâul Jăgălia, în ținutul Fălciului, cumpărătura moșilor lor Pătru și Vlaicu de la Toader

⁵⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 28, pp. 27, 28

⁵⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 233, pp. 213, 214

paharnic, fratele lui Stan, și de la Negrilă paharnic, din dresul Gorbăneștilor, pentru 65 zloți tătarești. / Satul **Fântânelile** (lângă Dodești, comuna Viișoara, Vaslui), unde a fost casa lor, din același ținut și același dres, și saul **Hureștii la Deal** (comuna Horești, județul Chișinău, Moldova) și iarăși **Hurdeștii** (azi Horești, comuna Horești, județul Chișinău, Moldova) și o seliște, pe din jos de **Găgești** (comuna Găgești, Vaslui), și altă seliște la sfârșitul piscului, care se cheamă **Busteștii** (lângă Peicani, comuna Găgești, Vaslui), cu loc de heleșteie și de mori. / Și iarăși întărim lui Vasile Corlat, fraților lui și altor rubedenii, nepoții Niacșăi, strănepoți lui Stan Răpide... satul **Corlăteștii** (comuna Bogdănești, Vaslui) pe Horăia-ta, în ținutul Tutovei, și satul **Drujăștii** (Drujești, comuna Zorleni, Vaslui), care acum se cheamă **Steșăneștii**, întru același ținut, și niște pământuri de ređiu, care le-au fost stăpănit **Vlădeștii** (comuna Ivănești, Vaslui) cu împresurare, iar după aceea Vasile Corlat le-a scos de la dânșii... / Și o altă bucată de loc din hotarul satului Corlăteștii, care au fost ținut-o Costache și rudenia lui Stoica, nepotul Itului și al lui Ioan Fiultei și al Martei... / Și iarăși îi întărim lui Vasile Corlat, deosebit de alții, niște vii ce sunt în hotarul satului **Tămășăanii**, în ținutul Fălciului, pe care i le-a dăruit lui moașa (bunica) lui Iliana, fata lui Onică... / Și iarăși îi întărim lui Corlat și cumnatului său Dănilă, feciorul Ilenii, nepotul lui Ion Zane, strănepot lui Fetion... a treia parte din satul **Gângureștii** (lângă orașul Ungheni, județul Ungheni, Moldova) pe Prut, în ținutul Iașului, care este între Șocani și între Mânzăști”⁵⁷⁷.

1644, septembrie 6: Ispisoc de judecată de la Vasile

⁵⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 64, pp. 73, 74

Lupu voievod, după ce „s-au pârât de față înaintea noastră Hariton din **Chei** (Cheile Ișnovățului, înglobat în Ialoveni, județul Chișinău, Moldova) și cu Toader Văscan din **Hurdești** (Horești, județul Chișinău, Moldova) pentru o parte de ocină din satul **Băzdăgeni** (înglobat în Ialo-veni, județul Chișinău, Moldova), ce sunt în ținutul Lăpușnii, și care parte de ocină o are Hariton cumpărată, și drese n-a avut, ci s-a fost legat fără ispravă de acea parte de ocină”⁵⁷⁸.

1904: „**Horești**, sat în județul Bălți, așezat pe țărmul stâng al Prutului. Face parte din volosti Sculeni. Are 114 case, cu o populație de 832 suflete de răzeși, care posedă 503 deseatini pământ”⁵⁷⁹.

HORGEȘTI

(sat pe Bogdana, înglobat în Suceveni,
comuna Bogdana, Vaslui).

1453, iunie 12: Întărit de Alexandru voievod lui „Sima și Ștefan Tunsul, Băloș și Oană Horgescul, care primesc uric pentru „un sat pe Bogdana, anume **Horgești**, care le este lor ocină. Și de asemenea a venit înaintea noastră... Iuca, de bună voia sa, și le-a vândut lor, din

⁵⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 420, pp. 401, 402

⁵⁷⁹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 116

uricul său, un sat pe Bogdana, anume **Tunsești**, pentru 83 de zloți”⁵⁸⁰. Hotarele, din veac.

1582, aprilie: Zapisul lui Giurgea (Jurjea) șoltuzul și al celor 12 pârgari de **Bârlad**, în care mărturisesc „cum a venit Sima și a vândut a sa cumpărătură din satul **Vește-lești**, a patra parte; așijderi, partea lui Fărmachie și a Băsului, iarăși de acolo; aceste părți le-a vândut lui Vlașin, drept 110 florini tătarești. / Așijderi, Naga, fata lui Vișteală, a vândut a patra parte din satul **Horgești** lui Vlașin, drept 40 florini tătarești... dinaintea lui Bunbară, Vasile, Ioniță, Sucevan și Toader Beche ot **Suceveni**, Ion Botăș, Simion Buile și Zaharia Amoloș ot **Șărbănești**”⁵⁸¹.

1629, aprilie 8: Nicoară, hatmanul și pârcălabul Sucevei, și jupâneasa lui Dochia miluiesc pe nepotului lor Ionașco „cu un sat anume **Bicanii**, cu **Balosinești**, ce sunt pe Smila, în ținutul Tutovei, cu curți și cu moară gata pe Smila, și cu vie; și așijderi i-am dat o parte de ocină din satul **Cepești**, ce sunt pe Bogdana, ce ne este nouă cumpărătură de la Dănil Zlojă; și i-am dat și altă parte de ocină din satul **Horgești**, ce sunt la obârșii Bogdăanii, cumpărătură iarăși de la Dănil Zlojă”⁵⁸².

1630, aprilie 2: Măricuța, fata lui Călmățui și a Varvarei, cu nepoții ei Vasile, Gavril și Anesia, fata Tudorii, cu feciorii ei Gavrul, Gheorghe și Anghelina, cu Cerna, fata Bălei, cu feciorul ei Matei, cu Toader, nepotul Tudorei, cu feciorul ei Ionașco, cu Gligorie și Toader vând

⁵⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 32, pp. 42-44

⁵⁸¹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 17, pp. 32, 33

⁵⁸² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 82, p. 99

lui Constantin și Apostol Cehan, drept 200 zloți bătuți, a lor „dreaptă moșie din satul **Chiujdiani**, ce este pe apa Vasluiului, cu loc de moară, de prisăci și cu tot venitul, și partea Salomei, ce se cheamă parte bise-ricească, acest sat tot l-am vândut... dinaintea lui Ionașco Cehan pitarul, Focea uricar, Gabăr pârcălab, Mierăuță Coșescul, popa Mihai din **târgul Vaslui**, popa Damaschin de **Horjești**, popa Ștefan de **Gugești**, popa Vasilie de **Ferești**, Tomșa de **Șurinești**, Bălan de **Șerbotești** și Istratie de **Olănești**”⁵⁸³.

1636, septembrie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Grigore Surtă, feciorilor și rudeniilor lui, lui Ștefan Barză și ginerelui său popa Alecsăi și peotesei Palaghia și altor rubedenii, toți strănepoți lui Coste și Băloș, care primesc uric pentru moștenirea lor din vremea lui Ștefan cel Mare și Petru Rareș, adică „patru părți din satul **Horgeștii** (înglobat în Suceveni, comuna Bogdana, Vaslui), pe Bogdana, partea de jos, ce este în ținutul Tutovii, și jumătate de sat **Brăneștii** (azi Băloșeni, lângă Tunsești, comuna Bogdănița, Vaslui), partea din jos, cu vad de moară pe pâraul Bogdaniei, și satul **Mihăileștii** (lângă Coroiu, comuna Tutova, Vaslui), din gura Tutovii, pe apa Bârladului”⁵⁸⁴.

1640, decembrie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Dumitrașco Burghilea, în baza zapisului de mărturie de la Stratul protopopul, Mitruș și Dumitrașcu din **Gugești** (comuna Boțești, Vaslui), Mărdarie de **Horgești** (comuna Bogdana, Vaslui), Șoropul de **Mândrești**

⁵⁸³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 47, 48

⁵⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 502, p. 558

(comuna Boțești, Vaslui), Ionașco din **Tăoști** (înglobat în Bălțați, comuna Tătărăni, Vaslui) și de la Bosiiuc căpitantul, în care scrie că „a venit înaintea lor Sora Rotărița, fata lui Crăciun și a vândut a ei dreaptă moșie din satul **Tăoști**, din satul **Gănești** (comuna Boțești, Vaslui) și din satul **Ghibarțu** (comuna Boțești, Vaslui), câtă se va alege, lui Dumitrașcu Burghele, drept 70 de lei bătuți. / Așijderi, a cumpărat Dumitrașcu Burghele de la Procopie, Gligorie și Măriia, feciorii Ștefăniei, nepoții lui Hărăț... toată partea lor din satul **Măndrești**, drept un cal și 15 lei”, și tot de la Sora Rotărița, fata lui Crăciun, a primit danie, „drept sufletul său, o parte de ocină din satul **Vâlcani** (lângă Boțești, comuna Boțești, Vaslui), cât se va alege partea ei”⁵⁸⁵.

1661, aprilie 12: Tofana, nepoata Nastasiei cruce-roae, dăruiește vornicului Gavril Costachi „partea mea din satul **Horgești**... pentru că de la multă foamete și nevoie ne-a scos”⁵⁸⁶.

1691, martie 8: Constantin Vârtej și frații lui vând medelnicerului Lupul Costachi, feciorul vornicului Gavrilă Costachi, pentru 8 lei, partea lui „din satul **Horgești**, din bătrânul Bălițăștenilor, din jumătate de bătrân a treia parte, partea tatălui meu Gavrilă Vârtej, cu tot venitul”⁵⁸⁷.

1697, decembrie 22: Ancuța Scânteoia, fata lui Ionașco Băltag din **Bicani**, cu fiii ei Neculai, Chiriac și Ionașco, dăruiește logofătului Vasile Pleșca „un loc de

⁵⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 498, pp. 484, 485

⁵⁸⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 129, 130

⁵⁸⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 109, 110

prisacă pe Bogdana, la seliștea **Horgești**, la ținutul Tutovei, cu loc de fânaț până în matcă, Și când am dat acel loc a fost și nepotul meu Gheorghe Hârmezău”⁵⁸⁸.

1725, iunie 17: Iliana, fata Alexandrei stolnicesăi Mustețoe, sora Pleșcăi ce-a fost logofăt al treilea, vinde spătarului Pălade „un bătrân întreg din satul **Suceveni**, danie de la Sandul, feciorul lui Dumitrașco Bălat și-a femeii sale Irina, nepot lui Ștefan din Banca; un loc de prisacă la seliște la **Horgești** și cu loc de fânață până în matca pârâului, danie de la Ancuța Scânteoae, fata lui Ionașco Băltag; o parte de ocină din satul **Tunsăști**, partea Ioanei Buzdugănesei, fetei lui Bălan, nepoata Marcului, danie de la Nastasie Bostaca, Onilă și Ursul; altp danie din Tunsăști, din partea lui Jiverdean, danie de la Maxim, feciorul Petresăi, și femeia lui Anița; din satul **Băloșești**, din bătrânul Lavric, danie de la Vasilache și altă danie de la Lazăr... Care aceste părți de ocină au fost date danie unchiului meu Vasile Pleșca, ce-a fost logofăt al treilea. Deci eu le-am vândut spătarului Pălade drept 2 boi și 4 lei”⁵⁸⁹.

⁵⁸⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 182, pp. 163, 164

⁵⁸⁹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 189, pp. 168, 169

HORGEȘTI

(pe Răcățău, satul Slujești, inclus în Horgești,
comuna Horgești, Bacău).

1442, aprilie 5: Întărit de Iliăș și Ștefan voievozi lui Miclăuș Răspop, care primește uric pentru „a sa dreaptă ocină și vislușenie, satele anume **Leucușești**, unde a fost Leucove, și **Tulești**, cu prisaca Leucușeștii, pe pâraul Galbena, unde ăi este casa lui, și **Horgeștii**, cu toate veniturile”⁵⁹⁰.

1459, decembrie 14: Întărit de Ștefan voievod, mănăstirii Bistrița, danie de la „Mărușca, fata lui Andrieș Slujăscul, jupâneasa lui Negrilă” și de la frații ei, mănăstirea primind uric pentru „**jumătate din Slujești, unde au fost curțile tatălui ei, și jumătate de moară**, și, la Maluri, amândouă coturi, Oneștii i Lăbășeștii, și, la fântâna Horgului, unde au fost mănăstirea tătâne-său, ca să-și facă pe locul acela prisacă; și s-o pomenească scrieind-o la pomelnic”⁵⁹¹. Hotarul, din vechi.

1490, martie 15: Întărit de Ștefan voievod, odată cu împărțirea moșiilor între „Isaiu de la Răcățău, și nepo-tul lui de soră, Pătru Farcaș, și sora lui, Marta, fiii Stanei, și nepotul lui de frate, Toma și sora lui Anna, fiii lui Danciul, de bună voia lor, și au împărțit ocina lor dreaptă, satele anume: Gălășești, la gura Răcățăului, și mănăstirea care

⁵⁹⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iași 1927, pp. 120-122

⁵⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 79, pp. 115, 116

este la gura Diennețului și cu toate poienile care ascultă de ea, și Pănțeștii, și Horjeștii și jumătate din Nănești, unde a fost Galeș. Și s-a convenit slugii noastre Isaiu, în partea lui, satele anume: Horjeștii, și jumătate din Nănești, unde a fost Galeș, și a treia parte din Păn-cești, iar nepotului său de soră Pătru Farcaș și surorii lui Marta li s-au convenit, în partea lor, satele anume: jumă-tate din Găleșești, la gura Răcătăului, și a treia parte din Pănțești, și jumătate din mănăstire și cu jumătate din poieni, iar nepotului său Toma și surorii lui Anna li s-au convenit, în partea lor, jumătate din Găleșești și a treia parte din Pănțești, și jumătate din mănăstire și cu jumătate din poieni”⁵⁹². Hotarul, din veac.

1508, februarie 16: Întărit de Bogdan (cel Orb) voievod copiilor lui Isaia de **Racătău**, Huhule postelnic, Danciu, Cozma, Stana, Marena și Irinacare primesc ispisoc pentru „un sat pe Răcătău, anume **Gorjeștii** (Horjești), și jumătate de sat pe Răcătău, anume **Năneștii**, unde a fost Galeș”⁵⁹³.

1618, martie 21: Întărit de Radul voievod fraților Vasile Bucium, Gligorie, Anghelina, Crăstina, Tofana și Axinia, feciorii răposatului Bucium vornic... „dintr-a patra parte de **Gălăsești**, ce este în gura Răcătăului, dinspre apus, jumătate, cu locuri de 2 mori, iarăși jumătate, și dintr-un loc de deal, din partea de sus, jumătate, și de la mănăstire, din partea de sus, iarăși jumătate, și de sub pădure, dintr-a patra parte, iarăși jumătate, ce este în ținutul Agiudului, cumpărătură de la Toma, Dumitrașco și Andrei, feciorii Danciului Hurea pârcălab și de la feciorii fraților lui Condrea și Ionașco, drept 1.700 zloți tătarești... / altă

⁵⁹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 72, pp. 133, 134

⁵⁹³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, pp. 165-168

parte de ocină din satul **Horjești** și din **Nănești**, cumpăratură de la Mărica și de la nepotul ei Petrea, feciorii Cătei, drept 250 zloți... / o bucată de pământ din satul **Hoteștii** (Oteștii)), dinspre apus către Răcătău, din ispisoc avut de tatăl lor de la Pătru vodă, drept 25 zloți tătărești”⁵⁹⁴.

1632, august 31: Zapisul de împărțire între Cârstea Bărbântă și diacon Zahii al Stancăi din **Horjești** a părții lor „din alt sat **Piticani**, jumătate dintr-a patra parte, a treia parte”, pe care, împreună cu verii lor Costa, Sava, Măria, Toader și Hăraga, o vând, „pentru 180 zloți tătărești, lui Cârstea Bărbântă”⁵⁹⁵.

1692, septembrie 9: Toader Căuea și soția lui Măria, cu feciorii lor Ioniță și Timoftei, dăruiesc spătarului Lupul Costachi „partea noastră de moșie din satul **Horgești**... însă ce ni s-a alege din bătrânul Balița... dinaintea lui Solomon Șătrar și Gheorghită Cărlan, răzeș de **Horgești**, Hilohie sin (fiu) Oeș răzeș, Iacob mortasipul din **Focșeni**, Istrati de **Horoiat**, Onosii Buțe de **Blagi** și mulți oameni buni”⁵⁹⁶.

1747, martie 23: Marele spătar Ion Sturza schimbă niște moșii cu postelnicul Nicolae Bucium și dă „satul întreg **Frenciucii** pe Stavnic, la ținutul Vasluiului, și dumnealui mi-a dat satul întreg **Horjeștii** și cu alte seliști împrejur, **Cojana**, **Cucueștii** și **Ulmenii**, ce sunt pe Răcătău, la Putna, și încă peste moșia Frenciucii i-am mai dat și

⁵⁹⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 239, 240

⁵⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 190, pp. 247, 248

⁵⁹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, p. 28

bani gata, 200 lei”⁵⁹⁷.

1900: „**Horgești** sau Horzești, sat în județul Bacău, plasa Siretul de jos, comuna Gioseni, situat aproa-pe de malul drept al pârâului Răcătăul, la 5 km de satul Gioseni, cu o populație de 296 familii sau 1.233 suflete. Are o școală mixtă; 2 biserici, una ortodoxă, clădită, la 1889, de Profira Strat, și alta catolică, clădită, în 1830, de locuitori; 2 cârciumi. Vite sunt: 123 cai, 605 vite mari cornute, 264 porci și 35 capre”⁵⁹⁸.

HORGEȘTI

(Horgoești sau Orgoești, azi Horgești,
comuna Minjir, raionul Leova, Moldova).

1633, octombrie 29: Întărit de Moise Moghila voievod diacului Dumitru Cămârzan și soției lui Solomia, care primesc uric pentru, „din satul **Horgoești** (sau Orgoești, azi Horgești, comuna Minjir, raionul Leova, Moldova), a cincea parte... care le este lor dreaptă cum-părătură de la Varvara, fiica popii Toader din **Teșori** (lângă Horgești, raionul Leova, Moldova), din ținutul Chigeci”⁵⁹⁹.

⁵⁹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, p. 96

⁵⁹⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 736

⁵⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 407, pp. 511, 512

HORJEȘTI

(Horjăști pe Lăpușna, comuna Mungir,
raionul Hâncești, Moldova).

1598, aprilie 15: Întărit de Eremia Moghilă voievod lui Cehan vătah, Toma și Măgdălina, fiii lui Lazea, semințiilor lor Grozav, Avram și Negrita, fiii lui Bosanciu, și Ion Gotcă, care primesc ispisoc pentru „satul **Bosănciani**, în ținutul Chigheciului, în gura Căpățânoasei pe Sărata, care a fost cumpăratură lui Grozea, drept 150 zloți tătarești, din dresesele cel el le-a avut de la bătrânul Ștefan voievod, iar acel uric s-a stricat și a putrezit în pământ, cum și însumi l-am văzut... / Și iarăși le-am dat și le-am întărit... un sat ce-i în ținutul Lăpușnei, în capul piscului, la fântâna lui Pipirig, care acum se numește **Horjeștii**, cu loc de heleșteu și de moară în Lăpușna, care el singur l-a cumpărat de la Dan Socu și de la fratele său Purcariu pentru 120 zloți tătarești”⁶⁰⁰.

1612, iulie 19: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui Ionașco Cehan vornic de gloată, în baza unui zapis de mărturie de la popa Necoară din **Horjești**, Cihan bătrânul, Rusul, frate-său Laur și Simion din **Stănești**, Toader Mărgilat de **Stângaci**, Bălici și Vășian din **Ciorăști**, „scriind cum el singur a cumpărat o bucată de ocină din satul **Nemicani** (pe Lăpușna, sub Movilă, în hotar cu

⁶⁰⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 241-245

Scorțăști, raionul Kotovsk⁶⁰¹, Moldova) de la Toader Hudici pitar din **Hudiceni** (pe Lăpușna, sub Movilă, în hotar cu Scorțăști, raionul Kotovsk⁶⁰², Moldova), toată partea lui, care i-a fost cumpăratură de la Toader Cosiță, pentru 30 taleri bătuți”; în baza altui zapis, de la Toader Dubău, ureadnic de **Huși**, de la șoltuz și cei 12 pârgari, de la popa Trifan, Dumitru Sorâci, Gavril Iuriescul, Balcă Ianciul din **Huși**, de la Roman și Gligorie din **Păhnești**, Bilașco, Frăia, Hilip și popa Oniță din **Șopârleni**, „scriind cum el a cumpărat o bucată de ocină de la Sava stolnicul, fiul lui Rașco, cât se va alege din jumătate din satul **Șopârleni** (pe Prut și Zebuștea⁶⁰³, Vaslui), pentru 60 taleri de argint”. / Și un alt zapis, de la Ionașco fost mare armaș, Toader din **Botneni**, popa Ifrim și Moisei, „scriind cum a cumpărat, de la Măriica Stângăcioae, fata lui Posmag, nepoata Micăi, toată partea ei din satul **Dolhești** (pe Crasna, șinutul Fălciu, Iași), pentru 22 taleri bătuți”⁶⁰⁴.

1628, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod fraților Petre, Ionașco, Bălan și Măriica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoți lui Stan Horjăi, și neamului lor Frățiman, și surorilor lui Maricăi și Anisiei, nepoții Albei, și iarăși neamului lor Gheorghe Horja și surorii lui Varvara, fii ai bătrânului Horja paharnic, și iarăși neamului lor, Sohiicăi și surorii ei Sora, fetele lui Gureș, și iarăși neamului lor Nastasiei Cărmăneșei și surorii ei Drăguța,

⁶⁰¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 175

⁶⁰² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 128

⁶⁰³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 251

⁶⁰⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 248-251

fetele Antimiei, toți nepoți și strănepoți Tetului, care primesc uric pentru „a treia parte din satul **Titeștii** (azi Tintești, lângă Gugești, Vaslui) din ținutul Fălciului, partea de mijloc, și iarăși o a treia parte, partea cea din mijloc din satul **Prebeștii** (Pribești, Vaslui) din ținutul Vasluiului, cu vaduri de mori și cu tot venitul”. / Întărit fraților Petre, Ionașcu, Bălan și Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoți Lazei, și neamului lor Gheorghe Horja și surorii lui Vărvara, fiii lui Horja bătrânul paharnic, și neamului lor, Sora și sora ei Sofiica, fetele lui Gureș, și iarăși neamului lor Nastasiei Cărmăneșei și surorii ei Drăguța, fetele Antimiei, toți nepoți și strănepoți lui Stan Horja... satul **Horjăștii** (Horjești, sat pe Lăpușna, Mol-dova) pe Lăpușna, din sus de **Scorțăști** (lângă Horjești, Moldova), unde au fost casele lui Stan Horja, și **Fântâna Pepirigului** (sat pe Lăpușna, Moldova), dintr-același hotar, și alt sat, în **Gura Ocoalelor** (lângă Horjești, pe Lăpușna, Moldova) pe Prut, sub obrejie, unde se ridică gârlele în cruciș, și un loc de prisacă, la **Colacul** (topo-nim, Horjești, Moldova) și prisaca cea veche a lui Horja de după **Târnușa** (pârâu pe Lăpușna, Moldova), în obârșia pârâului, și **Strâmbenii** (sat, ținutul Lăpușna, Moldova) pe Bujor, și **Fântâna lui Mușat** (sat pe Lăpuș-na, Moldova), cu tot venitul”. / Tot acum, Tofana, jupâ-neasa lui Vitolt logofăt, fata vornicului Bucium, îi vinde marelui pitar Ionașco Cehan, drept 60 taleri de argint, „o parte de ocină din satul **Sclipotenii** (azi Slipoteni, lângă Izvorul Berheciului, Bacău), din a patra parte, a treia parte, cu vad de moară în apa Berheciului și cu loc de prisacă pe pârâul Șleapotea, în ținutul Tecuciului, și din a patra parte din satul **Obârșiei Berheciului** (comuna Izvo-rul Berheciului, Bacău), a treia parte... care aceste părți au fost cumpărătură lui Vitolt logofăt de la

Isaiia sin Magdei, nepot Danului”. / Ionașcu Cehan mai cumpără și alte părți din Sclipoteni, de la aceeași Tofana și de la Dra-guș monah, feciorul Ivului, nepot lui Luca... apoi „și un vad de moară și cu pietre din satul **Brătenii** (lângă Pogonești, Lăpușna, Moldova), de la Ștefan, ginerele lui Crasnăș, și de la Apostol, fiul lui Crasnăș, drept 25 taleri de argint”. De la Gheorghie, fiul lui Zbera, nepotul Bâr-zului și Țampului, Ionașco Cehan cumpără părți „din satul **Măzdășanii** (azi Măgdășeni, lângă Averești, Vas-lui), ce este în ținutul Fălciului”⁶⁰⁵.

1635, ianuarie 5: Carte de hotărât satul **Stănilești** (comuna Stănilești, Vaslui) și cutul **Rușilor** (comuna Stănilești, Vaslui), partea lui Cehan, de **Stărpenii** (comuna Stănilești, Vaslui), cu cutul **Muntenilor** (comuna Stănilești, Vaslui), partea Roșcăi, în ținutul Lăpușna, semnată de Cujbă vornic, Duca comis, Dumitrașco feciorul Șetrarului, Iuga din **Horjești** (comuna Mingir, raionul Hâncești, Moldova), Mihalcea, Pavel și Crețul din **Gurbănești** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), Păntelei din **Budești** (raionul Leova, Moldova), Ciorba din **Cârlegați** (azi Pădureni, comuna Pădureni, Vaslui), Dieniș și Gligorie din **Plotonești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Gherman din **Clocicari** (lângă Văleni, comuna Pădureni, Vaslui), Ciocan din **Leoști** (comuna Pădureni, Vaslui), Pavel din **Plăvățeni** (lângă Urlați, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Modruz din **Urlați** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Colac, Andronic și Gheorghe din **Vârâți** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorie din **Ciorecești** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gli-

⁶⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 338, pp. 462, 463

gorcea din **Broscășeni** (Broscoșești, comuna Lunca Banului, Vaslui), Pătrașco șoltuz, Giurgea, Pătrășcan și Ștefan Galbăn din **Huși**. / Și s-a stâlpit din țarină și din vatra satului, cum am aflat cu oameni buni. Așijderea, ce s-au aflat bălți pe hotarul Stârpenilor, din capul satului din jos, jumătate din iezerul Lungul, iar jumătate este a Măcicanilor. De aici, de la Lungul în sus, este Balta Simei; de-aici, mai sus, este Balta Avraamului; de-aici este Gârla Lungului; de-aici este Racela, în capul hota-rului de sus, iar din jos este hotarul Stârpenilor, până în vadul Prutețului. Aceste bălți sunt peste Prut, dinspre răsărit; iar bălțile ce sunt pe hotarul Stănileștilor sunt de ceastă parte de Prut, dinspre apus, și se împreună cu ale Volosenilor. De aceasta scriem și dăm știre Măriei Dumitale”⁶⁰⁶.

HORJEȘTI

(comuna Minjir, raionul Leova, Moldova).

1482, august 10: Întărit de Ștefan voievod lui Stan Horjă, care primește uric pentru „a lui dreaptă ocină și moșie, satul anume **Horjăști la Lăpușna, unde a fost casa lui**, din sus de Scorțăști, și **Fântâna Peperigului întru același hotar**, și alt sat, la Gura Ocoalelor, și, peste Prut, sub Obârșie, unde se pogoară gura Gârliei, și cu loc de prisacă a Horjii celui bătrân de la obârșia pârauului Gurșava,

⁶⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 2, pp. 2, 3

și Strâmbenii la Bujor, și fântâna lui Mușat”⁶⁰⁷. Hotarul, din veac.

HORJEȘTI

(comuna Căprieni, județul Lăpușna, Moldova).

1640, ianuarie 6: Ionașco Costiceanu, nepotul Vlaicului vinde lui Necoriță din **Tintești** (Țintești, comuna Arsura, Vaslui), drept 70 de lei bătuți, „dinaintea preotului, a lui Iorga și a jupânesei Cehăneasa din **Horjești** (comuna Căprieni, județul Lăpușna, Moldova), a lui Toader Lupșe, Căzacului Frăia, Simion Roșca și Dolhan de **Suleni** (azi Duda, comuna Duda-Iepureni, Vaslui), ce sunt răzeși, a lui Ursul Brahăș și Bordea de **Păhnești** (comuna Arsura, Vaslui), Gligorcea de **Tintești**... moșia din sat din **Șopârleni** (comuna Drânceni, Vaslui), partea Vlaicului, ce se cheamă un bătrân”⁶⁰⁸.

⁶⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 246, p. 375

⁶⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 284, p. 278

HORLEȘTI

(Sârbi și Geamiri, sate contopite cu Zahorna și Horlești, comuna Rediu, Iași).

1472, ianuarie 25: Întărit de Ștefan voievod lui Șandro Tătăreanu, care primește uric pentru „ocina dreaptă a soției lui, Magda, satele anume: Moimești și Sârbi și Geamiri, mai sus de târgul Iași... Cernu și Romănel și Drăgoi și tot neamul lor să nu mai pârască... pentru că au pierdut cu privilegiile lor, deoarece au fost false și le-am stricat”⁶⁰⁹.

1900: „**Horlești**, sat în județul Iași, plasa Copoul, comuna Tăutești, situat pe coastele unui deal, cu o populație de 83 familii sau 266 suflete. Pe marginea dinspre vest a satului, pe podișul dealului Horlești, trece șoseaua județeană Iași-Botoșani. Sunt 180 vite mari cornute, 350 oi, 23 cai și 77 rămători”⁶¹⁰.

⁶⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 182, pp. 268, 269

⁶¹⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 737

HORLEȘTI

(Horilești, azi Horlești, comuna Horlești, Iași).

1612, aprilie 18: Nican, nepotul Frăței, Hălițoe, fata ei, ginerele Toader, și Nichifor, toți nepoții Frăței din satul Horilești, vând „, paetea unui frate, ce se va alege din jumătate de sat... din satul **Horilești**, ce este în ținutul Cârligăturii, lui Ștefan, diacnului din rângul Iași, drept 30 de taleri. / Așijderi am mai vândut o bucată de loc la vârful Volocei, la prisaca cea bătrână, și în poiană loc de fân, din izvor, în sus, până în hotarul cel bătrân și din prisacă ce se va veni, și din codru, o poiană ce se cheamă Căsuțele... Și în tocmeală au fost Pavăl, ce este răzeș, Ștefan fecior lui Pavăl, popa Sămion, Gligore și Toader din **târgul Iași**, și alți oameni buni”⁶¹¹.

1635, martie 4: Întărit de Vasile Lupu voievod lui „Ștefan diacon de Biserica Gospod” (de la Biserica Domnească din Iași), care cumpără, cu 28 taleri de argint, de la Nicon, Nechifor, Nacul și Maria, toți nepoții Fratei „a patra parte din sat de **Horelește** (Horilești, azi Horlești, comuna Horlești, Iași) și a patra parte din obârșia **Volocei** (Voloca, comuna Horlești, Iași)... poiana ce se numește **Cașuțile** (Căsuțele comuna Horlești, Iași), ce este în ținutul Cârligăturii”⁶¹².

1640, aprilie 28: Vârvăruța, femeia lui Pană armășel, și cu feciorii ei vând popii Carp de la biserica lui

⁶¹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 102, 103

⁶¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 50, p. 48

Iordache vistiernicul din **Iași**, drept 8 galbeni, „o dreaptă ocină și moșie de-am avut la **Horilești** (Horlești, comuna Horlești, Iași), în ținutul Cârligăturii, din hotarul dinspre Pânteliiasă, până în Cetățui de lat, a patra parte... Și în tocmeală au fost popa Vasilie de **Obrejeni** (comuna Popești, Iași), Ștefan diaconul domnesc, vară-mea Agahiia Păvăloai din **Coposeni** (Scoposeni, comuna Horlești, Iași) și Ștefan, feciorul ei, și Toader Curduce”⁶¹³.

1643, mai 15: Întărit de Vasile Lupu voievod lui „Ștefan diacon de la biserica domniei mele”, care cum-pără, cu 30 taler de argint, de la Nican, nepotul lui Fratea, de la Hălițoaie cu fiica și ginerele ei Toader, de la Nechifor și alte rude ale sale, toți nepoții Frăței, „a patra parte din jumătatea satului **Horilești** (comuna Horilești, Iași), cu o bucată de loc în vârful Voca, la prisaca cea veche, un loc de fân de la izvor în sus, până în hotarul vechi, de la prisacă ce se va cuveni, cu o poiană de fân în bucovina ce se numește Cășițele și din tot hotarul ce se va cuveni din acel sat Horilești, ce este în ținutul Cârli-gătura”⁶¹⁴.

1900: „**Horleștii Catolici**, sat în partea de sud-vest a comunei Cucuteni, plasa Stavnicul, județul Iași, situat pe valea pâ râului Horlești, pe o întindere de 424 hectare, cu o populație de 57 familii sau 262 suflete de unguri românizați, de religie catolică. Are o biserică cato-lică, zidită, la 1871, de obștea locuitorilor, deservită de 1 preot și 1 dascăl. Moșia aparține bisericii catolice din Iași, donată de fosta proprietară, Domnița Hangerli. Vite sunt: 164 vite mari cornute, 17 cai și 71 râmători. / **Horleștii**

⁶¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 349, p. 365

⁶¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 95, pp. 100, 101

Domniței, sat în partea de sud-vest a comunei Cucuteni, plasa Stavnicul, județul Iași. Are o populație de 126 familii sau 594 locuitori, de origine unguri și de religie catolică. Acest sat, dimpreună cu Horlești Catolici, s-a înființat în anul 1700, de Domnița Hangerli, fostă pro-prietară a moșiei Cucuteni, cu locuitori aduși de prin satele: Săbăoani, Gherăești și Miclăușeni, din județul Roman, precum și de la Cotnari, din județul Iași, dăruind o parte din sat bisericii catolice din Iași, Acest sat, dimpreună cu Horlești Catolici, formează un trup, despărțit prin o brazdă. Are o școală, întreținută de comună, înființată la 1877 și frecventată de 53 copii. Vite: 458 vite mari cornte, 48 cai, 12 oi și 163 râmători”⁶¹⁵.

HORODIȘTE

(comuna Horodiște, Botoșani).

1625, iunie 11: Martor, la îndeplinirea poruncii lui Radul voievod de a se alege părțile cămărașului Ionașcu și ale lui Pentilii Barbovschi „din satul **Băloșeni** (comuna Băloșeni, Botoșani)... Aflat-am lui Barbovschi trei părți din jumătate de sat, partea din sus, și a patra jumătate de sat lui Ionașco, cămărașul, cu oamenii lui, partea din sus, și am hotărât de la Urzicoasa, până la Movilă, și de la Movilă, până în Bodeasca, drept la vale, până în hotarul

⁶¹⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 737

Codrenilor, partea din jos... Și s-au prilejit la această tocmeală Simeonce de **Hudești** (comuna Hudești, Botoșani), Mane de **Ivancăuți** (pe Prut, comuna Ivancăuți, Botoșani), Gheorghe Hermeziu de **Horodiști** (comuna Horodiște, Botoșani) și popa Prodan de **Podraga** (Podri-ga, comuna Drăgușeni, Botoșani)”⁶¹⁶.

1627, noiembrie 26: Întărit de Miron Barnovschi voievod, în baza împărțirii moșiilor între Ionașco Urmeziu, fiul lui Mihăilă Dobrul Urmeziu, și Tudori și nepoții lui de frate, fiii lui Toader Urmeziu, nepoți lui Mihăilă Urmeziu și ai lui Tudori... „Și a căzut în partea lui Ionașco Urmeziu a patra parte de sat **Ocnină** (Ocnița, Moldova), ce este în ținutul Hotinului, și a patra parte din jumătate din satul **Medvidca** (Moldova), în același ținut, și a treia parte din jumătate din satul **Carlacău** (Corla-caul, Moldova), în același ținut, și a patra parte din satul **Horodiște** (Botoșani), în ținutul Dorohoiului, și a treia parte din satul **Calafindești** (așezare bucovineană), în ținutul Sucevei. Și iarăși, în partea fiilor lui Toader Urmeziu, a căzut a patra parte din satul **Hudeștii Mici** (Botoșani) și a patra parte din satul **Nelipouți** (raionul Hotin, Ucraina), în ținutul Hotinului, și a patra parte din jumătate din satul **Cuzlău** (Botoșani), în ținutul Dorohoiului, și a cincea parte din jumătatea satului **Terhăuți** (Lunca Prutului, Iași), în ținutul Iașilor, și a patra parte din satul **Călinești** (așezare bucovineană), în ținutul Sucevei”⁶¹⁷.

1900: „**Horodiștea**, comună rurală în partea de nord a plășii Prutul de jos, județul Dorohoi, formată din

⁶¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 341, pp. 414, 415

⁶¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 262, pp. 344-346

satele: Cuzalăul, Crăiniceni, Horodiștea și Slobozia, cu reședința primăriei în satul Horodiștea. Are o populație de 404 familii sau 1.809 suflete; 5 biserici, cu 3 preoți, 6 cântăreți și 4 pălămari; 1 școală, condusă de 1 învățător, frecventată de 40 elevi; 1.204 hectare 48 ari pământ sătesc; 1.821 hectare 75 ari câmp și 22 hectare 92 ari pădure ale proprietăților; 1 iaz; 10 pogoane vie. Sunt 694 vite mari cornute, 189 cai, 1.446 oi, 13 capre, 189 râmători; 187 stupi cu albine. / **Horodiștea**, sat pe moșia cu același nume, comuna Horodiștea. Are 97 familii sai 448 suflete. Biserici sunt 2, cu 1 preot, 2 cântăreți și 2 pălămari; una se află în vale, cam în mijlocul satului, cu hramul Sf. Nicolae, este veche, făcută de vălătuci, în 1770, de C. Ciolacu; a doua se află în deal, lângă casa proprietății; are hramul Nașterea Maicii Domnului și s-a făcut, în 1863, de răposatul Gh. Baltă. Școala, condusă de 1 învățător și frecventată de 40 elevi, are un local bun, de zid, făcut și dăruit de dna Baltă. Locuitorii împroprietăriți au 226 hectare 29 ari pământ; iar proprietatea: 1.197 hectare 31 ari câmp și 8 hectare 59 ari pădure, mai multă luncă de lozie, pe malul Prutului. Este un iaz pe pârâul Iznovățului; o livadă, în suprafață de 2 hectare 86 ari, cu diferiți pomi fructiferi; 10 pogoane vie. Pârâul ce trece pe moșie este Iznovățul. Se află multă piatră calcarică în pământ și la suprafață, care se extrage numai pentru tre-buințele locale. Drumuri principale sunt: calea județeană Rădăuți-Darabani și acel ce duce la Bivolul. Hotarele cu: Crăiniceni, Isnovățul, Bivolul și râul Prutul”⁶¹⁸.

⁶¹⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 737

HORODIȘTEA

(comuna Horodiștea, raionul Rezina, Moldova).

1495, ianuarie 24: Întărit de Ștefan voievod, cu ocazia unei împărțiri de moșii între Magda, fata Mihului, feciorul lui Cananov, și fratele ei Negrilă, și frații Costea și Toader, nepoții lui Drăgșan, și rudele lor Ioan, feciorul Pânteii, și Iacușa, Fedcu, Marica, Ghinda, toți nepoții lui Sima Rugină, și Done, fiica Nastasiei, nepoata Marine, care primesc uric pentru sate și părți de sat în „Todireni pe Bârlad, unde a fost Iacuș Mihui, și satul Liudeștii pe Bârlad, și Brezăștii pe Bârlad, și, pe Nistru, în gura Ză-harnei, satul anume Zăharna, și satul unde a fost Zlatariu vătămanul, și satul Horodiștea, (și) unde a fost Jaza vătămanul”⁶¹⁹. Hotarul, din veac.

1545: Hotarnica moșiilor mănăstirii **Căpriană**, întărită prin uric de la Petru (Rareș) voievod: „Se începe hotarul de la Ișnovăț, este piatră dinspre răsărit și alta împotriva, ce este peste Ișnovăț, dinspre amiazăzi; se hotărăște cu **Mimorăanii** și se coboară dincoace, în Valea lui Coste, și se suie drept la deal, înspre răsărit, și este piatră în muchie și purcede înspre miazănoapte, pin vărsătura apei, pin mijlocul poienilor și se hotărăște cu locul **Trușănilor** și este piatră. Până aici a mers tot împreună cu a Mimorănilor hotar, de acolo purcede prin codru, pe vărsături deasupra Trușănilor și pe deasupra **Cojușnii** și pe deasupra **Volosănilor**, tot pe vărsătura apei,

⁶¹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 175, pp. 318, 319

și se scoboară drept înspre Bâc, pe o vale ce se numește Domnească. / În gura văii acesteia este moviliță și piatră. De acolo, merge drept peste Bâc, în ținutul Orheiului, la movila ce este în gura văii **Găleștilor** și este pus cu piatră. Și de acolo purcede înspre apus, pe zare dealului, cu hotarul Găleștilor, prin fundul văii Căldă-roasă și lovește mai sus de gura văii țarinii și în zarea dealului este piatră, și merge pe muchia dealului, până se împreună cu hotarul **Vărzăreștilor**, într-o vâlcică; se coboară drept la vale, în siliștea Vărzăreștilor, prin talpa casei lui Stan Vărzariu s-a pus piatră și mai la vale, fântâna cu budăi de stejar. / Și purcede alături spre hotarul **Pitușcii**, până la Voloate și se suie drept pin voloate, la deal, este moviliță și piatră. De acolo, purcede pin vărsătura apei drept muchia, alături cu hotarul Pitușcii, pe la țigla cea mare cu dumbravă, unde se hotă-răște și se împreună cu hotarul **Păuleștilor**, este piatră, și se coboară drept înspre apus, în Vale Păulească, este moviliță și piatră, și taie curmeziș până în zarea dealului, la ruptură, spre Bâc, unde se împreună cu hotarul **Neș-canilor** și taie drept peste Bâc, în gura Verchii și pe mijlocul văii Verchiei se suie la deal și, în muchie, este piatră, și purcede tot zarea, mai la deal, deasupra **Tuzorii** și pe mijlocul codrului, pe deasupra **Uneăștilor** și pe deasupra **Horodiștii** dinspre Bâc, până în poienile Cunilii și acolo este țigla mare, goală, fără copaci, și piatră, și coboară drept la vale și trece peste Cunila și se suie la deal, la lacul cu rogozul lui și merge pin mijlocul co-drului, și se coboară la Lacul Negru și trece peste valea **Ciorăștilor**, prin poieni, și se suie la deal, pe Valea Noarbei și iese deasupra Ciorăștilor, până deasupra **Răcă-tăului** și merge pin dumbravă spre Băcovăț și se împreună cu **Corneștii**, este piatră în drum, și trece peste Băcovăț. în ținutul

Lăpușnii, drept la deal și se împreună cu hotarul **Cârsteștilor** și al **Căzăneștilor** și al **Săcă-renilor** și merge pe mijlocul codrului, până în Poiana Cărlanilor, și merge pe marginea poienii, dinspre amia-zăzi, înspre răsărit, mai jos de fundul Vălcinețului, este piatră într-o costișă, și se suie până în muchia dealului și merge în jos drept prin codru și se apropie de unde se văd marginile **Târnovcii**, din jos, dinspre mănăstire, este pia-tră în codru, unde am stătut de am arătat marginile poienii, și de la piatră se coboară drept la vale și taie pe valea Târnavcăi mai sus de luncă, în marginile poienii dinspre mănăstire este piatră, și de la piatră se suie drept la deal în mijlocul codrului, piatră și buor domnesc într-un stejar, și ia culmea dealului, în jos, înspre răsărit, între Botna și între Cătarha, deasupra ulmilor, până în fundul Suricii, în poiană este piatră, și purcede pe culme, între Surice și între Cătarha, deasupra **Pojorănilor**, și se îm-preună cu hotarul Mimorănilor, mai sus dintâi pomenit, într-o moviliță drept acel hotar întâi pomenit și de la moviliță se coboară la vale, peste Cătarha, și se împreună cu hotarul de unde am purces dintâi, în siliște **Zăpenilor** și a **Mimorenilor**”⁶²⁰.

1610: Carte de împuternicire, dată de Constantin Moghila voievod lui Crăciun de **Horodiște**, ținutul Sorocii, care „a adus carte de la Eremia Moghilă voievod, scriind cum Crăciun a dat 13 boi buni de negoț, biciuluiți drept 130 taleri curați, pentru o deșugubină, căci aflatu-s-a un om mort pe seliștea **Cârjeuca**, ce-i pe Derevțel, și cu loc de heleșteu și de moară unde cade în Răut; și nimeni nu s-a aflat să plătească, din acei oameni ce țineau seliș-tea **Cârjioanii**... / drept aceea, să-i fie și de la noi ocină și

⁶²⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 7, pp. 11, 12

cumpărătură, până când îi va întoarce lui cineva de acolo”⁶²¹.

1614, noiembrie 1: Zapis de la marele pitar Gri-gore, Ionașco al treilea logofăt, Băseanul fost uricar, Necula cămăraș de Ocnă, Dumitru fost pitar, Isac diac de **Dișcova**, Vlasie pitărel de **Morozeni**, Bocșe de **Tărcetei**, Lupul păhărnicele de **Verca**, Hanțul pitar de **Sverjea**, Andronic păhărnicele de **Horodiște**, Duma ușerel de **Zahorna** din ținutul Sorociei, în care mărturisesc cum Antemia, soția lui Pătrașco visternicele, și sora ei Nastasia, fetele lui Văscan, nepoatele Dudoșei, strănepoatele lui Duma Ciochină, au vândut marelui logofăt Beldiman, pentru 80 taleri de argint, „moșia din jumătatea de jos a satului **Sămășcani**, din jumătate din jumătate, a patra parte, care este sub pădurea Horodiștei, până la fântână, și cu loc de iaz și de moară pe râul satului, care este în ținutul Orhei”⁶²².

1646, august 5: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Andrii căpitan de cprteni, care cumpără, cu 200 taleri de argint, de la Micul și Sacotă, feciorii lui Vasile Portărescul, și de la Vremeș și Constantin, feciorii lui Simion Portărescul, „toată partea tatălui lor din satul **Bilicenii** (azi Ghiliceni, comuna Ghiliceni, județul Bălți, Moldo-va), din **Horodiște** (comuna Horodiște, raionul Rezina, Moldova), din **Dereneu** (comuna Dereneu, raionul Călărași, Moldova) și din **Prihodiște** (lângă Dereneu, raionul Călărași, Moldova), ce-i pe Ciuloc și pe Cula, în ținutul Orheiului, din vatra satelor, din câmp, din țarină, cu fânaș,

⁶²¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 88, 89

⁶²² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 38, pp. 51-53

cu loc de mori pe Ciuloc, pe Cula și pe Dereneu, cu vie, cu pomăt și cu tot venitul... / Și Nastasia, fata Chirinii, nepoata Portăreștilor i-a vândut, drept 20 ughi (ducați ungurești), „partea mâne-sa Chirina din satul Dereneu și din Prihodiște”⁶²³.

1651, iunie 8: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului jienicer Mățiaș Sturza, care primește ispisoc pentru „o jumătate de sat, care se numește **Buciușca**, partea de sus, pe Nistru, în ținutul Orheiului, care este dreaptă moșie jupânesei boierului nostru, anume Nastasia, fata răposatului Vasile Mihăilescul, cu vad de moară pe pâraul Buciușca, și de asemenea altă jumătate din același sat Buciușca, partea de jos, cu vad de moară pe pâraul Buciușca, la Hluse, pe care l-a cumpărat Mateiaș Sturza de la Candachia, fata răposatului Pătrășcan, ce a fost clucer de la ținutul Trotușului, Și a avut Mateiaș Sturza pâra cu niște oameni din **Horodiște** pentru acest vad Buciușca, la Hluse, și s-a aflat acest vad vechi al acestui sat Buciușca. / Și de asemenea, pe a patra parte din tot satul care se numește **Sârcova** pe Bezina, în același ținut, pe care l-a schimbat unchiul boierului nostru, răposatul Ursul, ce-a fost mare vornic, cu Dan și cu Fătul și cu toate rudele lor, care, pentru această a patra parte, a dat Ursul altă a patra parte din satul **Pițiga**, în același ținut. / De asemenea, din același sat **Sârcova**, partea pe care a cumpărat-o Ursul vornicul de la Roman, Grama, Ursul și Gavril, feciorii lui Pârful, nepoții Bodorcii, și ce a cumpărat Ursul vornicul, în același sat, de la Alexe, Gligorcea și Miron, toată partea lor... toată partea lui Boțul și a fraților lui, feciorii lui Dumitru... toată partea lui Vășian lui a femeii lui, feciorul Turcului... și altă

⁶²³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 462, p. 394

parte a lui Vășian, cumpărătură... și cât se va alege partea lui Grigore și a surorii lui Antimia, în același sat. / Și cât se va alege partea Șanghirii și a fetei lui Antimia, partea lui Lelcu, feciorul Braei... toată partea lui Vasile Îmblătorul și toată partea lui Irimicea din Orhei, tot din același sat Sârcova, și toată partea lui Stroe... și toată partea lui Gavril Bodnar, și toată partea lui Sava și a fratelui său Vasco, și toată partea lui Istihie, ce a avut mama sa în același sat, li toată partea feciorilor lui Pilă, și toată partea lui Gheorghe, feciorul lui Căzan, pe care a răscumpărat-o Ionașcu de la Lelco, la care fusese pusă zălog”⁶²⁴.

1673, martie 21: Țuțui și femeia lui Sofia, fata lui Stani de Sămășcani, dăruiesc jîtnicerului Chiriac Sturza, „partea Sofiei, fata lui Stani, din partea Stani a șasea parte din vatra satului **Sămășcani**, din câmp, din heleșteu, din pădure și din tot locul... dinainte Lecăi pârcălabul, Zahariei din **Mihăilașea**, Andrieș de **Năpădeni**, Vasile Mihuleț de **Curileni**, Vasile Borha vătavul și Larie vătavul de **Horodiștea**, Vasile vătavul și Toader de **Soroca** ot **Pistruiani**, Mironi de **Bolicășești**”⁶²⁵.

1699, noiembrie 13: Zapisul fraților Vasile și Anița, feciorii lui Ștefan, fratele Popăscului de **Milești**, nepoții lui Milic de **Rădeni**, în care mărturisesc precum „am căzut eu la o nevoie, de am luat o groapă de pâine a unor călugări de la **Horodiște**, împreună cu Gavril și cu Vasile din Horodiște; apoi călugării, fiind păgubași, s-au apucat de sat, să le plătească pâinea, iar satul s-a pus în spinarea mea, zicând că sunt eu vinovat, dar eu întâi am

⁶²⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 87, pp. 90-94

⁶²⁵ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 134, p. 135

tăgăduit și am pus și doi oameni de au jurat pentru mine precum sunt un om drept. Iar când a fost mai pe urmă, soții mei au spus drept că au luat ei pâinea și-mpreună cu mine. / Deci, dumnealui Darie Donici serdar, fiind socotitor aici, la margine, ne-a adus pe toți de față, să dăm seama. Deci noi ne-am învoit cu soții mei și am dat eu, pentru gloaba mea și pentru gloaba celor doi soți, și pentru limbă strâmbă ce-au jurat rău acei doi oameni, pentru mine partea mea și a surorii mele Anița, feciorii lui Ștefan de Milești, serdarului Darie acea ocină ce avea din bătrânul Milii din sat de Rădeni din bătrânul Milic... dinaintea preotului Samuil și Toader Frunză de **Stețcani**, Maței Deacul, Enache Deacul și Darie Moga de **Peresăcina**, Gavril Bobeică de **Horodiște** și alți mulți oameni buni”⁶²⁶.

1705, ianuarie 13: Zapisul lui Ioan Dudei, Luchian sin (fiu) Văscan, Andronache sin Văscan, Pangrați sin Gheorghe din **Horodiște**, prin care mărturisesc „precum am avut pâară, înaintea logofătului cel mare Antioh (Jora) cu rudele noastre Vasile Popăscul și cu Vasile Talpă pentru niște părți de moșie din **Rădeni** ot Orhei, de pe Ichil, care le-a vândut Vasile Popăscul și cu Vasile Talpă lui Darie Donici clucer, tot bătrânul Milic din satul Rădeni, în care bătrân a fost și partea noastră dimpreună cu a lor, căci am fost dintr-un moș. / Deci, aflând că ne-a vândut și părțile noastre, a dat județul să ne ținem moșia, iar Donici să-și ia pe vânzător de grumază, să-i plătească bani. Pe urmă, ne-am învoit cu toate rudele noastre și am lăsat să-și țină Donici clucer ce-a cumpărat pe deplin, iar pentru părțile noastre să ne dea Vasile Popăscul și Vasile Talpă alte părți ale lor din satul **Milești de sub Codru**, din ținutul

⁶²⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 121, pp. 145, 146

Iașilor”⁶²⁷.

1721, mai 10: Constantin Carpuz, fost pârcălab de Orhei, feciorul Mariei de **Horodiștea**, nepotul lui Ionașco Țoacăș și al lui Pătrașco dăruiește lui Darie Donici, mare vornic de Țara de Jos, „moșia din satul **Horodiștea**, ce este în ținutul Orheiului... pentru mult bine ce am avut de la dumnealui”⁶²⁸.

1774, iunie 5: Satul **Horodiște**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Fața Bâcului, după recensământul lui Rumeanțev⁶²⁹, avea **toată suma caselor 30**. Scădere rufeturi 11: 2 mazili, 3 ruțași, 1 popă, 2 diaconi, 3 femei sărace. Rămân birnici 19. 9 case pustii. / **Birnici:** Ștefan Luca / David, rusul / Andrei fiul lui Toma / Năstase Chicul / Toader Chicul / Iancul, jidov / Iftimi Luca / Năstase Luca / Ștefan Giosan / Ion Negru / Grigoraș nepot lui Minciună / Niculai Chicul / Ursul Mămăligă / Mihăilă, rusul / Gheorghi Roșior / Mărian Șchiopul / Dumitrașcu Murcă / Mărian Luca / Andrei Luca. // **Rufeturi:** Năstase Minciună, mazil / Ion fiul lui, mazil / Grigoraș al lui Ion, ruțaș / Vasile Chicul, ruțaș / Tănase Chicul, ruțaș / Popa Mărian / Andrei, diacon / Măriuța, femeie săracă / Andriana, femeie săracă / Aftinia, femeie săracă / Ioniță, diaconul.

1904: „**Horodiștea**, sat în județul Chișinău, volosti Pârjolteni, așezat pe anticlinatul dintre bazinul Bâcului și bazinul Bâcovățului. Are 365 case, cu o populație de 1.813

⁶²⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 122, pp. 147

⁶²⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 186, p. 179

⁶²⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 425

suflete de țărani români, care sunt împrăștiate pe pământ mănăstiresc, având 1.409,25 deseatini. Restul pământului aparține mănăstirii Chipri-eni. Are o școală de stat, cu o singură clasă, unde se învață numai rusește; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae, zidită la 1849, vechea biserică fiind ruinată. Cărțile vechi ce le posedă biserica sunt: Evanghelia, din anul 7254 (1746), tipărită la București; Penticosterion din anul 1743; Ceaslov, din anul 7305 (1797). În apropierea satului, pe un deal, s-au păstrat urmele unei cetăți. Dealul poartă numele de „Pleșa”. Împrejurul cetății sunt șanțuri”⁶³⁰.

HORODIȘTE

(pe Nistru, județul Chișinău, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Horodiște**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Nistrului, după recensământul lui Rumeanțev⁶³¹, avea **toată suma caselor 17**. Scădere rufeturi 13: 3 volintir cu ostavcă, 2 scutelnici izbașii lui Gavril cu carte, 5 scutelnici lui Lare porușnic, 2 mazili, 1 popă. Rămân

⁶³⁰ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 116

⁶³¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 463

birnici 4. / **Birnici:** Andrei / Alecsandru / Lupu, bejenar / Ilie, bejenar. // **Rufeturi:** Dumitru Ureche, căpitan, cu ostavcă / Ion Gâlcă fiul lui Simion, cu ostavcă / Vasile Ștefan, cu ostavcă / Gheorghe, scutelnic izbașii lui Gavril / Luca, scutelnic izbașii lui Gavril / Ștefan, scutelnic lui Lare poroșnic / Dumitru, scutelnic lui Lare poroșnic / Gavril, scutelnic lui Lare poroșnic / Zaharie, la fel scutelnic / Ion Mârzanco, mazil / Antohi, stegar, mazil / Popa Ștefan / Neculai, scutelnic lui Lare poroșnic.

1904: „**Horodiște**, rusește Gorodiște, sat în județul Soroca, pe malul râulețului Căinari, pe partea dreaptă. Are o populație de 972 suflete; biserică; școală elementară rusească; vite, cai, 348 capete”⁶³².

HORODIȘTEA MARE

(deal în Cotnari, Iași).

1602, februarie 12: Întărit de Irimia Moghilă voievod sulgerului Trifan, care cumpără, de la Berescul bătrânul sin (fiu) Giurgea, „un loc de prisacă, ce se cheamă **Horodiștii**, ținutul Cărligăturii”⁶³³.

1602, februarie 24 : Ispisoc de întăritură de la

⁶³² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, pp. 116, 117

⁶³³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 220, p. 194

Ieremia Movilă voievod, după împărțirea moșiilor lui Bucium vornic, între văduva lui Antemia și feciorul lor lor Grigore Bucium... / Și s-au venit în partea lui Bucium vornicul „jumătate de sat **Crainici** pe Polocin, satul **Faurii**, cu vad de moară, satul ce se cheamă **Lunca Mare**, cu vad de moară, jumătate de sat **Oteștii**, cu vad de moară în Răcățău, jumătate de sat **Buciulești**, cu vad de moară în Bistrița, jumătate de sat **Găureni** pe Prut, a treia parte de sat **Echimăuți**, în ținutul Orheiului, a treia parte de sat **Săharna**, satul **Boșotenii** pe Bistrița, cu vad de moară, a patra parte de sat **Poienile**, la Vaslui, 2 fălci de vie în dealul **Horodiștii**, lângă **Cotnari**, și o falce de vie la **Zlodiica**... / Și jupânesei Antemia i s-a venit satul **Năneștii** și cu hotarul **Ungurenii**, jumătate de sat **Horgeștii** pe Răcățău și cu vad de moară, a patra parte din sat **Gălești**, pe pâraul Răcățul, a patra parte din **Bizighești**, cu moară, a patra parte a satului **Poienile**, la Tecuci, jumătate de sat **Voinești**, a patra parte de sat **Corneștii** de la Cârligătură, a patra parte de sat **Porosălnici**, trei fălci de vie la **Cotnari**, 2 fălci la dealul **Horodiștii**, 1 fălci la **Zlodiica**... / Deci s-au așezat de bunăvoie”⁶³⁴.

1638, mai 14: Întărit de Vasile Lupu voievod fraților Gheorghe și Vasile, feciorii lui Toader Moțoc din **Mândac** (Mândâc, raionul Dondușeni, Moldova), care primesc uric pentru „satul anume **Mândacul**, pe pâraul Coboltii, ce este în ținutul Sorociei, cu heleșteie și mori, și satul **Sura** (sau Șura, azi Suri, raionul Drochia, Mol-dova), pe același pârau și din jos de Mândaca, cu heleșteie și mori, și satul **Voloșca** (Voloșcova, raionul Securenii, Ucraina), din sus de Mândaca, tot pe Cobolta, cu heleșteie și cu mori,

⁶³⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 17, pp. 28, 29

și cu apărături, cu loc de pădure, pe unde din veci au îmblat... / Și din **Horodiștea cea Mare** (deal în Cotnari, Iași), acea a patra parte din Horodiște ce este cumpăratură de la Marica Sinca, fata Avrămiei, și de la nepoții ei Mihin, Pricopii și Gafa, cărora le-au dat plată 100 de taleri bătuți. / Și Iarăși, în Horodiște, a patra parte pe pâraul Harbozola și cu tot venitul din amândouă părțile, și cu livadă în sat, ce au cumpărat-o de la Gafa, Parasca și Nastasia, fetele lui Mezin, și de la nepoții lor Torondeliv și Tetca, și de la seminția lor Marina, Mihai și Manuca, cumpărată osebit, pentru 100 taleri bătuți... Iar cu cele două părți din Horodiște să n-aibă treabă Vasile, pentru că a cumpărat singur Gheorghe Moțoc vornic”⁶³⁵.

1639, aprilie 8: Nepoții lui Ion Mogâlde vornic, împarte între ei moșiile ce li se cuvin. Deci s-au venit Soltanei jumătate de sat de Drăgușeni (Suceava) și cu viile din **Dealul Comisului** (comuna Cotnari, Iași), un fârtai în **Horodiște** (comuna Cotnari, Iași) drept un sat, și jumătate de Zăvoeni (Suceava), partea de jos, și a treia parte din **Iurcești** (comuna Hălăucești, Iași). / Și s-au venit lui Neculau Mogâlde și cumnaților lui (Ionașco Rusul, Cărăiman pitarul, Pavel și Gheorghe Ștefan pos-telnic) satul **Onicenii** (comuna Oniceni, Neamț) și jumă-tate de Zăvoeni, partea de sus, și a treia parte de **Iurcești**, și o falce de vie în **Horodiște**. / Și s-au venit lui Gheor-ghe postelnicul satul Mitcăul (Bucovina) și jumătate din **Pogănești** (comuna Hălăucești, Iași), și a treia parte de **Iurcești**, și o falce de vie în **Horodiște**... / Așijdere, s-au mai găsit trei părți la ținutul Bacăului și s-au venit jupâ-nesei Soltanei parte din **Mădzănăești** (Măzănăești,

⁶³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 352, pp. 346, 347

înglobat în Valea Șoșii, comuna Podurile, Bacău) și lui Neculai Mogâlde **Pertrimăneștii** (comuna Podurile, Bacău) și lui Gheorghe postelnic **Alboteștii** (înglobat în Siretu, comuna Săucești, Bacău)”⁶³⁶.

1774, iunie: Satul Horodiștea lui Hurmuzachi, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶³⁷, **toată suma caselor: 46.** Scădere rufeturi 42: 1 popă, 1 dascăl, 8 țișani, 20 scutelnici vistiernicului Hurmuzachi, 12 scutelnici postelnicului Hurmuzachi. Rămân birnici 4. / **Birnici:** Vasile Șuvei / Chiriac Botin / Onu, ungurian / Irimie Horlaci. // **Rufeturi:** Popa Costandinu / Ion, dascăl / Ion sin (fiu) lui Neculai, scutelnic la vistiernicul Hurmuzachi / Gligoraș Gârneț, țiș (la fel) / Gavril fiul lui Neculai, la fel / Ioniță Izmană, la fel / Ion Tufă, la fel / Sandu Pleșca, la fel / Tudose, la fel / Cozma Balmuș, la fel / Ion Galiș, la fel / Ion Stredii, la fel / Vasile Bostan, la fel / Ion Hiloti, la fel / Vasile Scânteii, la fel / Vasile Berenche, la fel / Vasile Hiloti, la fel / Ioniță fiul lui Neculai, la fel / Dumitru Horlaci, la fel / Simion Ghemiș, la fel / Vasile Dulma, la fel / Ion, cioban, la fel / Vasile, cioban, scutelnic postelnicului Hurmuzachi / Ioniță Bărbuță, la fel / Neculai Roșu, la fel / Ioniță, cioban, la fel / Clementi, la fel / Gheorghe Dicusară, la fel / Pavăl, murar, la fel / Dămian fiul murarului, la fel / Vasile Lepădatu, la fel / Ion Lepădatu, la fel / Alicesandru Lepădatu, la fel / Costandin, țișan / Vasile fiul lui Costandin, țișan / Gheorghită, țișan / Ioniță fiul lui, țișan / Mihăilă, țișan /

⁶³⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 93, p. 93

⁶³⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 226, 227

Vasile Ivașcu, țigan / Ion Balahura, țigan / Stoica, țigan / Petre, ungurian, scutelnic.

1774, iunie: Satele **Cotnarul, Horodiște și Zlodica**, ținutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁶³⁸, **toată suma caselor: 106**. Scădere rufeturi 41: 1 popă, 1 diacon, 39 vieri boierești. Rămân birnici 65. / **Birnici:** Ion Grumeza / Neculai Grumeza / Toader sin (fiu) lui Neculai Grumeza / Gligori Petică / Vasile fiul lui Cârstei / Chiriac Mahu / Alicsandru Bulău / Pavăl Bulău / Vasile Savin / Ion Savin / Ioniță fiul lui Savin / Toader, tălpălar / Gheorghe Sănduță / Manoli Savin / Ilie Savin / Vasile Savin / Pavel Stîțco / Petre Dorcoș / Neculai fiul lui Iacob / Ion, muntean / Luca Buznian / Vasile Coșciug / Gheorghe, ungurian / Ianăș, unguru / Vasile Corhanu / Iacob, unguru / Ștefan, unguru / Ion Mândru / Alde, bârsanu / Martin, ungur / Felțin, ungur / Petre fratele lui Felțin / Ion Melenghi / Pricopi cumnat Mândrului / Gligoraș Tobultoc / Ursachi fiul lui Sofroni / Gheorghii fiul lui Ștefan / Ștefan fiul lui Simion / Toader Țurcanu / Dumitrașcu fiul lui Andrunachi / Postolachi / Ion, muntian / Miron Nicorescu / Gheorghe Narte / Toader fiul lui Păragină / Toader Cărădan / Ioniță Scânteii / Sandu Pătrașcu / Toader, teslariu / Sandu Tescu / Vasile Stețcu / Radu, bârsanu / Chiriac / Damir / Grigori Țurcan / Apostu Țurcan / Toma Țugui / Timoftei Țugui / Toader fiul Sofronoai / Ioniță fiul Sofronoai / Ion Delian / Vasile Borcoi / Toader, muntean / Simeon fiul Mărioarii / Chiriac, apariu. // **Rufeturi:** Popa Gavril / Diaconul Ignat / Toader Pătrașcu, vier la dumisale paharnicul Iordachi Balș / Toader Grumeza, vier la dumisale paharnicul Costandin

⁶³⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 227, 228

Paladi / Pantele, tij (la fel) vier / Grigori Buțurcă, la fel / Ion Sarage, vier la dumisale postelnicul Arghire / Toader Sarage, la fel / Păladi Țurcan, la fel / Gheorghe Țurcan, vier mănăstirii Sfeti Spiridon / Costandin, vier paharnicului Matei Hurmuzachi. // **Liudi** (oameni străini) **vieri** ai dumisale spătarului Iordachi Cantacuzino, ce n-au dat la rânduiei, fiind cu darea lor la satul **Delenii**: Năstac Vărzari / Vasile Cârstei / Ștefan Cârstei / Lupu Dărăban / Neculai Dărăban / Neculai Minciună / Ursachi Minciună / Vasile Epure / Vasile nepot lui Mazâre / Gheorghită Unguraș / Gavril Unguraș / Ianăș, ungur / Martin, ungur / Ursu Unguraș / Ioniță fiul lui Vasile Cârstei / Dumitrașcu Popăscu / Toader fiul lui Unguraș / Ursu Dolhăscu / Timofti Narte / Lupu Savin / Ștefan Botez / Stan, bârsanu / Ambrosi / Lupușor / Grigori Niță / Ștefan Pândari / Iosip, unguru / Grigori Spătaru / Simion Minciună / Năstac Burțucă.

1900: „**Horodiștea**, sat în județul Iași, plasa Bahluiul, făcând parte din podgoria numită Cotnari, situat într-o vale, formată, în partea dinspre nord, de poalele dealului Catelina și de ale unui mic deal, numit Chetrosul. Este acoperit de vii și livezi. Are o populație de 131 familii sau 465 suflete; o biserică, clădită din lemn, foarte veche, pe al cărei prag de sus al ușii din pridvor se află inscripția următoare: „Să știi de când au zidit biserica satului: 7210” (1702). Această biserică, până la luarea averilor mănăstirești de către stat, ținea de mănăstirea Coșula, dimpreună cu 18 hectare vie și o livadă, fiind privită ca mitoc pentru călugări; astăzi e întreținută de comună, iar via și livada sunt date în posesie de stat, ca proprietate a sa. Biserica e deservită de 1 preot, 1 cântăreț și 1 eclesiarh.

Sunt 135 vite mari cornute, 50 cai, 139 oi și 66 râmători”⁶³⁹.

HORODNIC

(aproape de Rădăuți, Bucovina).

Pornind de la sugestia toponimică, adică de la faptul că „horod” (gorod) înseamnă, în limbile slave, oraș, cetate, târg, austriecii au angajat un arheolog slav, al cărui nume îmi scapă, să facă săpături pe vatra celor două sate Horodnic, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, cu speranța că se vor găsi urmele presupusului oraș-cetate. Un pictor austriac, Mattias Adolf Charlemont (1820-1871), l-a însoțit pe arheolog, realizând, cu acea ocazie, o frumoasă panoramă a Horodnicului de Jos, în prim-plan zărindu-se ceramica descoperită de săpătorii țărani, care trudesesc într-o groapă considerabilă, situată pe un deal, supravegheați, îndeaproape, de domnul de la Împărăție, care umbla după oale și ulcele. Charlemont a desenat, apoi, piesă cu piesă, toate obiectele descoperite în vatra Horodnicului de Jos, ceramică celtică și, mai ales, bastarnă, toporiști, vârfuri de arme, toate din secolele III-II înainte de Cristos. S-au mai găsit, desigur, ca peste tot în România, Basarabia și Ucraina, și piese care țin de cultura cucuteniană, dar orașul-cetate nu li s-a arătat și pace. Poate că nici nu a existat, poate că, taman ca la Rădăuți, „horodul” se referă la un posibil târg de animale și produse agricole, organizat

⁶³⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 737

în vecinătatea Mănăstirii Horodnic, săptămânal sau cu ocazia mai mul-tor sărbători anuale. E posibilă, totuși, și varianta exis-tenței, cândva, a unei întărituri de pământ și lemn, condusă de o căpetenie locală (horodnic), pe care s-o fi măcinat, prin vremuri, brazda pământească, dar nu trebuie exclusă nici varianta unei străvechi cetăți din piatră, precum cele despre care vorbește, după ce le văzuse, Simion Florea Marian, în „Tradițiile...” sale, cetățuie pe care, deocamdată, pământul nu voiește să ne-o dezvăluie. N-ar fi exclus ca temelia acelei cetăți să se afle nu la Horodnicul de Jos, ci la Horodnicul de Sus, în pădurea „Cetate”, pe Pârâul Cetății, localizare sugerată și de reperele menționate în uricul lui Roman Vodă, din 18 noiembrie 1393, în care se spune că hotarul Frătăuților pornește „de la obârșia Sucevei, drept la Movilă, la satele lui Radomir”, care sate pot fi cele cunoscute, în viitor, drept satele Horodnic, Rădăuții reprezentând, așa cum este sugestia generală, o parte din acest ocol, cea poziționată „de acolo (de la satele lui Radomir), drept peste câmp la o movilă, de acolo drept la ocolul lui Radomir”, în capătul cărui ocol se află „cornul de jos”, dinspre Suceava. Dar, deocamdată, totul este doar o sugestie, deși reperele hotarnice Rădăuților, din 19 și 20 iulie 1782, deși împănate cu foarte multe toponime, par să respecte, în megieșia Frătăuților cu Horodnic și Rădăuți, aceleași indicii ale dispunerii movilelor. Dar, despre asta, cu un alt prilej, după o documentare mai amănunțită.

1439: Cele două sate Horodnic, „unde a fost curtea lui Petru Vrană”, deși locuite din antichitate, au fost atestate documentar abia în 15 iulie 1439, ca propri-etăți ale mănăstirii Horodnic („unde este Antonida sta-reță”), împreună cu satul dispărut Balasinăuți, și sunt, alături de

Frătăuți, pietre de temelie ale spiritualității bucovinene, datorită numelor mari, aduse prinos culturii române.

1444: Întărituri domnești pentru satele Horodnic se mai obțin în 1 august 1444 și în 8 iulie 1453, ambele în beneficiul mănăstirii stareței Antonida, mănăstire dispărută, dar cu temeliile adăpostite, probabil, de vatra fertilă a satului Călugărița. Este de presupus că mănăstirea aceea veche a dispărut și s-a risipit înainte de urcare pe tron a lui Ștefan cel Mare, din moment ce, în 26 august 1474, se judecă, în fața Sfatului domnesc de la Suceava, pricina dintre Ivanco, fiul lui Vasco de la Horodnic, și Mărușca, fiica lui Ivan Cupcici. Procesul, judecat după dreptul valah (valaskim), „cum este drept și lege, după obicei, ca să vie Ivanco însuși cu 24 de jurători și să jure cu ei Ivanco și cu frații săi că sunt nepoții lui Cupcici, după mama lor, de asemenea că sunt nepoți și ai Marușcăi, și ai lui Mihno” (fiul lui Grozea Cupcici, nepotul Marușcăi”).

1474: În ziua judecății, deci în 26 august 1474, „Ivanco și cu frații săi s-au lepădat de jurământul lor și nu au vrut să jure cu jurătorii lor, ci au lăsat pe Mărușca, fiica lui Ivan Cupcici, ca să vie ea singură și să jure, zicând așa: Că Ivanco, fiul lui Vasco din Horodnic, și cu frații săi nu sunt nepoții lui Cupcici, nici ai ei, ai Marușcăi, nici ai lui Mihno”. Ștefan cel Mare și sfatul său domnesc, „văzând Marușcăi”, i-a întărit ei toate satele lui Cupcici, stabilind, pentru eventualitatea altor pâre minci-noase la domnie, o amendă usturătoare pentru cei din neamul lui Ivanco, adică „să plătească atunci zavească 60 de ruble de argint curat”.

1530: Dar, în vremurile care au urmat, nici un urmaș din neamul Vasco al sătenilor horodnicani nu a mai revendicat străvechile moșii, care, după o întăritură, din 1530, a lui Petru Rareș, referitoare la cumpărarea satului

Horodnicul de Jos, „cu livada, mai jos de Osoe”, și după o alta, din 14 februarie 1582, prin care Iancul Sasul Vodă, în baza uricelor din vremea lui Ștefan cel Mare, întărea celor două sate fraților Ion, Trifon, Ștefan, Sturza, Vasutca, Parasca, Fădora și Anușca Cupcici, sunt vândute, la 1577, lui Ieremia Movilă, care le dăruiește Mănăstirii Sucevița, „cu iazuri și cu mori pe Părăul Horodnicul și pe Părăul Pozinul și cu poiene și curături într-a lor hotară”. Mănăstirea stăpânește cele două sate, aflate într-un același hotar până în 1785, până la confis-carea averilor mănăstirești și împrumărirea cu pământ arabil, fânețe și păduri, pe seama averilor confiscate de la călugări, a obștilor satești și a țăranilor, în 1786.

1748: La Horodnice se stabiliseră, între timp, și trei familii de emigranți transilvăneni, cea a lui Vasile Moroșan, plugar din Bârgău, sosit, în 1748, împreună cu nevasta și cu doi băieți și două fete; cea a bodnarului din Rodna George Ungurean, stabilit la Horodnic în 1766, împreună cu soția, un băiat și cinci fete; cea a plugarului din Rodna Nicuță Buența, sosit tot în 1766, împreună cu soția și două fete.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁶⁴⁰, din 1772-1773, înregistrează la Horodnic, în Ocolul Vicovilor, fără alte precizări, „81 – toată suma caselor”, însemnând 8 popi, 13 femei sărace și 60 scutelnici ai spătarului Enăka-ki.

În **1774**, când austriecii ocupă Bucovina, satele Horodnic aveau 72 familii, dar numărul lor crește, până în 1784, la 186 de familii, din 1785, cele două sate cu rădăcini comune devenind comune distincte.

⁶⁴⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 340

1782: În 17 martie 1782, niște țărani din Horod-nic, în frunte cu vornicul lor de atunci, Ioniță Țigănescu, au fost invitați să participe, împreună cu țărani din Volo-văț și din Rădăuți, la juruirea și hotărnicirea moșiei satului Rădăuți. Ceilalți „oameni buni și bătrâni” erau Toader, fost protopop, Grigore Prilipcean, Ioan Morar, Simeon Crisenco și Grigoraș Calancea.

1786: În acel an 1786, al primei reforme agrare în Bucovina, sunt menționate, pentru prima dată în niște hotarnice, toponime precum Coliba, Dealul Horodnicului, Dealul Pietros, Dealul Voitinului sau Vițau, Fântâna Vologa, La Mărul Roșu, Mesteceni, Opcina, Pădurea Corhana, Piscul Murelor, Pârâul Boșneanu, Pârâul Pozinul, Pârâul Valea Sacă, Poiana Haiciunca, Poiana Pietroasă (fostă pădure), Sub Codru, Traian și Vadul Pietros (Nicolai Grămadă, Toponimia minoră a Bucovinei, I, pg. 299).

1790: Biserica Sfântului Dimitrie din Horodnicu de Sus fusese construită în 1790, din banii Fondului Religionar, renovată, în 1853, de preotul Dimitrie SOSNOVICI, apoi în 1871.

1814: Biserica Sfântului Ioan Teologul din Horodnicu de Jos a fost ctitorită, în 1814, de Nicolai POPESCU și de preotul Dimitrie POPESCU, fiind restaurată în 1853. Biserica din Călugărița, ctitorită în 1591, avea să fie restaurată în 1871.

1841: Folclorul pare să se fi simțit mai bine la Horodnicul de Jos, unde și Ana, și Giorgi Sbiera, aveau, în anii de după 1841, câte un cântec al lor, „Of, loziță înfrunzită” și, respectiv, „Hai să bem, să bem să bem!”. Și se mai cântau, la Horodnicul de Jos, veselele cântece „Care fete-s mai fudule”, „Pus-am șeaua pe doi cai” sau „Tinerețe, haine scumpe”, ultimul chiar și în perioada

interbelică, de către un rapsod celebru pe atunci, Ion Prepeliță.

În **1843**, parohia Horodnicu de Sus, cu 1.656 enoriași, era slujită de parohul Dimitrie SOSNOVICI, iar cea din Horodnicu de Jos, cu 1.240 enoriași, de parohul Dimitrie POPESCU și de preotul cooperator Nicolai POPESCU.

1848: Horodnicul de Jos beneficiază de o succintă descriere, așa cum fusese prin anul 1848, din partea lui Ion alui Gheorghe Sbiera: „Satul Horodnicul de Jos era așezat în vale, lângă părau Pozănul, și pe coasta miază-ziuă a unui colnic lungăreț. Din vatra satului, cercul de vedere, adică discul pământului (orizontul) îmi părea foarte restrâns, îngust. Când mă suiam, însă, pe gruiul (vârful) colnicului, unde era pusă o ciuhă (bornă) de cătră ingineri, când au fost măsurat moșiile oamenilor, mi se mai lărga încâtva cercul de vedere, dar tot credeam că acolo unde se împreună cerul cu pământul este marginea lumii”⁶⁴¹.

1861: Câte o școală cu 5 clase funcționau în ambele comune Horodnic din 1861, la Horodnicu de Sus fiind deschisă, în 1902, și o școală cu 3 clase⁶⁴².

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuți – **Rădăuți** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuți, Bilca, Burla, Frătăuții Vechi, Frătăuții Noi, Fûrstenthal, **Horodnicul de Sus**, **Horodnicul de Jos**, Karlsberg, Marginea, Milișăuții de

⁶⁴¹ Sbiera, Ion G., *Amintiri din viața autorului*, Cernăuț, 1899

⁶⁴² SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 20, 1876 p. 41, 1907 p. 123

Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, Sucevița, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinel, Volovăț, Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoțel, Nisipitu, Bistrița cu Cârlibaba, Izvor cu Iarovița, Sărata, Moldova, Șipot Ca-merale”⁶⁴³.

În 1890, când Daniel Werenka își publică celebra „Topographie”, Horodnicul-de-jos avea 2.148 locuitori, păstoriți de parohul Dimitrie Popescu și de cantorul bisericesc Petru Lomoș. Primar al satului era Onufrei Teleagă, iar învățători, Vasile Mihalescul și Fevronia Velehorschi.

1892: Raport anual, pagina 62 (Săpături și descoperiri de monede). „Conservatorul Klauser a raportat despre succesul mai mic al săpăturilor din Horodnicul de Jos, Bucovina, și pe o descoperire de monede la Siret. comentatorul Dr. Kenner a remarcat: Monedele de interes din localitate au ajuns, aparent, la locul descoperirii, pe ruta comercială care leagă Marea Neagră și Dunărea cu Marea Baltică. Ele aparțin unui grup de monede găsite, care indică existența și direcția drumului, și, prin urmare, fiecare sit nou în care se fac astfel de descoperiri este important”⁶⁴⁴.

1896: Prima bibliotecă publică a Horodnicului de Jos, Cabinetul de citire „Vatra”, s-a înființat, în casa comunală, în anul 1896, cu 326 membri, cu 79 cărți și 4 abonamente la gazete, dar și cu o avere de 26 florini și 20

⁶⁴³ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁶⁴⁴ Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

de creștari. Președintele „Vetrei” era preotul Dimitrie Popescul, secondat de legendarul învățător Vasile Mihailescul și de secretarul Dionisie Sorocean.

1896: O colectă, pentru Azilul de studenți din Cernăuți, făcută, în mai 1896, de „Zaharie ZUB, primar în comuna Horodnic de sus”, menționează următoarele nume de localnici: paroh Titus TURTUREAN, învățător Toader GUGA, Titus COMOROȘAN, Simion ZUB, Artemie ZUB, Toader MACOVEI, Ion CALANCEA, George ICHIM, Dumitru POPESCU, Maței PRELIPCEAN, Constantin GRICENCO, Casian MACOVEI, Vasile JACOTA, Constantin MACOVEI, Ion GROSUL, Iftim POPESCU, George ANICA alui ZAHARIE, Constantin LUȚA, George LUȚIA, George GROSUL alui Gavril, Constantin GROSUL, Vasile ANICA, George MACOVEI și Spiridon POPESCU⁶⁴⁵. În Horodnicul de Jos era primar, în 1896, Onufreiu TELEAGĂ⁶⁴⁶.

1897: Din Horodnicul de Jos, lista de colectă întocmită de parohul Dimitrie POPESCU cuprinde numele localnicilor: primarul Onufrei TELEAGA, Gavril TELEAGA, Petru PRELIPCEAN, Dumitru alui Lupu TELEAGA, Dumitru alui Alexandru TELEAGA, Ion alui Silion PRELIPCEAN, Antip PRELIPCEAN, Ilie ANDRIEȘAN, George LUNGOCI, Pancratie POPESCU, Ion POPESCU, Ifrim OLENICI, Rachila lui Simion TELEAGA, Gavril ȚIGANESCU, Alexandru POPESCU, George PRELIPCEAN, Ioan PISCUC, Ioan ȚIGANESCU, Laurenti ȚIGANESCU, George PRELIPCEAN și Dionisie SOROCEAN⁶⁴⁷.

⁶⁴⁵ GAZETA BUCOVINEI, Nr. 42/1896, p. 4

⁶⁴⁶ DEȘTEPTAREA, Nr. 5/1896, p. 39

⁶⁴⁷ DEȘTEPTAREA, Nr. 11/1896, p. 84

1897: O altă colectă, demarată în 18 Decembrie 1897, în folosul aceluiași internat cernăuțean, făcută de primarul Onufrei TELEAGĂ, de proprietarul Petrea alui Archip TELEAGĂ și de preotul Dimitrie POPESCU, menționează următoarele nume din Horodnicul de Jos: proprietarul Ion ONICA, proprietarul și negustorul Gavriil TELEAGĂ, Ion alui Simion TELEAGĂ, Simion alui Vasile TELEAGĂ, Casian alui Georgie TELEAGĂ, Vasile TELEAGĂ, Dumitru TELEAGĂ, Simion alui Alexandru TELEAGĂ, Rachila TELEAGĂ, Pavel TELEAGĂ, Ion PRELIPCEAN, Dimitrie POPESCU, George BOGHIAN, Nistor COLBAN, Pentelei PRELIPCEAN, Ion alui Damian LUNGOCI, Ion PISCUC, Dumitru alui Vasile PRELIPCEAN, David ANDRIȘAN, Ion ANDRIȘAN, Nistor PRELIPCEAN, Toma PRELIPCEAN, Ion alui Artemi PRELIPCEAN, Ion alui Precop PRELIPCEAN, Ifrim PRELIPCEAN, Casian POPESCU, Pentelei PRELIPCEAN, Anton PRELIPCEAN, Petre alui Anton PRELIPCEAN, Grigori alui Varlaam PRELIPCEAN, Chiriac PRELIPCEAN, Toader PRELIPCEAN, Efrim COLBAN, Dumitru alui Vasile COLBAN, Simion ȘOTROPA, Anița lui Simion ȘOTROPA, Ion alui Vasile LUȚA, Anton RAICO, Ion TIRON, Andron LUȚA, Vasile POPESCU, Pentelei VLADEAN și rădăuțenii Iankel ȘAPIRA, Leiser KIRMAYER, Calman FIȘER, Nathan HARTH și Chaim MENȘEL, precum și arendașul morii din Horodnicul de Jos, Franz REIT-MAIER, burger în Rădăuți⁶⁴⁸.

1898: Horodnicul de Sus a preferat să-și facă, mai întâi, bancă cooperatistă, a cincia bancă rurală de tip Raiffeisen din Bucovina, după cele din Crasna, Fundu

⁶⁴⁸ DEȘTEPTAREA, Nr. 4/1898, p. 30

Moldovei, Solca și Stroești, înființată în anul 1898, cu 139 părtași, sub președinția lui Epifanie Bacinschi și sub directoratul primarului Zaharie Zub, cu învățătorul Teodor Guga vistiernic, cu George Luță și Filip Macoveiu în Consiliul de control, și cu Emilian Hreniuc, Dimitrie Popescul și Simeon Zub în direcție.

În 1899, de Sf. Dumitru, „părintele episcop Rep-ta” a sfințit biserica din Horodnicu de Sus, cu un sobor de 18 preoți, în prezența a câtorva mii de credincioși. Printre ctitori se află, în primul rând, primarul de atunci, Zaharie Zub, care a dat 4.500 florini⁶⁴⁹.

1899: Horodnicul-de-sus avea 2.595 locuitori, păstoriți de preotul Tit Turturean și de cantorul Casian Șindilaru. Școala din sat avea patru învățători, Teodor Guga, Tit Comoroșan, Glicheria Comoroșan și Panora Senculeț, iar primar al satului era Zaharia Zub, unchiul lui Em. Grigorovitza, care avea să scrie, mai târziu: „Am mai povestit, cu alt prilej, cititorilor mei despre Horodnicul de Sus și o mai zic o dată că sat frumos românesc ca acesta greu se mai găsește cât ați căuta. Nu că-l laud, fiindcă-mi e acolo baștina părinților și a mamei copilului meu, dar așa-i. Și n-ar fi numai atâta, dar treizeci de ani de-a rândul, de când am trecut dincoace, în Țara Românească, tot de casa noastră strămoșească a ținut vornicia acestui cuib de Români. Și numai la biserica veche din sat, dacă aș fi vrut să merg să mă închin, tot de tata socru, preotul satului, era să dau. / Cum nu era să-mi fie drag Horod-nicul de Sus? E și satul cel mai lipit de marginea târgului, scăldat de apa albăstrie și rece a Topliței, ce curge ascunsă până spre piața mare a Rădăuțului. / Și ce mândru e așezat Horodnicul de Sus, la un capăt al șesului, chiar în spatele târgului, având

⁶⁴⁹ DEȘTEPTAREA, Nr. 21/1899, p. 163, 164

fața îndreptată spre munții Carpaților, parcă ar fi fost pus strajă pe valea mare a Sucevei, ce se deschide de aceea înainte. / Poate de aceea se va fi trudit așa strămoșul meu, de a venit fugar din țara mus-călească, să-și regăsească scumpa lui Moldovă, pe care o părăsise ca flăcău de 17 ani, luat cam cu sila de cetele generalului rusesc Munich, la anul 1739. Pățise și el ce li s-a întâmplat, în urmă, la mulți feciori de casă bună moldovenească. Că mi-i ademeneau Rușii în tot felul și-i luau cu dâșii, în țara lor, unde o samă ajungeau la slujbe înalte, cum a fost, de pildă, și cu Onu de la Miroslove. / În familia noastră s-au păstrat și azi hârtii cari spun multe. Dar cine să apuce a scormoni din nou lucruri uitate... și la ce? Cu gânduri trufașe, că ce și cum era să fie, dacă veneau lucrurile altfel și nu cum au venit, nu mi-am bătut niciodată capul. Destul de scump plătise tatăl meu, cum îmi povestea adeseori, tradiția din familie, cum că ne-am trage din neam. Face să o spun și altora. / Moșul meu, Irmolai, om cu multă socoteală, văzând că învățătura era lucru scump, a lăsat pe cei doi băieți ce-i avea, adică pe tatăl meu și pe frate-său, primarul Horodnicului de azi, să învețe ce cam se putea învăța pe vremurile acele așa, prin apropiere, mai la mănăstirea Suceviței, mai la Rădăuți. Tatălui meu îi băgase însă în cap, încă mai dinainte, un unchiu, călugăr ce tot se abătea pe la casă, fumuri de boierie. Și-ntr-o zi, prin postul mare, când moșul meu l-a fost trimes pe tata cu boii în țarină, să o curețe de spini, el ce s-a gândit, ce a făcut, dar atât că a tulit-o drept în Moldova, la mănăstirea Neamțului, unde un fel de frate al moșului meu, arhimandritul Serafim, se găsea stăriț. Ce va fi învățat pe acolo bietul meu tată e greu de spus. Destul că, după moartea unchiului, s-a întors băiat cam răsărit, dar fără nici un rost, adică nici bun de

gospodărie, nici prea îndemânatec pentru carte nemțească, ce se cerea pe la noi, în Bucovina. Cu mare greu și-a cârpit, în urmă, învățătura, încât să poată intra învățător și, astfel, să scape de slujba grea de opt ani a oștirei. / Dar să mă întorc înapoi, la firul amintirilor mele, și, părăsind Horodnicul, să apuc pe altă cale și să dau de drumul mare ce duce, la stânga, spre Rădăuți, iar, în dreapta, apucă spre vestita mănăstire a Suceviței, cea durată de neamul domnesc al Movileștilor. Într-acolo tăbărăsc, în ziua de Probaj (Probaj se zice în popor la sărbătoarea Schimbării la Față), toate satele de prinprejur, mai ales, însă, Horodnicenii noștri. / În partea aceea se îmbie, pe la jumătate de cale, și un drum destul de bunicel al satului nostru. La ieșirea din sat, însă, nu mă pot răbda să nu-mi întorc, încă o dată, privirea la frumoasa școală cu șase clase, ce au clădit-o oamenii de câțiva ani încoace. Unde, acum douăzeci de ani, nu prindeai copiii Horodnicenilor nici cu arcanul ca să-i aduci la învățătură, școala asta nouă, cât îi de încăpătoare, geme de băieți și fete cari, învățând cu schimbul, unii dimineață și alții după amiază, nu dovedesc să se lumineze de ajuns. Acum comuna a cumpărat și cele două crâșme, de devală din sat, unicele cari mai rămăseseră încă neînchise, după izgonirea Jidovilor de către unchiul meu, vornicul. Astfel, se mai fac două școli deosebite, pentru sătenii împrăștiați unii pe așa-zisa toloacă a Braniștei, iar alții tocmai hăt, dincolo, pe sub pădurea Fondului. O! dacă s-ar putea pune în locul fiecărei crâșme câte-o școală, cum s-a făcut la Horodnicul de Sus, tu, neam ales al Israilului, oare ce te-ai mai face? / Drumul satului din partea asta îi pietruit, ba încă, pe ici, pe colo, s-a sădit câte un pom alături de șanțului, lucru de minune, care arată că vreau oamenii să facă cum face stăpânirea și tot

parcă li vine greu să-și întinză ei înșiși umbră pe ogoarele lor. Și ogoarele sunt muncite bine și făgăduiesc, ca în toți anii, rod și bucate îmbelșugate. Unde prinde, însă, drumulețul satului a se sfârși și vine de se închiagă cu drumul împărătesc, zărim o fântână mare, cu ghizduri și cu brâu înalt de piatră. În dosul stâlpului sumeț al cumpenei cu ciutură ferecată, se înalță o cruce frumoasă de pomenire, cioplită din două lespezi întregi de stâncă adevărată. Nu trece om, de unde va fi venind, ca să nu se oprească, o clipă, și, făcându-și cruce, să nu mulțamească celui de sus pentru băutura răcoritoare, șoptind, în același timp, și numele acelora ce s-au gândit să facă așa binefacere însătaților de la drum. Îmi vin lacrimi în ochi, căci ctitorii însemnați cu slove vechi pe latul crucei sunt moșul meu, Irmolai, și Solo-mina, bunică-mea. Să-i aibă Dumnezeu în împărăția sa!”⁶⁵⁰.

În 1907, paroh la Horodnicu de Sus era Epifanie BACINSCHI, născut în 1845, preot din 1869, paroh din 1879, cantor fiind, din 1901, George POPESCU, născut în 1867. În același an, la Horodnicu de Jos, paroh era Epaminondas PRELICI, născut în 1847, preot din 1873, paroh din 1882, iar cantor, din 1900, Dimitrie HALIP, născut în 1858.

1907: Adunând „cântece populare românești din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner⁶⁵¹, în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor și de la Ana IFTINCA (20 ani în 1914), Dimitrie a lui Maftei PO-

⁶⁵⁰ Grigorovitza, Em., *Cum a fost odată*, București, 1911

⁶⁵¹ MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

PESCU (26 ani în 1912) și Onofrei TIRON (factor poștal și gospodar, 30 ani în 1912) din Horodnicu de Jos.

În 1908, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Horodnicul de Jos**, comună rurală, districtul Rădăuți, așezată pe un mic afluent al pârâului Horodnic, spre Vest de Rădăuți. Suprafața: 19,80 kmp; populația: 2.100 locuitori români, de religie gr. or. Este în apropierea drumului principal Marginea – Vicovul de Jos, precum și a drumului districtual Rădăuți-Gălănești. Are o casă de economie; un cabinet de lectură; o școală populară, cu 3 clase (deci, cam 90 de școlari – n. n.); o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Ioan”, și o altă, filială, în vechiul cătun Călugărița, cu hramul „Înălțarea Sfintei Cruci”, zidită la anul 1591, în locul schitului de călugărițe, ce durase până atunci, în acest loc. În hrisoave se pomenesc despre această comună ca fiind unită cu Horodnicul de Sus, într-o singură comună, numită Horodnic. În apropiere, se văd peste 60 de tumuli, dintre care unii au fost săpați, în 1893, și s-au găsit în ei unelte de piatră, resturi de cărbuni de lemn, fragmente de oase împietrite etc. Populația se ocupă cu agricultura și cu creșterea vitelor. Comuna posedă 2.083 hectare pământ arabil, 430 hectare fânașuri, 21 hectare grădini, 292 hectare iamașuri, 1.367 hectare păduri. Se găsesc 183 cai, 1.243 vite cornute, 227 oi, 832 porci și 280 stupi. **Horodnicul de Jos, moșie**, atenență a moșiei cu administrație particulară Hardeg-gthal. Are 8 case și 85 locuitori români gr. or. Cuprinde și herghelia Preditul Nou, precum și târlele Preditul Mij-lociu, Tocuritura și Toplița.

Horodnicul de Sus, comună rurală, districtul Rădăuți, așezată pe pâraiele Toplița și Horodnic, fiind lipită de partea de Sud-Vest a Horodnicului de Jos și spre Vest de Rădăuți. Suprafața: 31,00 kmp; populația: 2.592 lo-

cuitori români, de religie gr. or. Este străbătută de drumul principal Marginea – Vicovul de Jos și în apropiere de drumurile districtuale Rădăuți-Gălănești și Rădăuți-Marginea. Are 2 scoale populare, una cu 2 clase și alta cu 4 clase (deci, cam 180 școlari – n. n.); o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Dumitru”, și o casă de economie. A fost, până în timpurile din urmă, unită cu Horodnicul de Jos, într-o singură comună, numită Horod-nic, care este menționată, pentru prima dată, într-un hri-sov din 20 August **1474**, al lui Ștefan cel Mare. Într-un hrisov posterior, din timpul lui Iancu Vodă, cu data de 14 Februarie 1582, se vede că aparținea familiei Diacului Vadici. Prin hrisovul din 12 Iulie 1597, de la Ieremia Movilă, a fost dăruită mănăstirii Sucevița. Populația, formată din locuitori originari și din coloniști din Transilvania, se ocupă cu agricultura, cu creșterea vitelor și cu păduritul. Comuna, una din cele mai frumoase și mai bogate din Bucovina, posedă 1.897 hectare pământ arabil, 550 hectare fânașuri, 28 hectare grădini, 543 hectare iamașuri, 1.367 hectare păduri. Se găsesc 130 cai, 1.321 vite cor-nute, 277 oi, 1.118 porci și 116 stupi. **Horodnicul de Sus, moșie**, atenență a moșiei cu administrație particulară Hardegghal. Are 6 case și 50 locuitori români gr. or., împreună cu hergheliile Preditul-Vechi și Hardeg-gthal”⁶⁵².

1914: Deputatul Dr. Aurel Onciul lansa apelul, „adresat chiar țăranilor români din Bucovina, ca să se întrunească, duminică, în 5 decembrie, la Suceava, în adunare țăărănească”, apel semnat și de „George Hutu, gospodar și primar al orașului Câmpulung, Alexandru Buburuzan, gospodar în Mănăstirea Humorului și fost

⁶⁵² Grigorovitz, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 111, 112

deputat în Sfatul Țării, Ștefan Forfotă, gospodar și primar al orașului Vatra Dornei, Ștefan Bârtoi, gospodar și primar în Stroiești, George Boncheș, gospodar în Vatra Dornei și deputat în Sfatul Țării, **Zaharie Zub, gospodar în Horodnicul de Sus**”, apel adresat Regelui României, căruia i se cerea să intre în război de partea Austro-Ungariei, precizându-se că „noi, țărani români din Bucovina, am fost și rămânem pururea credincioși împărăției”, spre finalul textului răs-picându-se: „Poporul Român Bucovinean a dat până acum cu prisos dovadă că este „neclintit în credința sa către Împărăție”, se luptă doară fiii acestui popor cu neasemuită vitejie pe câmpul de luptă și mii de feciori de ai noștri au pornit de bună voie în război, ca să-și verse sângele întru apărarea Patriei și a Tronului”⁶⁵³.

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost depusă cu prisosință de „Infanteristul **George Popescu**, Horodnicu de Jos, Regimentul 22, rănit”⁶⁵⁴; „Infanteristul **Ion Hopa**, Horodnicu de Jos, Regimentul 22 Infanterie, rănit; Infanteristul **Constantin Onica**, Horodnicu de Sus, Reg. 22, rănit”⁶⁵⁵; „Fruntașul **David Rusu**, Horodnicu de Jos, Regimentul 22, rănit”⁶⁵⁶; „Rezervistul **Toma Prelipcean**, Horodnicu de Jos, Reg. 22, prizonier; Infanteristul **Gavril Sbiera**, Horodnicu de Jos, Regimentul 22, rănit”⁶⁵⁷; „Infanteristul **Dumitru Cioban**, Horodnicu de Sus, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Eusebie Horod-nic**,

⁶⁵³ *Viața Nouă*, III, nr. 149, 22 nov. n. 1914, p. 4

⁶⁵⁴ *Viața Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

⁶⁵⁵ *Viața Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915

⁶⁵⁶ *Viața Nouă*, IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915

⁶⁵⁷ *Viața Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

Regimentul 22, rănit”⁶⁵⁸; „La propunerea doamnei Saveta Macovei din **Horodnicul de sus**, se îndrumăază procedura pentru adevărirea morții soțului ei **Nicolai a lui Teodor Macovei**. Doamna Saveta Macovei susține că soțul ei Nicolai Macovei a căzut în anul 1914 / Tribu-nalul Suceava, Secția I, la 18 Iulie 1919”⁶⁵⁹; „La pro-punerea doamnei **Reveca a lui Ioan Onica**, din **Horod-nic de Sus**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Ioan a lui Gheorghe Onica**, născut în anul 1891 la Horodnic de Sus. Doamna Reveca Onica susține că soțul ei, Ioan Onica, a picat mort, în decembrie 1918, într-o luptă la Chisчерede”⁶⁶⁰; „La propunerea doamnei **Maria a lui Ioan Lungoci**, născută Popescul, din **Horodnic de Sus**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Ioan a lui Gheorghe Lungoci**, născut în 15 ianuarie 1883, la Horodnic de Sus. Doamna Maria Lungoci susține că soțul ei, Ioan a lui Gheorghe Lungoci, a murit în anul 1915, în război, și că a fost înmormântat de Ștefan Driglor, Vasili Prelipcean și Gavril Boghean”⁶⁶¹; „La propunerea doamnei **Eugenia Mironescu**, din **Ho-rodnic de Sus**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții bărbatului ei, **Marco a lui Gheor-ghie Mironescu**. Doamna Eugenia Mironescu susține că soțul ei, Marco a

⁶⁵⁸ *Viața Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

⁶⁵⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 66, Cernăuți, în 18 Septemvrie nou 1919, pp. 4-7

⁶⁶⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuți în 13 Martie nou 1919, p. 7

⁶⁶¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6

lui Gheorghe Mironescu, a căzut în anul 1914”⁶⁶²; „La propunerea domnului **Xenofon Popes-cu**, din **Horodnicu de Sus**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morții lui **Ion a lui Gheorghe Grizenco**. Domnul Xenofon Popescu susține că Ion Grizenco a murit”⁶⁶³; „**Grigori a lui Isail Popes-cul**, din **Horodnicul de Jos**, care a participat la război și să fi căzut pe frontul italian, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabilă prezumțiunea legală a morții, se îndrumează, la cererea soției sale, Catarina a lui Grigori Popoescu, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁶⁶⁴; „**Constantin al Anghelinei lui Ștefan Scheul**, din **Horodnicul de Sus**, a participat la război și ar fi murit în anul 1918, în prinsoare în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Eugenia a lui Constantin al Anghe-linei Scheul, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁶⁶⁵; „**Zaharie a lui Andrei Prelipcean**, din **Ho-rodnicul de Jos**, a participat la război și e dispărut din anul 1915, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Elisaveta a Zaharie Prelipcean, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁶⁶⁶; „**Ion Lungoci**, din **Horodnicul de Jos**, a participat la război și ar fi picat,

⁶⁶² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuți în 5 Aprilie nou 1919, p. 4

⁶⁶³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 21, Cernăuți în 19 Aprilie nou 1919, pp. 6. 7

⁶⁶⁴ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 15, Cernăuți în 29 Aprilie nou 1921, pp. 189-192

⁶⁶⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 10, Cernăuți 22 martie nou 1921, pp. 112-117

⁶⁶⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 3, Cernăuți 3 februarie nou 1921, pp. 28-33

în anul 1915, în Carpați, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Magdalena a lui Ion Lungoci, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **Petrea a lui Ioan Moroșan**, din **Horodni-cul de Jos**, a participat la război și ar fi murit, în anul 1919, în Italia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Titiana a lui Petrea Moroșan, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁶⁶⁷.

1920: „Deciziune de expropriere No. 324/20/3. Deciziunea Comisiunii agrare de ocol Rădăuți, cu care s-a decis exproprierea parțială a corpului dominical fasc. No. 304, **Horodnicul de Sus**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene, în suprafață de 261 ha 58 a 18 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”⁶⁶⁸.

1940: Tablou de cărțile de capacitate (atestare de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuți, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”⁶⁶⁹: **Prelipcean Petru**, rotar, domiciliat în Horodnic de Jos; **Medrehan Gheorghe**, cojocar, domiciliat în Horodnicul de Sus; **Straub Carol**, morar, domiciliat în Horodnicul de Jos; **Andrișan Calistrat**, tâmplar, domiciliat în Horodnicul de Jos; **Moroșan Vasile**, tâmplar, domiciliat în Horodnicul de Jos; **Andronachi Petrea**, cizmar, domiciliat în Horodnic; **Prelipceanu Vasile**, brutar, domiciliat în Horodnicul de

⁶⁶⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 1, Cernăuți 13 ianuarie nou 1921, pp. 6-10

⁶⁶⁸ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți, 1 iunie nou 1921, pp. 213-216

⁶⁶⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

Jos; **Macovei Dumitru**, dulgher, domiciliat în Horodnicul de Sus.

1941: „Tablou de condamnății care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretu-lui-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941⁶⁷⁰, **Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Grijincu Petre**, agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna **Horodnicul de Sus**, jud. Rădăuți, născut în comuna **Horodnicul de Sus**, jud. Rădăuți, condamnat de Trib. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecțională și 2 ani interdicție, conform art. 259, 260 c. p., combinat cu art. 258 c. p. 1. d. 556 din 1938; **Prelip-ceanu Dumitru**, funcționar particular, cu ultimul domiciliu în Rădăuți, Strada Regele Ferdinand Nr. 240, născut în comuna **Horodnicul de Sus**, jud. Rădăuți, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecțională, conform art. 259, 260 c. p., combinat cu I. d. Nr. 856 din 1938”.

1941: Unul dintre primii Eroi ai României Mari, din Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morți pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24⁶⁷¹, a fost „**Grosu Ioan**, sergent, ctg. 1936, cu ultimul domiciliu în comuna **Horodnicul de Sus**, județul Rădăuți, mort la 2 iulie 1941”

1941: „Tabloul normaliştilor cu diploma de capacitate, numiți în învățământul primar, prin „incredințare de post”, pe ziua de 1 octombrie 1941”⁶⁷²: **Bălan S. Nicolae**, seria 1938, media 7,40, numit în comuna **Ho-**

⁶⁷⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

⁶⁷¹ *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

⁶⁷² *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 20 octombrie 1941, pp. 6439 și următoarele

rodnicul de Sus, postul VII, jud. Rădăuți; **Brândușe Virgil**, seria, 1938, media 7,40, numit în comuna **Horodnicul de Sus** Vest, postul VI, jud. Rădăuți; **Teleagă Vasile**, seria 1938, media 7,40, numit în comuna **Horodnicul de Jos**, Călugărița, postul V, jud. Rădăuți; **Coroa-mă Silvestru**, seria 1936, media 7,60, numit în comuna **Horodnicul de Sus** Est, postul IX, jud. Rădăuți”.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943⁶⁷³, următorii învățători și învățătoare: **Boghian V. Maria**, comuna **Horodnic**, jud. Rădăuți, media 7,33; **Botezat Elena**, comuna **Horodnicul de Sus**, Est, jud. Rădăuți, media 7,41; **Percec Varvara**, comuna **Horodnicul de Sus**, Est, jud. Rădăuți, media 7,66”.

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează la gradul II în învățământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învățători și învățătoare, care au reușit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuți, cu notele arătate în dreptul fiecăruia⁶⁷⁴: **Floreșteanu Gavril**, comuna **Horodnicul de Sus**, media 8,50; **Georgescu Vasile**, comuna **Horodnicul de Sus**, media 8,37”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului școlar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947⁶⁷⁵, următorii învățători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Coștiug Teofil**, de la Bădeuți, la Horodnicul de Sus, Est (este, de fapt, poetul iconar **Teofil Lianu** – n. n.); **Rotaru Aurelia**, de la Horodnicul de Jos, Centru, la Căndești; **Cuter Constantin**,

⁶⁷³ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

⁶⁷⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 și urm.

⁶⁷⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

de la Dornești, la Horodnicu de Jos, Centru; **Isopescu Olivian**, de la Horodnicu de Jos, Centru, la Frătăuții Noi, Sasca; **Popescu Gațela**, de la Dorohoi, la Horodnicu de Jos, Centru; **Albu Virginia**, de la Mănăs-tioara, la Horodnicu de Jos, Călugărița; **Breabăn Au-rora**, de la Mănăstioara, la Horodnicu de Sus, Est; **Breabăn Aglaia**, de la Horodnicu de Sus, Est, la Grănicești”. „**Rotaru Aurelia**, de la Ulma, la **Horod-nicul de Jos**, Centru, post X, unic solicitant; **Isopescu Olivian**, de la Bosanci, Podeni, la **Horodnicul de Jos**, Centru, Post XI, medie mai mare; **Toma Nicolae**, de la Plasa Dolj, la **Horodnicul de Sus**, Vest, post VII, unic solicitant”⁶⁷⁶.

Deși comune diferite, cele două sate Horodnic cu rădăcină comună, cu oameni la fel de gospodari și de sensibili, înseamnă, pentru cei mai mulți dintre noi, o vatră de o frumusețe tulburătoare și o anume parte din identitatea românismului în Bucovina. Și asta, pentru că din Horodnic au pornit grupuri, grupuri de tineri, pentru a umple cu cărți măcar rafturile unei încăperi dintr-o bi-bliotecă. Nici un oraș al Bucovinei nu a oferit patrimo-niului nostru național atâta zestre spirituală cât cele două Horodnice, ambele purtând cu vrednicie aura fiilor lor, care au biruit curgerea vremurilor.

La Horodnicul de Jos s-a născut, în 1 noiembrie 1836, I. G. Sbiera, iar în 26 august 1884, publicistul Calistrat Șotropa, autor al unor interesante tablete literare despre atmosfera idilică a satului natal, publicate prin vechile reviste bucovinene. Din Horodnicul de Jos a plecat și Eroul Umanității Ioan D. Popescu, autorul unei mărturii zguduitoare, publicată, alături de mărturia câmpulungeanului Ilie Ilisei, sub titlul „Dosarele suferinței”,

⁶⁷⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

de Grupul editorial „Mușatinii – Bucovina viitoare”, în 1999, dar și neîntrecutul fluieraș Silvestru Lungoci, născut în satul Călugărița, în 9 ianuarie 1939. Bădița Silvestru a copilărit în satul natal al vigurosului prozator bucovinean Vasile Țigănescu (13.01.1898 – 18 august 1971), sat frumos, risipit pe un platou întins, la poalele obcinilor, în care încă trăiesc și cântă doi mari rapsozi bucovineni, Gicu și Vasilică Lungoci, frații lui Silvestru. Și mai există, la Horodnicul de Jos, un prieten al nostru statornic, hâtrul dascăl Gică Sbiera, cel cu suflet clădit drept temelie a memoriei. Și tot din Horodnicul de Jos se trage și poetul contemporan Nicolae Prelipceanu, născut în 10 august 1942, dar și mama celebrului om de televiziune, poet, prozator și publicist Mihai Tatulici, dar care s-a născut la Frătăuți, în 3 august 1948.

De Horodnicul de Sus se leagă numele lui Em. Grigorovitza (15.02.1857 – 06.12.1915), „cronicar duios al Bucovinei” (Constantin Loghin), născut la Rădăuți, dar puternic atașat de „baștina părinților și a mamei copi-lului” său, căci „sat frumos românesc ca acesta greu să găsești cât ai căuta”.

Și tot la Horodnicul de Sus s-au născut doi mari poeți iconari, Iulian Vesper, în 22 noiembrie 1908, și E. Ar. Zaharia, în 24 ianuarie 1911.

HORODNICENI

(lângă Fălticeni, Suceava).

În primăvara anului 2001, provocat și sprijinit de către unul dintre vechii mei prieteni, Constantin Cozma-ciuc, să scriu o lucrare monografică despre comuna lui natală, Horodniceni, am mers, pentru prima dată în viață, prin satele comunei. Am întâlnit priveliști surprinzătoare și oameni care mi-au rămas la inimă, precum profesorul de istorie Constantin Târziu, profesorul de română Constantin C. Pădurariu, primarul Alexandru Scurtu sau viceprimarul Dumitru Matei. Apoi, pentru că dispăruseră, șterse de vânturi și vremuri, chiar și numele eroilor din 1877, am pribegit prin cărți vechi, deși, la vremea aceea, multe dintre cele necesare și demne de cinstire nu putea fi aflate. Am izbutit, totuși, o poveste suficient de bine documentată, la care, astăzi, puține lucruri am mai avut de adăugat. Istoria ultra-recentă, cu „neamul” nu știu căruia, neam care nu a lăsat nici o urmă prin timp, dar fâloșii de astăzi ar dori să-și lustruiească inexistența, nu m-a interesat nici în 2001, nu mă interesează nici acum. Pentru mine contează doar istoria obștească, picătură sfințită din spiritualitatea și din istoria profundă a neamu-lui în rândurile căruia ni s-a întâmplat nașterea. Ca să lăsăm sau nu urme ale trecerii noastre prin vremelnicii.

1395, ianuarie: Cetățuia de lemn și pământ, aflată „pe dealul Horodnicenilor de pe Brădățel”, a fost arsă și împrăștiată de oastea maghiară, condusă de Sigismund de Luxemburg și de Ștefan Kanisza, comitele secuilor, oaste care avea să fie înfrântă la Hindău (Ghindăoani), în 5 februarie 1359, de Ștefan I sau, cum a pus Ștefan cel Mare să fie scris, pe piatra lui funerară, la 20 mai 1480, „Ștefan Voievod cel Bătrân, care a bătut pe unguri la Hindău”⁶⁷⁷.

⁶⁷⁷ Grigoraș, Nicolae, *Țara Românească a Moldovei până la Ștefan cel Mare*, pp. 68, 69

1423, aprilie 15: **Rotopănești**, satul primit zestre de Stanislav Rotompan, fiul lui Sima Drăgușanul, nepotul lui Dragoș, voievodul formațiunii prestatale „Câmpul lui Dragoș”, de la socrul său, Giula cel Mare, este disputat la divan de obștenii vătămanului Veriga, care doreau un hotar marcat de „Drumul Băii (Suceava-baia – n. n.), movila lui Rotimpan, în sus, la stejar, apoi drept la vale, mai sus de movilă”.

1444, aprilie 18. Giurgiu Rotompan, care moștenea satul și moșia **Mihăești** de la antecesorii săi, Mic Crai, apoi Stan Fultic, apoi **Giula Pântece din Horodniceni**, care-l vindea vărului său, Giurgiu Rotompan, nepotul de soră al lui Stan Fultic, vinde **Mihăeștii** Mitropolitului Teoctist, care îl întărea Mitropoliei Sucevei, în 18 aprilie 1444 și în 6 aprilie 1488. între anii 1456-1464, satul se afla iarăși în posesia lui Giurgiu Rotompan, dar este reconfirmat Mitropoliei în 11 aprilie 1465 și în 12 septembrie 1464

1456, iunie 13: Petru Aron întărește mănăstirii Moldovița hotarul de la **gura Brădățelului**, „dinspre Șumuz, apoi pe drum în jos, până la Crasna, apoi, de la Crasna, în jos, până la piscul țarinei, apoi peste piscul țarinii, drept peste Rât, la Șumuz”.

1462, decembrie 3: „Din mila lui Dumnezeu, noi Ștefan voievod, domn al țării Moldovei”, judecând pricina panului „Lațco, nepotului panului Petru Ponici”, care se jeluise că „privilegiile pe care le-a avut marele pan Drăgoi (Drăgoi Viteazul⁶⁷⁸, întemeietorul Drăgoieștilor – n. n.) și

⁶⁷⁸ Drăgoi Viteazul sau Drăgoi cel Bătrân și-a aplicat sigiliul pe Hrisovul lui Roman I, din 18 noiembrie 1393, în sigiliu figurând ca blazon „un vultur ce sfâșia o pradă mică” – cf. Grigoraș, Nicolae, *Țara Românească a Moldovei până la Ștefan cel Mare*, pp. 57-64.

socrul său (al lui Ponici – n. n.) pan Romașco (fiul lui Drăgoi – n. n.) de la bunicul nostru, bătrânul Alexandru voievod, pe ocinele lor, pe satul Drăgoiești, și pe Lucăcești, și pe **Botești**, și alte privilegii au fost în mâinile panului Corui și el le-a stricat și le-a pierdut, l-am miluit pe pan Lațco și i-am întărit în țara noastră, Mol-dova, ocina dreaptă a soției lui, fiica panului Romașco, satele mai sus scrise. Iar hotarul acestor sate să fie, din toate părțile, după vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”,

1464, septembrie 12: Ștefan cel Mare întărește Mitropolitului Teoctist satul **Mihăești pe Brădățel**, cumpărat de la „pan Rotopan”.

1484, mai 29: Ștefan Vodă întărește o moară pe **Brădățel**, „lângă chiliile vechi, unde iese Brădățelul din pădure” lui Stanciul, aurarul, care „a plătit 50 zloți în mâna slugii noastre Căpățână și în mâna fiicelor lui vitrege Fedora și Nastea, nepoatele panului Corui”, care cumpărase moara de la unchiul său, Giurgea Rotimpan.

1495, martie 16: „Din mila lui Dumnezeu, noi Ștefan voievod, domn al țării Moldovei” întărea acestor „adevărate slugi ale noastre, Giurca Pântece și fratelui lui Petriman, și surorii lor, Sofiica, fiii lui Oană Pântece, și verilor lor Danciul, și fraților lui, Toader și Ion și Vlașin, și surorilor lor Ana și Fedca și Sofiica, fiii lui Julea Pântece, și altor veri ai lor, Șandru și frații lui Iurie Baico și Sava, fiii Marușcăi, și nepoata lor de frate, Rusca, fiica lui Onica Mățaiul, și vărul lor Oană Dagna, fiii lui Lazor Adaș, și vărului lor Ivanco, fiul Mușei, și altă vară a lor, Mărușca, fiica Taței... dreapta lor ocină, satele anume: jumătate din **Horodniceani**, și jumătate de moară, și două sate pe Bârlad... Iar hotarul acestei jumătăți din satul **Horodniceani** să fie tot vechiul hotar, pe unde au folosit

din veac”. Formulele „dreapta lor ocină, „pe unde au folosit din veac”, se foloseau, în înscrisurile medievale, doar în cadrul satelor a căror existență precede întemeierea statului feudal Moldova, acei „stăpâni de sate și de oameni formând o nobilime fără privilegii, anterioară fundării statului”⁶⁷⁹.

1521: Nepoții lui Stanislav Rotompan, copiii lui Constantin, uricar, și ai Tofanei, copiii lui Cărstia, logofăt, și copiii lui Ionașco, postelnic, și ai celor două fete ale lui Stanislav Rotompan, împart satul Rotopănești între ei.

1529, martie 25: Stanciu, aurarul, vinde **Brădățelul**, cu „mori ce-s sub codru”, rudelor sale Toderașco, Gavril Brăescu etc., apoi, certându-se cu ele, se pârăsc reciproc la Divanul lui Petru Rareș și vând „satul întreg **Brădățel cu mori**” lui Șerban Cantacuzino. În aceeași zi, în fața lui Petru Rareș confirmă și întărește „Mariei, fiica lui Mihul, fiul lui Lazea, cneaghina lui pan Dolh, fost portar de Suceava”, „dreapta ei ocină și cumpărătura sa, un sat pe Roșia, anume **Horodniceani**, și cu o moară pe Brădățel, care este sub pădure, ce era cumpărat acest sat, în zilele părintelui domniei mele, Ștefan Voievod, de la Giurgea Pântece și de la verii lui, Petriman, și de la sora lui Sofiica, copiii lui Oană Pântece, și de la verii lui, de la Danciul, și de la frații lui, Toader și Ion și Vlașin, și de la surorile lor Ana și Fedca și Sofia, copiii lui Giulea Pântece, și de la verii lor, Șandro și frații lui, Iurie Baico și Sava, fiii Marușcăi, și de la nepoatele lor de soră, Măria Bilca, fiica Nastasiei, și de la nepotul ei de soră, Danciul, fiul Stanei, și de la nepoata ei de frate, Rusca, fiica lui Onică Mățuiul, și de la vara lor Marușca, fiica Taței, și de

⁶⁷⁹ Panaiteșcu, P. P., *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova*, p. 70

asemenea de la verii lor din cetatea Romanului, și de la vărul lui, Ion Ciortan, și de la nepoții lui de frate, Cozma și frații Petriman și Trifan și Pițurcă, de la fiii lui Sima Ciortan și de la vărul lor Ion, fiul lui Toader, și de la Marușca, fiica lui Giurgea Pântecel, și de la vărul lor Ivul și fratele lui Isaac, și sora lor Nastea, copiii lui Mihul din Solca, și de la mătușa lor Bilca, fiica lui Sluga Andriiaș, de la toți nepoții lui Sluga Stan, pentru trei sute și optzeci de zloți tătarești... Iar hotarul acestui sat este pe Roșia, anume al **Hordonicenilor**, și cu moară pe Brădățel, ce este sub pădure, să fie după hotarul vechi, din toate părțile, pe unde au folosit din veac”.

1568, iunie 30: Mănăstirea Voroneț revendică, în numele lui Teodosie, fiul lui Drăgoi, care a renunțat la rangul de ceașnic, pentru a se călugări, moștenirea „Drăgoieștilor”, iar Alexandru Lăpușeanu întărește Voronețului stăpânirea satelor **Botești**, cu o moară pe Brădățel, Drăgoiești și Lucăcești, „pentru sufletele” copiilor lui Drăgoi, Teodosie și Odochia.

1628: O parte a satului **Rotopănești** se află sub stăpânirea boierului nistrean Vasile Șeptilici, tatăl lui Gavrilcea și Lupul, cuparul, fugar în Polonia.

1634: 25 Februar 7142 (1634). Moise Vodă, pentru Costantin Cănscă, dându-i un vad de moară pe păraul Moina, la vărsarea în Sasca, în hotarul Băii, și „o bucată de codru, cât îi va fi dumisale de hrana porcilor” – Suret din sec. al XVIII-lea⁶⁸⁰.

1636: Iași, 26 Februar 7144 (1636). Vasilie Vodă, pentru „Mierla, cneaghina lui Strătulat Dobrenchii și surorile ei, Nastasia, cneaghina Nacului, și Măricuța,

⁶⁸⁰ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 102

cneaghina lui Istratie biv logofăt, și fratele ei Savin, fiii lui Costantin uricarul și ai Tofanei, fata lui Mălai vătaf”, care își împart o parte din Rotompănești, cu curți, mori, etc., o parte din satul Hreasca pe Șomuz, „jireabii” din Oncești și o falce de vie la Cotnari („la Țombricul de sus”), precum și locuri la Nemirceani. Pecete mare, ruptă, de ceară roșie. Pătrașco Bașotă vel logofăt. Borleanul (în colț, jos, la dreapta). Slavon⁶⁸¹.

1644, februarie 10: O însemnare a lui Nacu, pârcălab, consemnează că rotompăneștenii de pe moșia Șeptilici merg adesea la Bistrița, să cumpere blide, talgere, lanțuri și sfeșnice.

1645, ianuarie 12: Șeptilicenii își măresc moșia în **Rotompănești**, Maricuța Brăescu, fata lui Gavril, nepoata lui Șeptilici și soția lui Ștefan Brăescu, moștenind, de la „ruda stearpă” Dumitrașco, fiul lui Cărstian Rotopan, partea lui de sat.

1647: 13 Mart 7155 (1647). Vasilie Vodă, pentru Ionașcu și Dumitrașco Cărstian „și cumnatul lor Vasile Brăescul”, care împart cu „cumnatul Ionașco postelnic”: acesta ia Lămășenii. Cărstienii aveau o datorie la Iordachi vel vistier. Toderășco vel logofăt. – Suret din 1784⁶⁸².

1650: Iași, 14 Iulie 7158 (1650). Vasilie Vodă, „la Dima, pârcălabul de Ținutul Sucevei, și la Vasilie, vornicul de Suceava”, pentru jalba lui „Nacul, pârcălabul de Ținutul Sucevei, zicând că a avut o parte de ocină în Nemirceani, a socru-său, și o au oprit Dumitrașco Cărstian, și o au schimbat cu Șepteliceștii, și i-au dat o parte din

⁶⁸¹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 102

⁶⁸² Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 102

Rătumpănești, și i-au dat și niște iepe”. Acum mărturisesc și „Șepteliceștii anume Ilie Șeptelici”. Să-i hotărânicească. „Așijdirea să aveți a socoti, de hotarul Rătumpăneștilor, cați luat Horodnicianii cu un uric, din partea din sus, ca să aveți a socoti tot dreptul și să trageți cu funia, să fie tot frățește... Așijdere cum s-a jeluit... că i-i dator cu niște bani și cu niște miere, și cu niște postav, și cu niște vin, și cu niște ceară, și cu alte unelte câteva, ca să aveți a-i împli toate ce veți socoti că este adevărat dator”. Pecete cu chinovar, mare. „Vel Logofăt učil”⁶⁸³.

1667: Stăpân al satului și moșiei **Botești** este, printr-un probabil schimb de moșii cu Voronețul, Șerban Cantacuzino.

1668: 20 August 7176 (1668). „Vărlan, biv comis, și cu soțu-meu, cu Alecsandra, și cu fratele nostru, Toder Cărstian”, se tocmesc „cu dumnealui, fratele Ștefan Brăescul, ce-au fost vătaf, pentru a patra parte din sat din Ionășeni, ce era să ne dea nouă 300 lei bătuți, care bani i-a dat tatăl nostru, Ionașco Postelnicul, însă fără altă cheltuială, ce s-a cheltuit după moartea tătânului nostru... și am dat a patra parte de sat din Rătupănești, i-am dat pentru parte din Ionășeni, și ne-a mai dat... două sute de lei și cincizeci bani..., cu vecini câți sunt pe acea parte. Așijderi și pentru Pătrăuți, ca să n-aibă dumnealor treabă, pentru că ce s-a venit în partea noastră”. Martori: „Gavrilaș Brăescul, ce-a fost vornic, și Ionașco Mățișescul de Popeni”. Alexandra pune pecetea numai⁶⁸⁴.

⁶⁸³ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 103

⁶⁸⁴ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 103

1668, august 28: Ștefan Brăescu și Maricuța (născută Șeptilici) cumpără, cu 200 lei turcești, partea de sat **Rotopănești** a lui Varlam Rotopan și a lui Toader Cărstian, „cu vecini câți sunt pe acea parte”. Preotul satului era **popa Vasile din Rotopănești**, care, în 29 octombrie, era martor, în Baia, la vânzarea unei jirebii în Oidești.

1670: „U Stroești”, 24 Ianuar 7178 (1670). „Mierla, giupăniasa răposatului Strătulat Dobrenchii”, dă zapis „pentru rândul unei ocine a mele de sat din Rotompănești: cinci jirebii; care acea ocină mi-a rămas de la părintele meu, Costantin, uricarul, când a fost în zilele lui Vasilie Vodă; iar dumnealui Nacul Stolnicul o au neguțat de la mine pentru optzeci de galbeni; deci mi-a dat douăzeci de galbeni și mi-a rămas dator cu 60 ughi. Iar după aceea, s-au prilejit de am căzut la boală mare, și m-am speriat de moarte. Deci iară am chemat pe dumnealui Nacul Stolnicul, și l-am întrebat pentru acea ocină să mă comânde. Deci dumnealui s-a apucat să mă grijească ca pe un creștin, după obiceiul creștinesc”. Înaintea „feciorilor mei și a ginerilor mei”, a lui Mierăuță de Ilișești, preotului Ion de Bălăceni, preotului Ionașco de Ilișești. Scrie un fost vornic, Grigorașco Gherman. Iscă-lituri și peceti⁶⁸⁵.

1677: 5 Mai 7185 (1677). „Gligorașco Rătupan vinde „a mea moară de sat de Rutupănești” lui „Tode-rașco sin Nacul Stolnic, drept treizeci de lei bătuți, bani gata”. Martori: „Ștefan Brăescul, ce a fost comis mare, și Șoldan, dichiu de la Sfânta Mitropolie, și dumnealui Toderășco de la Lomășeni, ce a fost comis, și Vasilie Giocăș, șoltuzul de Baia”. Pe lângă iscălituri: pecetea Voronețului, cu un sfânt pe tron, și, supt cuvintele „peci-tia Băi”, e întipărită cu fum

⁶⁸⁵ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 104

pecetea veche, latină, a Băii, cu un animal, se pare un cerb, cu crucea între coarne, într-o treflă, și o inscripție din al XIV-lea veac, din care se vede clar: „mold” și „MCC”⁶⁸⁶.

1679: 25 Decembre 7188 (1679). „Ștefan, feciorul lui Savin, ce a fost cistiernic mare” vinde partea-i din Rotonpănești „și cu doi vecini, anume Ștefan Tăpălagă și Nacul, feciorul Dumitrășcoi”, „vărului Toderășco, feciorului Nacului, stolnicului”, cu 310 lei. Martori: „Ștefan Brăescul, ce au fost comis mare, Savin, ce a fost sulger mare, Gheorghii Albotă, ce a fost armaș mare, Gavril Brăescul, ce a fost jicnicer, și Savin, ce a fost căpitan”⁶⁸⁷.

1705: 7214 (1705-6). Mărturie de la „Athanasie, egumen ot Slatină, Galerie, stareț, Gligorie proegumen, Ghidion, clisiarh, de o parte, și, apoi, „Serafim, egumen ot Homor (scris rusește), Selevestru, proegumen, popa Ioan”... Pe a doua foaie: „Athanasie, stareț ot Voroneț, eromonah Epollite, carele m-am născut și am crescut în Rotopănește” și „pecetea sfintei mănăstiri Voronețului”. Apoi: „Erei Gligorie ot Drăghești, Ion Baboe ot Drăghești, Ursul vornicel ot Liteni, Toader ot Liteni, Vasilie Pistrug ot Horodniceni, Andreian ot tam, Ion ot tam, Ursul ot Mihăești, Ghiorghii stareț ot Mihăești”. Pe coloana din față: „pecetea târgului Băii”, pare a fi două capre, într-o treflă și: „Piaciatia târgul Baia”. Apoi: „Na-cul cel bătrân ot Bae, Andrei, meserciu ot Bae, Vasilie cel bătrân ot tam, Ianăș Beșicuță ot Bae, Gorcea Ion stareț ot Bae, Nacul lui Miron ot Bae, Anton Matei ot Bae, Ansentie Oiaga ot Bae (de aceeași mână, toate aceste iscălituri), Nicolai Perjul,

⁶⁸⁶ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 104

⁶⁸⁷ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 105

Pavăl ot Rădășiani, Iftimie ot Rădășeni, Găda ot Rădășiani, Gudanul ot Lămășeni, Tofan ot Lămășeni, Andronachi și Hilip ot Lămășiani”. Pe a treia față: „Lariion ot Rătumpănești, ciast. Gherghel; Ghiorghită Crețul ot Ilișănei, Lizor cel bătrân ot tam, Cristia ot tam, Andonie ot Rotumpănești, Ion cel bătrân ot tam, Nacul ot tam, Dumitru ot tam”. Ei fac mărturie pentru Toader Nacul, „precum au ținut moșul și părintele dumisale, Nacul stolnicul, în partea de sus, împreună cu Ionașcu Rotumpan și cu ginerii lui, cu Leca și cu Bejan, tot frățeste... și hălășteul de la Roșia... și moara din jos de morile lui Rotumpan, și prisaca de la vie și de la Baniște... Price sau sfadă între dumnealor n-au fost. Iar acum, Măria Ta, de când a încăput dumnealui jicnicerul Rugină, de la Pace, încoace⁶⁸⁸, vedem că dumnealui nu va să ție locul și hotarul cum au ținut Rotumpan și cu ginerii săi: el ia și partea dumisale lui Toader Nacul și-l scoate din moșia părinților, care noi toți, Măria Ta, ne mirăm de mare strâmbătate ce îi face, că l-au sărăcit și casa i-au pustiit. Măria Ta, vei judeca precum a fi mila Măriei Tale. Să fii Măria Ta sănătos”⁶⁸⁹.

1706: Iași, 29 Maiu 7214 (1706). Antioh Costantin Vodă, lui Ion Balș, biv vel stolnic, pentru pâra lui „Toader Nacul și cu Gherghial, jicnicerul, și cu Pavăl Rugină, vel jicnicer”, pentru că acesta răscumpărase par-tea din Rotompănești „a Cornăcioae, c-au fost zălogit la Toader Nacul. Ce acum Rugină nu va să-și ție acea a patra parte de sat, ci i-au luat și moșia lui Toader Nacului, iară a patra parte de sat, și-l urnește să țină în cea jumătate de sat, de jos, cu Gherghial”. Acesta zice că e hotărât dinspre Nacul

⁶⁸⁸ De la Carlowitz (1699).

⁶⁸⁹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 106

și dinspre Rugină, care moștenise aici pe „moșu-său, Cărstian, logofătul”. Să cerceteze. Pecete mare cu chinovar. „Nicolai Costin, vel vornic vă Divan, nefiind vel Logofăt”⁶⁹⁰.

1706: 15 Iunie 7214 (1706). „Ion Balșe biv stolnic” face raport Domnului pentru cercetarea sa la Rotopânești. Cartea domnească i-o adusese „Lupașco Gherghel, jicnicerul”. Se mărturisește de bătrâni că au știut pe „Cărstian, logofătul, moșul socrului lui Gherghel, frate cu Costantin, moș lui Toder Nacul, și având ei, amândoi frații, moșie într-acest sat”. Cărstian singur mai cumpără, „de la Bălaci și de la Ghiorghită Forfotială, fratele lui Bălaci, și de la Șeptelicioae”, de se face jumătate de sat, pe care o stâlpește dinspre frate și dinspre Rătumpan. O țin fiii lui, apoi nepotul, Ștefan Brăescul, socrul lui Gherghel. Martori: „Toder comisul, popa Ioan din Lămășeni și Ionichintie, călugărul de Voroneț, ce-a fost preot în Rotămpânești, și Andreian din Horodniceni și Vasilie Pistrug ot tam, și Ion Pante de acolo, și Ignat ot tam, și Ursul, vornicelul de Liteni, și Gudanul de Lămă-șeni, și Andronachi ot tam, și Echim de acolo, și Tofan de acolo, și Gheorghită Lemnarul din Mihăești, și Ursul de acolo”⁶⁹¹.

1706: 4 August 7214 (1706). Antioh Vodă, pentru pâra dintre „Anghelușa Cornăcoae, fata lui Rotompanu”, și Pavăl Rugină vel jitnicer, pentru Rotompânești. „Anto-

⁶⁹⁰ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 107

⁶⁹¹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 107

hie Jora, hatman, nefiind vel logofăt vă Divan... Tănasia diac am scris”⁶⁹².

1706: Iași, 4 August 7214 (1706). Antioh Costantin Vodă, pentru pâra lui „Toadiar Nacul”, cu „Pavăl Rugină vel jicnicer”, pentru a patra parte din Rotompănești. „Iar soru-sa (a unui Gligoraș), Anghelușa, s-a sculat și a fost pus și ea partea ei zălog la Ștefan Brăiascul ce-au fost comis, pentru niște bani domnești ai vecinilor săi, și, fugind vecini ei, au rămas banii nedați”. Nacul îi dă 150 de lei, de se plătește de văduva Brăiescului. Rugină, începând procesul, aduce „niște ispisoaace vechi, de la Petru Vodă și de la Alexandru Vodă: a tras pâri cu Toader Nacul la Costantin Duca Vodă”. Se decide pentru Na-cul⁶⁹³.

1706: Iași, 4 August 7214 (1706). Antioh Costantin Vodă, pentru pâra lui Nacul, Rugină și Gherghel, cu privire la Rotompănești. Pierde Nacul, câștigând Gherghel. Întărire. „Și cu aceasta s-a dovedit Rugină că a îmblat cu niști ispisoaace vechi și răsuflate, și s-au luat de la mâna lui”⁶⁹⁴.

1707: Iași, 9 Ianuar 7215 (1707). Antioh Vodă, pentru pâra lui Toader Nacul cu Pavăl Rugină, la Rotompănești. Rugină ar fi încălcat „cu niști driase vechi, răsuflate, și a fost luat și câtăva pâine din moară, și altă pâine și fân au aprins, de a ars”. Se decisese „să meargă Rugină, jitnicerul, să jure în sfânta biserică precum acel județ ce a avut la Mihai Vodă, de-au rămas pe Toader

⁶⁹² Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 107

⁶⁹³ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 108

⁶⁹⁴ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 108

Nacul și l-au păgubit de acea pâine și fân, nu s-a făcut cu vicleșugurile lui sau cu mazădă, nici a cunoscut el că sunt acele drese răsuflăte și ia moșia fără dreptate”. Să-l ducă la jurământ. Pecete mare, cu chinovar. „Veliți boieri vă Divan”⁶⁹⁵.

1708: Iași, 30 Ianuar 7216 (1708). Mihai Racoviță Vodă, lui Ion Balșe, stolnicul, și Ștefan Stamati, spătarul, pentru plângerea lui Toader Nacul, cu privire la Rotompănești. Toader Dobrinchi și frații săi nu cheltuiesc la „pământăle” Mierlei. „Dănd răscoalele în țară, s-a dus cine încotro a putut, ia, după ce s-a făcut pace”, Toader cere un zapis. „Iar Dobrinchi i-a făcut răvaș, la nepotu-său Carp ... Și, ieșind doi oameni ai lui Dobrinchi din țara ungurească, i-a poprit Toader, ca să-i dea zapisul, și pe urmă Carp a dat zapisul”. Să se judece odată cu Dobrinche⁶⁹⁶.

1709: Iași, 20 Februar 7217 (1709). Mihai Racoviță Vodă, lui Antiohie Jora, vel logofăt, pentru niște bani ce Rugină va da lui Gherghel, rămânându-i mo-șia”⁶⁹⁷.

1709: 21. Iași, 23 Februar 7217 (1709). Mihai Racoviță, către Antiohie Jora, vel logofăt, și Ion Sturdzea, vel paharnic, ca să hotărânicească la Rotompănești⁶⁹⁸.

1709: 22. Iași, 3 Maiu 7217 (1709). Mihai Racoviță, pentru Pavăl Rugină, vel jicnicer, în pâră cu Toader Nacul, pârcălabul, și cu Lupașco Ghiarghii, biv jicnicer, pentru Rotompănești. Rugină arată acte „de la Petru Vodă,

⁶⁹⁵ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 108

⁶⁹⁶ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 108

⁶⁹⁷ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 109

⁶⁹⁸ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 109

den vlet 7095 (1586-7) și altul de la Alicesandru-Vodă, den vlet 7” (sic!). Chemați ceilalți doi, cu armaș. Se făcuse o nouă cercetare. Se aduce și o mărturie „de la șoltuzul, cu 12 pângari, din târgul Sucevei, cu pecetea târgului, din valetul 7099 (1590-1)”, „pentru vânzarea, de către Sorița, sora lui Rotompan”, a două „jirebii” lui „Costin de Nemirciani”, care le trece luă Cărstian Logofăt. Pierde Rugină⁶⁹⁹.

1709: Iași, 11 Mai 7217 (1709). Mihai Racoviță Vodă, pentru Pavăl Rugină, care e în pâra cu Ghiarghel și Nacul. „Nu s-a atins de acea moșie întru nemică, nici a luat din uiumul morilor, nici a lucrat cu țăranii aceia, nici la alt venit al acelei părți de moșie nu s-a amestecat... Și fânul ce-au făcut, țăranii l-au făcut, țăranii l-au mân-cat”⁷⁰⁰.

1709: Iași, 31 Mai 7217 (1709). Mihai Racoviță Vodă, „Anghelușei Cornăcoae, fetei lui Rotompan”, pentru „a patra parte de sat de Rotompănești”, din partea de sus, cu mori ce sunt gata, și cu vaduri de mori, și cu locuri de prisăci... cum au ținut moșii și părinții ei; care această a patra parte de sat cu multe feluri de meș-terșuguri a fost încăput în mâna lui Pavăl Rugină, vel Jicnicer”. Ea-i întoarce acum banii. Adaos: „Iar când ar ieși, vreodată, la vânzare, iarăși nimeni să nu încapă a cumpăra înaintea lui Rugină jicnicer, fiindu-i neam” (de mâna Domnului, care și iscălește: „Io Mihai Racoviță Voevod”) ⁷⁰¹.

⁶⁹⁹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 109

⁷⁰⁰ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 109

⁷⁰¹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 110

1712: „Rotompănești, 15 August 7220 (1712). Raport către Domn al „lui Axentie Uricariul”, pentru cercetare la acest sat. Scoate trei stâlpi din cei patru puși de Toader Nacul. „Că le mergea hotarul șovăit... De la **Horodniceni** n-au venit nimeni, ci au răspuns că ei nu știu hotarul altor sate, ci știu mai bine țaranii aceluia loc, care se hrănesc pe acel loc”. Se iau de aici bătrânii „Gheorghită a Anii și Ștefan Heghiaș”, „Larion și Ihnatie, călugărul de Voroneț”. „La deal, spre amiazinoapte... Trecea peste drumul ce mergea la Suceava și peste păraul vâlceleii, pe de la deal de niște tufe de răchiți și cam pe costișă... până la un clin de hat... Până se obârșește acel rând de pământuri... Pe un hat, pe o dălmă, tij (la fel – n. n.), un rând de pământuri. Și peste o baltă ca un lac, ce este în dealul Crucii... în zarea dealului... Peste un pisc, deasupra fânațului ce se răspunde a Cărstii Gățul... Peste gura Puciosului, peste dealul ce-i între Roșii... Peste Roșioara... O fântână ce-a fost a lui Gheorghită Nacul... Haturile pământurilor, pe cum le șovăiește hotarul, și peste dealul Șomuzului... Până în apa Șomuzului”. Mar-tori și „Gheorghită Paiul, „și Moglan”, „și alții din țaranii lui Gherghial... Căci aici, Măria Ta, dau seama oameni precum țaranii unui stăpân, nu intră în partea altui stăpân să se hrănească, c-apoi pun pe urmă pricină și împresoară hotarele. Așijdere și țaranii lucrează pe moșia stăpânului său, și unde le dau loc de arat și de cosit, că se împart între dânșii, și, după ce mor și părinții lor, țin feciorii lor și nepoții tot acele pământuri și locuri de fânaț, măcar că-i moșia stăpânească, și nici ei, țaranii, nu intră unul în locul altuia, ci-și lucrează cine pe al său, și pentru atâta știu semne ale hotarului stăpănu-său. Deci, pe cum au mărturisit, pe acolo au înnoit semnele. Iar feciorul lui

Toader Nacul nu și-a lăsat oamenii să vină, nici el n-a venit, ci a dat răspuns că n-are poruncă de la tată-său și vor mai ridica hotarnică și altă dată”⁷⁰².

1717, decembrie 15: **Horodnicenii**, Tolova, **Brădățul** și Stupca sunt confirmate, de Mihai Racoviță Vodă, în baza unui uric al lui Gașpar Grațiani, lui Coste Bucioc și fraților Iordachi, Șerban și Toader Cantacuzino.

1723: Iași, 30 Mai 7231 (1723). Mihai Racoviță, lui Ștefan Gherghel, pentru partea lui din **Rotompănești**. Celor ce l-au încălcat, „să le strice grădinile și curăturile, cine ce or fi având”⁷⁰³.

1729: 1 Septembre 7238 (1729). „Andriaș, feciorul lui Gligoraș Rătumpan”, dă „postelnicului Șerban Cantacuzino”, „fiind dumnealui, câțava vreme, între noi, la Câmpulung, de ne-a stăpânit, având eu multă milă dinspre dumnealui, și la unele, și la alte”, partea de la tată-său, Gligorașco, și de la Anghelușe, în Rotompănești. Ține seamă și că „nimic de la acea moșie numai eu, nici n-a socotit neamul meu întru nimic”. Dania o face „împreună cu casa mea”. Altă parte o vinde, „căzând eu la mult greu și lipsă pentru nevoile pământului”. Șerban avea „și partea lui Dumitrașco Nacului”. Pune degetul. Martori: „Toader Calmășul, vornic de Câmpulung, m-am tămplat”, „Toader Bașotă, m-am tămplat”, „Toader Bădeliță, pârcălab, m-am tămplat”, „Mihai Micu, vornic mare”. „Și eu, Dumitrașco

⁷⁰² Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, pp. 112, 113

⁷⁰³ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 113

Calmăș am scris zapisul, cu zisa lui Andrieș”. Și egumenul de Dragomirna iscălește în grecește⁷⁰⁴.

1730: „U Iaș, valet 7238 (1730), Ghen. 25, „Al patrulea an din întâia Domnie”. Grigorie Vodă, pentru Șerban Cantacuzino, care arată un zapis (25 Ianuar 7230 = 1722) „de la Nastasiia, giupăniasa răposatului Tode-rașco Nacul, ce a fost stolnic, dimpreună cu fiu-său Dumitrașco și cu fiică-sa Anița”, vânzându-i, „la mare neputință și la multă datorie pe la turci”, partea lor din Rotumpănești, cu casă, „cu pomeți, ce se cheamă la Brad, cu două heleșteie în sat, pe apa Răbâiei și a Zăpodii, unde se împreună pâraiele și merge drumul pe iaz... puținței stejari și toată braniștea din zăpodie” și *vecini*, cu 300 de lei bătuți. Întărire. Pecete ruptă, mare. „Ilie Catargiu, vel logofăt”⁷⁰⁵.

1731: 8 Mart 7239 (1731). „Ion Păladi, vel vornic” vinde partea sa din Rotopănești, de la Rugină, lui Șerban Cantacuzino, biv vel medelnicer, cu 90 de „galbeni ungurești”. „Fiindu-mi mie dator Rugină cu câțiva bani și, la vremea moscalilor, fugind Rugină cu Dumitru Cantimir Vodă la moscali, și venind cu Domnia țării Măria Sa Neculai Vodă, s-au sculat datornicii lui Rugină, având datorie la dânsul și cerându-ș moșiile lui pentru datorii, și le-au dat, neavând altă ce lua, le-au dat din moșiile lui. Și fiindu-mi și mie dator, am arătat la Măria Sa datoria ce am avut la Rugină și, spunând și Măriei Sale că am căzut la mare primejdie din pricina lor, că a venit cu împăratul Moscului, și dintr-acele pricini a lor a căzut țara la multă pradă și robie, și noi, fugind la munte, cu casă, cu copii,

⁷⁰⁴ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 113

⁷⁰⁵ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 114

ne-au ajuns tătarii și, fiind marginea codrului aproape, au sărit femeii și copii din care și au dat în pădure, și au scăpat numai cu sufletele, iar altă, rădvane, care, cum au fost încărcate, așa le-au luat cu totul. Și fiind această a patra parte de Rotopănești dăruită de Măria Sa boierului Măriei Sale, lui Dumitrachi Ramadan, vel pos-telnic, m-am rugat Măriei Sale, de mi-a dat-o mie, pentru datoria mea, că dumnealui nici a avut treabă, nici a fost păgubaș la nimica; și mi-a dat-o mie, și pentru datorie și pentru pradă, precum arată și cartea Măriei Sale, ce mi-a făcut-o. Ci, ajungându-mă nevoia, am vândut-o dumisale medelnicerului Șerban, având și dumnealui, într-acea se-liște, moșie, și hotărându-se și cu satul dumisale, Horodnicenii... cu *vecini*, cu tot ce se alege din partea lui Rugină”. Iscălesc: I. Paladi, vel vornic, Darie Donici vel logofăt, Costachi Costachi, hatman, Iordachi Catargiu, vel spătar, Sandul Sturdzea, vel vistiernic ... biv Ban, Iordachi Costachi, vel stolnic, Radul Racoviță, biv vel jitnicer⁷⁰⁶.

1731: Iași, 5 August 7239 (1731). Grigorie Ghica Vodă, pentru pâra lui Șerban Cantacuzino, biv vel medelnicer, cu „Ghergheleștii”, pentru Rotompănești. Să jure ei ce bani au de luat și li se vor da. Iscălitură. Pecete mică octogonală, cu chinovar. „Darie Donici, vel logofăt”. „Tănase, diac, am scris⁷⁰⁷”.

1733: „La vlet 7241, septembrie, singur dintru sine îndemnat, Domnul nostru luminat Gligorii Ghica Vodă, ca să vadă scaunul bătrân, unde este cetatea Suce-vei, mai mult pentru sfintele mănăstiri, citind Măria sa honogravul

⁷⁰⁶ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, pp. 114, 115

⁷⁰⁷ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 115

țării și auzind că la aceste părți de sus, purcesu-s-au, cu toată curtea Măriei sale, între care erau și boieri mari, Constantin Costachi vel logofăt, Ion Neculce vel vornic, Sandul Sturza hatman, și au mers la Roman, la Neamț și la cetatea Baia, la Slatina, mănăstire, și luni, septembrie 11, au mas la mine, la Horodniceni, și a doua zi m-au făcut vornic în Câmpulung, și au purces în Dragomirna și în Suceava, de au văzut cetatea și alte toate, și cu cheltuiala Măriei sale m-au pus epitrop, să acopăr biserica gospod ce este în mijlocul târgului, în numele sfântului mare mucenic Dimitrie / Șerban Canta-cuzino biv vel medelnicer”⁷⁰⁸.

1742: Iași, 9 Iulie 7250 (1742). Grigore Ghica Vodă, pentru Șerban Cantacuzino, biv vel medelnicer, ce se pârăște cu „Ghergheleștii”, pentru a patra parte din Rotompănești, „cu vecini”, cumpărată de Șerban „de la dumnealui Ion Pălade, vornicul, hotărându-se cu satul dumisale, Horodnicenii, și mai având într-aceia a patra parte de sat și moșul dumisale, Toderașco Cantacuzino, vistiernicul, o bucată de la o danie, și mai având dumnealui într-acest sat... și altă a patra parte... cumpărături ... de la Nacul... și s-a făcut moșinaș cu voia răzeșilor... Stâlpiți cu bolovani”. Păladi luase moșia, supt Nicolae Vodă, pentru o datorie de 306 lei a lui Rugină. Se judecă de mai multe ori: la urmă, „pentru ca să-și rumpă toată pricina din gura lor” (Ghergheleștilor), judecata e de față cu Mitropolitul Antonie „și toată boierimea... Și feciorii lui Gherghel au fost tot față, cum de au tăcut tot molcom până

⁷⁰⁸ Bianu, Ioan (bibliotecarul Academiei Române), *Catalogul manuscriptelor românești*, București 1907, pp. 183, 184

acum?” Pecete peste hârtie, mare. „Costantin Cos-tachi, vel logofăt”⁷⁰⁹.

1748: Șerban Cantacuzino pierde satele **Horodniceni**, Tolova, **Brădățel** și jumătate din **Rotopănești**.

1750: Plângere către Domn a lui „Ștefan Ghiarghil, postelnic, și Gavril Ghiarghil”, contra „dumnealui medelnicerul Șerban” pentru Rotumpănești. Se dă în cercetarea vornicului Ion și Banului Costachi⁷¹⁰.

1750: Mărturia lui Simion Larion din Rotompănești, pentru hotar. Pomenit: „Ursul croitorul, bătrânul Mihăeștilor”. Mărturisesc și Gligori Poelescu, și Gligorie Albaș⁷¹¹.

1753: Paharnicul Dinu Cantacuzino se află în posesia satelor pierdute de Șerban Cantacuzino.

1757: 31 Iulie 7265 (1757). Scarlat Ghica Vodă, lui Dinul Canta, biv vel ban, ispravnic de Suceava, și Vasile Bașotă, biv vel medelnicer, și Toader Bădăliță, vornic, ca să hotărânicească pe Neculai Gherghel, biv vel medelnicer, la Rotompănești, împresurat „dinspre dichiii de la Mitropolia Sucevii, fiind un Calistrat dichiu acolo, la Mitropolia Sucevii”⁷¹².

1758: 28 April 7266 (1758). Costantin Cantacuzino și Vasile Balș, vel medelnicer (iscălește și Gavril Fratița) fac raport Domnului pentru cercetarea lor la Rotopănești. Întreabă și pe Enache Puilincu și Andrii

⁷⁰⁹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 115

⁷¹⁰ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 115

⁷¹¹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 115

⁷¹² Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 116

Larion, Ion Tofan, Ilieși sin (fiu – n. n.) Handogăi și Lupașco sin Handogăi⁷¹³.

1770: 10 Mai 1770. Lupul Gherghel își vinde partea din Rotupănești „vărului Iordache Gherghel”. Martori: Vasile Hermeziu, Ștefan Hermeziu ot Vistierie, alți doi Hermeziu, „A., vel postelnic”, „Gheorghe Carp, logofăt ot Vistierie”, „Ioniță Botoși”⁷¹⁴.

1774: 22 Februar 1774. „Boierii Divanului Cnejei Moldovei”, către banul Costandin Bașotă, paharnicul Ioniță Bașută și șătrarul Petre Cheșcu, pentru jalba medelnicerului Neculai Gherghel, proprietar în Rotopănești, contra „stolnicului Ianache Canta”. „Acesta înecă” moșia lui Gherghel. Să cerceteze⁷¹⁵.

1772-1774: Recensământul lui Rumeanțev consemnează, la **Horodniceni** și **Botești**, 196 liuzi (oameni străini, aduși să muncească pentru stăpânul moșiei), din care 159 scutiți, 40 fiind „scutelnici ai bănesii Kanta”, 40 – ai stolnicului Ianachi Kanta, 50 – slugi, argați și breslași, plus 9 femei sărace, 5 popi, 1 diacon, 8 bătrâni nevolnici, 4 țigani și un nevolnic. În **Rotopănești**, erau 28 de case, din care 10 birnici și cu 18 scutelnici, aceștia fiind 6 argați ai lui Gherghel, 5 femei sărace, 2 popi, 4 țigani și un evreu, iar la **Mihăești**, 6 case, cu 5 birnici și 1 femeie săracă.

1779: 10 Februar 1779. Șerban și Iordachi Gherghel se învoiesc a trăi „frățește” la Rotopănești. „Însă, pentru câți oameni, de pe moșia mea din sus, vor avea

⁷¹³ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 116

⁷¹⁴ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 116

⁷¹⁵ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 116

trebuință să are și să cosească pe moșia dumisale și să pască, cu bucatele lor, dumnealui să nu aibă a le lua dijmă, după obicei, dar nici să nu-i oprească a-și face hrana lor, nici bani să nu le ceară, măcar cât de puțini, ci să fie în toată odihna lor, după cum au fost și mai înainte, și eu să am a împărți fălcile de boieresc, ce le vor face sătenii de pe moșia mea: dumnealui să ia în jumătate fânul și ei iar în jumătate. Iar la oamenii dumisale, ce vor fi șezători pe moșia dumisale, eu să n-am treabă a-i trage la ceva; cum și pâinea ce va avea-o dumnealui aicea, atât grâul, ovăzul, cum și păpușoi, iarăși oamenii mei, dimpreună cu oamenii dumnealui, ce se vor face săteni, să fie cu toată silința, prin ajutorul meu, a-și strânge acea pâine toată. Însă numai să o care cu carele lor la arii, iar, pentru că vor secera-o, dumnealui să le dea din secere, după cum le da și în vremea trecută. Iar păpușoi să-i prășească și să-i strângă cu plată, însă cu hotărâre numai o sută prăjini popușoi să-i prășească și să-i strângă cu plată, după cum și pe a mei, iar nu mai mult; ce vor fi mai mult, îi va strânge dumnealui cu oamenii dumisale. Și după acestea, să aibă sătenii a-i face și o clacă de coasă, să cosească cu toții, într-o zi, și să ridice fânul acel de clacă, să-l facă stog. Deosebit m-am așezat cu dumnealui pentru fânațele ce sunt pe toată moșia Rotopăneștii, să aibă dumnealui a cosi costișa dinspre Roșiea cea Mare, până în hotarul Horodnicenilor, cât ține toată coasta, etc., osebit de fânațele ce au sătenii noștri: de acele fânațe a lor dumnealui să nu se atingă. Și eu, după așezarea ce am făcut, să am a cosi toată costișa vâlcelor etc. pe din sus de casa lui Vârlan Puilincu etc., osebit de fânațele cele vechi, ce vor fi cosind oamenii mei. Iar de se vor strânge ceva oameni pe moșia dumnealui, din jos, și

acelora să avem a le da fânaț, cât pentru vitele lor, unde s-ar socoti, cu toată învoiala”⁷¹⁶.

1779: 1 Septembre 1779. Costandin Dimitrie Muruzi Vodă, lui Ioniță Bașotă, biv vel stolnic, și Grigoraș Adam, biv vel clucer, și Vasile Ada, clucer, pentru jalba lui Ianache Cantacuzino, biv vel ban, cu privire la **Brădățel**. Să cerceteze⁷¹⁷.

1679, decembrie 25: Nacul, pârcălab, și fiul lui, Toderășco, cumpără, cu câte 300 lei turcești, partea din **Rotopănești** a lui Ștefan Brăescu și cea a lui Ștefan, feciorul lui Savin, „și cu doi vecini, anume Ștefan Tapalag și Nacul, feciorul Dumitrașcăi”.

1782: 22 Februar 1782. Costantin Dimitriu Muruz Vodă, pentru Ianache Cantacuzino, vel vistier, pentru „**Brădățălul**, sat întreg, ce are dumnealui vel vistier la Ținutul Sucevei, unit de hotarul moșiei **Horodnicenilor**, unde este și casa, așezarea dumisale”. La 1780, fiind ban, el se plânse de încălcare. Se întreabă, atunci, egumenul Ghenadie de la Slatina. „Plasa acestei moșii... merge lungul moșiei, și, de la începerea din sus, semn de hotar are o matcă de pără, ce se numește Șomuzul... Sasca, moșia dumisale Ștefan Sturza Vornic, care este dată danie dumisale Ioan Sturza, vornic, moșul dumisale... Peste câmp, în pravațul pietrelor”⁷¹⁸.

1783: 14 Mai 1783. „Ioniță Bontăș, fiul răposatului Ilie Bontăș”, arată „unchiului meu Iordache Gher-

⁷¹⁶ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 117

⁷¹⁷ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 118

⁷¹⁸ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 118

ghel ot Vistierie... că, în anii trecuți, cumpărând dumnealui o a patra parte de sat de **Rotopănești**... de la unchiul meu Lupul Gherghel, ce a fost văr primar cu unchiul meu Iordachi Gherghel”, cere și el a fi primit în moșie, dar se înduplecă apoi la o înțelegere. Primește „partea sa”, 100 de lei. Martor: „Nichifor Hermeziu, monahul”⁷¹⁹.

1784: 15 Maiu 1784. Hotarnică la **Rotopănești** a lui Costandin Bașută, ban, Ioniți Bașută, paharnic, și Petre Cheșcu, șătrar. „Unde iese drumul din calea mare... Valea Paului... Drumul ce vine de la Suceava”⁷²⁰.

1784: 4 Octombrie 1784. Cinci boieri arată că s-au judecat înaintea lor „Tudorachi Ciure ot Vistierie, vechil fiind dumnisale Ianachi Cantacuzino, vel vistier, cu Ianachi Gherghel, fratele lui Iordachi și al lui Șerban, Ghergheleștii”, pentru că acești doi au vândut lui Ianachi Cantacuzino partea lor din **Rotopănești**. El cere să poată răscumpăra. Vistierul face să se arate zapisul lui Iordachi Gherghel: el avea moșie de cumpărătură de la „un văr primar al lui, anume Lupul Gherghel, fecior lui Ștefan Gherghel, postelnic, ce a fost frate cu tatăl lor, cu Necolai Gherghel, biv vtori medelnicer”. Șerban vinde și el, „cu ogradă de bârne, cu biserică” etc., „și cu oameni șezători pe numita moșie”. Vistierul avea cealaltă jumătate din **Rotopănești**, ca „dreaptă clironomie de la părinții dumnisale”. În loc, el dă Ghergheleștilor parte din Zberăști (Ținutul Neamț) și 4.600 de lei. Se întărește Vistierului, nefiind vânzare, „ci este cu adevărat schimb de bună voie,

⁷¹⁹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 118

⁷²⁰ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 118

după dreptate și după orânduială și obiceiul pământului”. Se adaugă că, în 1785, „un Costandin Stroescu, ce ține pe Iliana, sora lui Șerban a lui Iordachi, Ghergheleștii”, reînnoiește cererea, cu același rezultat: „nu i sau dat protimisire”⁷²¹.

1784: 8 Octombrie 1784. Gavriil Mitropolitul, pentru moșia **Mihăeștii**, lângă Brădățel, a Mitropoliei. Ianache Cantacuzino are și el moșie la Poculeni, schimb cu mănăstirea Râșca, lângă Poculeni fiind Oprișenii, altă moșie a Mitropoliei, și Podeanii, tot ai ei. Ianache dă Mitropoliei **Poculenii pentru Mihăești**. Martori toți boierii Divanului⁷²². Mitropolia Sucevei face un schimb de moșii cu Cantacuzinii, iar **Brădățelul** trece în pro-prietatea lui Ianache Canta și, apoi, a fiului său, Iordache Cantacuzino, moștenitor și al **Rotopăneștilor**.

1784: 12 Decembrie 1784. Alexandru Costandin Vodă, pentru Ianache Cantacuzino, vel vistier, ce a căpătat o nouă moșie la **Rotopănești**. În act erau iscăliți Mitropolitul Gavriil, Dumitrașco Sturza, vel logofăt, Gheorghie Sturza, vel logofăt, Ștefan Sturza, vel vornic, Iordachi Ghica, vel vornic, Ioan Cantacuzino, biv vel vornic, Iordachi Cantacuzino, biv vel vornic, Lăscărachi Roset, vel vornic, Ilie Catargiu, vel vornic, Vasile Costachi, vel spătar, Constantin Grecianu, biv vel spătar. Pecete cu chinovar. Iscălitura domnească⁷²³.

⁷²¹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 118

⁷²² Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 119

⁷²³ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 119

1785: 25 Iunie 1785. Alexandru Ioan Mavrocordat Vodă, pentru Ianache Cantacuzino, biv vel vistier, care a arătat actul relativ la **Rotopănești**, iscălit de Mitropolitul Gavriil, de Dimitrie Sturza, vel logofăt, de Ștefan Sturza, biv vel logofăt, Nicolaie Roset, vel logofăt, Lupul Costache, vel vornic, Ioan Cantacuzino, vel vornic, Iordache Cantacuzino, vel vornic, Lascarache Roset, vel vornic, Costache Ghica, hatman, Matei Cantacuzino, vel vistier, Costin Catargiu, vel spătar, Nicolai Balș, vel vornic, Costandin Bașotă, vel ban. E vorba de schimbul cu Mitropolia. Pecete mare cu chinovar. Iscălitura Domnului⁷²⁴.

1786: 29 Ianuar 1786. „Răzășii de la Lămășani” vând un vad de moară lui Ianachi Cantacuzino, biv vel vistier, „vadul lui Cărstiian, logofătul”, unde făcuse moară un „răzăș și neam al nostru”, căpitanul Lupul Bărsănescul. Întărire de la Mitropolitul Leon și de la Divan⁷²⁵.

1786: 20 Iulie 1786. Alexandru Ioan Mavrocordat Vodă, lui Ioniță Cananău, biv vel paharnic, și Ștefan Hermeziu, biv vtori vistier. Ianache Cantacuzino, biv vel vistier, a cumpărat un vad de moară la **Rotopănești**. Să „facă publicație”, după „hotărârea hrisovului ce s-a făcut de către Domnia Mea, la 1785, Dechemvrie 24”⁷²⁶.

1787: 24 Iulie 1787. Alexandru Ipsilant Vodă, pentru „dumnealui Ianache Cantacuzino, vel agă”, ce a

⁷²⁴ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 119

⁷²⁵ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 120

⁷²⁶ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 120

cumpărat vad de moară la **Brădățel**. Pecete rotundă, cu chinovar⁷²⁷.

1790: 24/13 Iunie 1790. „De la k. k. administrația Romanului”. „Iliana, fiica lui Neculai Gherghel, jupâneasa lui Costantin Stroescu”, se plânge că vistierul Cantacuzino „cu vicleșug” a luat **Rotopăneștii** „din mâna părinților ei, dându-le 4.600 lei și o parte mititică de moșie, care mai mult nu face decât 5 lei”. El arată cum stă lucrul și că a fost învoială „la Divanul Iașului”. „Pen-tru aceasta, hotărî Divanul Administrativ: neputând a o strica, se întărește și de la Administrație: să rămână hotărârea Divanului”. Eggholet, administrator. Pecete de ceară neagră, ovală, cu „Landes-Administration in der Moldau”⁷²⁸.

1795: Satul **Horodniceni** se află în stăpânirea Mariei Canta, văduva lui Șerban Cantacuzino.

În **1803**, la Horodniceni trăiau 190 liuzi, de la care Maria Canta încasa anual câte 2.200 lei, alți 15 liuzi fiind scutiți de bir, pentru că slujeau la conac, iar de la cei 20 de meseriași încasa 888 lei.

1816: Spătarul Nicolai Canta, fiul Mariei și al lui Șerban Cantacuzino și ginerele lui Dimitrie Sturza înscria satul **Horodniceni** în condica visteriei cu 130 locuitori birnici, 16 fiind scutiți de bir, ca poslușnici (slujitori) ai lui și „alișverișul lor cu lucrul pământului și cu dranița”. Serdarul Iordache Cantacuzino, fiul lui Ianachi, vinde lui Mihail Sturza Vodă satele **Mihăești** și **Rotopănești**, care le dă, la schimb, lui Costache Lazu, care înscrie în con-dica

⁷²⁷ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 120

⁷²⁸ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 120

visteriei 96 de gospodării, 4 scutelnici și 92 birnici, care se ocupau cu lucrul pământului și cu făcutul draniței, ca și cei din Horodniceni.

1816: Costachi Lazu, biv vel ban, dă zapis lui Mihail Sturza, biv vel vornic, pentru schimbul Drăgușanilor, Zăvoenilor (Negrileşti), întregite cu partea de la Ion Lazul, „supusul Împărăției Rosiei”, date, „în vremea hotărâtei prothezmii a disacirei”, Săcuenilor, etc., pentru **Rotompănești, Mihăești** etc.⁷²⁹.

1816: „Iordachi Cantacuzino, fiul răposatului Ianachi Cantacuzino, biv vel vistiernic, încredințez... că, statornicindu-mă cu petrecire lăcuinții mele în partea din stânga al apei Prutului, în oblastia Basarabiei, supt ocârmuire a Ei, Împărătești Măririi a Rosiei, și vrând a mă desface cu desăvârșire din pământul Moldaviei, rămas în ocârmuirea Prea Înaltei Othomanicești Porți, prin arătare în scris către Excelența Sa, gheeneral-consulatul din Iași al Împărăției Rosiei”, a cerut să i se vândă moșiile: **Rotompănești** și **Mihăești**. Le ia, cu 140.000 de lei, Mihail Sturza, biv vel vornic de aprozi. martori: Ioan Neculce, Iordachi Drăghici, ban, și un al treilea⁷³⁰.

1831-1832: În catagrafia fiscală sunt înscrise satele: **Horodniceni**, cu 112 liuzi, care plătesc 3.360 lei anual, un mazil, 6 preoți, 1 diacon, 4 dascăli, 9 bătrâni nevolnici, 3 scutiți pentru strajă, 3 oameni fără căpătâi și 139 gospodării; în anul următor, 1832, mai vin 28 birnici din Litenii Bucovinei, de dincolo de Hranița, numărul gospodăriilor ajungând la 198, înregistrându-se în plus 8

⁷²⁹ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 121

⁷³⁰ Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904, p. 121

patentari (dețineau licențe pentru comerț) și 50 de oameni nesupuși la bir; la **Botești**, erau 99 gospodării și o populație de 495 de oameni; la **Brădățel**, în 10 curți trăiau 50 de locuitori; la **Mihăești**, în 50 de curți trăiau 260 de săteni, iar la **Rotopănești**, care avea 199 gospodării, se înregistrau 150 birnici, din care 30 în slujba moșiei lui Costache Lazu, 3 preoți, 1 diacon, 4 dascăli, 12 bătrâni nevolnici, 25 văduve și 3 ovrei orândari.

1845: Vornic al satului **Horodniceni** era Pavăl Mertic, de Horodniceni ținând și cătunele Răbâia, Botești și Brădățel.

1847: La **Horodniceni** și la **Rotopănești** s-a deschis câte o velniță, care prelucrau, anual, câte „2.000 merțe cartofle”⁷³¹.

1848: „*Tabla lefurilor ce se dau pe anu 1848*” la **Rotopăneștii** banului Costache Lazu, confirmă existența muncii salariate, în baza unor altfel de înțelegeri decât învoielile agricole. **Gheorghe ficior** (deci un fel de majordom) era tocmit, cu „500 lei pe an și o vită la iernat și vărat”, **Toader ficiorul**, angajat din 1847, cu 500 lei, cu 100 lei mai mult decât în anul anterior. **Vatav Dumitrache**, personaj de încredere al banului, are leafa de 500 lei, „*mâncare femeii lui la țară, dându-i și casă de șezut*”. **Dădaca** nici dreptul la un prenume nu are, dar este plătită cu 120 lei pe an și îi sunt primite oile la iernat și vărat în turmele boierești, beneficiind și de îmbră-cămintे second-hand („*i de purtat în casă*”). **Catinca mână lui Vasilică** primește 200 lei pe an și, de asemeni, haine de purtat în casă. **Nemțoaica**, menajeră și bucătar-șef fiind încă din 1847, are „500 lei pe an și nimic alt”. **Gavril**

⁷³¹ Platon, Gh., *Domeniul feudal din Moldova în preajma Revoluției de la 1848*, p. 221-22

chelar primește doar 100 lei pe an, iar **Ion chelar** – „200 lei pe an și nimic alt”, dar este de presupus că-și mai rotunjeau veniturile pe seama pivnițelor boierești. **Costandin Chiriță**, posesor de nume, primește 300 de lei și „o merță de pâne într-un an”. **Vasile grădinar**, care se ocupa de înfrumusețarea conacului boieresc încă din 1846, a fost plătit cu 354 lei pentru trei ani. **Hucici argat**, „slădar tocmnit cu băetul său, cu 150 lei într-un an, ca să dei și 40 prăjini arătură, o dimirlie păpușoi și două ocă brânză pe săptămână, o ocă de sare”, beneficia de contract din 1847. **Ion Hărțișu** a fost „tocmit cu băetul lui, pentru 100 lei, 3 merțe păpușoi și patru perechi ochind”, încă din 1846. Din 1845, beneficiază de munca parțial salariată și **Tiplic**, el primind „700 lei, 2 merțe păpușoi și 4 perechi ochinci pe an”. **Grigore văcar**, **Ion argat** **brat** **lui Grigore**, **Dumitru Băeșu argat și Gheorghe rotar** beneficiază de contracte vechi, neprecizate în *Tabla lefilor*. **B. Pisani** și **Mitman**, deși nu li se precizează ocupația, dar fiind, probabil, meșteri mari, care pun în funcțiune velnițele de prelucrat cartofii, câș-tigă cel mai bine, adică fiecare câte „100 galbeni, 20 merțe păpușoi, 10 merțe ovăs, 6 merțe grâu, 6 merțe secară, 2 stoguri fân” – în 1846, și „100 galbeni, 4 merțe păpușoi, 5 merțe secară, 2 merțe grâu, 4 vite la grajd pe brahă și 2 cai de iernat pe un an de zile” – în 1847, iar în 1848, începând cu data **pornirii velniței** de cartofi, cu „400 lei, 4 merțe păpușoi și 4 vedre brânză”. **Logofăt velniței**, **Vasile**, are același venit ca și cei doi meșteri mecanici. **Lovanciu Corbu** și **Filip slădar** sunt tocmiți cu câte 100 de lei și două merțe de porumb pe an, iar **Ienache slădar**, împreună „cu băetul său, cu 160 lei, 4 merțe păpușoi și o vadră brânză într-un an”. Cu contracte vechi și, deci, neprecizate, lucrează **Ion baciul**, **Costache**

cioban, Ștefan ȝigan, Gheorghe Croitoru, Grigore bucătar, Ion Aghinii și Gîscă ȝiganu (din care se vor desprinde, peste mai bine de un secol, ramuri de autentici cărturari români)”⁷³².

1853: „Comuna Rotopănești⁷³³ din județul Suceava a fost și ea centrul unei culturi naționale. Neculai Istrati, proprietarul acelei comune, înființează, în anul 1853, în casele locuitorului Vasile Otrocol, o școală mixtă primară, cu trei clase, pe care el le numea elementare. La 1855, noiembrie 1, în locul acestei școli, înființează alte două școli, una de băieți și alta de fete, tot cu câte trei clase elementare. Școala de fete era așezată în casa locuitorului Vasilie Pânzaru⁷³⁴, iar aceea de băieți o zidise anume, de la vale de curțile boierești, lângă șosea. Pe lângă aceste școli, mai înființează, apoi, prin primăvara anului 1860,

⁷³² Platon, Gh., *Domeniul feudal din Moldova în preajma Revoluției de la 1848*, p. 221-22

⁷³³ Până în anul 1886, moșia Rotopănești, care astăzi e proprietatea Dlui Grigore Goilav, forma singură o comună; acum ea se ține de comuna Brăduțel, și numără 114 capi de familie; are o școală rurală mixtă și o biserică zidită la anul 1856 de Nicolae Istrati, cu inscripțiunea următoare: „Acest templu dedicat Sfintei Treimi, cu binecuvântarea prea sf. sale Episcopului de Huși DI Dn Meletie Istrati, s-a fondat de fratele său Mare postelnic și cavalier Nicolae Istrati, cu în îndemnul soției sale Sevastia, născută Ciudin, și a fiului lor Titu Istrati, pe proprietatea sa Rotopănești, în anul erei noastre 1856, în care Moldova a recăpătat privilegiile așezate de Ștefan cel Mare”. În curtea bisericii se află o statuie de piatră, ridicată în același an (1856) de Nicolae Istrati, reprezentând Moldova, în forma unei fecioare întinzând o cunună de stejar. Aceasta negreșit în amintirea marelui eveniment național (Vezi mai pe larg despre această comună: Dicționar geografic, de Serafim Ionescu, p. 286, București, 1894).

⁷³⁴ Elevele erau îmbrăcate toate la fel. Rochiile lor erau vișinii; cele din clasa I-a aveau, jos, la poale, un șiret albastru; cele din clasa a II-a, două șireturi, iar cele din clasa a III-a, trei șireturi.

tot cu a sa cheltuială, chiar în casele boierești, o școală de muzică și declamațiune, unde se învăța și carte. La clasa de principii dădea lecțiuni Petru Mezzetti; la clasa de canto, Maestro Galea, iar la clasa de declamațiune, Mihail Galino⁷³⁵. La carte era profesor de băieți preotul Costachi Milu⁷³⁶, iar la fete, soția acestuia, Elena. Pe lângă aceste clase, se mai adaogă, în localul școlii, și clasa de cor bisericesc, la care preotul Costachi Milu era profesor, cor care cânta în biserica de la Rotopănești cu vreo șase ani înainte încă de înființarea acestei școli. Tot în aceea școală se mai învăța și psal-tichia, la care era profesor Iordachi Iconomu, fost elev în seminarul din Roman. Toți elevii și elevele erau luați de pe moșia Rotopănești și de pe la alte moșii învecinate. Profesorii școlii aveau întreținerea și locuința chiar în casa boierească; ei dădeau lecții în toate zilele, câte două ore, și erau plătiți cu câte zece galbeni pe lună, afară de profesorul de declamațiune, care avea cincisprezece gal-beni lunar. / Sala de teatru era întocmită chiar în casele boierești, decorurile erau zugrăvite de Iosif Fichtner din Svițera (Elveția – n. n.), profesor în casă, la copilul Titus, fiul lui Neculai Istrati. Acest Fichtner era zugrav și se pricepea în arta decorativă. / Costumele pentru piesele naționale erau lucrate în casa lui Neculai Istrati, de ele-vele școlii. Profesoare la lucru de mână erau însăși soția lui Neculai Istrati, Sevestia, și soția preotului Costachi Milu, Elena. După vreo cinci luni de un studiu

⁷³⁵ Toți acești profesori au fost apoi numiți la Conservatorul de Muzică și Declamațiune din Iași. Petru Mezzetti, la clasa de teorie, în anul 1865; Mihail Galino, la clasa de mimică, în 1864, iar Maestru Galea, la clasa de cânt, în 1 octombrie 1860, în așa fel că el n-a fost profesor la școala din Rotopănești decât numai la începutul înființării ei.

⁷³⁶ Tatăl viitorului actor Matei Millo – n. n.

conști-incios, elevii acelei școli au fost în stare să reprezinte mai multe piese de teatru și cântecele comice, din care enu-merăm următoarele: „Doi țărani și cinci cârlani”, „Cinel-Cinel”, „Fluierul fermecat”, „Scara mătii”, „Baba Hârca”, „Paul John”, „Margo”, „Herșu Bocceagiu”, „Mama An-ghelușa”, „Șoldan viteaz” și altele. / Reprezentațiunile teatrale să dădeau de două ori pe săptămână, joia și duminica. Cupletele la vodeviluri și corurile erau acom-paniate, cu violina, de Petru Mezetti. Între acte, cânta corul de muzică vocală al școlii. La fiecare reprezen-tațiune sala era ticsită de boieri, proprietari și posesori de la moșiile învecinate, care se minunau de felul cum fiecare elev își interpreta rolul său. De multe ori venea și fostul Mitropolit al Moldovei și Sucevei, Calinic Miclescu, care, pe atunci, era arhiereu egumen la mănăstirea Slatina, precum și arhiereul Iosif Râșcanu, de la mănăs-tirea Râșca. Pe lângă aceștia, se mai aduna un public numeros, nu numai din județ, ci și din orașul Suceava, precum și din alte părți ale Bucovinei. Fiecare elev căuta să-și învețe rolul cât se poate de bine, știind că avea în fața sa pe acești doi arhierei și mulțime de străini, veniți de peste hotar ca să-i audă. / După insistența multor boieri, acești elevi au dat, în vara anului 1861, vreo câteva reprezentațiuni și în Fălticeni, în grădina lui Iancu Botez Topor. Piesele ce s-au jucat atunci au fost: „Flu-ierul fermecat”, „Cinel-Cinel”, „Scara mătii” și „Baba Hârca”. / Școala număra 28 elevi și eleve, din care 19 băieți și 9 fete. / Din elevii cei mai buni ai școlii, pe care nu găsim de prisos a-i enumera aici, arătăm pe: Ioan Savin, fost judecător de ocol în Roman și actualmente avocat în acel oraș; Costachi Rotopan, fost primar la Rotopânești, Vasile Teodorescu, actualul posesor al mo-șiei Pașcani; Alecu

Alexandrescu, psalt la catedrala din Fălticeni și arhivarul primăriei din acel oraș; Vasile Gri-goriu, fost psalt în Fălticeni; Petre Constantinescu, fost primar; Iacob Todirescu, fost posesor de moșii; Neculai Teodorescu din Horodniceni, fost contabil la moșia Faraoani, județul Bacău; Mihail Boișteanu din Horod-niceni, fost profesor de muzică vocală la școala primară din Fălticeni (mort) și Vasile Dimitriu, fost telegrafist la Fălticeni (mort). / Dintre eleve arătăm pe: Nastasia lui Vasile Tofan, Tinca Dimitriu, Luța Rotopan și Paraschiva lui Nicolai Pavel, aceste trei din urmă acum moarte. / Această școală își câștigă un renume în fața publicului ce asista la reprezentațiunile ce se dădeau. Între acte, de multe ori, Dna Sevastia Istrati, soția lui Neculai Istrati, și elevul Costachi Rotopan cântau duete; câteodată elevele Nastasia Tofan, Luța Rotopan și elevul Ioan Savin, tenor, executau și câte un solo de canto. / Nespusă era mulță-mirea sufletească a lui Neculai Istrati, văzând că și-a ajuns scopul de mult dorit: acela de a vedea înființată această școală, menită a da sâtenilor o cultură mai deosebită. El voia chiar să ducă în Iași pe elevii școlii, să dea câteva reprezentațiuni la Teatrul Național de la Copou, dar moartea l-a împiedicat de la aceasta. Dumi-nicile și sărbătorile se aduna la Neculai Istrati lume multă, de prin împrejurimi, ca să asculte corul bisericesc, care cânta toată liturghia⁷³⁷, de se minunau toți cei ce-l ascultau. Acel cor, care număra în total 40 băieți și 10 fete, era vestit, pe timpul acela, nu numai în județ, ci și prin alte locuri, și a fost cel dintâi cor bisericesc de muzică vocală europenească la noi, în țară, în care s-au văzut, alături cu

⁷³⁷ Muzica era după aceea rusească.

băieții, să cânte în biserică și fetele la sfânta liturghie⁷³⁸. / După ieșirea din biserică, toată lumea mergea la Neculai Istrati, apoi, înspre seară, boierime se ducea la o pădurice, toată de brazi, situată pe un deal, numit „Brădățel”. La poalele aceluia deal erau două râmnice de toată frumusețea, iar în vârful dealului, un chioșc, de unde se desfășura înaintea ochilor o priveliște din cele mai încântătoare și mai pitorești. În acel chioșc ședea toți musafirii la sfat, făcându-li-se ceremonia cafelei și a ciubucului, iar corul vocal, în tot timpul acela, cânta bucăți pe care boierii, desfătându-se, îl ascultau cu mare mirare. După moartea lui Neculai Istrati, care s-a întâmplat în 1 noiembrie 1861, aceea școală s-a des-ființat⁷³⁹. / **Teodor T. Burada**⁷⁴⁰.

⁷³⁸ Cu un an mai înainte de înființarea școlii de muzică din Rotopănești, generalul Nicu Mavrocordat înființase, la 1859, pe moșia sa Ștefănești, din județul Botoșani, cu a sa cheltuială, o școală de băieți, care număra vreo 200 elevi. În acea școală, unde Vasile Răceanu dădea lecții, pe lângă carte, se învăța și muzica vocală, precum și psaltichia. Profesori de muzică erau Costachi Milu și elevul său Ioan Savin, care, după desființarea școlii din Rotopănești, se retraseră în Ștefănești. Aceștia înjghebară un cor de muzică vocală, care cântă, de obște, duminicile și sărbătorile, liturghia în cafasal bisericii catedrale cu hramul Cuvioasa Paraschiva, ce se află în afară de târgușorul Ștefănești, numită a lui Ștefan cel Mare. Acest cor, care era prețuit de toți cei ce-l ascultau, s-a desființat în anul 1864.

⁷³⁹ Toate aceste relațiuni mi-au fost comunicate de către profesorii Conservatorului de Muzică din Iași, Petru Mezetti și Mihail Galino, ambii defuncți, precum și de către Dl Titus Istrati, președinte la Tribunalul de Roman, și Ioan Savin, fost elev al acelei școli și fost judecător de ocol în Roman.

⁷⁴⁰ *Biserica și Școala*, Anul XXIV, Nr. 39, Arad 24 septembrie / 7 octombrie 1900, pp. 352, 353

1858: Postelnicul Nicolae Istrati, posesor al unei averi de 2.500 galbeni și boier anti-unionist, devenea stăpân și al moșiei **Mihăești**.

1865: Boierul Nicolae Istrati construiește câte o școală în **Horodniceni, Brădățel și Rotopănești**.

1871, ianuarie 1: Horodniceni devine centru al comunei Brădățel, care are 2.215 locuitori și în care au fost incluse și cătunele Botești, Brădățelul și Răbâia – cătun format din refugiați bucovineni. Rotopănești, devenit comună cu 770 locuitori, are în componență și satul Mihăești.

1877: Pentru independența României cad, pe fronturile balcanice, **Florea Petru** din Botești, **Păduraru Dragomir, Păduraru Gheorghe și Ecoboia Gavril** din Rotopănești.

1886: „În ziua de 14 Mai curent, a plouat bine prin plasa Șomuz-Moldova, județul Suceava. Pe teritoriul comunei Horodniceni a căzut o ploaie furtunoasă, cu puțină grindină, dar n-a făcut alte stricăciuni decât foarte puțin la arborii fructiferi”⁷⁴¹.

1887: Prin îndeplinirea formalităților cerute de lege, comuna Horodniceni s-a unit cu Rotopănești, sub numire de Brădățel”⁷⁴².

1893: „**Horodniceni**, sat, pe moșia cu același nume din comuna Brădățel. Până la 1886, forma o comună aparte. Așezat pe dealurile Stoporenilor și Mer-țenilor și câteva vâlcele, numără 272 case, populate cu 278 capi de familie sau 1.148 suflete, din care 557 bărbați și 591 femei (57 străini). Are 290 contribuabili. Vatra satului ocupă 34

⁷⁴¹ *România Liberă*, Nr. 2640, Anul X, duminică 25 mai / 6 iunie 1886, p. 3

⁷⁴² *Monitorul Oficial*, Nr. 92, 28 iulie 1887, p. 2219

fălci și 17 prăjini, iar locuitorii sunt buni gospodari. Nu demult era, lângă sat, o fabrică de spirt. Moșia e proprietatea moștenitorilor Marchizei de Betmar. Are suprafața de 2.682 fălci, din care 1.904 cultivabil, 498 pădure și huzeag, 215 fălci fân, restul neproductiv. Împroprietăriți, la 1864, 35 fruntași, 140 pălmași și 34 câte 12,5 prăjini, stăpânind 524 fălci și 17 prăjini. Drumuri principale sunt la Rotopănești (3 km), la Botești (3.300 m) și la Brădățel (metri). Are o școală rurală, înființată la 1865, cu un învățător plătit de stat, frec-ventată de 70 elevi; o biserică, deservită de 2 preoți și 4 cântăreți, împroprietărită cu 17 fălci. Iată ce scrie, cu destulă competență, domnul Nicolae Beldiceanu despre satul și biserica din Horodniceni, în *Archiva societății științifice și literare*, Anul II, No. 9 (1891, pp. 513-529). „Horodnicenii, sat din ținutul Suceava, plasa Șomuz-Moldova, este așezat la hotarele Bucovinei, pe coasta unui deal, iar în fața lui, pe un alt deal, sporește o pădure frumoasă de stejari, împodobită ici, colea, cu brazi. Ca și Baia, acesta este astăzi proprietatea doamnei marchize de Bedmar și, împreună cu cotunele sale, Răbâia, Botești și Brădățelul, are o poporație ce trece peste 500 locuitori. Numele de Horodniceni amintește zicerea slavonă „horodnici”, adică șoltuzi, ce pare a fi suferit aceiași preschimbare, ca și slavonescul „horod”, oraș, în românescul: Horod, Horodnic, Horodiște, dat și astăzi multor localități din Bucovina și partea de sus a Moldovei, pe unde se găsesc urme de cetățui. Horodnicul, *șoltuzul*, *stadt-schultheiss*, ca și primarul, îngrijea, împreună cu pângarii, de gospodăria orașului. Dacă numele acestui sat se poate tâlmăci din horodnici, ne arară o înrâurire sla-vonă în limbă, alături cu cea germană, a instituției de *skultheiss*,

venită la noi din Polonia⁷⁴³. Pe coma dealului, alături cu grădina ce încunjură curtea boierească, o biserică își arată în zare figura ei măreață, fizionomie a unor veacuri îndepărtate, de care nu ne putem apropria decât prin monumentele rămase. Sus, la 5 metri 25 centimetri înălțime, afară, deasupra fereștei pridvorului, stă îngropată în zid o piatră de 1 metru 25 centimetri lățime și 84 centimetri înălțime (fig. 1); pe ea se află săpată în relief următoarea inscripție slavonă, așa cum se obișnuia în vremile de demult, mai cu seamă până către sfârșitul veacului al 17-lea. Iată cuprinsul acestei inscripții, în facsimil, precum am stampat-o în vara anului 1886, cu prilejul unor cercetări arheologice. Dau aicea, în litere latine, sunetele următoare: „Izvoleniem otà i s' pos-peașeniem sina, i sāvreașeniem sviataho duhá, promisli i proizvoli pan Matiaș velichii vistearnic sázda țercov vâ imia i dēje est hram sășestvie sviataho duhá, na sviataia ucenichi i vasvidol v' dni blahocestivaho hospodaria Ioan Stefan vovòda, i v' dni Kyr Theofan mitropólita suciav-scaho, i sāvrișisca, v' leato: sedim tisiaștia cetiredesiast sedim, measiața Noèmvria osim”. Înțelesul ei, pe românește, este: „Cu învoirea tatălui și cu împreună lucrarea fiului și cu săvârșirea sfântului duh, cugetat-a și binevoit-a pan Matiaș, marele vistiernic, de a zidit biserica, anume unde este hramul „Pogorării Sfântului Duh asupra sfinților ucenici”, și a ridicat-o în zilele cucer-nicului domn Ioan

⁷⁴³ Peste munții Munteniei au trecut numai pârgarii de la borgherii, municipalităților săsești, iar capul a fost numit cu termenul românesc de județ, jude: peste acei ai Moldovei, a trecut de asemenea poate, prin canalul Băii, pârgarii orașelor săsești; s-a adaos însă șoltuzul, prin o împrumutare specială Moldovei, de la poloni (Szoltys) (*Istoria Românilor*, de dl Alex. Xenopol, Iași 1889, vol. II, p. 234).

Ștefan voievodul și în zilele lui Kyr Theofan, mitropolitul Sucevei, și o săvârși la anul 7047 (1539 – n. n.), luna Noiembrie 8”. Această inscripție este publicată în *Uricarul* dlui Th. Codrescu, vol. 8, pp. 16 și 17, după niște notițe aflate în biblioteca lui Gh. Asaki⁷⁴⁴, sub titlul: „Inscripția pietrei deasupra ușii bisericii de la Horodniceni”. Iată textul: „Cu învoirea tatălui, ajutorul fiului și lucrarea sfântului duh, a cugetat întru sine și a binevoit pan Matiaș biv vel vistiernic a zidi această biserică în numele hramului „Pogorârea duhului sfânt peste sfinții săi ucenici”, în zilele blagocestivului Domn Ion Ștefan V. V., stăpânitor pământului Moldovei, și în zilele mitropolitului Sucevei Kyr Theofan, și s-au săvârșit în anul 7047, Noiembrie 8”, calendar vechi, iar cel nou, 1539. În această tălmăcire sunt adaose cuvintele biv (fost), pe lângă „vel vistiernic”; „săi”, pe lângă ucenici, și „stăpânitor pământului Moldovei”, care nu se găsesc în inscripția ctitorească; lipsesc însă cuvintele: „și a ridicat-o”, foarte grele de dezlegat, fiind slovele cu totul ciuntite. Asemeni, data pare îndoielnică, și iată cum s-a scăzut din 7047, anii de la facerea lumii, 5508, pe când luna, fiind Noiembrie, trebuia să se scadă uneori 5509. Această nesiguranță poate fi limpezită aicea prin letopisețul lui Grigore Ureche (*Cronicile României*, de M. Kogălni-ceanu, București 1871, tom. I.), care, la paginile 201 și 202, înseamnă că Ștefan Lăcustă a domnit 2 ani și trei luni, Alexandru Cornea 5 luni și 3 săptămâni, iar că Petru Rareș a urcat, a doua oară, domnia la anul 7049, Februarie 19, adică 1541. Scăzând 2 ani, 5 luni și 3 săptămâni, adică cele două domnii: Ștefan Lăcustă și Alexan-dru Corne, din 7049, Februarie 19, a doua suire

⁷⁴⁴ Aceste notițe, după cum mi-a spus dl Th. Codrescu, sunt hărăzite de domnia sa Academiei Române.

pe tron a lui Petru Rareș, găsim că Ștefan Lăcustă se face domn pe la sfârșitul lunii lui August 7047; apoi 7049, Februarie 19, neputând fi decât 1541, urmează nemijlocit că și 7047, Noiembrie 8, să nu fie decât 1538 și nu 1539, cum stă în tălmăcirea inscripției din *Uricar*. Vistiernicul Matiaș a zidit, prin urmare, biserica de la Horodniceni în cel dintâi an al domniei lui Ștefan Lăcustă și, după cele arătate, Lăcustă Vodă, ajungând a fi domn către sfârșitul lunii lui August, zidirea bisericii s-a isprăvit la 2 luni și o săptămână aproape după urcarea lui pe tron, adică la 8 Noiembrie 1538, data inscripției. Iată ce scrie Grigore Ureche despre acest domn și cum lămurește porecla lui de „Lăcustă”: „Prădând și stropșind țara sultanul Sulei-man, împăratul turcesc, și fiind țara bejenită spre munți, s-au strâns vlădicii și boierii țării la sat, la Bădăuți, din sus de Suceava, de s-au sfătuit cu toții ce vor face de acea nevoie ce le venise asupra. Mai apoi de toate și-au ales sfat ca să trimită soli la împăratul, cu mare rugămintă și plângere să îi ierte; și așa au ales, dintre dâșii, pe Trifan Ciolpan, de l-au trimis sol la Suceava, la împăratul, de s-a rugat de pace, și și-au cerșut domn. De care lucru, văzând împăratul rugămintea lor, s-a milostivit și i-a iertat; și a trimis la dâșii, cu Ciolpan, pe un ceauș mare, cu credință de i-a chemat pe toți la împăratul, în Suceava, care cu mare frică au mers și au căzut la picioarele împăratului; pe care i-a iertat împăratul și cu dragoste i-a primit, ca pe niște robi ai săi. Și le-a pus domn pe Ștefan Vodă, feciorul lui Alexandru Vodă”, apoi, mai departe: „În zilele acestui domn, Ștefan Vodă, a fost foamete mare, și în țara Moldovei, și la țara Ungurească, că au venit lăcus-te multe, de au mâncat toată roada; și pentru aceea l-au poreclit și i-au zis Lăcustă-Vodă” (*Cronicele României*, de M.

Kogălniceanu, tom. I, pp. 197 și 200). Dl Alexandru Xenopol, în „*Istoria Românilor*”, prețioasă fântână pentru trecutul nostru, iată al cui fiu zice că era „acest Ștefan, poreclit de popor Lăcustă, pentru multele lăcuste ce pustiiseră țara, în vremile lui, ce și așa rămă-sese pustie de turci, este arătat de Ureche ca fiul lui Alexandru Vodă. Bielski întărește spusele cronicarului, numindu-l *Ștefan Alexandrowicz*. Alexandru nu poate fi altul decât fiul cel mai vârstnic a lui Ștefan cel Mare, care, după cum am văzut, fusese însurat, încă din timpul vieții tatălui său, deoarece l-am găsit având un fiu, Bogdan, care murise în 1480. Alt fiu al său, pomenit acum pentru prima oară, este acest Ștefan” (A. D. Xenopol, *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, Iași 1880, vol. II p. 562). / Dar să vedem cine era vistiernicul Matiaș și dacă, din punct de vedere istoric, prezintă el vreo însemnătate. În domnia întâia a lui Petru Rareș, vistiernicul Matiaș apare ca unul din sfetnicii săi cei mai de seamă. După ce Petru Rareș supusese Brașovul, pe când nu mult după acesta căzuse în mâinile lui și cetatea Bistriței, la 1530, vistiernicul Matiaș cere locuitorilor acestei cetăți 30 de care de proviant pentru armata lui Rareș, care se găsea la Rodna. Iată cuprinsul scrisorii vistiernicului Matiaș către bistrițeni: „Cunoscând voi că stăpânul nostru cel prea generos este acum lipsit, la Rodna, de cele trebuitoare, mai ales de pâine și de vin, vă cerem, în numele lui, nu mai puțin însă vă însărcinăm și vă ordonăm ca, îndată ce veți vedea aceste rânduri, să trimiteți 30 de care cât mai curând, spre a se duce proviziile ce se vor vedea a fi trebuitoare. Să nu cumva să faceți altfel de cum vă scriu, fiindcă știți bine că domnul nostru cere, atât de la noi, cât și de la voi, cea mai credincioasă slujbă. Dat în castelul Balvaniyos, în 22 Iulie 1530. (Iscălit). Noi,

Matei vistiernicul sau tezaurarul prea generosului principe Petru, voievod de Moldova. / La 1535, Petru Rareș, căutând să împiedice pe Ferdinand, locțiitorul lui Carol al V-lea, împăratul Germaniei, de a se împăca cu Ioan Zapolia, dușmanul său, trimete pe vis-tiernicul Matiaș, ca să stăruiască în această privire. Faptul acesta ne arată că vistiernicul Matiaș avea multă însem-nătate ca sfetnic al tronului, de vreme ce domnul îi încre-dințase o așa misiune. Iată cum califică Episcopul de Lund, ambasadorul lui Carol al V-lea, pe vistiernicul Matiaș, într-o scrisoare adresată suveranului său: „Se află aci vistiernicul voievodului moldovenesc, principe fără îndoială puternic. Acest vistiernic adeseori mă vizitează în taină și solicită de a nu se încheia pacea cu Ioan voievod. Promite că, la oricare cerere a mea, domnul său va veni cu 30 sau 40.000 de ostași aleși și va supune Transilvania sub ascultarea regelui Ferdinand; iar dacă Majestatea Voastră va întreprinde ceva pe uscat contra turcilor, domnul se va prezenta la serviciul Majestății Voastre cu 60 până la 80.000 de ostași foarte bine pregătiți. M-am dat în mare amicitie cu acest vistiernic și ne-am învoit a avea totdeauna o regulată corespondență. În adevăr, el este un bărbat foarte modest, foarte bun și mai ales prudent, și atât de ager în trebi, precum nici se află altul în Ungaria. Se silește a-și sfârși mai curând misiunea și nimica alta nu-l preocupă”. / Bunătatea și modestia, unite cu prudența și agerimea, fac, după cum vedem, din vistiernicul Matiaș o aleasă figură istorică, cu atât mai mult, cu cât aceste calități sunt atribuite lui, de niște izvoare străine. / În domnia întâia a lui Petru Rareș, Matiaș este pomenit ca mare vistiernic. Lângă poartă, față cu biserica, pe niște stâlpi de piatră stau atârinate clopotele; unul din ele poartă următoarea

inscripție: „Materialul din acest clopot este din clopotul făcut de ctitorul bisericii Horodniceni, Șerban Canta, în anul 1640, care, fiind crăpat, s-a reparat a doua oară și fabricat de Vasile Fogoraș, din Pătrăuți, cu cheltuiala poporanilor parohiei Horodniceni, prin stăruința **preotului Ioan și a primarului Gheorghe Todicescu, la anul 1883**”. În „*Uricarul*” dlui Th. Codrescu, vol. VIII, stă publicată și o inscripție privitoare la acest clopot, sub titlul: „Inscripția clopotului celui mare de la biserica din Horodniceni”. Iată cuprinderea: „Acest clopot l-a făcut Ioan Alecsandru V. V., cu mila lui Dumnezeu domn pământului Moldovei, și l-a dat Sfintei biserici din Horodniceni, la anul 7075 (1567), Aprilie 9, și după aceasta, stricându-se, l-a înnoit Iordaki vel vistiernic, în zilele lui Vasile V. V., domn țării Moldovei, în anul 7148, iar veleatul nou 1640”. / Clo-potul din Horodniceni, prefăcut a doua oară la 1883, a fost făcut la 1567, de Alexandru Lăpușneanu, în a doua domnie (1564-1568), iar la 1640 s-a reînnoit, pentru întâia dată, de către vel vistiernicul Iordaki. Comparând copia de inscripție cu actuala inscripție, vedem o nepotrivire de nume, la aceeași dată 1640; după „Uricar”, clopotul ar fi reînnoit de vistiernicul Iordaki, pe când după inscripția de astăzi, pare să fi fost prefăcut de Șerban Canta, tot la 1640. Și în această privire, docu-mente ne dau adevărata dezlegare a faptului; din două hrisoave ale lui Vasile Lupu, unul din 1635, Martie 25, care face parte din documentele proprietăților domnului Alexandru Cantacuzino-Pașcanul, iar altul din 1640, Martie 31, aflător în colecția documentelor Academiei Române, se adeverește vistiernicul Iordaki (Iordaki Can-tacuzino era un străbun al ramurii Canta – n. n.), pe la 1640, fără a se pomeni de

Șerban Canta. Tocmai în veacul al XVIII-lea se arată acest Șerban Canta, după cum se vede dintr-un hrisov de la 1732, Ianuarie 20, aflător în Archiva Statului Iași și citat de dl Tanoviceanu, în lucrarea sa inedită asupra boierilor Moldovei. Din cele arătate, se lămurește că inscripția aflătoare astăzi pe clopotul de la Horodniceni amintește greșit pe Șerban Canta, la 1640, în locul vistiernicului Iordaki; căci după cum dovedesc documentele pomenite, vistiernicul Iordaki trăiește prin veacul al XVII-lea, pe când medelnicerul Șerban Canta, abia în veacul al XVIII-lea. Toate celelalte clopote sunt mai noi, adică de la începutul veacului acesta. / Numele de Horod, sub care sunt amintiți Horodnicenii în „Uricarul”, pare a fi o prescurtare, căci tot în „Uricarul”, mai departe, în cuprinsul inscripției de pe clopot, se zice: „și l-a dat Sfintei biserici din Horodniceni. Horod s-ar putea deriva din slavonescul „horod” oraș, sau din „horog” grădină. Însemnătatea inscripției de la biserica din Horodniceni este blazonul, adică stema familiei vistiernicului Matiaș. Inscripția stă închisă într-un privaz de piatră, care poartă, pe toate patru la-turile, marca familiei Matiaș ; una din aceste mărci cuprinde, în prescurtare, numele lui Matiaș (Mat); alta, anul 1540, iar celelalte două, niște cruci, de un caracter simbolic. Data mărcii, 1540, arată că, deși biserica a fost zidită la 1538, piatra ctitorească a fost însă așezată la 1540. Cele două cruci simbolice sunt închise în marca de sus și cea de jos a privazurilor pietrei. Caracterul simbolic al crucilor de pe marca de familie a vistiernicului Matiaș amintește pe al celor de origine cruciată; una, și anume cea de sus, ține în curmeziș un iatagan, cea ce s-ar părea că arată lupta creștinătății împotriva islamismului; mai departe, forma acestei cruci se apropie de a crucii potențate a cavalerilor

Sfântului Mormânt. După Auguste Wahlen, unii dau acestui ordin de cavaleri o vechime de necrezut; întemeietorul lor ar fi Sf. Iacob, întâiul episcop al Ierusalimului, la anul 60 după Christos; alții îi cred a fi urmașii călugărilor așezați de Sfânta Elena, muma lui Constantin, în biserica cea nouă a Calvarului; unii susțin că ar fi întemeiați de Godefroy de Bouillon sau de urmașul său, Balduin; în sfârșit, alții asigură că ordinul lor ar fi o instituție a papei Alexandru al VI-lea, întocmită la 1496, în scop de a înfierbânta zelul peregrinilor. Iată textual ce-l scrie Auguste Wahlen : / „Acest ordin fu, odată, răspândit în toată Europa”, iar mai departe: „Un puternic senior din Polonia, *Iana satrapa et regulus*, chema, din Franța, pe unul din ei, *Martinum Gallicum*, și îi dădu, la 1162, proprietatea Miechov, la 10 leghe de Cracovia. Această mănăstire, a cărei superior luă titlul de general, deveni centrul unei congregații, care cuprinse vreo 20 de case în republica polonă, precum și în Silezia, Moravia, Bohemia, și subzistă până în cele din urmă timpuri ale Poloniei. Frații de Miechov primeau afiliați pentru modica remunerație de zece galbeni. În cea de pe urmă insurecție, Miechov pierdu ultimii săi călugări”. / Când știm câtă putere civilizatoare avu Polonia asupra Moldovei și, cu osebire, asupra așezămintelor sale, putem ușor înțelege cum boierii noștri, pe lângă titlul de pan, au putut împrumuta de la seniorii poloni și simbolurile feudale ale mărcilor de familie. Blazonul vistiernicului Matiaș, sprijinit de acel al vornicului Costea Bucioc, de la mănăstirea Râșca, și acel al panului Nicoară Hărovici, pârcălab de Hotin, de la biserica din Zaharești (Bucu-vina), vorbesc îndestul împotriva celor care pretind că românii n-au avut o noblețe feudală și că boierii erau niște diregători numai. Iată cum

se rostește domnul Alexandru Xenopol asupra nobleței noastre: / „Această clasă, care a apărat, în ultimele timpuri, interesele sale de castă cu o neîmpăcată înverșunare, care a stigmatizat, prin cronicarii ieșiți din sânul ei, pe toți domnii ce au vrut să se atingă de ele; această clasă atât de neastâmpărată, care se juca de-a domnul în țările române, aruncându-le adeseori în prăpastia pieirii; care știa să plece genunchii înaintea Caterinci a II-a, dar și să pună piept contra răpirii Bucovinei și a Basarabiei, nu putea fi o clasă de cinov-nici, de oameni deprinși numai cât a-și îndoi spețele înaintea suveranului lor. Această clasă de boieri au fost nobilii națiunii române și nu numai diregătorii din cancelariile domnești”. / Asemenea vorbind despre deosebirea dintre noblețe și diregătorie, domnia sa zice: „...trebuie bine deosebite noblețea, care era veche la români și ereditară, de diregătorie, care, prin firea ei, nu putea fi purtată decât de acel ce o avea. În terminologia veche, nobilii și diregătorii se numeau boieri, iar funcția se numea mai ales boierie”. / Apoi, mai departe, pentru a dovedi feudalitatea la români, dl Xenopol mai aduce și următoarele fapte: „Răsplătirea slujbelor avea caracterul feudal, care este de a împărți veniturile statului cu funcționarul... Cu cât propășea statul și se înmulțea numărul diregătorilor, domnii își îngustau neconținut veniturile lor, atribuind-le boierilor. Făceau întocmai ca și regii apusului, care și ei ruinară în același mod clasele lor”. / Din cele arătate, vedem cum marca de familie a vistier-nicului Matiaș, ce împodobește piatra ctitorească de la biserica din Horodniceni, aduce o dovadă mai mult că românii, pe lângă că n-au fost scutiți de așezământul feudal, au ajuns până de a vedea pe boier stampându-și în blazon mândria nobleței sale ereditare, ca și seniorii din apus. / Planul

bisericii vistiernicului Matiaș, ca la mai toate bisericile din Moldova, este crucea cu absidă, rotunzită pe dinlăuntru. Ea face o trecere de la stilul clădirilor ridicate de Ștefan cel Mare, la al celor zidite de Vasile Lupu. Ca odoare ctitorești nu se mai păstrează, la această biserică, decât un litier de lemn, săpat foarte frumos și împodobit cu vopsele și aurituri; nu se găsește însă pe dânsul nici un velet, și numai prin tradiție se crede a fi ctitoresc. Între odoarele mai noi, dar care merită a fi amintite, se păstrează un epitaf sau aer, de mătase albastră. Pe el se vede singur Hristos, fără celelalte persoane biblice, cu răni în palme, la coastă și la tălpile picioarelor, din care sângele curge cu îmbelșugare. Câmpul aerului este semănat cu stele și luceferi, iar pe margini, două bande poleite încunjură legenda știută. Această legendă este în rusește, așa cum se obișnuia din întâia jumătate a veacului trecut și până pe la jumătatea celui de față. Iată tălmăcirea ei: „Iosif cel cu bun chip, de pre lemn luând preacurat trupul tău, cu giulgiul curat, înfășurându-l și cu miresme ungându-l, în mormânt nou, acoperindu-l, l-a pus”. Jos, ca mai la toate epitafurile din veacul al XVIII-lea și de la începutul veacului al XIX-lea, stă următoarea inscripție, scrisă cu litere chirilice: „Această sfântă grobnică a mântuitorului și Domnului nostru Iisus Hristos, ce se numește aer, acesta este mormântul cel în piatră cioplit, în care nimeni, niciodată nu s-a pus. Pe acesta ce se vede acum, l-a înfrumusețat și l-a podobit acel de bună inimă, Dumnealui Șerban Cantacuzeno, ce-a fost medelnicer mare într-a țării Moldovei pământ, întru iertare păcatelor lui și ale părinților, întru veșnică pomenire. Dată bisericii sale, la Horodniceni ot (de la) volost (ținutul) Suceavskii, unde este hramul „Pogorârea Duhului Sfânt”. Scris și zugrăvit

de Parthenie Ereinionah, zugrav ot (de la) Kieva, vă leato (anul) 7245, adică 1736, Measiața (luna) Octombrie, dnia (ziua) 23”. / Ceva mai jos, la colț, se vede iscălitura zugravului: Eromonah Parthenia, ștearsă de tot. În altar, la stânga, este o icoană mare, anume Maica Domnului, zugrăvită pe mușama, care jos poartă inscripția următoare, scrisă chirilic: „Această icoană s-a zugrăvit după forma sfintei icoane ce-i făcătoare de minuni la Mănăstirea Neamțul și (șters cu totul) 1819, April 25. Constandin Dochimos, zograf”. / În naos, la dreapta, se află o altă icoană, ce înfățișează învierea lui Hristos și care cuprinde, tot în chirilice, cele ce urmează: „S-a făcut de Vasile Mihail din Iași, 1826”. Afară de aceasta, mai sunt încă alte trei icoane, lucrate de același zugrav, cu aceeași dată, anume: „Pogorârea Sfân-tului Duh”, la stângă; apoi „Înălțarea Maicii Domnului”, în pronaos, la dreapta; iar în față, la stânga, „Buna Vestire”. În altar, pe pristol, este o cruce mare de argint, a cărei inscripție se rostește astfel: „Pomenește, Doamne, pe robii tăi Nicolai Cantacuzino și pe Pulheria soția sa, 1832, April 8”. Această inscripție se află întocmai și pe o evanghelie mare, tipărită în Mănăstirea Neamțului, la 1821; ea este legată în argint, pe catifea vișinie, și împodobită cu 5 medalioane, din care cel de la mijloc înfățișează: învierea, iar cele de pe la colțuri, cei patru evangheliști; toate lucrate în smalt. / Cărțile mai vechi, ce se păstrează la această biserică, sunt: „Slujba marelui Canon a celui dintre sfinți părintelui nostru Andrei, Arhiepiscop de la Crit”, tipărită sub mitropolitul Daniil, prin osârdia și cheltuiala popii Nicolai ot București, la 7234 (1726). „Triod”, tipărit sub mitropolitul Neofit de la Crit, în București la 7255 (1747), de popa Stoica Iacovici. Jos, pe filele acestei cărți, este scrisă de mână

următoarea notiță: „Această carte, „Triodul”, pe înțeles, am cum-părat-o eu, păcătosul și nevrednicul Constantin Canta-cuzino vel paharnic, în treisprezece lei noi, de la Petre Munteanu, în zilele prea luminatului Domnului nostru Ion Grigore Ghica V. V., la văleatul de la zidire 7255 (1747) Mai 20, și o am dat-o bisericii noastre din Horod-niceni și oricine ar străina de la Sfânta biserică acesta să nu-l ierte domnul și mântuitorul nostru Iisus Hristos la înfricoșatul și nefățarnicul județ al sfinției sale, să fie odihna cu Satana într-un loc și cu îngerii lui, amin, amin, amin”. / Dumnezeieștile sfintele liturghii acelor dintre sfinții părinților noștri, a lui Ioan Zlataost, a lui Vasile cel Mare și a prejedesfeștenii (Grigorie Teologul), tipărite de Duca Sotirovici, tipograful de la Thasos, în Iași, la 7256 (1748). Cazanie, tipărită în episcopia Râmnicului, sub mitropolitul Neofit, la 7256 (1748), de popa Mihai și Aftanasie Popovici, tipografi. Canonul acelu dintre sfinți părintelui nostru Spiridon, Episcop Trimuthundii, tipărit sub mitropolitul Nechifor Peloponesiacul, cu cheltuiala lui Constantin Razul vel vornic, de Duca Sotiriovici, tipograf de la Thasos, în tipografia sa, la Iași 7258 (1750). Evanghelie, tipărită în mitropolia din Iași, sub mitropolitul Gavril, la 7270 (1762). Triod, tipărit sub mitropolitul Grigore, în tipografia mitropoliei din București, la 7277 (1769), de Gligore ieromonah, Minei pe Mart, tipărit sub mitropolitul Grigore, la Râmnic, 1774, de popa Constantin, tipograf. La începutul cărții este următoarea notiță, scrisă cu chirilică, de mână: „Acești doisprezece minei pe douăsprezece luni ale anului, cu slujbele de o parte ale tuturor sfinților ale sănacsariului de peste an, s-au cum-părat de mine, păcătosul, și s-au afierosit bisericii de la satul nostru Horodniceni, unde se prăznuiește hramul

Pogorării prea sfântului duh. Deci oricare va îndrăzni ca să o înstrăineze de la această sfântă biserică sau să o poarte cu nebăgare de samă și fără socoteală, unul ca acela să rămână supt vinovăția osândirii blestemului sfintei biserici. (Iscălit): Ianache Canta vistiernic, 1786”. Mineu pe luna iulie, tipărit sub mitropolitul Grigore, la episcopia din Râmnic, la 1780, de popa Constantin tipograful și de Constantin Mihailovici tipograf. Dumne-zeieștile Liturghii ale Sfântului Ierarh Ioan Hrisostom, Vasile cel mare și Grigore Dialogul (sic), îndreptate de pe cele elino-grecești și slaveno-rusești de însuși Prea-sfințitul mitropolit Sucevei și Moldovei, D. D. Veniamin Costachi, Cavaler ordinului Sfintei Anei, Clasă I, Iași, 1834. Pe una din file stă scris, de mâna mitropolitului: „Această Sfântă Liturghie s-au afierosit de mine, smeritul Veniamin, mitropolitul Moldaviei, la Sfânta biserică din ținutul Sucevei, din satul Horodniceni, a prea iubitul vărului meu Nicolai Cantacuzino, mare vistiernic, la 1834, Septembrie 23”. / Iată și pomelnicul bisericii, scris tot cu litere chirilice, însă fără dată: Matei cneghinago (sic), Elisavetha schimonahia, Ioan, Maria, Marta, Sergie, Șerban, Marta, Ichim, Gheorghie, Ecaterina, Candachia, Ștefan, Ioan, Iacob monah, Zoi Chiriac, Dragondie, Constantin, Maria, Ștefan Nicolai, Pulheria, Agafia shi-monahia, Elisaveta monahia, Dimitrie, Ioan, Ecaterina, Maria, Aristița, Matei, Elena, Pulheria, Zoe, Nicolai, Maria etc. Urmează numele preoților. / „Iată cum s-a petrecut cu moartea copiilor logofătului Canta (textul lipsește în Lahovari – n. n.): în iarna aceluia an, ieșise poruncă de la curte a se face un râmnic în grădină; îndată și fără leac de păsuială, omenii au fost scoși la boieresc sau cum se mai zicea pe atunci la zile de meremet. Gră-dinarul, om aprig la firea lui, ba încă

și fudul de a spori coada lingăilor curții, schingiuita pe țărani cum îi venea la mână. Spun bătrânii că era meșter neamțul în fel de fel de născociri drăcești. Nemulțumit de a-i bate, vrăjmașul își făcea tot răsul de dânșii. Cine a trăit la țară știe că, iarna, omenii portă și pe acolo împletituri proste de lână, care le mai dezmoțesc degetele de frig. Nu intra în capul neam-țului cum o labă de țaran să poarte mănuși, și când frigea mai tare gerul, el le muia în apă și-i făcea cu sila să le pună așa ude, până ce mâna și mănușa se făcea un sloi, de le țâșnea sângele prin carnea și pielea crăpată de ger, și plângeau oamenii și blestemau tot una, cât a ținut lucrul acela. Primăvara, rămnicul era gata, cu podețe și os-troave, de se părea grădina boierească frumoasă ca raiul. / Era în ziua de Sfântul Gheorghe, când logofătul Neculai Canta chemă pe fiul său, Matei, spre a-i vesti că-i dă în stăpânire moșia Horodniceni. Darul părintesc aprinse mândria acestui tânăr, de care se zice că era foarte pornit și aprig la fire. În acea zi, mai neastâmpărat decât ori-când, el porunci să-i pună șaua pe o rândunică de cal și luă drumul ce duce la Cornuluncii, hotărât de a pildui cu multă asprime pe căpitanul aceluia punct (punctul de vamă – n. n.), care, într-o împrejurare, îl cam supăraseră. Căpitanul, om cuminte, cum prinse de veste, pentru a scăpa de rușine numele său de oștean, o luă la sănătoasa peste brazdă. Feciorul de boier, înfuriat că nu l-a putut căpăta, își întoarse atunci toată mânia asupra neastâmpăratului său de cal și porunci la niște oameni ca să-l bată la falangă. Această întâmplare ciudată, în felul ei, ne amin-tește firea cea înțeleaptă a lui Nicolai Mavrogheni, care, în loc de a-și bate calul, îl cinstise cu rangul de mare spătar, ca boierii să vadă și să priceapă. Viind Matei Canta, de la **Cornuluncii**, se așezară toți la masă, cu multă

veselie, și pompă, cum nu mai văd azi ochii, mai ales că se nimeri a fi, în acea zi, și mitropolitul acolo. Pe atunci, Horodnicenii vedeau tot fețe alese... de câte ori sărbătorit-au pe Mihai Vodă acele curți, unde se adă-postesc azi vițeii... După masă, parte din boieri se cobo-rără în grădină, pentru aer. Matei Canta, cu sora lui, Elena, și cu Doamna Profira Canta, ce-i era cumnată după fratele lor, Dimitrie, se urcară într-o luntre, pentru a se plimba pe râmnice, mai ales că se nimerise a fi o zi de tot frumoasă; Matei, care ducea luntrea, nebunatic cum era, cercă a se prinde cu mâinile de un podeț, pe sub care treceau; luntrea se cumpăni și cu toții căzură în apă. Cel dintâi ajutor ce li s-a putut mai în grabă da, a fost de a li se arunca o funie. Doamna Canta, a căreia fustă și îmbrăcămintă de mătase o mai ținuse deasupra apei, prinzându-se cu mâinile de funie, scăpă la mal. Elena, însă, care, în cădere, n-avuse timp nici de a se gândi, cuprinsă de apă, ca și de spaimă, se cufundă, cât ai clipi din ochi; în zadar cercat-a fratele ei, ca să-i vină în ajutor, căci și el pierzându-și cumpătul, s-a făcut nevăzut. Bătrânul Canta, care, de pe mal, privind cu grozăvie cum i se îneacă copii, striga ca un ieșit din minți: „Fii bărbat, Matei!”, dar nenorocitul, învârtându-se, ieși în trei rânduri deasupra apei: trei clipe de agonizare, în care omul își trăiește de trei ori viața, se duse și apoi apa îl acoperi, iar glasul de tată nu mai străbătea adâncul morții... Erau pe atunci niște robi țigani, iar unul dintre ei, sărind în râmnice, se cufundă de câteva ori de-a rândul; în urmă, tăindu-l răcoare apei, nu se mai poate ține și, cu toată amenințarea și cu toată strășnicia cuvântului, cu care Canta îi porunceă: „Cufundă-te țigane, îneacă-te, țigane!”, el ieși la mal. Iubirea de viață mișelește pe rob... și-n adevăr, ce era atunci un țigan înecat? Toată lumea era în

picioare; cângi, aduse în grabă, căutară, de-a lungul și de-a latul, tot râmnicul, a fost cercetat și potricălit la fund; fel și chip s-a căutat; abia după vreo trei ceasuri, înecații au fost găsiți, ținându-se unul de altul. Toate ajutoarele întrebuințate în asemenea împrejurări au rămas zadarnice; deși nobili... n-au învins. Deocamdată, rămă-șițele lor au fost duse și așezate în florărie. Se zice că, venind acolo mitropolitul Veniamin și căutând la ei, cu lacrimi în ochi, a mustrat amar pe logofătul Canta, zicându-i: „Privește, Nicolai! Ți-ai făcut lac de înecat copiii”; apoi, uitându-se lung la dâșii, a mai adăugat cu descurajare: „Ia niște suflete pierdute!”. Îndată după îngroparea lor, nenorocitul Canta a pus oamenii de i-au tăiat râmnicul, ce-l făcuse cu zile de boieresc, pentru ca să-l plătească cu zile boierești, cu zilele copiilor săi, și cum să nu se înece ei, când râmnicul era sporit cu lacri-mile celor care-l săpaseră?”⁷⁴⁵. / Paharnicul Dinu Canta-cuzino, pe care îl aflăm proprietar acestei moșii pe la 1753, avea ca fecior în casă pe Ioan Cosma, care copia diverse scrieri (cronici). / În 1803, moșia Horodniceni a vistiernicesei Maria Canta, numărând 190 liuzi (oameni străini, de regulă ruteni din Galiția, care nu plăteau bir statului, ci proprietarului moșiei – n. n.), care plăteau 2.200 lei bir anual, având și 15 liuzi de cei fără bir (slugi – n. n.). La aceștia se adăogeau breslașii (meseriașii – n. n.) ot tam, în număr de 20 liuzi, cu 888 lei bir anual. / La 1822, spătarul Nicolae Canta, ginerele logofătului Dimi-trie Sturdza, își avea „alcătuită toată gospodăria și legate cu cale toate interesele așezării sale Horodniceni, care se afla în mijlocul moșiilor Rădășeni, Oprișeni, Mădeiu, Borca și cu pădurile mănăstirii Slatina, al căror

⁷⁴⁵ Ionescu, Serafim, *Dicționar geografic al județului Suceava*, București 1894, pp. 169-171

arendaș era” (*Istoria Mitropoliei Moldovei*, pp. 171, 396 și 397)⁷⁴⁶.

1893: „Brădățelul, comună rurală, la nordul plasei Moldova de Sus, județul Suceava, la 22 km de Fălticeni. Se învecinează, la est, cu comuna Rădășeni, la nord-est, cu Bucovina, de care se desparte prin Șomuzul-Mare, și, la sud, cu Sasca. Are forma unui poligon neregulat, prezentând mai multe ondulațiuni, înclinate de la nord-est, spre sud-est (albia Șomuzului Mare). Compusă din satele: Brădățelul, Horodniceni, Răbâia, Botești, Ro-topănești și Mihăești, cu reședința în Horodniceni. Până la 1886, formau două comune aparte: Horodniceni și Rotopănești. E populată cu 860 capi de familie, din 3.350 suflete, 1.680 bărbați și 1.670 femei, din care 99 străini. Contribuabili sunt 932. Are 4 biserici, cu 4 preoți și 8 cântăreți, și 2 școli rurale mixte, frecventate de 100 elevi. Copii între 7-12 ani sunt 181 băieți și 207 fete. În toată comuna sunt: 5 moriște, pe Brădățel și una pe Șomuzul Mare, 6 cârciumi, 6 dughene, 5 ciobotari, 5 stoleri, 20 rotari, 6 fierari, un cojocar, un sticlar și un mindirigiu. Bugetul comunei, pe anul 1892-1893, are, la venituri, 8.414,50 lei și, la cheltuieli, 8.001,90; iar al drumurilor, 2.322 lei la venituri și 1.646 lei la cheltuieli. În comună sunt: 264 cai, 745 boi, 500 vaci, 2.300 oi, 10 capre, 370 porci și 250 stupi. Altitudinea, de la nivelul mării, variază între 401-500 m. Este udată de pâraiele : Șomuzul Mare, Brădățelul, Răbâia, Braniștea, Prodana, Valea lui Gherghel, Valea lui Pavel, Ghilitoarea, Trifan, Alunișul, Topchilele, Matiești și

⁷⁴⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III 1900, pp. 738-742, text preluat, fără ilustrații, din Ionescu, Serafim, *Dicționar geografic al Județului Suceava*, București 1894, pp. 154-159

Humăria. Moșia e proprietatea moștenitorilor Marchizei de Bedmar și ai dlui Grigore Goilav. Suprafața teritorială a comunei e de 6.642,97 hectare, din care 1.166,93 hectare pădure, 3.442,09 hectare țarine, 1.782,90 hectare fânețe, 130,90 hectare vetre de sate și 120,15 hectare pământ sterp. Locuitorii, împrăștiți la 1864, sunt 1 fruntaș, 110 mijlocași, 326 codași și 74 cu câte 12,5 prăjini loc de casă, stăpânind 1.528 fălci și 37 prăjini. În comuna Brădățelul se face, în fiecare an, cam aceeași cultură; fiecare casă de gospodar își are livada de meri, peri, cireși, vișini, perje etc., al căror produs locuitorii îl vând prin târgurile Făl-ticeni, Botoșani, Roman și Iași. Două dealuri cu vederi frumoase sunt Dealul Crucii și Ferdinand. Afară de acestea, ca localități demne de văzut mai sunt: Brădățelul și biserica din Horodniceni. **Brădățelul, sat**, pe moșia Horodniceni, din comuna cu același nume, județul Suceava, așezat pe ambele maluri ale pârâului Brădățelul, spre sud și la 2,5 km de Horodniceni. Are 90 case, populate cu 102 capi de familie, din 390 suflete, 203 bărbați și 193 femei, din care 11 străini și 125 contribuabili. Vatra satului ocupă 10 fălci și 75 prăjini și e foarte accidentată, așa că nu o dată, în urma ploilor, s-au văzut case, cu loc, cu tot, lunecând spre pârâu. Împrăștiți, la 1864, sunt 12 mijlocași, 48 codași și 10 cu câte 12,5 prăjini loc de casă, stăpânind 159 fălci și 75 prăjini. Biserica și școala din Horodniceni slujesc și acestui sat. Drumuri principale sunt: la Roto-pânești, 1,5 km, și la Horodniceni, 3,5 km. **Brădățelul, pădure de stejar**, împetrișată cu mesteacăn și puțini carpeni și brazi, pe moșia Horodniceni, județul Suceava. **Brădățelul, pârâu**, județul Suceava. Izvorăște din Bahna Boteștilor, din Hăței și Humărie. După un curs de 8 km, în care a format 2 iezușoare și a învârtit 5 mori,

se varsă în Șomuzul Mare. Are de tributari, din dreapta, pâraiele Humăriei, Hăței, Matiești, Prodana și Valea lui Pavel; iar din stânga, pâraiele Răbâia, Valea lui Gherghel și Ghilitoarea. Conține mulți păștrăvi. **Brădățelul, două râmnice**, în pădurea și comuna cu același nume, județul Suceava. „Brădățelul”, zice cunoscutul nuvelist, dl Nicu Gane, în nuvela sa „Fluierul lui Ștefan”, „este o grădină ieșită din sânul naturii, în care nimic n-a lucrat mâna omenească, este un colțișor uitat, necunoscut în țara noastră, pe care călătorul nu-l vizitează, pe care poezii nu l-au cântat încă, dar care nu încetează de a fi mai puțin desfătător decât toate acele locuri ce au inspirat, până acum, lira barzilor noștri naționali. / Brădățelul are acea însușire rară, că, ori de câte ori îl vei vizita, întipăririle ce-ți lasă sunt tot atât de vii ca și cum l-ai vizita pentru întâia oară. El vorbește nu numai ochilor, ci și sufletului. Închipuiți-vă, în mijlocul unei păduri întinse, un lac limpede, în care se văd jucându-se păștrăvii; apoi, cascade și izvoare la fiecare pas, un mușchi răcoros, care se întinde ca un covor verde pe pământ; piscuri cu figuri capricioase; într-un cuvânt, tot ce poate natura produce mai frumos, mai drăgălaș, adunat într-un singur loc, ca și cum Dumnezeu ar fi voit să facă din Brădățel un mic paradis pământesc. / Când vii acolo, o dulce simțire te cuprinde, la vederea acestei naturi, ce pare a fi îmbrăcată în hainele ei de sărbătoare și multă, multă vreme, după ce ai părăsit acest loc încântat, îți rămâne încă întipărită în inimă tăcerea misterioasă a Brădățelului” (Vol. I, p. 48)”⁷⁴⁷.

1893: „Botești, sat, pe moșia Horodniceni, din comuna Brădățelul, plasa Moldova de Sus, județul

⁷⁴⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I 1898, pp. 600, 601

Suceava. Așezat pe dealul și valea cu același nume, la 3.650 m de Horodniceni și lângă hotarul Bucovinei, numără 131 case, populate cu 138 capi de familie sau 574 suflete, 299 bărbați și 275 femei, din care 12 străini. Are 150 contribuabili. Vatra satului ocupă 13 fâlcși și 60 prăjini. Locuitorii se ocupă cu plugăria. Are o biserică, cu patronul „Sfântul Gheorghe”, clădită din lemn, la 1801, de locuitori, deservită de preotul din Horodniceni și de 2 cântăreți. Are o școală rurală mixtă, înființată în anul 1892, cu un învățător plătit de stat și frecventată de 40 elevi. Împroprietăriți, la 1864, sunt 1 fruntaș, 18 mijlocași, 58 codași și 11 loc cu câte 12,5 prăjini, stăpânind 236 fâlcși și 20 prăjini. Drumuri sunt: la Cornul Luncii (8 km) și la Horodniceni (3.650 m). La 1863, Botești, a clirosului din Bucovina, aveau 23 liuzi, plătind 376 lei bir anual. (*Uricarul*, de Th. Codrescu, vol. VII, p. 252)⁷⁴⁸.

1893: „Mihăești, sat, pe moșia Rotopănești, județul Suceava, comuna Brădățelul. Așezat parte pe țărmurile pâraului Brădățelul, parte pe coasta dealului Rediul, are o populație de 117 familii sau 514 suflete: 263 bărbați și 251 femei, din care 136 contribuabili. Vatra satului ocupă 11 fâlcși și 45 prăjini. Are o biserică, cu hramul „Sfântul Nicolae”, clădită de frații Mihail și Ioan, în 1785, formând o parohie cu satul Rotopănești, a cărui școală servește și Mihăeștilor. Împroprietăriți, în 1864, sunt 37 fruntași, 32 pălmași și 5 codași, cu câte 12,5 prăjini, stăpânind 239 fâlcși și 45 prăjini. Drumuri sunt: la Rotopănești (1.200 m.) și la Burghinești (2 km). Într-un ispisoc, din 6973)1465 – n. n.), Aprilie 11, de la Ștefan Voievod, se dă Mitropoliei Moldovei satul Mihăești cu

⁷⁴⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I 1898, p. 552

mori, iproci etc. În 7011 (1503 – n. n.), August 27, prin alt ispisoc, tot de la Ștefan Vodă, se întărește stăpânirea Mitropoliei Moldovei pe satul Mihăești. Deci vechimea satului Mihăești întrece epoca lui Ștefan cel Mare”⁷⁴⁹.

1893: „**Răbâia**, sat pe moșia Horodniceni, județul Suceava, comuna Brădățelul, așezat pe valea pârâului cu același nume și pe coastele dealurilor Piciorul Huciului, Zvariei, Timofti și Răbâia. Vatra satului ocupă 5,5 fâlcii, cu o populație de 308 suflete. Împroprietăriți, în 1864, sunt 2 frunțași, 78 pălmași și 6 codași, stăpânind 216 fâlcii și 35 prăjini. Drumuri principale sunt la Botești (1.800 m) și la Horodniceni (1.500 m)”⁷⁵⁰.

1893: „**Rotopănești**, sat, pe moșia cu același nume, județul Suceava, comuna Brădățelul. Până la 1886, forma singur o comună aparte. E străbătut de pârâul Brădățelul și are o populație de 104 familii sau 410 suflete. Vatra satului ocupă aproape 10 fâlcii. Moșia e proprietatea dlui Grigore Goilav. Are 1.781 hectare, din care 821 hectare cultivabile, 698 hectare pădure, 207 hectare fânaș și restul mlaștini, râpi și loc neproductiv. Împroprietăriți, în 1864, sunt 6 frunțași, 44 pălmași și 8 codași, stăpânind 143 fâlcii. Are o școală rurală mixtă, reînființată în 1865, frecventată de 35 copii; o biserică, cu hramul „Schimbarea la față”, zidită de marele postelnic și cavaler Nicolai Istrati, la 1856, deservită de un preot și doi cântăreți și împroprietărită cu 8,5 fâlcii. Biserica are inscripția: „Acest templu, dedicat Sfintei Treimi, cu binecuvântarea prea Sfinției Sale Episcopului de Huși, Meletie Istrati, s-a fondat de fratele

⁷⁴⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul IV 1901, p. 330

⁷⁵⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V 1902, p. 192

său, mare postelnic și cavaler Nicolai Istrati, cu îndemnul soției sale Sevestia, născută Ciudin, și a fiului lor Titu Istrati, pe proprietatea sa, Rotopănești, în anul erei noastre 1856, în care Moldova a recăpătat privilegiile așezate de Ștefan cel Mare”. / În același an (1856) „în care Moldova a recăpătat privilegiile așezate de Ștefan cel Mare”, mărinimosul proprietar ridică, în curtea bisericii, o statuie de piatră, reprezentând Moldova, în forma unei fecioare, întinzând o cunună de stejar. / Nicolae Istrati a lăsat urme neșterse de filantropie și de patriotism. Două erau, pe timpul său, cele mai vestite școli din ținutul nostru: cea din Rotopănești, a lui Istrate, și cea din Broșteni, a lui Nanu. Școala lui Istrati nu era școală de rând: în ea se învăța carte multă și sănătoasă, se dădeau reprezentații teatrale, pentru care însuși postelnicul proprietar scria cărți, compunea piese, făcea chiar pe dascălul”⁷⁵¹.

1913: „Au fost numiți suplinitori, pe 1 Septembrie, în județul Suceava: domnișoara Clementina Zăhărescu, la școala din Horodniceni, postul al II-lea”⁷⁵².

1914: „S-au numit suplinitori, pe 1 septembrie, în județul Suceava: **Eleonora Scutelnicu**, la Horodniceni, postul al II-lea: preotul **Haralamb Teodosiu**, la Mihăești”⁷⁵³.

1916-1918: Obolul de sânge al sătenilor din **Boțești** pentru România Mare a fost depus de Botnariu Vasile, Afloarei Vasile, Pavăl Toader, Bondar Dumitru, Botnariu Petru, Pavăl Petru, Gafița Vasile și Loghin Ambrozie. Din **Horodniceni**, au căzut sergentul Mancaș

⁷⁵¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul V 1902, p. 282

⁷⁵² *Opinia*, No. 1985, Anul X, 13 septembrie 1913, p. 2

⁷⁵³ *Opinia*, No. 2261, Anul XI, joi 28 august 1914, p. 1

Dumitru, caporalii Celmare Vasile și Chiticaru Gheorghe, soldații Balan Ștefan, Bălăneasa Gheorghe, Bostea George, Dascălu Vasile, Duminte Constantin, Florea Gheorghe, Frăsina Ion, Grădinaru Ion, Hriscu Ion, Jorea Ion, Larion Vasile, Maței Dumitru, Manoilă Dumitru, Mihai Alexandru, Mogoș Ion, Pincu S. Ion, Rotaru Neculai, Scutăreanu Petru, Socea I. Constantin, Stafor Neculai, Trofin Ion, Vizitiu Ion, Balan Ion, Bălăneasa Alexandru, Boroianu Petru, Chirilă Ion, Dorneanu Dumitru, Epure Alexandru, Fotache Vasile, Grădinaru Gheorghe, Horea Ion, Hriscu Petru, Larion Dumitru, Lătătușu Ion, Maței Ion, Manoilă Gheorghe, Mihai Dumitru, Nimițanu Dumitru, Puiculița Ion, Saviuc Constantin, Socea Ion, Stoleru Neculai, Trofin Petrea și Vornicu Gheorghe. Din **Rotopănești**, s-au jertfit Bostea Neculai, Constantin Petru, Fetica Luca, Hreamătă Petru, Irimia Ioan, Irimia Gheorghe, Maxim Neculai, Mihai Ioan, Mihai Toader, Popa Gheorghe, Păduraru Gheorghe, Roșu Ion, Simion Toader și Tofan Vasile. În Sfanțul Război pentru Reîntregirea Neamului și-au pierdut câte un braț, cel drept, și mihăieștenii din Regimentul 32 Mărășești **Vasile MAȚEI**, tatăl viceprimarului Dumitru Matei, și **Gheorghe DOCHIȚA**. Patria, recunoscătoare, le-a împodobit piepturile și cu *Crucea Sfântul Gheorghe*, și cu *Steaua României*, apoi i-a uitat în cotidianul amar al vieții de țaran. În același război pentru Neam și Țară au luptat și evreii rotopăneșteni **Iancu Creștinu** și fiul lui, **Marcu Creștinu**, proprietari de moară, care n-au ezitat să re-nunțe la gheșeftul lor, în anii de cumpănă ai Patriei și ai Neamului, **Iancu** luptând și fiind grav rănit la Mărășești, iar **Marcu** – pe frontul de Răsărit al celui de-al doilea mare măcel planetar. Le-am întâlnit numele pe monu-mentul din

Rotopănești, ridicat în 2001, prin strădania unui comitet de acțiune și donație, condus de profesorul de română Constantin C. Pădurariu, urmașul unui lung șir de eroi. Din **Rotopănești**, s-au încredințat memoriei dem-nității românești Acozmei Niculae, Costantin Costache, Creștinu Iancu, Creștinu Marcu, Ecoboea Gavril, Eco-boea Vasile, Hreamătă Aurel, Hreamătă Ioan, Ichim Dumitru, Irimia Ioan, Ispir Niculae, Matei Calistrat, Mocanu Constantin, Mocanu Grigore, Mocanu Jănică, Mocanu Simion, Mocanu Ștefan, Păduraru Costică, Păduraru C. Constantin, Otrocol Dumitru, Pietraru Jănică, Popa Alexandru, Popa Dumitru, Tofan Constantin, învățătorul Lebădă Alexandru și Nucu Constantin.

1920, mai 15: Pentru că Regele Ferdinand, ca și antecesorul său, Carol I, uitase de promisiunea împrumutării, „țărani din **Rotopănești** au invadat în masă, cu vitele lor, fânețele domeniului coroanei”. Câteva zile mai târziu, administratorul de plasă arăta că țărani care ocupaseră izlazul domeniului coroanei erau foarte agitați și, pentru a preîntâmpina o răscoală, cerea armată, cu aportul căreia „să liniștească spiritele”⁷⁵⁴. În anul următor, nemulțumirile țăranilor care luptaseră pentru înfăptuirea României Mari față de demagogia guvernanților stă să explodeze, iar la „*Rotopănești țărani au ocupat părți din moșia neexpropriabilă din comună*”, spre deplina nemulțumire a proprietarului, care, în declarația arătată prefectului, avertiza că „*locuitorii împrumutăriți pe moșie, cu toate ordinele ce au primit de la Consiliul agricol al județului Suceava, continuă a-și ridica case pe loturile ce, potrivit legii, le stăpânesc provizoriu... De*

⁷⁵⁴ Institutul „Nicolae Iorga”, *Relații agrare și mișcări țărănești 1908-1921*, pp. 458-489

altminteri, pe această moșie sătenii încalcă drumuri, pun stăpânire cu forța pe lanuri care nu sunt ale lor, fac cărări peste ogoare însămânțate, fac garduri pe locurile ce nu le aparțin, creând o atmosferă de anarhie și care, de va fi lăsată să continue așa, va pune cândva autoritatea în grele și delicate situații”⁷⁵⁵.

1941-1944: Eroii din **Rotopănești**, deslușiți de pe piatra monumentului ridicat de profesorul Constantin C. Păduraru, căpitanul în rezervă Nucu Gheorghe și sergenții majori în rezervă Otrocol Vasile, Otrocol Petru și Savin Ion, s-au numit Alexandru Grigore, Alexandru Gheorghe, Cepoi Costache, Fetica Ion, Fetica Gheorghe, Fetica Toader, colonel Hreamătă Vasile, sublocotenent Hreamătă Emil, Irimia Vasile, Mihai Gheorghe, Mocanu Constantin, Mihai Alexandru, Mihai Dumitru, Mălinescu Dumitru, Păduraru Dumitru, Păduraru Toader, Pincu Gheorghe, Ștefan Vasile, Ștefan Dumitru și Zagzeschi Iosef. Din **Horodniceni, Brădățel și Răbâia** s-au jertfit pentru supraviețuirea României Mari Agarafinei Ion, Ailenei Gică, Alexoia Ion, Arcuș Vasile, Axinte P. Iacob, Balan Vasile, Boaru Gheorghe, Bălăneasa Neculai, Boghiu Gheorghe, Bostea I. Gheorghe, Bostea Gh. Ilie, Bostea I. Neculai, Butnaru Mitiță, Butnaru Vasile, Buburuz Vasile, Ciobâcă Petrea, Covataru G. Mihai, Covataru Constantin, Covataru G. Dumitru, Covataru I. Vasile, Covataru T. Dumitru, Covataru T. Ion, Crăciun Constantin, Cimbru Alexandru, Chichioacă Gheorghe, Cojocar Gheorghită, Dochia Ioan, Dorneanu Gheorghe, Dorneanu Petru, Dochia Ioan, Florea V. Grigore, Florea V. Neculai, Gogonel Gheorghe, Grigoraș Gheorghe, Marcu P. Ioan, Maței Vasile, Mancaș D. Vasile, Mancaș N.

⁷⁵⁵ Institutul „Nicolae Iorga”, op.cit., pp. 525-526

Gheorghe, Mogoș A. Vasile, Nica Mitică, Orlenschi Gheorghe, Jorea Marian, Epure Gheorghe, Larion Dumitru, Larion Gheorghe, Pralea I. Gheorghe, Roșu T. Ion, Rotaru D. Vasile, Saviuc I. Dumitru, Saviuc I. Ion, Saviuc C. Neculai, Sava I. Gheorghe, Stofor C. Costică, Sperlă C. Costică, Șurubaru Vasile, Tulică Vasile, Vizitiu Ghiță, Vornicu Ion, Alexandru Gheorghe, Stramai Ilie.

1945: „Următorii învățători se transferă, pe data de 1 Septembrie 1945, la școalele primare din județul Baia, arătate în dreptul fiecăruia: **Loghin Ion**, gr. II, de la Răbâia, Horodniceni, la Botești, Horodniceni, post IV, casă, teren, vechime în învățământ; **Avârvarei Constantin**, grad definitiv, de la Mărmureni-Roman, la Horodniceni, post IV, părinți bătrâni; **Loghin Sofia**, gr. II, de la Lecușești, Vârtop, la Horodniceni, post V, apropiere de soț, funcționar public; **Loghin Elena**, grad definitiv, de la Fălticeni Nr. 4, la Răbâia, Horodniceni, post II, apropiere de soț, învățător. / **Învățători fixați: Voicu Leon**, gr. II, de la Drăgoești, Suceava, la Botești, Horodniceni, post”⁷⁵⁶.

HORONTEȘTI

(pe Almaș, Neamț).

1529: Întărit de Petru (Rareș) voievod mănăstirii Pângărați, care cumpărase de la un nepot al lui Baico și Gliga, „jumătate de sat **Horontești** pe Almaș”⁷⁵⁷.

⁷⁵⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 248, 30 octombrie 1945, pp. 9578-9580

⁷⁵⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iași 1927, p. 182

HOROȘĂUȚI

(lângă Cuciurul Mic, Bucovina, Ucraina).

Megieș cu Dobronăuții, Boianciuc, Cuciurul Mic și Vaslăuții, satul de pe Pârâul Negru, Horoșăuți, a fost întărit, în 15 ianuarie **1617**, Antimiei, văduva lui Dimitrie Lența, și copiilor ei, Marica, Anghelina, Magda și Miron.

În 3 iunie **1640**, după moartea Antimiei, moșia și satul se împart între ginerii lui Dumitru Lența, Onciul Iurașcoviți, Isac Cocoranul și Gliguță, și nepotul lui Dumitru Lența, Dumitrașcu Lența.

În 25 februarie **1663**, Isac Cocoranul lasă copiii lui, Lupa și Miron, „întreg satul Horoșăuți... care i-a fost parte cumpărătură, parte baștină, cu un heleșteu bun, cu moară și cu alte locuri”. Lupa Cocoranul se va căsători cu Turcul, iar copiii lor moștenesc o jumătate de sat, în 25 martie 1704. Unul dintre acești fii, Constantin Turcul, s-a căsătorit cu Antimia, cea care primește în dar, în 5 aprilie 1723, partea de sat care revenise Ilenei, fata lui Vasile Turcul. O altă parte de sat, care aparținuse lui Buculei, s-a împărțit, în 5 iulie 1750, între copiii acestuia, Safta, Anița și Angelina Drace.

În 1 aprilie **1680**, când Grozava, fata lui Isac de Sinehău, văduva lui Constantin Cocoranul, determină împărțirea moștenirii rămase după soțul ei, cumnații ei, Miron Cucoranul, Vasile Căzăcescul, Tudosie Țintă, Costășco căpitanul Turculețu și Trinca, le revine „giumătate de sat Horoșeuți”.

1750: Partea de moșii din Horoșăuți a lui Buculei s-a împărțit, în 5 iulie 1750, între Gheorghe Turcul și Raifta Vlăiculeasa și copiii ei, iar sfertul de sat Horoșăuți al lui Buculei s-a ales „să se împartă în trii părți, pi surori, Saftii și Aniții și Anghelinii (fetele Vlăiculesii), dar Anița au vândut partea ei nipotului său, lui Ilie Drace, ficior Saftii, și de la Ilie Drace au cumpărat Andrieș Turcul, iar partea Dracii, ce-i de la maică-sa, Safta, au rămas să se împartă Vlăiculeasa cu Turcul”. Zece ani mai târziu, în 16 martie 1760, când Raifta Vlăiculesii împarte moșiile copiilor ei, „lui Ilie i-a venit a tria parte de Horoșăuți ca să o stăpânească singur”.

În 3 octombrie **1762**, Vlăiculeștii revendică, la Divanul Domnesc, posesia unui sfert de sat, partea lui Buculei, în dauna lui Gheorghe Turcul, și are câștig de cauză.

1772: Recensământul lui Rumeanțev⁷⁵⁸, din 1772-1773, înregistrează la Horoșăuți, moșie a postelnicului TURCULEȚ și a răzeșilor, „60 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, Ion, 2 dascăli, Gavril și Vasile, 2 ruptași, Ilie VLAICO și Costandin VLAICO sin lui Ilie, 1 umblător (agent fiscal), Sofronii FUȘTEI, 4 văduve, Salinca, Nastasia, Catrina și Maria, 2 jidovi, Davidu și Froim orândar, 17 case pustii și 31 birnici, adică: Onofrei MURAVESKI, Ștefan ȚURILO, Dumitraș GRUMEZA, Vasili GRUMEZA, Pânteii FUȘTEI, Mihailo sin PÂNTELEI, Toader dulgheriul, Ștefan GAVRILIUC, Mihailo FUȘTEI, Simion GAVRILIUC, Vasili MUSTOVEIU, Prodan MICHICIUK, Ion BINTUL, Măcsim rus, Pintelei LUNICI, Vasili MANICU, Andronic

⁷⁵⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 423

CIOBOTARCIUK, Mihailo CIOBOTAR-CIUK, Sirbin CREȚUL, George DASCALCIUK, Andrieș GRAUR, Vasili CIOȘU, Simion zet ȘEPTILICI, Gligoraș CIOBOTARCIUK, Vasili PITHIRNIAK, Nechifor ciobotar, Gavril sin BEICIUK, Vasili CAȘCAVAL, Alecsandru CHIRILIUC, Vasili VACARCIUK și Iftodi GRUMEZA. Cătunul Dobrinăuți, moșie a lui Postolachi CÂRSTE, avea 42 „toată suma caselor”, însemnând 1 popă, Vasilii, 1 dascăl, Toader, 2 jidovi, Șmilo și Zălman, și 38 birnici, adică: Ion RUDIN vornic, Alecsa morar, Fedor brat ego, Georgie sin RABCIUC, Andrei CROCIAC, Hrihor HUȚUL, Vasili DRĂGUȚAN, Sandul sin MACSIM, Ion LAVRINCIUC, Vasilii a moșneguțului, Ignat BRÂNZEI, Petru cumnat lui BRÂNZEI, Necolai sin GAVRIL, Toader brat ego, Moisa CROCIAC, Tănasă BEȘICĂ, Ursul sin BEȘICĂ, Vasilii STARI, Ion zet BĂȘICĂ, Ion RABCIUC, Ursul ȘTEFIUC, Vasilii CIMPOEȘUL, Hrihor ILIUC, Nechita rus, Matei sin GAVRIL, Sofronii sin ZAHARII, Tănasă sin DARII, Petre rus, Ion DREBOT, Toader moldovan, Ion sin ego, Vasili sin ego, Grigoraș LEFTER, Ivan PIANIȚA, Ion SALAPAI, Nichita văcar, Dănilă ȚAMPUL, Iacob TĂTARUL, Ștefan strugar, Mihai DELE, Ion sin CRUCIAN, Macsin STARI, Coste sin ego, Palii rus, Andrei TREBUHINSKI, Ignat RABCIUC, Dumitru sin IGNAT, Tănasă LAVRINCIUC, Ștefan HUȚUL, Vasile GERILĂ, Zaharie, Toader sin ZAHARII și Fedor morar.

În 1774, Horoșăuții aveau 67 familii țărănești, iar în 1775, 1 mazil, 2 popi și 84 țărani, numărul familiilor ajungând, în 1784, la 130.

1858: Biserica Nașterii Maicii Domnului din Horoșăuți a fost ctitorită, în 1858, de Mihail cavalier de

WARTARASIEWICZ și de Micolai de VLAICO, pe locul unei biserici vechi, aflată, în 1843, sub patronatul baronului Wartan WARTARASIEWICZ și slujită de preotul administrator Constantin TARANGUL, care păstora 905 suflete. În 1876, patron bisericesc era Severin von WARTARASIEWICZ, paroh fiind Ilie CUȘNIRIUC, numărul enoriașilor ajungând la 1.456. În 1907, sub același patronaj, biserica îl avea paroh pe Ilie CUȘ-NIRIUC, născut în 1837, preot din 1868, paroh din 1871, iar cantor, din 1888, pe Eustachie LASTIUCA, născut în 1859.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăția Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea raionului Coțman – **Zastavna** (judecătorie de district), Babin cu Ștefanovca, Boianciuc, Borăuți, Brodok, Czarnypotok, Cincău, Dorosăuți, Horoșăuți, Iurcăuți, Cadobești, Kiseleu, Krisciatek, Cuciur-mic, Culeuți, Mitcău, Mosoiuca, Ocna, Onut, Pohorlăuți, Prilipce cu Luca, Repujineț, Samușin, Teutri, Vasileu, Verbăuți, Verenceanca, Zwiniec cu Koetriszówka”⁷⁵⁹.

1884: O școală cu 4 clase fusese deschisă în comună în anul 1884⁷⁶⁰.

În **1890**, Horoșăuții aveau 1.631 locuitori, parohi fiind Ilie Cușniriuc și Grigorie Laza, învățător – Panora Senculeț, iar primar – Ferdinand Drvota.

1891: O listă de subscripție pentru biserica ortodoxă din Cacica, încredințată, în octombrie 1891, lui

⁷⁵⁹ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

⁷⁶⁰ SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 29, 1876 p. 86, 1907 p. 87

„Ilie CUȘNIRIUC, paroch în Horoșăuți”, menționează următoarele nume de localnici: Dorimedont CUȘNIRIUC, preoteasa văduvă Reghina HNIDEIU, Eufrosina HNIDEIU, proprietarul Constantin de VLAICO, Catinca de VLAICO, antistele comunal Ferdinand DRWOTA, Maria DRWOTA, proprietarul Andronic de VLAICO, răzeșa Maria ZEBACINSCHI, răzeșul Ioan ZOTTA, Pulcheria ZOTTA, răzeșul Petru MISICHIEVICI, răzeșul Niculai VLAICO, răzeșul Vasile TOMIUC, Maria TOMIUC, răzeșa Elisaveta VLAICO, răzeșul Dimitrie BALASINOVICI, răzeșul Iancu BALASINOVICI, răzeșul Teodor COCEALA, Maria COCEALA și răzeșa Ana MALINESCUL⁷⁶¹.

1899: „În anul 1899, un număr mic de bărbați, însuflețiți de iubirea de neam, și a hotărât a înființa „Societatea Mazililor și Răzeșilor bucovineni”, din conducerea căreia făcea parte și **Leon cav. de Vlaico**, proprietar în Horoșăuț”⁷⁶².

În **1908**, conform Dicționarului lui Grigorovitza: „**Horoșăuți (Horoszoutz)**, comună rurală, districtul Coțman, așezată pe ambele părți ale pârâului cu același nume, între comuna Boianciuc și hotarul spre districtului Rădăuți. Suprafața: 9,45 kmp; populația: 1.642 locuitori ruteni, de religie gr. or. Cuprinde, pe lângă vatra satului, și târla Berdo. Este străbătută de drumul districtual Iurcavăț-Horoșăuți, care o leagă cu drumurile principale Cernăuți – Uście Biskupie (Galiția) și Noua Suliță – Dobronovăț. Are

⁷⁶¹ GAZETA BUCOVINEI, Nr. 52/1891, p. 4

⁷⁶² *Gazeta Mazililor și Răzeșilor bucovineni*, Anul I, Nr. 1, bilunar – proprietar și editor: Prof. Dr. Iancu cav. De Cuparencu; redactor responsabil: Teofil cav. de Manescu; tipografia lui E. Kanarski, Cernăuți, 18 noiembrie 1910, pp. 4-7

o școală populară, cu o clasă, și o biserică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Dom-nului”. La 1776, era proprietatea cămărașilor Mihalachi Bognischi și Mihail Vlaicu. Populația se ocupă cu agricultura. Comuna posedă 860 hectare pământ arabil, 59 hectare fânașuri, 47 hectare grădini, 110 hectare imașuri, 738 hectare păduri, 3 hectare 50 ari heleștee. Se găsesc 95 cai, 492 vite cornute, 287 oi, 195 porci și 44 stupi de albine. **Horoșăuți, moșie**, cu administrație particulară, districtul Coțman. Suprafața: 10,46 kmp; populația: 101 locuitori, în majoritate ruteni gr. or. Cuprinde, pe lângă moșia Horoșăuț propriu-isă, și târla Berdo⁷⁶³.

În 1910, 90 % din populația satului Doroșăuți era ucraineană.

1911: „În 9 Iulie, s-au ținut adunări în Horoșăuț și Cuciurmic. Societatea a fost reprezentată de domnii Dr. Cuparencu, ca vice-prezident, Ioan dc Popescul, ca secretar, și Iancu Hahon, ca membru al ei. La aceste adunări a participat și deputatul Cuparencu, pentru a mulțami alegătorilor pentru voturile primite în 2 April a. c. Deschizându-se adunarea, de cătră vicepreședintele societății, dl deputat Cuparencu luă cuvântul și mulțami răzeșilor pentru încrederea ce i-au dat aceștia, întrunind la alegere voturile lor pe persoana sa. Le făgădui, în sfârșit, tot sprijinul său răzeșilor din satele acestea și împrejurime. Reprezentanții din Cernăuți au făcut, apoi, raport despre mersul și starea societății răzeșilor, de la înfiin-țarea ei, au desfășurat pe scurt trecutul istoric al răzășimii din Bucovina și i-au rugat pe cei prezenți să se înscrie și ei ca membri în societate, arătându-le beneficiile de care se pot

⁷⁶³ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 112

bucura, apoi răzeșii și copiii lor, dacă societatea va dispune de mijloace multe. Dnii Dr. Cuparencu și Popescul au relevat însemnătatea școalei și i-au îndemnat pe răzeși să-și trimită copiii la școlile românești din Cernă-uți, promițând sprijinul societății pentru cei sărmani. În fine, au făcut apel calduros la răzeși ca să păstreze cu sfințenie bunurile strămoșești, care sunt limba și legea românească. Amândouă adunările au reușit frumos, mul-țămită străduinței domnilor Leon cav. de Vlaicu din Horoșăuț și Leon cav. de Onciul din Cuciurmic, care sunt stâlpi puternici ai răzeșimii de pe acele plaiuri înstrăinate. Constatăm cu satisfacție că, la adunarea din Horoșăuț, au participat și răzeșii din Boianciuc. Oare n-au comis frunțașii națiunii un păcat strigător la cer, că nu s-au interesat de acești fii ai neamului, la care mai există și azi explozie de românism? După spusele răzeșilor bătrâni, a fost în comunele amintite limba română obligată în școală, până acum 40 de ani. Amintim următoarele familii românești; **în Horoșăuț:** Manescul, Pădure, Vlad, Vlaicu; **în Boianciuc:** Balasinovici, Iacubovici, Motoc, **în Cuciurmic:** Cucurean, Onciul, Paladi, Poclitar, Popescul, Prodan, Țopa. Cea mai bună dovadă că aceste ținuturi au fost, odată, curat românești sunt cuvintele întrebuințate chiar de ruși, în vorba de toate zilele, ca: chiar, basma, hăi napoi, coadă, gârlă, guler, prăși etc. Dinspre nord, pe teritoriul galițian, figurează pe harta specială, până azi, următoarele nume românești: Albinufca, Arșiță, Măgura, Miculințe, Ocna, Serafințe, Soroceanca, Taborăște, Târgovița, Trifanufca. Ar fi recomandabil să facă, odată, reprezentanții societății o primblare până la Nistru și

aalte, la Culeuș, unde, după spusa răzeșilor de aici, se află încă un număr considerabil de frați de-ai lor”⁷⁶⁴.

1914-1918: „Dumitru a lui Grigori Huțul, născut în **Horoșăuți**, la 17 octombrie 1886 a plecat, în primăvara anului 1915, la război. Rănit în luptă și adă-postit lungă vreme în spitalul din Frankstadt, în Moravia, a trimis ultima scrisoare soției sale în 4 august 1918. De atunci și până în prezent n-a mai sosit nici o știre despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Mariei Huțul, procedura pentru declararea morții celui dispărut; **„Nicolai a lui Ioan Gavrilă**, născut în **Horoșăuți**, la 22 martie 1880, a plecat, la 1 august 1914, la război și ar fi căzut în luptă, în septembrie 1914, pe frontul de luptă sârbesc, lângă Foca, Bosnia. Până în prezent n-a mai sosit nici o știre despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Vasilcei Gavrilă, procedura pentru declararea morții celui dispărut”⁷⁶⁵.

1919: Din Comisiunea agrară de ocol Zastavna făcea parte, ca „loctiitor, **Petre Zeman**, agricultor, **Horoșăuți**”⁷⁶⁶. **„Deciziune de expropriere No. Ag. Vasilău I/19**. Deciziunea Comisiunii agrare de ocol Zastavna, cu care decis exproprierea corpului dominical, fasc. No. 222, **Vasilău**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene, în suprafață de 133 ha 58 ari a corpului dominical, fasc. No. 343, **Horoșăuți**, din registrele fonciare pentru moșiile bucovinene și corpul rustical, fasc. No. 577 din

⁷⁶⁴ *Gazeta Mazililor și Răzeșilor Bucovineni*, Nr. 16, Anul I, 12 august 1911, pp. 189, 190

⁷⁶⁵ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 11, Cernăuți 30 martie nou 1921, pp. 128-133

⁷⁶⁶ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

registrele fonciare pentru comuna cadastrală **Horoșăuți**, în suprafață de 178 ha 90 a 16 mp, și a corpului rustical fasc. No. 4 din registrele fonciare pentru comun cadastrală **Dobronăuți**, în suprafață de 62 ha 94 a 68 mp, proprietatea moștenitorilor lui Severin Wartere-sievici, în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”⁷⁶⁷.

HOROTCA

(sau Horotceni, Lăpușna, Moldova).

1654, martie 24: Întărit de Gheorghe Ștefan voievod lui Dumitrașco Brad, feciorul Gligorii Brad din satul **Ciuciuleni**, care „a adus un zăpis de mărturie de la mulți oameni buni, anume Dămian Grecul, Grigorie ginerele lui Grozav, Ionașco feciorul Neanelui, Dumitrașcu feciorul lui Tighinean, Necula feciorul lui Carp din satul **Ciuciu-leni**, scriind cum a venit Nastasia, fata Horotceanului, și a dat și a dăruit toate părțile ei de moșie din satul **Horotca**, ce este în ținutul Lăpușneni, și din satul **Drăgușeni**, și din satul **Stolniceani** cu vad de moară pe apa Botnii și au dăruit nepotului său Dumitrașco Brad, pentru sufletul ei”⁷⁶⁸.

1657, ianuarie 14: Porunca dată de Gheorghe Ștefan voievod lui Marcea din **Ciuciuleni** și lui Simion din **Policeni**, să judece pricina dintre Dumitrașco Brad cu

⁷⁶⁷ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuți, 1 iunie nou 1921, pp. 213-216

⁷⁶⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 51, pp. 69, 70

cumnată-său Ion (Iosip?) pentru niște părți de ocină din **Horotca**, partea Nastasiei, care le-a fost soră mamei lor, zicând Iosip că nu le face parte Dumitrașco dintr-acele părți, ce le ține singur, iar Dumitrașco ne-a arătat un zapis de la câțiva oameni buni, scriind cum acea mătușă a lor, Nastasia, s-a dat lui Dumitrașco cu tot ce-a avut și i-a dăruit pentru sufletul său toate părțile ei ce le-a avut prin toate ocinile... Deci foarte să socotiți cu dreptate și să chemați pe acei oameni buni, care-i scriu în zapis, de vor mărturisi ei cum s-a dat lui Dumitrașcu cu tot ce-a avut și va fi zapisul adevărat”⁷⁶⁹.

1657, martie 3: Ispisoc de judecată de la Gheorghe Ștefan voievod, după ce „a pârât de față Dumitrașco Brad pe văru-său Andrei pentru parte de ocină din **Horodca**, partea Nastasiei, fata Horotceanului, mătușa lui Dumitrașco Brad, zicând Andrei Horotceanul că Anastasia i-a fost și lui mătușă, iar Dumitrașco Brad a arătat un zapis de la mătușa sa Nastasia, făcut dinaintea a mulți oameni, cum și-a dat toată partea ei, cu tot venitul ce i s-a ales din satul **Horotceni** nepotului său Dumitrașco Brad, dar Andrei a zis că a vândut mătușă-sa ce a avut moară în Horotca lui Darie comisul... Deci domnia mea i-am judecat să-și țină Dumitrașco Brad ce i-a dat mătușă-sa Nastasia, iar ce va fi cumpărat Darie comisul să-i întoarcă Dumitrașco Brad, căci este el rudă mai apropiată”⁷⁷⁰.

1695: Zapisul lui Ștefan Darie, fost mare stolnic, la mâna lui Dumitrașco Brad, prin care se învoiesc asupra cumpărăturii părinților lor, „jumătate de iaz în **Horotca**, în

⁷⁶⁹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 57, pp. 77, 78

⁷⁷⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 58, pp. 78, 79

Poiana cea Mare, partea lui Andrei Chirvasie, nepotul Horotceanului”, unde „acel iaz s-a întâmplat de s-a rupt de două ori și tot n-a făcut știre Dumitrașcu Brad ca să mergem să iezim și să dăm la toată cheltuiala ce a trebui, iar noi, într-un rând, am fost pribegit din țară, căci ne-am fost ridicat pe Duca vodă, iar în alt rând ne-am întâmplat în țară și tot n-am dat nimic la iaz, nici la cheltuieli, nici la muncă, și am stat cu rugămintea la oameni buni și mi-au dat din agonisita morii jumătatea ce mi-a fost parte, iar eu încă m-am apucat ca, de s-ar rupe iazul, să-l iezesc și eu, până în două iezături, cu toată cheltuiala mea... și la tocmeala noastră s-au întâmplat Mârza, Gafton și Coțofan din **Pereni**, Necula Carpu, Ionașcu, Pănteleiu sin (fiu) Istratie ot **Ciuciuleni**, Bilan, Petrachi, Chirilă și Ilie de **Conojeni**, Constantin Hariton, Gheorghe Ortul, Arsenie fratele lui și preotul Romașcu ot **Stolniceni**”, care a și „scris zăpăsul, ca să fie de credință”⁷⁷¹.

1904: „**Horodca**, sat în județul Chișinău, volosti Vasieni, așezat în valea Horodca. E înconjurat de păduri. Spre vest, pe culmea unui deal, în mijlocul pădurii, la 2,7 km de sat, sunt niște dărâmături ale unei cetăți vechi. Se crede cum că de la aceste ruine derivă și numele satului, Are 43 case, cu o populație de 413 suflete de țărani români, împroprietăriți pe 178,25 deseatini pământ. Proprietara, nobila Ana Th. Kiriatic, posedă 735 deseatini”⁷⁷².

HOTCEȘTI

⁷⁷¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 117, p. 139

⁷⁷² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 116

(numit apoi Căpotești, azi Șcheia, Iași)

1628, noiembrie 5: Zapisul de mărturie al marilor boieri, „precum au venit înaintea noastră Ionașco Capotă, feciorul lui Nicoară Capotă, și nepotul lui Nistor, feciorul Dochiei, și Gafca și Nasta, fetele Antimiei, și Ionașco, Gheorghie și Gligorie, și seminția lor Nastea, fata Saftei, și Cioban, Simion și nepotul lor Strătulat, și iarăși seminția lor Stanca, jupâneasa lui Murgoci, cu toată rudenia lor, și iarăși seminția lor Busca, Ionașco și Simion, feciorii Maricăi, și nepoata lor Urâta, fata Aniței, și seminția lor Zaharia, fecior Agahii, și iarăși seminția lor Cătălina, fata Ruscăi, și bărbatul ei Dămiiian, și iarăși seminția lor Dămian bătrânul, feciorul lui Efrem, nepotul Gherghinei, și nepotul lui Fătul, fecior Dochiei, și frații Gligorie și Văscan și alte seminții ale lor, toți nepoți și strănepoți lui Marco Capotă... și au vândut... a treia parte din satul **Hotceștii**, unde a fost Hotca, la Stavnice, ce se cheamă **Căpoteștii** (fostul Hotcești, azi Șcheia, Iași), partea din mijloc, cu moară gata în apa Stavniceului și cu poiană de fânețe și cu prisacă gata, și cu tot venitul ce este, pe sub codru, în ținutul Vasluiului... egumenului și a tot soborul de la sfânta mănăstire Bârnova, drept 450 taleri de argint”⁷⁷³.

HOTCEȘTI

⁷⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 418, pp. 568, 569

(lângă Strunga, comuna Strunga, Iași).

1545, aprilie 4: Întărit de Petru (Rareș) voievod Măricăi, cneaghinei lui Bran, și surorii ei Mărina, cneaghina lui Petriman, fetele Nastei, nepoata Marușcăi, strănepoatele lui Coste Stravici și Giurgea Stravici, care primesc ispisoc pentru „dreptele urice și privilegiile ce-au avut străbunii lor... satele **Crivești, Hotcești, Răvăcani și Găureni**... din privilegiul lor de împărțeață”⁷⁷⁴.

1581, mai 8: Întărit de Iancul voievod nepoților Măricăi, cneaghinei lui Bran, și surorii ei Mărina, cneaghina lui Petriman, fetele Nastei, nepoata Marușcăi, strănepoatele lui Coste Stravici și Giurgea Stravici, care primesc ispisoc pentru „ocinile lor drepte și moșii din privilegiul de danie ce au avut străbunii lor Coste Stravici și Giurgea Stravici de la Alexandru voievod... satele **Crivești, Hotcești, Găurenii** și jumătate din **Răvăcanii, Pietrișul, Hăsnășanii și din Chicera**”⁷⁷⁵.

1609, iulie 24: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Dumitru, „fiul lui Cristea Buhuș, nepot lui Pătrașco, strănepot Maricăi și lui Bran și răstrănepot lui Coste și Giurgiu Stravici”, care primește ispisoc pentru moșiile „ce au avut bunii lor de la Petru (Rareș) voievod, a patra parte din satul **Crivești** de la Strungă, a patra parte din seliște **Găureni**, a patra parte din **Răvăcani** și a patra parte din **Hotcești**, care-s în ținutul Romanului (lângă Târgu Frumos), și a patra parte din satul **Gănești**, ce-i în ținutul

⁷⁷⁴ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 102, 103

⁷⁷⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 103

Cârligăturii”⁷⁷⁶.

1631, aprilie 8: Întărit de Moise Moghilă voievod vistiernicului Dumitru Buhuș, care primește uric pentru „o bucată de pământ în hotarul Târgului Frumos, care este dinspre **Crivești**, și de începe din movila săpată, din hotarul Plotuneștilor, pe drumul cel păduros, și de acolo peste Bahlueț, la altă movilă săpată; și de acolo iarăși la altă moviliță, peste Bahlueț, la dealul Muncel și pe vârful Muncelului, la hotarul Costeștilor; iar dinspre celelalte laturi, pe ale sale vechi hotare... dreaptă danie de slujire și chiar cumpărătură, pentru că a dat aceluia domn patru cai buni, prețului drept 140 ughi (ducați ungurești); iar acei cai datu-i-a în treaba țării la cinstitul han... / Și mai întărim lui Dumitru Buhuș vistiernic, din ispisoc de cumpărătură, ce-a avut de la Alexandru voievod, fiul lui Radul voievod. din a patra parte de sat **Olăsei**, a treia parte, ce-i în ținutul Vasluiului, cu părți din mori și din heleștee pe apa Șacovățului, și cu prisacă, cumpărătură de la Vasile Dășovanul, fiul Nacului, drept 50 taleri de argint... / și niște părți din satul **Dumeni** pe Prut, la gura Ciuhurului, în ținutul Hotinului, cumpărătura socrului său Ilea Bucioc. / Și iarăși îi dăm și întărim, din ale sale dresuri de cumpărătură, din satul **Văvătiești**, care acum se numește **Bârlești**, din jumătatea de jos, a treia parte, cumpărătură de la Ionașco, fiul lui Toader Moga, nepot lui Moga sulger, drept 40 taleri de argint... / Și iarăși îi dăm și îi întărim a patra parte din toată seliștea **Hot-ceștilor**, sub strungă, în ținutul Romanului, cumpărătură de la Tanasie și femeia lui Titiana, fata lui Gligore Mus-tea, și de la sora sa Nastasia,

⁷⁷⁶ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, pp. 100, 101

nepoata Anei, strănepoata lui Ion Gănescul, drept 40 taleri de argint”⁷⁷⁷.

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliăș voievod logofătului Dumitru Buhuș, care primește urice pentru „satul **Gâdinții** (comuna Sagna, Neamț) pe Siret, cu loc de mori la Siret și la pâraul satului și cu bălți de pește și cu vii, și cu pod umblător pe Siret, și alt sat, anume **Criveștii** (comuna Strunga, Iași) sub Strungă, cu iaz și cu mori și cu vii, și, în același hotar, seliștea **Răvăcanii** (lângă Târgu Frumos, Iași), mai jos de Pietriș, și seliștea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași) și **Hotceștii** (lângă Strunga, Iași), și a patra parte din satul **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), și seliștea **Dădeștii** (inclus în Târgu Frumos, Iași), pe Sirca, cu loc de iaz și de mori la Sirca, ce este în ținutul Roman, și a treia parte din seliștea **Plotuneștilor** (inclus în Târgu Frumos, Iași) și jumătate din satul **Căcăcești** (în Cârligătura, Iași) și o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat și a pus stâlpi Pătrașco Bașotă logofăt... cu loc de iazuri și de mori la amândouă Bahlulele, și toate părțile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhărești** (lângă Târgu Frumos, Iași), cu iaz și cu mori la Bahlui, și niște părți din **Chiceră** (lângă Sârca, comuna Bălțași, Iași), ce este în ținutul Cârligăturii, și satul **Vavatieștii**, ce se numește **Bârleștii** (comuna Erbiceni, Iași), și satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iași) pe Bahlui, cu iaz și cu mori pe Bahlui, și toate părțile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iași) și din satul **Totoești** (comuna Erbiceni, Iași), de asemenea pe Bahlui, ce este în ținutul Hârlău, și un loc de mori și de prisacă mai jos de **Pureciani** (la nord

⁷⁷⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 155-161

de Popricani, Iași), la Jijia, ce este în ținutul Iași, și satul **Cupcici** (numit apoi Cupcina, azi orașul Kalininsk, raionul Edinița, Moldova) și **Brătășanii** (azi Brătușenii Vechi, raionul Edinița, Moldova) pe Ciuhur, cu iaz și moară pe Ciuhur, și a patra parte din satul **Tribiseuți** (comuna Trebisăuți, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabiște, cu jumătate de iaz și cu moară pe pâraul Drabiște, și a treia parte din satul **Costești** (comuna Duruitoarea, raionul Râșcani, Moldova), pe Prut, cu loc de iaz și de moară la Ciuhur, și de asemenea și la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniștea Bohotin) și cu pod umblător peste Prut, și toate părțile lui din satul **Dumeni** (comuna Vărativ, raionul Râșcani, Moldova), mai sus de Costești, de asemenea pe Prut, și jumătate din satul **Bozoviță** (Buzoviță, regiunea Cernăuți, Ucraina) și jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuți, Ucraina) și toate părțile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuți, Ucraina), pe Nistru, ce este în ținutul Hotin, și satul **Măneștii** (lângă Brătla, comuna Helegiu, Bacău), și jumătate din satul **Grozești** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori și cu loc de pive și de fîristreu pe pâraul Oituz, și cu loc de vie, și cu grădini și cu fânețe la muntele ce se numește Munciei, ce este în ținutul Troțuș, și o parte de ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn, comuna Borlești, Neamț), peste Bistrița, ce se va alege partea lui Hricicanul, cu loc de moară la pâraul satului și cu loc de prisacă, ce este în ținutul Bacău, și satul **Necu-leștii**, ce se numește **Trifeștii** (Neamț), cu iaz și cu mori la Pârâul Negru, și toate părțile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din satul **Romănești** (lângă Trifești, Neamț), de asemenea pe Pârâul Negru, cu loc de iaz și de mori pe Pârâul Negru, de asemenea și pe pâraul Brănișterilor, ce este în ținutul

Neamț, și satul **Potropopeștii** (Potro-popești, comuna Tăcuta, Vaslui), și niște părți de ocină, câte se vor alege, din satul **Olășei** (comuna Tăcuta, Vaslui), și alte părți de asemenea cumpărătură din satul **Bombotești** (azi Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuțitna, cu mori și cu loc de pive la pârâul Cuțitna”⁷⁷⁸.

1637, noiembrie 3: Ionașco, feciorul Măgdălinei, nepotul Stancăi, strănepotul Nastei dăruiește vistiernicului Dumitru Buhuș toată partea mamei lui Măgdălina, „ce se va alege din sat din **Crivești** (comuna Strunga, Iași), din seliștea **Hotceștilor** (comuna Strunga, Iași), a **Răvcanilor** (Răvăcani, comuna Strunga, Iași) și a **Găurenilor** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași)... / Așijjderi, și părțile surorilor mele Candachia și Sofronia, căci au vândut ele lui părțile de ocină ce au avut la **Budești** (comuna Făurei, Neamț) și **Porcești** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț)”⁷⁷⁹.

1638, aprilie 26: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului mare vistiernic Dumitrașco Buhuș, care primește în dar, „pentru multă binefacere ce i-a făcut, de mai mult preț decât sunt aceste ocine”, de la Ionașco, fiul Măgdălinei, nepotul Stancăi, strănrpotul Nastei, „părțile suro-rilor lui, Candachia și Sofronia, care au vândut alte părți ale lui Ionașco de la satul **Budești** (comuna Făurei, Neamț) și **Porcești** (Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț)... toată partea mamei sale Măgdălina, cât se va alege din satul **Crivești** (comuna Strunga, Iași) și din seliștea de la **Hotcești** (lângă Crivești, comuna Strunga, Iași), și din

⁷⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971, doc. 234, pp. 289-292

⁷⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 211, pp. 194

Răvcani (lângă Crivești, comuna Strunga, Iași), și din **Găureni** (Găureana, azi Gura Văii, comuna Strunga, Iași)”⁷⁸⁰.

1639, februarie 24: Chiriac, femeia lui Anița, fata Nastasiei, nepoata Ungurului pârcălab, dau vistiernicului Dumitru Buhuș, „pentru mult binele ce ne-a făcut dum-nealui pururi... ce se va alege din seliștea **Hotceștilor** (comuna Strunga, Iași)”⁷⁸¹.

1640, iulie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuș, care primește „pentru o binefacere ce ne-a făcut când aveam niște nevoi”, de la Chiriac și soția lui Anița, fiica Nastasiei, nepoata pârcăla-bului Ungurul „cât se va alege partea lor din seliștea **Hutcești**, din vatra satului și din câmp, cu tot venitul”⁷⁸².

1645, octombrie 18: Vasile Banul medelnicerul cel mare, nepotul Petrii Ungurul, cu rudele lui Chiriac, cu femeia lui Anița, și Tănăsie și cu feciorii lui, toți nepoții Petrii Ungurului împart între ei ocinile „ce am avut de la moșul (bunicul) nostru Petrea Ungurul. / Și s-au venit Aniței și feciorilor Titianei jumătate de sat **Slobodziani** (Slobozia, comuna Gârceni, Vaslui) din ținutul Vaslui, jumătate din **Platonești** (Plotunești, comuna suburbană Prigoreni, inclusă în orașul Târgu Frumos, Iași) din ținutul Cârligătura, a patra parte din **Hotcești** (comuna Strunga, Iași), însă și părțile de **Crivești** (comuna Strun-ga, Iași) și de **Răvcani** (Răvăcani, comuna Strunga, Iași), care părți

⁷⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 336, pp. 330, 331

⁷⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 38, p. 47

⁷⁸² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 403, pp. 410, 411

au fost vândute de tată-său, de Gligorie Mustea, lui Buhuș vistiernicului; și din **Hăsnășeni** (comuna Lețcani, Iași), a opta parte, ce o am plătit eu, Vasile Banul, de le-am dat un cal. / Și în tocmeala noastră au fost pârcălabul Damaschin, Păcurar de **Verșeni** (comuna Miroslăvești, Iași), Istratie de ținutul Cârligătura, Ionașco Mareș, Toader Marco și mulți oameni buni”⁷⁸³.

HOTIN

1627, aprilie 5: Zapisul fraților Bălan, Grigore și Nastasia, feciorii lui Udrea de **Tețicani** (Tescani, Hotin, Moldova), și al surorilor Nastura și Anghelina, fetele Podolenii, nepoatele Udrii, prin care mărturisesc cum au „vândut dreaptă moșia și ocina noastră **Ojovul** (Ojeva, Ucraina), ce este pe Nistru, mai în sus de **Văsălăuți** (în hotar cu Ojovul, Ucraina), în ținutul Hotinului... lui Gavrilaş, pârcălab de Hotin, drept 120 taleri de argint... Și la tocmeala noastră s-au prilejit Gheorghi Corosteanul Iurașcovici și Ostahiiia chihaiia de călărași de **Rădăuți** (târgul Rădăuți, Bucovina) Bulzul călărăș de acolo, Ionașcu Grozăvăscul de **Zastavna** (Bucovina, Ucraina), Carp vătămanul de **Maliniță** (Mălinești, Ucraina), Ion vătămanul de **Vlădicina** (lângă Ojeva, Ucraina), Gheorghi Cornescu de **Halice** (azi Galet, ținutul Hotin, Ucraina)

⁷⁸³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 225, pp. 176, 177

Vasile Stranha pușcar din târgul **Hotin** și mulți alți oameni buni”⁷⁸⁴.

1628, februarie 15: Zapisul agăi Ion Tertia, prin care mărturisește că a vândut „fratelui nostru, lui Efrim Hăjdeu”, drept 160 taleri, „moșie și cumpărătură din sat din **Citnicăuți...** a treia parte de sat, partea de mijloc, ce am avut cumpărătură de la Mărica de Suceavă, sora popii Mătiaș, așijderea am vândut, drept 140 srebnih de taleri ce am cumpărat de la Mătiaș și de la fetele lui Drănșeanu vătahului de Butici... a treia parte dinspre răsărit, drept 49 taleri, și din partea Iurșei, și din partea Petricăi, ce se vor alege două părți, drept 80 taleri. Și întru tocimala noastră au fost Gheorghită Jora, **părcălabul de Hotin**, Gligorie Hrucî vornicul, Chircoș neguțătorul de **Came-niță** (târg, Ucraina), Avram de **Lucăceni** (Lucaceni, raionul Hotin, Ucraina), Constantin Stârcea și David de Hotin, Necoară Seuca ot **Stănilești** (raionul Hotin, Ucraina), Mândrea ot **Terebisăuți** (Terchisăuți, azi Drabiște, Moldova) și mulți oameni buni, megieși”⁷⁸⁵.

1628, iunie 30: Zapisul lui Isac, feciorul Ciorcei, nepotul Pinții, care mărturisește că a vândut, drept 100 taleri bătuți, părcălabului Gheorghită Jora, în fața **vameșilor de Hotin** Gheorghie, alt Gheorghie, popa Samson, Malic pușcarul, Dima pușcarul, Foti pușcarul, țârcovnicul domnesc Nicoară Focenco, Lupul Tăutul, Căzacul feciorul vornicului Gheorghie, Lupul feciorul Zaharchei, și Pătrașco feciorul Mancîului din **Voloconțești** (lângă Te-rebna, Hotin, Moldova), „din jumătate de sat din **Brăd-**

⁷⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 173, p. 226

⁷⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 310, p. 422

zeni (azi Brândzeni, Hotin, Moldova), a treia parte, și din **Vorobivca** (satul Gheredeuca, Hotin, Moldova), așijderea așa, și din **Handzouți** (satul Hăncăuți, Hotin, Moldova), așijderea așa, și din **Onești** (pe Ciuhur, Hotin, Moldova) așijderea așa, ce sunt pe Ciuhru, ce au fost drepte ocine și moșii a mâne-mea, Ciorcei, și a mătușă-mea, Pinții, și altor frați ai noștri”⁷⁸⁶.

1635, februarie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui clucer Lupul Prăjescul, care cumpără, cu 300 de zloți bătuți, de la Grozava, cneaghina lui Stratul Bolea fost mare șetrar și de la copiii ei Neculcea, Catrina și Păscălina, „șase fărtaie de vie, care sunt la **Cotnari**, în Dealul Laslăului, cumpărate de Stratul Bolea de la David și soția lui Mica și de la fiii lor de la **Hotin**”⁷⁸⁷.

1635, august 19: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Avram din **Lucăceni** (azi Lukacivka, comuna Nelipăuți, raionul Chelmenți, Ucraina), în baza unui zapis semnat de slugi domnești și de Zaharia de **Hotin**, popa Nichita și Laver diaconul de **Lucăciani**, Gavril Corostilă din **Cotela** (Coteala, comuna Coteala, raionul Briceni, Moldova), „scriind și mărturisind că a venit înaintea lor Odochia, cneaghina lui Toma, fost vornic de **Botușani**, cu fiul ei Mardarie, și Costanda și Andronic, fiii lui Vasile din **Volcineț** (azi Maiovka, comuna Ocnîța, raionul Ocnîța, Moldova), și Avram, fiul Măricăi, nepotul Fădorei, și fratele ei Toader din **Liveni** (comuna George Enescu, Botoșani), toți nepoții lui Bilava de **Sencheuți** (Săncăuți, comuna Cotuijenî, raionul Briceni, Moldo-va)... și au

⁷⁸⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969, doc. 374, pp. 519, 520

⁷⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 36, pp. 35, 36

vândut a patra parte din tot satul Sencheuți, care se cheamă stâlpul lui Bilava, și cu iaz, și cu vad de mori pe Viliia, în ținutul Hotinului... slugii noastre Avram, pentru 230 de taleri de argint”⁷⁸⁸.

1638, iulie 24: Samson de Târgul **Hotin**, soră-sa Nastasia, fiu-său Ionașco și nepoată-sa Măricuța, fata Nastasiei, vând lui Vasile Vartic, drept 20 de galbeni, „o parte de ocină din sat din **Voicăuți**, în ținutul Doroho-iului, dintr-a treia parte din tot satul, a treia parte”⁷⁸⁹.

1643, decembrie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Vasile Vartic ce a fost vătav, feciorul Grăpinei, care cumpărase, conform unui zapis de mărturie de la boieri, „o parte de ovină din sat **Voicouți** (lângă orașul Darabani, Botoșani), ce este în ținutul Dorohoiului, pe apa Prutului, din a treia parte din tot satul a treia parte, cu vad de moară în apa Prutului... de la Gheorghe Borodaci, feciorul Anghelinei, nepotul lui Frățiian, drept 20 de galbeni de aur... / Așijderi, de la popa Samson de târgul **Hotin** și de la soră-sa Nastasia, de la feciorul său Ionașco și de la nepoată-sa Măricuța, fata Nastasiei, o parte de ocină din acel sat Voicouți, drept 20 de galbeni de aur”⁷⁹⁰.

1770-1772: Târgul **Hotinului**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁹¹:
Care nu dă nici la o orânduială: Mihailo, marchitan / Dumitru, marchitan / Timofte, marchitan / Costandin,

⁷⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 211, pp. 248-250

⁷⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 429, p. 407

⁷⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 223, p. 203

⁷⁹¹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 179-181

marchitan / Grigoraș, marchitan / Ioniță, chitari / Lupul,
 cojocar / Toader, grec, marchitan / Ioniță, croitor / Toader
 fiul lui Vasile / Toader, casapul / Ștefan, casapul / Alecsa
 Coval / Ion, cojocariul / Vasile fiul lui Precup / Stavdi,
 marchitan / Vasile, cojocar / Prodan, cojocar / Andrei,
 cojocar / Nicolae Zaporojan / Nicolae Bradunschii /
 Gheorghe, dulgheriul / Gheorghe, chitari / Ursache,
 casapul / Ioniță, dulgher / Vasile, chitari / Vasile, dulgher
 / Hrinco, dulgher / Dumitru, cojocar / Anton, chitar /
 Frideric, marchitan / Anton Bugania / Mihailo, palamar /
 Ion, pâslar / Nicolae, rus / Simion, cibotar / Nicolae, olar /
 Simion, rus / Alecsa, olar / Hrinco, cibotar / Ivan, rus /
 Iftimie, rusul / Vasile, butnar / Danila fiul lui Ostahe / Ion,
 morariul / Ivan, berariul / Andrei Rusnac / Timco, cibotar
 / Nichita Conceschie / Vasile fiul lui Savin / Dumitru,
 olariul / Ilaș, cibotariul / Gavril, giugănar / Vasile, lutar /
 Dumitrașco din Lencăuți / Iancul, cojocar / Ștefan
 Șchiopol / Ivan fiul lui Iure / Stoian, sârbul / Costandin
 Bănari. // **Mahalaua Târgului de Jos:** Alecsa, vornic /
 Vasile, marchitan / Hlior / Iacob Pohaci / Petro / Ilaș din
 Iurcăuți / Mihailo / Cozma / Roman / Ștefan, pânzar / Iacob
 fiul lui Minciuc / Alecsa, pânzar / Hrior, haidău / Dănila
 Pazpalchi / Fodor Lipciuc / Cozma Însuratu / Ivan Boiciuc
 / Nicolae Hrițac / Gavril Habornii / Alecsa, rus / Ștefan,
 pânzariul / Ivan Ripir / Macsin Pintia / Feder Stare. //
Mahalaua Otacilor din Hotin: Simion, vornic / Ion
 Cernei / Filip fiul lui / Ștefan, rusul / Hrior din Clișcăuți /
 Ivan, crâșmar / Simion Rusnac / Ivan din Pocretchie /
 Nicolai fratele lui / Vasile Podcleschie. // **Rufeturi ot tam:**
 Popa Andrei / Pavel, diacon / Mihăilă, răspopă. // **Jidovii**
din Târgul Hotinului: Moscul Sânger / Strul fiul lui
 David / Zelnic, croitoriul / Maer fiul lui Moscul / Ițco,

butnariul / Butnariul / Avram a Simiei / Herșcu al lui / Iure Hăim / David al lui Dărăban / Bercul al lui Șionii / Hilip / Herșcul, croitoriul / Iosip Cabasacal / Leiba Farbiș / Rafail / David Rejnic / Herșcu al lui Nisul / Aron Broțchii / Avram fiul Hahamului / Ștrul, șlicariul / Aron fiul Frimii / Leiba, cocieriul / Aron fiul lui David / Șeul / David al lui Basii / Leiba Aronovici / Iuda fiul lui Herșcovici / Strul cel Gros / Peisec / Leiba, dughengiu / Haim Giabas / Leiba Smotrici / Strul fiul lui Avram / Solomon al lui Sobotari / Leiba, șlicariul / Niscul / Iancul Pădureț / Volva, zlătariul / Aron fratele lui Haimul / Faibiș / Iancul, crâșmar / Davin fiul Moişăi / Șmil, sticlariul / Moscu, croitoriul / Ghidali al tăbăcarului / Strul, dascăl / Ițco, sticlar / Herșcu din Vascăuți / Șimon fiul lui Ițco / Ițco, croitoriul / Borco Iureș / Moscul lui Niscul / Nuta / Buium Șăretul / Șlioma / Milic / Hațcal Frâncul / Buium, hahamul.

1904: „**Hotin**, orașul de reședință al județului cu același nume. E așezat la 5 verste de granița Austriei și la 36 de granița României. De la Chișinău, capitala Basarabiei, sunt 269 verste, iar de la Cameniță, din Podolia, 22 verste. / Orașul este construit pe malul drept, abrupt și înalt al Nistrului; casele, zidite pe poalele a două dealuri. Hotinul se desparte în patru părți: mahalaua cațapească, mahalaua rusească (unde se află cetatea, Slobozia soldățească) și Rumni; mai este și o seliște, numită Rameni-Iar. / Suprafața pământului, care aparține orașului, este de 2.225 deseatini. Populațiunea orașului, în anul 1902, după date oficiale, era de 31.800 suflete, din care 12.000 evrei, 7.000 ruteni și rusini, 5.000 ruși, 4.500 rom-ni, restul armeni și de alte naționalități. / **În istoria țării**, Hotinul a jucat un rol însemnat. Legenda istorică pretinde că întemeietorul orașului a fost Cotizon, regele

Geților (regele costobocilor, ucis de romani în Dobrogea, „sub Lentul” – n. n.) . Întăririle primordiale ale orașului datează de la genovezi, ceea ce dovedesc ruinele vechiului turn, ce se înalță pe malul abrupt și care făcea parte din vechea cetate. / Hotinul, în adevăr, a fost o fac-torie principală a genovezilor, pe calea comercială de pe Nistru, spre Marca Neagră. Apoi Hotinul a devenit o ce-tate a Moldovei, după ce domnia genovezilor s-a surpat. / În convențiadepace de la **1459**, încheiată de Ștefan cel Mare și regele Poloniei Cazimir, acesta din urmă se obli-ga „de a nu turbura pe locuitorii Hotinului și a nu-i opri de a se ocupa cu pescuitul, și a nu popri vasele care plu-tesc pe Nistru”. / Ștefan cel Mare, în acest timp, întări și lărgi vechea cetate genoveză. Învins de Mahomet al II-lea, marele domn al Moldovei, pe la 1476, s-a retras la Hotin (după o pribegie prin Podolia, în Hotin aflându-se „tânăra Domniță, dulce și suavă ca o garofiță” – n. n.) și aci își pregăti armatele sale pentru groaznicul război, care a durat opt ani. După moartea lui Ștefan al IV-lea (Ștefăniță Vosă – n. n.), turcii ocupară Hotinul, dar iarăși orașul a fost luat îndărăt de moldoveni. / La **1562**, Hotinul a căzut în mâna lui Albert Lasi, iar la 1563 a fost reluat de moldoveni. / La **1600**, Mihai Viteazul, biruind pe Ștefan Movilă, sub zidurile Hotinului, îl ocupă pentru un timp scurt. Astfel orașul acesta, și în secolul al XVII-lea, trece prin necontenite asedii. / La **1617**, polonii, care puseră mâna pe vechea cetate moldovenească, fură siliți a ceda Hotinul turcilor, iar la **1621** iarăși el cade în mâna polonilor, care, împreună cu hatmanul cazacilor Cona-șevici, rezistă lui Osman și tătarilor. / La **1650**, Hotinul redevine cetatea Moldovei, și aci se așează Vasile Lupu, după ce a refuzat să căsătorească pe fiică-sa cu Timuș. / La **1673**, Hotinul a

fost al turcilor, dar, în ziua de 1 noiembrie, îl ia regele Poloniei Ion Sobeski, înainte de a succede pe tron lui Mihail Wişnevetski. / La **1674**, după o luptă dintre poloni și turci, moldovenii reocupă Hotinul. / La **1689**, Ion Sobeski bate din nou cetatea. / La **1711**, în fine, turcii ocupă definitiv Hotinul, după ce bat pe Țarul Petru cel Mare la Prut. Devenind stăpâni pe cetate, turcii repară fortăreața, și, pentru îndestularea ei, crează „raiaua Hotinului” (de unde și numele moldovenesc Răileanu, adică din Raia – n. n.). De la turci, Hotinul apoi a trecut în mâinile rușilor. Întâia dată, rușii l-au ocupat pe la 1739, când au biruit pe turci lângă Stavuceni. Hotinul însă atunci avea o garnizoană turcească de-abia de 765 oameni, cu Corciac-Pașa în cap, iar rușii au fost peste 30 mii. / După pacea din Belgrad, Hotinul a fost remis îndărăt turcilor. La **1769**, principele Golițin a bătut pe turci, sub zidurile Hotinului, dar a fost apoi silit să treacă Nistrul îndărăt, lângă satul Neporotova. Cu toate astea, peste puțin, turcii goliră cetatea, pe care rușii au ocupat-o. După pacea de la Cuciuc- Cainardji, Hotinul din nou a fost transmis turcilor. / La **1787**, orașul a fost ocupat de către armatele aliate ale Austriei și Rusiei. La **1791**, Hotinul, după pacea din Iași, a fost ocupat de turci. În fine, la 1806, rușii au luat Hotinul definitiv, bătând pe turci. / Din anul **1812**, fortăreața orașului a fost declarată de ruși ca făcând parte din rangul al II-lea de cetăți ale Rusiei; la **1856** însă a fost desființată și părăsită. // **Orașul Hotin**, pe timpul turcilor, a fost un frumos oraș oriental, cu palate, băi, grădini; toate aceste edificii s-au dărâmat, și, împreună cu rușii, au năvălit în oraș evrei din Polonia, care l-au transformat într-un oraș murdar și insalubru. Apropierea graniței face ca pe aci să se introducă, prin contrabandă, manufacturi austriece.

Industrie proprie nu există, afară de ceva cherestea, care se transportă pe Nistru, în jos. În mahalaua Rumni locuiesc pensionarii ruși, folosindu-se de ieftinătatea vieții. / Din edificii noi, orașul posedă o biserică catolică, o sinagogă; un palat în două caturi, a Zemstvlui. Orașul n-are nici o școală secundară și numai o singură școală județeană și câteva primare, cu 1 și 2 clase”⁷⁹².

HOVCEȘTI

(la Cârligătura, lângă Bogdănești, comuna Horlești, Iași).

Întărit, în **14 octombrie 1490**, de Ștefan voievod, acestor „adevărate slugi ale noastre, Iurșa și nepotul lui, Iliăș Saula, nepoții lui Stoian Procelnic cel bătrân, ne-au slujit drept și credincios. De aceea, noi, văzând dreapta și credincioasa lor slujbă către noi, i-am miluit cu deosebita noastră milă, le-am dat și le-am întărit în țara noastră, în Moldova, ocinile lor drepte, pe care le-a avut bunicul lor, Stoian Procelnic cel bătrân, de la bunicul nostru, Alexandru voievod, satele la Cârligătură, anume: Procelnicii, unde a fost curtea bunicului lor Stoian Procelnic, și Bogdăneștii, și Hovceștii, și Medelenii, și Nedeianii și Bogheasa, și, pe Bahlui, unde a fost Dragoș, și moara pe Bahlui, și, pe Jijia, Lazoreni, unde a fost Rosneag, și Procelnicii, și moara pe Jijia, și Cozmeștii, și Oișanii, și, peste Prut: Laslăoanii, la gura Hlabnicului, amândouă

⁷⁹² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, pp. 118, 119

cuturile, și Negoștii, și Stancăuții, și Scutureceanii, și Cernăteștii, și Găurenii, și Deleștii, la gura Delei, amândouă cuturile... Iar privilegiul pe care l-a avut bunicul lor, Stoian Procelnic, de la bunicul nostru, Alexandru voievod, pentru aceste sate, acel privilegiu a pierit de turci, cum ne este cunoscut nouă și boierilor noștri. De aceea, nimeni, niciodată, să nu pârască, nici să dobân-dească peste acest privilegiu al nostru, niciodată, în veci”⁷⁹³. Hotarul, din veac.

HRABOVA

(pe Nistru, județul Chișinău, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Hrabova**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Nistrului, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁹⁴, avea **toată suma caselor 20**. Rămân birnici 20. / **Birnici:** Stahi Vasile / Tofan, bejenar / Andrei Roșca / Ioniță Popa / Trohin Șelin / Ion, căsap / Andrei fiul lui Mașteiu / Nicolai fiul lui Mașteiu / Gavril fiul lui Mașteiu / Vasile Samoilă / Grigoraș, ciobotar / Panhili, casapu / Luchian fiul lui Roșca / Vasile, dascăl / Toader Lașco / Gheorghii fiul lui Stahi / Ioniță Todică / Irimie, căsap / Sandul, cojocar / Stahi, vornic.

⁷⁹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 80, pp. 155-157

⁷⁹⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 463

HRĂMĂNCĂUȚI

(raionul Briceni, Moldova).

1770-1772: Satul **Hrămăncăuții**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁷⁹⁵, **toată suma caselor: 36**. Scădere rufeturi 2: 2 popi. Rămân birnici 34. / **Birnicii:** Toma fratele lui Conache / Ivan Cordoc / Mihăilă, vătăman / Andronache Gațan / Acsănti Goțan / Ioniță Gogian / Toader Gogian / Alecsa, morar / Ioniță Bârcă / Bejan / Toader Giosul / Grigoraș Gogian / Toader Gruoman / Grigoraș Tumu-leșchie / Toader Tărcuță / Onofrei, cojocar / Ion fiul lui Plăcintoi / Pricopi fiul lui Vasile / Ion Căldare / Acsinte Stare / Ion, morar / Dumitru al lui Anorțitului / Ștefan, salahor / Gavril, cocieriul / Ștefan Purchichi / Vasile fiul lui Pintelei / Alecsa, văcar / Simion fiul lui Popesco / Darie, solonariul / Gheorghe Cucul / Vasile Popenco / Ion Popenco / Dănilă, rotar. // **Rufeturi:** Popa Anania / Popa Maței.

⁷⁹⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 155, 156

HRĂNEȘTI

(pe Siret, Hărmănești, aproape de Roman, Bacău).

1502, aprilie 17: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod fraților Tăbuci Mititelul și Frece, care „au adus dresuri ce au de la moșul (bunicul) domniei mele Ștefan voievod, pe satul **Disculții** (pe Trotuș, inclus în Bor-zești⁷⁹⁶, Bacău), ce este în ținutul Trotușului, pe jumătate din **Găureana** pe pâraul Turbata, pe satul **Ciorșecești** ce se cheamă acum **Arămești**, unde a fost Avram jude, ce este în ținutul Neamțului, pe satul **Hărmăneștii** (Hrănești pe Siret, aproape de Roman⁷⁹⁷, Bacău), **Rusciorii** pe Si-ret, dinspre amiază-noapte, peste Cobâla, în ținutul Ro-manului, unde a fost Stan jude, dinspre amiază peste Cobâla, valea pe Siret, satul **Dumbrăvița** (pe Siret, la Cobâle⁷⁹⁸, Bacău), unde a fost Giurge jude, satul **Petreștii** (pe Siret, lângă Adjud⁷⁹⁹, Bacău) pe pâraul Diinețului, unde a fost Gavrilă diacu jude, din capul pâraului Diinețului, valea pe amndouă părțile ape Diinețului, până la pâraul Zmeului, ce este în ținutul Ajudii”⁸⁰⁰.

⁷⁹⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 82

⁷⁹⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 118

⁷⁹⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 93

⁷⁹⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 189

⁸⁰⁰ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 105-107

HRĂNICENI

(pe Elan, Vaslui).

1528, martie 28: Întărit de Petru (Rareș) voievod fraților Vrabie, Negrul și Maria, feciorii Ilincăi, care primesc ispisoc pentru „a treia parte din **Hrăniceni** de pe Elan, partea din sus... / și alt ispisoc, prin care întărește stăpânirea fraților Barta, Bene, Magda, Neacșa, Preuteasa și Magdalena, feciorii Siminei, și seminției lor Neagra, Capotă, Dumșa, Paraschiva și Doica, feciorii Stanei, nepoții Creței de pe Elan, pe ale lor drepte moșii **Drugii, Murgenii, Bărsănești și Crețești**; iar hotarele acestor sate să fie precum au îmblat din veac”⁸⁰¹.

1900: „**Hrăniceni**, sat în județul Tutova, plasa Târgul, comuna Cârja, pe malul Prutului, spre nord de satul Cârja de Sus. Are o populație de 624 suflete, care trăiesc în 148 case”⁸⁰².

⁸⁰¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iași 1927, pp. 178, 179

⁸⁰² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 746

HRIMANCĂUȚI

(comuna Hrimancăuți, județul Edineț, Moldova).

1643, septembrie: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Constantin Stârcea ce a fost pârcălab și lui Darie Stârcea „ca să fie tari și puternici a opri și a ține hotarul **Hrimancăuților** (comuna Hrimancăuți, județul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotinului, pentru că au plătit ei o moarte de om pentru acel hotar”⁸⁰³.

1644, iulie: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod vistiernicului Buhuș, spătarului Iordache, pârcălabului Constantin Stârce, Drăgășăscului și lui Darie Stârce „spre aceea ca să fie tari și puternici a ține seliștea **Hrimancăuților** (comuna Hrimancăuți, județul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotinului, cu hotar, pentru că s-a făcut o moarte de om într-acel hotar, când a fost domnia mea vornic mare în Țara de Sus. / Și au plătit acea moarte de om în mâinile domniei mele cu bani. Și au pierit și 17 boi, tot pentru-acea moarte. / Pentru aceea, nimeni să nu se amestece dintr-acei oameni a cui a fost acea ocină, nici să vândă cuiva, iar de vor vrea să întoarcă toți acei oameni, Mălăeștii, cât s-a dat pe acea moarte de om și vor vrea să vândă altcuiva, altul nimeni să nu aibă a intra să cumpere de la dânșii, fără boierii ce mai sus

⁸⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 162, p. 154

scriem”⁸⁰⁴.

HRINĂUȚI

(raionul Ocnîța, Moldova).

1770-1772: Satul **Hrinăuți**, ținutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁰⁵, **toată suma caselor: 8**. Scădere rufeturi 1: 1 voluntir. Rămân birnici 7. / **Birnicii:** Grigoraș fiul popei / Gavril al lui Bacos / Manolache, vornic / Ioniță fiul lui Anton / Iosip, bejenariul / Nicolae, muntean / Danila, rusul. // **Rufeturi:** Gheorghe, voluntir.

1904: „**Hrinouți**, rusește Grinăuți sau Griovți, sat în județul Soroca, volosti Climăuți, și în județul Hotin, volosti Secureni. Râulețul Ciuhur împarte satul în două: Hrinouții de Sus, cu 104 case, și Hrinouții de Jos, cu 134 case. Are o populație de 2.428 suflete de țărani români; o biserică; școală elementară rusească; vite mari 398 capete”⁸⁰⁶.

⁸⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 362, p. 351

⁸⁰⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 153, 154

⁸⁰⁶ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 119

HRIȘCANI

(sătuc între Cucorăni și Vlădeni,
comuna Vlădeni, Botoșani).

1638, septembrie 1: Zapisul șoltuzului și celor 12 pârgari de **târg de Botășeni**, și Dumitru, fost șoltuz, Nicolai de **Costinești** (comuna Leorda, Botoșani), Corcodel și alți orășeni, despre „cum a venit Mărica, sora lui Al-botă și a lui Simion Albotă, și s-a dat nepotului său Pavăl, feciorul lui Ion Albotă, cu toate părțile sale de ocină din sat din **Cătămărești** (comuna Mihai Eminescu, Botoșani), din **Hrișcani** (comuna Vlădeni, Botoșani) și din **Merești** (lângă Buimăceni, comuna Albești, Botoșani), ca să-i fie lui danie și moșie în veci”⁸⁰⁷.

1774, iunie 15: Satul **Hrișcanii** (sătuc între Cucorăni și Vlădeni), ținutul Botoșani, ocolul Siretului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁰⁸: **Toată suma case-lor: 16**. Scădere rufeturile 8: 1 popă / 1 dascăl / 2 ruțași / 2 țigani / 2 scutelnici. / Rămân birnici 8. / **Birnicii**: Iacob, rus / Ion Burhălău / Iancul, rus / Apostu, crâșmar / Vasilache Sfeclă / Costandin, ungurian / Grigoraș Cioplintă / Ștefan Ciuntul. // **Rufeturile**: Popa Ilie / Ioniță, dascăl / Grigore Ralia / Ursachi Sorocian, mazil / Vasile, țigan / Niagul, țigan / Ion, croitor, scutelnic al Paraschivii Gâlculesii / Neculai, crâșmar, tij (la fel).

⁸⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 464, pp. 436, 437

⁸⁰⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 194

1900: „**Hrișcani**, sat în partea de nord a comunei Brehuești, plasa Siretul, județul Botoșani. Așezat pe coastă de deal și pe valea pârâului de la Timofteni, are o suprafață de 680 hectare și o populație de 37 familii sau 160 suflete, din care 50 contribuabili; o biserică, cu 1 cântăreț. Locuitorii au: 47 boi și vaci, 8 cai, 95 oi, 16 porci; 10 stupi cu albine”⁸⁰⁹.

HRIȘCANI

(comuna Țigănași, Iași).

1635, iulie 2: Zapisul fraților Ichimașco, Ursu, Andrei, Antimia și Busca, în care mărturisesc că au „vândut dintr-o parte de bătrân două părți, așijderea și eu, Nastasia, fata lui Drăgan, și Sohiica, sora Nastasiei, iar am vândut a treia parte dintr-acea parte, parte din mijloc, în sat de **Băloșeni** (lângă Borșa, comuna Vlădeni, Iași), ce este pe apa Jijiei, în ținutul Iașilor... jupânilor Toader Ștefan, Mihai Ungurul și Paradis Saula, pentru 100 de lei, dinaintea a mulți oameni buni: Gheorghe Grecul, Onaca fratele lui Romășcel, Vasile și Saca feciorii Hăugului și Toader feciorul Grecului din **Bășeni** (azi Mihail Kogălniceanu, comuna Țigănași, Iași), Vasile Hubăe ot **Hrișcani** (comuna Țigănași, Iași), Pană Caceaun din **Iași**, Alexa și Gheorghe Dimuță, Constantin fost vornic din **Glodeni** (înglobat în Iepureni, comuna Andrieșeni, Iași),

⁸⁰⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 747

Căzacul, Nicoară și Strătulat Dubniță din **Mălăești** (comuna Gropnița, Iași) și mulți oameni buni”⁸¹⁰.

1640, iulie 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Dan și Iane, ginerele lui Manu-leț, au pârat de față pe călugării de la mănăstirea Homor pentru a treia parte din satul **Hrițcani**, parte din mijloc, pe râul Jijia, în ținutul Iașilor, spunând că le este dreaptă ocină și moșie... și au arătat și un uric de la Ioan voievod pentru acea a treia parte din satul Hrețcani. Iar rugătorii noștri au arătat uric de la Eremii Moghilă voievod și dre-se de cumpărătură ale răposatului Trifan postelnic și ale cneaghinei sale Maria Căzaca, pentru acel sat Hrețcanii, cu tot hotarul și cu tot venitul. Și au dat și au miluit acel sat la sfânta mănăstire Homor, precum au arătat călugării și drese de danie și de miluire... / Noi i-am judecat cu judecată dreaptă și le-am cerut privilegiile, și am găsit în acel uric de la Eremia voievod, al bunicilor lui Dan și Iane, cum au vândut buncii lor lui Trifan postelnic și cneaghinei Maria Căzaca, și am luat acel uric de la Ioan voievod, pe care ei l-au arătat, și l-am dat în mâinile călugărilor de la Homor, pentru că Dan și Iane au rămas dinaintea noastră și din toată legea”⁸¹¹.

⁸¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 155, pp. 191, 192

⁸¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 397, pp. 404, 405

HRÎTENI

(raionul Edineț, Moldova).

1635, aprilie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Ponici din **Rogășăști** (Rogojești, comuna Mihăileni, Botoșani) „și altor oameni din sămânța lor”, care primesc uric pentru „un sat, **Socruzenii** (Socrujeni, comuna Gorbănești, Botoșani), și alt sa, **Bisăricanii** (Bisericieni, comuna Cuhnești, raionul Glodeni, Moldova), și altă jumătate de sat, **Zalocenii** (Zaluceni, în Drepcăuți, comuna Drepcăuți, raionul Briceni, Moldova), și **Sfetcotii** (Sfetcăuți, înglobat în Trinca, comuna Trinca, raionul Edineț, Moldova), și jumătate de sat de **Hrițeni** (raionul Edineț, Moldova), și un sat **Vlădeni** (înglobat în Mihăileni, comuna Mihăileni, Botoșani)... Așijderi, jupânesei Milintienii, fetei lui Tuduram, nepoată lui Ponici, un sat **Hilisău** (Șilișeu, comuna Pomârla, Botoșani), la ținutul Dorohoiului”⁸¹².

⁸¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 105, p. 143

HRÎTENI

(Hrițâni, azi Hrițeni, înglobat în Manoleasa, comuna Manoleasa, Botoșani).

1636, februarie 13: Zapis de împărțeală între frații Toader Petreceico și Antimia a moșiilor rămase după Cârstiia, în partea marelui armaș Petriceico venind „**Cârnicenii** (azi Cârceeni, comuna Hancăuți, raionul Edineț, Moldova), **Hancăuții** (comuna Hancăuți, raionul Edineț, Moldova), **Căfienii** (comuna Brânzeni, raionul Edineț, Moldova), **Brânzănii** (comuna Brânzeni, raionul Edineț, Moldova), a treia parte din **Culiceni** (comuna Tureatca, raionul Herța, Ucraina), ce-au fost deosebite de aceste ocini, c-au fost moșiile maicii noastre Mărica. / Iar în partea Antimiei s-au venit **Băscăcenii** (azi Boscoteni, comuna Românești, Botoșani) cu vecini, **Pătrăuții** (lângă Tețcani, comuna Tețcani, raionul Briceni, Moldova) cu **Tețcanii** (comuna Tețcani, raionul Briceni, Moldova), **Hrițânii** (Hrițeni, înglobat în Manoleasa, comuna Manoleasa, Botoșani), a patra parte, a treia parte din Culiceni, fără de vecini, c-a luat vecinii în Băscăneni, pentru cei din Culiceni... / Iar o parte de ocină, ce-a avut maica noastră Mărica, datu-au frățâne-meu, Toader Petriceico, anume Durneștii (Dornești, Bucovina), unde-s curțile lui, căci a murit în mâna lui și au grijit-o el”⁸¹³.

1645, ianuarie 14: Ionașco postelnic, Ionașco Căr-

⁸¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 332, pp. 376, 377

stiiian și Dumitrașco Cărstiiian își împart între ei „ocina ce-am avut de pa părinții noștri. / Venitu-s-a în partea fratelui Vasile Brăescul tot satul **Băscăcenii** (Boscoteni, contopit cu Românești, comuna Românești, Botoșani), cu vecini, și a patra parte de **Hrițeni** (comuna Manoleasa, Botoșani). Și am iscălit, să se știe”⁸¹⁴.

1774, iunie 22: Satul **Hrițeni**, ținutul Dorohoiului, ocolul Bașeului, avea, după recensământul lui Rumeantev⁸¹⁵, **toată suma caselor: 24**. Scădere rufeturi 18: 17 argați i păstori ai lui Lupașco, negustor ce are la Cășla Hrițeni, 1 femeie săracă. Rămân birnici 6. / **Birnici:** Georgii, vornic / Gavril Jacotă, morar / Toader, crâșmar / Ion, rus, vătăman / Luca, morar / Acsintii, cioban. // **Femeie săracă:** Catrina. // **Argați și păstori ai lui Lupașco, negustor ce are la Cășla Hrițeni:** Toader, ungurian, vătaf la câșlă / Iordachi zet (ginere) lui, plugar / Iacob, crâșmar / Alecsa, văcar / Neculai, rotar / Dănilă, văcar / Alecsa, rus, plugar / Hlivor, plugar / Ichim, pas / Neculai, scripcar, herghelegiu / Lupul, cioban / Grigoraș, cioban / Alecsa Maliciuc / Ion, rus, argat / Dumitru, cojocar, argat / Vasile Văcuță, herghelegiu / Iacob Moloș, văcar.

1900: „**Hrițeni**, sat pe moșia cu același nume, comuna Manoleasa, plasa Bașeul, județul Dorohoi. Se mai numește și Hrițeni-Pancu. Are o populație de 20 familii sau 61 suflete. Proprietatea moșiei este a dlor Gh. Pancu și N. Vera, care posedă 194 hectare 78 ari câmp de cultură. Apele ce trec pe moșie sunt: râul Prutul, pe hotar, și pâraul

⁸¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 3, pp. 1, 2

⁸¹⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 518, 519

Novac, pe care se află și iazuri mici. Drumul principal este acel de la Rădăuți la Ștefănești. Hotarele moșiei sunt: cu Prutul, Hrițeni-Stroici și Volovățul Ma-nole. Însemnate aici sunt movilele înșirate pe culmea dealului dinspre Volovățul Stroici. Din hrisovul cu data de 20 decembrie 1552, dat de Ioan Sasu vodă, publicat în „Arh. Rom.” t. 1, pp. 90, 91, se vede că această moșie a fost în numărul acelora pentru care au urmat îndelungat și înverșunat proces între Petru și Lațco, frații Hudici, cu vornicul Ieremia și paharnicul Ioan, frații Movilă”⁸¹⁶.

HRITEȘTI

(raionul Edineț, Moldova).

1624, noiembrie 3: Întărit de Radul voievod lui Ponici, diacul din **Rugăsești** (Rogojești, Bucovina), care primește urice, în locul celor pe care „i le-au luat tâlharii, când l-au prădat și i-au luat toată averea”, pentru „satul **Socrăjani** (sat la Cozancea, Botoșani), și pe jumătate de sat **Hrițăști** (raionul Edineț, Moldova), ce sunt în ținutul Hotinului... pe satul **Vlădenii** (lângă Mihăileni, Botoșani)... pe satul **Hilișău** (mai sus de Dorohoi, Botoșani), de baștină și cumpărătură”⁸¹⁷.

⁸¹⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 747

⁸¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 239, p. 307

HROBNEA

(azi Grubna, comuna Grubna, raionul Sotireni, Ucraina).

1635, octombrie 18: Zapisul fraților Toader, Dumitru, Irina și Anna, feciorii lui Gherman, nepoții Nichitii, strănepoții Săcuianului, în care mărturisesc că au vândut „o seliște de sat, din moșia ce ni s-a venit după împărțeală, parte dinspre alți frați, anume **Hrobnea** (azi Grubna, comuna Grubna, raionul Sotireni, Ucraina), în ținutul Hotinului, cu locuri de heleșteie, și de mori, și cu pomet... pârcălabului Constantin Stârce, drept 500 taleri bătuți”⁸¹⁸.

HRUBELE

(pe Siret, la ținutul Tecuciului, comuna Liești, Galați).

1774, iunie: Satele **Hrubile** și **Movileni**, ținutul Tecuciului, ocolul Șerbăneștii și Lieștii, după recensământul lui Rumeanțev⁸¹⁹, aveau **toată suma caselor 45**. Scădere rufeturi 12: 1 vornic, 2 popi și diaconi, 1 țigan, 2 văduve, 6 scutelnici. Rămân birnici 33. / **Birnici**: Tudori

⁸¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 255, p. 298

⁸¹⁹ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 553, 554

Cârlan / Radul Boțul / Lupul / Ion Ciocorod / Radu, muntean / Lazur / Ilii, holtei cu mamă / Simion Ciocan / Radu Ciocan / Tudori Bordei / Sandul Pricopii / Vasile Crâstia / Tănasă Crâstia / Costandin Ciocan / Grigori, ce a fost scutelnic al porocinicului Grigori Tacu / Vasile, tij (la fel) / Apostol, tij / Stoica, tij / Vasili Bordei, tij / Vasile, brăilean / Ștefan Zaharie, ce a fost birnic la Umbrărești / Ion Naicul, tij / Costandin, holtei cu mamă / Ion, bejenar / Grigoraș, ce a fost birnic la Bileești / Lupașcu / Eni / Andreiu, ce a fost al dumisale banului Iancu Razu / Ghinia, tij / Neculai, ce a fost a dumisale visternicesei Catargioai / Toma Corjan, tij / Ion, rusul, tij / Iordachi. // **Rufeturi:** Vasile, vornic / Popa Ion Spânu / Pălaș, țigan a căpitanului Iordachi / Diaconul Toader / Mavia, văduvă / Măriuța, văduvă / Tănasă, bejenar de la munte, scutelnic a dumisale stolnicului Costandin Negrii / Ghenghe, bejenar, tij / Ion, bejenar, tij / Vasilachi, holtei cu mamă, tij / Coman, bejenar, tij / Costandin, bejenar, tij.

HRUSCA

(la gura Curvei, „inclus în Băicoi, sub numele de Valea Crucei, raionul Arenii Noi”⁸²⁰, Moldova).

1548, martie 1: Întărit de Iliăș Rareș voievod lui Bran, Mihuț, Ion și Simion, care cumpără de la Neacșa și Anghelina, fetele lui Coste posadnicul, cu 280 zloți tătarești, „din al lor uric și din drese de împărțeală ce ele au

⁸²⁰ Gonța, Alexandru I., *Documente privind Istoria României / A. Moldova / Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 128

avut de vărul domniei mele tânărul Ștefan voievod, jumătate de seliște **Hrusca**, la gura Curvei... Iar hotarul să fie, din tot hotarul, pe jumătate, iar dinspre alte părți, pe vechiul hotar”⁸²¹.

1800, septembrie 8: Rânduiri de Constandin Alexandru Ipsilant voievod să facă cercetare asupra dreptului de a face mori pe apa Bâcului, care desparte ținuturile Lăpușnei și al Orheiului, spătarul Donici și sulgerul Tăutul, izbutesc, în scrisoarea către vodă, o adevărată sinteză a istoriei târgului **Chișinău** și a satelor din împrejurimi, pornind, în cercetarea lor, „de la ispisocul de la domnul Ștefan vodă (cel Tânăr), din anul **1525** (7033), pe jumătate de sat **Visternici**, partea din sus, arată semne nestrămutate, zicând: „de ceea parte de Bâc, în dreptul lazului **Albașului** (ctitorul „cheșenăului lui Acbaș”, din 17 iulie 1436; deci „cheșenău” înseamnă laz, loc defrișat, curătură – n. n.), la fântâna cea mare și cu heleșteu, și cu moară în Bâc, și de la deal să fie după vechiul hotar, iar de la vale, să fie începând de la iezătura heleșteului **Chișinăului**, tot pe hotarul lui Șearpe postelnic, până la vârful dealului ce-i pe Tohan“; / să cercetăm ca să dovedim semnele acestea și să măsurăm cu stânenul, în curmeziș, acea jumătate de sat din **Visternici**, partea de jos, spre întregimea a tot trupului acelei moșii, și apoi să cercetăm de unde se va dovedi iezătura **Chișinăului**, în dreptul a tot trupul moșiei **Vistiernicii** și a **Buiucanilor**, câte iazuri sau vaduri de moară vechi sunt în apa Bâcului, și de poate să aibă și Visternicii, și Buiucanii iazuri și mori în apa Bâcului, și să îndatorim și pe stolnicul Râșcanul ca să scoată toate scrisorile vechi ale moșiei **Ghețaoanii**, ca să

⁸²¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 3-6

se vadă de au și Ghețaoanii vaduri de moară în Bâc, și de vor arăta că au vreun vad, să cercetăm și să dovedim la ce loc a fost și câte vaduri de moară vechi sau heleșteu sunt pe Bâc, în dreptul Chișinăului și a Ghețaoanilor, și după cum vom afla și vom dovedi pentru toate să dăm mărturia pe larg și să facem și harta de starea locului, ca să se dea hotărâre. // După poruncă, am venit la starea locului, unde față fiind cuvioșia sa chir Ioachim arhimandritul, egumenul mănăstirii Frumoasa, răspunzător din partea mănăstirii Sfânta Vineri, și cuvioșia sa chir Sarafim, egumenul mănăstirii Căpriană, și cuvioșia sa chir Anthim, egumenul Sfântului Arhan-ghel, și stolnicul Dumitrache Râșcanul, întâi am citit scrisorile fiștecărei părți, adică cuvioșia sa arhimandritul Ioachim, egumenul de Frumoasa, au mai arătat și aceste scrisori: / **Întâi**, o carte gospod (domnească) din **1641** (7149), august 4, de la domnul Vasile vodă, dată călu-gărilor de la mănăstirea Sfânta Vineri și de la mănăstirea Balica, ca să fie puternic a lua a zecea din toate din **sat de la Chișinău**. / **Al doilea**, alta carte gospod, de la același domn, ce scrie către pârcălabii de Lăpușna ca să hotărască moșia **Chișinăului** dinspre alte hotare. / **Al treilea**, o mărturie fără veleat, de la Fote și Drăguș, pârcălabii de Lăpușna, în care arată că, după poronca domnească, au ales locul **Chișinăului**, de către **Hruțca**, din matca Bâcului, până unde se adună cu locul **Spinoasei**. în văr-sătura apei, și pe muchie, până în locul **Buicanilor**, și au pus și stâlpi, și s-au tocmit pe unde au poftit Traistestii și Drăguș pârcălabul, și pe unde au arătat și oamenii bătrâni, ce au știut locul și semnele cele bătrâne cu sufletele lor, iar a măsura n-au măsurat, rugându-se Traistestii să nu măsoare, pentru că aveai niște pământuri arate. / **Al patrulea**, o carte gospod din **1735**

(7243), ianuarie 24, de la domnul Grigore Ghica voievod bătrânul, ce scrie către Postolachi Donici, biv (fost) vtori (al doilea) logofăt, și către Vasălachi Mazarachi, biv vtori vistiernic, ca să hotărască **locul târgului Chișinăului** al mănăstirii Sfeti Arhanghel și al Sfintei Vineri, de către **Hrusca** și de către **Buiucanii** Galatei, după hotărâtura ce au făcut în zilele domnului Vasile voievod, trimițându-le și suret de pe acea hotarnică. / **Al cincilea**, o mărturie de la acei boieri, tot dintr-același an, martie 19. prin care arată că, dinspre **Hrusca**, au mers pe hotarele acele vechi, iar dinspre **Buiucani** n-au putut îndrepta, până n-or veni călugării de față. / **Al șaselea**, o carte din 1748 (7256), iulie 12, de la răposatul Costachi Razul vel vornic, de judecata ce a fost între **târgoveții de Chișinău** și între egumenii de Galata și de Sfeti Arhanghel, nevrând târgoveții să plătească bezmăn, zicând că ar fi loc domnesc și, după ispisioanele ce au arătat mănăstirile pe Chișinău și pe Buiucani, s-a dovedit că sunt drepte moșii ale mănăstirilor, și se hotărăște, ca să-și ia mănăstirile venitul moșiilor neapărat. / Și **al șeptelea**, o mărturie din anul trecut, 1799, septembrie 2, de la câțiva oameni, anume Gheorghe Belibou, Ștefan Blănarul, Vasilie sin (fiu) Chiriac Cojocariul, Sârghie Lazor, Constandin Gratin, Neculai Dumbravă, adevărită și de spătarul Teodorachi Dibolu, serdar de Orhei, prin care se cuprinde ca fiind ei din vechi **trăitori în Chișinău**, pe moșia Sfintei Vineri, unde i-au și făcut părinții lor, mărturisesc, în frica lui Dumnezeu, că matca Băcului a fost pe dincolo, pe la moara ce este veche a stolnicului Dumitrache Râșcanu, iar nu pe unde merge acum apa, și în ostrovul ce este acum între ape, acolo au apucat meri și peri, și deosebit mai mărturisesc că răposatul vornic Constandin Râșcanul a tăiat gârla din

iazul stolnicului Dumitrache Râșcanul, de a dat drumul apei la moara ce a făcut nouă. / Cum și cuvioșia sa Antim, egumenul Sfinților Arhangheli, peste ispisoacele ce a arătat la judecata care este pomenită mai sus, a mai arătat o copie de pe o mărturie din **1741** (7249), octom-brie 20, de la Toader Carp medelnicer, Panaite serdarul și Vasilache Măzărachi, biv vistiernic, pentru despărțirea hotarului între **Chișinău** și între **Buiucani**, încredințată fiind de răposatul Ioan Canta vel logofăt, și hrisov de întăritură asupra acelei mărturii, de la răposatul domn Grigorie Ghica voievod bătrânul, tot dintr-același an, octombrie 24. Iar cuvioșia sa Sarafim, egumenul Căprianei, altă scrisoare n-a arătat. // Dar stolnicul Dumitrache Râșcanul a arătat scrisorile atât ale **Visternicilor**, cât și a **Ghețaoanilor**, însă **pentru Visternici** au arătat aceste scrisori. / **Întâi**, o scrisoare din **1700** (7208), de la Ana, jupâneasa logofătului Solomon Bârlădeanul, prin care se cuprinde că părintele ei Ionășcuță logofătul a avut sat întreg **Visternicii**, la ținutul Orheiului, **lângă târgul Chișinăului**, pe apa Bâcului, și la împărțeală i s-a venit ei jumătate de sat, iar jumătate de sat i s-a venit frățâne-său, lui Toderășco crucerul, și acea jumătate de sat a ei a dat-o danie nepoatei sale Acsănia, fata frățâne-său Toderășco, când a botezat-o, pe care a ținut-o Ștefan Habășăscul, portar de Suceava. / **Al doilea**, un ispisoc, tot dintr-același an, martie 1, de la domnul Antiohie Constandin voievod, ce întărește dania de sus arătată. / **Al treilea**, un zapis din **1704** (7212), ianuarie 25, de la Ștefan Hăbășescul portar și de la soția lui Acsănia, fata lui Toderășco Rusul clucer, cu care vând acea jumătate de sat de **Visternici** cumnatului lor Mihai pârcălab, dându-i și scrisorile de sus arătate și arătând că cealaltă jumătate de sat este a cumnatului lor

Toderașco. / **Al patrulea**, o carte gospod din **1707** (7215), februarie 24, de la domnul Antioh Constandin vodă, scrisă către Gheorghe vel comis ca să ia seama între Dracea pârcălabul și între Mihnea căpitanul, pentru o tovărășie la vama Lăpușnei și a Orheiului, când Dracea ar fi ridicat bani cu dobândă și Mihnea nu vrea să stea la socoteală. / **Al cincilea**, o carte gospod din **1708** (7216), februarie 20, de la domnul Mihail Racoviță voievod, cu iscălitura și pecetea dată Dracei pârcălabului, ca să fie volnic a afla vite sau moșii ale lui Mihnea căpitanul, și să le vândă pentru o datorie, ce au fost împreună datori și a fugit neplătindu-și datoriile. / **Al șaselea**, un hrisov din **1725** (7233), mai 9, tot de la același domn, prin care se cuprinde ca Dracea serdarul, fiind om străin și murind aici, în țară, și-a fost cumpărat o moșie pe Bâc și și-a fost făcut și moară în apa Bâcului, lângă **târgul Chișinăului**, și neavând pe nimeni, s-au luat pe sama domnească, fiind dator și domniei cu 100 lei, și a dat-o la mănăstirea Căpriană pentru sufletul lui, iar pentru o scrisoare ce făcuse un Ganea, din partea Dracei, că ar fi dat-o unei copile a lui, dovedindu-se viclenia, hotărăște să nu se ia în seamă niciodată. / **Al șaptelea**, o scrisoare din **1732** (7240), april 21, de la Chiril, egumenul Căprianei, prin care se cuprinde că, dând răposatul domn Mihai Racoviță voievod danie la mănăstire o moșie ce au fost a Dracei serdarului, s-a pus cu greșală la ispisoc tot satul, căci jumătate de sat, cu jumătate de vad de moară, este a postelnicului Neculai, ginerele lui Durac Lozânschi. / **Al optulea**, un zăpis din **1745** (7253), februarie 3, de la Neculai postelnicul și fiul său Ioniță comis, cu care vând lui Toader Râșcanul jicnicer jumătate de sat de **Visternici**, cu vad de moară. / **Al nouălea**, o scrisoare, tot dintr-același an, iulie 21, de la Daniil Mihnea monah, fecior Mihnei

pârcălabului, prin care arată cum s-a luat jumătate de sat de **Visternici** de la Dracea serdarul pentru datoria tătâne-său și cum s-a dat, de răposatul domn Mihai Racoviță voievod la mănăstirea Căpriană, și vrând el s-o răscumpere, apoi s-a învoit cu mănăstirea să o stăpânească cât a trăi și, după moartea lui, să rămână tot a mănăstirii. / **Al zecelea**, o carte gospod din **1755** (7263), octombrie 15, de la domnul Matei Ghica voievod, scrisă lui Manolachi vel serdar, Constantin Donici medelnicer și Carp jicnicer, și lui Toader Bogoș, ca să ia seama între medelnicerul Constantin și între Chiril, egumenul Căprianiei, pentru vadurile de moară de pe moșia **Visternicilor**, ce era jumătate din moșie mănăstirii și jumătate a medelnicerului Constantin, și egumenul zice că sunt două vaduri de moară, și medelnicerul zice că este numai un vad. / **Al unsprezecelea**, o mărturie, tot din același an, septembrie 2, de la acei rânduieți, prin care arată ca au cercetat și alt iaz nu s-a găsit pe moșia **Visternicii**, fără numai iazul în care avea mănăstirea moara, și au găsit cu cale ca să-și facă și sulgerul Constantin moară alături cu moara mănăstirii, tot într-un iaz, însă arată că egumenul n-a vrut să trimită scrisorile la cercetare, și după această mărturie s-a dat sulgerului Constantin și carte gospod de volnicie ca să-și facă moara. / **Al doisprezecelea**, o anaforă, tot dintr-același an, octombrie 26, întărită de răposatul domn Matei Ghica voievod bătrânul, ca și medelnicerul Constandin să-și facă moară în iazul Căprianiei și peștele să-l împartă în două. / **Al treisprezecelea**, un zapis din **1762** (7270), iunie 1, de la feciorii lui Neculai Feștilă postelnic, pe care apucându-l stolnicul Constandin Râșca-nul, ca să dea scrisorile pe jumătate de sat de **Visternici**, după vânzarea tatălui lor, ei au arătat că nu sunt la dânșii, ci oriunde se

vor ivi, să le ia. / **Al patrusprezecelea**, o scrisoare din 1772, decembrie 3, de la Ignatie, egumenul de Căpriană, de învoială ce a făcut cu spătarul Constandin Râșcanul pentru moșia **Visternicii**, ca să o stăpânească în două, arătând și măsurile, și să-și facă spătarul Râșcanul și moară în iazul mănăstirii, după cum a avut. / **Al cincisprezecelea**, altă scrisoare, tot dintr-același an și zi și tot de la același egumen, de schimb ce a făcut cu spătarul Constandin Râșcanul, adică a dat la spătarul jumătate de sat de **Visternici**, partea de sus, și a luat jumătate de vad de moară, tot dintr-aceeași moșie, cum și 100 matce. / Și **al șaisprezecelea**, o scrisoare fără velleat, ianuarie 9, de la Dionisie, egumenul mănăstirii Dobrovățului, ce scrie către spătarul Constandin Râșcanul cum că a primit schimbul ce a făcut cu egumenul de Căpriană. // Iar **scrisorile pentru Ghețaoani** sunt acestea: / **Întâi**, o carte gospod din 1666 (7174), mai 4, de la domnul Duca vodă. cu iscălitură și pecete, dată Hâncului vel medelnicer, ca să țină și să oprească a sa dreaptă ocină, satul **Gheță-oanii**, ce sunt în ținutul Orheiului, pe Bâc, **lângă Chi-șinău**, cu tot hotarul și cu tot venitul, precum îi scriu dresesele cele bătrâne. / **Al doilea**, o carte gospod, tot de la același domn. din 1670 (7178), iulie 2, ce scrie către Constandin ca să măsoare seliștea **Ghețaoanii**, să fie pentru **hrana târgoveților de Chișinău**, și lui Mihalcea Hâncul serdar să-i dea pe atâta loc din locul târgului Lăpușna, din partea de sus, dinspre satul său, despre **Mlădinești**. / **Al treilea**, o mărturie tot dintr-același an, august 5, precum a măsurat **Ghețaoanii**, cum și bucata aceea de loc din Lăpușna. / **Al patrulea**, un ispisoc din 1676 (7184), de la domnul Antonie Ruset vodă, cu care întărește lui Mihalcea Hâncul stolnic ca să stăpânească bucata aceea de loc din Lăpușna, cu moară,

fiind că și **Ghețaoanii**, care i-a dat cu schimb cu două iazuri și vaduri de moară în Bâc. / **Al cincilea**, un ispisoc din **1705** (7213), ianuarie 12, de la domnul Mihai Racoviță voievod, de pâra ce a fost între Mogâldea căpitanul, gine-rele Hâncului, și Grigore sin (fiu) Hâncul, și între Bogos pârcălabul pentru niște mori, ce a fost făcut Bogos în apa Bâcului. la **Ghețaoani**, împotriva Chișinăului, cu cuvânt că acel vad de mori i-ar fi dat danie domnul Constandin Cantemir vodă, și Mogâldea și Grigore Hâncul arată că-i dreaptă moșia lor, și rânduindu-se pe Gheorghe Apostol vistiernic și Ion Sturza serdar, de au făcut cercetare la fața locului, ar fi mărturisit cum că tot ținutul Lapușnei și al Orheiului n-are nici o treabă să facă mori sau iazuri în apa Bâcului, și asemenea ar fi arătat și logofătul Neculai Donici și pe câțiva martori s-au dus și înaintea domniei, de au mărturisit cu sufilete lor precum tot ținutul Lăpușnei nu are treabă în apa Bâcului, să facă mori sau iazuri, fără decât **făcându-se Chișinău târg mare, în zilele domnului Dabija Vodă** și la domnia domnului Duca Vodă, jeluind târgoveții că n-au loc șă se hrănească, au făcut schimb cu Hâncul stolnic, de luase moșia **Ghețaoanii** și o dăduse târgoveților, și atunci începuse Chișinăul a face iazuri în Bâc, și pe Bogos se dă rămas, ca să lipsească dintr-acele mori, ci să le stăpânească Mogâldea și Grigore Hâncul, aflându-se că-s pe dreapta moșia lor, care acea hotărâre pentru apa Bâcului se vede păzită și până acum. / **Al șaselea**, un hrisov din **1706** (7214), mai 25, de la domnul Antioh Constandin (Can-temir) voievod, pentru de iznoavă judecată ce a mai avut Bogos pârcălabul cu Mogâldea căpitanul, ginerele Hân-cului, și cu Grigore Hâncul, tot pentru acele mori, și pe Bogos se dă iarăși rămas, întărind, asemene după ispi-socul de sus arătat, ca Lăpușnenii să nu

aibă treabă în apa Bâcului. / **Al șaptelea**, un ispisoc din **1717** (7225), de-cembrie 9, de la domnul Mihai Racoviță voievod, de pâra ce a fost între Grigore Hâncul postelnic și între Grigore Sava pârcălabul pentru un vad de moară, ce este lângă târgul **Chișinăului**, pe apa Bâcului, într-o gârlă, pe care loc își făcură Grigoraș Sava și moară, după dania ce avea de la domnia sa și după alte cărți de întăritură de la domnul Antioh voievod, cum că ar fi fost acel loc domnesc, dar după dresese Hâncului s-a dovedit că nu este loc domnesc și cu greșeală i se dăduse dania, care i s-a și luat din mână, arătându-se și judecata ce a fost între Hâncul și între Bogos, pentru alt vad de moară, ce era tot acolo, mai jos în apa Bâcului, și cum că târgoveții nu-mesc **Ghețaoanii** loc domnesc după schimbul ce făcuse domnul Duca voievod cu Hâncul, care schimb. pe urmă, s-a stricat și a rămas ca să fie apa Bâcului tot de ținutul Orheiului. / **Al optulea**, o mărturie din leal **1723** (7231), iulie 31, de la vornicii de poartă, cu pecetea porții gospod, precum din porunca domnească au adus în biserică pe Grigoraș Hâncul, cu frații lui Neculai și Miron, feciorii lui Dumitrașco Hâncul, de au jurat pentru moșia din **Ghețaoani**, precum Done, unchiul lui Constandin Potlog sin (fiu) Neculai, n-a stăpânit **Făureștii** în chip că ar fi fost moșia lui, ci a ținut numai odaia, și cum n-a cumpărat moșul Hânceștilor acea moșie, când a ținut pe muma Neculii și a lui Doni, și precum n-a auzit de la nimeni, nici știu ei să fi dat Doni, cu frații lui, bani la răscumpăratul Ghețaoanilor, și precum nu îmblau ei nici cu un meștersug și nici au vreun zapis tăgăduit, fără de câte au scos la divan. / **Al nouălea**, o carte gospod, tot dintr-același an și zi, de la domnul Mihai Racoviță voievod, de pâra ce a fost între Mogâldea medelnicer și cumnații săi Grigoraș, Neculai și

Miron, feciorii lui Dumitrașco Hân-cul, nepoții lui Mihalcea Hâncul stolnic, și între Constandin Potlog, feciorul Neculii, și Gheorghită, feciorul lui Constandin Potlog, pentru moșia din săliștea **Ghețăoani**, pe care o trag Potlogeștii că ar fi dreaptă moșia lor, de pe Necula, tatăl lor, și de pe frații Neculii, Doni și Constandin, care au fost hiastri Mihalcei Hân-cului, și de pe moașa (bunica) lor Nastasia, pe care a ținut-o Mihalcea Hâncul, care moșie ar fi fost zălogită de un neam al lor, și pe urmă dară a luat Mihalcea Hâncul pe moașa (vunica) lor Nastasia și s-au rânduie feciorii ei Necula, Doni și Costandin, și ar fi răscumpărat moșia Ghețăoanii, și Doni ar fi făcut schimb cu domnul Dabija voievod, luând din hotarul târgului Lăpușna, și apoi iarăși același domn ar fi stricat acel schimb. rămânând **Fău-reștii** loc gospod, și Doni și-a luat Ghețăoanii, și după ce a pierit Doni, și au murit și Necula și Costandin, ar fi rămas acele zapise ale Ghețăoanilor la muma lor, ce a ținut-o Mihalcea Hâncul, și după moartea ei au rămas la Hâncul; și Hânculeștii încă au arătat că moșia Ghețăoanii întâi a cumpărat-o domnul Vasile (Lupu) voievod, încă din boierie, de la niște femei, Irina, Gaftona și Marula, arătând ei zapisul, și apoi a dat-o domnul Vasile voievod danie unui Marcu jicnicer, arătând ei și ispisocul acela de danie, și de la Marcu jicnicer ar fi cumpărat-o Mihalcea Hâncul, și zapisul s-ar fi înecat, dar a mărturisit Todirașco crucerul, om bătrân, că a văzut și a citit zapisul, și li se încheie judecata după jurământul ce au făcut Hânculeștii pe ponturile ce se arată prin mărturia vornicilor de poartă (divan), dându-se pe Potlogești rămași. / **Al zecelea**, un zapis din **1744** (7252), ianuarie 13, de la Lupa, jupâneasa lui Mogâldea medelnicerul, cu care a dat danie lui Vasi-lache Măzărachi jicnicer jumătate de moșie

Ghețaoanii, cu jumătate de moară, ce a avut de la părinții ei, iar jumătate de moșie și cu jumătate de moară arată ca este a frățâne-său Grigorașco postelnic. / **Al unsprezecelea**, un hrisov din **1745** (7253), noiembrie 25, de la domnul Ioan Neculai voievod, cu care întărește lui Vasilache Măzăra-chi jicnicher jumătate de **Ghețaoani** și jumătate de moară, după dania sus arătată. / **Al doisprezecelea**, un zapis, tot dintr-același an, martie 24, de la Grigoraș Hâncul pos-telnic, feciorul lui Dumitrașco Hâncul, cu care a vândut lui Vasilache Măzărachi medelnicher și cealaltă jumătate de sat de **Ghețaoani**, drept 150 lei. / **Al treisprezecelea**, o carte din **1746** (7254), ianuarie 3, iscălită de Iordachi Canta hatman, de judecata ce a fost între Miron Hâncul, care zice că dania surori-si Lupa ar fi fost dată cu înșe-lăciune, și între medelnicherul Vasilache Măzărachi; și Miron Hâncul se dă rămas. / Și **al patrusprezecelea**, o mărturie din **1754** (7262), iulie 28, de la câțiva oameni, prin care arată că moșia **Ghețaoanii** s-a stăpânit de Lupa medelnicherița și de frate-său Grigoraș, iar alți frați nu s-au amestecat. // Deci, după ce am citit scrisorile tuturor părților și am văzut și starea locului, am înțeles **întâi** că scrisorile **Buiucanilor** nu arată să fi avut vreodată iaz și moară în Bâc, nici mai înainte, până a nu intra la mănăstirea Galata, cum nici după ce a intrat la mănăstire, ci scriu numai cu loc de iaz și de moară în Bâc, iar mănăstirea Căpriană pe moșia **Visternicii**, atât din ispisocul domnului Ștefan voievod (cel Tânăr) din **1525** (7033), cât și după cele mai din urmă scrisori, ce sunt la stolnicul Dumitrașco Râșcanul, cum și după știința oamenilor se dovedește că au avut iaz și moară în Bâc, care iaz se vede de față, și nu poate mănăstirea Galata a se acoliși de iazul acela, mai ales că. după cumpănirea apei,

ce s-a făcut de către morari pe care înșiși părinții egumeni i-au adus, are loc să-și facă și mănăstirea Galata, pe moșia **Buiucanii**, iaz și moară, din sus de movila lui Bâtcă, însă păzind și mănăstirea Căpriana a nu-și înălța iazul mai mult decât a fost din vechi; **al doilea**, pentru pretenția ce face cuvioșia sa, egumenul de Căpriana, ca să strice schimbul, cu cuvânt că și acea jumătate de vad de moară, ce l-a luat mănăstirea de la răposatul vornic Constandin Râșcanul, ar fi fost tot al mănăstirii, după cuprinderea pomenitului ispisoc de la domnul Ștefan voievod, care ispisoc, după cercetarea ce am făcut, măcar că nu arată numele moșiei, dar după arătare semnelor, adică pomenind, la capătul dinspre Bâc, de **Chișinău**, și la capătul de dincolo de dealul ce este deasupra Toha-tinului, până unde și acum se stăpânesc **Visternicii**, și mai pomenind și, de iasta parte de Bâc, de o fântână și șipote de piatră, cu izvoare îndestul curgătoare și cunoscute din vechi, se cunoaște că cuprinderea aceluia ispisoc de locul acesta trebuie să fie dar ori de a fost a mănăstirii Căpriana și s-ar fi numit vreodată Moldovița, s-au de a fost acelei știute mănăstiri Moldovița, însă stăpânirea, după ispisocul acesta, se vede părăsită, căci, de la acel ispisoc și până la scrisoarea de danie a Anii, logofeteasa lui Solomon Bârlădeanul, ce a făcut către nepoată-sa Acsănia, se văd trecuți 175 ani, și mănăstirea Căpriana nu se vede că a stăpânit, până la anii **1727** (7235), când răposatul domn Mihai Racoviță voievod, după moartea lui Dracea serdarul, a luat moșia Visternicii și a dat-o numitei mănăstiri Căpriana; **al treilea**, pentru iazul cel cere și mănăstirea Sfânta Vineri, ca să-l aibă moșia **Chișinău** în apa Bâcului, adevărat, atât ispisocul mănăstirii, cât și în ispisocul de sus pomenit, al domnului Ștefan voievod, ce l-a arătat egumenul de Căpriana, arata

că și Chișinău a avut iaz și moară în Bâc și, încât la ispisocul domnului Ștefan voievod arată pe iazul Chișinăului drept hotar, la marginea cea din jos, a acelei jumătăți de sat, ce o cuprinde acel ispisoc. Dar cercetând noi, acum, de la iazul Căprianiei pe Bâc, în jos, între moșia Ghețaoani și între moșia Chișinău alte iazuri nu sunt, fără numai două iazuri, pe care scrisorile Ghețăoanilor în cel mai din sus iaz, pe care cuvioșia sa egumenul de Frumoasa îl pretinde că ar fi iazul Chișinăului, arată că și-ar fi făcut moară într-o gârlă un Grigoraș Sava pârcălabul, dar de a făcut el iazul din pajiște sau de a găsit ieșătură veche acum nu se poate ști; cel mai din jos iaz decât acesta îl arată că este făcut de un Bogos pârcălabul, și aceste două iazuri nu pot să încapă, căci cel din jos îneacă pe cel din sus; se mai cunoaște un iaz vechi, mai în jos la marginea cea din jos a moșiei Ghețaoanii, care acum se află în cuprinderea stăpânirii Ghețaoanilor, dar a ieșit protopopul Stavarachi, care are moară puțin mai în jos, și a zis că-i de moșia sa **Ciorna** și, pentru că îneacă iazul ce îl făcuse Bogos, l-ar fi lăsat moșii (bunicii) săi și el s-a pogorât mai jos, de și-a făcut moară. Dar niscaiva scrisori vechi nu ne-a arătat, ci nu-mai niște zapise mai noi, zicând că scrisori vechi, de vor fi, sunt pe la alți răzeși împrăștiați și nu poate acum să le aducă. / Și așa, precum am arătat, între Ghețaoani și între Chișinău neputând să încapă două iazuri și dacă tot ispisocul domnului Mihai Racoviță voievod din **1705** (7213) nu va putea să apere apa Bâcului dinspre ținutul Lăpușnei, precum până acum s-a stăpânit, apoi va intra și Chișinău la un vad de moară, și un vad va rămâne al Ghețaoanilor. // Prin luminată cartea măriei sale lui vodă, ni se poruncește ca să măsurăm de-a curmezișul acea jumătate de moșie, ce o cuprinde ispisocul domnului

Ștefan voievod, după semnele ce le arată, și pe atâta să mai dăm în jos și cealaltă jumătate de sat, și apoi să măsurăm și Ghețaoanii, pentru care, după poruncă, am făcut această ispită, ca să măsurăm tot trupul cât să stăpânește cu nume de Visternici, și să-l dăm în două. Dar apoi cu totul fugi din noima ispisocului, nerămânând jumătății celei de sat, din partea de sus, nici unul dintr-acele semne, adică nici se atinge nimic de Chișinău, nici împotriva nu este vreo fântână, cum nici la înjumătățirea vreunui iaz; ci noi am măsurat de-a curmezișul tot trupul, cât se stăpânește cu nume de Visternici, din marginea din sus, dinspre Petrecani, de la movila lui Bâtcă, și până la marginea cea din jos, dinspre Ghețaoani, în capul iazului ce-l pomenesc scrisorile Ghețaoanilor că-și făcuse Grigoraș Sava moară, și au ieșit 1.065 stânjeni gospod; au măsurat, de acolo, din jos cât se stăpânește cu nume de Ghețaoani, și au ieșit 1.095 stânjeni; însă cu 200 stânjeni, ce a arătat protopopul Stavarachi împresurați din moșia sa Ciocanii, ce este alături cu Ghețaoanii, pe din jos. / Deci într-acest chip aflând pricinile, precum arătăm, am făcut și hartă de starea locului, și luminatul divan va da hotărâre după cum va fi drept”⁸²².

HRUȘAVĂȚ

(raionul Hotin, Ucraina).

⁸²² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915, pp. 198-213

1770-1772: Satul **Hrușavățul**, ținutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁸²³, **toată suma caselor: 42**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 40. / **Birnicii:** Acsenti Ivanov / Nichita / Toader Cotigă / Marco Traci / Hrior, cibotar / Mihai zet (ginere) dascălului / Ivan Bejan / Tănase / Ivan Momilca / Mihai / Simion Moscaleț / Mihailo Bârdănică / Hrinul / Iacob / Fedco / Ioniță zet Manciul / Fedor sin (fiu) Manciul / Gavril brat (frate) lui / Zaharinco / Alecsa / Ion Burtila / Cuciuiriuc / Acsenti Zaeț / Tănasco / Andrei Guțuliac / Vasilică / Ivan Căzac / Iațcul / Mihailo Știrban / Ștefan Boris / Ion, pâslariul / Ivan Corghiuc / Iacob Costaș / Ion, cârciumariul / Ștefan, pânzariul / Adam / Năstase Ostahi / Ion, pușcașu / Ion, vornic / Vasile, vătăman. // **Rufeturi:** Popa Timofte / Andrei, dascăl.

HRUȘEVA

(Fântâna Suciavea sau Hrușova, comuna Hrușeva, raionul Dubăsari, Moldova).

1495, ianuarie 15: Întărit de Ștefan voievod fraților Nistor și Crăciun, care cumpăraseră, cu 50 zloți

⁸²³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 134

tătărești, de la Oancea, nepotul lui Bodea Ploscariul „o siliște în vârful pâraului Grușeva, anume Fântâna Suciavea, amândouă fântânile”⁸²⁴. Hotarul, din veac.

1668, mai 19: Împuternicirea dată de Iliș Alexandru voievod marelui clucer Gheorghe Catargiu să judece pricina dintre „Neculai Donici și Gheorghiaș Zanohe cu Nicoară și Strătulat, feciorii Tâmpei din **Ciopleni**, pentru o parte de ocină din satul **Hrușova**, zicând Donici și Gheorghiaș că au făcut ei meșterșug cu o rudă a lor, anume Ștefan Nițul, și i-au dat lui Ștefan Nițul, pe acea parte de ocină, 4 boi, 28 lei, 6 saci de grâu și 1 sac de mălai și i-au făcut zapis de danie pe acea parte de ocină. Deci, într-acea vreme, ei, văzând zapis de danie, au gândit că este danie dreaptă, ce n-au avut cum îl gâlcevi, iar acum să fi oblicit că a luat plată. Iar Nicoară și Strătulat au dat seamă că o parte de ocină, dintr-acea parte, le-au dăruit, iar altă parte le-au vândut. Deci pentru vânzare au avut gâlceavă de răzeșii lui Ștefan și cine le-a fost scaun, au dat să încapă răzeșii, și ei să lipsească. Într-aceea, ei de cumpărătură s-au lăsat, iar bucatele tot le stau la Ștefan, că încă până acum nu le-au întors. / Pentru aceea, să mergi acolo, să strângi oameni buni și să soco-tești cu dreptate mare”⁸²⁵.

1670, iulie 4: „Duca voievod rânduiește pe Constantin, ce a fost clucer, să cerceteze pâra ce face Niculae Donici și cu Gheorghe Zahovie împotriva lui Nicoară și Stratul, feciorii Tâmpei din **Ciopleni**, cu privire la dania cu meșterșug ce au căpătat-o de la Ștefan Nițul, în moșia **Hrușova**. Să se asculte câte 6 jurători din partea fiecărui

⁸²⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 164, pp. 302, 303

⁸²⁵ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 115, pp. 122, 123

pârât”⁸²⁶.

1671, ianuarie 8: Vasile Suriceanul, femeia lui Măriia și cu toți feciorii lor vând fraților Necoară, Strătu-lat și Andreica, „drept 60 lei bătuți și 4 boi de negoț... toată partea mea din satul **Hrușova**, cât se va alege, cu vad de moară în Ichil... Și în tocmeală s-au întâmplat Gavril pârcălabul de **Chișinău**, Vasile Stancul de **Tur-luești**, Micul, ginerele Dolocăi, Toader sin (fiu) Doloca de **Mărtenești**, Zota vătavul de **Boșcana**, Scridon vătavul ot **Micăuți**, Vasile ot **Negrești**, Andriiu și Ion ot **Pășcani**, Aftenie ot **Drăbușeani**, Căzacul șoltuzul și Budul or **Chișinău**”⁸²⁷.

1671, aprilie 13: Carte de împuternicire, dată de Duca voievod lui Donici, ce a fost agă, „să fie tare și puternic a opri pe Necoară de **Șupleani** din satul **Hrușova**, din tot locul, și din sat, și din fânaț, și din arături, pentru că Nicoară se face cumpărător și Donici aga l-a și sorocit să vie de față, să-și întrebe pentru acea moșie, iar Nicoară la zi n-a vrut să vie. Așteptat-a și peste această zi, câteva vreme, și tot n-a venit”⁸²⁸.

1672, iulie 16: Porunca dată de Duca voievod fostului medelnicer Durac, să meargă „la sat la **Hrușova**, ce este în ținutul Orheiului, să strângi oameni buni, să socotești cu dreptate și să alegi părțile Doniceștilor și ale Nițeștilor și ale unor cumpărături ale lui Nicoară de acolo... și să ne faceți, de acolo, și o mărturie, precum vei

⁸²⁶ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 123, p. 127

⁸²⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 126, pp. 129, 130

⁸²⁸ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 128, p. 131

alege”⁸²⁹.

1673, iunie 15: Carte de împuternicire, dată de Ștefan Petru voievod jitnicerului Donici, „să fie tare și puternic a-și ține a sa dreaptă ocină și moșie, ce este la satul **Hrușova**, care a fost cumpărată de Nicoară de la Nițul și de la alți răzeși și a avut gâlceavă la Duca vodă cu Nicoară, și tot l-au rămas, și i-a zis să-i întoarcă Donici lui Nicoară toată cheltuiala ce-a făcut și să-și ție Donici moșia. Apoi Nicoară iarăși a îmblat cu poveștile lui și a ,ai cumpărat, după aceea, pe ascuns, de la alții. Deci Donici jitnicerul a mers de a sorocit, să vină de față, să-și întrebe. El n-a venit. Deci domnia mea l-am dat rămas pe Nicoară”⁸³⁰.

1679, mai 20: Zapisul lui Hilip, Dumitrașco, Toader, Vasile și cu toți feciorii și cu toată seminția lor din satul Ciopleni, în care scriu că s-au „învoit cu Donici clucerul și cu rudele dumisale, Andrei Benga și Maftei Nițul, și am dat lui Donici clucerul, din hotarul satului nostru **Ciopleni** țarmurile dinspre sat, în heleșteul ce a făcut dumnealui și, pentru acel țărumre de heleșteu și pentru un heleșteu vechi, în coada heleșteului dumisale, peste care trece apa heleșteului dumisale, am dat, iar dumnealui ne-a dat jumătate de iaz mai sus de satul **Hrușăvăț**, din hotarul satului nostru Ciopleni, din hotar în sus, cum am ținut și până acum”⁸³¹.

1698, mai: Mierla Râulețoaia, fata lui Andrei Donici, sora lui Neculai Donici, dăruiește nepotului său

⁸²⁹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 100, p. 126

⁸³⁰ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 136, pp. 136, 137

⁸³¹ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 145, p. 145

Darie și jupânesei lui „dreapta ocină și moșie ce am de la Moșii noștri, de la Nicoară Donici, ce-a fost vistiernic mare, din satul **Hrușova**, ce este pe apa Ischilului, la ținutul Orhei, jumătate de sat, ce este partea mea... Și s-au întâmplat la această danie Vlasie pârcălabul, Darie feciorul lui Vasile de **Vârtopi**, Constantin Pățurnichi ce-a fost de **Sămănauca**, Darie Moga de **Peresecina**, Enache de **Stețcani** și Sava de **Bezini**”⁸³².

1797, ianuarie 28: Porunca dată de Alexandru Ioan Calimah voievod postelnicului Iordache Negrea, ser-dar de Orhei, să ia măsuri de hotărnicire a moșiei **Hrușova**, după ce, „prin jaloaba ce a dat-o, jicnicerul Simion a arătat cum că partea lui de moșie în Hrușova, pe apa Ichelului, pentru că i s-a pierdut hotarnica, acum s-ar fi împresurând de către megieș”⁸³³.

1823: „Simion Glavce jicnicer dă zestre fiicei sale Ecaterina a patra parte din moșia **Hrușova**”⁸³⁴.

HUBA

(Orhei, Moldova).

1677, aprilie 24: Pir Mahmet, feciorul Gligăi ot **Lunca Mare**, dăruiește spătarului Ștefan, feciorul cluce-

⁸³² Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 159, pp. 155, 156

⁸³³ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 308, p. 353

⁸³⁴ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937, doc. 100, p. 127

rului Constantin, „partea mea din **Tătăraști**, din partea tătâne-meu Gligăi ce se va alege... Așijderea pentru partea unchiului meu Lupul din **Huba**, care parte îmi este cumpărătură de la unchiul meu Lupul... Așijderea, iarăși partea mea din **Lunca Mare**... Așijderea și din **Belăuza**, iarăși ce se va alege din partea tătâne-meu o dau dumisale... / Și această tocmeală am făcut-o dinaintea Savii ot **Vărzărești**, Năstase ot **Belăuza**, Baico, Ghiorghe, Donică și Bulancii ot **Gălești**, Gligorie de **Zubrești** și mulți oameni buni și bătrâni”⁸³⁵.

HUCUL

(Iurcovșii, comuna Todirești, Vaslui).

1503, februarie 2: Întărit de Ștefan voievod preotului Luchi, surorii lui Stanca și nepoatei Safta, fata Elenei, care au primit, de la fratele lui, logofătul Toader, „satul său cel cumpărat, anume Mălineștii pe apa Bârla-dului, lângă Stejarul Frumos”, primind, pentru „satul lui, din partea

⁸³⁵ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 140, pp. 141, 142

celora, două sate, anume Toderești și Iurcovții, tij pe apa Bârladului, unde au fost luând și i-au rămas parte a popii Luchi și Stancăi, și Saftei la dumnealui Toader logofătul, pentru satul Mălinești, ce s-a dat de la dânsul”⁸³⁶. Hotarul, cel vechi.

1900: „**Hucul**, sat în județul Vaslui, plasa Fun-duri, comuna Todirești, situat pe șesul Bârladului, între râul Bârladul și pâraul Șacovățul, pe o suprafață de 172 hectare, cu o populație de 46 familii sau 187 suflete”⁸³⁷.

HUCUL

(ocolul Târgului, Botoșani).

1774, iunie 10: Satul **Hucul**, ținutul Botoșani, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumean-țev⁸³⁸: **Toată suma caselor: 14**. Scădere rufeturi 14: 11

⁸³⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 286, pp. 510, 511

⁸³⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 748

⁸³⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 200, 201

scutelnici / 3 popi. // **Scutelnicii:** Vasile Luca, scutelnicul Bălașii Donicioae / Ion Ojoc, scutelnic, tij (la fel) / Ion, tij / Miron sin (fiu) prisăcar, tij / Dumitrașcu, ungurian, cojocar, tij / Vasile Huțul, tij / Ion, tij / Ion, tij / Chiriac, bărar, scutelnic al casei pitarului Pătrașcu / Petre Corlătian, tij / Manole Curtescul, tij. // **Alte rufeturi:** Popa Aftănase / Popa Neculai / Popa Ion.

HUDEȘTI

(Hudeștii Mari, comuna Hudești, Botoșani).

1625, iunie 11: Martor, la îndeplinirea poruncii lui Radul voievod de a se alege părțile cămărașului Ionașcu și ale lui Pentilii Barbovschi „din satul **Băloșeni** (comuna Băloșeni, Botoșani)... Aflat-am lui Barbovschi trei părți din jumătate de sat, partea din sus, și a patra jumătate de sat lui Ionașco, cămărașul, cu oamenii lui, partea din sus, și am hotărât de la Urzicoasa, până la Movilă, și de la Movilă, până în Bodeasca, drept la vale, până în hotarul Codrenilor, partea din jos... Și s-au prilejit la această tocmeală Simeonce de **Hudești** (comuna Hudești, Botoșani), Mane de **Ivancăuți** (pe Prut, comuna Ivancăuți, Botoșani), Gheorghe Hermeziu de **Horodiști** (comuna Horodiște, Botoșani) și popa Prodan de **Podraga** (Podriga, comuna Drăgușeni, Botoșani)”⁸³⁹.

⁸³⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 341, pp. 414, 415

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod pârcălabului de Hotin Pătrațco Ciogolea, care primește ispisoc pentru **Hudeștii Mari**, care este în ținutul Dorohoiului, pe Bașeu, **Rediul**, care este în ținutul Troțușului, **Măteuții**, care este în ținutul Sorocii, deasupra Nistrului, **Scubenții**, la Hârlău, **Costeștii** sub Cozance, pe Jijia, în ținutul Hârlău, niște vii de la **Cotnari**, „pe hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”⁸⁴⁰.

1635, iulie: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului pârcălab Onciul Iurașcovici, uricarului Borăleanu, lui Isac de Costinești, Dimitrașcu de Ipotești, Toader Arbure și Gociul să meargă „la sat la **Hudeștii cei Mari** (comuna Hudești, Botoșani), ce-s pe Bașeu, și să aveți a socoti și alege hotarul acestui sat dinspre alte sate ce sunt primprejur și să alegeți și niște poieni cu fân, ce sunt pe Baranca, ca să fie spre hotarul Hudeștilor... Novăsălița Hudeștilor încă să alegeți, să fie spre hotarul Hudeștilor, cum a fost și mai înainte vreme”⁸⁴¹.

1644, iunie 25: Ion de **Lăcina** (Lișna, comuna Suharău, Botoșani) mărturisește „cum m-am dat cu limbă de moarte frățâne-meu Vasile, cu jumătate de sat de **Lăcina** și cu e treia parte de heleșteu în baltă, și cu heleșteu întreg la coada bălții, și tot cu tot lui, cât am eu... Și la această danie, ce m-am dat frățâne-meu, am poftit de-au fost popa Ion din **Hudești** (comuna Hudești, Botoșani), duhovnicul meu, popa Pântelei de **Bașeu** (sat lângă Mlenăuți, comuna Hudești, Botoșani), Berchez și Teclăi de **Comă-nești** (comuna Suharău, Botoșani), Drăgoiu vornicelul de

⁸⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 78, pp. 99-103

⁸⁴¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 149, pp. 187, 188

Podraga (comuna Drăgușeni, Botoșani) și Ion vornicelul ce a fost la Havarovanile. Însă ocina o am dat cu toți vecinii”⁸⁴².

1646, august 4: Scrisoarea lui Gheorghie căpitanul și a lui Horbinescu, trimișii lui Vasile Lupu voievod să împartă satul **Rădăuți** (comuna Rădăuți-Prut, Botoșani) între feciorii Nastasiei, Gligoraș și Costache, și verii lor, feciorii Badiului. / „Deci am strâns oameni buni, pe Vasile Turcul, Cârste Avram și Sămion ot **Hudești** (comuna Hudești, Botoșani), Neculai, Vasile și Malușu nepotul lui Borodaci ot **Vișnovăți** (azi Rediu, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), de am împărțit satul în jumătate. / Deci s-au venit parte lui Gligoraș și lui Costache, feciorii Nastasiei, pe din jos, până la fântână, în mujlocul satului, și am pus stâlp deasupra fântânii; așijderi, din câmp, din țarină, din fânețe și din heleșteie, iar partea de jos, cu tot venitul. Și am pus stâlpi peste tot locul. / Iar toloaca acestei jumătăți de sat se începe din pivnița Cneazului, drept la câmp, pe din jos de râmnicul cel mare, la stâlpul ce este la marginea țarinii; deci ea merge, din stâlp în stâlp, pe lungul hotarului. Și de pe partea Bădiuleștilor, din sus, s-a venit feciorilor Nastasiei, s-a venit un râmnice ce se cheamă Vasăleuți și un loc de rpdiiac cu păduri și cu pomeți, ce se cheamă Rubanic. Iar podul să le fie în jumătate, fie pe a cui parte va îmbla. / Iar partea din sus s-a venit Bădiuleștilor: vatra satului, cu câmpul, țarini cu fânețe, cu heleșteie, cu locuri de prisăci, cu păduri și cu tot venitul, și râmnicul de jos, cel mare, este iar al Bădiuleștilor. Deci aceasta

⁸⁴² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 357, p. 345

mărturisim cu această scrisoare a noastră”⁸⁴³.

1662, ianuarie 25: David de **Zălucaeni**, Savin de **Hudești**, Petre Dronea și Toader Hermeziu, toți nepoții Ciogoleștilor, mărturisesc „cum am luat 60 de lei bani proști de la Dumitrașco fost vistier, de 22 galbeni ce i-a fost dator cu bani de argint unchiul nostru Ciogolea lui Dumitrașco vistiernicul, deci acei bani i-am luat pentru o parte de ocină de **Pomârla**, ce se va alege”⁸⁴⁴.

1672, ianuarie 25: Dumitrașco Nacul vistiernic cumpără, cu 62 lei bani proști și cu 22 galbeni, „un zălog, părțile nepoților Ciogoleștilor din **Pomârla**, anume David din **Zăluceanu**, Savin de **Hudești**, Petre Docnea și Toader Hermeziu”⁸⁴⁵.

1774, iunie 22: Satul **Hudeștii**, ținutul Dorohoiului, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁴⁶, **toată suma caselor: 357**. Scădere rufeturile, însă 151: 11 femei sărace, 34 argați, slugi, păstori i plugari ai dumisale spătarului Mihălachi Costachi, 11 slugi, argați i plugari ai dumisale vornicesei Aniței, 5 preoți i diaconi i dascăli, 3 jidovi, 37 țișani boerești, 30 scutelnici ai dumisale spatarului Mihălachi, 20 ai dumi-sale vornicesei Aniții. Rămân birnici 206. / **Birnici:** Ion Comândatu / Andrei Comândatu / Ștefan Roșca / Dumitrașco Puiu / Anton Jacotă / Andronachi Hrivor / Simion Prodan / Nichita Prodan / Sandul Anton / Enachi Armăsar / Neculai, rus / Ștefan Minciună / Toader Cârdeiu / Iosip brat lui /

⁸⁴³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 460, p. 392

⁸⁴⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 92

⁸⁴⁵ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 8

⁸⁴⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 499-503

Grigoraș sin (fiu) Minciună / Ion, brat (frate) lui / Ștefan
 Chițacu, slab, bătrân / Simion sin Sandul Lupan / Vasile
 Sofroneț / Neculai Dămian / Andrei Ghirău / Vasile
 Dămian, slab, bătrân / Nichifor Dămian / Ion, cioban, sărac
 / Simion Chițacu / Lupul Buzilă / Macovei Cațuc / Andriiaș
 Buzilă / Ion Buzilă / Vasile sin (fiu) Dumitrașco / Ion, rus
 / Iacob, rus / Toader sin Sandul / Pintilie Cocoș / Iacob
 Cucoș / Vasile Glod / Antohi zet (ginere) strugar, slab /
 Grigoraș zet strugar / Todosii zet Costin / Nichita cumnat
 lui Doroftei / Simion, butnar / Vasile, vornicel / Ioniță sin
 Pintilie Dumitrescu / Sava Bâșcă / Mihai Bâșcă / Vasile
 Zbeiu, slab / Ion Zbeiu / Toma Spătar / Grigori zet Jalbă
 / Costandin Jalbă, slab / Costandin, cheptănar / Costandin
 zet Humulescu / Sandul Fetescul / Nichita, scutar / Georgie,
 ciobotar / Irimia Velie / Ion Brumă / Ștefan Prefăcutu /
 Vasile Mertec / Costașco, cojocar / Simion, brat (frate) lui
 / Vasile Barbălată / Ion Cârdeiu / Mihai, stricat, slab /
 Grigorie Bostan / Ion sin lui / Costin, rotar / Acsinti sin lui
 / Simion, rus / Tănasi, rus / Vasile, rus / Gavril, rus / Georgi
 Surdul / Pintilie, cojocar / Ion sin lui / Toader Oane /
 Sandul Colțunachi / Costandin Cucoș / Neculai sin Corjos
 / Costandin Cojocia / Grigore Fliscă / Iacob Buliga /
 Georgie Moroșan / Petre Moroșan / Stoica, strugar, slab /
 Simion Costiș / Maței Ochișor / Pintilie sin pas / Nichita
 Mitrofan / Vasile Mitrofan / Vasile sin Ochișor / Vasile sin
 Grebăn / Grigore Ciupercă, slab / Mihălache Țulug / Ion
 Țulug / Neculai Țulug / Vasile Țulug / Grigoraș Țulug /
 Ștefan sin săcrier / Dumitrașco sin Sandul / Onofrei, rus /
 Vasile Pobircu / Neculai, crâșmar / Pricopie Ionașco /
 Timoftei Ochișor / Ilie Horan / Ion Horan / Pavel Horan /
 Alecse zet Pânteii / Iacob zet Pintilie / Pintilie Dumitrescu
 / Iliăș zet Irimiță / Mane zet Irimiță / Ioniță sin Irimiță / Ion

Pricop / Irimie brat lui / Vasile sin Sandul / Dumitrașco
Mitrofan / Grigoraș zet ego / Andrei sin Lupan / Dănălași
Mustață / Sârghie Mustață / Tănasi, morar / Costandin sin
Toader, morar / Andonie zet Mânzul / Toader, rus / Vasile
One / Ion Teculian / Toader Teculian / Ștefan Pelihacia /
Pavăl, chioar / Acsinti, morar / Dănilă Lupan / Ion Josan /
Dumitrașco Irimiță / Miftodii, ungurian zet Dănăluță /
Vasile Ciupercă / Pavăl sin Dumitrașco / Petre Huțan /
Vasile, ungurian / Neculai, vornic / Ion, vătăman /
Andreiaș, holtei cu mamă / Enachi nepot lui Dămian /
Mihai, cojocar / Ion, secrier / Ioniță, holtei cu mamă /
Mereuță, holtei cu mamă / Timofti, holtei cu mamă / Gavril
Burduja / Ioniță, holtei cu mamă / Alecsa, olar / Anton
Pătrar, orb, nevolnic / Eftimie Ochișor, slab / Ștefan
Vâzdoagă, surpat / Iacob, holtei cu mamă / Costin sin
Iliana / Ignat nepot lui Dumitrașco / Ștefan cumnat lui /
Gavril Mitrofan, neputincios / Eftimie Caproș / Timofti sin
Ignătoai / Istrati, holtei cu mamă / Georgi, ciubotar,
văduvoi / Toader, văduvoi / Simion, rus / Ifrimie, pas,
nevolnic / Grigore Țurcan / Grigoraș Buga / Ion Hurgheș /
Gavril sin Hurgheș / Ștefan zet lui / Grigorie Rădăucian /
Ștefan brat lui / Georgie brat lui / Ioniță Păpușoi / Petre
Bofa / Toader Păpușoi, holtei cu mamă / Toader Ciută /
Ștefan zet Bofa / Macsin, olar, rus / Ivan, rus / Neculai
Turtăcaldă / Melintii Cordeiu / Ștefan Mogăldău, holtei,
bătrân / Ilie Mustiață / Ion, ungurian / Sofronie Sandipa,
slab / Ilie Foamiti / Lupul sin butnar, holtei cu mamă /
Carpu sin Costin / Gavril Minciună / Acsinti Ropotă /
Ștefan Ursulică / Ion Anton / Toma Pelihar / Andrei brat
lui / Miron, rus (Ropotă) / Ion zet lui, nepot lui Ropotă /
Mihai, rus / Pintilie sin Mihaiu / Ion Mustață / Dumitru zet
Mihaiu / Neculai, butnar / Anton, rus, cumnat lui Neculai

/ Vasile zet Grigoraș, pescar / Ion Dron / Todosii Tătaru /
 Alecsa, vătăman / Filip Orbu / Pintilie zet muntian / Toader
 Fusul / Georgi sin Arseni / Vasile Bălan / Dumitrașco sin
 Arseni / Vasile zet Petre, rus / Sava sin Petricăi / Neculai,
 rus / Ostahi / Grigoraș Roatăstrâmbă / Ion, merticar / Iacob,
 rus / Nistor Mitrofan / Simion Spânul / Toader Bolocan /
 Agapie brat lui / Andrei Găloiu / Nichita, strugar / Floria
 Roatăstrâmbă / Costin Ciupâșcă, rus / Toader sin Enăchioi
 / Vasile Mirăuță / Ion Jăle / Vasile sin merticar / Grigori
 Țurcan / Grigoraș brat Găloiu / Ion Brumă / Savin Nichifor
 / Simion Ropotă / Toader Mirăuță / Georgie, văduvoi /
 Istrate sin Enăchioai / Georgiță Roatăstrâmbă, slab /
 Andrei Spânul, slab / Neculai Căpută / Mihălachi cumnat
 vătămanului / Ion brat pescar / Sandul, morar / Eftimie
 Horan / Toader sin Irimiță / Ion zet Buga / Tănăsii, rus,
 holtei cu mamă / Gavril, rus. // **Femei sărace, făr' de
 ajutor:** Iftinca, babă / Irina, babă / Altă Irina, babă /
 Catrina, babă / Ilena, săracă / Ioana, săracă / Marie, babă /
 Irina, săracă / Nastasia, babă / Ilena, preoteasă, săracă /
 Anița, soră vornicului. // **Slugi, argați ai dumisale
 vornicesei Aniții:** Simion Grosu, slugă / Toader, slugă /
 Ion Prepeliță, slugă / Acsinti Lupan, plugar / Toader
 Hrihor, plugar / Grigoraș, ciobotar, slugă / Doroftei Lupan,
 pușcaș / Ioniță sin Lupan, pușcaș / Grigoraș, pescar / Ilie
 Sofroneiu, pescar / Ion, ungurian, argat. // **Slugi, argați,
 păstori ai dumisale spătarului Mihălachi Costachi:**
 Ștefan Pârău, vătav / Costandin Botezat, logofăt / Costachi
 Buliandră, slugă / Georgi, sârbul, slugă / Ioniță, muntian,
 slugă / Ștefan Bujoran, slugă / Sandul, ungurian, slugă /
 Gavril Grosu, slugă / Neculai Boșcă, slugă / Ilie Popa,
 slugă / Ștefan Loizu, slugă / Vasile, olar, slugă / Ion
 Bujoran, slugă / Vasile, chilar / Grigorie, rus, slugă / Iacob,

morar / Toader, morar / Ion Mătă, morar / Roman Mitrofan, plugar / Iacob Ciorne, rus, plugar / Iacob, rus, plugar / Petre, plugar / Eftimie Drăgun, plugar / Maței, plugar / Ion sin Dumitrașco, pușcaș / Toader Vele, pușcaș / Neculai Țară, dulgher / Ivașco, cojocar / Iacob, rus, herghelegiu / Iacob, rus, văcar / Acsinti, pușcaș / Georgi, argat / Toader, argat / Andrei, rus, Botezat. // **Preoți:** Preotul Ilie / Preotul Andrei Dumitrescu / Preotul Sandul / Toma, dascălul / Diaconul Mereuță. // **Jidovii:** Moscul, jidov / Zeilic, jidov / Leiba, jidov. // **Țiganii boierești ai dumisale spătarului:** Ștefan Gândac, jude / Gavril, croitor / Ursul Gândac / Ipate, zlătar / Costandin, potcovar / Vasile Jambric / Toader, grădinar / Ion, chitar / Ion Minciună / Grigori Modoran / Andrei sin lui / Radu, viziteu / Sandul Blebia / Ioniță Roznovan / Sandul Roznovan / Andrei Iorga / Iordachi Micul / Lupul Hlamba / Iacob sin Radu / Ion, muntian / Giorgie Velia / Iordachi Velia / Simion Velia / Iorga Velia / Timoftei Velia / Ursul, pânzar / Toader, bucătar / Lupul Hlamba, chior / Hilip Surdul / Costandin Gane. // **Țigănci vădane:** Irina / Iliana / Ioana / Lupa / Catrina Cuclincioai / Paraschiva / Safta Muniancă.

1900: „**Hudeștii Mari**, comună rurală în partea de nord-est a plășii Prutul de sus, în județul Dorohoi, formată din satele: Alba, Bașeul, Concești, Lupeni și Vatra, cu reședința primăriei în Vatra. Are o populație de 1.098 familii sau 4.737 suflete; 3 biserici, cu 4 preoți, 6 cântăreți și 4 pălămari; 1 școală, condusă de 2 învățători și frecventată de 80 elevi; 2.200 hectare 39 ari pământ sătesc; 7.160 hectare 98 ari câmp și 2.217 hectare 4 ari pădure, ale proprietarilor; 6 iazuri; 26 pogoane de vie. Sunt 2.335 vite

mari cornute, 7.053 oi, 17 capre, 431 cai, 1.320 porci; 325 stupi cu albine”⁸⁴⁷.

HUDEȘTII MICI

(azi Miorcani, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani).

1624, martie 27: Întărit de Radul Mihnea voievod marelui vornic Necoară, care primește uric pentru „satul **Măgura** (ținutul Dorohoi, Botoșani) din ținutul Dorohoi, care acest sat a fost al nostru drept domnesc, ascultător de ocolul Dorohoi”; „satul **Trifăuții** (comuna Vasilcău, județul Soroca, Moldova) din ocolul Soroca”; / „satul **Șirăuții** (regiunea Cernăuți, Ucraina) din ținut Hotin, pe malul Prutului, și două fălci de vie în Dealul Porcului, de sub pădure la **Cotnari**, care acest sat și aceste vii sunt danie cneaghinei lui, Todosia, de la Cârstina pârcă-lăboaia, pentru multă avere pe care a dat-o ea pentru Lozinschi, când l-a scos de la tătari”; / „a patra parte din tot satul **Huhurezi** (lângă Limbenii Vechi, județul Bălți, Moldova), pe care și l-a cumpărat de la Căzaca, cneaghina lui Trifan postelnic”; / satul **Rădeștii** (în bra-niștea Bohotin, Iași), în ținutul Iași, pe Prut, cu vad de moară la Prut, pe care l-a cumpărat de la Ionașco Stroici, fiul lui Lupul Stroici logofăt, pentru 300 de ughi gal-beni”; „altă parte din satul Huhurezii, din împărțea acestei părți în trei părți, pe care și le-a cumpărat de la Simbotin, nepotul lui Luca, și de la

⁸⁴⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 748

Ionașco, nepotul Andreicăi, și Ionașco, și Buzdugan, toți nepoții și stră-nepoții lui Luca, pentru 200 de talei bătuți”; / „altă jumătate dintr-un bătrân din același sat, pe care și-a cumpărat-o de la Agafia, pentru 10 taleri”; / „toată partea lui Mihăilă din **Cajva** (azi Cajba, raionul Glodeni, Moldova) din ținutul Iași, pe care și-a cumpărat-o de la Gheorghie și frații lui Gligorie și Pătrașco, fiii lui Toader, nepoții lui Mihăilă”; / „miluire de la Ștefan Tomșa voievod, satul **Giulinții** (sat inclus în Miorcani, Botoșani) în ținutul Dorohoi, pe râul Prut, care acest sat a fost al lui Gheorghie, pârcălab de Hotin, și s-a luat ca domnesc, pentru că n-a rămas nimeni dintr-însul”; „satul **Năvârneții** (comuna Năvârneții, județul Bălți, Moldova), iarăși îi este danie de la Ștefan Tomșa voievod”⁸⁴⁸.

1627, noiembrie 26: Întărit de Miron Barnovschi voievod, în baza împărțirii moșiilor între Ionașco Urmeziu, fiul lui Mihăilă Dobrul Urmeziu, și Tudori și nepoții lui de frate, fiii lui Toader Urmeziu, nepoți lui Mihăilă Urmeziu și ai lui Tudori... „Și a căzut în partea lui Ionașco Urmeziu a patra parte de sat **Ocnină** (Ocnița, Moldova), ce este în ținutul Hotinului, și a patra parte din jumătate din satul **Medvidca** (Moldova), în același ținut, și a treia parte din jumătate din satul **Carlacău** (Corla-caul, Moldova), în același ținut, și a patra parte din satul **Horodiște** (Botoșani), în ținutul Dorohoiului, și a treia parte din satul **Calafindești** (așezare bucovineană), în ținutul Sucevei. Și iarăși, în partea fiilor lui Toader Urmeziu, a căzut a patra parte din satul **Hudeștii Mici** (Botoșani) și a patra parte din satul **Nelipouți** (raionul Hotin, Ucraina), în ținutul Hotinului, și a patra parte din jumătate din satul **Cuzlău**

⁸⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 187, pp. 259-262

(Botoșani), în ținutul Doroho-iului, și a cincea parte din jumătatea satului **Terhăuți** (Lunca Prutului, Iași), în ținutul Iașilor, și a patra parte din satul **Călinești** (așezare bucovineană), în ținutul Sucevei”⁸⁴⁹.

1636, iunie 10: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Isac Scorpan, în baza unui zăpis de la marii boieri, în care mărturiseau că au venit în fața lor Todosca, fata lui Nicorici Urmeziu, și Lupașco sin (fiu) Ocină, nepoții lui Nicorici „și au vândut dreapta lor ocină și moșie din satul **Hudeștii Mici** (azi Miorcani, comuna Rădăuți-Prut, Botoșani), ce-i în ținutul Dorohoiului, cu loc de moară pe apa Prutului și cu loc de eleșteu, lui Isac Scorpan, drept 66 taleri bătuți”⁸⁵⁰.

1751, iulie 22: Izman șătrar, Vasile Pancul postelnic, Costașco Bran și Dumitrașco Stroici postelnic hotărăsc „moșia **Giulinții** a lui Ursachi Davidel dinspre moșia **Rădăuții**, ce sunt tot la ținutul Dorohoiului”⁸⁵¹.

1759, aprilie 28: Ioniță Sorocean și neamurile sale „s-au învoiet cu unchiul lor Davidel și cu Alexandru, fiul, pentru moșii ce au avut împărțiloare îndre dânșii, dintre care să stăpânească Davidel satul **Giulinții** și jumătate de sat **Hudeștii mici**, și ei încă să stăpânească jumătate de sat Hudeștii mici, și, măsurând-o cu odgonul, să li se dea lor a patra parte din amândouă, ca să nu mai aibă pricină pe urmă sau vreo strâmbătate”⁸⁵².

⁸⁴⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 262, pp. 344-346

⁸⁵⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 431, p. 494

⁸⁵¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 293, 294

⁸⁵² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, p. 294

1761, mai 8: Carte de judecată de la veliții boieri, prin care „se întărește stăpânirea lui Alexandru Davidel pe părțile din moșia **Hudeștii mici**, întocmai după tăria dovezilor ce a arătat, iar un Gavril Burdui, cu frații lui, ce s-au răspuns că ar fi seminție dintr-un Scorpan, care cerea o parte din Hudeștii mici, după un ispisoc de la Vasile (Lupu) vodă din leat **1636** (7144), iunie 10, se dau rămași, și acel ispisoc se ia din mâna lor, neavând nicio-dată stăpânire”⁸⁵³.

1767, martie 11: Frații Alexandru, Lupul și Iordache, feciorii lui Ursachi Davidel, vând logofătului Lupul Balș „satul întreg **Giulinții** și jumătate de sat din **Hudeștii mici**, ce sunt într-un hotar, la ținutul Dorohoiului, drept 850 lei, dându-i și toate scrisorile ce au avut”⁸⁵⁴.

1767, mai 21: Vasile Soroceanu, frații săi și toți nepoții Soroceni „au dat danie mănăstirii Horecea a patra și a șaisprezecea parte din **Hudeștii mici**, pentru pomenirea lor și a tot neamului lor”⁸⁵⁵.

1767, iulie 5: Tanase Moșan, nepot lui Ursachi Davidel, mărturisește că „a vândut rposatului logofăt Balș a patra parte din satul **Hudeștii mici**... ce au avut într-acea parte și verii lui Soroceanii, și el, Tanasă Moșan, se învoi cu dânșii, ca să le dea ori bani, ori moșii aiurea”⁸⁵⁶.

1779, mai 18: Teofilact, dichiul mănăstirii Horecea, arată că „a făcut așezare cu răposatul Lupul Balș, după răvașul starețului, și a dat din partea mănăstirii logofătului Balș a patra și a șaisprezecea parte din tot satul **Hudeștii mici** și **Giulinții** de pe Prut, din ținutul Dorohoiului, danie

⁸⁵³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 294, 295

⁸⁵⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, p. 296

⁸⁵⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, p. 296

⁸⁵⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, p. 295

de la Soroceni, iar logofătul Balș a dat mănăstirii, schimb pentru schim, a treia parte din tot satul **Nahoreni**, din ținutul Sucevei”⁸⁵⁷.

1793, ianuarie 23: Jaloba lui Iordachi și Andronachi, feciorii lui Ursachi Davidel, prin care se plâng boierilor veliți „că fratele lor cel mai mare, Alexandru Davidel, a vândut două moșii, **Hudeștii mici** și **Giulinții**, răposatului logofăt Balș, în vremea când ei au fost mici, fără de vârstă, în care vânzare ar fi intrat și părțile lor, cu care fratele lor treabă n-ar fi avut, și cer ca să se întoarcă banii, prețul cu care a vândut fratele lor, și să ia moșiile, de vreme ce acum și spătarul Manolache Balș ar fi vândut aceste moșii la altă mână”⁸⁵⁸.

1793, februarie 4: Mărturia lui Ioniță căpitan și de la Vasile Gheorghită, prin care mărturisesc ce moșii au rămas în stăpânirea fraților gemeni Iordachi și Andronachi, feciorii lui Ursachi Davidel, atât pe baștina părintească, cum și cumpărături ce a mai luat fratele lor Alexandru Davidel șătrarul, și cum că le-ar fi rămas de la fratele lor și niște vii la **Odobești**, care iarăși ei le-ar fi vândut”⁸⁵⁹.

1900: „**Hudeștii Mici**, comună rurală în județul Dorohoi, plasa Prutul de jos, formată din satele: Miorcani (Hudeștii Mici) și Miculinți, cu reședința primăriei în Miorcani. Are o populație de 413 familii sau 1.813 suflete; 2 biserici, 2 preoți, 4 cântăreți și 2 pălămari; 1 școală, cu 1 învățător și frecventată de 40 elevi; 1.456 hectare 81 ari pământ sătesc; 4.471 hectare 31 ari câmp și 34 hectare 37 ari pădure, ale proprietarilor; 3 iazuri; 1 pogon vie. Sunt

⁸⁵⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 296, 297

⁸⁵⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 297, 298

⁸⁵⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 298, 299

1.396 vite mari cornute, 1.840 oi, 360 cai, 330 porci. Stupi cu albine sunt 87”⁸⁶⁰.

HUDICENI

(pe Lăpușna, sub Movilă, în hotar cu Scorțăști, raionul Kotovsk, Moldova).

1612, iulie 19: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui Ionașco Cehan vornic de gloată, în baza unui zăpis de mărturie de la popa Necoară din **Horjești**, Cihan bătrânul, Rusul, frate-său Laur și Simion din **Stănești**, Toader Mărgilat de **Stângaci**, Bălici și Vășian din **Ciorăști**, „scriind cum el singur a cumpărat o bucată de ocină din satul **Nemicani** (pe Lăpușna, sub Movilă, în hotar cu Scorțăști, raionul Kotovsk⁸⁶¹, Moldova) de la Toader Hudici pitar din **Hudiceni** (pe Lăpușna, sub Movilă, în hotar cu Scorțăști, raionul Kotovsk⁸⁶², Moldova), toată partea lui, care i-a fost cumpăratură de la Toader Cosiță, pentru 30 taleri bătuți”; în baza altui zăpis, de la Toader Dubău, ureadnic de **Huși**, de la șoltuz și cei 12 pârgari, de la popa Trifan, Dumitru Sorâci, Gavril Iuriescul, Balcă Ianciul din **Huși**, de la Roman și Gligorie din **Păhnești**, Bilașco, Frăia, Hilip și popa Oniță din **Șopârleni**, „scriind

⁸⁶⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 748, 749

⁸⁶¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 175

⁸⁶² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 128

cum el a cumpărat o bucată de ocină de la Sava stolnicul, fiul lui Rașco, cât se va alege din jumătate din satul **Șopârleni** (pe Prut și Zebuștea⁸⁶³, Vaslui), pentru 60 taleri de argint”. / Și un alt zapis, de la Ionașco fost mare armaș, Toader din **Botneni**, popa Ifrim și Moisei, „scriind cum a cumpărat, de la Măriica Stângăcioae, fata lui Posmag, nepoata Micăi, toată partea ei din satul **Dolhești** (pe Crasna, șinutul Fălciu, Iași), pentru 22 taleri bă-tuți”⁸⁶⁴.

HUEȚENI

(sat cu moară în com. Vorona, Botoșani).

Întărit, în **16 noiembrie 1433**, de Ștefan voievod, lui Hodco Costici și femeii sale Vasiutca, care primesc uric pentru „satele pe Vorona, anume: curtea Anușcăi și **Huețeni**, și Sinești, lângă Vereșceac, și Glodeni, unde este jude Nenciul, și **moara pe Siret, unde este Hueț...** Iar

⁸⁶³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 251

⁸⁶⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 248-251

hotarul acestor sate să fie după hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”⁸⁶⁵.

HUHUREZI

(lângă Limbenii Vechi, județul Bălți, Moldova).

1624, martie 27: Întărit de Radul Mihnea voievod marelui vornic Necoară, care primește uric pentru „satul **Măgura** (ținutul Dorohoi, Botoșani) din ținutul Dorohoi, care acest sat a fost al nostru drept domnesc, ascultător de ocolul Dorohoi”; „satul **Trifăuții** (comuna Vasilcău, județul Soroca, Moldova) din ocolul Soroca”; / „satul **Șirăuții** (regiunea Cernăuți, Ucraina) din ținut Hotin, pe malul Prutului, și două fâlcii de vie în Dealul Porcului, de sub pădure la **Cotnari**, care acest sat și aceste vii sunt danie cneaghinei lui, Todosia, de la Cârstina pârcălă-boaia, pentru multă avere pe care a dat-o ea pentru Lozinschi, când l-a scos de la tătari”; / „a patra parte din tot satul **Huhurezi** (lângă Limbenii Vechi, județul Bălți, Moldova), pe care și l-a cumpărat de la Căzaca, cnea-ghina lui Trifan postelnic”; / satul **Rădeștii** (în braniștea Bohotin, Iași), în ținutul Iași, pe Prut, cu vad de moară la Prut, pe care l-a cumpărat de la Ionașco Stroici, fiul lui Lupul Stroici logofăt, pentru 300 de ughi galbeni”; „altă parte din satul Huhurezii, din împărțeala acestei părți în trei părți, pe care și le-a cumpărat de la Simbotin, nepotul lui Luca, și de la Ionașco, nepotul Andreicăi, și Ionașco, și Buzdugan, toți

⁸⁶⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 120, pp. 173, 174

nepoții și strănepoții lui Luca, pentru 200 de talei bătuți”; / „altă jumătate dintr-un bătrân din același sat, pe care și-a cumpărat-o de la Agafia, pentru 10 taleri”; / „toată partea lui Mihăilă din **Cajva** (azi Cajba, raionul Glodeni, Moldova) din ținutul Iași, pe care și-a cumpărat-o de la Gheorghie și frații lui Gligorie și Pătrașco, fiii lui Toader, nepoții lui Mihăilă”; / „miluire de la Ștefan Tomșa voievod, satul **Giulinții** (sat inclus în Miorcani, Botoșani) în ținutul Dorohoi, pe râul Prut, care acest sat a fost al lui Gheorghie, pârcălab de Hotin, și s-a luat ca domnesc, pentru că n-a rămas nimeni dintr-însul”; „satul **Năvârneții** (comuna Năvârneții, județul Bălți, Moldova), iarăși îi este danie de la Ștefan Tomșa voie-vod”⁸⁶⁶.

HULBOCA

(Orhei, ocolul Culii, Moldova).

1669, aprilie 20: Anița, femeia lui Vlașcă, feciorul lui Șuruna, și soră-sa Mardaria, fetele Rucsandei, și Măria, nepoatele Bunii Dăncioae vând lui Apostol Durac fost serdar, drept 45 lei, „moșia de au avut de la moșul (bunicul) lor Danciul și de la femeia lui Buna, din satul

⁸⁶⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 187, pp. 259-262

Morozăanii, din partea Danciului și a bunei, din a patra parte, trei părți, și din cumpărătura ce au avut Danciul și Buna, ce se va alege din partea de jos, ce au avut cumpărătură moșii lor de la Părhuțoaia, și cu vad de moară ce este la Vatici, în coada heleșteului Pitușcanului, care vad s-a chemat al moșului lor Pașcanul, așijderi trei părți... înaintea lui Isac din **Hulboca**, Gașăar din **Puțânței**, Grăj-dean ot **Isacova**, Floniță Buhchlii din **Vadul Furii**, Grigore sin (fiu) Condrea ot **Lucaceuca**, Postolachi, Isac, Țugul și Constantin ot Morozăanii”⁸⁶⁷.

1774, iunie 5: Satul **Hulboca**, ținutul Orhei-Lăpușna, ocolul Culii, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁶⁸, avea **toată suma caselor 14**. Scădere rufeturi 8: 2 mazili, 2 ruptați, 3 femei sărace, 1 țigan. Rămân birnici 6. / **Birnici**: Manole Harște / Acsinte Harște / Ioniță Harște / Vasili Mârzac / Toader, grădinar. // **Rufeturi**: Ioniță Corne, mazil / Lupul Irimie, mazil / Vasile Harște, ruptaș / Nani Harște, ruptaș / Lupa, femeie săracă / Zamfira, femeie săracă / Marie, femeie săracă / Maței, țigan Irimiei.

1904: „**Hulboaca**, sat în județul Orhei, volosti Isacova, la est de satul Putunței, cu care aproape se unește. Are 169 case, cu o populație de 1.090 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae; 314 vite mari. Împrejurul satului sunt numeroase vii și grădini fructifere, nuci seculari”⁸⁶⁹.

⁸⁶⁷ Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944, doc. 117, pp. 123, 124

⁸⁶⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 401

⁸⁶⁹ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 120

HULPĂȘENI

(comuna Băcani, Vaslui).

1599, septembrie 25: Anton voitul și cei 12 pârgari de **Bârlad**, Trifan din **Bicanii vechi** și Ilie al lui Avram și Ionașco Țogoi din **Portărești**, adunați în casele lui Ștefan diac domnesc din Bârlad, întăresc zapisul, scris de popa Petriman din **Mărtinești**, prin care Brumară mărturisește că a „vândut moștenirea din satul **Bicani** lui Ihnat din Bicani și lui Vitolt din **Hulpășăni**, pentru o vacă și pentru 10 taleri. Iar noi, Ihnat și Vitolt, mărturisim cum că se amestecă un frate al nostru, anume Ilie, și nu vrea să plătească. Așa, noi am plătit banii deplin în mâinile lui Brumară, dinaintea șoltuzului și pârgarilor din târgul Bârladului.”⁸⁷⁰.

1644, februarie 1: Anghelina și feciorul ei Vasile, fata lui Simion Miera, feciorul Nastei, fetei lui Ion Fărâ-mă de **Fărâmești** (comuna Zorleni, Vaslui), vinde lui Scărlet de **Zorileni** (comuna Zorleni, Vaslui), drept 100 lei bătuți, „doi bătrâni, ce-au fost partea ei de la moșul ei Fărâ-mă și de la Fărâmoaie, din siliștea Fărâmeștilor, din Movila Iepeii, la vale, pe drum, prin gura Iepeii... în fața lui Simion Cernea șoltuzul, cu 12 pârgari, popa Ștefan cel domnesc, Ionașco Dinga neguțătorul, Nacul tij (la fel), Vântul tij, Ciudin tij, neagoe ce-a fost șoltuz și mulți oameni buni din târg de **Bârlad**, Drăgan de **Zmiiiani** (Zmienii, contopit cu Băcani, comuna Băcani, Vaslui),

⁸⁷⁰ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 21, pp. 37, 38

Bălan Hulpe și Bolea de **Hulpășeni** (comuna Băcani, Vaslui), Petrea de **Banca** (comuna Banca, Vaslui), și Necoară de **Suseni** (comuna Băcani, Vaslui)”⁸⁷¹.

1675, martie 6: Dumitrașco din **Hulpășeni** și femeia lui Anghelina dăruiesc lui Toader, vornicul de **Bârlad**, feciorul Bujoranului Constantin, „partea noastră, câtă se va alege, din matca pârâului, din iazul de jos, cu vad de moară... așijderea, și niște părți de cumpărături, ce-am avut într-acel iaz, i le-am vândut lui Toader, drept 28 lei buni... care părți au fost ale lui Terchil și ale Mohoriatoei... dinaintea lui Toader Pălade, ce-a fost vistiernic mare, Neculai căpitanul de Curte și Buciumaș din **Zmeiani**, Corlat uricariul, popii Ionașco, Arsenie și Gligorașco din **Horiiata**, a popii și a Sratului din **Bacani**, Dumitrașci Băltăgel din **Ghicani** și a popii Avram din Hulpășeani”⁸⁷².

1677, noiembrie 15: Maria, femeia lui Tudosă Grecul, și nepotul ei Gavril, feciorul fratelui ei Pavăl Bâtcovici din **Hulpășeni**, vând vistiernicului Toader Pălade „o parte din seliștea **Grecilor**, care a fost a lui Neculai, ginerele lui Simeon Portariul, și ne-a vândut-o nouă drept doi boi, și boii i-am dat și zapis nu a apucat să ne facă, căci tocmeala ne-a fost să-i dăm peste acei boi cât vor socoti oameni buni că este prețul moșiei; iar acum, întâmplându-se că a căzut în mâinile vistiernicului Pălade, n-am putut noi ca să ținem împreună cu dum-nealui acea parte, ci o am

⁸⁷¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 243, p. 223

⁸⁷² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 68, pp. 113, 114

dat dumnealui, iar dumnealui ne-a dat acei doi boi, pe care i-am fost dat noi”⁸⁷³.

1682, martie 18: Postolachi Topală și femeia lui Maria, fata lui Corjăl, dăruiesc lui Enachi postelnic „partea lor de moșie din **Hulpășeni** și din **Ibănești**, moșie de pe Corjăl, din bătrânul Putnenilor”⁸⁷⁴.

1682, iulie 15: Tacul, feciorul Dumitrei, dăruiește postelnicului Enachi, feciorul spătarului Pălade, „din sat **Hulpășani**, a sa moșie, partea mamei sale”⁸⁷⁵.

1685, august 20: Întărit de Constantin voievod agăi Lupașco Bogdan, feciorul fostului comis Gheorghiță, care arată zapise de mărturie „de la Ion, Ilie și Nedelcu din **Denisăști**, scriind cum Varvara, fata Stancăi, a vândut toată partea sa, un bătrân din Dănișani lui Vasile Dămian, drept 80 taleri de argint, iar Vasile a vândut comisului Gheorghe Bogdan... / de la Ion Udre, Grigore a Ursoaei, Tofan Răpede, Vasile fratele lui Tofan și Grăjdeanu din **Glăvănești**, scriind cum Simeon, feciorul Dobrii de Glăvănești a vândut a sa dreaptă ocină și moșie, un vad de moară în apa Zeletinului, vadul de jos, lui Ion Rusăi din **Putredeni**, iar Ion Rusă l-a vândut lui Gheorgiță Bogdan comisul, drept 60 taleri bătuți... / de la Toader Paladi, Toader și Ion Bujoranul, Constantin și Pavăl Bâtcă din **Greci** și Simeon din **Hulpășești**, scriind cum Mereuță cu feciorii săi au vândut partea socru-său Gavril și a soacră-si Ioana din satul **Ibănești**, din bătrânul Putnenilor, ce este în

⁸⁷³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 124, pp. 131, 132

⁸⁷⁴ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 127, p. 133

⁸⁷⁵ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 128, p. 133

ținutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 de taleri... / de la Ianachi vistiernic, Constandin jicnicer, Negre stolnic, Roșca și Vetriș vornici de poartă, scriind că Ioana Căzăceasa, cu feciorii ei Ion și Gavril, au vândut partea din **Hulpășeni** și din **Ibănești**, ce sunt pe Smila, în ținutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 40 galbeni... / de la aceiași boieri, scriind cum Ionașco, feciorul lui Ionașco din **Negrești** a vândut ale sale drepte ocini și moșii din satul **Hulpășești** și din **Ibănești** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 20 taleri de argint... / de la Crăciun, Porhirie și Necula din **Floreni**, Strătulat din **Pătrășcani**, Postolache și Simion din **Bicani**, scriind cum Toader, feciorul lui Iftodi din Hulpă-șeni a dăruit ale sale drepte părți din **Hulpășeni** și din **Ibănești** lui Gheorghe Bogdan comis ... / de la Neculai, feciorul lui Frim din **Zmeeni**, Ionașco Șălarul de **Suseni**, Stratul de **Băcani**, Pavăl fecior lui Bâtcă și popa Buguța de **Portărești**, scriind cum frații Constantin Șoitul și Dumitrașco au vândut a treia parte dintr-un bătrân din satul **Ibănești** și din **Hulpășeni** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 90 taleri de argint... / de la Racleș vătavul de **Stolniceni**, Toader Bujoranu și Grădescul pitar, scriind cum Neculai, feciorul lui Zavantie de **Ivănești**, a vândut partea câtă i se va alege după mamă-sa Nastasia, fata lui Hilimon, din satul **Ibănești**, din bătrânul Hilimoneștilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint... / de la Toader Paladi stolnicul, Gavril și Ciochină – vornici de Bârlad, Constantin Isar, Echim călugărul de **Portă-rești**, popa Andrei din **Băcani**, Neculai și Buciumaș de **Zmeeni** și Toader Bujoranu de **Frunțișăști**, scriind cum Stratul, feciorul Irimiei Sărăcuțul de **Băcani**, a vândut părțile de moșie ale lui Vasile Cheptănariul de la **Ibănești** și de la

Hulpășeni, din bătrânul Putnenilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint... / de la Simion medelnicerul, Liciul, Ion Nuțul, Alexandru și Ion Măciucă de **Polocinești**, scriind cum a vândut Ion Giudele de Polocinești a sa parte de sat din **Ibănești**; și cu femeia sa și-a vândut partea lor de ocină din **Șărbănești**, cât se va alege; și Tudor din Poloceni a vândut partea lor din Șărbănești lui Șandru, iar Șandru a vândut lui Gheorghe Bogdan comis, drept 100 taleri de argint... / de la Dumitrașco Călin, Țoltuzul, cu 12 pârgari din târgul **Bârla-dului**, și Crâste Gavrița și popa Gavril tot de acolo, scriind cum Gavril, feciorul lui Vasile, fratele lui Tămâie, nepot lui Căpățână, a dăruit a sa dreaptă ocină de la **Poloceni**, ce este de la părinții săi și altă parte. Ce-i este cumpărătură de la Neagul, lui Gheorghe Bogdan comis ... / de la Zota, Toader Grădescul și popa Costachi, scriind cum Țigan de **Huși** a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Belcești** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint”⁸⁷⁶.

1695, august 16: Necolai și Todosia, feciorii lui Bole din Hulpășani, dăruiesc lui Ion Pălade vtori logofăt și soției sale Nastasiica, „dreaptă ocină și moșie din sat din **Hulpășani**, ce este pe apa Smilii, în ținutul Tutovii, cumpărătura părintelui nostru Bolii pe zapis ce avem”⁸⁷⁷.

1699, februarie 26: Pavăl sin (fiu) lui Ionașco Scurtu dăruiește marelui sulger Ion Pălade și jupânesei

⁸⁷⁶ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 76, pp. 123-128

⁸⁷⁷ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 129, pp. 133, 134

Nastasiicăi „a sa moșie, ce o avea de pe moșul (bunicul) său Mihail, din **Hulpășeni** câtă se va alege”⁸⁷⁸.

1700, iunie 3: Dumitrașco Covăsăț din Bârlad, nepotul Drăgălinei, dăruiește „nănașilor săi Gligori și Ioniță, frații lui Negruț, a sa dreaptă ocină din **Hulpășeni** și din **Ibănești**, partea moașă-sa (bunicii sale) Drăfălina”⁸⁷⁹.

1708, februarie 9: Chiriac Stegaru vinde marelui vistier Ion Pălade „partea câtă i se va alege din **Hulpășeni**, din tot hotarul a șasea parte, din partea Vitoleștilor, ocină și moșie de pe maică-sa Maria, fata lui Ion Bole; așijderea, îi vinde și o parte de pe moșul (bunicul) său Ion Bole”⁸⁸⁰.

1716, februarie 25: Marica, fata Ioanei, fetei lui Lihaciu (Lehaci), cu fiul ei Necolai vând marelui spătar Ion Pălade, „din sat din **Hulpășani**, pe apa Smilii, ce se va alege partea moșului (bunicului) nostru Simeon Le-haciu, din bătrânul Boleștilor... Așijderi i-am vândut partea moșului nostru Simion Lehaciu, ce se va alege din stâlpul Boleștilor, din satul **Suceveni** și din **Vlammic**, ce este pe apa Bogdaniei, tot în ținutul Tutovii”⁸⁸¹.

1767, august 25: Vasilache Ibănescul, Toader Ibănescul, Chirica feciorul Stratului, Constandin cumnat lui Vasilache, Lefter nepot lui Vasilache, Constantin a Măriuții, Postolachi cumnat lui Vasilache, Necolai Bour ne-pot, Nastasia femeia lui Apostul, „împreună cu tot nea-mul nostru, toți nepoți și strănepoți lui Mihăilă, bătrânul de

⁸⁷⁸ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 130, p. 134

⁸⁷⁹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 131, p. 134

⁸⁸⁰ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 132, p. 134

⁸⁸¹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 133, p. 135

Ibănești, făcut-am zapis la mâna dumisale Ioan Pălade marele logofăt, precum să se știe că, având dumnealui 21 de stânjani și 3 palme de moșie în seliștea **Ibăneștilor**, la ținutul Tutovii, însă 11 stânjani și 3 palme din bătrânul Mihăilă, moșul nostru, și 10 stânjani din bătrânul Putnianul, aleși și stâlpiți cu pietre de către părțile altor răzeși, din seliștea satului, de dumnealui Ștefan Popăscul, vornicul de poartă, din let 7270 noiembrie 2, și mai având noi, dimpreună cu dumnealui, la **Hulpășani** pe Smila, care și-a ales dumnealui părțile dinspre alți răzeși, acum, într-acest an am căzut cu rugămintea de ne-a dat acei 21 stânjani și 3 palme în seliște **Ibăneștilor**, cum au fost aleși și stâlpiți, și noi i-am dat 21 stânjani și 3 palme în **Vulpă-șani**, din bătrânul moșului nostru Mihăilă”⁸⁸².

HULPĂȘEȘTI

(lângă Sagna, Neamț).

1774, iunie 26: Satul **Hulpășeștii**, al mănăstirii Precistei, ținutul Romanului, ocolul de Sus, după recensă-

⁸⁸² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 135, pp. 137, 138

mântul lui Rumeanțev⁸⁸³, avea **toată suma caselor 35**. Scădere rufeturi 7: 1 mazil, 2 preoți, 1 grec, 3 panțiri. Rămân birnici 28. / **Birnici:** Ștefan Pociombu / Iovan sin (fiu) vrâncian / Luca, grădinar / Ioniță Ene / Ioniță, butnar / Pricopi Acsănti / Apostol fiul diacon / Grigore Gane / Ilii fiu lui Albăscul / Toader fiu Marăi / Ioniță Albăscul / Ion Hâncul / Năstasă Gane / Ștefan, lipovan / Ion Bădrag / Ilie fiul lui Panhile / Gheorghe Mogâlde / Gheorghe Ene / Dumitrașco Crâste / Ilieș / Toader Tăzlăoanu / Ion fiul lui Gheorghe / Ion fiul lui Lupul / Ion Honcul. // **Rufeturi:** Ștefan Avetir, mazil / Popa Vasile / Diaconul Carpu / Mihălachi, grecu, căpitan de vânători / Crăciun, panțir / Ștefan, panțir, tălmaci / Roman, panțir.

HULUBEȘTI

(sat în pustia Hluboca, apoi Hobalma, Hobana,
azi Hulubești, comuna Pomârla, Botoșani).

⁸⁸³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 266, 267

1438, iunie 20: Întărit de Ilie voievod vornicului Hudici, care primește uric pentru „Rohtineții, cu toate poienile... unde a fost Giurgiu Ungureanu”, primit, la schimb cu pan Stroe. „De asemenea, îi mai dăm o pustie la Holmul Negru, anume Hluboca, și un sat la drum, la gura pârâului Borodac, unde a fost cneaz Mihail... Iar hotarul acestei jumătăți de sat să fie dinspre toate părțile pe unde din veac a existat. Iar hotarul acelei pustii să fie cât îi va fi îndeajuns pentru un sat. Iar hotarul satului de la drum, cu toate hotarele sale vechi, pe unde din veac a existat”⁸⁸⁴.

HULUBEȘTI

(sau Holubești, comuna Tudor Vladimirescu, Galați).

1639, iulie 17: Întărit Vasile Lupu voievod lui Gabăr, fost pârcălab, cneaghinei lui Arsenia și fratelui ei Constantin, fiii lui Prebici fost logofăt, care primesc ispi-soc de întăritură pentru „a treia parte de sat din **Oncani** (comuna Corni, Galați), cumpărat de Prebici de la Onca, fiul Mărinei, strănepotul lui Onca Teleagă, pentru 1.000 de aspri, doi boi și o iapă. / Și, de asemenea, altă parte din satul **Răspopi** (comuna Drăgușeni, Galați), partea lui Prebici... a treia parte de sat din **Iliești** (comuna Drăgușeni, Galați), cumpărată de Prebici de la Neacșa și Solomia, fiicele lui Vlad pârcălab, și de la nepoata lor de soră Grozava, fiica Abghelinei, și de la verele lor Sandală

⁸⁸⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 184, pp. 260, 261

și Drăguța, fiicele Mariței, toți nepoții lui Vlad pârcălab, pentru 150 zloți tătarești. / Și de asemenea o prisacă, ce este la **Fântâna Turcului** (Fântâna lui Onca, satul Oncani, comuna Corni, Galați), cumpărată de Prebici Eremia, fiul lui Radul, nepotul lui Ion Micăonim, și de la frații Eremia vătah, Ileana și Spiridon, fiii lui Nicoară Zupco, toținepoți lui Eremia Zupco, pentru 95 zloți tătarești. / Și de asemenea, a patra parte din satul **Brăești** (lângă Bursuceni, comuna Bălăbănești, Galați), cu loc de grădini de varză și cu vie, cu două curături, una spre răsărit, alta spre apus, care a fost dată lui Prebici de Marușca, pentru sufletul ei; iar după moartea ei a pomenit-o. / Și de asemenea, o vie și o casă din satul Brăești, pe care le-a cumpărat Prebici de la Nicoară, fiul Marușcăi, pentru 150 zloți tătarești. / Și de asemenea, niște vii de la **Nicorești** (comuna Nicorești, Galați), cumpărate de Prebici de la Tâlhar și femeia sa Anghelina, pentru 150 zloți tătarești, și o vie de la **Bivolari** (comuna Cavadinești, Galați), care este danie lui Prebici, zestre de la socrul său Ciurcan, și i-a fost cumpărătură lui Ciurcan de la Vărvara și Mărena, fiicele lui Danciul, pentru 150 zloți tătarești. / Și de asemenea, niște vii și case în **Oncani**, pe care le-a cumpărat fratele său Onca, pentru 250 zloți tătarești... / Și de asemenea, alte părți de ocini din satul **Hulubești** (sau Holubești, comuna Tudor Vladimirescu, Galați), cumpărătura lui Prebici de la Grozav și Mihol, fiii Magdei, nepoții lui Orbescul, pentru 60 zloți tătarești... și altă parte, cumpărată de la Grozav, iar lui i-a fost cumpărătură de la Neaga, fiica lui Drăgan Orbăscul, din Holubești, pentrz 60 zloți tătarești... și altă parte din același sat Holubești, cumpărată de la Sima, fiul

Măriiței, fiica lui Țigancea Orbăscul, pentru un cal bun, 12 boi și patru vaci vu viței”⁸⁸⁵.

1667, martie 9: Urmașii marelui vornic Toma Cantacuzino împart între ei satele moștenite, „și s-a venit lui Ion (Racoviță) paharnicul și femeii lui Nastasia, fata Tomii vornicul: **Sârbii**, sat întreg, cu heleșteu și cu mori la ținutul Dorohoiului, **Bălțanii**, sat întreg cu mori, la ținutul Vasluiului, **Clocușna**, sat întreg la ținutul Hoti-nului, **Hulubeștii**, sat întreg, la ținutul Tecuciului, **Păn-ceștii**, sat întreg la ținutul Iașilor, jumătate de sat **Vi-trianca**, la ținutul Hotinului, jumătate de sal **Volniceni** la ținutul Orheiului, a treia parte din satul **Costești**, cu mori, la ținutul Romanului, a treia parte din **Popențiani**, la ținutul Iașilor, **Clucerești**, seliște întreagă, la ținutul Dorohoiului, mai bine de jumătate din seliștea **Itești**, la ținutul Dorohoiului, **Jârdeani**, seliște întreagă, la Dorohoi, părțile din **Drislive** ce se vor alege, la Dorohoi, părți din **Dănești** și din **Bozianii**, ce se vor alege, la Dorohoi, părțile din **Jugani**, la Dorohoi, cât se vor alege, părțile din **Branișteari**, cât se vor alege, la Dorohoi, patru fălci de vie la Piscup, la **Cotnar**, două fălci în Mândrul, la Cotnar, patru fălci și trei fârtae la Cotnar, în Laslău, două fălci și 20 prăjini la Iași, în valea Irimiei”⁸⁸⁶.

HURDUGI

⁸⁸⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 178, pp. 189-191

⁸⁸⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vashui*, vol. XVI, Iași 1926, p. 93

(seliștea lui Berevoi pe Ialan, numită anterior Itești,
azi satul Dimitrie Cantemir,
comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui).

1448, iulie 15: Întărit de Roman voievod fraților Cernat Ploscar și Șteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăești, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloți, amândouă părțile, și, pe aceeași parte, între Motoșești și între Vitezești, un loc de pustie să întemeieze sat, și, mai jos de Vitezești, la fântână, un loc din pustie să facă sat, și Zmulți, pe Suholui, și, mai jos, unde este jude Uliu, anume Milești, și seliștea Dăbeștilor, și Cernătești, la obârșiile Gerului, și, mai jos, Gorunești, și, între Milești și între Frățilești, un loc din pustie, și seliștea Frățileștilor, și, la obârșia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, și, în dreptul Cojoeștilor, unde a fost prisaca lui Roșca, și Găunoasa, de la obârșie până la gură, și seliștea lui Lațco Furul, pe Suholui, și seliștea Comăneștilor, la gura Cneajei, și seliștea lui Mănea, pe Covurlui, și seliștea Șcheilor, și, mai jos, seliștea lui Fâlfoi, și a lui Radul, și a lui Radici, unde este jude Dragoș, și iezerul Covurluiului cu gârla, și unde a fost Cudrea, și, pe Prut, Fărești, și gârla Flămîndzilor, și jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-și facă casă, și jumătate din pădure, și jumătate din șteze, și din pești și din tot venitul, și pe apă și pe uscat, să le fie jumătate, și pe aceeași parte a iazului să-și facă dârstă, și de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile toată această vamă, și pe apă și pe uscat, și seliștea Folteștilor, și **seliștea lui Berevoi, pe Ialan**, și fântâna lui Balea, pe Suholui, și fântâna lui Cucu și, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan și Nasoe, amândouă părțile, și mănăs-tirea, și, pe Bârlad,

Blajari, și Merești, și mănăstirea la gura Bârlăjiței, unde este Agapie, și Liești, și Gârlești, și Tălăbești, ocina lor, unde au fost Voico și Șteful și Micu, cu toată gârla de la Bârlad, și Toncești, cu gârla, și gârla Brateșului cu satul și seliștea lui Duma, pe Călmățui”⁸⁸⁷. Hotarele, din veac.

1638, martie 16: Ionașco Jorea, ce a fost vornic, vinde, în prezența unor boieri, jupânului Strătolatu, al doilea sulger, drept 45 de galbeni „satul anume **Iteștii** (sau Hurdugi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), ce se cheamă **Hordogii**”⁸⁸⁸.

1638, iunie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod sulgerului Strătulat, care cumpără, cu 45 ughi, de la Ionașco Jora fost vornic și de la soția lui Simina, fiica lui Alexa Arapul postelnic, „dreapta cumpărătură ce a avut Alexa, un sat anume **Iteștii**, ce se numește acum **Hurdugii**, pe Elan, în ținutul Fălciului”⁸⁸⁹.

1642: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Enachi Penișoară, „ca să fie tare și puternic a cerca și căuta ai săi drepti vecini, ce au fugit din satul **Hurdugi** și și-au lăsat cîsla în Hurdugi, anume Gavril Nemțanu, Melde, Ghioni, Ștefan, Fende, Vasile, Țiripanda, Mireuțe, Trifan, Gavril Rus, Ionașco Țaga, Toma și feciorul lui, Ștefan, Irime, Chirican Flore, Dămian, Marco, Petru, Purece, Balea, Gheorghică, Mardari, Agaghie, Zaharie, Bărnoschie, Mireuțe, Rusul, Constantin, Costache, Hariton, Iftodie, Barcul, Gligorie, Vasile prise-

⁸⁸⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 280, pp. 397-399

⁸⁸⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 279, p. 271

⁸⁸⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 388, pp. 376, 377

car, Cazanoschie, Istratie, Petre Rus, alt Toma, Ilie, Ion, Lobodă, Puiul, Hantimagă, Osie, Coilat, alt Flore, Pavăl și Pricopie, și de-or fi ori în sat boieresc, ori în sat domnesc, ori în sat călugăresc, ori în târgul domniei mele, în slobozie, oriunde în țara domniei mele, să aibă a-i lua cu ștreangul de grumaz, să-i ducă la satul Hurdugi, la cislă”⁸⁹⁰.

1645, august 24: Strătulat fost agă dăruiește fetei lui Măricuța „10 boi de plug și 3 tineri, 10 vaci cu viței și 3 tinere, 7 iepe cu mânji, 10 mascuri, 150 matce de stupi, 200 de oi, viile în **Dric** (deal în **Huși**) cu cramă, de la **Manțul** (comuna Tătărăni, Vaslui), satul **Hurdugii** (azi Dimitrie Cantemir, Vaslui) cu curți, cu iazuri, cu vecini și parte de **Dănești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), și prisaca Hurdugi, iar din jumătate de sat **Futelești** (co-muna Dimitrie Cantemir, Vaslui), în jumătate, și din **Pojorăni** (Pojărăni, lângă Lunca Veche, Vaslui), de la Prut, cât se va alege partea noastră, în jumătate, din ți-gani, în jumătate, din provijie casei, din argint, o sabie, o șarvana și un ilic... dinaintea popii Tene, Macarie căpitanul, Romașco, Gligorie Colăcei și Ionașco Godi-nac”⁸⁹¹.

1900: „**Hurdugi**, comună rurală, cam în partea de nord a plășii Mijlocul, județul Fălciu, formată numai din satul Hurdugi, mărginită, în partea de nord, de comunele Grumăzoaia și Urlați; la sud, de comuna Gușetei; la est, de comuna Urlați; la vest, de comunele Hoceni și Deleni. Comuna are o pozițiune din cele mai plăcute, având ape bune și în abundență, și pământuri fertile pentru cultură.

⁸⁹⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 125

⁸⁹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2006, doc. 174, p. 144

Satul se află așezat pe loc sănătos, cuprins între dealurile Dumbrava, Dănești și Elanul. O parte a satului este așezată pe capătul dealului Dănești, ce se prelungește între pâraiele Saca și Elanul; o parte, pe coasta dealului Dumbrava, ce vine spre vest, iară altă parte, pe coasta Elanului, spre est. Dealurile Dănești și Dumbrava, în prelungirea lor, înclinată în formă de platou, abia se mai observă prin sat; numai Elanul este ridicat și predomină asupra satului. Suprafața teritoriului comunei e de peste 2.500 hectare, cu o populație de 184 familii sau 740 suflete, din care 140 contribuabili. Satul poartă numirea de Hurdugi-Răzeși și Hurdugi-Boerești. Această deose-bire de numiri provine din faptul că unii dintre răzeși, prin vânzări sau prin răpiri, deposedându-se de pământuri de către un boier Iordache Beldiman, proprietar pe Ho-ceni, megieș cu vechii răzeși, a devenit o parte de sat, cu moșia, în proprietatea sa, și de atunci s-a numit acea parte Hurdugi-Boerești, iară partea de nord a satului, răză-șească, s-a numit Hurdugi-Răzeși, cu o parte de moșie cam de 2.000 hectare. Proprietarul părții de sat Hurdugi-Boerești n-a avut niciodată nici o așezare în sat, făcând administrarea de la așezarea sa. de pe moșia Hoceni. Partea de sat ce au pierdut-o răzeșii avea ca la 100 familii de locuitori, iară în 1864, când s-a făcut împrumărirea țăranilor, s-au găsit 17-20 familii, cărora li s-au dat, în-prejurul satului, ca la 100 hectare loc de cultură. / Locuitorii au locuințe bune; multe case sunt de zid și acoperite cu table de fier. Locuitorii se ocupă, pe lângă munca câmpului, cu cultura viei, cu cultura albinelor, iară femeile cu a gândacilor de mătase și cu țesături. În sat se află: primăria; școala, înființată în 1865, frecventată de 40 elevi; două biserici, în fiecare sat câte una, a căror ve-chime se zice a fi de câte 100 ani și care

sunt deservite de 2 preoți și 2 dascăli; 2 mori cu aburi, cu 2 pietre fiecare. Sunt 800 vite mari cornute, 2.000 oi, 100 cai și 300 porci. Pe teritoriul comunei trece pârâul Elanul. Înființarea satului se zice că ar data cam de vreo 150 ani (în realitate, satul datează cu mult înainte de anul 1448, iulie 15, când a fost atestat – n. n.)”⁸⁹².

HURGHINEȘTI

(raionul Edineț, Moldova).

1770-1772: Satul **Hurghineștii**, ținutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁸⁹³, **toată suma caselor: 23**. Scădere rufeturi 3: 2 popi, 1 dascăl. Rămân birnici 20. / **Birnicii:** Ion Mancăș / Andrei Pântia / Constandin Bârlibă / Crăciun / Simion Hânganul / Dumitru fiul morariului / Dumitrașcu fiul lui Iacob / Pavel fiul lui Pricopie / Gheorghe, holtei / Iorga, vornic / Iosip, vătăman / Ion Țapul / Ion fiul dascălului / Toader Iazul /

⁸⁹² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 753, 754

⁸⁹³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 160

Vasile Hanganul / Lupul al babei Ioanei / Vasile Mihalcia
/ Alecsa / Dumitru al Grigoroaei / Toader, rusul. //

Rufeturi: Ilie, protopopul / Popa Ion / Ion, dascăl.

HURUIEȘTI

(„pe Polocini, unde îi este curtea”,
comuna Huruiești, Bacău).

1472, martie 2: Întărit de Ștefan voievod lui Ilea Huru, care primește uric pentru „ocinile lui drepte, anume satele: Huruiești pe Polocini, unde îi este curtea și, mai sus, Ochienii și seliștea Stânceoia, și Căpoteștii, și un loc de moară pe sub pădure, unde se unesc două pâraie, sub pădure, să-și facă moară, și Urecheștii, care sunt pe Trotuș, în fața Adjudului, și, pe Putna, satul anume care se cheamă Cătina și, la ținutul Sucevii, un sat, anume Ivăneștii, mai jos de Săcuieni”⁸⁹⁴. Hotarul, din veac.

1636, februarie: Întărit de Vasile Lupu voievod ceașnicului Dabija și cneaghinei lui Schiva, în baza unui zapis de la Ivan fost cămăraș și Vasile Rugină din **Găiceni** (comuna Găiceana, Bacău), Hârbor și Gherasim spătar din **Mățcani** (înglobat în Drăgești, comuna Tătăraști, Bacău), Calotă din **Hruești** (comuna Huruiești, Ba-cău), Chervasie din **Giordzești** (azi Giurgeni, comuna Tătăraști, Bacău), Isac din **Hernicești** (înglobat în Perciu, comuna Huruiești, Bacău), Ionașco, fiul lui Cârstea din **Ungureni** (comuna Tătăraști, Bacău), popa Anton din **Ci-coveni** (înglobat în

⁸⁹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 183, pp. 270-272

Movileni, comuna Coroiești, Vaslui), Toader diac, Pașcul, Chigicean și Liica din **Mireni** (co-muna Coroiești, Vaslui), Burlan și Gheorghe Viță din **Stănuești** (azi Cociu, comuna Moșotenii, Bacău), „scriind și mărturisind cum a venit înaintea lor Gheorghe, fiul lui Florea, nepotul lui Dumitru... și a vândut 12 ogoare din satul **Mireni**, care este în ținutul Tutovei, pe Pereschiv, lui Dabija ceașnic și cneaghinei lui Schiva, pentru 12 taleri. / Și a cumpărat și alte părți din acest sat... de la Pahomie, pentru 6 ughi; de la Buroban, partea lui Dragoș și partea lui Stegar, pentru 12 taleri; de la Chighician, toată partea lui, pentru 12 taleri; de la Nastea, fiica lui Mihoci, a cincea parte din acest sat; de la Drăghinoae din **Petreni** (azi Chetreni, comuna Motoșești, Bacău), partea lui Dumitru, fiul lui Pantea, din acest sat, care a fost pusă zălog de multă vreme la Drăghinoae, pentru 10 taleri; de la Toader, fiul lui Pașco, partea lui Gherman din acest sat Mireni, pentru 12 taleri... / Și de asemenea, de la Părasca, partea lui Terchilă din satul **Stănuești**, pe acest pârâu, pentru 20 de taleri; de la Burlan, toată partea lui din acest sat Stănuești”⁸⁹⁵.

1900: „**Huruești**, comună rurală în județul Tecuci, plasa Berheciul, compusă din 8 cătune: Căpotești, Dumbrava, Gălești, Huruești, Nedelcu, Perchiul, Prădașul și Șarba. Situată pe partea stângă a Polocinului, la 56 km de capitala județului, spre nord-vest. Are o populație de 349 familii sau 1.506 suflete, din care 301 contribuabili. Locuiesc în 293 case. Sunt 4 biserici: în Căpotești, Gălești, Huruești și în Șendrești, deservite de 2 preoți și 9 cântăreți; o școală, care datează de la 1878, și e frec-ventată de 35 copii. Vite sunt: 409 boi, 891 oi, 30 cai, 200 vaci, 2 tauri,

⁸⁹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 326, pp. 368-370

20 iepe și 14 capre. Teritoriul comunei este de 5.506 hectare, din care 1.645 hectare cultivabile. Este străbătută de șoseaua județeană ce vine de la Lespezi, trece pe valea Polocinului și intră în satul Huruești, din care se ridică mai multe drumuri: la Gălești, Nedelcu, Șarba și la Căpotești, peste deal de văile ce poartă numele satelor prin care trec și se varsă toate în Polocinul. E brăzdată de un deal, ce se întinde de la nord la sud și pe coasta căruia sunt așezate satele, în linie, de la sud, la nord: Gălești, Prădașul, Perchiul, Nedelcu, Șendrești, Huruești, Căpotești și Șarba; acest deal poartă numele fiecărui sat ce este așezat pe el, având o lungime de 9 km. / **Huruești**, sat, situat la nordul comunei, pe malul stâng al Polocinului și udat de pârâiașul Huruiești. Aici se află și reședința comunei. Are o populație de 79 familii sau 320 suflete, care locuiesc în 62 case. Are o biserică, cu hramul Sfinții Voievozi, care s-a refăcut la 1862. În cărți se văd iscălituri cu data 1802, de la vechea biserică; se întreține de locuitori, având și pământ dat după legea rurală. Copiii merg la școala din Perchiul, care e la 3 km și 360 m. Locuitorii sunt parte răzeși, parte împrorii-etăriți la 1864. Tradiția spune că satul și-ar fi luat numele de la Hurul, mare Vornic al Țării de jos și viteaz sub Petru Rareș (1535), care a fost proprietar al acestor locuri (în realitate, de la Hurul, tatăl lui Ilea Hurul, care pri-mește uricul în 2 martie 1472)”⁸⁹⁶.

HUSIENI

⁸⁹⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, p. 755

(în Răuseni, comuna Răuseni, Botoșani).

1644, aprilie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril hatman și pârcălab de Suceava, care primește uric pentru „un sat anume Epoteștii (Bucovina), în ținutul Suceava... / Și de asemeni, satul **Păstrăveni** (comuna Păstrăveni, Neamț), ce este în ținutul Neamț, pe pârâul Topolița, cu locuri de iazuri și de mori, ce și-a cumpărat mai întâi de la Iane și de la Luca, foști vătafi, apoi de la răposatul Pană vistiernic, toată partea lui Căzan fost postelnic, mai înainte cumpărate de Pană vistiernic de la feciorii lui Căzan și zălogite la un turc, anume Abdul Celebi, pentru datoriile sale. Iar după moartea vistiernicului Pană, au fost Iane și Luca, care l-au înlocuit în acele părți de ocină și în alte ocini ale lui, să aibă a le vinde și să plătească datoriile lui. Și a plătit Gavril hatmanul acea datorie, 80 de galbeni ungurești, în mâinile lui Iane și Luca vătafi. Și au plătit ei acea datorie acelui turc, Abdul Celebi... / Apoi s-au ridicat toți fiii lui Căzan postelnicul și au venit înaintea domniei mele și s-au plâns că îi strâmtorează Pană vistiernic și nu le-a plătit deplin acele părți de ocină, ce le-au avut de la tatăl lor. Și s-a ridicat milostivirea sa Gavril hatman și s-a tocmnit cu feciorii lui Căzan postelnic și a plătit din nou acele părți de ocină din banii săi și a dat Dochiței și surorii ei Tudosca și fratelui ei Tofan, fiii lui Căzan, 50 de taleri numărați; și de asemeni, în mâinile fratelui lor Iancul, ginerele lui Căzan, și soției sale Todosia, fiica lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Simion și Mihail, fiii lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Ionașco și Tofan, fiii lui Căzan, 20 galbeni ungurești... și i-au dat privilegiile lor. / Și de

asemeni, a plătit milos-tivirea sa Gavril hatman și alte părți din acel sat Păstrăveni, de la alți răzeși, anume: Anisia, soția lui Si-mion Herța din Păstrăveni, fiul lui Eremia Pagahia, fiica lui Nicoară Bechea, nepoata bătrânului Bechea, cu fiii lor Dumitru, Iachim, Toader, Grigorie, Cristea, Ionașco, Pă-rasca și Vasilca, din vatra satului și un loc cu 20 de pământuri în țarină și din apă, cu loc de moară pe Topo-liță, și a dat în mâinile lor 20 de galbeni de aur bătuiți; și de asemenea, altă parte din acel sat Păstrăveni, ce-a cumpărat-o de la Mihail și Simion, fiii lui David, din vatra satului și din țarină, 50 de pământuri, și cu părți de vad de mori, cu 40 galbeni ungurești. Și de asemenea, altă parte din Păstrăveni, 20 de pământuri, ce le-a cumpărat de la Glafira, fiica lui Ionașco Cujbă, soția lui Vasile Hociungu, și de la fiii ei Gheorghită, Ionașco și Niculcea, și de la fratele ei Bantăș, pentru 30 de lei... / Și de asemenea, satul **Bălăneștii** (comuna Bârgăoani, Neamț), în ținutul Neamț, satul **Biceștii** (comuna Bârgăoani, Neamț) și din **Vârtop** (Hârtopul, comuna Bârgăoani, Neamț), din același ținut, cu trei iazuri și cu tot hotarul, cât se va alege, că acel sat și cu iazuri i-au dat lui călugării de la mănăstirea Râșca, cu mare rugămintă să aibă el a le face zid de piatră în jurul mănăstirii Râșca. Și s-a apucat Ga-vril hatman și a cheltuit banii săi, 850 lei de argint, și a zidit acel zid de piatră, de 55 stânjeni, și încă a dat sfintei mănăstiri 10 iepe. Iar mănăstirii i-au fost danie și miluire acel sat Bălănești și acele părți din Becești și din Vârto-pel, și cu trei iazuri, de la Damian vistiernic și jupâneasa Nastasia... / De asemenea, jumătatea satului **Gocimani** (azi Goșmani, comuna Români, Neamț), în ținutul Neamț, oe Orbic, cu un iaz mare și cu o altă parte din iaz, cumpărat de la Constantin Dracea, pentru 200 de galbeni ungurești, iar lui

Dracea i-a fost danie și miluire de la Dumitrașco Ștefan logofăt și de la fiii lui Gheorghe, Grigorașco și Vasile, pentru slujba lui; și i-au făcut zapis fiii lui Dumiotrașco, fiindcă tatăl lor n-a apucat cu limbă de moarte... / Și satul **Iliești** (înglobat în Ardeoani, comuna Ardeoani, Bacău), din ținutul Trotușului, pe râul Tazlăul Sărat, cu curți gata, cu mori, cumpărat de la jupâneasa Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupul și Solonca, pentru 800 lei bătuți... / Și satul **Solonțeni** (Solonț, comuna Solonț, Bacău), de asemenea în ținutul Trotușului, pe Tazlăul Sărat, cumpărat, din jumătatea satului a treia parte, de la Gheorghe (Ștefan) al treilea logofăt și de la frații săi Grigorașco și Vasile, fiii lui Dumitrașco Ștefan, pentru 4 galbeni ungurești. Și jumătate de sat, din partea de sus, și a treia parte din jumătatea satului de jos, cumpărat de la Nastasia Solo-moneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupașco și Solonca, fiii lui Dumitrașco Solomon, pentru 160 galbeni ungurești; și a treia parte, din partea de jos a satului, cumpărată de la Ionașco Țăra și sora lui Maria, fiii Saftei Țăroaie, și de la ginerele ei Mierăuță de la Bahnășeni, pentru 40 galbeni ungurești. / Și satul **Tătărașii** (azi Muntenii de Jos, comuna Muntenii de Jos, Vaslui), din ținutul Vasluiului, pe râul Bârlad, ce-i este danie și miluire de la însăși domnia mea... / Și satul **Bulboci** (comuna Bulboci, județul Soroca, Moldova), în ținutul Soroca, pe râul Căi-nari, cu iazuri și cu loc de moară, cumpărat de la Danciul și Grigorie, și de la nepoții lor Dumitrașco și Pătrașco, fiii Urâtei, și un alt Dumitrașco, cu soția lui Santa, fiica Urâtei, și de un alt Dumitrașco și fratele lui Pepelea, fiii Antemiei, și de la Mis și sora lui Olena, cumnatul lui Focșa, fiii Todosiei, și rudele lor Nastasia, Maria, Canda-chia și Elena, fiicele Chirenei, nepoatele lui

Dumitru Grecul din **Bulboci**, pentru 550 lei de argint. / Și satul **Corjouți** (Corjeuț, județul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotin, pe râul Vilia, cu iaz și cu moară, ce și-a cumpărat el înaintea, parte de jos, și altă parte din jumătatea de sus, ce se cheamă partea Popeștilor, de la Grigorie Pilipovschi și jupâneasa lui Mitrofana, fiica lui Solomon vistiernicul, și de la Baico, Pătrașco și Elina, fiii lui Petrică, pentru 180 taleri de argint. Și alte părți din Corjouți, cumpărate de la Constantin, Simion și Vasile, fiii lui Gânscă, nepoții Maricăi și strănepoții Dreacăi, și de la Eremia, fiul lui Hilip Răspopa, nepoții Andreicăi și Nastasiei Creacă, și de la Gheorghe și Simion, fiul lui Andreica Răspopa, de la Sofronia, Ionașco și Vasile, fiii Mănunței, nepoții lui Corju, și de la nepoții lor Bilăi și Părasca, fiii Draghinei, de asemeni nepoții lui Corju, pentru 52 taleri numărați și doi boi; și altă parte din Corjouți, ce-a fost demult partea lui Vasile Lozenschi cămăraș și acum am dăruit-o rudelor lui Lozensci, Toderășco mare logofăt, Iurgachi vistiernic, Răcoviță Cehan logofăt, Constantin Stârcea pârcălab și Ștefan Șoldan și alte rude ale lor. / Și satul **Husieni** (în Răuseni, comuna Răuseni, Botoșani), în ținutul Dorohoiului, pe râul Jijia, cumpărat, jumătate, de la Atanasie și Simion, nepoții lui Gavril Jegon, și de la Strătulat și Lupa, de asemeni nepoții lui Jegon, pentru 120 taleri numărați; altă parte de sat, cât se va alege partea lui Onuțul, cumpărată de la Grigorie, fiul lui Mihăilă, nepotul lui Onuțul, pentru 120 taleri; și a treia parte din acel sat Husieni, partea de sus, pe cealaltă parte a Jijiei, cu locuri de mori pe Jijia, cumpărată de la jupâneasa Todosia, nepoata lui Cucora stolnic, pentru 100 taleri, ce i-a fost cumpărătură lui Cucora de la Măgdălina, fiica Anesiei, și de la mătușa ei Anesia, fiica

Oașei, și de la Cristina, fiica lui Ștefan, nepoata Măgdălinei; și, din a patra parte de sat, o parte, de la Onuț, cu iaz, cumpărată de la Gligan, fiul lui Petre, ce le-a fost lor cumpăratură de la Trifan și de la soția lui Nastasia, fiica lui Loghin, nepoata lui Jegon, pentru 60 taleri; și a patra parte din Husieni, cumpărată de la Gligan, fiul lui Hus, de la sora lui Dochia și de la cumnatul Țopa, pentru 60 taleri... / Și saul **Miclăușeni** (comuna Corlăteni, Botoșani), în ținutul Dorohoi, cu loc de iazuri și cu hotar, pe unde a stăpânit mai înainte Balica hatman, ce și-a cumpărat el de la Maria vorniceasa, jupâneasa răposatului Lupul vornic, și de la frații ei Gheorghiiță și Ion fost ceașnic, fiii lui Ștefan Prăjescul, pentru 550 de galbeni ungurești... după moartea lui Balica, au umblat ocinile lui din mână în mână... Și am cercetat noi și am luat toate ocinile lui Balica hatman din mână străină și le-am dat în mâinile nepotului său. Și a venit **Miclăușenii** în partea Mariei vorniceasa și a fraților ei, fiii lui Ștefan Prăjescul”⁸⁹⁷.

1666, mai 8: Scrisoarea trimișilor domnești Zeberea de **Cernești** și Vasile Pogor de **Stolniceni**, după ce au ales hotarul **Priporenilor**, proprietatea Dediuleștilor, „ce sunt pe ținutul Dorohoiului”, sat agresat dinspre **Husăiani**. Din dresul rupt se pot identifica doar câteva repere: „glodul lui Ciușle... Poicoae, alt stâlp muchia dealului, unde vine drumul de la movila... ce vine din-spre Ștefănești, până la seliștea Priporenilor... în Jijie”⁸⁹⁸.

⁸⁹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 297, pp. 274- 284

⁸⁹⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 69

HUȘI

(prin Crainicești și Leucușești, azi în orașul Huși, Vaslui).

1414, decembrie 20: Întărit de Alexandru cel Bun zugravilor Nichita și Dobre, care primeau uric pentru „două sate pe Drăslivița, anume Crainiceștii, și alt sat, anume Leucușești... Iar hotarul acestor două sate să fie începând din deal, la doi stejari îngemănați de la pământ, și de acolo, drept la deal, peste pârâu, la stâlp, și de acolo, drept la stejar, la dumbrăviță, și de acolo, drept peste pârâul lui Dobrotici, la stejar, la marginea pădurii, și de acolo, drept la deal, la stâlp, apoi drept pe deal, la stejar, la Cridă, apoi la fântânile de la pârâul lui Ivan, și de la fântâni, drept la deal, la Dodul, la movilă, apoi, drept peste pârâul lui Dodul, la dealul Prutului, la movilă, apoi unde coboară către drumul Răbâiei, și de acolo, pe dealul Prutului, la movila Rusului, apoi, pe acest deal, la a patra movilă mică, iar de la această movilă, de-a curmezișul, la dealul lui Dodul, la un stâlp, și de acolo, de-a curmezișul, peste pârâul lui Ivan, la deal, la stâlp, și de acolo la stâlpul care este între Crainicești și Fetoști, și de acolo, peste pârâul Crainicului, la deal, la un stejar, și de acolo, pe deal în sus, până la pădurea Lohanului. Acesta le este tot hotarul, pe unde le-a fost făcut de Dolh Dragomir, trimis de domnia mea. / Iar pe acest hotar, dacă vor putea să-și întemeieze sate, să întemeieze cu această mai sus scrisă întărire. / Iar ei ne vor zugrăvi, pentru aceste două sate, două biserici,

una din Târgul de Jos, și alta, care va fi voia noastră, afară de bisericile de la Rădăuți, sau o casă sau un pridvor”⁸⁹⁹.

1495, ianuarie 23: Întărit de Ștefan voievod fraților Leoa și Petru, care cumpăraseră, cu 40 zloți tăță-rești, de la Nastea, nepoata lui Mihail Buză, și de la nepoata ei Mărina, fiica lui Husul, „o bucată de pământ pe Sărata, partea ce este din Ialan și ce este pe din jos de târgul Hușii, ce este pe Dristaveț”⁹⁰⁰. Hotarul, din veac.

1534, ianuarie 23: Întărit de Ștefan (cel Tânăr) voievod fraților Leon și Petru, care cumpără, cu 40 zloți tățărești, de la Naste și Mihail Buză, nepoți Nastei, și de la o nepoată a lui, Mărina, fata Husului, „un iaz și o bucată de pământ la Sărata, ce au fost ale Ilenei Buzoae postelnicia, moașa (bunica) acestor vânzători, precum arată într-o hotarnică veche a Husului din **Huș**, la păraul Dresla”⁹⁰¹.

1623, aprilie 12: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui Lupul, logofăt al treilea, care primește uric pentru „o falce și jumătate de vie, ce este în Huși, în Dealul Dric, care acea vie a fost dedină a lui Balica hatmanul și a pierdut-o în viclenie, atunci când s-a ridicat, cu mare mulțime de oase leșească, cu domnul lor, Constantin voievod, asupra domniei mele și asupra sceptrului cinsti-tului împărat, și mare război s-a făcut cu dânșii la râul Jijia,

⁸⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. I, București 1975, doc. 39, pp. 55-57

⁹⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 173, pp. 316, 317

⁹⁰¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 79, 80

și Domnul Dumnezeu i-a pus sub sabia domniei mele, unde și oasele lor aieva se află ca veșnică mărturie”⁹⁰².

1623, iulie 19: Martori, atunci când Ștefan Tomșa voievod întărește moșii vornicului de gloată Ionașco Cehan, în baza zapisului de mărturie semnat de Cihan cel bătrân, de frații Rusul și Laur din **Stănești** (lângă Hor-jești, județul Lăpușna, Moldova), de Mărgelat, Stângaci și Simion, tot din Stănești, de Bălici și Văsiu din **Ciorăști** (județul Ungheni, Moldova), care confirmă că „el și-a cumpărat o parte de ocină din satul **Nemicani** (județul Lăpușna, Moldova), de la Toader Hudici, pitărel din **Hudiceani** (județul Lăpușna, Moldova), toată partea lui, cât se va alege din satul Nemicani, care acea parte de ocină i-a fost cumpărată de la Toader Cosiță, pentru 30 taleri bătuți. / Și iarăși a adus înaintea noastră alt zapis, de la Toader Dubău ureadnic din **Huși** (târg în ținutul Fălciu, Vaslui) și de la șoltuzul și 12 pârgari de acolo, și de la popa Trifan, și de la Dumitru Soraci, și de la Gavril Iuriescul, și de la Balcău Ianciul, iarăși și de la Roman, și Grigorie din **Pâhnești** (comuna Arsura, Vaslui), și de la Bilașco, și Frăcea, și Hilip, și popa Oniță din **Șopârleni** (comuna Heleștieni, Iași), de asemenea scriind că și-a cumpărat o parte de ocină, de la Sava stolnicel, fiul lui Rașco, din toată partea tatălui său, Rașco, cât se va alege, jumătate din satul Șopârleni, pentru 60 de taleri de argint. / Și de asemenea a adus înaintea noastră alt zapis, dinaintea lui Ionașco, fost mare armaș, și de la Toader din **Botneni** (sat pe Crasna, Iași), și de la popa Efrim, și de la Moisei, de asemenea scriind că și-a cumpărat o parte de ocină de la Măriica Stângăcioaie, fiica lui Posmag, ne-poata Micăi, toată

⁹⁰² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 56, pp. 86-88

partea ei cât se va alege din satul **Dolhești** (sat pe Crasna, Iași), jumătate, însă partea din țarină și din vatra satului, iar fânațul să fie tot, pentru 22 de taleri bătuți”⁹⁰³.

1625, decembrie 16: Zapisul lui Banol, feciorul Gligorcei ot **Prigorcenii**, nepotul lui Anton Vreameșu, prin care vinde lui Constantin, feciorul lui Petre Cehan, pentru 12 taleri, „partea mâni-sa, a Anei, de sat de **Ferești**... tot locul în sat și în țarină și de fânaț. Și s-a vândut dinaintea lui Costin, Ducăi comis, Chirilei dască-lul, Gheorghiiță Rogojanul și Hulpe, feciorul lui Moise meșterul din târgul **Huși**”⁹⁰⁴.

1632, septembrie 20: Porunca lui Alexandru Iliăș voievod, dată căminarilor de **Huși**, să lase „în pace o cârciumă mare, un cojocar, un mesergiu și un hoștinar ce sunt ai sfintei mănăstiri episcopiei de Huși, întru nimic să nu-i învâluieți, pentru că nu sunt vouă în seamă”⁹⁰⁵.

1634, iulie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod pârcălabului Mirăuță Coșescul, în baza zapisului de mărturie de la șoltuzul Pătrașco și pârgarii târgului **Huși**, „scriind că a venit înaintea lor Ștefan Munteanul... și a vândut o vie de o falce, ce este la Dric, lângă târgul Hușului... lui Mirăuță pârcălab, cu 60 taler bătuți... / „alt zapis, tot de la acel șoltuz Pătrașco și pârgarii de la Huși, și înaintea popii lui Mihail, Stanciul și Iliăș din **târgul Vasluiului**, scriind că au venit Martin și cu femeia lui Ursa și au vândut o falce și jumătate de vie la Dric, cu 90 taleri

⁹⁰³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 102, pp. 147-149

⁹⁰⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 400, p. 466

⁹⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 214, pp. 270, 271

bătuți, lui Mirăuță Coșescul pârcălab. / Și iar ne-a mai arătat și alt zapis de cumpărătură din **Costești**, pe Ghilahoi, iscălit de oameni buni și credincioși, slugi domnești ot Costești: Gherghii Părciu, Strahiila, Dumitrașco Codulea, Constantin, Favril, Pătrașco ot Vaslui și Dumitrașco Cămârzan scriind că a venit înaintea lor Cârș-te, feciorul lui Toader, și a vândut o vie ce este în satul Costești, din capul gardului viei lui Gherdan și din sus din fundul văii, până la gardul cu livadă... lui Mirăuță pârcălab, în 30 de zloți bătuți. / Și iarăși a cumpărat, tot întru acel zapis, de la Voica, fata Androe, din a patra par-te de sus, a patra parte din satul **Ivănești** pe Racova... cu 4 galbeni ungurești... / și alt zapis, care scrie că înaintea oamenilor buni erau popa Platon, Gheorghe Oana, Nistor, Ion Dumitru ot **Stângaci**, Constantin ot **Coșești**, cum au venit în fața lor Zlata, fata Florii, nepoata Tudorii, sora lui Drăgăilă, de bunăvoia ei a dat și a dăruit dreapta ocină, partea cea de sus, din a patra parte jumătate... lui Mirăuță pârcălab, cu livadă și cu loc de prisacă, și cu copaci și cu poiană, și din vatra satului Ivănești, și tot venitul”⁹⁰⁶.

1634, august 1: Zapisul fraților Dumitrașcu, Ionașcu și Mărina, feciorii Fătului, nepoții Irinii Zberoaie vorniceasa, în care mărturisesc că s-au „tocmit de-am schimbat cu dumnealui Gheorghe Roșca vistiernic, datu-i-am jumătate de sat de **Izbești**, din ținutul Orheiului, ce ne-a fost nouă moșie dreaptă, iar dumnealui ne-a dat pen-tru această moșie 2 fâlcii de vie la **Huși**, în Dric, lucrată, cu roade, iar pentru o falce ne-a dat 58 de galbeni bani buni... Așijderea, noi, acești trei frați, dat-am părțile noastre,

⁹⁰⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 200, pp. 228, 229

jumătate de seliște din **Pietrosul**, pentru ce-a îmblat dumnealui de ne-a scos aceste ocini, fiind împre-surăți”⁹⁰⁷.

1635, ianuarie 5: Carte de hotărât satul **Stănilești** (comuna Stănilești, Vaslui) și cutul **Rușilor** (comuna Stănilești, Vaslui), partea lui Cehan, de **Stărpenii** (comuna Stănilești, Vaslui), cu cutul **Muntenilor** (comuna Stănilești, Vaslui), partea Roșcăi, în ținutul Lăpușna, semnată de Cujbă vornic, Duca comis, Dumitrașco feciorul Șetrarului, Iuga din **Horjești** (comuna Mingir, raionul Hâncești, Moldova), Mihalcea, Pavel și Crețul din **Gurbănești** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), Păntelei din **Budești** (raionul Leova, Moldova), Ciorba din **Cârlegați** (azi Pădureni, comuna Pădureni, Vaslui), Dieniș și Gligorie din **Plotonești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Gherman din **Clocicari** (lângă Văleni, comuna Pădureni, Vaslui), Ciocan din **Leoști** (comuna Pădureni, Vaslui), Pavel din **Plăvățeni** (lângă Urlați, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Modruz din **Urlați** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Colac, Andronic și Gheorghe din **Vârâți** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorie din **Ciorecești** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorcea din **Broscășeni** (Broscoșești, comuna Lunca Banului, Vaslui), Pătrașco șoltuz, Giurgea, Pătrășcan și Ștefan Galbăn din **Huși**. / Și s-a stâlpit din țarină și din vatra satului, cum am aflat cu oameni buni. Așijderea, ce s-au aflat bălți pe hotarul Stărpenilor, din capul satului din jos, jumătate din iezerul Lungul, iar jumătate este a Măcicanilor. De aici, de la Lungul în sus, este Balta Simei; de-aici, mai sus, este Balta Avraamului; de-aici este Gârla

⁹⁰⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974, doc. 220, pp. 249, 250

Lungului; de-aici este Racela, în capul hotarului de sus, iar din jos este hotarul Stărpenilor, până în vadul Prutețului. Aceste bălți sunt peste Prut, dinspre răsărit; iar bălțile ce sunt pe hotarul Stănileștilor sunt de ceastă parte de Prut, dinspre apus, și se împreună cu ale Volosenilor. De aceasta scriem și dăm știre Măriei Dumitale”⁹⁰⁸.

1635, februarie 26: Zapisul șoltuzului Iorga și al celor 12 pârgari din **târgul Bârlad**, în care mărturisesc că a venit înaintea lor Ștefan, feciorul lui Maței din **Pogănești**, și a vândut, „a sa dreaptă ocină și moșie din sat din **Pogănești** (comuna Ivești, Vaslui) și din **Polocinești** (Polocin, comuna Ivești, Vaslui), drept o iapă și doi galbeni, lui Arion Talger din **Elan** (lângă Cârja, comuna Murgeni, Vaslui)... Răzeșii săi încă au fost de față, anume Solomon de **Huși** și Gligorie de **Măgiurcani** (azi Ivești, comuna Ivești, Vaslui)”⁹⁰⁹.

1636, mai 11: Zapisul Anesiei, fata lui Dumitru Pucel, nepoata lui Purcel postelnicul, prin care mărturisește cum a vândut moșia sa „din sat din **Părășeni** (lângă Chiricești, comuna Miclești, Vaslui) dumisale lui Ionașco Cehan ce-a fost vornic mare, drept 10 lei bătuți... Și în tocmeala noastră au fost popa Maței de la Episcopia de **Huși**, popa Năstase de la **Movila Codorului** (Corod, lângă Matca, comuna Matca, Galați), Veniam călugărul de la mănăstirea de la târg din **Vaslui**, Iațco croitorul, Vasile

⁹⁰⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 2, pp. 2, 3

⁹⁰⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996, doc. 41, p. 40

croitorul, alt Vasile Croitor, Ion Teslarul, Ionașco teslar și Precop teslar din **Iași**”⁹¹⁰.

1638, aprilie 8: Arion Talger din Elan vinde „dreapta mea ocină și moșie din sat din **Pogănești** (comuna Ivești, Vaslui) și din **Polocinești** (comuna Ivești, Vaslui), luată de la Ștefan, feciorul lui Maștei... lui Apostolachi și jupânesei sale, pentru 15 galbeni, dinaintea lui Gligorie Căpățână și Ioniță sin (fiu) Zgriboză ot **Sârbi** (comuna Banca, Vaslui), Costache din **Foltești** (înglobat în Bogdănești, comuna Bogdănești, Vaslui), Solomon, Liciul și Zaharia de **Huși** și munți oameni buni și bă-trâni”⁹¹¹.

1638, iunie 20: Porunca dată de Vasile Lupu voievod „la toți mișeii noștri din târg din **Huși**. Dămu-că știre de rândul satului **Novacii**, ce a fost de ocolul aceluia târg, că a venit boiarinul nostru Cehan ce a fost vornic și a arătat ispisoc de dare și miluire de la Ștefan vodă Tomșa, cum i-a miluit lui acel sat și pentru că a dat bani în treaba țării și niște cai... Pentru aceea, voi să aveți a-i lăsa iarba toată din hotarul aceluia sat, ca să nu o cosiți; iar de va fi cosită, încă să aveți a-i da brazde, să-și strângă fânul... să n-aibă nimeni, de acum, înainte, a mai învălui acel sat, nici hotarul lui să nu-l mai cosească nimeni peste cartea domniei mele”⁹¹².

1638, iulie 20: Bilușca, nepoata lui Iurașcu portarul vinde „fratelui nostru Simion și mătușii Candachia,

⁹¹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 415, p. 476

⁹¹¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 308, pp. 305, 306

⁹¹² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 382, p. 371

drept 77 galbeni de aur... moșia ce mi s-a cuvenit din sat din **Huși**, din a treia parte ce va fi partea Bilușcăi”⁹¹³.

1638, noiembrie 4: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Vasile Cogălniceanul, fiul lui Ion Cogălniceanul, în baza unui zapis de la voitul și pârgarii de **Huși** și de la alți orășeni, de la Duma și Ștefan diacul, în care mărturisesc „cum a cumpărat tatăl său, Ion Cogălniceanul, înaintea lor, un loc de prisacă în Valea Mănăstirii (toponim în Mogoșești), de la Paulina, fiica lui Gliganu din **Mogo-șești** (comuna Bunești-Averești, Vaslui), pentru 10 taleri de argint”⁹¹⁴.

1644, august 25: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului postelnic Grigorie, care cumpără, cu 100 taleri, de la Mirăuță, Ghinia, Maria și Dochia, fiii lui Pântea medelnicer și de la Iftodi, „cât se va alege partea tatălui lor Pântea din satul **Totoești** (înglobat în Codăești, comuna Codăești, Vaslui), ce este în ținutul Vasluiului”; / de la Loghina, fiica lui Bogza fost logofăt, nepoata lui Purcel, cu 28 de taleri, „partea mamei ei Neacșa, din același sat Totoești, cu vad de moară la râul Vaslui”; / de la Neculcea, fiul lui Onilă, cu 30 taleri, „cât se va alege din același sat mai sus scris și din satul **Nuorești** (Nou-rești, comuna Ciortești, Iași)”; / de la Cârstea și Vasile, fiii lui Drăguș, cu 50 taleri, „dreapta lor ocină și cumpă-rătură din jumătatea satului **Miclești** (comuna Miclești, Vaslui), ce se numește **Berindești**, din același ținut, ju-mătate din jumătate din vatră de sat, din câmp și din tot venitul”; / de la Neculai, fiul lui Ștefan Drăguș, cu 68 taleri de argint, „partea tatălui

⁹¹³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 423, p. 403

⁹¹⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 500, pp. 465, 466

său Ștefan Drăguș din același sat **Berindești**"; / de la Grăjdan, femeia lui și toți frații lor, fiii lui Crăciun, cu 35 taleri, „cât se va alege partea Buhloaei din satul **Miclești**, din vatra satului, din câmp și cu tot venitul”; de la Tiron, cu 25 taleri, „cât se va alege partea Tudoscăi din același sat **Berindești**"; / de la popa Matei, fiul Cernei, nepotul Bâlei, cu 160 galbeni, „tot satul **Ruseni** (comuna Tăcuta, Vaslui), din același ținut, însă cu jumătate de vad de moară și cu moară gata, și cu a patra parte din Poiana Cârnelui, din locul **Șer-beștilor** (comuna Ciortești, Iași) în jos, până la șes, pe unde a fost vechiul Vaslui”; / de la popa Platon, cu 15 taleri, „o vie de la **Huși**"; / de la Margine și femeia lui Anesiia, cu 18 taleri, „o falce de vie din același târg **Huși**”⁹¹⁵.

1645, august 9: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Ghidion, Episcopul de **Huși**, „și pe cine va trimite ca să fie tare și puternic a lua pe Ion Hârca, ce ține pe Tecmăneasă, cu toate bucatele ce va avea, și să-l ducă la satele sfintei Episcopii, unde șed părinții lui, pentru că este și el vecin drept de moșie sfintei Episcopii”⁹¹⁶.

1645, august 24: Strătulat fost agă dăruiește fetei lui Măricuța „10 boi de plug și 3 tineri, 10 vaci cu viței și 3 tinere, 7 iepe cu mânji, 10 mascuri, 150 matce de stupi, 200 de oi, viile în **Dric** (deal în **Huși**) cu cramă, de la **Manțul** (comuna Tătărași, Vaslui), satul **Hurdugii** (azi Dimitrie Cantemir, Vaslui) cu curți, cu iazuri, cu vecini și parte de **Dănești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), și

⁹¹⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 401, pp. 386, 387

⁹¹⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 159, p. 133

prisaca Hurdugi, iar din jumătate de sat **Futelești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), în jumătate, și din **Pojorâni** (Pojărâni, lângă Lunca Veche, Vaslui), de la Prut, cât se va alege partea noastră, în jumătate, din țigani, în jumătate, din proviție casei, din argint, o sabie, o șarvana și un ilic... dinaintea popii Tene, Macarie căpitanul, Romașco, Gligorie Colăcei și Ionașco Godinac”⁹¹⁷.

1646, ianuarie 18: Hotarnica refăcută a târgului Huși, din porunca lui Vasile Lupu voievod, după ce „soltuzul și cu toți orășenii de târg de Huși, tineri și bătrâni, s-au jeluit cu mare jalobă și cu multă mărturie preoți și slugi domnești, zicând cum dresese și uricele ce le-au avut pe hotarul târgului s-au pierdut... și acum le împre-soară hotarul târgului alte sate dimprejur”. / Din poruncă domnească, Toma Cantacuzino, marele vornic de Țara de Sus, a mers la Huși, refăcând, împreună cu oameni buni, „hotarul cel bătrân, pe unde a fost din veac, și a ridicat și stâlpi de piatră și alte semne, pe unde au fost stricate. / „Și se începe hotarul târgului din Valea Popilor, pe la han în sus, până la Fântâna Novacilor, la un stâlp de piatră, ce s-a pus din jos de fântână, și de acolo, de la Fântâna Novacilor, drept peste pădure, până la obârșia Bălțaților, în muchea dealului ce povârnește apa spre apus, unde au pus alt stâlp de piatră, unde a fost și înainte stâlp bătrân, iar de acolo drept pre muchea dealului, până la o movi-liță, și s-a pus și stâlp de piatră, și de la acea moviliță, drept la alt stâlp de piatră. la capul gardului, unde a fost Vranița Popilor din târg de Huși, lângă drumul Novacilor, și de acolo, de la Vranița Popilor, la Coimândeia, pe din sus de fântână, unde s-a pus alt stâlp de piatră, și de acolo până la

⁹¹⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 174, p. 144

dealul de mijloc, la Moviliță lui Crasnăș, Drumul cel Mare al Iașilor s-a pus altă piatră, și de acolo, la vale, până la Fântâna lui Suilă, și de acolo, pe din jos de Fântână, până în țărmurile Prutului, la Podul lui Topor, s-a pus alt stâlp de piatră; atâta este hotarul târgului pe din sus. / Iară pe din jos, se începe de lângă Prisaca lui Vrabie și din jos de prisacă, într-o moviliță s-a pus un stâlp de piatră lângă un stejar, și de la acel stejar, la un plop, și pe din sus de plop, lângă drum, s-a pus alt stâlp de piatră, și de acolo la deal, drept la o moviliță, unde a fost hotar bătrân, și de acolo, de la moviliță, drept la vale, până la o fântână, ce se cheamă Ciuceghia, din jos de fântână, lângă drum, s-a pus altă piatră, și de acolo drept peste Dris-loviță la o moviliță, cei mai sus de Drisloviță, și până în matca Drislovățului dinspre Voloseni, ce pe acea bucată de loc dinspre Voloseni s-a fost făcut înainte o moarte de om, și au plătit târgoveții... Deci să nu aibă Volosenii nici o treabă cu acea bucată de loc, căci și înainte a fost tot din hotarul târgului; și de acolo, pe Drislovăț, până în unghiul stejarului, în țărmurile Prutului. Atâta este hotarul târgului pe din jos”⁹¹⁸.

1658, aprilie 24: Carte de împuternicire, dată de Gheorghe Ghica voievod marelui logofăt Racoviță Ce-han, „spre aceea ca să fie tare și puternic a ține și a opri niște vii, în dric, de la **Huși**, care vii au fost ale lui Alexandru paharnicul și le-a fost cumpărat, împreună cu jupâneasa lui Safta, ce-a fost fata logofătului Racoviță Cehan”⁹¹⁹.

⁹¹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 276, pp. 218, 219

⁹¹⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, p. 308

1661, aprilie 30: Abăza, feciorul lui Gavril hatmanul, vărul lui Grigoraș, Măricuța vameșoaia și Ilincuța, feciorii lui Gheorghe hatmanul, mărturisesc cum, fiind „dator răposatul fratele nostru Radul stolnicul lui Apostolachi (Postolachi) cu 600 lei bătuți... i-am vândut satul **Tătărași**, cu mori în apa Bârladului, și 5 fâlcii de vie la **Huși**; și ne-a mai dat Spostolacgi, către cele 600 lei, încă 500 lei bătuți, care fac peste tot 1.100 lei”⁹²⁰.

1685, august 20: Întărit de Constantin voievod agăi Lupașco Bogdan, feciorul fostului comis Gheorghe, care arată zapise de mărturie „de la Ion, Ilie și Nedelcu din **Denisăști**, scriind cum Varvara, fata Stancăi, a vândut toată partea sa, un bătrân din Dănișani lui Vasile Dămian, drept 80 taleri de argint, iar Vasile a vândut comisului Gheorghe Bogdan... / de la Ion Udre, Grigore a Ursoaei, Tofan Răpede, Vasile fratele lui Tofan și Grăjdeanu din **Glăvănești**, scriind cum Simeon, feciorul Dobrii de Glăvănești a vândut a sa dreaptă ocină și moșie, un vad de moară în apa Zeletinului, vadul de jos, lui Ion Rusăi din **Putredeni**, iar Ion Rusă l-a vândut lui Gheorghe Bogdan comisul, drept 60 taleri bătuți... / de la Toader Paladi, Toader și Ion Bujoranul, Constantin și Pavăl Bâtcă din **Greci** și Simeon din **Hulpășești**, scriind cum Mereuță cu feciorii săi au vândut partea socru-său Gavril și a soacră-si Ioana din satul **Ibănești**, din bătrânul Putnenilor, ce este în ținutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 de taleri... / de la Ianachi vistiernic, Constandin jic-nicer, Negre stolnic, Roșca și Vetriș vornici de poartă, scriind că Ioana Căzăceasa, cu feciorii ei Ion și Gavril, au vândut partea din **Hulpășeni** și din **Ibănești**, ce sunt pe Smila, în

⁹²⁰ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 238, pp. 199, 200

ținutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 40 galbeni... / de la aceiași boieri, scriind cum Ionașco, feciorul lui Ionașco din **Negrești** a vândut ale sale drepte ocini și moșii din satul **Hulpășești** și din **Ibă-nești** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 20 taleri de argint... / de la Crăciun, Porhirie și Necula din **Floreni**, Strătulat din **Pătrășcani**, Postolache și Simion din **Bicani**, scriind cum Toader, feciorul lui Iftodi din Hulpă-șeni a dăruit ale sale drepte părți din **Hulpășeni** și din **Ibănești** lui Gheorghe Bogdan comis ... / de la Neculai, feciorul lui Frim din **Zmeeni**, Ionașco Șălarul de **Suseni**, Stratul de **Băcani**, Pavăl fecior lui Bâtcă și popa Buguța de **Portărești**, scriind cum frații Constantin Șoitul și Du-mitrașco au vândut a treia parte dintr-un bătrân din satul **Ibănești** și din **Hulpășeni** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 90 taleri de argint... / de la Racleș vătavul de **Stolniceni**, Toader Bujoranu și Grădescul pitar, scriind cum Neculai, feciorul lui Zavantie de **Ivănești**, a vândut partea câtă i se va alege după mamă-sa Nastasia, fata lui Hilimon, din satul **Ibănești**, din bătrânul Hilimoneștilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint... / de la Toader Paladi stolnicul, Gavril și Ciochină – vornici de Bârlad, Constantin Isar, Echim călugărul de **Portă-rești**, popa Andrei din **Băcani**, Neculai și Buciumaș de **Zmeeni** și Toader Bujoranu de **Frunțișăști**, scriind cum Stratul, feciorul Irimiei Sărăcuțul de **Băcani**, a vândut părțile de moșie ale lui Vasile Cheptănariul de la **Ibănești** și de la **Hulpășeni**, din bătrânul Putnenilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint... / de la Simion medelnicerul, Liciul, Ion Nuțul, Alexandru și Ion Măciucă de **Polocinești**, scriind cum a vândut Ion Giudele de Polocinești a sa parte de sat din **Ibănești**; și cu femeia sa

și-a vândut partea lor de ocină din **Șărbănești**, cât se va alege; și Tudor din Poloceni a vândut partea lor din Șărbănești lui Șandru, iar Șandru a vândut lui Gheorghe Bogdan comis, drept 100 taleri de argint... / de la Dumitrașco Călin, Țoltuzul, cu 12 pârgari din târgul **Bârladului**, și Crâste Gavrița și popa Gavril tot de acolo, scriind cum Gavril, feciorul lui Vasile, fratele lui Tămâie, nepot lui Căpățână, a dăruit a sa dreaptă ocină de la **Poloceni**, ce este de la părinții săi și altă parte. Ce-i este cumpărătură de la Neagul, lui Gheorghe Bogdan comis ... / de la Zota, Toader Grădescul și popa Costachi, scriind cum Țigan de **Huși** a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Belcești** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint”⁹²¹.

1687, august 21: Carte de împuternicire, dată de Constantin (Cantemir) voievod lui Constantin „spre aceea ca să fie volnic a-și lua de-a zecea de pe ale lui drepte ocine și moșii, ce le are în ținutul Tutovei, din **Dracșeni**, din **Rătești**, din **Corodești**, din **Mircești**, din **Gherghești** și din **Huși**, din gura Tutovei. Din pâinea mare și din pâinea mică, și din fânaț, și din pomet, și din toate, după cum este obiceiul”⁹²².

1737, august 23: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Lupașco Gherghescul și fraților săi, feciorii lui Constantin Gherghescul, ca „să fie tari și puternici a-și lua de-a zecea de pe a lor drepte ocini, ce au la **Gherghești**, la **Mănoiu**, la **Micești**, la **Stângaciu**, la **Corodești**, la **Dracșeni**, la **Răteci**, la **Obârșieni**, la **Huși**,

⁹²¹ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 76, pp. 123-128

⁹²² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 79, p. 131

și la **Ungurași**, ce sunt în ținutul Tu-tovei”⁹²³.

1900: „**Huși**, comună urbană și orașul de reședință al județului Fălciu. Se află în centrul acestui județ, cam spre est, aproape de râul Prutul și în plasa Prutul. Este așezat pe o vale ce înclină spre est-sud, lungindu-se pe o suprafață de 350 hectare în direcția vest-est; și este înconjurat, de jur împrejur, cu un șanț de pământ.... În Huși se află o populațiune de 12.660 suflete: 6.374 bărbați și 6.286 femei; 6.279 necăsătoriți, 5.120 căsătoriți, 1.173 văduvi și 88 divorțați; 7.536 ortodoxi, 1.838 catolici și 2.986 mozaici: 9.642 români, 2.956 evrei, 2 ruși, 2 bulgari, 6 greci, 17 nemți și 5 italieni. Știu carte 2.703 persoane. Locuesc în 3.200 case de diferite forme și mărimi, așezate pe 52 strade, împărțite în patru mahalale sau culori: Cotroceni sau culoarea galbenă; Riești sau culoarea albastră; Plopeni sau culoarea roșie, și Broșteni sau culoarea verde. Este reședința prefecturii și a Epis-copiei, și are un tribunal; o casierie generală; o sucursală a creditului agricol; un oficiu telegrafo-poștal; o judecă-torie de ocol; un medic primar etc.; 3 școale primare de băieți și 2 de fete; un gimnazu; un seminar cu curs inferior; o școală de fete pentru croitorie, pe lângă care se află două librării; 7 biserici, din care una este Episcopia, a cărei biserică s-a fundat de Ștefan Vodă cel Mare, la 1495, în curtea palatului Domnesc ce era pe atuncea. În 1692, din cauza unui cutremur, au căzut turnurile și au crăpat pereții bisericii împrejur. Această biserică a devenit Episcopie pe la anul 1592, înființată de Petru Aron Vodă, prin stăruințele Mitropolitului Gheorghe Movilă. Eparhia acestei Episcopii se întinde, astăzi, peste județele: Fălciu, Vaslui, Tutova și Tecuci; iar din ve-chime a avut, pe lângă

⁹²³ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 30, 31

Fălciu, și ținuturile: Lăpușna, Orhei și Soroca din Basarabia. În curtea Episcopiei se află palatul Episcopal, Seminarul, înființat la 1851, în timpul Domniei lui Grigore Ghica, și dependințele servitorilor bisericești. Întreținerea bisericei, a persona-lului ei și a Episcopiei, precum și a seminarului, este în sarcina statului. Autoritatea Spirituală a Episcopatului ține de Mitropolia Moldovei și a Sucevei, cu reședința în orașul Iași. / La **1712**, Episcopia a fost arsă și prădată de turci. / La **1740**, tătarii au prădat schitul Brădicești și au luat hrisoavele, atât ale schitului, cât și ale Episcopiei. La **1739**, Episcopia a fost prădată de tătari, când generalul rus Minich a cuprins Moldova și a bătut pe turci, aproape de Hotin. / Afară de biserica Episcopici, celelalte 6 bi-serici se întrețin de comună. Evreii au 2 sinagoge. Pe la finele veacului trecut, Papiștii aveau în târgul Huși o capelă, cu cimitir, aproape de Episcopie, pe malul din fața Rieștilor, ce era învechită, pentru care ei ar fi voit să o înnoiască, în timpul când era Episcop al Hușilor Venia-min Costache; dar aceasta nu li s-a permis, fiindcă în Huși erau numai vreo câteva familii de acea confesiune, și, afară de aceasta, ei mai aveau, în marginea Hușilor, la Corni, o altă biserică. În urmă, a ars acea biserică veche și, după mai multe cereri repetate de a o rezidi, li s-au refuzat de către Episcopi. Papiștii, pentru a nu-și pierde dreptul lor de a-și face biserică în Huși, aduceau morții lor de prin alte locuri și-i înmormântară în cimitirul fostei capele. Episcopul Meletie, observând aceasta, i-a oprit cu totul de a mai aduce morții de prin alte localități. Prefec-torul Papiștilor de la Iași s-a jeluït de aceasta Domnului Moruzzi; Domnul însă, informându-se de adevărata cauză a opririi, nu a ținut în seamă jeluirea. / Institute de bine-facere, sunt două: spitalul evreiesc, întreținut de comu-

nitatea israelită, și spitalul orașului, susținut din danii. Casele în care se află acest din urmă spital sunt donate, în anul 1863, de către dl Demetrie Castroean. Tot dl Castroean a mai dăruit, la 1883, venitul unei moșii din județul Roman pentru întreținerea acestui spital. / Pentru procurarea de medicamente sunt 2 farmacii. / Afară de vii și livezile frumoase dimprejurul târgului, se află și o grădină publică, cu un local de teatru, întreținute de comună. În ce privește producțiunea, orașul Huși este însemnat pentru podgoriile sale din care se exportă cantități mari de vinuri. Ca calitate, însă, deși Dimitrie Cantemir Vodă pune această podgorie în al doilea ordin, după cea de la Cotnari, sau din cauza schimbării vremilor, de atunci și până acum, sau din lipsa unei îngrijiri mai bune a culturii, alte podgorii au luat locul Hușilor, în ordinul al doilea, după Cotnari, așa sunt podgoriile din jurul Iașului: Vișan, Păun, Socola, Uricani, Copoul, Galata, Șorogari etc. Calitățile de vinuri din aceste localități sunt mult superioare celor din Huși. / În prejmele Hușilor, mai înainte, se aflau multe bulgării, (grădinării) de legume și verdețuri, de unde se exporta, în cantități mari, afară din județ, pe lângă consumațiunea care se făcea în localitate; astăzi numărul lor s-a împușinat. Asemenea s-a pierdut producțiunea și comerțul însemnat al cărnurilor sărate (păstrămuri), pentru care era vestit Huși, cu bogatele sale zahanale, precum și cultura tutunului. / Livezile produc fructe de tot soiul. În comună sunt: 3 mori cu aburi, pentru măcinatul cerealelor; 2 berării; 4 tăbăcării; 2 săpunării. Între meseriile ce se exercită în oraș sunt: croitoria, cibotăria, fierăria, lăcătăria, lemnăria, stoleria, strungăria. În marginea orașului de sud,, către est, se află cărămidării, olării și grădinării. Pentru îndestulare publică, se află 5

pitării și 5 căsăpii. Sunt 7 piețe: piața Sf. Nicolai, piața Primăriei, piața pescăriei, piața lăptăriei, piața verdețurilor și piața Sf. Dimitrie. Se mai află în oraș 3 oteluri; 4 cafenele; 2 cofetării”⁹²⁴.

HUZUM

(ținutul Cârligătura, Iași).

1625, februarie 6: Zapis de mărturie al vameșului Condrea, care a cumpărat, de la frații Ilie, Samson și Nastea, fiii lui Ion Ordaneș, nepoții Stanciului, „**Iujdeleni** a patra parte, în ținutul Covurluiului”, cu 30 taleri, o „altă parte din ocină, din **Huzum**”, dar neamurile mai apropiate, Andrei Iujdel și Ionașco Gheleman „și-au întors ocina”, plătind cei „30 de taleri bătuți”⁹²⁵.

⁹²⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900, pp. 756-757

⁹²⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 268, pp. 337, 338

Cuprins

Precuvântare: hramurile și rugile p. 3

HĂCENI p. 6

HĂDĂRĂEȘTI p. 7

HĂDĂRĂUȚI p. 8

HADICFALVA p. 9

HĂGERENI p. 20

HÂJDENI p. 25

HAIJDEU p. 27

HĂLĂREȘTI p. 28

HĂLĂȘENI p. 31

HĂLĂȘENI p. 33

HĂLĂUCEȘTI p. 37

HĂLCENI p. 41

HALICE p. 44

HĂLMĂGENI p. 46

HĂLMĂGENI p. 47

HĂLMĂGEȘTI p. 47

HĂLMĂGEȘTI p. 48
HĂLMĂGEȘTI p. 48
HĂLMĂGEȘTI p. 49
HĂLMEZEȘTI p. 50
HĂNĂȘENI p. 52
HĂNĂȘENI p. 54
HANCAUȚI p. 55
HÂNCEȘTI p. 59
HÂNDREȘTI p. 63
HÂNDREȘTI p. 65
HĂNEȘTI p. 78
HANGU p. 83
HÂNȚEȘTI p. 87
HÂNȚEȘTI p. 90
HÂNȚEȘTI p. 104
HĂRĂGEȘTI p. 108
HÂRCEȘTI p. 108
HÂRJAUCA p. 112
HÂRLĂU p. 113
HÂRLEȘTI p. 124
HÂRLEȘTI p. 125
HÂRLICEȘTI p. 129
HĂRMĂNEȘTI p. 136
HĂRMĂNEȘTI p. 143
HĂRMĂNEȘTI p. 144
HĂRNICEȘTI p. 145
HĂRPĂȘEȘTI p. 146
HÂRȘOVENI p. 151
HĂRTĂNEȘTI p. 152
HÂRTOP p. 156
HÂRTOP p. 166
HÂRTOPELUL MIC p. 171

HÂRȚEȘTI p. 171
HĂSNĂȘENI p. 173
HĂSNĂȘENI p. 178
HĂSNĂȘENII MARI p. 181
HAVÂRNA p. 183
HECI p. 186
HECIUL p. 189
HELEȘTENI p. 194
HELTIU p. 200
HEMEANI p. 202
HEMEIUȘI p. 203
HERCEȘTI p. 205
HEREȘTI p. 207
HERMEȘTI p. 210
HERMEȘTI p. 211
HERTIOANA p. 212
HERȚA p. 215
HIDIGHIȘ p. 223
HILIMONEȘTI p. 226
HILIPÊȘTI p. 230
HILIȘEU p. 231
HINȚEȘTI p. 241
HIROVA p. 242
HIROVA p. 244
HLĂPEȘTI p. 245
HLĂPEȘTI p. 248
HLĂPEȘTI p. 250
HLECIUL p. 252
HLIBĂNOAE p. 253
HLIBOCA p. 254
HLIJENI p. 265
HLINCEA p. 266

HLINEȘTI p. 267
HLINGENI p. 268
HLINIȘTE p. 269
HLINIȚA p. 271
HLIPICENI p. 282
HLIPICENI p. 284
HLOBOCA p. 285
HMIELOVA p. 287
HOCENI p. 288
HOCEȘTI p. 307
HOCIUNGI p. 308
HODORA p. 311
HODORĂUȚI p. 313
HODORĂUȚI p. 313
HODORENI p. 314
HOGINEȘTI p. 317
HOIMĂNEȘTI p. 319
HOISEȘTI p. 320
HOISEȘTI p. 322
HOLBOCA p. 328
HOLERCANI p. 329
HOLMUL p. 330
HOLOHORA p. 331
HOLOȘNIȚA p. 336
HOLOUCINȚI p. 337
HOMICENI p. 344
HOMICEȘTI p. 345
HOMIȚA p. 346
HOMOCEA p. 348
HORAETEȘTI p. 351
HORBINEȘTI p. 352
HORECEA p. 356

HOREȘTII DE SUS p. 365
HOREȘTI p. 367
HORGESȚI p. 369
HORGESȚI p. 374
HORGESȚI p. 377
HORJEȘTI p. 378
HORJEȘTI p. 382
HORJEȘTI p. 383
HORLEȘTI p. 384
HORLEȘTI p. 385
HORODIȘTE p. 387
HORODIȘTEA p. 390
HORODIȘTE p. 399
HORODIȘTEA MARE p. 400
HORODNIC p. 405
HORODNICENI p. 428
HORONTEȘTI p. 492
HOROȘĂUȚI p. 492
HOROTCA p. 501
HOTCEȘTI p. 503
HOTCEȘTI p. 504
HOTIN p. 511
HOVCEȘTI p. 519
HRABOVA p. 520
HRĂMĂNCĂUȚI p. 521
HRĂNEȘTI p. 522
HRĂNICENI p. 523
HRIMANCĂUȚI p. 524
HRINĂUȚI p. 525
HRIȘCANI p. 526
HRIȚCANI p. 527
HRIȚENI p. 529

HRITENI p. 530
HRITEȘTI p. 532
HROBNEA p. 533
HRUBELE p. 533
HRUSCA p. 534
HRUȘAVĂȚ p. 549
HRUȘEVA p. 550
HUBA p. 554
HUCUL p. 555
HUCUL p. 556
HUDEȘTI p. 556
HUDEȘTII MICI p. 564
HUDICENI p. 569
HUEȚENI p. 571
HUHUREZI p. 571
HULBOCA p. 573
HULPĂȘENI p. 574
HULPĂȘEȘTI p. 581
HULUBEȘTI p. 582
HULUBEȘTI p. 582
HURDUGI p. 585
HURGHINEȘTI p. 590
HURUIEȘTI p. 590
HUSIENI p. 593
HUȘI p. 598
HUZUM p. 617

Hramurile populare, deci, însemnau un fel de memorie obștească moștenită difuz, un glas al sângelui care supraviețuia în timp, sub aura „stâlpului” inițial, dar, fiind prea costisitoare și „destrăbălate” (prin abundența bucatelor și băuturilor, dar mai ales prin muzică națională), irosind adevărate averi, autoritățile laice și religioase

încep să le interzică, după anul 1880, când hramul rubedeniei fășnește din anonimatul istoriei, cu stigmatul, dar și cu valorile sale inconfundabile, de adevărată odă a bucuriei satești a românilor.